Η ΚΑΙΝΗ
ΔΙΑΘΗΚΗ.

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM.

ACCEDUNT

PARALLELA S. SCRIPTURÆ LOCA

NECNON

VETUS CAPITULORUM NOTATIO

ET

CANONES EUSEBII.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

MDCCCXXVIII.

Η ΚΑΙΝΗ
ΔΙΑΘΗΚΗ.

"ultra ipsius Ammonii exemplar. Hoc cum in "Bibliotheca Cæsareæ, aliave aliqua repositum "reperisset Eusebius, in mentem ipsi venit, "Harmoniæ hujus, numerorumque ad margi-"nem Ammoniani Evangeliorum Codicis dis-"positorum ope, institui ac repræsentari posse "integrum et perfectum Diatessaron." Dein, ad descriptionem Eusebiani Canonis accedens addit Millius, Eusebium, digestis in decem tabulas numeris Ammonianis, mox iisdem suffixisse in margine Evangeliorum unam aliquam e primis literis alphabeti, quæ significaret tabulam, ad quam numerus iste foret referendus. Ammonio igitur, non Eusebio, sectionum inventionem Millius adjudicat. Nos vero aliter sentimus; et cum Wetstenio arbitramur, Eusebium non Canonum tantum sed et sectionum seu numerorum sive superscriptorum sive subscriptorum inventorem vere dici. Nec quicquam huic opinioni adversatur, quod Hieronymus, sive alii eum secuti, hac de re dixerint, licet eos Millius, ad fidem verbis faciendam testes adhibuerit.

Sed hujusmodi disputationes nihil ad rem nostram faciunt. Satius erit Hieronymi verba adducere, qui Canonum Eusebianorum methodum hisce verbis luculentissime describit:

"Singulis Evangeliis ab uno incipiens usque "ad finem librorum dispar numerus accrescit: "hic nigro colore præscriptus sub se habet "alium ex minio numerum discolorem qui ad "decem usque procedens, indicat prior nume-"rus in quo sit Canone requirendus. Cum "igitur aperto Codice, verbi gratia, illud sive "illud Capitulum scire volueris cujus Canonis "sit, statim ex subjecto numero doceberis; et "recurrens ad principia in quibus Canonum "est distincta congeries, eodemque statim Ca-"none ex titulo frontis invento, illum quem "quærebas numerum ejusdem Evangelistæ, "qui et ipse ex inscriptione signatur, inve-"nies; atque e vicino cæterorum tramitibus "inspectis, quos numeros e regione habeant, "annotabis. Et cum scieris, recurres ad vo-"lumina singulorum, et sine mora repertis "numeris, quos antea signaveras, reperies et "loca, in quibus vel eadem vel vicina dixe-"runt."

Sed de his satis. Cæterum editionibus Erasmi et Stephani, Millii et Kusteri, Canones præmittuntur, et in MSS. N. T. non raro inveniuntur. Videsis etiam Hieron. Div. Bibl. part. 3. ed. Vallarsii vol. X. p. 668. Cavei Hist. Lit. vol. I. p. 110. Bibl. Patr. vol. III. p. 265. ed.

Lugd. Cassiodor. vol. II. p. 543. ed. Rot. 1679. Tillemont. vol. III. p. 282. 4to. Paris. 1701. Millii Prolegom. pp. 39, 63, 70, 86, 90. Wetstenii Prolegom. 67, 68, 70, 73. Fabricii denique Bibl. Gr. vol. V. p. 713. ed. Harles, qui de Ammonio, quis fuerit, multa disputat, et plura scire cupientem ad Codicem ejus Apocryphum N. T. p. 378. relegat.

De altera N. T. in *κεφάλαια* majora seu titulos divisione, quam in margine dedimus literis majusculis Α, Β, Γ, Δ, notatam, nihil, quod ad Evangelia attinet, certi habemus. Millius Evangeliorum in Capitula divisionem Tatiano, Wetstenius Ammonio tribuit—uterque ex conjectura tantum. De Actorum et Epistolarum divisione, illud omnino notandum, ait Millius, "ab initio Canonis N. T. ad exitum fere sæculi "4ti, textum Græcum Actorum et Epistolarum "continuo quodam tenore ductuque exaratum "incessisse, nullis Capitulis, alteriusve generis "insignioribus segmentis distinctum. Primus "omnium certe, qui aliquid in hoc genere ten-"tavit, erat Episcopus quidam, ut ex Euthalii "Diaconi Prologo in Epistolas Paulinas disci-"mus—*καθ' ἑκάστην ἐπιστολὴν προτάξομεν τὴν* "*τῶν κεφαλαίων ἔκθεσιν, ἑνὶ τῶν σοφωτάτων τινι* "*καὶ φιλοχρίστων πατέρων ἡμῖν πεπονημένην.*"

"Hæc Capitula, sive numeros ipsorum indices, "ad marginem adscripsit, Capitumque breviaria "suis quæque Epistolis præfixit Euthalius in "sua editione. Paulo post evulgatam hanc edi- "tionem, impulsu Athanasii, quod in Epistolas "D. Pauli præstiterat, idem jam in Catholicis "Epistolis et Apostolorum Actis aggressus est. "Nactus igitur Codicem, qui collatus fuerat ad "emendatiora exemplaria, quæ in Cæsariensi "Eusebii Pamphili Bibliotheca adservabantur, "textum in Capitula digessit, accommodato "singulis Lemmate, quod argumentum ipso- "rum breviter explicaret." Apocalypsin Andreas Cæsareæ in Cappadocia Episcopus in Capitula divisit. Videsis Cav. Hist. Lit. p. 379. et Oudini Comment. de Script. Eccl. Ant. vol. II. p. 93. . . 101.

Hæc igitur *κεφάλαια* multum iis profutura qui codd. MSS. consulere volent, in locis sc. S. Scripturæ facillime indagandis ad edit. Kusterianæ normam excudi curavimus.

CAR. OXON.

Dabamus ex Æde Christi,
20mo. Decris. 1827.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΤΗΣ ΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ.

Εὐσέβιος Καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

ἈΜΜΩΝΙΟΣ *μὲν ὁ* Ἀλεξανδρεὺς, *πολλὴν, ὡς εἰκὸς, φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχὼς, τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν καταλέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ* Ματθαῖον *τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθεὶς, ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι, ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως. Ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι' ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ, εἰδέναι ἔχοις τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελιστοῦ τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν φιλαλήθως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμὰς, καθ' ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους· ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες,* Ματθαῖος, Μάρκος, Λουκᾶς, Ἰωάννης. Ὁ *δεύτερος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς,* Ματθαῖος, Μάρκος, Λουκᾶς. Ὁ *τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς,* Ματθαῖος, Λουκᾶς, Ἰωάννης. Ὁ *τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς,* Ματθαῖος, Μάρκος, Ἰωάννης. Ὁ *πέμπτος, ἐν ᾧ οἱ δύο,* Ματθαῖος, Λουκᾶς. Ὁ *ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο,* Ματθαῖος, Μάρκος. Ὁ *ἕβδομος, ἐν ᾧ οἱ δύο,* Ματθαῖος, Ἰωάννης. Ὁ *ὄγδοος, ἐν ᾧ οἱ δύο,* Λουκᾶς, Μάρκος. Ὁ *ἔννατος, ἐν ᾧ οἱ δύο,* Λουκᾶς, Ἰωάννης. Ὁ *δέκατος, ἐν ᾧ περὶ τίνων ἕκαστος αὐτῶν ἰδίως ἀνέγραψεν.*

Αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις· ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησις, ἔστιν ἥδε. Ἐφ' *ἑκάστῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ἀριθμός τις πρόκειται κατὰ μέρος, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου, καὶ τρίτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν δι' ὅλου*

μέχρι τοῦ τέλους τοῦ βιβλίου. Καθ' ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις διὰ κινναβάρεως πρόκειται, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ὁ ἀριθμὸς τυγχάνει. οἷον εἰ μὲν Α', δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ· εἰ δὲ Β', ἐν τῷ δευτέρῳ· καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἕν τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποιονδήποτε, βουληθείης ἐπιστῆναί τινι ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασι, καὶ τοὺς οἰκείους ἐν ἑκάστῳ τόπους εὑρεῖν, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπῆς ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμὸν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι, ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν, εἴσῃ μὲν εὐθὺς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος προγραφῶν, ὁπόσοι καὶ τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν· ἐπιστήσας δὲ καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελίων ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας τε αὐτοὺς ἔνδον ἐν τοῖς οἰκείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια λέγοντας εὑρήσεις.

Α Κανὼν πρῶτος, ἐν ᾧ οἱ τέσσαρες.

ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ΙΩ.	ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ΙΩ.
η	β	ζ	ι	ϟη	ϟϛ	ρις	ρκθ
ια	δ	ι	ϛ	ϟη	ϟϛ	ρις	ρλα
ια	δ	ι	ιβ	ρλγ	λζ	οζ	ρθ
ια	δ	ι	ιδ	ρμα	ν	ιθ	νθ
ια	δ	ι	κη	ρμβ	να	κα	λε
ιδ	ε	ιγ	ιε	ρμζ	ξδ	ϟγ	μθ
κγ	κζ	ιζ	μϛ	ρξϛ	πδ	ϟδ	ιζ
κγ	κζ	λδ	μϛ	ρξϛ	πβ	ϟδ	οδ
κγ	κζ	με	μϛ	σθ	ριθ	σλδ	ρ
ο	κ	λζ	λη	σια	ρκα	σλη	κα
πζ	ρλθ	σν	ρμα	σκ	ρκβ	σλθ	οζ
ϟη	ϟσ	ρις	ρκ	σκ	ρκθ	σμβ	πε
ϟη	ϟϛ	ρις	ρια	σκ	ρκβ	σξα	πη
ϟη	ϟϛ	ρις	μ	σμδ	ρλθ	σν	ρμα

ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ΙΩ.	ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ΙΩ.
σμδ	ρλθ	σν	ρμϛ	τιγ	ρϟδ	σϟδ	ροβ
σοδ	ρνϛ	σξ	κ	τιδ	ρϟι	σϟα	ρξϛ
σοδ	ρνϛ	σξ	μη.	τιδ	ρϟε	σϟα	ρξη
σοδ	ρνϛ	σξ	ϟϛ	τιε	ρϟϛ	σϟβ	ροε
σοϛ	ρνη	σδ	ϟη	τιη	ρϟθ	τ	ροϛ
σπ	ρξβ	σξθ	ρκβ	τκ	σ	τβ	ροη
σπδ	ρξε	σξϛ	νε	τκε	σδ	τι	ρπδ
σπδ	ρξε	σξϛ	ξγ	τκϛ	σε	τια	ρπη
σπδ	ρξε	σξϛ	ξε	τκϛ	σε	τιγ	ρϟδ
σπδ	ρξε	σξϛ	ξζ	τκη	σϛ	τιδ	ρϟϛ
σπθ	ρο	σοε	ρκϛ	τλα	σθ	τιε	ρϟζ
σϟα	ροβ	σοθ	ρνϛ	τλβ	σι	τιη	ρϟζ
σϟδ	ροε	σπα	ρξα	τλδ	σιβ	τκα	σα
σϟε	ροϛ	σπβ	μβ	τλε	σιδ	τκδ	ρϟθ
σϟε	ροϛ	σπβ	νζ	τλϛ	σιε	τιζ	ρϟη
τ	ρπα	σπε	οθ	τλϛ	σιε	τιθ	ρϟη
τ	ρπα	σπε	ρνη	τμγ	σκγ	τκθ	σδ
τβ	ρπγ	σπζ	ρξ	τμη	σκζ	τλβ	σϛ
τδ	ρπδ	σπθ	ρο	τμθ	σκη	τλγ	ση
τϛ	ρπζ	σϟ	ρξβ	τνβ	σλα	τλϛ	σθ
τϛ	ρπζ	σϟ	ροδ	τνβ	σλα	τλϛ	σια
τε	ρϟα	σϟζ	ξθ				

Β Κανὼν δεύτερος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.
ιε	ϛ	ιε	οδ	μθ	πε	ργ	α	ο
κα	ι	λβ	οϛ	νβ	ρξθ	ριδ	κδ	μα
λα	ρβ	ρπε	οθ	κθ	πϛ	ριϛ	κε	μβ
λβ	λθ	ρλγ	π	λ	μδ	ριϛ	κε	ρξε
λβ	λθ	οθ	πβ	νγ	πζ	ριϛ	κε	ροζ
ν	μα	νϛ	πβ	νγ	ρι	ρκα	λβ	ρκζ
ξβ	ιγ	δ	πγ	νδ	πζ	ρκβ	λγ	ρκθ
ξβ	ιγ	κδ	πγ	νδ	ριβ	ρκγ	λδ	ρμζ
ξγ	ιη	λγ	πε	νε	πη	ρλ	λε	πβ
ξζ	λε	κϛ	πε	νε	ριδ	ρλα	λϛ	οϛ
ξθ	μζ	πγ	πη	ρμα	ρμη	ρλε	λη	οη
οα	κα	λη	πη	ρμα	σνα	ρλζ	μδ	ρξζ
οβ	κβ	λθ	ϟβ	μ	π	ρμγ	νζ	ϟ
οβ	κβ	ρπϛ	ϟδ	πϛ	ϟζ	ρμδ	νθ	ιβ
ογ	κγ	μ	ϟδ	πϛ	ρμϛ	ρμθ	ξϛ	λε

ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.
ρμθ	ξϛ	μγ	σγ	ριδ	σο	σξθ	ρνδ	σκη
ρνγ	ξθ	λϛ	σε	ριϛ	σκδ	σοα	μβ	σλ
ρξδ	οθ	ρμδ	σϛ	ριζ	σλβ	σοη	ρξ	σξγ
ρξη	πγ	ϟε	ση	ριη	σλγ	σπα	ρξγ	σξη
ρξη	πγ	ϟϛ	σιζ	ρκζ	σμ	σπε	ρξϛ	σξε
ρο	πε	ϟϛ	σιθ	ρκη	σμα	σπε	ρξϛ	σξζ
ροβ	πζ	ϟη	σκγ	ρλ	σμγ	σϟϛ	ρο	σπ
ροδ	ϟα	ϟθ	σκε	ρλδ	σμε	σϟϛ	ροζ	σπδ
ροϛ	ϟγ	ρα	σκϛ	ρλγ	σμδ	τα	ρπβ	σπϛ
ροη	ϟε	ρβ	σκθ	ρλε	ρλζ	τη	ρπθ	τε
ροη	ϟε	σιζ	σκθ	ρλε	σμϛ	τιβ	ρϟγ	σϟθ
ροθ	ϟθ	ρϟζ	σμβ	ρλζ	σλζ	τιϛ	ρϟζ	σϟγ
ρϟ	ρε	ρϟε	σμβ	ρλζ	σμη	τιζ	ρϟη	σϟε
ρϟβ	ρϛ	σιϛ	σμγ	ρλη	σμθ	τκβ	σβ	τθ
ρϟγ	ρζ	ρκα	σμη	ρμγ	σθ	τλη	σιη	τκβ
ρϟγ	ρζ	σιη	σμη	ρμγ	σνγ	τλθ	σιθ	τκε
ρϟδ	ρη	ρνβ	σμθ	ρμδ	σνδ	τμ	σκ	τκζ
ρϟδ	ρη	σιθ	σνα	ρμϛ	σνε	τμβ	σκβ	τκγ
ρϟε	ρθ	σκ	σνγ	ρμη	σδ	τμδ	σκδ	τκη
ρϟη	ρι	σκα	σνη	ρν	σνζ	τμϛ	σκε	τλ
ρϟθ	ρια	ρογ	σνθ	ρνα	σνη	τνγ	σλβ	τλζ
σα	ριβ	σκβ	σξδ	ρνε	σνϛ	τνδ	σλγ	τλη

Γ Κανὼν τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

ΜΤ.	Λ.	ΙΩ.	ΜΤ.	Λ.	ΙΩ.	ΜΤ.	Λ.	ΙΩ.
α	ιδ	α	ϟ	νη	ρλθ	ριβ	ριθ	ξα
α	ιδ	γ	ϟζ	σια	ρε	ριβ	ριθ	οϛ
α	ιδ	ε	ρια	ριθ	λ	ριβ	ριθ	πζ
ζ	ϛ	β	ρια	ριθ	ριδ	ριβ	ριθ	ϟ
ζ	ϛ	κε	ρια	ριθ	ρμη	ριβ	ριθ	ρμβ
νθ	ξγ	ριϛ	ριβ	ριθ	ε	ριβ	ριθ	ρνδ
ξδ	ξε	λζ	ριβ	ριθ	μδ	ρμϛ	ϟβ	μζ
ϟ	νη	ριϛ						

Δ Κανὼν τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

ΜΤ.	ΜΡ	ΙΩ.	ΜΤ.	ΜΡ.	ΙΩ.	ΜΤ.	ΜΡ.	ΙΩ.
ιη	η	κϛ	ρν	ξζ	να	σδ	ριε	ϟα
ριζ	κϛ	ϟγ	ρξα	οζ	κγ	σδ	ριε	ρλε
ριζ	κϛ	ϟε	ρξα	οζ	νγ	σιϛ	ρκε	ρκη

ΜΤ.	ΜΡ.	ΙΩ.	ΜΤ.	ΜΡ.	ΙΩ.	ΜΤ.	ΜΡ.	ΙΩ.
σιϛ	ρκε	ρλγ	σπζ	ρξη	ρνβ	τκα	σα	ρϟβ
σιϛ	ρκε	ρλζ	σϟγ	ροδ	ρζ	τκγ	σγ	ρπγ
σιϛ	ρκε	ρν	σϟζ	ροη	ο	τκθ	σζ	ρπε
σοζ	ρνθ	ϟη	σλθ	ρπ	ργ	τκθ	σζ	ρπζ
σοθ	ρξα	οβ	τζ	ρπη	ρξδ	τλγ	σια	σγ
σοθ	ρξα	ρκα	τκα	σα	ρπ			

Ε Κανὼν πέμπτος, ἐν ᾧ οἱ δύο.

ΜΤ.	Λ.	ΜΤ.	Λ.	ΜΤ.	Λ.	ΜΤ.	Λ.
γ	β	νε	ρο	ρι	ριη	σκη	ρλθ
ι	η	νζ	ξα	ριθ	ρκϛ	σλα	ροθ
ιβ	ια	νη	ξ	ρκε	ξβ	σλα	σιε
ιϛ	ιϛ	ξ	ροα	ρκζ	ρκη	σλβ	ρμβ
κε	μϛ	ξα	ξδ	ρκη	ρλβ	σλδ	ρλϛ
κϛ	μζ	ξε	ροβ	ρκθ	ρλ	σλϛ	ρλε
κη	μη	ξϛ	ξϛ	ρλβ	πα	σλζ	ρλη
λ	μθ	ξη	ρε	ρλδ	ρκ	σλη	ρμ
λδ	ρϟδ	οη	ρη	ρλη	ρξη	σμ	ρμα
λϛ	ρξβ	πδ	ρια	ρνϛ	νζ	σμα	ροε
λη	νγ	πϛ	ρθ	ρνη	σκϛ	σνε	σβ
μ	νβ	ϟγ	ρμε	ρξβ	ρξα	σνϛ	σε
μα	νε	ϟε	ρξ	ροε	σ	σνζ	σιγ
μγ	ρκγ	ϟϛ	ρπβ	ρπβ	ρπζ	σξα	σζ
μϛ	ρνγ	ϟϛ	ρπδ	ρπβ	ρπθ	σξβ	σιβ
μζ	ρλδ	ρβ	ξθ	ρπγ	ρϟη	σξε	ρνζ
μη	ρϟα	ρδ	οα	ρπζ	ρϟθ	σξϛ	ρνε
μθ	ρν	ρε	ρϟγ	ρϟζ	σοβ	σξζ	ρνη
να	νθ	ρζ	ογ	σιγ	σλε	σο	σκθ
νγ	ρκε	ρη	ριε	σκα	ρπα	σοβ	σλα
νδ	νδ						

ϛ Κανὼν ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο.

ΜΤ.	ΜΡ.	ΜΤ.	ΜΡ.	ΜΤ.	ΜΡ.	ΜΤ.	ΜΡ.
θ	γ	μδ	ρκϛ	ρμε	ξ	ρνζ	οβ
ιζ	ζ	οζ	ξγ	ρμη	ξε	ρνθ	ογ
κ	θ	ρ	ϟη	ρνβ	ξη	ρξ	οϛ
κβ	ια	ρλθ	με	ρνδ	οα	ρξγ	οη

ΜΤ.	ΜΡ.	ΜΤ.	ΜΡ.	ΜΤ.	ΜΡ.	ΜΤ.	ΜΡ.
ϱξε	π	σκδ	ϱλα	σοε	ρνζ	τθ	ϱϟ
ϱξθ	πδ	σμϛ	ϱμ	σπβ	ϱξδ	τια	ϱϟβ
ϱογ	πθ	σμζ	ϱμβ	σπϛ	ϱξζ	τλ	ση
ϱπ	ϱ	σν	ϱμε	σπη	ϱξθ	τλζ	σιζ
ϱπθ	ϱγ	σνβ	ϱμζ	σϟ	ϱοα	τμα	σκα
σβ	ϱιγ	σνδ	ϱμθ	σϟβ	ϱογ	τμζ	σκϛ
σιδ	ϱκ	σξ	ϱνβ	σϟη	ϱοθ	τν	σκθ
σιε	ϱκδ	σξγ	ϱνγ	τε	ϱπε		

Ζ Κανὼν ἕβδομος, ἐν ᾧ οἱ δύο.

ΜΤ.	ΙΩ.	ΜΤ.	ΙΩ.
ε	πγ	ρκ	πβ
ιθ	εθ	ϱπε	σιε
ιθ	λβ	σζ	ϱα
ιθ	λδ		

Η Κανὼν ὄγδοος, ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	ΜΡ.	Λ.	ΜΡ.	Λ.	ΜΡ.	Λ.	ΜΡ.
κγ	ιβ	κη	ιζ	ϱ	οε	σοζ	σιϛ
κε	ιδ	πδ	μη	ϱγ	ϟζ	τλε	σλ
κζ	ιϛ	πθ	νϛ	σμζ	ϱλϛ	τλθ	σλε
κζ	κη	ϟα	ξα				

Θ Κανὼν ἔννατος, ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	ΙΩ.	Λ.	ΙΩ.	Λ.	ΙΩ.	Λ.	ΙΩ.
λ	σιθ	σοδ	σλα	τζ	ϱπϛ	τμ	σιγ
λ	σκβ	τγ	ϱπβ	τζ	ϱϟ	τμ	σιζ
σξβ	ϱιγ	τγ	ϱπϛ	τιβ	ϱπβ	τμα	σκα
σξβ	ρκδ	τγ	ϱϟ	τιβ	ϱπϛ	τμα	σκγ
σοδ	σκζ	τζ	ϱπβ	τιβ	ϱϟ	τμα	σκε
σοδ	σκθ						

I Κανὼν δέκατος, ἐν ᾧ ἰδίως ἕκαστος περὶ τίνων εἰρήκασιν.

ΜΤ.	ΜΤ.	ΜΤ.	Λ.	Λ.	Λ.	ΙΩ.	ΙΩ.	ΙΩ.
β	ρμ	τκζ	γ	ρξϛ	σϙϛ	λϛ	ρβ	ρξγ
δ	ρνα	τμε	ε	ροδ	σϙη	λθ	ρδ	ρξε
ϛ	ρνε	τνα	θ	ροϛ	τα	μα	ρϛ	ρξζ
ιγ	ρξζ	τνε	ιη	ροη	τδ	μγ	ρη	ρξθ
κδ	ροα		κ	ρπ	τϛ	με	ρι	ροα
κζ	ροζ	ΜΡ.	κβ	ρπγ	τη	ν	ριβ	ρογ
κθ	ρπα	ιθ	κθ	ρπη	τιϛ	νβ	ριε	ροζ
λγ	ρπδ	λα	λα	ρϙ	τκ	νδ	ριζ	ροθ
λε	ρπϛ	μγ	ν	ρϙβ	τκϛ	νϛ	ριθ	ρπα
λζ	ρπη	μϛ	να	ρϙϛ	τλα	νη	ρκγ	ρπθ
λθ	ρϙα	νη	ξζ	σα	τλδ	ξ	ρκε	ρϙα
μβ	ρϙϛ	ξβ	ξη	σγ	τλθ	ξβ	ρκζ	ρϙγ
με	σ	ο	οβ	ση	τμβ	ξδ	ρλ	ρϙε
νβ	σι	οδ	οε	σι		ξϛ	ρλβ	σ
νϛ	σιβ	πα	ρδ	σιδ	ΙΩ.	ξη	ρλδ	σβ
οε	σιη	πη	ρϛ	σκγ	δ	οα	ρλϛ	σε
πα	σκβ	ϙ	ρζ	σκε	ζ	ογ	ρλη	σζ
πθ	σκζ	ϙβ	ριγ	σκζ	θ	οε	ρμ	σι
ϙα	σλ	ϙδ	ριζ	σλϛ	ια	οη	ρμγ	σιβ
ϙθ	σλγ	ρα	ρκβ	σνβ	ιγ	π	ρμδ	σιδ
ρα	σλε	ρδ	ρκδ	σνϛ	ιϛ	πα	ρμε	σιϛ
ρϛ	σλθ	ρκγ	ρλα	σνθ	ιη	πδ	ρμζ	σιη
ρθ	σμε	ρλβ	ρμγ	σξδ	κβ	πϛ	ρμθ	σκ
ριγ	σξη	ρπϛ	ρμθ	σοα	κδ	πθ	ρνα	σκδ
ριε	σογ	σιγ	ρνα	σογ	κζ	ϙβ	ρνγ	σκϛ
ριη	σπγ	σλδ	ρνδ	σοϛ	κθ	ϙδ	ρνε	σκη
ρκδ	τγ		ρνθ	σοη	λα	ϙζ	ρνζ	σλ
ρκϛ	τιθ	Λ.	ρξγ	σπγ	λγ	ϙθ	ρνθ	σλβ
ρλϛ	τκδ	α	ρξδ	σπη				

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

α 1 [a] ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως ἸΗΣΟΥ Χριστοῦ, υἱοῦ
γ 2 Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. [b] Ἀβραὰμ ἐγέννησε
τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ·
Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελ-
3 φοὺς αὐτοῦ. [c] Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς
καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θαμάρ· Φαρὲς δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ἐσρώμ. Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν
4 Ἀράμ· [d] Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ.
Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών· Να-
5 ασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών. [e] Σαλμὼν δὲ
ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· Βοὸζ δὲ
ἐγέννησε τὸν Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ. Ὠβὴδ δὲ
6 ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί· [f] Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε
τὸν Δαβὶδ τὸν βασιλέα. Δαβὶδ δὲ ὁ βασι-
λεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐ-
7 ρίου. [g] Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ.
Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ δὲ
8 ἐγέννησε τὸν Ἀσά. [h] Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ.
9 Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν· [i] Ὀζίας δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ. Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἄχαζ· Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν.
10 [k] Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ· Μανασ-
σῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών. Ἀμὼν δὲ ἐγέν-

a Luc. 3. 23, &c.
b Gen. 21. 2. et 25. 24. et 29. 35.
c Gen. 38. 27, &c. 1 Par. 2. 5, 9.
d Num. 7. 12. 1 Par. 2. 10.
e Ruth. 4. 17. 1 Par. 2. 10, 11, 12.
f 1 Sam. 16. 1. et 17. 12. 2 Sam. 12. 24.
g 1 Reg. 11. 43. et 14. 31. et 15. 8. 1 Par. 3. 10. 2 Par. 14. 1.
h 1 Reg. 15. 24. 2 Reg. 8. 16, 24. 2 Par. 17. 1. et 21. 1.
i 2 Reg. 15. 7, 38. et 16. 20. 2 Par. 26. 23. et 27. 9. et 28. 27.
k 2 Reg. 20. 21. et 21. 18, 24. 1 Par. 3. 14, &c. 2 Par. 32. 33. et 33. 20, 25.

l 2 Reg. 23. 30, 34. et 24. 6. 1 Par. 3. 15, 16. 2 Par. 36. 1, 4, 8.
m 1 Par. 3. 17. 19. 1 Esdr. 3. 2. et 5. 2. et Agg. 1. 1.

νησε τὸν Ἰωσίαν· [l] Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν 11
Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος. [m] Μετὰ δὲ τὴν μετοι- 12
κεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σα-
λαθιήλ. Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβά-
βελ· Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ. 13
Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακεὶμ
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ. Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε 14
τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ.
Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ· Ἐλιοὺδ δὲ 15
ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ. Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ματθάν· Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν 16 β/ι
ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ΙΗΣΟΥΣ ὁ
λεγόμενος Χριστός.

Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δα- 17
βὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως
τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσ-
σαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος
ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

n Luc. 1. 27, 34, 35.
o Deut. 24. 1.

[n] ΤΟΥ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕ- 18 γ/ε
τως ἦν. μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐ-
τοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐ-
τοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος
ἁγίου. [o] Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν, 19 δ/ι
καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη
λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐν- 20
θυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ
ἐφάνη αὐτῷ λέγων, Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ, μὴ
φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου·
τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν

21 ἁγίου. [p] Τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνο- p Luc. 1. 31. et 2. 21. Act.
μα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν 4. 12. et 10. 43. et 13. 38, 39.
22 αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ
ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ
23 Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, [q] Ἰδοὺ, ἡ q Esa. 7. 14.
παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ
καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· ὅ ἐστι
24 μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διε-
γερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν
ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ
25 παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγί-
νωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς
τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἸΗΣΟΥΝ.

Α' ε δ 2 [a] ΤΟΥ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς a Luc. 2. 1, 4, 6.
Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως,
ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς
2 Ἱεροσόλυμα λέγοντες, Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ
τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσ-
3 κυνῆσαι αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασι-
λεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ'
4 αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχι-
ερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο
5 παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ
εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. οὕτω
6 γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, [b] Καὶ σὺ b Mich. 5. 2. et Joh. 7. 42.
Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα· οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν
τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύ-
σεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν
ς ι 7 μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρώδης λάθρα κα-

λέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν
χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, καὶ πέμ- 8
ψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε, Πορευθέντες
ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ
εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν
προσκυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ 9
βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ,
ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως
ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες 10
δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφό-
c Psal. 72. 10. Esa. 60. 6. δρα· [c] καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ 11
παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ
πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες
τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ
δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.
καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι 12
πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς
τὴν χώραν αὐτῶν.

Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος 13
Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων,
Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ
ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν
τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερ- 14
θεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ-
τοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον,
d Ose. 11. 1. [d] καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα 15
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ
προφήτου λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα
τὸν υἱόν μου. Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐν- 16 Β´
επαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ

ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς
ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς,
ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον
17 ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. τότε ἐπλη-
ρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου
18 λέγοντος, [c] Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος c Jer. 31. 15.
καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ κλαί-
ουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακλη-
19 θῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ
Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαί-
20 νεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων, Ἐγερ-
θεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ-
τοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι
21 γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ὁ
δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μη-
22 τέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκού-
σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰου-
δαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφο-
βήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ'
ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας,
23 [f] καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην f Jud. 13. 5.
Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν
προφητῶν, Ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

Γ' 3 [a] ΕΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται a Marc. 1. 4. Luc. 3. 3.
δ/γ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρή-
2 μῳ τῆς Ἰουδαίας καὶ λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγ-
η/α 3 γικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [b] οὗτος b Esa. 40. 3. Marc. 1. 3.
γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου Luc. 3. 4. Joan. 1. 23.
λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοι-
μάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς
θ/ς 4 τρίβους αὐτοῦ. [c] αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε c Marc. 1. 6.

τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ
ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ
τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.
d Marc. 1. 5. Luc. 3. 7. [d]Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσό- 5
λυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περί-
e Marc. 1. 5. χωρος τοῦ Ἰορδάνου· [e]καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν 6
τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς
f Infr. 12. 34. et 23. 33. Luc. 3. 7. Rom. 5. 9. 1 Thess. 1. 10. ἁμαρτίας αὐτῶν. [f]Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φα- 7 ι ε
ρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ
βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα
ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς
g Luc. 3. 8. μελλούσης ὀργῆς; [g]ποιήσατε οὖν καρποὺς 8
h Joh. 8. 39. Act. 13. 26. ἀξίους τῆς μετανοίας· [h]καὶ μὴ δόξητε λέγειν 9
ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω
γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων
i Infr. 7. 19. Joh. 15. 6. τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. [i]ἤδη 10
δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων
κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν
καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
k Marc. 1. 8. Luc. 3. 16. Joh. 1. 26. Act. 1. 5. et 2. 4. et 11. 16. et 19. 4. [k]ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετά- 11 ια α
νοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότε-
ρός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδή-
ματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύ-
l Luc. 3. 17. infr. 13. 30. ματι ἁγίῳ καὶ πυρί. [l]οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ 12 ιβ ε
χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ,
καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθή-
κην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
m Marc. 1. 9. Luc. 3. 21. [m]Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γα- 13 ιγ ι
λιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην,
τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάννης 14
διεκώλυεν αὐτὸν λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω

ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;
15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν,
Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν
πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν
ιδ α 16 αὐτόν. [n] Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη n Joh. 1. 32.
εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν
αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον
17 ἐπ' αὐτόν. [o] καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν o Infr. 12. 18. et 17. 5. Esa.
λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, 42. 1. Ps. 2. 7. Luc. 9. 35.
ἐν ᾧ εὐδόκησα. 2 Pet. 1. 17. Col. 1. 13.
ιε β 4 [a] Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον a Marc. 1. 12. Luc. 4. 1.
ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ
ις ε 2 διαβόλου. καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαρά-
κοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον
3 ἐπείνασε. καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων
εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι
4 οὗτοι ἄρτοι γένωνται. [b] Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς b Deut. 8. 3.
εἶπε, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται
ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευο-
5 μένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παραλαμ-
βάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν,
καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ,
6 [c] καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε c Psal. 91. 11.
σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ, Ὅτι τοῖς ἀγ-
γέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ
χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς
7 λίθον τὸν πόδα σου. [d] Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, d Deut. 6. 16.
Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν
8 Θεόν σου. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διά-
βολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν

αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα 9
πάντά σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς
e Deut. 6. 13. et 10. 20. μοι. [e] Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε 10
Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεόν
σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ ἄγ- 11 ιβ/ς
γελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
f Marc. 1. 14. Luc. 3. 19. et 4. 14. Joh. 4. 43. [f] ἈΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης 12 ιη/δ
παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
g Luc. 4. 16, 30, 31. [g] καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκη- 13 ιθ/ȣ
σεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν
ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ, ἵνα πληρωθῇ 14
τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
h Esa. 9. 1, 2. [h] Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θα- 15
λάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν
ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε 16
φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ
σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.
i Marc. 1. 15. supr. 3. 2. et infr. 10. 7. [i] Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν 17 Δ/κ/ς
καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασι-
k Marc. 1. 16. Luc. 5. 2. Joh. 1. 42. λεία τῶν οὐρανῶν. [k] Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς 18
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο
ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμ-
φίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
ἁλιεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, 19 κα/β
καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ 20
εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελ- 21 κβ/ς
φοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάν-

νην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ
Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας
22 τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ
εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐ-
τῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
κγ α 23 [l] Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰη- l Marc. 1. 39.
σοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, Luc. 4. 31. infr. 9. 35.
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας,
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μα-
24 λακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ
αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαι-
μονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παρα-
25 λυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων καὶ
Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Ε' κδ ι 5 ἸΔΩΝ δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος·
καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ
κε ε 2 μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ,
κϛ ε 3 ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων, [a] Μακάριοι οἱ πτω- a Luc. 6. 20.
χοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία
κζ ι 4 τῶν οὐρανῶν. [b] μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι b Luc. 6. 21. Esa. 61. 2.
5 αὐτοὶ παρακληθήσονται. [c] μακάριοι οἱ πρα- c Psal. 37. 11.
κη ε 6 εῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. [d] μα- d Luc. 6. 21. Esa. 55. 1. et 65. 13.
κάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο-
κθ ι 7 σύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. [e] μακά- e Infr. 6. 14. Marc. 11. 25. Jac. 2. 13.
ριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.
8 [f] μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ f Psal. 24. 4. Heb. 12. 14.
9 τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· 1 Cor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2.

g 1 Pet. 3. 14. 2 Tim. 3. 12. ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. [g] μακάριοι 10
οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
h Luc. 6. 22. 1 Pet. 4. 14. ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [h] μακάριοί 11 λ ε
ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ
εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδό-
i Luc. 6. 23. Jac. 1. 2. Act. 7. 52. infr. 23. 34, &c. μενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. [i] χαίρετε καὶ ἀγαλλι- 12
ᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς
πρὸ ὑμῶν.
k Marc. 9. 50. Luc. 14. 34. [k] Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ 13 λα β
ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπα-
l Philip. 2. 15. τεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. [l] Ὑμεῖς ἐστε τὸ 14 λβ β
φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι
m Marc. 4. 21. Luc. 8. 16. et 11. 33. ἐπάνω ὄρους κειμένη· [m] οὐδὲ καίουσι λύχνον 15
καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰ-
n 1 Pet. 2. 12. κίᾳ. [n] οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμ- 16
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό- 17 λγ ι
μον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι,
o Luc. 16. 17. ἀλλὰ πληρῶσαι. [o] ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως 18 λδ ε
ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ
μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως
p Jac. 2. 10. supr. ver. 3. ἂν πάντα γένηται. [p] ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν 19 λε ι
τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ δι-
δάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθή-
σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν
ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται

20 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [q] λέγω γὰρ q Luc. 11. 39. Infr. 23. 25, 26, 27.
ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων,
οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
21 ρανῶν. [r] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, r Exod. 20. 13. Deut. 5. 17.
Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται
22 τῇ κρίσει. [s] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ s 1 Joh. 3. 15.
ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ῥακὰ, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
23 τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ
24 ἀδελφός σου ἔχει τὶ κατὰ σοῦ· ἄφες ἐκεῖ τὸ
δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου,
καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.
25 [t] Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως t Luc. 12. 58.
ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε
παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε
παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βλη-
26 θήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
27 [u] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ μοι- u Exod. 20. 14. Deut. 5. 18.
28 χεύσεις. [x] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέ- x Job 31. 1.
πων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη
29 ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. [y] εἰ y Infr. 18. 8. Marc. 9. 43, 45, 47.
δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει
γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ
30 μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ

l 2 Reg. 23. 30, 34. et 24. 6. 1 Par. 3. 15, 16. 2 Par. 36. 1, 4, 8.
m 1 Par. 3. 17, 19. 1 Esdr. 3. 2. et 5. 2. et Agg. 1. 1.

νησε τὸν Ἰωσίαν· [l] Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν 11
Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος. [m] Μετὰ δὲ τὴν μετοι- 12
κεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σα-
λαθιήλ. Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβά-
βελ· Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ. 13
Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακεὶμ
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ. Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε 14
τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ.
Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ· Ἐλιοὺδ δὲ 15
ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ. Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ματθάν· Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν 16 β ι
ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἸΗΣΟΥΣ ὁ
λεγόμενος Χριστός.

Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δα- 17
βὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως
τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσ-
σαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος
ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

n Luc. 1. 27, 34, 35.

[n] ΤΟΥ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕ- 18 γ ε
τως ἦν. μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐ-
τοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐ-
τοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος

o Deut. 24. 1.

ἁγίου. [o] Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν, 19 δ ι
καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη
λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐν- 20
θυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ
ἐφάνη αὐτῷ λέγων, Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ, μὴ
φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου·
τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν

21 ἁγίου. [p] τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνο- p Luc. 1. 31. et 2. 21. Act.
μα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν 4. 12. et 10. 43. et 13. 38, 39.
22 αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ
ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ
23 Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, [q] Ἰδοὺ, ἡ q Esa. 7. 14.
παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ
καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· ὅ ἐστι
24 μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διε-
γερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν
ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ
25 παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγί-
νωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς
τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἸΗΣΟΥΝ.

Α' ε δ 2 [a] ΤΟΥ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς a Luc. 2. 1, 4, 6.
Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως,
ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς
2 Ἱεροσόλυμα λέγοντες, Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ
τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσ-
3 κυνῆσαι αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασι-
λεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ'
4 αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχι-
ερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο
5 παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ
εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. οὕτω
6 γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, [b] Καὶ σὺ b Mich. 5. 2. et Joh. 7. 42.
Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα· οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν
τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύ-
σεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν
ϛ ι 7 μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρώδης λάθρα κα-

λέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν
χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, καὶ πέμ- 8
ψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε, Πορευθέντες
ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ
εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν
προσκυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ 9
βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ,
ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως
ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες 10
δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφό-
c Psal. 72. 10. Esa. 60. 6. δρα· [c] καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ 11
παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ
πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες
τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ
δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.
καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι 12
πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς
τὴν χώραν αὐτῶν.

Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος 13
Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων,
Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ
ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν
τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερ- 14
θεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ-
τοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον,
d Ose. 11. 1. [d] καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα 15
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ
προφήτου λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα
τὸν υἱόν μου. Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐν- 16 Β'
επαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ

ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς
ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς,
ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον
17 ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. τότε ἐπλη-
ρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου
18 λέγοντος, [c] Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος c Jer. 31. 15.
καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαί-
ουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακλη-
19 θῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ
Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαί-
20 νεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων, Ἐγερ-
θεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ-
τοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι
21 γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ὁ
δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μη-
22 τέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκού-
σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰου-
δαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφο-
βήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ'
ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας,
23 [f] καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην f Jud. 13. 5.
Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν
προφητῶν, Ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

γ' | δ γ
3 [a] ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται a Marc. 1. 4. Luc. 3. 3.
Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρή-
2 μῳ τῆς Ἰουδαίας καὶ λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγ-
η α 3 γικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [b] οὗτος b Esa. 40. 3. Marc. 1. 3.
γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου Luc. 3. 4. Joan. 1. 23.
λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοι-
μάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς
θ ϛ 4 τρίβους αὐτοῦ. [c] αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε c Marc. 1. 6.

τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ
ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ
τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.
d Marc. 1. 5. Luc. 3. 7. [d]Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσό- 5
λυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περί-
e Marc. 1. 5. χωρος τοῦ Ἰορδάνου· [e]καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν 6
τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς
f Infr. 12. 34. et 23. 33. Luc. 3. 7. Rom. 5. 9. 1 Thess. 1. 10. ἁμαρτίας αὐτῶν. [f]Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φα- 7 ι ε
ρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ
βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα
ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς
g Luc. 3. 8. μελλούσης ὀργῆς; [g]ποιήσατε οὖν καρποὺς 8
h Joh. 8. 39. Act. 13. 26. ἀξίους τῆς μετανοίας· [h]καὶ μὴ δόξητε λέγειν 9
ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω
γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων
i Infr. 7. 19. Joh. 15. 6. τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. [i]ἤδη 10
δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων
κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν
καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
k Marc. 1. 8. Luc. 3. 16. Joh. 1. 26. Act. 1. 5. et 2. 4. et 11. 16. et 19. 4. [k]ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετά- 11 ια α
νοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότε-
ρός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδή-
ματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύ-
l Luc. 3. 17. infr. 13. 30. ματι ἁγίῳ καὶ πυρί. [l]οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ 12 ιβ ε
χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ,
καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθή-
κην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
m Marc. 1. 9. Luc. 3. 21. [m]Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γα- 13 ιγ ι
λιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην,
τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάννης 14
διεκώλυεν αὐτὸν λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω

ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;
15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν,
Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν
πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν
ιδ α 16 αὐτόν. [n] Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη n Joh. 1. 33.
εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν
αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον
17 ἐπ᾽ αὐτόν. [o] καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν o Infr. 12. 18. et 17. 5. Esa.
λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, 42. 1. Ps. 2. 7. Luc. 9. 35.
ἐν ᾧ εὐδόκησα. 2 Pet. 1. 17. Col. 1. 13.
ιε β 4 [a] Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον a Marc. 1. 12. Luc. 4. 1.
ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ
ις ε 2 διαβόλου. καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαρά-
κοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον
3 ἐπείνασε. καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων
εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι
4 οὗτοι ἄρτοι γένωνται. [b] Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς b Deut. 8. 3.
εἶπε, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται
ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευο-
5 μένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παραλαμ-
βάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν,
καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ,
6 [c] καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε c Psal. 91. 11.
σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ, Ὅτι τοῖς ἀγ-
γέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ
χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς
7 λίθον τὸν πόδα σου. [d] Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, d Deut. 6. 16.
Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν
8 Θεόν σου. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διά-
βολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν

αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα 9
πάντά σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς
e Deut. 6. 13. et 10. 20. μοι. [e] Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε 10
Σατανᾶ· γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν Θεόν
σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ ἄγ- 11 ιϛ/ϛ
γελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
f Marc. 1. 14. Luc. 3. 19. et 4. 14. Joh. 4. 43. [f] ἈΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης 12 ιη/δ
παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
g Luc. 4. 16, 30, 31. [g] καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ, ἐλθὼν κατῴκη- 13 ιθ/δ
σεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν
ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ, ἵνα πληρωθῇ 14
τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
h Esa. 9. 1, 2. [h] Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θα- 15
λάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν
ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε 16
φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ
σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.
i Marc. 1. 15. supr. 3. 2. et infr. 10. 7. [i] Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν 17 Δ/κ/ϛ
καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασι-
k Marc. 1. 16. Luc. 5. 2. Joh. 1. 42. λεία τῶν οὐρανῶν. [k] Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς 18
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο
ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμ-
φίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
ἁλιεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, 19 κα/β
καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ 20
εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελ- 21 κβ/ϛ
φοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάν-

νην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ
Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας
22 τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ
εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐ-
τῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
κγ α 23 [l] Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰη- l Marc. 1. 39.
σοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, Luc. 4. 31. Infr. 9. 35.
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας,
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μα-
24 λακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ
αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαι-
μονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παρα-
25 λυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων καὶ
Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Ε′ 5 ἸΔΩΝ δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος·
κδ ι καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ
κε ε 2 μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ,
κϛ ε 3 ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων, [a] Μακάριοι οἱ πτω- a Luc. 6. 20.
χοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία
κζ ι 4 τῶν οὐρανῶν. [b] μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι b Luc. 6. 21. Esa. 61. 2.
5 αὐτοὶ παρακληθήσονται. [c] μακάριοι οἱ πρᾳ- c Psal. 37. 11.
κη ε 6 εῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. [d] μα- d Luc. 6. 21. Esa. 55. 1. et
κάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο- 65. 13.
κθ ι 7 σύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. [e] μακά- e Infr. 6. 14. Marc. 11. 25.
ριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Jac. 2. 13.
8 [f] μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ f Psal. 24. 4. Heb. 12. 14.
9 τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· 1 Cor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2.

g 1 Pet. 3. 14. 2 Tim. 2. 12. ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. [g] μακάριοι 10
οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
h Luc. 6. 22. 1 Pet. 4. 14. ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [h] μακάριοί 11
ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ
εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδό-
i Luc. 6. 23. Jac. 1. 2. Act. 7. 52. infr. 23. 34, &c. μενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. [i] χαίρετε καὶ ἀγαλλι- 12
ᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς
πρὸ ὑμῶν.

k Marc. 9. 50. Luc. 14. 34. [k] Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ 13
ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπα-
l Philip. 2. 15. τεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. [l] Ὑμεῖς ἐστε τὸ 14
φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι
m Marc. 4. 21. Luc. 8. 16. et 11. 33. ἐπάνω ὄρους κειμένη· [m] οὐδὲ καίουσι λύχνον 15
καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰ-
n 1 Pet. 2. 12. κίᾳ. [n] οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμ- 16
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό- 17
μον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι,
o Luc. 16. 17. ἀλλὰ πληρῶσαι. [o] ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως 18
ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ [illegible] ἰῶτα ἓν [illegible]
μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπ[illegible]
p Jac. 2. 10. supr. ver. 3. ἂν πάντα γένηται. [p] ὃς ἐ[illegible]
τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν [illegible]
διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, [illegible]
σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν [illegible]
ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, [illegible]

20 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [q] λέγω γὰρ q Luc. 11. 39. Infr. 23. 25, 26, 27.
ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων,
οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
21 ρανῶν. [r] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, r Exod. 20. 13. Deut. 5. 17.
Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται
22 τῇ κρίσει. [s] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ s 1 Joh. 3. 15.
ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ῥακὰ, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
23 τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ
24 ἀδελφός σου ἔχει τὶ κατὰ σοῦ· ἄφες ἐκεῖ τὸ
δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου,
καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.
25 [t] Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως t Luc. 12. 58.
ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε
παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε
παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βλη-
26 θήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
27 [u] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθ[illegible]αίοις, Οὐ μοι- u Exod. 20. 14. Deut. 5. 18.
[illegible] [x] Ἐγὼ δὲ λ[illegible] ὁ βλέ- x Job 31. 1.
[illegible]
[illegible] y Infr. 18. 8. [illegible]

g 1 Pet. 3. 14. 2 Tim. 2. 12. ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. [g] μακάριοι 10
οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
h Luc. 6. 22. 1 Pet. 4. 14. ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [h] μακάριοί 11 λ ε
ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ
εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ᾽ ὑμῶν ψευδό-
i Luc. 6. 23. Jac. 1. 2. Act. 7. 52. infr. 23. 34, &c. μενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. [i] χαίρετε καὶ ἀγαλλι- 12
ᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς
πρὸ ὑμῶν.

k Marc. 9. 50. Luc. 14. 34. [k] Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ 13 λα β
ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπα-
l Philip. 2. 15. τεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. [l] Ὑμεῖς ἐστε τὸ 14 λβ β
φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι
m Marc. 4. 21. Luc. 8. 16. et 11. 33. ἐπάνω ὄρους κειμένη· [m] οὐδὲ καίουσι λύχνον 15
καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ
τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰ-
n 1 Pet. 2. 12. κίᾳ. [n] οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμ- 16
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό- 17 λγ ι
μον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι,
o Luc. 16. 17. ἀλλὰ πληρῶσαι. [o] ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως 18 λδ ε
ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ
μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως
p Jac. 2. 10. supr. ver. 3. ἂν πάντα γένηται. [p] ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν 19 λε ι
τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ δι-
δάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθή-
σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ᾽ ἂν
ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται

20 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [q] Λέγω γὰρ [q] Luc. 11. 39. Infr. 23. 25, 26, 27.
ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων,
οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
21 ρανῶν. [r] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, [r] Exod. 20. 13. Deut. 5. 17.
Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται
22 τῇ κρίσει. [s] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ [s] 1 Joh. 3. 15.
ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ῥακὰ, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
23 τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ
24 ἀδελφός σου ἔχει τὶ κατὰ σοῦ· ἄφες ἐκεῖ τὸ
δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου,
καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.
λς ε 25 [t] Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως [t] Luc. 12. 58.
ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε
παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε
παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βλη-
26 θήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
λζ ε 27 [u] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ μοι- [u] Exod. 20. 14. Deut. 5. 18.
28 χεύσεις. [x] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέ- [x] Job 31. 1.
πων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη
29 ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. [y] Εἰ [y] Infr. 18. 8. Marc. 9. 43, 45, 47.
δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει
γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ
30 μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ

εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον
αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι
ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

y Deut. 24. 1. Infr. 19. 7. Marc. 10. 4. Luc. 16. 18. 1 Cor. 7. 10.

[y] Ἐῤῥέθη δὲ, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖ- 31
κα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ 32
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν
μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ,

z Lev. 19. 12. Exod. 20. 7. Deut. 5. 11. et 23. 23. Num. 30. 3. a Jac. 5. 12.

μοιχᾶται. [z] Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς 33
ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ
Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. [a] Ἐγὼ δὲ λέγω 34
ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ,

b Ps. 48. 3.

ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· [b] μήτε ἐν τῇ γῇ, 35
ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου
βασιλέως. μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, 36
ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν
ποιῆσαι. ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναί, 37
οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονη-

c Exod. 21. 24. Deut. 19. 21. Lev. 24. 20.

ροῦ ἐστιν. [c] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ὀφθαλ- 38
μὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.

d Prov. 20. 22. et 24. 29. Luc. 6. 29. Rom. 12. 17, 19. 1 Cor. 6. 7. 1 Thess. 5. 15. 1 Pet. 3. 9.

[d] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονη- 39 λ̄
ρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου
σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ 40
τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις 41 λ̄
σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ

e Deut. 15. 8, 10. Luc. 6. 35. f Lev. 19. 18. Exod. 34. 12. Deut. 7. 2.

δύο. [e] τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα 42
ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς. [f] Ἠ- 43
κούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον

44 σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. [g] Ἐγὼ [g] Luc. 6. 27, &c. Rom. 12.
δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, 14, 20. 1 Pet.
εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποι- 3. 9. Luc. 23. 34. Act. 7. 60. 1 Cor. 4. 13.
εῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε
ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων
45 ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν
τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλ-
λει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ
46 δικαίους καὶ ἀδίκους. [h] ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε [h] Luc. 6. 32.
τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε;
47 οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ
ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον,
τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω
48 ποιοῦσιν; [i] ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ [i] Lev. 11. 44.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός et 19. 2. et 20. 7, 26. 1 Pet. 1. 15, 16.
ἐστι.

6 ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ
ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ
θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε
παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
2 [a] ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς [a] Rom. 12. 8.
ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν
ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως
δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω
3 ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ
ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά
4 σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, [b] ὅπως ᾖ σου ἡ [b] Luc. 14. 14.
ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ
βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν
5 τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς

λέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν
χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, καὶ πέμ- 8
ψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε, Πορευθέντες
ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ
εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν
προσκυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ 9
βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ,
ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως
ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες 10
δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφό-
c Psal. 72. 10. Esa. 60. 6. δρα· [c] καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ 11
παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ
πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες
τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ
δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.
καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι 12
πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς
τὴν χώραν αὐτῶν.

Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος 13
Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων,
Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ
ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν
τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερ- 14
θεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ-
τοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον,
d Ose. 11. 1. [d] καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα 15
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ
προφήτου λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα
τὸν υἱόν μου. Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐν- 16 Β'
επαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ

ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς
ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς,
ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον
17 ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. τότε ἐπλη-
ρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου
18 λέγοντος, [c] Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος e Jer. 31. 15.
καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαί-
ουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακλη-
19 θῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ
Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαί-
20 νεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων, Ἐγερ-
θεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ-
τοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι
21 γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ὁ
δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μη-
22 τέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκού-
σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰου-
δαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφο-
βήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ'
ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας,
23 [f] καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην f Jud. 13. 5.
Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν
προφητῶν, Ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

Γ' 3 [a] ΕΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται a Marc. 1. 4. Luc. 3. 3.
δ/γ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρή-
2 μῳ τῆς Ἰουδαίας καὶ λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγ-
η/α 3 γικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [b] οὗτος b Esa. 40. 3. Marc. 1. 3.
γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου Luc. 3. 4. Joan. 1. 23.
λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοι-
μάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς
θ/ς 4 τρίβους αὐτοῦ. [c] αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε c Marc. 1. 6.

τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ
ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ
τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.
d Marc. 1. 5. Luc. 3. 7. [d]Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσό- 5
λυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περί-
e Marc. 1. 5. χωρος τοῦ Ἰορδάνου· [e]καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν 6
τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς
f Infr. 12. 34. et 23. 33. Luc. 3. 7. Rom. 5. 9. 1 Thess. 1. 10. ἁμαρτίας αὐτῶν. [f]Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φα- 7 ι ε
ρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ
βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα
ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς
g Luc. 3. 8. μελλούσης ὀργῆς; [g]ποιήσατε οὖν καρποὺς 8
h Joh. 8. 39. Act. 13. 26. ἀξίους τῆς μετανοίας· [h]καὶ μὴ δόξητε λέγειν 9
ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω
γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων
i Infr. 7. 19. Joh. 15. 6. τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. [i]ἤδη 10
δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων
κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν
καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
k Marc. 1. 8. Luc. 3. 16. Joh. 1. 26. Act. 1. 5. et 2. 4. et 11. 16. et 19. 4. [k]ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετά- 11 ια α
νοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότε-
ρός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδή-
ματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύ-
l Luc. 3. 17. infr. 13. 30. ματι ἁγίῳ καὶ πυρί. [l]οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ 12 ιβ ε
χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ,
καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθή-
κην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
m Marc. 1. 9. Luc. 3. 21. [m]Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γα- 13 ιγ ι
λιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην,
τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάννης 14
διεκώλυεν αὐτὸν λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω

ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;
15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν,
Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν
πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν
ιδ α 16 αὐτόν. [n] Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη n Joh. 1. 32.
εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν
αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον
17 ἐπ' αὐτόν. [o] καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν o Infr. 12. 18. et 17. 5. Esa.
λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, 42. 1. Ps. 2. 7. Luc. 9. 35.
ἐν ᾧ εὐδόκησα. 2 Pet. 1. 17. Col. 1. 13.

ιε β 4 [a] Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον a Marc. 1. 12. Luc. 4. 1.
ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ
ις ε 2 διαβόλου. καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαρά-
κοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον
3 ἐπείνασε. καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων
εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι
4 οὗτοι ἄρτοι γένωνται. [b] Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς b Deut. 8. 3.
εἶπε, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται
ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευο-
5 μένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παραλαμ-
βάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν,
καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ,
6 [c] καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε c Psal. 91. 11.
σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ, Ὅτι τοῖς ἀγ-
γέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ
χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς
7 λίθον τὸν πόδα σου. [d] Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, d Deut. 6. 16.
Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν
8 Θεόν σου. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διά-
βολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν

αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα 9
πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς
e Deut. 6. 13. et 10. 20. μοι. [e] Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε 10
Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεόν
σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ ἄγ- 11 ιβ ϛ
γελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
f Marc. 1. 14. Luc. 3. 19. et 4. 14. Joh. 4. 43. [f] ἈΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης 12 ιη δ
παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
g Luc. 4. 16, 30, 31. [g] καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκη- 13 ιθ β
σεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν
ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ, ἵνα πληρωθῇ 14
τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
h Esa. 9. 1, 2. [h] Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θα- 15
λάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν
ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε 16
φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ
σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.
i Marc. 1. 15. supr. 3. 2. et infr. 10. 7. [i] Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν 17 Δ κ ϛ
καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασι-
k Marc. 1. 16. Luc. 5. 2. Joh. 1. 42. λεία τῶν οὐρανῶν. [k] Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς 18
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο
ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμ-
φίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
ἁλιεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, 19 κα β
καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ 20
εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελ- 21 κβ ϛ
φοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάν-

νην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ
Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας
22 τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ
εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐ-
τῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
κγ α 23 [l] Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰη- l Marc. 1. 39. Luc. 4. 31.
σοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, infr. 9. 35.
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας,
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μα-
24 λακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ
αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαι-
μονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παρα-
25 λυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων καὶ
Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
Ε' κδ ι 5 ἸΔΩΝ δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος·
καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ
κε ε 2 μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ,
κς ε 3 ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων, [a] Μακάριοι οἱ πτω- a Luc. 6. 20.
χοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία
κζ ι 4 τῶν οὐρανῶν. [b] μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι b Luc. 6. 21. Esa. 61. 2.
5 αὐτοὶ παρακληθήσονται. [c] μακάριοι οἱ πρᾳ- c Psal. 37. 11.
κη ε 6 εῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. [d] μα- d Luc. 6. 21. Esa. 55. 1. et
κάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο- 65. 13.
κθ ι 7 σύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. [e] μακά- e Infr. 6. 14. Marc. 11. 25.
ριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Jac. 2. 13.
8 [f] μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ f Psal. 24. 4. Heb. 12. 14.
9 τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· 1 Cor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2.

g 1 Pet. 3. 14. 2 Tim. 2. 12. ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. [g] μακάριοι 10
οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
h Luc. 6. 22. 1 Pet. 4. 14. ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [h] μακάριοί 11 λ ε
ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ
εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδό-
i Luc. 6. 23. Jac. 1. 2. Act. 7. 52. infr. 23. 34, &c. μενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. [i] χαίρετε καὶ ἀγαλλι- 12
ᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς
πρὸ ὑμῶν.
k Marc. 9. 50. Luc. 14. 34. [k] Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ 13 λα β
ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπα-
l Philip. 2. 15. τεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. [l] Ὑμεῖς ἐστε τὸ 14 λβ β
φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι
m Marc. 4. 21. Luc. 8. 16. et 11. 33. ἐπάνω ὄρους κειμένη· [m] οὐδὲ καίουσι λύχνον 15
καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰ-
n 1 Pet. 2. 12. κίᾳ. [n] οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμ- 16
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό- 17 λγ ι
μον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι,
o Luc. 16. 17. ἀλλὰ πληρῶσαι. [o] ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως 18 λδ ε
ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ
μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως
p Jac. 2. 10. supr. ver. 3. ἂν πάντα γένηται. [p] ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν 19 λε ι
τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ δι-
δάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθή-
σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν
ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται

20 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [q] λέγω γὰρ q Luc. 11. 39. Infr. 23. 25, 26, 27.
ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων,
οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
21 ρανῶν. [r] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, r Exod. 20. 13. Deut. 5. 17.
Οὐ φονεύσεις· ὃς δ᾽ ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται
22 τῇ κρίσει. [s] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ s 1 Joh. 3. 15.
ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ῥακὰ, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ᾽
ἂν εἴπῃ μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
23 τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ
24 ἀδελφός σου ἔχει τὶ κατὰ σοῦ· ἄφες ἐκεῖ τὸ
δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου,
καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.
λϛ ε 25 [t] Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως t Luc. 12. 58.
ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ᾽ αὐτοῦ· μήποτέ σε
παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε
παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βλη-
26 θήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
λζ ε 27 [u] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ μοι- u Exod. 20. 14. Deut. 5. 18.
28 χεύσεις. [x] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέ- x Job 31. 1.
πων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη
29 ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. [y] εἰ y Infr. 18. 8. Marc. 9. 43, 45, 47.
δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει
γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ
30 μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ

εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον
αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι
ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
y Deut. 24. 1. Infr. 19. 7. Marc. 10. 4. Luc. 16. 18. 1 Cor. 7. 10.
[y] Ἐῤῥέθη δὲ, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖ- 31
κα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ 32
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν
μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ,
z Lev. 19. 12. Exod. 20. 7. Deut. 5. 11. et 23. 23. Num. 30. 3. a Jac. 5. 12.
μοιχᾶται. [z] Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς 33
ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ
Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. [a] Ἐγὼ δὲ λέγω 34
ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ,
b Ps. 48. 3.
ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· [b] μήτε ἐν τῇ γῇ, 35
ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου
βασιλέως. μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, 36
ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν
ποιῆσαι. ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναὶ, 37
οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονη-
c Exod. 21. 24. Deut. 19. 21. Lev. 24. 20.
ροῦ ἐστιν. [c] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ὀφθαλ- 38
μὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.
d Prov. 20. 22. et 24. 29. Luc. 6. 29. Rom. 12. 17, 19. 1 Cor. 6. 7. 1 Thess. 5. 15. 1 Pet. 3. 9.
[d] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονη- 39
ρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου
σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ 40
τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις 41
σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ
e Deut. 15. 8, 10. Luc. 6. 35.
δύο. [e] τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα 42
f Lev. 19. 18. Exod. 34. 12. Deut. 7. 2.
ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς. [f] Ἠ- 43
κούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον

44 σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. [g] Ἐγὼ g Luc. 6. 27, &c. Rom. 12.
δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, 14, 20. 1 Pet. 3. 9. Luc. 23.
εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποι- 34. Act. 7. 60. 1 Cor. 4. 13.
εῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε
ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων
45 ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν
τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλ-
λει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ
46 δικαίους καὶ ἀδίκους. [h] ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε h Luc. 6. 32.
τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε;
47 οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ
ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον,
τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω
48 ποιοῦσιν; [i] ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ i Lev. 11. 44. et 19. 2. et 20.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός 7, 26. 1 Pet. 1. 15, 16.
ἐστι.

6 ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ
ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ
θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε
παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
2 [a] ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς a Rom. 12. 8.
ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν
ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως
δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω
3 ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ
ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά
4 σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, [b] ὅπως ᾖ σου ἡ b Luc. 14. 14.
ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ
βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν
5 τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς

συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν
ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς
ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν
μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε 6
εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν
σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυ-
πτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυ-
πτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευ- 7
χόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνι-
κοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν
εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· 8
οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ
c Luc. 11. 2. τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. [c]οὕτως οὖν προσ- 9
εύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
αγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασι- 10
λεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν 11
τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες 12
ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίε-
d Infr. 13. 19. μεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· [d]καὶ μὴ εἰσενέγ- 13
κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς
ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία
καὶ ἡ δυναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.
e Marc. 11. 25. Eccl. 28. 2. ἀμήν. [e]Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ 14
παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πα-
f Infr. 18. 35. τὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· [f]ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε 15
τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ
ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ 16
ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώ-

ποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπ-
17 *έχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων*
ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν
18 *σου νίψαι· ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις*
νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυ-
πτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυ-
πτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.
19 [g] *Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς* g Infr. 19. 21. Luc. 12. 33.
γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου 1 Tim. 6. 6, 9, 18, 19. Heb.
20 *κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυ-* 13. 5.
ρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου
οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.
21 *ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται*
22 *καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.* [h] *Ὁ λύχνος τοῦ σώματός* h Luc. 11. 34.
ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου
ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·
23 *ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ*
σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς
τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον;
24 [i] *οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ* i Luc. 16. 13.
γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπή-
σει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου κατα-
φρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμ-
25 *μωνᾷ.* [k] *διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε* k Luc. 12. 22. Phil. 4. 6.
τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ 1 Tim. 6. 8. 1 Pet. 5. 7.
τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ Psal. 55. 23.
πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ
26 *ἐνδύματος;* [l] *ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ* l Job 38. 41. Psal. 147. 9.
οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, Luc. 12. 24.
οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ

ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλ-
λον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν με- 27
ριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί με- 28
ριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς
αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, 29
ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον 30
τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλί-
βανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυ-
σιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;
μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν, 31
ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα γὰρ 32
ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.
m Luc. 12. 33. [m] ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ 33
καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα
προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς 34
τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυ-
τῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

a Luc. 6. 37, 38. Ps. 41. 2. Rom. 2. 1. et 14. 3, 4, 10, 13. 1 Cor. 4. 3, 4, 5. Jac. 4. 11, 12. Marc. 4. 24.
b Luc. 6. 41.

[a] ΜΗ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. ἐν ᾧ γὰρ 7 γ β
κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέ- 2
τρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. [b] Τί 3 να ε
δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δο-
κὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ 4
σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφ-
θαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
σου; ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ 5
τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκ-
βαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελ-

νβ/ι 6 φοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί· μηδὲ
βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν
χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς
ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.
νγ/ε 7 [c] Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ c Infr. 21. 22. Marc. 11. 24.
8 εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς Luc. 11. 9. Joh. 14. 13. et
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, 15. 7. et 16. 23. Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22.
9 καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [d] ἢ τίς ἐστιν d Luc. 11. 11.
ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐ-
10 τοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ ἐὰν
11 ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ
οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγα-
θὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ
πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ
νδ/ε 12 τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; [e] Πάντα οὖν ὅσα ἂν e Luc. 6. 31. Tob. 4. 16.
θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω Matt. 22. 40. Rom. 13. 8,10.
καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.
νόμος καὶ οἱ προφῆται.
νε/ε 13 [f] Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης. ὅτι πλα- f Luc. 13. 24.
τεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπά-
γουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ
14 εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη,
καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν
ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.
νς/ι 15 [g] Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵ- g Mich. 3. 5. 2 Tim. 3. 5.
τινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβά-
νζ/ε 16 των, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. ἀπὸ τῶν
καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλ-
λέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τρι-
νη/ε 17 βόλων σῦκα; [h] οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν h Luc. 6. 43, 44. inf. 12. 33.
καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον

αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα 9
πάντά σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς
e Deut. 6. 13. et 10. 20. μοι. [e] Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε 10
Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεόν
σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ ἄγ- 11 ιζ/ς
γελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
f Marc. 1. 14. Luc. 3. 19. et 4. 14. Joh. 4. 43. [f] ΑΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης 12 ιη/δ
παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
g Luc. 4. 16, 30, 31. [g] καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκη- 13 ιθ/ζ
σεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν
ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ, ἵνα πληρωθῇ 14
τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
h Esa. 9. 1, 2. [h] Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θα- 15
λάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν
ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε 16
φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ
σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.
i Marc. 1. 15. supr. 3. 2. et infr. 10. 7. [i] Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν 17 Δ/κ/ς
καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασι-
k Marc. 1. 16. Luc. 5. 2. Joh. 1. 42. λεία τῶν οὐρανῶν. [k] Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς 18
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο
ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμ-
φίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
ἁλιεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, 19 κα/β
καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ 20
εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελ- 21 κβ/ς
φοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάν-

νην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ
Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας
22 τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ
εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐ-
τῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
κγ 23 [l] Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰη- l Marc. 1. 39. Luc. 4. 31.
α σοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, infr. 9. 35.
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας,
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μα-
24 λακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ
αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαι-
μονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παρα-
25 λυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων καὶ
Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Ε' 5 ἸΔΩΝ δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος·
κδ καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ
ι κε 2 μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ,
ε κς 3 ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων, [a] Μακάριοι οἱ πτω- a Luc. 6. 20.
ε χοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία
κζ 4 τῶν οὐρανῶν. [b] μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι b Luc. 6. 21. Esa. 61. 2.
ι 5 αὐτοὶ παρακληθήσονται. [c] μακάριοι οἱ πρᾳ- c Psal. 37. 11.
κη 6 εῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. [d] μα- d Luc. 6. 21. Esa. 55. 1. et
ε κάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο- 65. 13.
κθ 7 σύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. [e] μακά- e Infr. 6. 14. Marc. 11. 25.
ι ριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Jac. 2. 13.
8 [f] μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ f Psal. 24. 4. Heb. 12. 14.
9 τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· 1 Cor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2.

g 1 Pet. 3. 14. 2 Tim. 3. 12. ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. [g]μακάριοι 10
οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
h Luc. 6. 22. 1 Pet. 4. 14. ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [h]μακάριοί 11 λ ε
ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ
εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδό-
i Luc. 6. 23. Jac. 1. 2. Act. 7. 52. infr. 23. 34, &c. μενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. [i]χαίρετε καὶ ἀγαλλι- 12
ᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς
πρὸ ὑμῶν.
k Marc. 9. 50. Luc. 14. 34. [k]Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ 13 λα β
ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπα-
l Philip. 2. 15. τεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. [l]Ὑμεῖς ἐστε τὸ 14 λβ β
φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι
m Marc. 4. 21. Luc. 8. 16. et 11. 33. ἐπάνω ὄρους κειμένη· [m]οὐδὲ καίουσι λύχνον 15
καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰ-
n 1 Pet. 2. 12. κίᾳ. [n]οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμ- 16
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό- 17 λγ ι
μον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι,
o Luc. 16. 17. ἀλλὰ πληρῶσαι. [o]ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως 18 λδ ε
ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ
μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως
p Jac. 2. 10. supr. ver. 3. ἂν πάντα γένηται. [p]ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν 19 λε ι
τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ δι-
δάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθή-
σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν
ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται

20 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [q] λέγω γὰρ [q] Luc. 11. 39. Infr. 23. 25, 26, 27.
ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων,
οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
21 ρανῶν. [r] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, [r] Exod. 20. 13. Deut. 5. 17.
Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται
22 τῇ κρίσει. [s] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ [s] 1 Joh. 3. 15.
ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ῥακὰ, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
23 τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ
24 ἀδελφός σου ἔχει τὶ κατὰ σοῦ· ἄφες ἐκεῖ τὸ
δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου,
καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.
λϛ ε 25 [t] Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως [t] Luc. 12. 58.
ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε
παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε
παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βλη-
26 θήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
λζ ε 27 [u] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ μοι- [u] Exod. 20. 14. Deut. 5. 18.
28 χεύσεις. [x] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέ- [x] Job 31. 1.
πων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη
29 ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. [y] εἰ [y] Infr. 18. 8. Marc. 9. 43, 45, 47.
δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει
γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ
30 μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ

εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον
αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι
ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

y Deut. 24. 1. Infr. 19. 7. Marc. 10. 4. Luc. 16. 18. 1 Cor. 7. 10.

[y] Ἐῤῥέθη δὲ, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖ- 31
κα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ 32
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν
μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ,
μοιχᾶται. [z] Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς 33
ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ
Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. [a] Ἐγὼ δὲ λέγω 34
ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ,
ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· [b] μήτε ἐν τῇ γῇ, 35
ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου
βασιλέως. μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, 36
ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν
ποιῆσαι. ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναὶ, 37
οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονη-
ροῦ ἐστιν. [c] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ὀφθαλ- 38
μὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.
[d] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονη- 39
ρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου
σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ 40
τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις 41
σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ
δύο. [e] τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα 42
ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς. [f] Ἠ- 43
κούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον

z Lev. 19. 12. Exod. 20. 7. Deut. 5. 11. et 23. 23. Num. 30. 3.
a Jac. 5. 12.
b Ps. 48. 3.
c Exod. 21. 24. Deut. 19. 21. Lev. 24. 20.
d Prov. 20. 22. et 24. 29. Luc. 6. 29. Rom. 12. 17, 19. 1 Cor. 6. 7. 1 Thess. 5. 15. 1 Pet. 3. 9.
e Deut. 15. 8, 10. Luc. 6. 35.
f Lev. 19. 18. Exod. 34. 12. Deut. 7. 2.

λ̄. ε
λ̄θ ι

44 σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. [g] Ἐγὼ [g] Luc. 6. 27, &c. Rom. 12.
δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, 14, 20. 1 Pet. 3. 9. Luc. 23.
εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποι- 34. Act. 7. 60. 1 Cor. 4. 13.
εῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε
ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων
45 ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν
τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλ-
λει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ
46 δικαίους καὶ ἀδίκους. [h] ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε [h] Luc. 6. 32.
τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε;
47 οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ
ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον,
τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω
48 ποιοῦσιν; [i] ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ [i] Lev. 11. 44. et 19. 2. et 20.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός 7, 26. 1 Pet. 1. 15, 16.
ἐστι.

6 ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ
ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ
θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε
παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
2 [a] ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς [a] Rom. 12. 8.
ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν
ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως
δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω
3 ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ
ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά
4 σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, [b] ὅπως ᾖ σου ἡ [b] Luc. 14. 14.
ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ
βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν
5 τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς

συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν
ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς
ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν
μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε 6
εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν
σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυ-
πτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυ-
πτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευ- 7 μγ
χόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνι- ε
κοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν
εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· 8
οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ
c Luc. 11. 2. τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. [c]οὕτως οὖν προσ- 9
εύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
αγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασι- 10
λεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν 11
τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες 12
ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίε-
d Infr. 13. 19. μεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· [d]καὶ μὴ εἰσενέγ- 13
κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς
ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία
καὶ ἡ δυναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.
e Marc. 11. 25. Eccl. 28. 2. ἀμήν. [e]Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ 14 μδ
παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πα- ς
f Infr. 18. 35. τὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· [f]ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε 15
τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ
ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ 16 με
ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ ι
πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώ-

ποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπ-
17 έχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων
ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν
18 σου νίψαι· ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις
νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυ-
πτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυ-
πτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.
μς ε 19 [g] Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς g Infr. 19. 21. Luc. 12. 33.
γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου 1 Tim. 6. 6, 9, 18, 19. Heb.
20 κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυ- 13. 5.
ρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου
οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.
21 ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται
μζ ε 22 καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. [h] Ὁ λύχνος τοῦ σώματός h Luc. 11. 34.
ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου
ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·
23 ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ
σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς
τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον;
μη ε 24 [i] οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ i Luc. 16. 13.
γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπή-
σει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου κατα-
φρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμ-
μθ ε 25 μωνᾷ. [k] διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε k Luc. 12. 22. Phil. 4. 6.
τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ 1 Tim. 6. 8. 1 Pet. 5. 7.
τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ Psal. 55. 23.
πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ
26 ἐνδύματος; [l] ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ l Job 38. 41. Psal. 147. 9.
οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, Luc. 12. 24.
οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ

ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλ-
λον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν με- 27
ριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί με- 28
ριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς
αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, 29
ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον 30
τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλί-
βανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυ-
σιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;
μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν, 31
ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα γὰρ 32
ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.
m Luc. 12. 33. [m] ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ 33
καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα
προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς 34
τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυ-
τῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

a Luc. 6. 37, 38. Ps. 41. 2. Rom. 2. 1. et 14. 3, 4, 10, 13. 1 Cor. 4. 3, 4, 5. Jac. 4. 11, 12. Marc. 4. 24.
b Luc. 6. 41.

[a] ΜΗ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. ἐν ᾧ γὰρ 7
κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέ- 2
τρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. [b] Τί 3
δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δο-
κὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ 4
σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφ-
θαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
σου; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ 5
τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκ-
βαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελ-

νβ ι 6 φοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί· μηδὲ
βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν
χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς
ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.
νγ ε 7 [c] Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ c Infr. 21. 22. Marc. 11. 24.
8 εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς Luc. 11. 9. Joh. 14. 13. et
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, 15. 7. et 16. 23. Jac. 1. 5, 6.
9 καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [d] ἢ τίς ἐστιν 1 Joh. 3. 22. d Luc. 11. 11.
ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐ-
10 τοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ ἐὰν
11 ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ
οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγα-
θὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ
πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ
νδ ε 12 τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; [e] Πάντα οὖν ὅσα ἂν e Luc. 6. 31. Tob. 4. 16.
θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω Matt. 22. 40. Rom. 13. 8, 10.
καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.
νόμος καὶ οἱ προφῆται.
νε ε 13 [f] Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης. ὅτι πλα- f Luc. 13. 24.
τεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπά-
γουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ
14 εἰσερχόμενοι δι᾽ αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη,
καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν
ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.
νϛ ι 15 [g] Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵ- g Mich. 3. 5. 2 Tim. 3. 5.
τινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβά-
νζ ε 16 των, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. ἀπὸ τῶν
καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλ-
λέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τρι-
νη ε 17 βόλων σῦκα; [h] οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν h Luc. 6. 43, 44. inf. 12. 33.
καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον

αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα 9
πάντά σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς
e Deut. 6. 13. et 10. 20. μοι. [e] Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε 10
Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεόν
σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ ἄγ- 11 ιζ / ϛ
γελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
f Marc. 1. 14. Luc. 3. 19. et 4. 14. Joh. 4. 43. [f] ἈΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης 12 ιη / δ
παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
g Luc. 4. 16, 30, 31. [g] καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκη- 13 ιθ / ζ
σεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν
ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ, ἵνα πληρωθῇ 14
τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
h Esa. 9. 1, 2. [h] Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θα- 15
λάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν
ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε 16
φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ
σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.
i Marc. 1. 15. supr. 3. 2. et infr. 10. 7. [i] Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν 17 Δ / κ / ϛ
καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασι-
k Marc. 1. 16. Luc. 5. 2. Joh. 1. 42. λεία τῶν οὐρανῶν. [k] Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς 18
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο
ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμ-
φίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
ἁλιεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, 19 κα / β
καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ 20
εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελ- 21 κβ / ϛ
φοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάν-

νην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ
Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας
22 τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ
εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐ-
τῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
κγ α 23 [l] Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰη- l Marc. 1. 39. Luc. 4. 31.
σοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, infr. 9. 35.
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας,
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μα-
24 λακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ
αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαι-
μονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παρα-
25 λυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων καὶ
Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
Ε' κδ ι 5 ἸΔΩΝ δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος·
καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ
κε ε 2 μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ,
κϛ ε 3 ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων, [a] Μακάριοι οἱ πτω- a Luc. 6. 20.
χοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία
κζ ι 4 τῶν οὐρανῶν. [b] μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι b Luc. 6. 21. Esa. 61. 2.
5 αὐτοὶ παρακληθήσονται. [c] μακάριοι οἱ πρᾳ- c Psal. 37. 11.
κη ε 6 εῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. [d] μα- d Luc. 6. 21. Esa. 55. 1. et
κάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο- 65. 13.
κθ ι 7 σύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. [e] μακά- e Infr. 6. 14. Marc. 11. 25.
ριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Jac. 2. 13.
8 [f] μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ f Psal. 24. 4. Heb. 12. 14.
9 τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· 1 Cor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2.

g 1 Pet. 3. 14: 2 Tim. 2. 12. ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. [g] μακάριοι 10
οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
h Luc. 6. 22. 1 Pet. 4. 14. ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [h] μακάριοί 11 λ ε
ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ
εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδό-
i Luc. 6. 23. Jac. 1. 2. Act. 7. 52. infr. 23. 34, &c. μενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. [i] χαίρετε καὶ ἀγαλλι- 12
ᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς
πρὸ ὑμῶν.
k Marc. 9. 50. Luc. 14. 34. [k] Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ 13 λα β
ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπα-
l Philip. 2. 15. τεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. [l] Ὑμεῖς ἐστε τὸ 14 λβ β
φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι
m Marc. 4. 21. Luc. 8. 16. et 11. 33. ἐπάνω ὄρους κειμένη· [m] οὐδὲ καίουσι λύχνον 15
καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰ-
n 1 Pet. 2. 12. κίᾳ. [n] οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμ- 16
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό- 17 λγ ι
μον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι,
o Luc. 16. 17. ἀλλὰ πληρῶσαι. [o] ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως 18 λδ ε
ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ
μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως
p Jac. 2. 10. supr. ver. 3. ἂν πάντα γένηται. [p] ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν 19 λε ι
τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ δι-
δάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθή-
σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν
ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται

20 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [q] λέγω γὰρ q Luc. 11. 39. Infr. 23. 25,
ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη 26, 27.
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων,
οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
21 ρανῶν. [r] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, r Exod. 20. 13. Deut. 5. 17.
Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται
22 τῇ κρίσει. [s] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ s 1 Joh. 3. 15.
ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ῥακὰ, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
23 τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ
24 ἀδελφός σου ἔχει τὶ κατὰ σοῦ· ἄφες ἐκεῖ τὸ
δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου,
καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.
λϛ ε 25 [t] Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως t Luc. 12. 58.
ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε
παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε
παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βλη-
26 θήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
λζ ε 27 [u] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ μοι- u Exod. 20. 14. Deut. 5. 18.
28 χεύσεις. [x] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέ- x Job 31. 1.
πων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη
29 ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. [y] εἰ y Infr. 18. 8. Marc. 9. 43,
δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, 45. 47.
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει
γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ
30 μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ

εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον
αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι
ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
y Deut. 24. 1. [y] Ἐῤῥέθη δὲ, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖ- 31
Infr. 19. 7. Marc. 10. 4. κα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ 32
Luc. 16. 18. 1 Cor. 7. 10. λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν
μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ,
z Lev. 19. 12. μοιχᾶται. [z] Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς 33
Exod. 20. 7. Deut. 5. 11. et ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ
23. 23. Num. 30. 3. Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. [a] Ἐγὼ δὲ λέγω 34
a Jac. 5. 12. ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ,
b Ps. 48. 3. ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· [b] μήτε ἐν τῇ γῇ, 35
ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου
βασιλέως. μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, 36
ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν
ποιῆσαι. ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναὶ, 37
οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονη-
c Exod. 21. 24. ροῦ ἐστιν. [c] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ὀφθαλ- 38
Deut. 19. 21. Lev. 24. 20. μὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.
d Prov. 20. 22. et 24. 29. Luc. [d] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονη- 39
6. 29. Rom. 12. 17, 19. ρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου
1 Cor. 6. 7. 1 Thess. 5. 15. σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ 40
1 Pet. 3. 9. τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις 41
σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ
e Deut. 15. 8, 10. Luc. 6. 35. δύο. [e] τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα 42
f Lev. 19. 18. ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς. [f] Ἠ- 43
Exod. 34. 12. Deut. 7. 2. κούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον

μ
ε
44 σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. [g] Ἐγὼ g Luc. 6. 27, &c. Rom. 12.
δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, 14, 20. 1 Pet.
εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποι- 3. 9. Luc. 23. 34. Act. 7. 60. 1 Cor. 4. 13.
εῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε
ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων
45 ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν
τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλ-
λει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ
μα
ε
46 δικαίους καὶ ἀδίκους. [h] ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε h Luc. 6. 32.
τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε;
47 οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ
ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον,
τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω
48 ποιοῦσιν; [i] ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ i Lev. 11. 44. et 19. 2. et 20.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός 7, 26. 1 Pet. 1. 15, 16.
ἐστι.

μβ
6 ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ
ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ
θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε
παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
2 [a] ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς a Rom. 12. 8.
ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν
ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως
δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω
3 ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ
ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά
4 σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, [b] ὅπως ᾖ σου ἡ b Luc. 14. 14.
ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ
βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν
5 τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς

συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν
ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς
ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν
μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε 6
εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν
σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυ-
πτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυ-
πτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευ- 7 μγ ε
χόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνι-
κοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν
εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· 8
οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ
c Luc. 11. 2. τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. [c]οὕτως οὖν προσ- 9
εύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
αγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασι- 10
λεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν 11
τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες 12
ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίε-
d Infr. 13. 19. μεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· [d]καὶ μὴ εἰσενέγ- 13
κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς
ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία
καὶ ἡ δυναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.
e Marc. 11. 25. Eccl. 28. 2. ἀμήν. [e]Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ 14 μδ ς
παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πα-
f Infr. 18. 35. τὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· [f]ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε 15
τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ
ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ 16 με ι
ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώ-

ποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπ-
17 *έχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων*
ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν
18 *σου νίψαι· ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις*
νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυ-
πτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυ-
πτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.
μς 19 [g] *Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς* g Infr. 19. 21. Luc. 12. 33.
ε *γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου* 1 Tim. 6. 6, 9, 18, 19. Heb.
20 *κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυ-* 13. 5.
ρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου
οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.
21 *ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται*
μζ 22 *καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.* [h] *Ὁ λύχνος τοῦ σώματός* h Luc. 11. 34.
ε *ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου*
ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·
23 *ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ*
σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς
τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον;
μη 24 [i] *οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ* i Luc. 16. 13.
ε *γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπή-*
σει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου κατα-
φρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμ-
μθ 25 *μωνᾷ.* [k] *διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε* k Luc. 12. 22. Phil. 4. 6.
ε *τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ* 1 Tim. 6. 8. 1 Pet. 5. 7.
τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ Psal. 55. 23.
πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ
26 *ἐνδύματος;* [l] *ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ* l Job 38. 41. Psal. 147. 9.
οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, Luc. 12. 24.
οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ

ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλ-
λον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν με- 27
ριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί με- 28
ριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς
αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, 29
ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον 30
τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλί-
βανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυ-
σιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;
μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν, 31
ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα γὰρ 32
ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.
m Luc. 12. 33. [m] ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ 33
καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα
προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς 34
τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυ-
τῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

a Luc. 6. 37, 38. Ps. 41. 2. Rom. 2. 1. et 14. 3, 4, 10, 13. 1 Cor. 4. 3, 4, 5. Jac. 4. 11, 12. Marc. 4. 24. b Luc. 6. 41.

[a] ΜΗ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. ἐν ᾧ γὰρ 7 γ β
κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέ- 2
τρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. [b] Τί 3 να ε
δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δο-
κὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ 4
σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφ-
θαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
σου; ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ 5
τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκ-
βαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελ-

νβ ι 6 φοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί· μηδὲ
βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν
χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς
ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.
νγ ε 7 [c] Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ c Infr. 21. 22. Marc. 11. 24.
8 εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς Luc. 11. 9. Joh. 14. 13. et
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, 15. 7. et 16. 23. Jac. 1. 5, 6.
9 καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [d] ἢ τίς ἐστιν 1 Joh. 3. 22. d Luc. 11. 11.
ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐ-
10 τοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ ἐὰν
11 ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ
οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγα-
θὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ
πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ
νδ ε 12 τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; [e] Πάντα οὖν ὅσα ἂν e Luc. 6. 31. Tob. 4. 16.
θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω Matt. 22. 40. Rom. 13. 8, 10.
καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.
νόμος καὶ οἱ προφῆται.
νε ε 13 [f] Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης. ὅτι πλα- f Luc. 13. 24.
τεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπά-
γουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ
14 εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη,
καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν
ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.
νς ι 15 [g] Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵ- g Mich. 3. 5. 2 Tim. 3. 5.
τινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβά-
νζ ε 16 των, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. ἀπὸ τῶν
καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλ-
λέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τρι-
νη ε 17 βόλων σῦκα; [h] οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν h Luc. 6. 43, 44. Inf. 12. 33.
καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον

αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα 9
πάντά σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς
e Deut. 6. 13. et 10. 20. μοι. e Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε 10
Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεόν
σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ ἄγ- 11 ιβ/ς
γελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
f Marc. 1. 14. Luc. 3. 19. et 4. 14. Joh. 4. 43. f ΑΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης 12 ιη/δ
παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
g Luc. 4. 16, 30, 31. g καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκη- 13 ιθ/δ
σεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν
ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ, ἵνα πληρωθῇ 14
τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
h Esa. 9. 1, 2. h Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θα- 15
λάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν
ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε 16
φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ
σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.
i Marc. 1. 15. supr. 3. 2. et infr. 10. 7. i Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν 17 Δ/κ/ς
καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασι-
k Marc. 1. 16. Luc. 5. 2. Joh. 1. 42. λεία τῶν οὐρανῶν. k Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς 18
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο
ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμ-
φίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
ἁλιεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, 19 κα/β
καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ 20
εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελ- 21 κβ/ς
φοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάν-

νην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ
Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας
22 *τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ*
εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐ-
τῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
κγ α 23 [l] *Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰη-* l Marc. 1. 39. Luc. 4. 31.
σοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, infr. 9. 35.
καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας,
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μα-
24 *λακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ*
αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαι-
μονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παρα-
25 *λυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκο-*
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων καὶ
Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
Ε' 5 ἸΔΩΝ *δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος·*
κδ ι *καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ*
κε 2 *μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ,*
ε κϛ 3 *ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων,* [a] *Μακάριοι οἱ πτω-* a Luc. 6. 20.
ε *χοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία*
κζ 4 *τῶν οὐρανῶν.* [b] *μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι* b Luc. 6. 21. Esa. 61. 2.
ι 5 *αὐτοὶ παρακληθήσονται.* [c] *μακάριοι οἱ πρα-* c Psal. 37. 11.
κη 6 *εῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.* [d] *μα-* d Luc. 6. 21. Esa. 55. 1. et
ε *κάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιο-* 65. 13.
κθ 7 *σύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.* [e] *μακά-* e Infr. 6. 14. Marc. 11. 25.
ι *ριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.* Jac. 2. 13.
8 [f] *μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ* f Psal. 24. 4. Heb. 12. 14.
9 *τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί·* 1 Cor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2.

g 1 Pet. 3. 14. 2 Tim. 2. 12. ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. [g] μακάριοι 10
οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
h Luc. 6. 22. 1 Pet. 4. 14. ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [h] μακάριοί 11 λ
ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ ε
εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδό-
i Luc. 6. 23. Jac. 1. 2. Act. 7. 52. infr. 23. 34, &c. μενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. [i] χαίρετε καὶ ἀγαλλι- 12
ᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς
πρὸ ὑμῶν.

k Marc. 9. 50. Luc. 14. 34. [k] Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ 13 λα β
ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπα-
l Philip. 2. 15. τεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. [l] Ὑμεῖς ἐστε τὸ 14 λβ β
φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι
m Marc. 4. 21. Luc. 8. 16. et 11. 33. ἐπάνω ὄρους κειμένη· [m] οὐδὲ καίουσι λύχνον 15
καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰ-
n 1 Pet. 2. 12. κίᾳ. [n] οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμ- 16
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν
τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν
τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νό- 17 λγ ι
μον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι,
o Luc. 16. 17. ἀλλὰ πληρῶσαι. [o] ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως 18 λδ ε
ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ
μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως
p Jac. 2. 10. supr. ver. 3. ἂν πάντα γένηται. [p] ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν 19 λε ι
τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ δι-
δάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθή-
σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν
ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται

20 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [q] λέγω γὰρ [q] Luc. 11. 39. Infr. 23. 25, 26, 27.
ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων,
οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
21 ρανῶν. [r] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, [r] Exod. 20. 13. Deut. 5. 17.
Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται
22 τῇ κρίσει. [s] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ [s] 1 Joh. 3. 15.
ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ ῥακὰ, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
23 τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ
24 ἀδελφός σου ἔχει τὶ κατὰ σοῦ· ἄφες ἐκεῖ τὸ
δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου,
καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.
λϛ ε 25 [t] Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως [t] Luc. 12. 58.
ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε
παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε
παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βλη-
26 θήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
λζ ε 27 [u] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ μοι- [u] Exod. 20. 14. Deut. 5. 18.
28 χεύσεις. [x] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέ- [x] Job 31. 1.
πων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη
29 ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. [y] εἰ [y] Infr. 18. 8. Marc. 9. 43, 45, 47.
δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει
γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ
30 μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ

εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον
αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι
ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

y Deut. 24. 1. Infr. 19. 7. Marc. 10. 4. Luc. 16. 18. 1 Cor. 7. 10.

[y] Ἐῤῥέθη δὲ, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖ- 31
κα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ 32
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν
μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ,

z Lev. 19. 12. Exod. 20. 7. Deut. 5. 11. et 23. 23. Num. 30. 3.
a Jac. 5. 12.

μοιχᾶται. [z] Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς 33
ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ
Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. [a] Ἐγὼ δὲ λέγω 34
ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ,

b Ps. 48. 3.

ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· [b] μήτε ἐν τῇ γῇ, 35
ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε
εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου
βασιλέως. μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, 36
ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν
ποιῆσαι. ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναὶ, 37
οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονη-

c Exod. 21. 24. Deut. 19. 21. Lev. 24. 20.

ροῦ ἐστιν. [c] Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ὀφθαλ- 38
μὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.

d Prov. 20. 22. et 24. 29. Luc. 6. 29. Rom. 12. 17, 19. 1 Cor. 6. 7. 1 Thess. 5. 15. 1 Pet. 3. 9.

[d] Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονη- 39 λ. ε
ρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου
σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ 40
τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις 41 λθ
σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ

e Deut. 15. 8, 10. Luc. 6. 35.
f Lev. 19. 18. Exod. 34. 12. Deut. 7. 2.

δύο. [e] τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα 42
ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς. [f] Ἠ- 43
κούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον

44 σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. [g] Ἐγὼ g Luc. 6. 27, &c. Rom. 12.
δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, 14, 20. 1 Pet. 3. 9. Luc. 23.
εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποι- 34. Act. 7. 60. 1 Cor. 4. 13.
εῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε
ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων
45 ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν
τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλ-
λει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ
46 δικαίους καὶ ἀδίκους. [h] ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε h Luc. 6. 32.
τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε;
47 οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ
ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον,
τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω
48 ποιοῦσιν; [i] ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ i Lev. 11. 44. et 19. 2. et 20.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός 7, 26. 1 Pet. 1. 15, 16.
ἐστι.

6 ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ
ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ
θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε
παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
2 [a] ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς a Rom. 12. 8.
ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν
ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως
δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω
3 ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ
ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά
4 σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, [b] ὅπως ᾖ σου ἡ b Luc. 14. 14.
ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ
βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν
5 τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς

συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν
ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς
ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν
μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε 6
εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν
σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυ-
πτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυ-
πτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευ- 7 μγ
χόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνι- ε
κοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν
εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· 8
οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ
c Luc. 11. 2. τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. [c]οὕτως οὖν προσ- 9
εύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
αγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασι- 10
λεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν 11
τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες 12
ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίε-
d Infr. 13. 19. μεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· [d]καὶ μὴ εἰσενέγ- 13
κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς
ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία
καὶ ἡ δυναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.
e Marc. 11. 25. Eccl. 28. 2. ἀμήν. [e]Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ 14 μδ
παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πα- ς
f Infr. 18. 35. τὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· [f]ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε 15
τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ
ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ 16 με
ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ ι
πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώ-

ποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπ-
17 έχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων
ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν
18 σου νίψαι· ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις
νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυ-
πτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυ-
πτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.
μς ε 19 [g] Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς g Infr. 19. 21. Luc. 12. 33.
γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου 1 Tim. 6. 6, 9, 18, 19. Heb.
20 κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυ- 13. 5.
ρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου
οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.
21 ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται
μζ ε 22 καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. [h] Ὁ λύχνος τοῦ σώματός h Luc. 11. 34.
ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου
ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·
23 ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ
σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς
τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον;
μη ε 24 [i] οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ i Luc. 16. 13.
γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπή-
σει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου κατα-
φρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμ-
μθ ε 25 μωνᾷ. [k] διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε k Luc. 12. 22. Phil. 4. 6.
τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ 1 Tim. 6. 8. 1 Pet. 5. 7.
τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ Psal. 55. 23.
πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ
26 ἐνδύματος; [l] ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ l Job 38. 41. Psal. 147. 9.
οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, Luc. 12. 24.
οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ

ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλ-
λον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν με- 27
ριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί με- 28
ριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς
αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, 29
ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον 30
τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλί-
βανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυ-
σιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;
μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν, 31
ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα γὰρ 32
ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.
m Luc. 12. 33. [m] *ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ* 33
καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα
προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς 34
τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυ-
τῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

a Luc. 6. 37, 38. Ps. 41. 2. Rom. 2. 1. et 14. 3, 4, 10, 13. 1 Cor. 4. 3, 4, 5. Jac. 4. 11, 12. Marc. 4. 24.
b Luc. 6. 41.

[a] ΜΗ *κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. ἐν ᾧ γὰρ* 7 ν/β
κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέ- 2
τρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. [b] *Τί* 3 να/ε
δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δο-
κὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ 4
σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφ-
θαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
σου; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ 5
τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκ-
βαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελ-

νβ 6 φοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί· μηδὲ
ι βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν
χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς
ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.
νγ 7 [c] Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ c Infr. 21. 22. Marc. 11. 24.
ε 8 εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς Luc. 11. 9. Joh. 14. 13. et
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, 15. 7. et 16. 23. Jac. 1. 5, 6.
1 Joh. 3. 22.
9 καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [d] ἢ τίς ἐστιν d Luc. 11. 11.
ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐ-
10 τοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ ἐὰν
11 ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ
οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγα-
θὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ
πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ
νδ 12 τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; [e] Πάντα οὖν ὅσα ἂν e Luc. 6. 31. Tob. 4. 16.
ε θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω Matt. 22. 40. Rom. 13. 8, 10.
καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.
νόμος καὶ οἱ προφῆται.
νε 13 [f] Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης. ὅτι πλα- f Luc. 13. 24.
ε τεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπά-
γουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ
14 εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη,
καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν
ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.
νϛ 15 [g] Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵ- g Mich. 3. 5. 2 Tim. 3. 5.
ι τινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβά-
νζ 16 των, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. ἀπὸ τῶν
ε καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλ-
λέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν, ἢ ἀπὸ τρι-
νη 17 βόλων σῦκα; [h] οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν h Luc. 6. 43, 44. inf. 12. 33.
ε καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον

καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον 18
ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον
i Supr. 3. 10. Joh. 15. 2, 6. σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. [i] πᾶν δέν- 19
δρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ
εἰς πῦρ βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν 20
αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.
k Hos. 8. 2. Luc. 6. 46. Rom. 2. 13. Jac. 1. 22. [k] Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε Κύριε, εἰσ- 21 νθ γ
ελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν·
ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ
ἐν οὐρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ 22 ξ ε
τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι
προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαι-
μόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνά-
l Luc. 13. 26, 27. 1 Cor. 13. 2. infr. 25. 12, 41. μεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; [l] καὶ τότε ὁμολο- 23
γήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀπο-
χωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.
m Luc. 6. 47. [m] Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τού- 24 ξα ε
τους, καὶ ποιεῖ αὐτοὺς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ
φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ 25
ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ
προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε·
τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ 26
ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποι-
ῶν αὐτοὺς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις
ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον·
καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ 27
καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ
οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς
n Marc. 1. 22. Luc. 4. 32. μεγάλη. [n] Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ 28 ξβ β
Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο

29 οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ δι-
δάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς
οἱ Γραμματεῖς.

ς' 8 ΚΑΤΑΒΑΝΤΙ δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους,
ξγ β 2 ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· [a] καὶ ἰδοὺ a Marc. 1. 40. Luc. 5. 12.
λεπρὸς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων, Κύ-
3 ριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς
λέγων, Θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθα-
4 ρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. [b] καὶ λέγει αὐτῷ ὁ b Lev. 14. 3, 4, 10.
Ἰησοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυ-
τὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον
ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

Ζ' 5 [c] Εἰσελθόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, c Luc. 7. 1.
ξδ γ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐ-
6 τὸν καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται
ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς, δεινῶς βασανιζό-
7 μενος. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ἐλ-
8 θὼν θεραπεύσω αὐτόν. [d] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ d Luc. 15. 19, 21.
ἑκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα
μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον
9 εἰπὲ λόγον, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ
γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων
ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ,
Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου,
καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦ-
10 το, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύ-
μασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν
ξε ε 11 εὗρον. [e] λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνα- e Mal. 1. 11. Luc. 13. 28, 29.
τολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσον-

ται μετὰ Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ ἐν
f Infr. 21. 43. et 13. 42, 50. et 22. 13. et 24. 51. et 25. 30. Luc. 13. 28. τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· [f] οἱ δὲ υἱοὶ τῆς 12
βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ
ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγ-
μὸς τῶν ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ 13 ξς / ε
ἑκατοντάρχῃ, Ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας
γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ
ὥρᾳ ἐκείνῃ.

g Marc. 1. 29. Luc. 4. 38. [g] Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέ- 14 Η′ / ξζ / β
τρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην
καὶ πυρέσσουσαν, καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐ- 15
τῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη,
h Marc. 1. 32. Luc. 4. 40. καὶ διηκόνει αὐτοῖς. [h] Ὀψίας δὲ γενομένης 16 Θ′
προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς·
καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας
i Esa. 53. 4. 1 Pet. 2. 24. τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· [i] ὅπως πλη- 17
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε,
καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

Ἰδὼν δὲ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ 18
αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.
k Luc. 9. 57. [k] καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, 19 Ι′ / ξη / ε
Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.
καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φω- 20
λεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ
ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Ἕτερος δὲ τῶν 21
μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν
μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα
μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει 22
μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυ-

ΙΑ' 23 τῶν νεκρούς. [l]Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖ- [l] Marc. 4. 35. Luc. 8. 22.
ξθ β 24 ον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ
ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ,
ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμά-
25 των· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. καὶ προσελθόντες
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες,
26 Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει
αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε ὀλιγόπιστοι; τότε
ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θα-
27 λάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. οἱ δὲ ἄν-
θρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες, Ποταπός ἐστιν
οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπα-
κούουσιν αὐτῷ;
ΙΒ' 28 [m]Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν [m] Marc. 5. 1. Luc. 8. 26.
χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο
δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι
χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελ-
29 θεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν
λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ
Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;
30 ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολ-
31 λῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν
αὐτὸν λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρε-
ψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.
32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες
ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ
ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ
κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν
33 τοῖς ὕδασιν. οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ
ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα,
34 καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ πᾶσα

ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ·
καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ
ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

a Marc. 2. 1. Luc. 5. 18. [a] ΚΑΙ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασε καὶ 9 ο α ΙΓ'
ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. καὶ ἰδοὺ προσ- 2
έφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλη-
μένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν,
εἶπε τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει τέκνον, ἀφέων-
ται σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἰδού τινες τῶν 3
γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφη-
μεῖ. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐ- 4
τῶν, εἶπεν, Ἱνατί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί γάρ ἐστιν εὐκοπώ- 5
τερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ
εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε, 6
ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· τότε λέγει τῷ
παραλυτικῷ· Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην,
καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἐγερθεὶς 7
ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ 8
ὄχλοι ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, τὸν
δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

b Marc. 2. 14. Luc. 5. 27. [b] Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄν- 9 ΙΔ' οα β
θρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον
λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι.
καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο 10 οβ β
αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολ-
λοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συν-
ανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
καὶ ἰδόντες οἱ φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς 11
αὐτοῦ, Διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτω-

ογ β 12 λῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ
ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.
13 [c]πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, Ἔλεον θέ- c Infr. 12. 7. Ose. 6. 6.
λω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι 1 Tim. 1. 15.
δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.
14 [d]Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰω- d Marc. 2. 18. Luc. 5. 33.
άννου λέγοντες, Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι
νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ
15 νηστεύουσι; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ
δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ'
ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται
δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος,
16 καὶ τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει
ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ·
αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου,
17 καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν
οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε,
ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ
οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον
νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφότερα συντη-
ροῦνται.
ΙΕ' οδ β 18 [e]Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρ- e Marc. 5. 22. Luc. 8. 41.
χων ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων, Ὅτι ἡ
θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν
ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ζήσεται.
Ιϛ' 19 καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
20 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμοῤῥοοῦσα δώδεκα ἔτη,
προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου
21 τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ,

Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθή-
σομαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν 22
αὐτὴν, εἶπε, Θάρσει θύγατερ· ἡ πίστις σου
σέσωκέ σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας
ἐκείνης. Καὶ *ἐλθὼν ὁ* Ἰησοῦς *εἰς τὴν οἰκίαν* 23
τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν
ὄχλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, Ἀναχω- 24
ρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ
καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐξ- 25
εβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χει-
ρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξ- 26
ῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

Καὶ *παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ* Ἰησοῦ, *ἠκολού-* 27 ΙΖ′ / οε / ι
θησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες καὶ λέ-
γοντες, Ἐλέησον *ἡμᾶς υἱὲ* Δαβίδ. *ἐλθόντι* 28
δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ,
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε *ὅτι*
δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ
Κύριε. *τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν* 29
λέγων, Κατὰ *τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.*
καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐν- 30
εβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς *λέγων,* Ὁρᾶτε
μηδεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφή- 31
μισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

f Luc. 11. 14. [f] Αὐτῶν *δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν* 32 ΙΗ′
αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ 33
ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κω-
φός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες, Οὐδέ-
g Infr. 12. 24. Marc. 3. 23. Luc. 11. 15. *ποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ* Ἰσραήλ. [g]*οἱ δὲ φα-* 34
ρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν *τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμο-*
νίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

ος β 35 [h] ΚΑΙ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πά- h Marc. 6. 6. Luc. 13. 22. supr. 4. 23.
σας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συν-
αγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέ-
λιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νό-
οζ ς 36 σον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. [i] Ἰδὼν δὲ i Marc. 6. 34. Num. 27. 17. Zach. 10. 2.
τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι
ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐῤῥιμμένοι ὡσεὶ πρό-
οη ε 37 βατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. [k] τότε λέγει τοῖς k Luc. 10. 2. Joh. 4. 35.
μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ
38 ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ
θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θε-
ΙΘʹ 10 ρισμὸν αὐτοῦ. [l] Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς l Marc. 3. 13. et 6. 7. Luc. 9. 1.
οθ β δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξου-
σίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν
αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
π β 2 μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνό-
ματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος
3 Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκω-
βος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ· Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς,
καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλ-
φαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος·
4 Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης ὁ
καὶ παραδοὺς αὐτόν.

πα ι 5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς,
παραγγείλας αὐτοῖς λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν
μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ
6 εἰσέλθητε· [m] πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ m Infr. 15. 24. Act. 13. 46.
7 πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. [n] πο- n Luc. 9. 2.
ρευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες, Ὅτι ἤγγι- sup. 3. 2. et 4. 17. Luc. 10. 9.
8 κεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας

θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγεί-
ρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε,
o Marc. 6. 8. Luc. 9. 3. et 22. 35.
δωρεὰν δότε. ᵒΜὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ 9 πβ β
ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν,
p Luc. 10. 7. 1 Cor. 9. 7. 1 Tim. 5. 18. Luc. 10. 8.
ᵖμὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ 10
ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης
τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν 11 πγ β
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ
ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε.
εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε 12 πδ ε
αὐτήν. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ 13
εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ
q Marc. 6. 11. Luc. 9. 5. et 10. 11. Act. 13. 52. et 18. 6.
εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. ᵠκαὶ 14 πε β
ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς
λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς
πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν
r Infr. 11. 24.
ποδῶν ὑμῶν. ʳἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον 15
ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

s Luc. 10. 3. Rom. 16. 19.
ˢἸδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα 16 πϛ ε
ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ
ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. προσέχετε 17 πζ α
δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ
ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐ-
t Marc. 13. 11. Luc. 12. 11. Act. 12. 1. et 25. 23. 2 Tim. 4. 22.
τῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· ᵗκαὶ ἐπὶ ἡγεμόνας 18
δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς
u Luc. 12. 12. et 21. 14, 15.
μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ᵘὅταν δὲ 19 πη β
παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί
λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ
ὥρᾳ τί λαλήσετε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λα- 20
λοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ

21 λαλοῦν ἐν ὑμῖν. [x] Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς x Mich. 7. 5, 6. Luc. 21. 16.
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ
ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώ-
22 σουσιν αὐτούς. [y] καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ y Marc. 13. 13. Luc. 21. 17.
πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς infr. 24. 13.
πθ ι 23 τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ διώκωσιν
ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλ-
λην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε
τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
ϙ γ 24 τοῦ ἀνθρώπου. [z] Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν z Luc. 6. 40. Joh. 13. 16.
διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐ- et 15. 20.
ϙα ι 25 τοῦ. [a] ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ a Infr. 12. 24. Marc. 3. 22.
διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος Luc. 11. 15.
αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκά-
λεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ;
ϙβ β 26 [b] Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι b Marc. 4. 22. Luc. 8. 17. et
κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ 12. 2.
ϙγ ε 27 κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν
τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ
28 οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ
μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶ-
μα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι·
φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυ-
29 χὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο
στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν
οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς
30 ὑμῶν· [c] ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς c Luc. 21. 18. Act. 27. 34.
31 πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. μὴ οὖν φοβηθῆτε· 2 Sam. 14. 11.
ϙδ β 32 πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. [d] Πᾶς d Marc. 8. 38. Luc. 9. 26. et
οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν 12. 8. 2 Tim. 2. 12. Apoc.
ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμ- 3. 5.

προσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀν- 33
θρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν
e Luc. 12. 49, 51. τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. [e] Μὴ νομί- 34 λε ε
σητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν·
οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.
ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς 35
αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς,
f Mich. 7. 6. καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· [f] καὶ 36
g Luc. 14. 26. ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. [g] ὁ 37 ϛς ε
φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστί
μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ
h Infr. 16. 24. Marc. 8. 34. Luc. 9. 23. ἐμὲ, οὐκ ἔστί μου ἄξιος· [h] καὶ ὃς οὐ λαμβάνει 38
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου,
i Inf. 16. 25. Marc. 8. 35. Luc. 9. 24. et 17. 33. Joh. 12. 25. οὐκ ἔστί μου ἄξιος. [i] ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐ- 39 ζδ γ
τοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυ-
k Infr. 18. 5. Luc. 10. 16. Joh. 13. 20. χὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. [k] Ὁ 40 ζη α
δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχό-
μενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχό- 41 ζθ ι
μενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν
προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς
l Marc. 9. 41. ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται· [l] καὶ 42 ρ ϛ
ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς δια- 11 ρα ι
τάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη
ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς
πόλεσιν αὐτῶν.

m Luc. 7. 18. [m] Ὁ ΔΕ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσ- 2 Κ' ρβ ε
μωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας

3 δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ
4 ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; καὶ ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες
ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·
5 [n]τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι· n Esa. 35. 5. et 61. 1.
λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι· νε-
κροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·
6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν
7 ἐμοί. [o]Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ o Luc. 7. 24.
Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί
ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
8 ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθετε
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφι-
εσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν
9 τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξ-
ήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ
ργ β 10 περισσότερον προφήτου. [p]Οὗτος γάρ ἐστι p Mal. 3. 1. Marc. 1. 2. Luc. 7. 27.
περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν
ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
ρδ ε 11 σκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναι-
κῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μι-
κρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων
ρε ε 12 αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ
Βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν.
13 [q]πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως q Luc. 16. 16.
ρς ι 14 Ἰωάννου προεφήτευσαν· [r]καὶ εἰ θέλετε δέξα- r Mal. 4. 5. Luc. 1. 17.
σθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.
ρζ ε 15 [s]ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. [t]Τίνι δὲ ὁμοι- s Infr. 13. 9. Apoc. 2. 7.
16 ώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρί- t Luc. 7. 31.

οις ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι
τοῖς ἑταίροις αὐτῶν καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν 17
ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,
καὶ οὐκ ἐκόψασθε. ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε 18
ἐσθίων μήτε πίνων· καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον
ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ 19
πίνων· καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος
καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.
u Luc. 10. 13. [u]Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς 20
ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ
μετενόησαν. Οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι 21
Βηθσαϊδὰν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. πλὴν λέγω 22
ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν
x Thren. 4. 6. ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. [x]Καὶ σὺ Καπερνα- 23
οὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου
καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἂν
y Supr. 10. 15. μέχρι τῆς σήμερον. [y]πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ 24
Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως,
z Luc. 10. 21. ἢ σοί. [z]Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ 25
Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ κύ-
ριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας
ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυ-
ψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως 26
a Infr. 28. 18. Joh. 3. 35. et 13. 3. et 17. 2. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 10. 15. ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [a]πάντα μοι 27
παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπι-
γινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν
πατέρα τὶς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ

ριγ ι 28 ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρός
με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,
29 κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. [b] ἄρατε τὸν ζυγόν μου — b Zach. 9. 9. Philip. 2. 7, 8.
ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι — Jer. 6. 16.
καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυ-
30 σιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. [c] ὁ γὰρ ζυγός μου χρη- — c 1 Joh. 5. 3.
στὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

ριδ β 12 [d] ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς — d Marc. 2. 23. Luc. 6. 1. Deut. 23. 25.
τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μα-
θηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν
2 στάχυας, καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἰδόντες
εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν, ὃ
3 οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε
4 ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; [e] πῶς — e 1 Sam. 21. 6. Exod. 25. 30.
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς — et 29. 33. Lev. 24. 6, 9.
ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν — et 8. 32.
ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ
ριε ε 5 τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; [f] ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ — f Num. 28. 9.
νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ
τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι;
6 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε.
7 [g] εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω καὶ οὐ — g Ose. 6. 6. supr. 9. 13.
θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.
8 κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου.

ΚΑ' 9 [h] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συν- — h Marc. 3. 1. Luc. 6. 6.
ρις β 10 αγωγὴν αὐτῶν. [i] καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν — i Luc. 13. 14. et 14. 3. Joh. 9. 16.
χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέ-
γοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν;
11 ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,

Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβα-
τον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν
εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;
πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε 12
ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει 13
τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ
ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
k Marc. 3. 6. Luc. 6. 11. Joh. 10. 39. et 11. 53. [k] οἱ δὲ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐ- 14 ριζ δ
τοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ 15 ριη ι
δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας· καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ 16
φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ὅπως πληρωθῇ τὸ 17
ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
l Esa. 42. 1. supr. 3. 17. infr. 17. 5. [l] Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός 18
μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ
πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν
ἀπαγγελεῖ· οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ 19
ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐ-
τοῦ. κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ 20
λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ
εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ 21 ριθ ε
ἔθνη ἐλπιοῦσι.
m Luc. 11. 14. [m] Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος 22
τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν,
ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ
βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ 23 ρκ ς
n Supr. 9. 34. Marc. 3. 22. Luc. 11. 15. ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ; [n] οἱ 24 ρκα β
δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκ-
βάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς 25 ρκβ β

τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα
βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται·
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυ-
26 τῆς, οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν
σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς
27 οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ
ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ
ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
28 ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι
Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ'
29 ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις
εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ
τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρ-
30 πάσει; ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι·
ρκγ β 31 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [o] Διὰ o Marc. 3. 29. Luc. 12. 10. 1 Joh. 5. 16. Heb. 6. 4. et 10. 26.
τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφη-
μία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ
πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς
32 ἀνθρώποις. καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ
ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι
ρκδ ι 33 οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. [p] Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον p Luc. 6. 44. supr. 7. 17.
καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιή-
σατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐ-
τοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
34 γινώσκεται. [q] γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύ- q Supr. 3. 7. Infr. 23. 33. Luc. 6. 45.
νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ
τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λα-
ρκε ε 35 λεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θη-

Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθή-
σομαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν 22
αὐτὴν, εἶπε, Θάρσει θύγατερ· ἡ πίστις σου
σέσωκέ σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας
ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν 23
τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν
ὄχλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, Ἀναχω- 24
ρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ
καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐξ- 25
εβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χει-
ρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξ- 26
ῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολού- 27 ΙΖ′ οε ι
θησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες καὶ λέ-
γοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς υἱὲ Δαβίδ. ἐλθόντι 28
δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ,
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι
δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ
Κύριε. τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν 29
λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.
καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐν- 30
εβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Ὁρᾶτε
μηδεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφή- 31
μισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

f Luc. 11. 14. [f] Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν 32 ΙΗ′
αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ 33
ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κω-
φός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες, Οὐδέ-
g Infr. 12. 24. Marc. 3. 23. Luc. 11. 15. ποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. [g] οἱ δὲ φα- 34
ρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμο-
νίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

οϛ β 35 [h] ΚΑΙ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πά- h Marc. 6. 6. Luc. 13. 22.
σας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συν- supr. 4. 23.
αγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέ-
λιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νό-
οζ ϛ 36 σον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. [i] Ἰδὼν δὲ i Marc. 6. 34. Num. 27. 17.
τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι Zach. 10. 2.
ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐῤῥιμμένοι ὡσεὶ πρό-
οη ε 37 βατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. [k] τότε λέγει τοῖς k Luc. 10. 2.
μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ Joh. 4. 35.
38 ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ
θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θε-
ΙΘ' 10 ρισμὸν αὐτοῦ. [l] Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς l Marc. 3. 13.
οθ β δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξου- et 6. 7. Luc. 9. 1.
σίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν
αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
π β 2 μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνό-
ματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος
3 Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκω-
βος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ· Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς,
καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλ-
φαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος·
4 Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης ὁ
καὶ παραδοὺς αὐτόν.

πα ι 5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς,
παραγγείλας αὐτοῖς λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν
μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ
6 εἰσέλθητε· [m] πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ m Infr. 15. 24. Act. 13. 46.
7 πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. [n] πο- n Luc. 9. 2.
ρευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες, Ὅτι ἤγγι- sup. 3. 2. et 4. 17. Luc. 10. 9.
8 κεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας

θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγεί-
ρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε,
o Marc. 6. 8. Luc. 9. 3. et 22. 35. δωρεὰν δότε. [o]Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ 9 πβ β
ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν,
p Luc. 10. 7. 1 Cor. 9. 7. 1 Tim. 5. 18. Luc. 10. 8. [p]μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ 10
ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης
τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν 11 πγ β
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ
ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε.
εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε 12 πδ ε
αὐτήν. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ 13
εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ
q Marc. 6. 11. Luc. 9. 5. et 10. 11. Act. 13. 52. et 18. 6. εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. [q]καὶ 14 πε β
ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς
λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς
πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν
r Infr. 11. 24. ποδῶν ὑμῶν. [r]ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον 15
ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

s Luc. 10. 3. Rom. 16. 19. [s]Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα 16 πϛ ε
ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ
ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. προσέχετε 17 πζ α
δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ
ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐ-
t Marc. 13. 11. Luc. 12. 11. Act. 12. 1. et 25. 23. 2 Tim. 4. 22. τῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· [t]καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας 18
δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς
u Luc. 12. 12. et 21. 14, 15. μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. [u]ὅταν δὲ 19 πη β
παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί
λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ
ὥρᾳ τί λαλήσετε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λα- 20
λοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ

21 λαλοῦν ἐν ὑμῖν. [x] Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς x Mich. 7. 5, 6. Luc. 21. 16.
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ
ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώ-
22 σουσιν αὐτούς. [y] καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ y Marc. 13. 13. Luc. 21. 17.
πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς infr. 24. 13.
πθ ι 23 τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ διώκωσιν
ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλ-
λην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε
τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
ϟ γ 24 τοῦ ἀνθρώπου. [z] Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν z Luc. 6. 40. Joh. 13. 16.
διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐ- et 15. 20.
ϟα ι 25 τοῦ. [a] ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ a Infr. 12. 24. Marc. 3. 22.
διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος Luc. 11. 15.
αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκά-
λεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ;
ϟβ β 26 [b] Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι b Marc. 4. 22. Luc. 8. 17. et
κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ 12. 2.
ϟγ ε 27 κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν
τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ
28 οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ
μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶ-
μα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι·
φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυ-
29 χὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο
στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν
οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς
30 ὑμῶν· [c] ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς c Luc. 21. 18. Act. 27. 34.
31 πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. μὴ οὖν φοβηθῆτε· 2 Sam. 14. 11.
ϟδ β 32 πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. [d] Πᾶς d Marc. 8. 38. Luc. 9. 26. et
οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν 12. 8. 2 Tim. 2. 12. Apoc.
ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμ- 3. 5.

προσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀν- 33
θρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν
e Luc. 12. 49, 51. τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. [e] Μὴ νομί- 34
σητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν·
οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.
ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς 35
αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς,
f Mich. 7. 6. καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· [f] καὶ 36
g Luc. 14. 26. ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. [g] ὁ 37
φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστί
μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ
h Infr. 16. 24. Marc. 8. 34. Luc. 9. 23. ἐμὲ, οὐκ ἔστί μου ἄξιος· [h] καὶ ὃς οὐ λαμβάνει 38
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου,
i Inf. 16. 25. Marc. 8. 35. Luc. 9. 24. et 17. 33. Joh. 12. 25. οὐκ ἔστί μου ἄξιος. [i] ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐ- 39
τοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυ-
k Infr. 18. 5. Luc. 10. 16. Joh. 13. 20. χὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. [k] Ὁ 40
δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχό-
μενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχό- 41
μενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν
προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς
l Marc. 9. 41. ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται· [l] καὶ 42
ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς δια- 11
τάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη
ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς
πόλεσιν αὐτῶν.

m Luc. 7. 18. [m] Ὁ ΔΕ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσ- 2
μωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας

3 *δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ*
4 *ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; καὶ ἀπο-*
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες
ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·
5 [n]*τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι·* n Esa. 35. 5. et 61. 1.
λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι· νε-
κροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·
6 *καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν*
7 *ἐμοί.* [o]*Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ* o Luc. 7. 24.
Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί
ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
8 *ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθετε*
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφι-
εσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν
9 *τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξ-*
ήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ
10 *περισσότερον προφήτου.* [p]*οὗτος γάρ ἐστι* p Mal. 3. 1. Marc. 1. 2.
περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν Luc. 7. 27.
ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
11 *σκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν*
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναι-
κῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μι-
κρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων
12 *αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ*
βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν.
13 [q]*πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως* q Luc. 16. 16.
14 *Ἰωάννου προεφήτευσαν·* [r]*καὶ εἰ θέλετε δέξα-* r Mal. 4. 5. Luc. 1. 17.
σθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.
15 [s]*ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.* [t]*Τίνι δὲ ὁμοι-* s Infr. 13. 9. Apoc. 2. 7.
16 *ώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρί-* t Luc. 7. 31.

οις ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι
τοῖς ἑταίροις αὐτῶν καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν 17
ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,
καὶ οὐκ ἐκόψασθε. ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε 18
ἐσθίων μήτε πίνων· καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον
ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ 19
πίνων· καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος
καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.
u Luc. 10. 13. [u]Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς 20
ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ
μετενόησαν. Οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι 21
Βηθσαϊδὰν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. πλὴν λέγω 22
ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν
x Thren. 4. 6. ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. [x]Καὶ σὺ Καπερνα- 23
οὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου
καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἂν
y Supr. 10. 15. μέχρι τῆς σήμερον. [y]πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ 24
Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως,
z Luc. 10. 21. ἢ σοί. [z]Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ 25
Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ κύ-
ριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας
ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυ-
ψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως 26
a Infr. 28. 18. Joh. 3. 35. et 13. 3. et 17. 2. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 10. 15. ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [a]πάντα μοι 27
παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπι-
γινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν
πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ

ριγ 28 ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρός
ι με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,
29 κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. [b] ἄρατε τὸν ζυγόν μου b Zach. 9. 9. Philip. 2. 7, 8.
ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾷός εἰμι Jer. 6. 16.
καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυ-
30 σιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. [c] ὁ γὰρ ζυγός μου χρη- c 1 Joh. 5. 3.
στὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.
ριδ β 12 [d] ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς d Marc. 2. 23. Luc. 6. 1.
τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μα- Deut. 23. 25.
θηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν
2 στάχυας, καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἰδόντες
εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν, ὃ
3 οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε
4 ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; [e] πῶς e 1 Sam. 21. 6. Exod. 25. 30.
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς et 29. 33. Lev. 24. 6, 9.
ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν et 8. 32.
ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ
ριε ε 5 τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; [f] ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ f Num. 28. 9.
νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ
τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι;
6 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε.
7 [g] εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω καὶ οὐ g Ose. 6. 6. supr. 9. 13.
θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.
8 κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου.
ΚΑ' 9 [h] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συν- h Marc. 3. 1. Luc. 6. 6.
ρις β 10 αγωγὴν αὐτῶν. [i] καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν i Luc. 13. 14. et 14. 3. Joh. 9. 16.
χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέ-
γοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν;
11 ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,

Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβα-
τον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν
εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;
πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε 12
ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει 13
τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ
ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
[k] οἱ δὲ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐ- 14 ρις/δ
τοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ 15 ριη/ι
δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας· καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ 16
φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ὅπως πληρωθῇ τὸ 17
ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
[l] Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός 18
μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ
πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν
ἀπαγγελεῖ· οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ 19
ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐ-
τοῦ. κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ 20
λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ
εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ 21 ριθ/ε
ἔθνη ἐλπιοῦσι.

[m] Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος 22
τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν,
ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ
βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ 23 ρκ/ς
ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ; [n] οἱ 24 ρκα/β
δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκ-
βάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς 25 ρκβ/β

k Marc. 3. 6. Luc. 6. 11. Joh. 10. 39. et 11. 53.
l Esa. 42. 1. supr. 3. 17. infr. 17. 5.
m Luc. 11. 14.
n Supr. 9. 34. Marc. 3. 22. Luc. 11. 15.

τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα
βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται·
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυ-
26 τῆς, οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν
σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς
27 οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ
ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ
ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
28 ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι
Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ'
29 ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις
εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ
τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρ-
30 πάσει; ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι·
ρκγ β 31 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [o] Διὰ o Marc. 3. 29.
τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφη- Luc. 12. 10. 1 Joh. 5. 16.
μία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ Heb. 6. 4. et 10. 26.
πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς
32 ἀνθρώποις. καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ
ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι
ρκδ ι 33 οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. [p] Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον p Luc. 6. 44. supr. 7. 17.
καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιή-
σατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐ-
τοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
34 γινώσκεται. [q] γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύ- q Supr. 3. 7. Infr. 23. 33.
νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ Luc. 6. 45.
τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λα-
ρκε ε 35 λεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θη-

Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθή-
σομαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν 22
αὐτὴν, εἶπε, Θάρσει θύγατερ· ἡ πίστις σου
σέσωκέ σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας
ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν 23
τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν
ὄχλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, Ἀναχω- 24
ρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ
καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐξ- 25
εβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χει-
ρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξ- 26
ῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολού- 27 ΙΖ′
θησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες καὶ λέ- οε
γοντες, Ἐλεήσον ἡμᾶς υἱὲ Δαβίδ. ἐλθόντι 28 ι
δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ,
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι
δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ
Κύριε. τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν 29
λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.
καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐν- 30
εβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Ὁρᾶτε
μηδεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφή- 31
μισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

f Luc. 11. 14. [f] Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν 32 ΙΗ′
αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ 33
ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κω-
φός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες, Οὐδέ-
g Infr. 12. 24. Marc. 3. 23. Luc. 11. 15. ποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. [g] οἱ δὲ φα- 34
ρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμο-
νίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

ος β 35 [h] ΚΑΙ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πά- h Marc. 6. 6.
σας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συν- Luc. 13. 22. supr. 4. 23.
αγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέ-
λιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νό-
οζ ς 36 σον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. [i] Ἰδὼν δὲ i Marc. 6. 34.
τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι Num. 27. 17. Zach. 10. 2.
ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐῤῥιμμένοι ὡσεὶ πρό-
οη ε 37 βατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. [k] τότε λέγει τοῖς k Luc. 10. 2.
μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ Joh. 4. 35.
38 ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ
θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θε-
ΙΘ' 1 Ο ρισμὸν αὐτοῦ. [l] Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς l Marc. 3. 13.
οθ β δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξου- et 6. 7. Luc. 9. 1.
σίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν
αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
π β 2 μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνό-
ματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος
3 Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκω-
βος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ· Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς,
καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλ-
φαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος·
4 Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης ὁ
καὶ παραδοὺς αὐτόν.

πα ι 5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς,
παραγγείλας αὐτοῖς λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν
μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ
6 εἰσέλθητε· [m] πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ m Infr. 15. 24. Act. 13. 46.
7 πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. [n] πο- n Luc. 9. 2.
ρευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες, Ὅτι ἤγγι- sup. 3. 2. et 4. 17. Luc. 10. 9.
8 κεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας

θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγεί-
ρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε,
o Marc. 6. 8. Luc. 9. 3. et 22. 35. δωρεὰν δότε. [o]Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ 9 πβ β
ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν,
p Luc. 10. 7. 1 Cor. 9. 7. 1 Tim. 5. 18. Luc. 10. 8. [p]μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ 10
ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης
τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν 11 πγ β
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ
ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε.
εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε 12 πδ ε
αὐτήν. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ 13
εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ
q Marc. 6. 11. Luc. 9. 5. et 10. 11. Act. 13. 51. et 18. 6. εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. [q]καὶ 14 πε β
ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς
λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς
πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν
r Infr. 11. 24. ποδῶν ὑμῶν. [r]ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον 15
ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
s Luc. 10. 3. Rom. 16. 19. [s]Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα 16 πς ε
ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ
ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. προσέχετε 17 πζ α
δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ
ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐ-
t Marc. 13. 11. Luc. 12. 11. Act. 12. 1. et 25. 23. 2 Tim. 4. 22. τῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· [t]καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας 18
δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς
u Luc. 12. 12. et 21. 14, 15. μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. [u]ὅταν δὲ 19 πη β
παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί
λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ
ὥρᾳ τί λαλήσετε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λα- 20
λοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ

21 λαλοῦν ἐν ὑμῖν. [x] Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς x Mich. 7. 5, 6.
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ Luc. 21. 16.
ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώ-
22 σουσιν αὐτούς. [y] καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ y Marc. 13. 13.
πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς Luc. 21. 17. infr. 24. 13.
πθ ι 23 τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ διώκωσιν
ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλ-
λην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε
τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
ϟ γ 24 τοῦ ἀνθρώπου. [z] Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν z Luc. 6. 40.
διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐ- Joh. 13. 16. et 15. 20.
ϟα ι 25 τοῦ. [a] ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ a Infr. 12. 24.
διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος Marc. 3. 22. Luc. 11. 15.
αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκά-
λεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ;
ϟβ β 26 [b] Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι b Marc. 4. 22.
κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ Luc. 8. 17. et 12. 2.
ϟγ ε 27 κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν
τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ
28 οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ
μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶ-
μα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι·
φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυ-
29 χὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο
στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν
οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς
30 ὑμῶν· [c] ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς c Luc. 21. 18.
31 πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. μὴ οὖν φοβηθῆτε· Act. 27. 34. 2 Sam. 14. 11.
ϟδ β 32 πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. [d] Πᾶς d Marc. 8. 38.
οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν Luc. 9. 26. et 12. 8. 2 Tim.
ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμ- 2. 12. Apoc. 3. 5.

προσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
ὅστις δ᾽ ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀν- 33
θρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν
[e Luc. 12. 49, 51.] τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. [e]Μὴ νομί- 34 ϟε ε
σητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν·
οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.
ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς 35
αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς,
[f Mich. 7. 6.] καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· [f]καὶ 36
[g Luc. 14. 26.] ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. [g]Ὁ 37 ϟϛ ε
φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστί
μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ
[h Infr. 16. 24. Marc. 8. 34. Luc. 9. 23.] ἐμὲ, οὐκ ἔστί μου ἄξιος· [h]καὶ ὃς οὐ λαμβάνει 38
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου,
[i Inf. 16. 25. Marc. 8. 35. Luc. 9. 24. et 17. 33. Joh. 12. 25.] οὐκ ἔστί μου ἄξιος. [i]ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐ- 39 ϟζ γ
τοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυ-
[k Infr. 18. 5. Luc. 10. 16. Joh. 13. 20.] χὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. [k]Ὁ 40 ϟη α
δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχό-
μενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχό- 41 ϟθ ι
μενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν
προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς
[l Marc. 9. 41.] ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται· [l]καὶ 42 ρ ϛ
ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς δια- 11 ρα ι
τάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη
ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς
πόλεσιν αὐτῶν.

[m Luc. 7. 18.] [m]Ὁ ΔΕ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσ- 2 Κʹ ρβ ε
μωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας

3 δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ
4 ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; καὶ ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες
ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·
5 [n] τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι· n Esa. 35. 5. et 61. 1.
λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι· νε-
κροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·
6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν
7 ἐμοί. [o] Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ o Luc. 7. 24.
Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί
ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
8 ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθετε
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφι-
εσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν
9 τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξ-
ήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ
ργ β 10 περισσότερον προφήτου. [p] οὗτος γάρ ἐστι p Mal. 3. 1. Marc. 1. 2.
περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν Luc. 7. 27.
ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
ρδ ε 11 σκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναι-
κῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μι-
κρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων
ρε ε 12 αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν.
13 [q] πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως q Luc. 16. 16.
ρς ι 14 Ἰωάννου προεφήτευσαν· [r] καὶ εἰ θέλετε δέξα- r Mal. 4. 5. Luc. 1. 17.
σθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.
ρζ ε 15 [s] ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. [t] Τίνι δὲ ὁμοι- s Infr. 13. 9. Apoc. 2. 7.
16 ώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρί- t Luc. 7. 31.

οις ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι
τοῖς ἑταίροις αὐτῶν καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν 17
ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,
καὶ οὐκ ἐκόψασθε. ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε 18
ἐσθίων μήτε πίνων· καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον
ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ 19
πίνων· καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος
καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.
u Luc. 10. 13. [u] Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς 20 ρη ε
ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ
μετενόησαν. Οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι 21
Βηθσαϊδὰν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. πλὴν λέγω 22
ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν
x Thren. 4. 6. ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. [x] Καὶ σὺ Καπερνα- 23 ρθ ι
οὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου
καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἂν
y Supr. 10. 15. μέχρι τῆς σήμερον. [y] πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ 24
Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως,
z Luc. 10. 21. ἢ σοί. [z] Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ 25 ρι ε
Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ κύ-
ριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας
ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυ-
ψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως 26
a Infr. 28. 18. Joh. 3. 35. et 13. 3. et 17. 2. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 10. 15. ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [a] πάντα μοι 27 ρια γ ριβ γ
παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπι-
γινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν
πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ

ριγ ι 28 ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρός
με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,
29 κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. [b] ἄρατε τὸν ζυγόν μου b Zach. 9. 9. Philip. 2. 7, 8.
ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι Jer. 6. 16.
καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυ-
30 σιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. [c] ὁ γὰρ ζυγός μου χρη- c 1 Joh. 5. 3.
στός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.
ριδ β 12 [d] ΕΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς d Marc. 2. 23. Luc. 6. 1.
τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μα- Deut. 23. 25.
θηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν
2 στάχυας, καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες
εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν, ὃ
3 οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε
4 ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; [e] πῶς e 1 Sam. 21. 6. Exod. 25. 30. et 29. 33. Lev. 24. 6, 9. et 8. 32.
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς
ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν
ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ
ριε ε 5 τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; [f] ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ f Num. 28. 9.
νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ
τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι;
6 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε.
7 [g] εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω καὶ οὐ g Ose. 6. 6. supr. 9. 13.
θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.
8 κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου.
ΚΑ' 9 [h] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συν- h Marc. 3. 1. Luc. 6. 6.
ρις β 10 αγωγὴν αὐτῶν. [i] καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν i Luc. 13. 14. et 14. 3. Joh. 9. 16.
χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέ-
γοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν;
11 ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,

Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβα-
τον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν
εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;
πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε 12
ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει 13
τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ
ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
k Marc. 3. 6. Luc. 6. 11. Joh. 10. 39. et 11. 53. [k] οἱ δὲ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐ- 14 ριζ δ
τοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ 15 ριη ι
δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας· καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ 16
φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ὅπως πληρωθῇ τὸ 17
ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
l Esa. 42. 1. supr. 3. 17. infr. 17. 5. [l] Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός 18
μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ
πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν
ἀπαγγελεῖ· οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ 19
ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐ-
τοῦ. κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ 20
λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ
εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ 21 ριθ ε
ἔθνη ἐλπιοῦσι.

m Luc. 11. 14. [m] Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος 22
τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν,
ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ
βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ 23 ρκ ς
n Supr. 9. 34. Marc. 3. 22. Luc. 11. 15. ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ; [n] οἱ 24 ρκα β
δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκ-
βάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς 25 ρκβ β

τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα
βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται·
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυ-
26 τῆς, οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν
σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς
27 οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ
ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ
ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
28 ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι
Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ'
29 ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις
εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ
τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρ-
30 πάσει; ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι·
ρκγ β 31 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [o] Διὰ o Marc. 3. 29. Luc. 12. 10.
τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφη- 1 Joh. 5. 16. Heb. 6. 4. et
μία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ 10. 26.
πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς
32 ἀνθρώποις. καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ
ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι
ρκδ ι 33 οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. [p] ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον p Luc. 6. 44. supr. 7. 17.
καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιή-
σατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐ-
τοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
34 γινώσκεται. [q] γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύ- q Supr. 3. 7. Infr. 23. 33.
νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ Luc. 6. 45.
τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λα-
ρκε ε 35 λεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θη-

σαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ
πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα 36 ρκϛ ι
ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώ-
σουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐκ 37
γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ.

r Infr. 16. 1. Marc. 8. 11. Luc. 11. 16, 29. 1 Cor. 1. 22. [r] Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων 38 ΚΓ' ρκζ ε
καὶ φαρισαίων λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν
ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 39 ρκη ε
αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον
ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ
s Jon. 2. 1, 2. μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. [s] ὥσπερ 40
γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς
ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
t Luc. 11. 32. Jon. 3. 5. ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. [t] Ἄνδρες Νινευῖται 41
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς
ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενό-
ησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον
u 1 Reg. 10. 1. 2 Par. 9. 1. Luc. 11. 31. Ἰωνᾶ ὧδε. [u] βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 42
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατα-
κρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ
x Luc. 11. 24. πλεῖον Σολομῶντος ὧδε. [x] Ὅταν δὲ τὸ ἀκά- 43 ρκθ ε
θαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, δι-
έρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν,
καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς 44
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑ-
ρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
y 2 Pet. 2. 20, 21. Heb. 6. 4. et 10. 26. μημένον. [y] τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει 45

μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνε-
ται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ
τῇ πονηρᾷ.

ρλ β 46 [z]Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ [z Marc. 3. 31. Luc. 8. 19.]
ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν
47 ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπε δέ τις αὐ-
τῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω
48 ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μή-
49 τηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ
ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
50 φοί μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελ-
φὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

ρλα β 13 [a]ΕΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰη- [a Marc. 4. 1. Luc. 8. 4.]
σοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θά-
2 λασσαν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι
πολλοὶ, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα
καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
ΚΔ' 3 εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παρα-
βολαῖς λέγων, Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ
4 σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν
ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ,
5 καὶ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ
πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐ-
θέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ
7 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν

θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγεί-
ρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε,
δωρεὰν δότε. [o]Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ 9 πβ β
ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν,
[p]μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ 10
ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης
τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν 11 πγ β
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ
ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε.
εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε 12 πδ ε
αὐτήν. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ 13
εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ
εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. [q]καὶ 14 πε β
ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς
λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς
πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν
ποδῶν ὑμῶν. [r]ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον 15
ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

[s]Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα 16 πϛ ε
ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ
ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. προσέχετε 17 πζ α
δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ
ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐ-
τῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· [t]καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας 18
δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς
μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. [u]ὅταν δὲ 19 πη β
παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί
λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ
ὥρᾳ τί λαλήσετε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λα- 20
λοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ

o Marc. 6. 8. Luc. 9. 3. et 22. 35.
p Luc. 10. 7. 1 Cor. 9. 7. 1 Tim. 5. 18. Luc. 10. 8.
q Marc. 6. 11. Luc. 9. 5. et 10. 11. Act. 13. 51. et 18. 6.
r Infr. 11. 24.
s Luc. 10. 3. Rom. 16. 19.
t Marc. 13. 11. Luc. 12. 11. Act. 12. 1. et 25. 23. 2 Tim. 4. 22.
u Luc. 12. 12. et 21. 14, 15.

21 λαλοῦν ἐν ὑμῖν. [x] Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς [x] Mich. 7. 5, 6. Luc. 21. 16.
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ
ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώ-
22 σουσιν αὐτούς. [y] καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ [y] Marc. 13. 13. Luc. 21. 17.
πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς infr. 24. 13.
πθ 23 τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ διώκωσιν
ι ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλ-
λην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε
τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
ϟ 24 τοῦ ἀνθρώπου. [z] Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν [z] Luc. 6. 40. Joh. 13. 16.
γ διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐ- et 15. 20.
ϟα 25 τοῦ. [a] ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ [a] Infr. 12. 24. Marc. 3. 22.
ι διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος Luc. 11. 15.
αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκά-
λεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ;
ϟβ 26 [b] Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι [b] Marc. 4. 22. Luc. 8. 17. et
β κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ 12. 2.
ϟγ 27 κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν
ε τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ
28 οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ
μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶ-
μα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι·
φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυ-
29 χὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο
στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν
οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς
30 ὑμῶν· [c] ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς [c] Luc. 21. 18. Act. 27. 34.
31 πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. μὴ οὖν φοβηθῆτε· 2 Sam. 14. 11.
ϟδ 32 πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. [d] Πᾶς [d] Marc. 8. 38. Luc. 9. 26. et
β οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν 12. 8. 2 Tim. 2. 12. Apoc.
ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμ- 3. 5.

πρόσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀν- 33
θρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν
e Luc. 12. 49, 51. τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. [e] Μὴ νομί- 34 ϟε ε
σητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν·
οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.
ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς 35
αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς,
f Mich. 7. 6. καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· [f] καὶ 36
g Luc. 14. 26. ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. [g] ὁ 37 ϟϛ ε
φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστί
μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ
h Infr. 16. 24. Marc. 8. 34. Luc. 9. 23. ἐμὲ, οὐκ ἔστί μου ἄξιος· [h] καὶ ὃς οὐ λαμβάνει 38
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου,
i Inf. 16. 25. Marc. 8. 35. Luc. 9. 24. et 17. 33. Joh. 12. 25. οὐκ ἔστί μου ἄξιος. [i] ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐ- 39 ϟζ γ
τοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυ-
k Infr. 18. 5. Luc. 10. 16. Joh. 13. 20. χὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. [k] Ὁ 40 ϟη α
δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχό-
μενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχό- 41 ϟθ ι
μενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν
προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς
l Marc. 9. 41. ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται· [l] καὶ 42 ρ ϛ
ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς δια- 11 ρα ι
τάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη
ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς
πόλεσιν αὐτῶν.

m Luc. 7. 18. [m] Ὁ ΔΕ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσ- 2 Κ' ρβ ε
μωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας

3 δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ
4 ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; καὶ ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες
ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·
5 [n]τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι· n Esa. 35. 5. et 61. 1.
λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι· νε-
κροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·
6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν
7 ἐμοί. [o]Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ o Luc. 7. 24.
Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί
ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
8 ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθετε
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφι-
εσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν
9 τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξ-
ήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ
ργ β 10 περισσότερον προφήτου. [p]οὗτος γάρ ἐστι p Mal. 3. 1. Marc. 1. 2. Luc. 7. 27.
περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν
ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
ρδ ε 11 σκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναι-
κῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μι-
κρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων
ρε ε 12 αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ
Βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν.
13 [q]πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως q Luc. 16. 16.
ρς ι 14 Ἰωάννου προεφήτευσαν· [r]καὶ εἰ θέλετε δέξα- r Mal. 4. 5. Luc. 1. 17.
σθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.
ρζ ε 15 [s]ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. [t]Τίνι δὲ ὁμοι- s Infr. 13. 9. Apoc. 2. 7.
16 ώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρί- t Luc. 7. 31.

οις ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι
τοῖς ἑταίροις αὐτῶν καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν 17
ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,
καὶ οὐκ ἐκόψασθε. ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε 18
ἐσθίων μήτε πίνων· καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον
ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ 19
πίνων· καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος
καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.
u Luc. 10. 13. [u]Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς 20 ρη ε
ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ
μετενόησαν. Οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι 21
Βηθσαϊδὰν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. πλὴν λέγω 22
ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν
x Thren. 4. 6. ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. [x]Καὶ σὺ Καπερνα- 23 ρθ ι
οὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου
καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἂν
y Supr. 10. 15. μέχρι τῆς σήμερον. [y]πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ 24
Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως,
z Luc. 10. 21. ἢ σοί. [z]Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ 25 ρι ε
Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ κύ-
ριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας
ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυ-
ψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως 26
a Infr. 28. 18. Joh. 3. 35. et 13. 3. et 17. 2. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 10. 15. ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [a]πάντα μοι 27 ρι γ / ρι γ
παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπι-
γινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν
πατέρα τὶς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ

ριγ ι 28 ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρός
με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,
29 κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. [b] ἄρατε τὸν ζυγόν μου b Zach. 9. 9. Philip. 2. 7, 8.
ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾷός εἰμι Jer. 6. 16.
καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυ-
30 σιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. [c] ὁ γὰρ ζυγός μου χρη- c 1 Joh. 5. 3.
στὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

ριδ β 12 [d] ΕΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς d Marc. 2. 23. Luc. 6. 1.
τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μα- Deut. 23. 25.
θηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν
2 στάχυας, καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἰδόντες
εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν, ὃ
3 οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε
4 ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; [e] πῶς e 1 Sam. 21. 6. Exod. 25. 30.
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς et 29. 33. Lev. 24. 6, 9.
ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν et 8. 32.
ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ
ριε ε 5 τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; [f] ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ f Num. 28. 9.
νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ
τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι;
6 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε.
7 [g] εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω καὶ οὐ g Ose. 6. 6. supr. 9. 13.
θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.
8 κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου.

ΚΑ' 9 [h] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συν- h Marc. 3. 1. Luc. 6. 6.
ρις β 10 αγωγὴν αὐτῶν. [i] καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν i Luc. 13. 14. et 14. 3. Joh. 9. 16.
χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέ-
γοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν;
11 ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,

Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβα-
τον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν
εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;
πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε 12
ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει 13
τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ
ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
k Marc. 3. 6. Luc. 6. 11. Joh. 10. 39. et 11. 53. [k] οἱ δὲ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐ- 14 ρις δ
τοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ 15 ριη ι
δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας· καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ 16
φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ὅπως πληρωθῇ τὸ 17
ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
l Esa. 42. 1. supr. 3. 17. infr. 17. 5. [l] Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός 18
μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ
πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν
ἀπαγγελεῖ· οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ 19
ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐ-
τοῦ. κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ 20
λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ
εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ 21 ριθ ε
ἔθνη ἐλπιοῦσι.

m Luc. 11. 14. [m] Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος 22
τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν,
ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ
βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ 23 ρκ ς
n Supr. 9. 34. Marc. 3. 22. Luc. 11. 15. ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβὶδ; [n] οἱ 24 ρκα β
δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκ-
βάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς 25 ρκβ β

τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα
βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται·
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυ-
26 τῆς, οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν
σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς
27 οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ
ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ
ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
28 ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι
Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ'
29 ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις
εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ
τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρ-
30 πάσει; ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι·
ρκγ β 31 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [o] Διὰ o Marc. 3. 29. Luc. 12. 10.
τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφη- 1 Joh. 5. 16. Heb. 6. 4. et
μία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ 10. 26.
πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς
32 ἀνθρώποις. καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ
ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι
ρκδ ι 33 οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. [p] ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον p Luc. 6. 44. supr. 7. 17.
καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιή-
σατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐ-
τοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
34 γινώσκεται. [q] γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύ- q Supr. 3. 7. infr. 23. 33.
νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ Luc. 6. 45.
τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λα-
ρκε ε 35 λεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θη-

σαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ
πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα 36 ρκϛ
ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώ- ι
σουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐκ 37
γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ.
r Infr. 16. 1. Marc. 8. 11. Luc. 11. 16, 29. 1 Cor. 1. 22. [r] Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων 38 ΚΓ'
καὶ φαρισαίων λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ρκζ ε
ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 39 ρκη
αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ε
ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ
s Jon. 2. 1, 2. μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. [s] ὥσπερ 40
γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς
ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
t Luc. 11. 32. Jon. 3. 5. ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. [t] Ἄνδρες Νινευῖται 41
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς
ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενό-
ησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον
u 1 Reg. 10. 1. 2 Par. 9. 1. Luc. 11. 31. Ἰωνᾶ ὧδε. [u] βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 42
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατα-
κρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ
x Luc. 11. 24. πλεῖον Σολομῶντος ὧδε. [x] Ὅταν δὲ τὸ ἀκά- 43 ρκθ
θαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, δι- ε
έρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν,
καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς 44
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑ-
ρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
y 2 Pet. 2. 20, 21. Heb. 6. 4. et 10. 26. μημένον. [y] τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει 45

μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνε-
ται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ
τῇ πονηρᾷ.

ρλ β 46 [z] Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ z Marc. 3. 31. Luc. 8. 19.
ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν
47 ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπε δέ τις αὐ-
τῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω
48 ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μή-
49 τηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ
ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
50 φοί μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελ-
φὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

ρλα β 13 [a] ἘΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰη- a Marc. 4. 1. Luc. 8. 4.
σοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θά-
2 λασσαν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι
πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα
καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
ΚΔ' 3 εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παρα-
βολαῖς λέγων, Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ
4 σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ἃ μὲν
ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινά,
5 καὶ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ
πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐ-
θέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ
7 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν

ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ
ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν 8
τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ
b Supr. 11. 15. δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. [b]ὁ ἔχων ὦτα 9
ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ προσελθόντες οἱ μα- 10
θηταὶ εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς
c Infr. 16. 17. 1 Cor. 2. 10. 1 Joh. 2. 27. αὐτοῖς; [c]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι 11
ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασι-
λείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.
d Infr. 25. 29. Marc. 4. 25. Luc. 8. 18. et 19. 26. [d]ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισ- 12 ρλβ ε
σευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρ-
θήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς 13 ρλγ α
αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ
e Esa. 6. 9. Marc. 4. 12. Luc. 8. 10. Joh. 12. 40. Act. 28. 26. Rom. 11. 8. ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι. [e]καὶ 14
ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου
ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε·
καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ 15
τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς
ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ
καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι
f Infr. 16. 17. Luc. 10. 23. αὐτούς. [f]Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, 16 ρλδ ε
ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.
ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται 17
καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ
οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
g Marc. 4. 14. Luc. 8. 11. ἤκουσαν. [g]Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβο- 18
λὴν τοῦ σπείροντος. παντὸς ἀκούοντος τὸν 19 ρλε β
λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρ-
χεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον

ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν
20 ὁδὸν σπαρείς. [h] ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, h Esa. 58. 2. Joh. 5. 35.
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς
21 μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτὸν, οὐκ ἔχει δὲ ῥί-
ζαν ἐν ἑαυτῷ· ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι, γενο-
μένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
22 εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας
σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ
ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ
πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
23 γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς,
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν·
ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ
δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.
ρλϛ 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων,
Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·
25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν
αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον
26 τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ
χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ
27 τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ
οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν
σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
28 ἔχει τὰ ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον
αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐ-
29 τά; ὁ δὲ ἔφη, Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ
ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.
30 [i] ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ i Supr. 3. 12.
θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ

τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια,
καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατα-
καῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν
ἀποθήκην μου.

k Marc. 4. 30. Luc. 13. 18. [k]Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέ- 31 ρλζ β
γων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν
ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι 32
πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖ-
ζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον,
ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

l Luc. 13. 20. [l]Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁ- 33 ρλη ε
μοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν
λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα
τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

m Marc. 4. 33, 34. [m]Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν πα- 34 ρλθ ϛ
ραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς
n Psal. 78. 2. οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· [n]ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 35 ρμ ι
διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παρα-
βολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰ- 36
κίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
βολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι- 37
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ-
o Gen. 3. 15. Joh. 8. 44. Act. 13. 10. 1 Joh. 3. 8. μα, ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· [o]ὁ δὲ ἀγρὸς, 38
ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί
εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια,
p Apoc. 14. 15. Joel. 3. 13. εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· [p]ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ 39

σπείρας αὐτὰ, ἐστιν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θε-
ρισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ
40 θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέ-
γεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.
41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ· καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας
42 τὴν ἀνομίαν, [q] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν q Supr. 8. 12.
κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
43 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [r] τότε οἱ δίκαιοι ἐκ- r Sap. 3. 7. Dan. 12. 3.
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ supr. ver. 9.
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκου-
έτω.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
ἄνθρωπος ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγορά-
ζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί-
46 τας· ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρα-
σεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ
48 παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαν-
τες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σα-
49 πρὰ ἔξω ἔβαλον. [s] οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντε- s Infr. 25. 32.
λείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ

ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαί-
t Sup. ver. 42. ων, [t] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 50
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνή- 51
κατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα- 52
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ
καὶ παλαιά.
Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς 53 ρμα α
u Marc. 6. 1. Luc. 4. 16. παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· [u] καὶ 54
ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐ-
τοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήτ-
τεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ
x Joh. 6. 42. supr. 12. 46. σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; [x] οὐχ οὗτός ἐστιν 55
ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκω-
βος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ 56
ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;
y Marc. 6. 4. Luc. 4. 24. Joan. 4. 44. πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; [y] καὶ ἐσκανδα- 57 ρμβ α
λίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πα-
z Marc. 6. 5. τρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [z] καὶ οὐκ 58
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν.
a Marc. 6. 14. Luc. 9. 7. [a] ΕΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ 14 ΚΕ
τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς 2 ρμγ β
παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

ρμδ/β 3 [b]Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδη- b Marc. 6. 17. Luc. 3. 19.
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα
τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι
5 ἔχειν αὐτήν. [c]καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, c Infr. 21. 26. Luc. 20. 6.
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν
ρμε/ς 6 εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου,
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
7 μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ' ὅρκου
8 ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ
δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰω-
9 άννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι-
λεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακει-
10 μένους ἐκέλευσε δοθῆναι· καὶ πέμψας ἀπεκε-
11 φάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠ-
νέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ
12 κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσ-
ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
ρμς/γ 13 Ἰησοῦ. [d]καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν d Marc. 6. 32. Luc. 9. 10. Joh. 6. 2.
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ
πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 [e]Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, e Marc. 6. 35. Luc. 9. 12. Joh. 6. 5.
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε
Κϛ'/ρμζ/α 15 τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλ-
θεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβα-
τον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν
εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;
πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε 12
ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει 13
τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ
ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
k Marc. 3. 6. Luc. 6. 11. [k] οἱ δὲ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐ- 14 ρις δ
Joh. 10. 39. et 11. 53. τοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ 15 ριη ι
δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας· καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ 16
φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ὅπως πληρωθῇ τὸ 17
ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος,
l Esa. 42. 1. supr. 3. 17. infr. 17. 5. [l] Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός 18
μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ
πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν
ἀπαγγελεῖ· οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ 19
ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐ-
τοῦ. κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ 20
λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ
εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ 21 ριθ ε
ἔθνη ἐλπιοῦσι.

m Luc. 11. 14. [m] Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος 22
τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν,
ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ
βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ 23 ρκ ς
n Supr. 9. 34. ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ; [n] οἱ 24 ρκα β
Marc. 3. 22. Luc. 11. 15. δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκ-
βάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς 25 ρκβ β

τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα
βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται·
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυ-
26 τῆς, οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν
σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς
27 οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ
ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ
ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
28 ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι
Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ'
29 ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί τις
εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ
τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρ-
30 πάσει; ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι·
ρκγ β 31 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [o] Διὰ o Marc. 3. 29.
τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφη- Luc. 12. 10. 1 Joh. 5. 16.
μία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ Heb. 6. 4. et 10. 26.
πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς
32 ἀνθρώποις. καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ'
ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ
ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι
ρκδ ι 33 οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. [p] ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον p Luc. 6. 44.
καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιή- supr. 7. 17.
σατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐ-
τοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
34 γινώσκεται. [q] γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύ- q Supr. 3. 7.
νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ infr. 23. 33. Luc. 6. 45.
τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λα-
ρκε ε 35 λεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θη-

σαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ
πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα 36 ρκϛ ι
ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώ-
σουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐκ 37
γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ.
r Infr. 16. 1. Marc. 8. 11. [r] Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων 38 ΚΓ´
Luc. 11. 16, 29. 1 Cor. 1. 22. καὶ φαρισαίων λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ρκζ ε
ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 39 ρκη ε
αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον
ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ
s Jon. 2. 1, 2. μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. [s] ὥσπερ 40
γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς
ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
t Luc. 11. 32. Jon. 3. 5. ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. [t] Ἄνδρες Νινευῖται 41
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς
ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενό-
ησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον
u 1 Reg. 10. 1. 2 Par. 9. 1. Luc. 11. 31. Ἰωνᾶ ὧδε. [u] βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 42
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατα-
κρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ
x Luc. 11. 24. πλεῖον Σολομῶντος ὧδε. [x] Ὅταν δὲ τὸ ἀκά- 43 ρκθ ε
θαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, δι-
έρχεται δι᾽ ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν,
καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς 44
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑ-
ρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
y 2 Pet. 2. 20, 21. Heb. 6. 4. et 10. 26. μημένον. [y] τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει 45

μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνε-
ται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ
τῇ πονηρᾷ.

ρλ β 46 [z] Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ [z] Marc. 3. 31. Luc. 8. 19.
ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν
47 ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπε δέ τις αὐ-
τῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω
48 ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μή-
49 τηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ
ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
50 φοί μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελ-
φὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

ρλα β 13 [a] ΕΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰη- [a] Marc. 4. 1. Luc. 8. 4.
σοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θά-
2 λασσαν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι
πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα
καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
ΚΔ' 3 εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παρα-
βολαῖς λέγων, Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ
4 σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν
ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ,
5 καὶ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ
πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐ-
θέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ
7 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν

ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ
ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν 8
τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ
b Supr. 11. 15. δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. [b]ὁ ἔχων ὦτα 9
ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ προσελθόντες οἱ μα- 10
θηταὶ εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς
c Infr. 16. 17. 1 Cor. 2. 10. 1 Joh. 2. 27. αὐτοῖς; [c]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι 11
ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασι-
λείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.
d Infr. 25. 29. Marc. 4. 25. Luc. 8. 18. et 19. 26. [d]ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισ- 12 ρλδ ε
σευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρ-
θήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς 13 ρλγ α
αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ
e Esa. 6. 9. Marc. 4. 12. Luc. 8. 10. Joh. 12. 40. Act. 28. 26. Rom. 11. 8. ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι. [e]καὶ 14
ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου
ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε·
καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ 15
τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς
ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ
καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι
f Infr. 16. 17. Luc. 10. 23. αὐτούς. [f]Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, 16 ρλδ ε
ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.
ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται 17
καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ
οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
g Marc. 4. 14. Luc. 8. 11. ἤκουσαν. [g]Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβο- 18
λὴν τοῦ σπείροντος. παντὸς ἀκούοντος τὸν 19 ρλε β
λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρ-
χεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον

ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν
20 ὁδὸν σπαρείς. [h]ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, h Esa. 58. 2. Joh. 5. 35.
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς
21 μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτὸν, οὐκ ἔχει δὲ ῥί-
ζαν ἐν ἑαυτῷ· ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι, γενο-
μένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
22 εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας
σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ
ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ
πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
23 γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς,
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν·
ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ
δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.
ρλς
24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων,
Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·
25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν
αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον
26 τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ
χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ
27 τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ
οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν
σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
28 ἔχει τὰ ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον
αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐ-
29 τά; ὁ δὲ ἔφη, Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ
ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.
30 [i]ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ i Supr. 3. 12.
θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ

τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια,
καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατα-
καῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν
ἀποθήκην μου.

k Marc. 4. 30. Luc. 13. 18.

k Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέ- 31 ρλβ β
γων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν
ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι 32
πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖ-
ζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον,
ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

l Luc. 13. 20.

l Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁ- 33 ρλη ε
μοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν
λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα
τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

m Marc. 4. 33, 34.

m Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν πα- 34 ρλθ ς
ραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς
οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· n ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 35 ρμ ι

n Psal. 78. 2.

διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παρα-
βολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰ- 36
κίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
βολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι- 37
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ-
μα, ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· o ὁ δὲ ἀγρὸς, 38
ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί
εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια,
εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· p ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ 39

o Gen. 3. 15. Joh. 8. 44. Act. 13. 10. 1 Joh. 3. 8.

p Apoc. 14. 15. Joel. 3. 13.

σπείρας αὐτὰ, ἔστιν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θε-
ρισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ
40 θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέ-
γεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.
41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ· καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας
42 τὴν ἀνομίαν, [q]καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν [q] Supr. 8. 12.
κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
43 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [r]τότε οἱ δίκαιοι ἐκ- [r] Sap. 3. 7. Dan. 12. 3.
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ supr. ver. 9.
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκού-
ετω.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
ἄνθρωπος ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγορά-
ζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί-
46 τας· ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρα-
σεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ
48 παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαν-
τες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σα-
49 πρὰ ἔξω ἔβαλον. [s]οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντε- [s] Infr. 25. 32.
λείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ

ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαί-
t Sup. ver. 42. ων, [t] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 50
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνή- 51
κατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα- 52
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ
καὶ παλαιά.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς 53 ρμα α
u Marc. 6. 1. Luc. 4. 16. παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· [u] καὶ 54
ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐ-
τοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήτ-
τεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ
x Joh. 6. 42. supr. 12. 46. σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; [x] οὐχ οὗτός ἐστιν 55
ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκω-
βος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ 56
ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;
y Marc. 6. 4. Luc. 4. 24. Joan. 4. 44. πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; [y] καὶ ἐσκανδα- 57 ρμβ α
λίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πα-
z Marc. 6. 5. τρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [z] καὶ οὐκ 58
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν.

a Marc. 6. 14. Luc. 9. 7. [a] ΕΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ 14 ΚΕ
τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς 2 ρμγ β
παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

ρμδ β 3 [b] Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδη- b Marc. 6. 17. Luc. 3. 19.
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα
τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι
5 ἔχειν αὐτήν. [c] καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, c Infr. 21. 26. Luc. 20. 6.
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν
ρμε ς 6 εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου,
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
7 μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ' ὅρκου
8 ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ
δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰω-
9 άννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι-
λεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακει-
10 μένους ἐκέλευσε δοθῆναι· καὶ πέμψας ἀπεκε-
11 φάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠ-
νέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ
12 κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσ-
ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
ρμς γ 13 Ἰησοῦ. [d] καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν d Marc. 6. 32. Luc. 9. 10. Joh. 6. 2.
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ
πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 [e] Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, e Marc. 6. 35. Luc. 9. 12. Joh. 6. 5.
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε
Κϛ' ρμδ α 15 τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλ-
θεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν 16
ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ 17
λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε
ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι 18
f Inf. 15. 36. et 26. 26. αὐτοὺς ὧδε. [f]καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνα- 19
κλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβὼν τοὺς
πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς
ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθη- 20
σαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,
δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 21
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυ-
ναικῶν καὶ παιδίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ 22 ΚΖ′
Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ ρμη ς
πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως
g Marc. 6. 46. Joh. 6. 16. οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. [g]καὶ ἀπολύσας τοὺς 23 ρμθ β
ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσ-
εύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν
ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης 24 ρν δ
ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ
ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς 25
νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περι-
πατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα,
ἐταράχθησαν λέγοντες, Ὅτι φάντασμά ἐστι·
καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλά- 27
λησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ
εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ 28 ρνα ι
Πέτρος εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν, 29

Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν
30 Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφο-
βήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε
31 λέγων, Κύριε σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
ρνβ ς 32 αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ
ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ
33 ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύ-
νησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.
34 [h] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν h Marc. 6. 53.
ρνγ β 35 Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες
τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν
περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ
36 πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.
ΚΗ' ρνδ ς 15 [i] ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ i Marc. 7. 1.
Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέ-
2 γοντες, Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ
νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθί-
3 ωσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί
καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; [k] Ὁ γὰρ Θεὸς ἐν- k Exod. 20. 12.
ετείλατο λέγων, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν Deut. 5. 16. Eph. 6. 2.
μητέρα· καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, Exod. 21. 17. Lev. 20. 9. Prov. 20. 20.
5 θανάτῳ τελευτάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν
εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ
ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα
6 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὴν

σαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ
πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα 36 ρκϛ ι
ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώ-
σουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐκ 37
γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ.
r Infr. 16. 1. Marc. 8. 11. Luc. 11. 16, 29. 1 Cor. 1. 22. [r] Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων 38 ΚΓ΄
καὶ φαρισαίων λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ρκζ ε
ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 39 ρκη ε
αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον
ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ
s Jon. 2. 1, 2. μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. [s] ὥσπερ 40
γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς
ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
t Luc. 11. 32. Jon. 3. 5. ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. [t] Ἄνδρες Νινευῖται 41
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς
ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενό-
ησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον
u 1 Reg. 10. 1. 2 Par. 9. 1. Luc. 11. 31. Ἰωνᾶ ὧδε. [u] βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 42
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατα-
κρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ
x Luc. 11. 24. πλεῖον Σολομῶντος ὧδε. [x] Ὅταν δὲ τὸ ἀκά- 43 ρκθ ε
θαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, δι-
έρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν,
καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς 44
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑ-
ρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
y 2 Pet. 2. 20, 21. Heb. 6. 4. et 10. 26. μημένον. [y] τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει 45

μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνε-
ται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ
τῇ πονηρᾷ.

ρλ β 46 [z] Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ z Marc. 3. 31. Luc. 8. 19.
ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν
47 ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπε δέ τις αὐ-
τῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω
48 ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μή-
49 τηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ
ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
50 φοί μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελ-
φὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

ρλα β 13 [a] ἘΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰη- a Marc. 4. 1. Luc. 8. 4.
σοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θά-
2 λασσαν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι
πολλοὶ, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα
καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
ΚΔ' 3 εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παρα-
βολαῖς λέγων, Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ
4 σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν
ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ,
5 καὶ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ
πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐ-
θέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ
7 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν

ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ
ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν 8
τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ
b Supr. 11. 15. δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. [b] ὁ ἔχων ὦτα 9
ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ προσελθόντες οἱ μα- 10
θηταὶ εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς
c Infr. 16. 17. 1 Cor. 2. 10. αὐτοῖς; [c] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι 11
1 Joh. 2. 27. ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασι-
λείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.
d Infr. 25. 29. Marc. 4. 25. Luc. 8. 18. et 19. 26. [d] ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισ- 12 ρλβ ε
σευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρ-
θήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς 13 ρλγ α
αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ
e Esa. 6. 9. Marc. 4. 12. ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι. [e] καὶ 14
Luc. 8. 10. Joh. 12. 40. ἀναπληροῦται ἐπ᾽ αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου
Act. 28. 26. Rom. 11. 8. ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε·
καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ 15
τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς
ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ
καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι
f Infr. 16. 17. Luc. 10. 23. αὐτούς. [f] Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, 16 ρλδ ε
ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.
ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται 17
καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ
οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
g Marc. 4. 14. Luc. 8. 11. ἤκουσαν. [g] Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβο- 18
λὴν τοῦ σπείροντος. παντὸς ἀκούοντος τὸν 19 ρλε β
λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρ-
χεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον

ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν
20 ὁδὸν σπαρείς. [h] ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, h Esa. 58. 2. Joh. 5. 35.
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς
21 μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτὸν, οὐκ ἔχει δὲ ῥί-
ζαν ἐν ἑαυτῷ· ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι, γενο-
μένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
22 εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας
σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ
ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ
πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
23 γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς,
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν·
ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ
δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.
ρλς ι 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων,
Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·
25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν
αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον
26 τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ
χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ
27 τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ
οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν
σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
28 ἔχει τὰ ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον
αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐ-
29 τά; ὁ δὲ ἔφη, Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ
ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.
30 [i] ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ i Supr. 3. 12.
θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ

τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια,
καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατα-
καῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν
ἀποθήκην μου.

k Marc. 4. 30. Luc. 13. 18. [k] Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέ- 31 ρλδ β
γων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν
ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι 32
πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖ-
ζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον,
ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

l Luc. 13. 20. [l] Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁ- 33 ρλη ε
μοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν
λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα
τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

m Marc. 4. 33, 34. [m] Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν πα- 34 ρλθ ς
ραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς
n Psal. 78. 2. οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· [n] ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 35 ρμ ι
διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παρα-
βολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰ- 36
κίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
βολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι- 37
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ-
o Gen. 3. 15. Joh. 8. 44. Act. 13. 10. 1 Joh. 3. 8. μα, ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· [o] ὁ δὲ ἀγρός, 38
ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί
εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια,
p Apoc. 14. 15. Joel. 3. 13. εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· [p] ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ 39

σπείρας αὐτὰ, ἔστιν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θε-
ρισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ
40 θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέ-
γεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.
41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ· καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας
42 τὴν ἀνομίαν, [q] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν q Supr. 8. 12.
κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
43 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [r] τότε οἱ δίκαιοι ἐκ- r Sap. 3. 7. Dan. 12. 3.
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ supr. ver. 9.
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκού-
ετω.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
ἄνθρωπος ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγορά-
ζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί-
46 τας· ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρα-
σεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ
48 παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαν-
τες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σα-
49 πρὰ ἔξω ἔβαλον. [s] οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντε- s Infr. 25. 32.
λείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ

ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαί-
t Sup. ver. 42. ων, [t] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 50
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνή- 51
κατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα- 52
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ
καὶ παλαιά.
Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς 53 ρμα α
u Marc. 6. 1. Luc. 4. 16. παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· [u] καὶ 54
ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐ-
τοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήτ-
τεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ
x Joh. 6. 42. supr. 12. 46. σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; [x] οὐχ οὗτός ἐστιν 55
ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκω-
βος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ 56
ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;
y Marc. 6. 4. Luc. 4. 24. Joan. 4. 44. πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; [y] καὶ ἐσκανδα- 57 ρμβ α
λίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πα-
z Marc. 6. 5. τρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [z] καὶ οὐκ 58
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν.
a Marc. 6. 14. Luc. 9. 7. [a] ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ 14 ΚΕ
τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς 2 ρμγ β
παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

ρμδ/β 3 [b]Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδη- b Marc. 6. 17. Luc. 3. 19.
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα
τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι
5 ἔχειν αὐτήν. [c]καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, c Infr. 21. 26. Luc. 20. 6.
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν
ρμε/ς 6 εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου,
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
7 μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου
8 ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ
δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰω-
9 άννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι-
λεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακει-
10 μένους ἐκέλευσε δοθῆναι· καὶ πέμψας ἀπεκε-
11 φάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠ-
νέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ
12 κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσ-
ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
ρμς/γ 13 Ἰησοῦ. [d]καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν d Marc. 6. 32. Luc. 9. 10. Joh. 6. 2.
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ ἰδίαν.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ
πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 [e]Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, e Marc. 6. 35. Luc. 9. 12. Joh. 6. 5.
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε
Κς/ρμζ/α 15 τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλ-
θεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν 16
ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ 17
λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε
ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι 18
f Inf. 15. 36. et 26. 26. αὐτοὺς ὧδε. [f]καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνα- 19
κλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβὼν τοὺς
πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς
ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθη- 20
σαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,
δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 21
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυ-
ναικῶν καὶ παιδίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ 22 ΚΖ'
Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ ρμη ς
πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως
g Marc. 6. 46. Joh. 6. 16. οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. [g]καὶ ἀπολύσας τοὺς 23 ρμθ β
ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσ-
εύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν
ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης 24 ρν δ
ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ
ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς 25
νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περι-
πατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα,
ἐταράχθησαν λέγοντες, Ὅτι φάντασμά ἐστι·
καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλά- 27
λησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ
εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ 28 ρνα ι
Πέτρος εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν, 29

Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν
30 Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφο-
βήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε
31 λέγων, Κύριε σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
ρνβ ς 32 αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ
ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ
33 ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύ-
νησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.
34 [h] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν h Marc. 6. 53.
ρνγ β 35 Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες
τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν
περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ
36 πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.
ΚΗ΄ ρνδ ς 15 [i] ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ i Marc. 7. 1.
Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέ-
2 γοντες, Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ
νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθί-
3 ωσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί
καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; [k] Ὁ γὰρ Θεὸς ἐν- k Exod. 20. 12. Deut. 5. 16.
ετείλατο λέγων, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν Eph. 6. 2. Exod. 21. 17.
μητέρα· καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, Lev. 20. 9. Prov. 20. 20.
5 θανάτῳ τελευτάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν
εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ
ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα
6 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὴν

σαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ
πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα 36 ρκ[ϛ] ι
ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώ-
σουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐκ 37
γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ.
r Infr. 16. 1. Marc. 8. 11. [r] Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων 38 ΚΓ
Luc. 11. 16, 29. 1 Cor. 1. 22. καὶ φαρισαίων λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ρκζ ε
ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 39 ρκη ε
αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον
ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ
s Jon. 2. 1, 2. μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. [s] ὥσπερ 40
γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς
ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
t Luc. 11. 32. Jon. 3. 5. ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. [t] Ἄνδρες Νινευῖται 41
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς
ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενό-
ησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον
u 1 Reg. 10. 1. 2 Par. 9. 1. Ἰωνᾶ ὧδε. [u] βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 42
Luc. 11. 31. τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατα-
κρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ
x Luc. 11. 24. πλεῖον Σολομῶντος ὧδε. [x] Ὅταν δὲ τὸ ἀκά- 43 ρκθ ε
θαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, δι-
έρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν,
καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς 44
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑ-
ρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
y 2 Pet. 2. 20, 21. Heb. 6. 4. et 10. 26. μημένον. [y] τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει 45

μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνε-
ται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ
τῇ πονηρᾷ.
ρλ β 46 [z]Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ [z] Marc. 3. 31. Luc. 8. 19.
ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν
47 ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπε δέ τις αὐ-
τῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω
48 ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μή-
49 τηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ
ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
50 φοί μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελ-
φὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.
ρλα β 13 [a]ἘΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰη- [a] Marc. 4. 1. Luc. 8. 4.
σοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θά-
2 λασσαν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι
πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα
καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
ζΔ' 3 εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παρα-
βολαῖς λέγων, Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ
4 σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν
ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ,
5 καὶ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ
πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐ-
θέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ
7 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν

ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ
ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν 8
τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ
b Supr. 11. 15. δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. [b] ὁ ἔχων ὦτα 9
ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ προσελθόντες οἱ μα- 10
θηταὶ εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς
c Infr. 16. 17. 1 Cor. 2. 10. 1 Joh. 2. 27. αὐτοῖς; [c] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι 11
ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασι-
λείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.
d Infr. 25. 29. Marc. 4. 25. Luc. 8. 18. et 19. 26. [d] ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισ- 12 ρλβ ε
σευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρ-
θήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς 13 ρλγ α
αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ
e Esa. 6. 9. Marc. 4. 12. Luc. 8. 10. Joh. 12. 40. Act. 28. 26. Rom. 11. 8. ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι. [e] καὶ 14
ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου
ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε·
καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ 15
τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς
ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ
καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι
f Infr. 16. 17. Luc. 10. 23. αὐτούς. [f] Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, 16 ρλδ ε
ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.
ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται 17
καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ
οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
g Marc. 4. 14. Luc. 8. 11. ἤκουσαν. [g] Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβο- 18
λὴν τοῦ σπείροντος. παντὸς ἀκούοντος τὸν 19 ρλε β
λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρ-
χεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον

ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν
20 ὁδὸν σπαρείς. [h] ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, h Esa. 58. 2. Joh. 5. 35.
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς
21 μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτὸν, οὐκ ἔχει δὲ ῥί-
ζαν ἐν ἑαυτῷ· ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι, γενο-
μένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
22 εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας
σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ
ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ
πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
23 γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς,
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν·
ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ
δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

ρλς ι 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων,
Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·
25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν
αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον
26 τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ
χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ
27 τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ
οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν
σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
28 ἔχει τὰ ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον
αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐ-
29 τά; ὁ δὲ ἔφη, Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ
ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.
30 [i] ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ i Supr. 3. 12.
θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ

τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια,
καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατα-
καῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν
ἀποθήκην μου.

k Marc. 4. 30. Luc. 13. 18.

[k] Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέ- 31 ρλβ β
γων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν
ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι 32
πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖ-
ζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον,
ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

l Luc. 13. 20.

[l] Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁ- 33 ρλη ε
μοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν
λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα
τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

m Marc. 4. 33, 34.

[m] Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν πα- 34 ρλθ ϛ
ραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς
n Psal. 78. 2. οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· [n] ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 35 ρμ ι
διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παρα-
βολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰ- 36
κίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
βολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι- 37
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ-
o Gen. 3. 15. Joh. 8. 44. Act. 13. 10. 1 Joh. 3. 8. μα, ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· [o] ὁ δὲ ἀγρὸς, 38
ἔστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί
εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια,
p Apoc. 14. 15. Joel. 3. 13. εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· [p] ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ 39

σπείρας αὐτά, ἐστὶν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θε-
ρισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ
40 θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέ-
γεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.
41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ· καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας
42 τὴν ἀνομίαν, [q]καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν q Supr. 8. 12.
κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
43 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [r]τότε οἱ δίκαιοι ἐκ- r Sap. 3. 7. Dan. 12. 3.
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ supr. ver. 9.
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκού-
ετω.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
ἄνθρωπος ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγορά-
ζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί-
46 τας· ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρα-
σεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ
48 παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαν-
τες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σα-
49 πρὰ ἔξω ἔβαλον. [s]οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντε- s Infr. 25. 32.
λείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ

ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαί-
t Sup. ver. 42. ων, [t]καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 50
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνή- 51
κατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα- 52
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ
καὶ παλαιά.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς 53 ρμα α
u Marc. 6. 1. Luc. 4. 16. παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· [u]καὶ 54
ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐ-
τοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήτ-
τεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ
x Joh. 6. 42. supr. 12. 46. σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; [x]οὐχ οὗτός ἐστιν 55
ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκω-
βος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ 56
ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;
y Marc. 6. 4. Luc. 4. 24. Joan. 4. 44. πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; [y]καὶ ἐσκανδα- 57 ρμβ α
λίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πα-
z Marc. 6. 5. τρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [z]καὶ οὐκ 58
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν.

a Marc. 6. 14. Luc. 9. 7. [a]ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ 14 ΚΕ´ ρμγ β
τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς 2
παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

ρμδ β 3 [b]Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδη- b Marc. 6. 17. Luc. 3. 19.
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα
τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι
5 ἔχειν αὐτήν. [c]καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, c Infr. 21. 26. Luc. 20. 6.
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν
ρμε ς 6 εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου,
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
7 μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ' ὅρκου
8 ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ
δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰω-
9 άννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι-
λεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακει-
10 μένους ἐκέλευσε δοθῆναι· καὶ πέμψας ἀπεκε-
11 φάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠ-
νέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ
12 κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσ-
ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
ρμς γ 13 Ἰησοῦ. [d]καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν d Marc. 6. 32. Luc. 9. 10. Joh. 6. 2.
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ
πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.
14 [e]Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, e Marc. 6. 35. Luc. 9. 12. Joh. 6. 5.
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε
Κϛ' ρμζ α 15 τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλ-
θεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν 16
ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ 17
λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε
ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι 18
f Inf. 15. 36. et 26. 26. αὐτοὺς ὧδε. [f] καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνα- 19
κλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβὼν τοὺς
πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς
ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθη- 20
σαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,
δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 21
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυ-
ναικῶν καὶ παιδίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ 22 ΚΖ'
Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ ρμη ς
πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως
g Marc. 6. 46. Joh. 6. 16. οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. [g] καὶ ἀπολύσας τοὺς 23 ρμθ β
ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ᾽ ἰδίαν προσ-
εύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν
ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης 24 ρν δ
ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ
ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς 25
νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περι-
πατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα,
ἐταράχθησαν λέγοντες, Ὅτι φάντασμά ἐστι·
καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλά- 27
λησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ
εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ 28 ρνα ι
Πέτρος εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν, 29

Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν
30 Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφο-
βήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε
31 λέγων, Κύριε σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
ρνβ/ϛ 32 αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ
ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ
33 ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύ-
νησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.
34 [h] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν h Marc. 6. 53.
ρνγ/β 35 Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες
τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν
περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ
36 πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.
ΚΗ′ ρνδ/ϛ 15 [i] ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ i Marc. 7. 1.
Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέ-
2 γοντες, Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ
νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθί-
3 ωσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί
καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; [k] Ὁ γὰρ Θεὸς ἐν- k Exod. 20. 12.
ετείλατο λέγων, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν Deut. 5. 16. Eph. 6. 2.
μητέρα· καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, Exod. 21. 17. Lev. 20. 9. Prov. 20. 20.
5 θανάτῳ τελευτάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν
εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ
ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα
6 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὴν

ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.
ὑποκριταὶ, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν 7
l Esa. 29. 13. Marc. 7. 6. Ἡσαΐας λέγων, [l] Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος 8
τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ·
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.
μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκα- 9
m Marc. 7. 14. λίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. [m] Καὶ προσκαλε- 10
σάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε
καὶ συνίετε. οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα 11
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον
ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον 12 ρνε ι
αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν
n Joh. 15. 2. λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; [n] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 13
εἶπε, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πα-
o Infr. 23. 16. Luc. 6. 39. τήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. [o] ἄφετε 14 ρνϛ ε
αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς
δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
p Marc. 7. 17. πεσοῦνται. [p] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν 15 ρνζ ϛ
αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην.
q Infr. 16. 9. Marc. 7. 18. [q] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύν- 16
ετοί ἐστε; οὔπω νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευ- 17
όμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ,
r Jac. 3. 6. καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; [r] τὰ δὲ ἐκπο- 18
ρευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξ-
s Gen. 6. 5. et 8. 21. Marc. 7. 21. έρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. [s] ἐκ 19
γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πο-
νηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευ-
δομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταῦτά ἐστι τὰ κοι- 20
νοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ
φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Θʹ 21 [t] Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώ- t Marc. 7. 24.
22 ρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ
ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκεί-
νων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα,
Ἐλέησόν με κύριε υἱὲ Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου
23 κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ
λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι
ρνη ε 24 κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. [u] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, u Sup. 10. 5, 6. Act. 13. 46.
Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπο- Rom. 15. 8.
ρνθ ς 25 λωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσ-
26 εκύνει αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν
ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.
27 ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια
ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ
28 τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὦ γύναι, με-
γάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις.
καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεί-
νης.

Λʹ 29 [x] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε x Marc. 7. 31.
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀνα-
30 βὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ. [y] καὶ προσῆλ- y Esa. 35. 5.
θον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν
χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλοὺς καὶ ἑτέ-
ρους πολλούς, καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς,
31 ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κω-
φοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περι-
πατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδό-

ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ
ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν 8
τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ
b Supr. 11. 15. δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. [b] ὁ ἔχων ὦτα 9
ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ προσελθόντες οἱ μα- 10
θηταὶ εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς
c Infr. 16. 17. 1 Cor. 2. 10. 1 Joh. 2. 27. αὐτοῖς; [c] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι 11
ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασι-
λείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.
d Infr. 25. 29. Marc. 4. 25. Luc. 8. 18. et 19. 26. [d] ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισ- 12 ρλβ ε
σευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρ-
θήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς 13 ρλγ α
αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ
e Esa. 6. 9. Marc. 4. 12. Luc. 8. 10. Joh. 12. 40. Act. 28. 26. Rom. 11. 8. ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι. [e] καὶ 14
ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου
ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε·
καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ 15
τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς
ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ
καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι
f Infr. 16. 17. Luc. 10. 23. αὐτούς. [f] Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, 16 ρλδ ε
ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.
ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται 17
καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ
οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
g Marc. 4. 14. Luc. 8. 11. ἤκουσαν. [g] Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβο- 18
λὴν τοῦ σπείροντος. παντὸς ἀκούοντος τὸν 19 ρλε β
λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρ-
χεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον

ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν
20 ὁδὸν σπαρείς. [h] ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, h Esa. 58. 2. Joh. 5. 35.
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς
21 μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν, οὐκ ἔχει δὲ ῥί-
ζαν ἐν ἑαυτῷ· ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι, γενο-
μένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
22 εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας
σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ
ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ
πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
23 γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς,
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν·
ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ
δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.
ρλς ι 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων,
Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·
25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν
αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον
26 τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ
χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ
27 τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ
οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν
σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
28 ἔχει τὰ ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον
αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐ-
29 τά; ὁ δὲ ἔφη, Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ
ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.
30 [i] ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ i Supr. 3. 12.
θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ

τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια,
καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατα-
καῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν
ἀποθήκην μου.

k Marc. 4. 30. Luc. 13. 18. [k]Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέ- 31 ρλζ β
γων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν
ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι 32
πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖ-
ζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον,
ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

l Luc. 13. 20. [l]Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁ- 33 ρλη ε
μοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν
λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα
τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

m Marc. 4. 33, 34. [m]Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν πα- 34 ρλθ ς
ραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς
n Psal. 78. 2. οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· [n]ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 35 ρμ ι
διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παρα-
βολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰ- 36
κίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
βολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι- 37
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ-
o Gen. 3. 15. Joh. 8. 44. Act. 13. 10. 1 Joh. 3. 8. μα, ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· [o]ὁ δὲ ἀγρὸς, 38
ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί
εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια,
p Apoc. 14. 15. Joel. 3. 13. εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· [p]ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ 39

σπείρας αὐτὰ, ἐστιν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θε-
ρισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ
40 θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέ-
γεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.
41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ· καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας
42 τὴν ἀνομίαν, [q] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν q Supr. 8. 12.
κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
43 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [r] τότε οἱ δίκαιοι ἐκ- r Sap. 3. 7. Dan. 12. 3.
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ supr. ver. 9.
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκού-
ετω.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
ἄνθρωπος ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγορά-
ζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί-
46 τας· ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρα-
σεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ
48 παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαν-
τες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σα-
49 πρὰ ἔξω ἔβαλον. [s] οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντε- s Infr. 25. 32.
λείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ

ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαί-
t Sup. ver. 42. ων, [t] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 50
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνή- 51
κατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα- 52
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ
καὶ παλαιά.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς 53 ρμα α
u Marc. 6. 1. Luc. 4. 16. παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· [u] καὶ 54
ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐ-
τοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήτ-
τεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ
x Joh. 6. 42. supr. 12. 46. σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; [x] οὐχ οὗτός ἐστιν 55
ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκω-
βος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ 56
ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;
y Marc. 6. 4. Luc. 4. 24. Joan. 4. 44. πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; [y] καὶ ἐσκανδα- 57 ρμβ α
λίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πα-
z Marc. 6. 5. τρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [z] καὶ οὐκ 58
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν.

a Marc. 6. 14. Luc. 9. 7. [a] ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ 14 ΚΕ'
τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς 2 ρμγ β
παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

ρμδ β 3 [b]Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδη- b Marc. 6. 17. Luc. 3. 19.
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα
τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι
5 ἔχειν αὐτήν. [c]καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, c Infr. 21. 26. Luc. 20. 6.
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν
ρμε ς 6 εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου,
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
7 μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ' ὅρκου
8 ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ
δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰω-
9 άννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι-
λεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακει-
10 μένους ἐκέλευσε δοθῆναι· καὶ πέμψας ἀπεκε-
11 φάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠ-
νέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ
12 κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσ-
ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
ρμς γ 13 Ἰησοῦ. [d]καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν d Marc. 6. 32. Luc. 9. 10. Joh. 6. 2.
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ
πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.
14 [e]Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, e Marc. 6. 35. Luc. 9. 12. Joh. 6. 5.
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε
Κϛ' ρμζ α 15 τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλ-
θεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν 16
ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ 17
λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε
ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι 18
f Inf. 15. 36. et 26. 26. αὐτοὺς ὧδε. [f]καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνα- 19
κλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβὼν τοὺς
πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς
ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθη- 20
σαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,
δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 21
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυ-
ναικῶν καὶ παιδίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ 22 ΚΖ'
Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ ρμη
πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως ς
g Marc. 6. 46. Joh. 6. 16. οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. [g]καὶ ἀπολύσας τοὺς 23 ρμθ
ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσ- β
εύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν
ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης 24 ρν
ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ δ
ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς 25
νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περι-
πατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα,
ἐταράχθησαν λέγοντες, Ὅτι φάντασμά ἐστι·
καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλά- 27
λησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ
εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ 28 ρνα
Πέτρος εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ι
πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν, 29

Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν
30 Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφο-
βήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε
31 λέγων, Κύριε σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
ρνβ ς 32 αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ
ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ
33 ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύ-
νησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.
34 [h] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν h Marc. 6. 53.
ρνγ β 35 Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες
τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν
περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ
36 πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.
ΚΗ′ ρνδ ς 15 [i] ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ i Marc. 7. 1.
Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέ-
2 γοντες, Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ
νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθί-
3 ωσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί
καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; [k] Ὁ γὰρ Θεὸς ἐν- k Exod. 20. 12.
ετείλατο λέγων, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν Deut. 5. 16. Eph. 6. 2.
μητέρα· καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, Exod. 21. 17. Lev. 20. 9. Prov. 20. 20.
5 θανάτῳ τελευτάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν
εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ
ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα
6 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὴν

ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.
ὑποκριταὶ, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν 7
l Esa. 29. 13. Marc. 7. 6. Ἡσαΐας λέγων, l Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος 8
τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ·
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.
μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκα- 9
m Marc. 7. 14. λίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. m Καὶ προσκαλε- 10
σάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε
καὶ συνίετε. οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα 11
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον
ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον 12 ρνε ι
αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν
n Joh. 15. 2. λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; n ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 13
εἶπε, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πα-
o Infr. 23. 16. Luc. 6. 39. τήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. o ἄφετε 14 ρνς ε
αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς
δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
p Marc. 7. 17. πεσοῦνται. p Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν 15 ρνζ ς
αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην.
q Infr. 16. 9. Marc. 7. 18. q ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύν- 16
ετοί ἐστε; οὔπω νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευ- 17
όμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ,
r Jac. 3. 6. καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; r τὰ δὲ ἐκπο- 18
ρευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξ-
s Gen. 6. 5. et 8. 21. Marc. 7. 21. έρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. s ἐκ 19
γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πο-
νηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευ-
δομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταῦτά ἐστι τὰ κοι- 20
νοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ
φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

κθ′ 21 [t] Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώ- t Marc. 7. 24.
22 ρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ
ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκεί-
νων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα,
Ἐλέησόν με κύριε υἱὲ Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου
23 κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ
λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι
ρνη ε 24 κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. [u] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, u Sup. 10. 5,6. Act. 13. 46.
Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπο- Rom. 15. 8.
ρνθ ς 25 λωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσ-
26 εκύνει αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν
ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.
27 ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια
ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ
28 τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὦ γύναι, με-
γάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις.
καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεί-
νης.
λ′ 29 [x] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε x Marc. 7. 31.
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀνα-
30 βὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ. [y] καὶ προσῆλ- y Esa. 35. 5.
θον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν
χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλοὺς καὶ ἑτέ-
ρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς,
31 ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κω-
φοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περι-
πατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδό-

z Marc. 8. 1. ξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. [z]Ὁ δὲ Ἰησοῦς 32
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε,
Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας
τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φά-
γωσι. καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω,
μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ λέγουσιν 33
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ
ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦ-
τον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρ- 34
τους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα
ἰχθύδια. καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν 35
ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ 36
τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.
Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ 37
ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ
σπυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τε- 38
τρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παι-
δίων.

Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ 39
πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

a Sup. 12. 38. Marc. 8. 11. Luc. 11. 54. [a]Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ σαδδου- 16
καῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀπο- 2
κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὀψίας γενομένης λέγετε,
Εὐδία· πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός. καὶ πρωῒ, 3
Σήμερον χειμών· πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ
οὐρανός. ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ
οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα
b Supr. 12. 39. Jon. 2. 1. τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; [b]γενεὰ πονηρὰ καὶ 4
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ

δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ
προφήτου. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε.
ΑΒ' 5 [c] Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέ- c Marc. 8. 14. Luc. 12. 1.
ρξδ β 6 ραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶ-
πεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύ-
ρξε ς 7 μης τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων. οἱ δὲ δι-
ελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ
8 ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί
διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρ-
9 τους οὐκ ἐλάβετε; [d] οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημο- d Supr. 14. 17. Joh. 6. 9.
νεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων,
10 καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; [e] οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ e Supr. 15. 34.
ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυ-
11 ρίδας ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ
ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
12 τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων; τότε συν-
ῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν φαρι-
σαίων καὶ σαδδουκαίων.
ΑΓ' ρξς α 13 [f] Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισα- f Marc. 8. 27. Luc. 9. 18.
ρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐ-
τοῦ λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
14 εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; [g] οἱ δὲ εἶπον, g Supr. 14. 2.
Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ
Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προ-
15 φητῶν. λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέ-
16 γετε εἶναι; [h] ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶ- h Joh. 6. 69. et 11. 27. Act.
πε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶν- 8. 37. et 9. 20. 1 Joh. 4. 15.
ρξζ ι 17 τος. [i] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, et 5. 5. i 1 Cor. 2. 10.
Μακάριος εἶ Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ
αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου

τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια,
καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατα-
καῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν
ἀποθήκην μου.

k Marc. 4. 30. Luc. 13. 18. [k]Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέ- 31 ρλζ β
γων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν
ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι 32
πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖ-
ζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον,
ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

l Luc. 13. 20. [l]Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁ- 33 ρλη ε
μοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν
λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα
τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

m Marc. 4. 33, 34. [m]Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν πα- 34 ρλθ ς
ραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς
n Psal. 78. 2. οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· [n]ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 35 ρμ ι
διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παρα-
βολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰ- 36
κίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
βολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι- 37
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ-
o Gen. 3. 15. Joh. 8. 44. Act. 13. 10. 1 Joh. 3. 8. μα, ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· [o]ὁ δὲ ἀγρὸς, 38
ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί
εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια,
p Apoc. 14. 15. Joel. 3. 13. εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· [p]ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ 39

σπείρας αὐτὰ, ἐστιν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θε-
ρισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ
40 θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέ-
γεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.
41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ· καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας
42 τὴν ἀνομίαν, [q]καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν q Supr. 8. 12.
κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
43 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [r]τότε οἱ δίκαιοι ἐκ- r Sap. 3. 7. Dan. 12. 3.
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ supr. ver. 9.
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκού-
ετω.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
ἄνθρωπος ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγορά-
ζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί-
46 τας· ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρα-
σεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ
48 παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαν-
τες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σα-
49 πρὰ ἔξω ἔβαλον. [s]οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντε- s Infr. 25. 32.
λείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ

ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαί-
t Sup. ver. 42. ων, [t] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 50
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνή- 51
κατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα- 52
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ
καὶ παλαιά.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς 53 ρμα
u Marc. 6. 1. Luc. 4. 16. παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· [u] καὶ 54 α
ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐ-
τοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήτ-
τεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ
x Joh. 6. 42. supr. 12. 46. σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; [x] οὐχ οὗτός ἐστιν 55
ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκω-
βος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ 56
ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;
y Marc. 6. 4. Luc. 4. 24. Joan. 4. 44. πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; [y] καὶ ἐσκανδα- 57 ρμβ α
λίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πα-
z Marc. 6. 5. τρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [z] καὶ οὐκ 58
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν.

a Marc. 6. 14. Luc. 9. 7. [a] ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ 14 ΚΕ'
τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς 2 ρμγ β
παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

ρμδ β 3 [b] Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδη- b Marc. 6. 17. Luc. 3. 19.
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα
τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι
5 ἔχειν αὐτήν. [c] καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, c Infr. 21. 26. Luc. 20. 6.
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν
ρμε ς 6 εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου,
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
7 μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ' ὅρκου
8 ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ
δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰω-
9 άννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι-
λεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακει-
10 μένους ἐκέλευσε δοθῆναι· καὶ πέμψας ἀπεκε-
11 φάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠ-
νέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ
12 κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσ-
ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
ρμς γ 13 Ἰησοῦ. [d] καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν d Marc. 6. 32. Luc. 9. 10.
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. Joh. 6. 2.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ
πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.
14 [e] Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, e Marc. 6. 35. Luc. 9. 12.
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε Joh. 6. 5.
Κς ρμζ α 15 τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλ-
θεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν 16
ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ 17
λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε
ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι 18
f Inf. 15. 36. et 26. 26. αὐτοὺς ὧδε. [f] καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνα- 19
κλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβὼν τοὺς
πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς
ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθη- 20
σαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,
δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 21
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυ-
ναικῶν καὶ παιδίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ 22 ΚΖ ρμη ς
Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ
πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως
g Marc. 6. 46. Joh. 6. 16. οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. [g] καὶ ἀπολύσας τοὺς 23 ρμθ β
ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσ-
εύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν
ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης 24 ρν δ
ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ
ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς 25
νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περι-
πατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα,
ἐταράχθησαν λέγοντες, Ὅτι φάντασμά ἐστι·
καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλά- 27
λησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ
εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ 28 ρνα ι
Πέτρος εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν, 29

Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν
30 Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφο-
βήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε
31 λέγων, Κύριε σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
ρνβ ϛ 32 αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ
ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ
33 ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύ-
νησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.
34 [h] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν h Marc. 6. 53.
ρνγ β 35 Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες
τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν
περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ
36 πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.
ΚΗ' ρνδ ϛ 15 [i] ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ i Marc. 7. 1.
Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέ-
2 γοντες, Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ
νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθί-
3 ωσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί
καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; [k] Ὁ γὰρ Θεὸς ἐν- k Exod. 20. 12. Deut. 5. 16.
ετείλατο λέγων, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν Eph. 6. 2. Exod. 21. 17.
μητέρα· καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, Lev. 20. 9. Prov. 20. 20.
5 θανάτῳ τελευτάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν
εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ
ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα
6 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὴν

[z] Marc. 8. 1. ξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. [z]Ὁ δὲ Ἰησοῦς 32 ΛΑ'
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε, ρδ ϛ
Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας
τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φά-
γωσι. καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω,
μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ λέγουσιν 33
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ
ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦ-
τον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρ- 34
τους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα
ἰχθύδια. καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν 35
ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ 36
τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.
Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ 37
ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ
σπυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τε- 38
τρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παι-
δίων.

Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ 39
πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

[a] Sup. 12. 38. Marc. 8. 11. Luc. 11. 54.

16 [a]Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ σαδδου- ρξα δ
καῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀπο- 2 ρξβ ε
κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὀψίας γενομένης λέγετε,
Εὐδία· πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός. καὶ πρωῒ, 3
Σήμερον χειμών· πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ
οὐρανός. ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ
οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα
[b] 12. 39. τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; [b]γενεὰ πονηρὰ καὶ 4 ρξγ ϛ
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ

θοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ
προφήτου. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε.
ΛΒ′ 5 [c]Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέ- c Marc. 8. 14. Luc. 12. 1.
ρξδ β 6 ραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶ-
πεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύ-
ρξε ς 7 μης τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων. οἱ δὲ δι-
ελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ
8 ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί
διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρ-
9 τους οὐκ ἐλάβετε; [d]οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημο- d Supr. 14. 17. Joh. 6. 9.
νεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων,
10 καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; [e]οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ e Supr. 15. 34.
ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυ-
11 ρίδας ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ
ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
12 τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων; τότε συν-
ῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
τοῦ ἄρτου, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν φαρι-
σαίων καὶ σαδδουκαίων.
ΛΓ′ 13 [f]Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισα- f Marc. 8. 27. Luc. 9. 18.
ρξς α ρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐ-
τοῦ λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
14 εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; [g]οἱ δὲ εἶπον, g Supr. 14. 2.
Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ
Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προ-
15 φητῶν. λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέ-
16 γετε εἶναι; [h]ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶ- h Joh. 6. 69. et 11. 27. Act. 8. 37. et 9. 20. 1 Joh. 4. 15. et 5. 5.
πε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶν-
ρξζ ι 17 τος. [i]καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, i 1 Cor. 2. 10.
Μακάριος εἶ Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ
αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου

k Joh. 1. 42. ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [k]κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι 18
σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδο-
μήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ
l Infr. 18. 18. Joh. 20. 23. κατισχύσουσιν αὐτῆς. [l]καὶ δώσω σοι τὰς 19
κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν
δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς
οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
m Infr. 17. 9. Marc. 8. 30. Luc. 9. 21. λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [m]τότε διεστεί- 20 ρξη β
λατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν,
ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

n Infr. 20. 17. Marc. 8. 31. Luc. 9. 22. [n]Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς 21
μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς
Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσ-
βυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ
ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.
καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο 22 ρξθ ς
ἐπιτιμᾷν αὐτῷ λέγων, Ἵλεώς σοι κύριε· οὐ
μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ 23
Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν
μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ
o Supr. 10. 38. Marc. 8. 34. Luc. 9. 23. et 14. 27. et 17. 33. τῶν ἀνθρώπων. [o]Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς 24 ρο β
μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλ-
θεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν
p Supr. 10. 39. Marc. 8. 35. Joh. 12. 25. σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. [p]ὃς γὰρ 25
ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει
αὐτήν· ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
q Marc. 8. 36. Luc. 9. 25. ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. [q]τί γὰρ ὠφελεῖ- 26
ται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ,
r Infr. 26. 64. Marc. 8. 38. Zach. 14. 5. Matt. 25. 31. Jud. ver. 14. Psal. 62. 12. Rom. 2. 6. 3. τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄν-
θρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; [r]μέλ- 27 ροα ι
λει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ

δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων
αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν
ροβ β 28 πρᾶξιν αὐτοῦ. [s] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες s Marc. 9. 1. Luc. 9. 27.
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται
θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
ΛΔ' 17 [t] ΚΑΙ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰη- t Marc. 9. 2. Luc. 9. 28.
σοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος
2 ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπρο-
σθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ
3 ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς
4 καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ, Κύριε,
καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποι-
ήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ
5 μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ. [u] ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, u Supr. 3. 17. 2 Petr. 1. 17.
ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ Marc. 1. 11.
ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, Οὗτός Joh. 1. 34. Esa. 42. 1.
ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα·
6 αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ,
ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν
7 σφόδρα. [x] καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο x Dan. 8. 18. et 9. 21. et 10. 10, 18.
αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.
8 ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα
εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.
9 [y] Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, y Supr. 16. 20.
ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Μηδενὶ
εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ρογ ς 10 ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. [z] Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν z Supr. 11. 14. Marc. 9. 11. Mal. 4. 5.

τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια,
καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατα-
καῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν
ἀποθήκην μου.

k Marc. 4. 30. Luc. 13. 18. [k]Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέ- 31 ρλζ β
γων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν
ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι 32
πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖ-
ζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον,
ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

l Luc. 13. 20. [l]Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁ- 33 ρλη ε
μοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν
λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα
τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

m Marc. 4. 33, 34. [m]Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν πα- 34 ρλθ ϛ
ραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς
n Psal. 78. 2. οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· [n]ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 35 ρμ ι
διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παρα-
βολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰ- 36
κίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
βολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι- 37
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ-
o Gen. 3. 15. Joh. 8. 44. Act. 13. 10. 1 Joh. 3. 8. μα, ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· [o]ὁ δὲ ἀγρὸς, 38
ἔστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί
εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια,
p Apoc. 14. 15. Joel. 3. 13. εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· [p]ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ 39

σπείρας αὐτὰ, ἐστιν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θε-
ρισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ
40 θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέ-
γεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.
41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ· καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας
42 τὴν ἀνομίαν, [q] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν q Supr. 8. 12.
κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
43 ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. [r] τότε οἱ δίκαιοι ἐκ- r Sap. 3. 7. Dan. 12. 3.
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ supr. ver. 9.
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκού-
ετω.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν
ἄνθρωπος ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγορά-
ζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρί-
46 τας· ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην,
ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρα-
σεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ
48 παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαν-
τες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σα-
49 πρὰ ἔξω ἔβαλον. [s] οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντε- s Infr. 25. 32.
λείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ

ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαί-
t Sup. ver. 42. ων, [t] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 50
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνή- 51
κατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα- 52
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ
καὶ παλαιά.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς 53 ρμα
u Marc. 6. 1. Luc. 4. 16. παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· [u] καὶ 54 α
ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐ-
τοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήτ-
τεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ
x Joh. 6. 42. supr. 12. 46. σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; [x] οὐχ οὗτός ἐστιν 55
ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκω-
βος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ 56
ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;
y Marc. 6. 4. Luc. 4. 24. Joan. 4. 44. πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; [y] καὶ ἐσκανδα- 57 ρμβ
λίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, α
Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πα-
z Marc. 6. 5. τρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [z] καὶ οὐκ 58
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν.

a Marc. 6. 14. Luc. 9. 7. [a] ΕΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ 14 1 ΚΕ'
τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς 2 ρμγ β
παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

ρμδ β 3 [b]Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδη- b Marc. 6. 17. Luc. 3. 19.
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα
τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι
5 ἔχειν αὐτήν. [c]καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, c Infr. 21. 26. Luc. 20. 6.
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν
ρμε ς 6 εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου,
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
7 μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου
8 ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ
δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰω-
9 άννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι-
λεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακει-
10 μένους ἐκέλευσε δοθῆναι· καὶ πέμψας ἀπεκε-
11 φάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠ-
νέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ
12 κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσ-
ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
ρμς γ 13 Ἰησοῦ. [d]καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν d Marc. 6. 32. Luc. 9. 10.
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ ἰδίαν. Joh. 6. 2.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ
πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 [e]Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, e Marc. 6. 35. Luc. 9. 12.
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε Joh. 6. 5.
Κς' ρμζ α 15 τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλ-
θεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν 16
ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ 17
λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε
ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι 18
f Inf. 15. 36. et 26. 26. αὐτοὺς ὧδε. [f]καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνα- 19
κλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβὼν τοὺς
πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς
ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθη- 20
σαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,
δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 21
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυ-
ναικῶν καὶ παιδίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ 22 ΚΖ'
Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ ρμη ς
πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως
g Marc. 6. 46. Joh. 6. 16. οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. [g]καὶ ἀπολύσας τοὺς 23 ρμθ β
ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσ-
εύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν
ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης 24 ρν δ
ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ
ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς 25
νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περι-
πατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα,
ἐταράχθησαν λέγοντες, Ὅτι φάντασμά ἐστι·
καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλά- 27
λησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ
εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ 28 ρνα ι
Πέτρος εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν, 29

Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν
30 Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφο-
βήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε
31 λέγων, Κύριε σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
ρνβ ϛ 32 αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ
ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ
33 ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύ-
νησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.
34 [h] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν h Marc. 6. 53.
ρνγ β 35 Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες
τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν
περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ
36 πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

ΚΗ΄ ρνδ ϛ 15 [i] ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ i Marc. 7. 1.
Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέ-
2 γοντες, Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ
νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθί-
3 ωσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί
καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; [k] Ὁ γὰρ Θεὸς ἐν- k Exod. 20. 12. Deut. 5. 16.
ετείλατο λέγων, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν Eph. 6. 2. Exod. 21. 17.
μητέρα· καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, Lev. 20. 9. Prov. 20. 20.
5 θανάτῳ τελευτάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν
εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ
ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα
6 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὴν

ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.
ὑποκριταὶ, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν 7
l Esa. 29. 13. Marc. 7. 6. Ἡσαΐας λέγων, [l]Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος 8
τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ·
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.
μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκα- 9
m Marc. 7. 14. λίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. [m]Καὶ προσκαλε- 10
σάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε
καὶ συνίετε. οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα 11
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον
ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον 12 ρνε ι
αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν
n Joh. 15. 2. λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; [n]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 13
εἶπε, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πα-
o Infr. 23. 16. Luc. 6. 39. τήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. [o]ἄφετε 14 ρνϛ ε
αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς
δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
p Marc. 7. 17. πεσοῦνται. [p]Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν 15 ρνζ ϛ
αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην.
q Infr. 16. 9. Marc. 7. 18. [q]ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύν- 16
ετοί ἐστε; οὔπω νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευ- 17
όμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ,
r Jac. 3. 6. καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; [r]τὰ δὲ ἐκπο- 18
ρευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξ-
s Gen. 6. 5. et 8. 21. Marc. 7. 21. έρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. [s]ἐκ 19
γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πο-
νηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευ-
δομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταῦτά ἐστι τὰ κοι- 20
νοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ
φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

κθ′ 21 [t] Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώ- t Marc. 7. 24.
22 ρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ
ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκεί-
νων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα,
Ἐλέησόν με κύριε υἱὲ Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου
23 κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ
λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι
ρνη ε 24 κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. [u] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, u Sup. 10. 5, 6. Act. 13. 46.
Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπο- Rom. 15. 8.
ρνθ ς 25 λωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσ-
26 εκύνει αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν
ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.
27 ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια
ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ
28 τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὦ γύναι, με-
γάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις.
καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεί-
νης.

λ′ 29 [x] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε x Marc. 7. 31.
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀνα-
30 βὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ. [y] καὶ προσῆλ- y Esa. 35. 5.
θον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν
χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλοὺς καὶ ἑτέ-
ρους πολλούς, καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς,
31 ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κω-
φοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περι-
πατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδό-

k Joh. 1. 42. ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [k] κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι 18
σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδο-
μήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ
l Infr. 18. 18. κατισχύσουσιν αὐτῆς. [l] καὶ δώσω σοι τὰς 19
Joh. 20. 23. κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν
δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς
οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
m Infr. 17. 9. Marc. 8. 30. λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [m] τότε διεστεί- 20 ρξη β
Luc. 9. 21. λατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν,
ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.
n Infr. 20. 17. Marc. 8. 31. [n] Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς 21
Luc. 9. 22. μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς
Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσ-
βυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ
ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.
καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο 22 ρξθ ς
ἐπιτιμᾷν αὐτῷ λέγων, Ἵλεώς σοι κύριε· οὐ
μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ 23
Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν
μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ
o Supr. 10. 38. Marc. 8. 34. τῶν ἀνθρώπων. [o] Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς 24 ρο β
Luc. 9. 23. et 14. 27. et 17. μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλ-
33. θεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν
p Supr. 10. 39. Marc. 8. 35. σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. [p] ὃς γὰρ 25
Joh. 12. 25. ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει
αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
q Marc. 8. 36. Luc. 9. 25. ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. [q] τί γὰρ ὠφελεῖ- 26
ται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ,
r Infr. 26. 64. Marc. 8. 38. τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄν-
Zach. 14. 5. Matt. 25. 31. θρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; [r] μέλ- 27 ροα ι
Jud. ver. 14. Psal. 62. 12. λει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ
Rom. 2. 6. Apoc. 2. 23.

δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων
αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν
ροβ 28 πρᾶξιν αὐτοῦ. [s] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες [s] Marc. 9. 1. Luc. 9. 27.
β τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται
θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

ΛΔ' 17 [t] ΚΑΙ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰη- [t] Marc. 9. 2. Luc. 9. 28.
σοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος
2 ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπρο-
σθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ
3 ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς
4 καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ, Κύριε,
καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποι-
ήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ
5 μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ. [u] ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, [u] Supr. 3. 17. 2 Petr. 1. 17.
ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ Marc. 1. 11. Joh. 1. 34.
ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, Οὗτός Esa. 42. 1.
ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα·
6 αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ,
ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν
7 σφόδρα. [x] καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο [x] Dan. 8. 18. et 9. 21. et 10.
αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. 10, 18.
8 ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα
εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.
9 [y] Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, [y] Supr. 16. 20.
ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Μηδενὶ
εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ρογ 10 ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. [z] Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν [z] Supr. 11. 14. Marc. 9. 11. Mal. 4. 5.
ς

k Joh. 1. 42.
ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπ…
μήσω μου τὴν ἐκκλ…
l Infr. 18. 18. Joh. 20. 23.
κατισχύσουσιν αὐτῆ…
κλεῖς τῆς βασιλείας
δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς,
οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λ…
m Infr. 17. 9. Marc. 8. 30. Luc. 9. 21.
λελυμένον ἐν τοῖς οὐ…
λατο τοῖς μαθηταῖς α…
ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησ…
n Infr. 20. 17. Marc. 8. 31. Luc. 9. 22.
ⁿἈπὸ τότε ἤρξατο
μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι
Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλ…
βυτέρων καὶ ἀρχιερέω…
ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ…
καὶ προσλαβόμενος α…
ἐπιτιμᾷν αὐτῷ λέγων,
μὴ ἔσται σοι τοῦτο.
Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω…
μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς
o Supr. 10. 38. Marc. 8. 34. Luc. 9. 23. et 14. 27. et 17. 33.
τῶν ἀνθρώπων. ᵒΤότ…
μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις
θεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑα…
p Supr. 10. 39. Marc. 8. 35. Joh. 12. 25.
σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολ…
ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐ…
αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσ…
q Marc. 8. 36. Luc. 9. 25.
ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτ…
ται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κ…
r Infr. 26. 64. Marc. 8. 38. Zach. 14. 5. Matt. 25. 31. Jud. ver. 14. Psal. 62. 12. Rom. 2. 6. Apoc. 2. 23.
τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημι…
θρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψ…
λει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ…

…λέγοντες, Τί [illegible]
…Ἠλίαν δεῖ [illegible]
[illegible] 11
[illegible]
[illegible] 12
…αὐτόν, ἀλλ' [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 13
…τοῖς.
…πρὸς [illegible] 14
[illegible]
…μου [illegible] 15
[illegible]
…λλάκις [illegible]
μαθηт[illegible] 16
…πεῖσαι. [illegible] 17
…εα [illegible]
μεθ' [illegible]
…μοι [illegible]
[illegible] 18
[illegible]
[illegible]

ΛΕ
ροδ
β

ροε
ε

ʼΑΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γα- c Supr. 16. 21. infr. 20. 18.
αία, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς Marc. 9. 31. Luc. 9. 44. et
ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀν- 18. 31. et 24. 26.
των, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ
ι ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.
λθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοὺμ, d Marc. 9. 33. Exod. 30. 13.
λθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ
καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ
δίδραχμα; λέγει, Ναί. καὶ ὅτε εἰσ-
ς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ
γων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασι-
γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ
τὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλ-
γει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλ-
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄραγε ἐλεύ-
υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν
θεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε
τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν
ις τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις
λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ

ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ e Marc. 9. 33. Luc. 9. 46.

ες, Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν
οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσά-
παιδίον, ἔστη
εἶπεν, Ἀμὴν λ
γένησθε ὡς
τὴν βασιλείαν
ινώσῃ ἑαυτὸν ὡ
τιν ὁ μείζων ἐν
ὃς ἐὰν δέξῃ

οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμ-
ματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶ-
τον; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 11
Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστή-
σει πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη 12
ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποί-
ησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.
τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ, ὅτι περὶ Ἰωάννου 13
τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

a Marc. 9. 14. Luc. 9. 38.

[a] Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, 14 ΛΕ' ρσδ β
προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ
καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱὸν, ὅτι 15
σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ
πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.
καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ 16
οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. ἀποκρι- 17
θεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ
διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν;
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν
ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξ- 18
ῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη
ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελ- 19 ροε ε
θόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον,
Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

b Marc. 11. 23. Luc. 17. 6. Matt. 21. 21. 1 Cor. 13. 2.

[b] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τὴν ἀπιστίαν 20
ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ,
Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ
οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ 21
ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

ρος β 22 [c] ᾿ΑΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ δὲ *αὐτῶν ἐν τῇ Γα-* c Supr. 16. 21.
λιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ ᾿Ιησοῦς, Μέλλει *ὁ υἱὸς* infr. 20. 18. Marc. 9. 31.
τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀν- Luc. 9. 44. et 18. 31. et 24. 26.
23 *θρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ*
ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.
Λϛ' ροδ ι 24 [d] ᾿Ελθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοὺμ, d Marc. 9. 33. Exod. 30. 13.
προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ
Πέτρῳ, *καὶ εἶπον*, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ
25 *τελεῖ τὰ δίδραχμα*; λέγει, Ναί. *καὶ ὅτε εἰσ-*
ῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ
᾿Ιησοῦς λέγων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; *οἱ βασι-*
λεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ
κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλ-
26 *λοτρίων*; λέγει *αὐτῷ ὁ* Πέτρος, ᾿Από *τῶν ἀλ-*
λοτρίων. ἔφη αὐτῷ ὁ ᾿Ιησοῦς, Ἄραγε *ἐλεύ-*
27 *θεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν*
αὐτοὺς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε
ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν
ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις
στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ
καὶ σοῦ.

ΛΖ' ροη β 18 [e] ᾿ΕΝ *ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ* e Marc. 9. 33. Luc. 9. 46.
τῷ ᾿Ιησοῦ λέγοντες, Τίς *ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν*
2 *τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσά-*
μενος ὁ ᾿Ιησοῦς *παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν*
3 *μέσῳ αὐτῶν* [f] *καὶ εἶπεν*, ᾿Αμὴν λέγω ὑμῖν, *ἐὰν* f Infr. 19. 14. 1 Cor. 14. 20.
μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ
μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
4 *ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον*
τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ
5 *τῶν οὐρανῶν.* [g] *καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον* g Supr. 10. 42.

τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
h Marc. 9. 42. Luc. 17. 1. [h]ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων 6 ροθ β
τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα
κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐ-
τοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θα-
i Luc. 17. 1. 1 Cor. 11. 19. λάσσης. [i]Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδά- 7
λων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα.
πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάν-
k Supr. 5. 30. Marc. 9. 43. δαλον ἔρχεται. [k]Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς 8 ρπ ϛ
σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ καὶ βάλε
ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν
ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο
πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.
καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε 9
αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶ
μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο
ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέεν-
l Psal. 34. 8. ναν τοῦ πυρός. [l]Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε 10 ρπα ι
ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι
οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς
βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ
m Luc. 19. 10. ἐν οὐρανοῖς. [m]Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 11 ΛΗ'
n Luc. 15. 4. σῶσαι τὸ ἀπολωλός. [n]Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν 12 ρπβ ε
γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ
πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐννενη-
κονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ
πλανώμενον; καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, 13
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον,
ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανη-
μένοις. οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν 14
τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπό-

15 ληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων. [o] Ἐὰν δὲ ἁμαρ- o Luc. 17. 3. Lev. 19. 17.
τήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ἔλεγξον Eccl. 19. 13, &c. Jac. 5. 19.
αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου
16 ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· [p] ἐὰν δὲ p Deut. 19. 15. Joh. 8. 17.
μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, 2 Cor. 13. 1. Hebr. 10. 28.
ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ
17 πᾶν ῥῆμα. [q] ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ q Rom. 16. 17. 2 Thess. 3. 14.
τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρα- 2 Joh. 10. 1 Cor. 5. 9.
κούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώ-
18 νης. [r] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ r Joh. 20. 23. supr. 16. 19.
τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ
ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα
19 ἐν τῷ οὐρανῷ. [s] πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο s 1 Joh. 3. 22. et 5. 14.
ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς
πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐ-
τοῖς παρὰ τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
20 οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ
ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 [t] Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, t Luc. 17. 4.
Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός
22 μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ, λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις,
23 ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο
ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν
24 δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναί-
ρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων
25 ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι,
ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα
26 ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ δοῦ-

F 3

ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαί-
t Sup. ver. 42. ων, [t] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 50
πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνή- 51
κατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμμα- 52
τεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ,
ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ
καὶ παλαιά.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς 53 ρμα α
u Marc. 6. 1. Luc. 4. 16. παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· [u] καὶ 54
ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐ-
τοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήτ-
τεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ
x Joh. 6. 42. supr. 12. 46. σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; [x] οὐχ οὗτός ἐστιν 55
ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκω-
βος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ 56
ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;
y Marc. 6. 4. Luc. 4. 24. Joan. 4. 44. πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; [y] καὶ ἐσκανδα- 57 ρμβ α
λίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πα-
z Marc. 6. 5. τρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [z] καὶ οὐκ 58
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπι-
στίαν αὐτῶν.

a Marc. 6. 14. Luc. 9. 7. [a] ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ 14 ΚΕ ρμγ β
τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς 2
παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βα-
πτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

ρμδ β 3 [b] Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδη- b Marc. 6. 17. Luc. 3. 19.
σεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα
τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι
5 ἔχειν αὐτήν. [c] καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, c Infr. 21. 26. Luc. 20. 6.
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν
ρμε ϛ 6 εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου,
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ
7 μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ' ὅρκου
8 ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ
δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰω-
9 άννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι-
λεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακει-
10 μένους ἐκέλευσε δοθῆναι· καὶ πέμψας ἀπεκε-
11 φάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠ-
νέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ
12 κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσ-
ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ
ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
ρμϛ γ 13 Ἰησοῦ. [d] καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν d Marc. 6. 32.
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. Luc. 9. 10. Joh. 6. 2.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ
πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 [e] Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, e Marc. 6. 35.
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε Luc. 9. 12. Joh. 6. 5.
Κϛ' ρμζ α 15 τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλ-
θεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν 16
ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ 17
λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε
ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι 18
f Inf. 15. 36. et 26. 26. αὐτοὺς ὧδε. [f]καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνα- 19
κλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβὼν τοὺς
πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς
ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθη- 20
σαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,
δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες 21
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυ-
ναικῶν καὶ παιδίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ 22 ΚΖ'
Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ ρμη/ς
πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως
g Marc. 6. 46. Joh. 6. 16. οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. [g]καὶ ἀπολύσας τοὺς 23 ρμθ/β
ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσ-
εύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν
ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης 24 ρν/δ
ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ
ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς 25
νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περι-
πατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα,
ἐταράχθησαν λέγοντες, Ὅτι φάντασμά ἐστι·
καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλά- 27
λησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ
εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ 28 ρνα/ι
Πέτρος εἶπε, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν, 29

Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν
30 Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφο-
βήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε
31 λέγων, Κύριε σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει
ρνβ ς 32 αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ
ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ
33 ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύ-
νησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.
34 [h] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν h Marc. 6. 53.
ρνγ β 35 Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες
τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν
περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ
36 πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.
ΚΗʹ ρνδ ς 15 [i] ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ i Marc. 7. 1.
Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέ-
2 γοντες, Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ
νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθί-
3 ωσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί
καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; [k] Ὁ γὰρ Θεὸς ἐν- k Exod. 20. 12. Deut. 5. 16.
ετείλατο λέγων, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν Eph. 6. 2. Exod. 21. 17.
μητέρα· καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, Lev. 20. 9. Prov. 20. 20.
5 θανάτῳ τελευτάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν
εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ
ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα
6 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὴν

ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.
ὑποκριταὶ, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν 7
l Esa. 29. 13. Marc. 7. 6. Ἡσαΐας λέγων, [l]Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος 8
τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ·
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.
μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκα- 9
m Marc. 7. 14. λίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. [m]Καὶ προσκαλε- 10
σάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε
καὶ συνίετε. οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα 11
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον
ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον 12 ρνε ι
αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν
n Joh. 15. 2. λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; [n]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 13
εἶπε, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πα-
o Infr. 23. 16. Luc. 6. 39. τήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. [o]ἄφετε 14 ρνϛ ε
αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς
δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
p Marc. 7. 17. πεσοῦνται. [p]Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν 15 ρνζ ϛ
αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην.
q Infr. 16. 9. Marc. 7. 18. [q]ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύν- 16
ετοί ἐστε; οὔπω νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευ- 17
όμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ,
r Jac. 3. 6. καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; [r]τὰ δὲ ἐκπο- 18
ρευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξ-
s Gen. 6. 5. et 8. 21. Marc. 7. 21. έρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. [s]ἐκ 19
γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πο-
νηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευ-
δομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταῦτά ἐστι τὰ κοι- 20
νοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ
φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

ΚΘ' 21 [t] Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώ- t Marc. 7. 24.
22 ρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ
ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκεί-
νων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα,
Ἐλέησόν με κύριε υἱὲ Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου
23 κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ
λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι
ρνη ε 24 κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. [u] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, u Sup. 10. 5, 6. Act. 13. 46.
Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπο- Rom. 15. 8.
ρνθ ς 25 λωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσ-
26 εκύνει αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν
ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.
27 ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια
ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ
28 τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὦ γύναι, με-
γάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις.
καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεί-
νης.
Λ' 29 [x] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε x Marc. 7. 31.
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀνα-
30 βὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ. [y] καὶ προσῆλ- y Esa. 35. 5.
θον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν
χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλοὺς καὶ ἑτέ-
ρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς,
31 ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κω-
φοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περι-
πατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδό-

z Marc. 8. 1. ξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. [z]Ὁ δὲ Ἰησοῦς 32 ΛΔ ρξ ς
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε,
Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας
τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φά-
γωσι. καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω,
μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ λέγουσιν 33
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ
ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦ-
τον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρ- 34
τους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα
ἰχθύδια. καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν 35
ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ 36
τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.
Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ 37
ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ
σπυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τε- 38
τρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παι-
δίων.

Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ 39
πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

a Sup. 12. 38. Marc. 8. 11. Luc. 11. 54. [a]Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ σαδδου- 16 ρξα δ
καῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀπο- 2 ρξβ ε
κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὀψίας γενομένης λέγετε,
Εὐδία· πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός. καὶ πρωῒ, 3
Σήμερον χειμών· πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ
οὐρανός. ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ
οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα
b Supr. 12. 39. Jon. 2. 1. τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; [b]γενεὰ πονηρὰ καὶ 4 ρξγ ς
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ

δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ
προφήτου. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε.
ΛΒ' 5 [c]Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέ- c Marc. 8. 14. Luc. 12. 1.
ρξδ β 6 ραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶ-
πεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύ-
ρξε ς 7 μης τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων. οἱ δὲ δι-
ελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ
8 ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί
διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρ-
9 τους οὐκ ἐλάβετε; [d]οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημο- d Supr. 14. 17. Joh. 6. 9.
νεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων,
10 καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; [e]οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ e Supr. 15. 34.
ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυ-
11 ρίδας ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ
ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
12 τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων; τότε συν-
ῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν φαρι-
σαίων καὶ σαδδουκαίων.
ΛΓ' ρξς α 13 [f]Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισα- f Marc. 8. 27. Luc. 9. 18.
ρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐ-
τοῦ λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
14 εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; [g]οἱ δὲ εἶπον, g Supr. 14. 2.
Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ
Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προ-
15 φητῶν. λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέ-
16 γετε εἶναι; [h]ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶ- h Joh. 6. 69. et 11. 27. Act. 8. 37. et 9. 20. 1 Joh. 4. 15. et 5. 5.
πε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶν-
ρξζ ι 17 τος. [i]καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, i 1 Cor. 2. 10.
Μακάριος εἶ Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ
αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου

k Joh. 1. 42. ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [k]κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι 18
σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδο-
μήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ
l Infr. 18. 18. Joh. 20. 23. κατισχύσουσιν αὐτῆς. [l]καὶ δώσω σοι τὰς 19
κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν
δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς
οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
m Infr. 17. 9. Marc. 8. 30. Luc. 9. 21. λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [m]τότε διεστεί- 20 ρξ β
λατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν,
ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.
n Infr. 20. 17. Marc. 8. 31. Luc. 9. 22. [n]Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς 21
μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς
Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσ-
βυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ
ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.
καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο 22 ρξ ς
ἐπιτιμᾷν αὐτῷ λέγων, Ἵλεώς σοι κύριε· οὐ
μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ 23
Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν
μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ
o Supr. 10. 38. Marc. 8. 34. Luc. 9. 23. et 14. 27. et 17. 33. τῶν ἀνθρώπων. [o]Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς 24 ρο β
μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλ-
θεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν
p Supr. 10. 39. Marc. 8. 35. Joh. 12. 25. σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. [p]ὃς γὰρ 25
ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει
αὐτήν· ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
q Marc. 8. 36. Luc. 9. 25. ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. [q]τί γὰρ ὠφελεῖ- 26
ται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ,
r Infr. 26. 64. Marc. 8. 38. Zach. 14. 5. Matt. 25. 31. Jud. ver. 14. Psal. 62. 12. Rom. 2. 6. Apoc. 2. 23. τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄν-
θρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; [r]μέλ- 27 ρο ι
λει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ

δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων
αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν
ροβ β 28 πρᾶξιν αὐτοῦ. [s] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες [s] Marc. 9. 1. Luc. 9. 27.
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται
θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
ΛΔ' 17 . [t] ΚΑΙ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰη- [t] Marc. 9. 2. Luc. 9. 28.
σοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος
2 ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπρο-
σθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ
3 ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς
4 καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ, Κύριε,
καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποι-
ήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ
5 μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ. [u] ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, [u] Supr. 3. 17. 2 Petr. 1. 17.
ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ Marc. 1. 11. Joh. 1. 34.
ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, Οὗτός Esa. 42. 1.
ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα·
6 αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταί,
ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν
7 σφόδρα. [x] καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο [x] Dan. 8. 18. et 9. 21. et 10.
αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. 10, 18.
8 ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα
εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.
9 [y] Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, [y] Supr. 16. 20.
ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Μηδενὶ
εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ροy ς 10 ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. [z] Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν [z] Supr. 11. 14. Marc. 9. 11. Mal. 4. 5.

οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμ-
ματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶ-
τον; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 11
Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστή-
σει πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη 12
ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποί-
ησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.
τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ, ὅτι περὶ Ἰωάννου 13
τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

a Marc. 9. 14. Luc. 9. 38.

[a] Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, 14 ΛΕ' ροδ β
προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ
καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱὸν, ὅτι 15
σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ
πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.
καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ 16
οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. ἀποκρι- 17
θεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ
διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν;
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν
ὧδε. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξ- 18
ῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη
ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελ- 19 ροε ε
θόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον,
Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

b Marc. 11. 23. Luc. 17. 6. Matt. 21. 21. 1 Cor. 13. 2.

[b] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τὴν ἀπιστίαν 20
ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ,
Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ
οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ 21
ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

ρος β 22 [c]'ΑΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γα- c Supr. 16. 21. Infr. 20. 18.
λιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς Marc. 9. 31. Luc. 9. 44. et
τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀν- 18. 31. et 24. 26.
23 θρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.
Λϛ' ροδ ι 24 [d]Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοὺμ, d Marc. 9. 33. Exod. 30. 13.
προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ
Πέτρῳ, καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ
25 τελεῖ τὰ δίδραχμα; λέγει, Ναί. καὶ ὅτε εἰσ-
ῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ
Ἰησοῦς λέγων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασι-
λεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ
κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλ-
26 λοτρίων; λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλ-
λοτρίων. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄραγε ἐλεύ-
27 θεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν
αὐτοὺς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε
ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν
ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις
στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ
καὶ σοῦ.
ΛΖ' ροη β 18 [e]ἘΝ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ e Marc. 9. 33. Luc. 9. 46.
τῷ Ἰησοῦ λέγοντες, Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν
2 τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσά-
μενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν
3 μέσῳ αὐτῶν [f]καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν f Infr. 19. 14. 1 Cor. 14. 20.
μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ
μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
4 ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον
τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ
5 τῶν οὐρανῶν. [g]καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον g Supr. 10. 42.

τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
h Marc. 9. 42. Luc. 17. 1. [h]ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων 6 ροθ β
τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα
κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐ-
τοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θα-
i Luc. 17. 1. 1 Cor. 11. 19. λάσσης. [i]Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδά- 7
λων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα.
πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάν-
k Supr. 5. 30. Marc. 9. 43. δαλον ἔρχεται. [k]Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς 8 ρπ ς
σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ καὶ βάλε
ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν
ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλὸν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο
πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.
καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε 9
αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶ
μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο
ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέεν-
l Psal. 34. 8. ναν τοῦ πυρός. [l]Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε 10 ρπα ι
ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι
οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς
βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ
m Luc. 19. 10. ἐν οὐρανοῖς. [m]ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 11 ΛΗ
n Luc. 15. 4. σῶσαι τὸ ἀπολωλός. [n]Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν 12 ρπβ ε
γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ
πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐννενη-
κονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ
πλανώμενον; καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, 13
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον,
ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανη-
μένοις. οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν 14
τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπό-

ργ/ε 15 λῆται εἷς τῶν μικρῶν τούτων. ° Ἐὰν δὲ ἁμαρ- o Luc. 17. 3. Lev. 19. 17.
τήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ἔλεγξον Eccl. 19. 13, &c. Jac. 5. 19.
αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου
ρδ/ι 16 ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· ᵖ ἐὰν δὲ p Deut. 19. 15. Joh. 8. 17.
μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, 2 Cor. 13. 1. Hebr. 10. 28.
ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ
17 πᾶν ῥῆμα. ᑫ ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ q Rom. 16. 17. 2 Thess. 3. 14.
τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρα- 2 Joh. 10. 1 Cor. 5. 9.
κούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώ-
18 νης. ʳ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ r Joh. 20. 23. supr. 16. 19.
τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ
ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα
ρε/ι 19 ἐν τῷ οὐρανῷ. ˢ πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο s 1 Joh. 3. 22. et 5. 14.
ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς
πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐ-
τοῖς παρὰ τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
20 οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ
ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.
ρς/ε 21 ᵗ Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, t Luc. 17. 4.
Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός
22 μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ, λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις,
ιθ' 23 ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο
ρζ/ι ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν
24 δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναί-
ρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων
25 ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι,
ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα
26 ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ δοῦ-

λος προσεκύνει αὐτῷ λέγων, Κύριε, μακροθύ-
μησον ἐπ᾽ ἐμοὶ, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω.
σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεί- 27
νου, ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν
αὐτῷ. Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν 28
ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ
ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε
λέγων, Ἀπόδος μοι ὅ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν 29
ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ,
παρεκάλει αὐτὸν λέγων, Μακροθύμησον ἐπ᾽
ἐμοὶ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθε- 30
λεν, ἀλλ᾽ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν,
ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες δὲ οἱ 31
σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν
σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ
αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. τότε προσκαλεσά- 32
μενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δοῦλε
πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά
σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ 33
ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε
ἠλέησα; καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρ- 34
έδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ
[v] Supr. 6. 14. Marc. 11. 26. πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. [v] Οὕτω καὶ ὁ Πα- 35
τήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ
ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.
[u] Marc. 10. 1. [u] ΚΑΙ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς 19 ρπ / ς
λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας,
καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ
Ἰορδάνου. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολ- 2
λοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσ- 3 Μ′

ἦλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν,
καὶ λέγοντες αὐτῷ, Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπο-
λῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν;
4 [x] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε x Gen. 1. 27. et 5. 2.
ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ θῆλυ Mal. 2. 15.
5 ἐποίησεν αὐτούς; [y] καὶ εἶπεν, Ἕνεκεν τούτου y Gen. 2. 24. Ephes. 5. 31.
καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μη- 1 Cor. 6. 16.
τέρα· καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐ-
6 τοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε
οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· ὃ οὖν ὁ Θεὸς
7 συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. [z] Λέγου- z Deut. 24. 1. supr. 5. 31.
σιν αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι
βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν;
8 λέγει αὐτοῖς, Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληρο-
καρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς
γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω.
ρξ β 9 [a] λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖ- a Supr. 5. 32. Marc. 10. 11.
κα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλ- Luc. 16. 18. 1 Cor. 7. 11.
λην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας
ρξα ι 10 μοιχᾶται. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ
11 τῆς γυναικὸς, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. [b] ὁ δὲ b 1 Cor. 7. 2, 7, 9, 17.
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον
12 τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. [c] εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, c 1 Cor. 7. 32, 34. et 9. 5, 15.
οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω·
καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ
τῶν ἀνθρώπων· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐ-
νούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω.
ρξβ β 13 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖ-
ρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μα-

d Marc. 10. 13. Luc. 18. 15. supr. 18. 3. θηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς· [d]ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, 14
Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλ-
θεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βα-
σιλεία τῶν οὐρανῶν. καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς 15
χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

e Marc. 10. 17. Luc. 18. 18. [e]ΚΑΙ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ, Δι- 16 ΜΑ΄ ρλγ/β
δάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω
ζωὴν αἰώνιον; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις 17
ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός. εἰ
δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς
f Exod. 20. 18. Deut. 5. 17. ἐντολάς. [f]λέγει αὐτῷ, Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς 18
εἶπε, Τὸ, οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ
g Supr. 15. 4. Ephes. 6. 2. Lev. 19. 18. Matt. 22. 39. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8. κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· [g]τίμα τὸν πα- 19
τέρα σου καὶ τὴν μητέρα· καὶ ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς σεαυτόν. λέγει αὐτῷ ὁ νεα- 20
νίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός
h Supr. 6. 20. Luc. 12. 33. μου· τί ἔτι ὑστερῶ; [h]ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 21 ρλδ/β
Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου
τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ ἕξεις θη-
σαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.
ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε 22 ρλε/β
λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

i Marc. 10. 24. 1 Tim. 6. 9, 10. [i]Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 23
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσ-
ελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμη- 24
λον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλού-
σιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσ- 25
σοντο σφόδρα λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται σω-
k Jer. 32. 17. Zach. 8. 6. Luc. 1. 37. θῆναι; [k]ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 26

Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ
δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι.
ρϟϛ ι 27 [l] Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, l Marc. 10. 28. Luc. 18. 28.
Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσα-
ρϟζ ε 28 μέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; [m] ὁ δὲ Ἰησοῦς m Act. 3. 21. 2 Pet. 3. 13.
εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ Apoc. 21. 1. Luc. 22. 29,
ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν 30.
καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης
αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρό-
νους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσρα-
ρϟη β 29 ήλ. καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς ἢ
ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ
τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου,
ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον
ρϟθ β 30 κληρονομήσει. [n] πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι n Infr. 20. 16. Marc. 10. 31.
ΜΒ′ 20 ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Ὁμοία γάρ Luc. 13. 30.
σ ι ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκο-
δεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώ-
σασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
2 συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηνα-
ρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν
3 ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρί-
την ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ
4 ἀργούς· κἀκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς
εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω
5 ὑμῖν. οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ
ἕκτην καὶ ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως.
6 περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν
ἄλλους ἑστῶτας ἀργοὺς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί
7 ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγου-
σιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει

ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖ-
ζον ἔκραζον λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε
υἱὸς Δαβίδ. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν 32
αὐτοὺς καὶ εἶπε, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;
λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν 33
οἱ ὀφθαλμοί. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς 34
ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀν-
έβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἠκολούθη-
σαν αὐτῷ.

z Marc. 11. 1. Luc. 19. 29.
[z]ΚΑΙ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλ- 21 1 ΜΕ σϛ β
θον εἰς Βηθφαγῆ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν,
τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς λέγων 2
αὐτοῖς, Πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι
ὑμῶν· καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην,
καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.
καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε, Ὅτι ὁ Κύριος 3
αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐ-
τούς. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ 4 σζ δ
a Esa. 62. 11. Zach. 9. 9. Joh. 12. 15.
τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, [a]Εἴ- 5
πατε τῇ θυγατρὶ Σιὼν, Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου
ἔρχεταί σοι, πραῢς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. Πορευθέντες δὲ 6 ση β
οἱ μαθηταὶ, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν 7
πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια
b Joh. 12. 13. αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. [b]ὁ δὲ 8
πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια
ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν
c Psal. 118. 24, 25. infr. 23. 39. δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. [c]οἱ δὲ 9 σθ α
ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες
ἔκραζον λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ· εὐ-

λογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·
Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
σι ι 10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα,
ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα, Τίς ἐστιν
11 οὗτος; [d] οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν d Supr. 2. 23.
Ἰησοῦς ὁ προφήτης ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γα-
λιλαίας.
σια α 12 [e] ΚΑΙ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ e Marc. 11. 15. Luc. 19. 45. Joh. 2. 13. Deut. 14. 25.
Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ
ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας
τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθ-
13 έδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς· [f] καὶ f Esa. 56. 7. Jerem. 7. 11.
λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου, οἶκος
προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποι-
Μϛʹ 14 ήσατε σπήλαιον λῃστῶν. καὶ προσῆλθον αὐ-
σιβ ι τῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθερά-
σιγ ε 15 πευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ
τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγον-
τας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ, ἠγανάκτησαν,
16 [g] καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; g Psal. 8. 3.
Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί. οὐδέποτε
ἀνέγνωτε, Ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλα-
σιδ ϛ 17 ζόντων κατηρτίσω αἶνον; καὶ καταλιπὼν αὐ-
τοὺς, ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν,
καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.
ΜΖʹ 18 [h] Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπεί- h Marc. 11. 13.
19 νασε· καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλ-
θεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ
φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ
καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη

παραχρῆμα ἡ συκῆ. καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ 20
ἐθαύμασαν λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξη-
i Supr. 17. 20. ράνθη ἡ συκῆ; [i]ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 21
αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν,
καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς
ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε,
Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενή-
k Supr. 7. 7. Marc. 11. 22. Luc. 11. 9. Joh. 15. 7. 1 Joh. 3. 22. et 5. 14. σεται· [k]καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ 22
προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε.
[l]ΚΑΙ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον 23
l Marc. 11. 27. Luc. 20. 1. αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν
ταύτην; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 24
Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ
μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιῶ. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ 25
οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο
παρ' ἑαυτοῖς λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐ-
ρανοῦ· ἐρεῖ ἡμῖν, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε
m Supr. 14. 5. Marc. 6. 20. Luc. 20. 6. αὐτῷ; [m]ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων· φο- 26
βούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν
Ἰωάννην ὡς προφήτην. καὶ ἀποκριθέντες τῷ 27
Ἰησοῦ εἶπον, Οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ
αὐτὸς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος 28
εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ
εἶπε, Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ
ἀμπελῶνί μου. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ 29
θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. καὶ 30
προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ

ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγὼ κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε.
31 [n]τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πα- n Luc. 7. 29, 30.
τρός; λέγουσιν αὐτῷ, Ὁ πρῶτος. λέγει αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶ-
ναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν
32 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. [o]ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς o Luc. 3. 11, 13.
Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύ-
σατε αὐτῷ, οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπί-
στευσαν αὐτῷ. ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελή-
θητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.
Ν′ σιθ β 33 [p]Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπός p Marc. 12. 1. Luc. 20. 9.
τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπε- Esa. 5. 1. Jer. 2. 21. Psal.
λῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυ- 80. 9. Cant. 8. 11, 12.
ξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον,
καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.
34 ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπ-
έστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωρ-
35 γοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· καὶ λαβόν-
τες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν
ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλη-
36 σαν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλεί-
ονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύ-
37 τως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν
υἱὸν αὐτοῦ λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν
38 μου. [q]οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν, εἶπον q Infr. 26. 3. et 27. 1. Joh. 11. 53.
ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε
ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κλη-
39 ρονομίαν αὐτοῦ. καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον
40 ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν
ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
41 γεωργοῖς ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κα-

κῶς ἀπολέσει αὐτούς. καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκ-
δόσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσου-
σιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.
r Psal. 118. 22. Esa. 28. 16. Marc. 12. 10. Luc. 20. 17. Act. 4. 11. Rom. 9. 33. 1 Pet. 2. 7.
[r] Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε 42
ἐν ταῖς γραφαῖς; Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γω-
νίας. παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι
θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Διὰ τοῦτο 43
λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασι-
λεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι
s Esa. 8. 15. Luc. 20. 18.
τοὺς καρποὺς αὐτῆς. [s] καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν 44
λίθον τοῦτον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν
πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ 45
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐ-
τοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζη- 46
τοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς
ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

ΚΑΙ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐ- 22
t Luc. 14. 16. Apoc. 19. 7, 9.
τοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων, [t] Ὡμοιώθη ἡ βα- 2
σιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις
ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε 3
τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους
u Prov. 9. 2.
εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. [u] πά- 4
λιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων, Εἴ-
πατε τοῖς κεκλημένοις, Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου
ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυ-
μένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γά-
μους. οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς 5
τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ·
οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, 6
ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ἀκούσας δὲ ὁ βασι- 7

λεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα
αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν
8 πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. τότε λέγει τοῖς δού-
λοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ
9 κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. πορεύεσθε οὖν
ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕ-
10 ρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἐξελ-
θόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς, συν-
ήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ
ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.
σκβ 11 [x] εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνα- x 2 Cor. 5. 3. Ephes. 4. 24.
ι κειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυ- Coloss. 3. 10, 12. Apoc. 3. 4.
12 μένον ἔνδυμα γάμου· καὶ λέγει αὐτῷ, Ἑταῖρε, et 16. 15. et 19. 8.
πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ
13 δὲ ἐφιμώθη. [y] τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς δια- y Supr. 8. 12. et 13. 42. infr.
κόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, 25. 30.
ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ
ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγ-
14 μὸς τῶν ὀδόντων. [z] πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, z Supr. 20. 16.
ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.
ΝΒ′ 15 [a] Τότε πορευθέντες οἱ φαρισαῖοι, συμβού- a Marc. 12. 13. Luc. 20. 20.
σκγ β′ λιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν
16 λόγῳ. καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς
αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, Διδά-
σκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν
τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει
σοι περὶ οὐδενὸς, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσ-
17 ωπον ἀνθρώπων. εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ;
18 ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; γνοὺς
δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε, Τί με
19 πειράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ νό-

μισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ
δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν 20
b Rom. 13. 7. αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; [b] λέγουσιν αὐτῷ, Καί- 21
σαρος. τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ
Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ.
καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν 22 ΝΓ
ἀπῆλθον.
c Marc. 12. 18. Luc. 20. 27. Act. 23. 8. [c] Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ 23
σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν,
d Deut. 25. 5. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν [d] λέγοντες, Διδάσκαλε, 24
Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα,
ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐ-
τοῦ. ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ 25
πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων
σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, 26
ἕως τῶν ἑπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε 27
καὶ ἡ γυνή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν 28
ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλα- 29
νᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύ-
ναμιν τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε 30
γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι
τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. περὶ δὲ τῆς ἀνα- 31
στάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν
e Exod. 3. 6, 16. Marc. 12. 26. Luc. 20. 37. Act. 7. 32. Heb. 11. 16. ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντος, [e] Ἐγώ εἰμι ὁ 32
Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς
Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ
f Supr. 7. 28. ζώντων. [f] καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσ- 33 ΝΔ σκδ ϛ
σοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 [g] Οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε g Marc. 12. 28. Luc. 10. 25.
τοὺς σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ,
35 καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, πειρά-
36 ζων αὐτὸν καὶ λέγων, Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ
37 μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; [h] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ- h Deut. 6. 5. Luc. 10. 27.
τῷ, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐν ὅλῃ
τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ
38 ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ
39 μεγάλη ἐντολή. [i] δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, Ἀ- i Lev. 19. 18. Marc. 12. 31.
40 γαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [k] ἐν Luc. 10. 27. Rom. 13. 9.
ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.
οἱ προφῆται κρέμανται. Jac. 2. 8. k Supr. 7. 12.

ΝΕ′ 41 [l] Συνηγμένων δὲ τῶν φαρισαίων, ἐπηρώτη- l Marc. 12. 35.
σκε β 42 σεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ Luc. 20. 41.
περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν
43 αὐτῷ, Τοῦ Δαβίδ. λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν
Δαβὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέ-
44 γων, [m] Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου m Psal. 110. 1. Act. 2. 34.
ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου 1 Cor. 15. 25. Heb. 1. 13. et
45 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. εἰ οὖν Δαβὶδ κα- 10. 12, 13.
σκϛ β 46 λεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ
οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ
ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆ-
σαι αὐτὸν οὐκέτι.

Νϛ′ 23 ΤΟΤΕ ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ
σκζ ι 2 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ [n] λέγων, Ἐπὶ τῆς Μω- n 2 Esdr. 8. 4.
σέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
3 φαρισαῖοι· πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν
τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα
αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποι-
σκη ε 4 οῦσι. [o] δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ o Luc. 11. 46. Act. 15. 10. Gal. 6. 13.

δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέ-
p Supr. 6. 1, 2, 5, 16. Num. 15. 38. Deut. 6. 8. et 22. 12. λουσι κινῆσαι αὐτά. [p] πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐ- 5 σκ β
τῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώ-
ποις· πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν,
καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐ-
q Marc. 12. 38. Luc. 11. 43. et 20. 46. 3 Joh. 9. τῶν· [q] φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς 6
δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συν-
αγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, 7
καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββὶ ῥαβ-
r Jac. 3. 1. βί. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· [r] εἷς γάρ ἐστιν 8 σλ ι
ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς
s Mal. ἀδελφοί ἐστε. [s] καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν 9
ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· 10
εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός.
t Supr. 20. 26, 27. [t] ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν διάκονος. 11 σλ ε
u Luc. 14. 11. et 18. 14. Job. 22. 29. Prov. 29. 23. Jac. 4. 6. 1 Pet. 5. 5. [u] ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· 12
καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.
[x] Οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι 13
x Luc. 11. 52. ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ
οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφ-
y Marc. 12. 40. Luc. 20. 47. ίετε εἰσελθεῖν. [y] Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ 14 σλ ε
φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰ-
κίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσ-
ευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον
κρίμα. Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι 15 σλ ι
ὑποκριταὶ, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ
τὴν ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν
γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γέεννης διπλότε-

16 ρον ὑμῶν. [z] Οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ z Supr. 15. 14. supr. 5. 33, 34.
λέγοντες, [a] Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν
ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ,
17 ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τίς γὰρ μείζων
ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυ-
18 σόν; καὶ ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ,
οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ
19 ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. [a] μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τί a Exod. 29. 37.
γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ
20 ἁγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυ-
σιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς
21 ἐπάνω αὐτοῦ· [b] καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμ- b 1 Reg. 8. 13. 2 Par. 6. 2.
νύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν·
22 [c] καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ c Supr. 5. 34.
θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω
αὐτοῦ.

23 [d] Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο- d Luc. 11. 42.
κριταὶ, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ
ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύ-
τερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ
τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ
24 ἀφιέναι. ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διϋλίζοντες τὸν
25 κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. [e] Οὐαὶ e Luc. 11. 39. supr. 15. 20. Marc. 7. 4.
ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι
καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς
παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ
26 ἀκρασίας. φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶ-
τον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,
ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

27 [f] Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο- f Luc. 11. 44.
κριταὶ, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις,

οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν
δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκα-
θαρσίας. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε 28
τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί
g Luc. 11. 47. ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. [g]Οὐαὶ ὑμῖν 29 σλη ε
γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι οἰ-
κοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ
κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων καὶ λέγετε, 30
Εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν,
οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν
προφητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί 31
ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας· καὶ 32 σλθ ι
ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων
h Supr. 3. 7. ὑμῶν. [h]ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύ- 33
i Luc. 11. 49. Act. 5. 40. et 22. 19. 2 Cor. 11. 24, 25. γητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; [i]Διὰ 34 σμ ε
τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προ-
φήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐ-
τῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐ-
τῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν,
k Gen. 4. 8. Heb. 11. 4. 2 Par. 24. 21, 22. καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· [k]ὅπως 35
ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον
ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου,
ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν
ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσια-
στηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα 36
l Luc. 13. 34. 4 Esdr. 1. 29. ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. [l]Ἱερουσαλὴμ Ἱερου- 37 σμα ε
σαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ
λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐ-
τὴν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα
σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία
ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;

38 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.
39 [m] λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, m Ps. 118. 26. supr. 21. 9.
ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
ὀνόματι Κυρίου.

μβ β 24 [n] ΚΑΙ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ n Marc. 13. 1. Luc. 21. 5.
ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπι-
2 δεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. [o] ὁ δὲ o Luc. 19. 44.
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε πάντα ταῦ-
τα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος
ιζ' μγ β 3 ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται. Καθημέ-
νου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσ-
ῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες,
Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ ση-
μεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας
4 τοῦ αἰῶνος; [p] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν p Marc. 13. 5. Ephes. 5. 6.
5 αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολ- Coloss. 2. 8. 2 Thess. 2. 3.
λοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέ-
γοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς
6 πλανήσουσι. [q] Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέ- q Jerem. 4. 27. et 5. 10, 18.
μους καὶ ἀκοὰς πολέμων. ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε·
δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ
7 τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ
βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ
τμδ α 8 καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. πάντα
9 δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. [r] Τότε παραδώσουσιν r Supr. 10. 17. Marc. 13. 9.
ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ Luc. 21. 12. Joh. 15. 20. et
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ 16. 2.
με ι 10 τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται
πολλοὶ, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μι-
11 σήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπρο-
φῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς·

καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσε- 12
ται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς 13
τέλος, οὗτος σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται 14
τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ
τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.
s Marc. 13. 14. Luc. 21. 20. Dan. 9. 27. et 12. 11.
καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. [s] Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ 15
βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δα-
νιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ
ἀναγινώσκων νοείτω· τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 16
φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη· ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, 17
μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ·
καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω 18
ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ 19
ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις
t Act. 1. 12.
ταῖς ἡμέραις. [t] προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένη- 20
ται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ.
u Dan. 12. 1.
[u] Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἵα οὐ γέ- 21
γονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ
μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέ- 22
ραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ
τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐ-
x Marc. 13. 21. Luc. 17. 23. et 21. 8. y Marc. 13. 22.
κεῖναι. [x] Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ 23
Χριστὸς, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. [y] Ἐγερθή- 24
σονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆ-
ται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα,
ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκ-
λεκτούς. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴ- 25
πωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί· μὴ ἐξ- 26
έλθητε. Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πιστεύ-
σητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ 27
ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως

ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
σηζ/ε 28 [z] ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσον- z Job. 39. 30. Luc. 17. 37.
στη/β 29 ται οἱ ἀετοί. [a] Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν a Marc. 13. 24,
τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, 26. Luc. 21. 25. Ezech. 32. 7. Esa. 13. 10.
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ Joel. 2. 31. et 3. 15. Act. 2.
οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ 20.
αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.
σνθ/β 30 [b] καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ b Apoc. 1. 7.
ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται
πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν
τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.
31 [c] καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ c Supr. 13. 41.
σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι 1 Cor. 15. 52. 1 Thess. 4. 16.
τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέ-
μων, ἀπ᾽ ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.
32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν·
ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ
τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ
33 θέρος· [d] οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα d Jac. 5. 9.
ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.
34 [e] ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ e Marc. 13. 30,
35 αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. [f] Ὁ οὐ- 31. Luc. 21. 32, 33.
ρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι f Supr. 5. 19.
ΝΗ′ 36 μου οὐ μὴ παρέλθωσι. [g] Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας g Marc. 13. 32.
σξ/ϛ ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγ-
γελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.
τξα/ε 37 [h] Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται h Luc. 17. 26.
καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ὥσπερ 1 Pet. 3. 20. Gen. 6. 3, 4, 5. et 7. 5.
38 γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατα-
κλυσμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες

καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε
εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν 39
ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται
καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

i Luc. 17. 36. [i]Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παρα- 40
λαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. δύο ἀλήθου- 41
σαι ἐν τῷ μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ
μία ἀφίεται.

k Infr. 25. 13. Marc. 13. 33, 35. l 1 Thess. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. Luc. 12. 39. Apoc. 3. 3. et 16. 15.

[k]Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ 42
ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. [l]ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, 43
ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ
κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν
εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο 44
καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δο-
m Luc. 12. 42. κεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. [m]Τίς 45
ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν
κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας
αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν
n Apoc. 16. 15. καιρῷ; [n]μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλ- 46
θὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.

o Infr. 25. 21. Luc. 22. 29, 30. [o]Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρ- 47
χουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ 48
ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ,
Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν· καὶ ἄρξηται 49
τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πί-
νειν μετὰ τῶν μεθυόντων· ἥξει ὁ κύριος τοῦ 50
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν
p Supr. 8. 12. et 13. 42. infr. 25. 30. ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει· [p]καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, 51
καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θή-
σει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων.

ΝΘʹ σξη ι 25 ΤΟΤΕ ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
νῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς
λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ
2 νυμφίου. πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι,
3 καὶ αἱ πέντε μωραί. αἵτινες μωραὶ, λαβοῦ-
σαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ'
4 ἑαυτῶν ἔλαιον· αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον
ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων
5 αὐτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύστα-
6 ξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ νυκτὸς
κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξ-
7 έρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. τότε ἠγέρθη-
σαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν
8 τὰς λαμπάδας αὐτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρο-
νίμοις εἶπον, Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν,
9 ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ἀπεκρίθη-
σαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι, Μήποτε οὐκ
ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον
πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.
10 [q]ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ q Luc. 13. 25.
νυμφίος· καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ
11 εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστε-
ρον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγου-
12 σαι, Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. [r]ὁ δὲ ἀπο- r Supr. 7. 23.
κριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα
13 ὑμᾶς. [s]γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν s Supr. 24. 42. Marc. 13. 33,
ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 35. Luc. 21. 36. 1 Cor. 16.
που ἔρχεται. 13. 1 Pet. 5. 8. Apoc. 16. 15.
Ξʹ σξθ β 14 [t]Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε t Luc. 19. 12.
τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ
σο ε 15 ὑπάρχοντα αὐτοῦ· καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τά-

μισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ
δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν 20
b Rom. 13. 7. αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; [b] λέγουσιν αὐτῷ, Καί- 21
σαρος. τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ
Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ.
καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν 22 ΝΙ
ἀπῆλθον.

c Marc. 12. 18. Luc. 20. 27. Act. 23. 8.
[c] Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ 23
σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν,
d Deut. 25. 5. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν [d] λέγοντες, Διδάσκαλε, 24
Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα,
ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐ-
τοῦ. ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ 25
πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων
σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, 26
ἕως τῶν ἑπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε 27
καὶ ἡ γυνή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν 28
ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλα- 29
νᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύ-
ναμιν τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε 30
γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι
τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. περὶ δὲ τῆς ἀνα- 31
στάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν
e Exod. 3. 6, 16. Marc. 12. 26. Luc. 20. 37. Act. 7. 32. Heb. 11. 16. ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντος, [e] Ἐγώ εἰμι ὁ 32
Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς
Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ
f Supr. 7. 28. ζώντων. [f] καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσ- 33 ΝΔ
σοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. σκδ ς

34 [g] Οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε g Marc. 12. 28. Luc. 10. 25.
τοὺς σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ,
35 καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, πειρά-
36 ζων αὐτὸν καὶ λέγων, Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ
37 μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; [h] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ- h Deut. 6. 5. Luc. 10. 27.
τῷ, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐν ὅλῃ
τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ
38 ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ
39 μεγάλη ἐντολή. [i] δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, Ἀ- i Lev. 19. 18. Marc. 12. 31.
40 γαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [k] ἐν Luc. 10. 27. Rom. 13. 9.
ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.
οἱ προφῆται κρέμανται. Jac. 2. 8. k Supr. 7. 12.
ΝΕ' 41 [l] Συνηγμένων δὲ τῶν φαρισαίων, ἐπηρώτη- l Marc. 12. 35. Luc. 20. 41.
σκε β 42 σεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ
περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν
43 αὐτῷ, Τοῦ Δαβίδ. λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν
Δαβὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέ-
44 γων, [m] Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου m Psal. 110. 1. Act. 2. 34.
ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου 1 Cor. 15. 25. Heb. 1. 13. et
45 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. εἰ οὖν Δαβὶδ κα- 10. 12, 13.
σκϛ β 46 λεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ
οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ
ἐτόλμησέ τις ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆ-
σαι αὐτὸν οὐκέτι.
Νϛ' 23 ΤΟΤΕ ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ
σκζ ι 2 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ [n] λέγων, Ἐπὶ τῆς Μω- n 2 Esdr. 8. 4.
σέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
3 φαρισαῖοι· πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν
τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα
αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποι- o Luc. 11. 46.
σκη ε 4 οῦσι. [o] δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ Act. 15. 10. Gal. 6. 13.

δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους
τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέ-
p Supr. 6. 1, 2, 5, 16. Num. 15. 38. Deut. 6. 8. et 22. 12. λουσι κινῆσαι αὐτά. [p]πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐ- 5 σκθ β
τῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώ-
ποις· πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν,
καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐ-
q Marc. 12. 38. Luc. 11. 43. et 20. 46. 3 Joh. 9. τῶν· [q]φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς 6
δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συν-
αγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, 7
καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββὶ ῥαβ-
r Jac. 3. 1. βί. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· [r]εἷς γάρ ἐστιν 8 σλ ι
ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς
s Mal. 1. 6. ἀδελφοί ἐστε. [s]καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν 9
ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· 10
εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός.
t Supr. 20. 26, 27. [t]ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν διάκονος. 11 σλα ε
u Luc. 14. 11. et 18. 14. Job. 22. 29. Prov. 29. 23. Jac. 4. 6. 1 Pet. 5. 5. [u]ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· 12
καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.
[x]Οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι 13
x Luc. 11. 52. ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ
οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφ-
y Marc. 12. 40. Luc. 20. 47. ίετε εἰσελθεῖν. [y]Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ 14 σλβ ε
φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰ-
κίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσ-
ευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον
κρίμα. Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι 15 σλγ ι
ὑποκριταὶ, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ
τὴν ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν
γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότε-

16 ρον ὑμῶν. [z] Οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ z Supr. 15. 14. supr. 5. 33, 34.
λέγοντες, Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν
ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ,
17 ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τίς γὰρ μείζων
ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυ-
18 σόν; καὶ ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ,
οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ
19 ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. [a] μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τί a Exod. 29. 37.
γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ
20 ἁγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυ-
σιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς
21 ἐπάνω αὐτοῦ· [b] καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμ- b 1 Reg. 8. 13. 2 Par. 6. 2.
νύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν·
22 [c] καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ c Supr. 5. 34.
θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω
αὐτοῦ.

σλδ/ε 23 [d] Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο- d Luc. 11. 42.
κριταὶ, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ
ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύ-
τερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ
τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ
σλε/ι 24 ἀφιέναι. ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διϋλίζοντες τὸν
σλϛ/ε 25 κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. [e] Οὐαὶ e Luc. 11. 39. supr. 15. 20. Marc. 7. 4.
ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι
καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς
παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ
26 ἀκρασίας. φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶ-
τον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,
ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

σλζ/ε 27 [f] Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο- f Luc. 11. 44.
κριταὶ, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις,

οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν
δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκα-
θαρσίας. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε 28
τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί
g Luc. 11. 47. ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. [g]Οὐαὶ ὑμῖν 29 σλη ε
γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι οἰ-
κοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ
κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων καὶ λέγετε, 30
Εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν,
οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν
προφητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί 31
ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας· καὶ 32 σλθ ι
ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων
h Sapr. 3. 7. ὑμῶν. [h]ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύ- 33
i Luc. 11. 49. Act. 5. 40. et 22. 19. 2 Cor. 11. 24, 25. γητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; [i]Διὰ 34 σμ ε
τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προ-
φήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐ-
τῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐ-
τῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν,
k Gen. 4. 8. Heb. 11. 4. 2 Par. 24. 21, 22. καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· [k]ὅπως 35
ἔλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον
ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου,
ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν
ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσια-
στηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα 36
l Luc. 13. 34. 4 Esdr. 1. 29. ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. [l]Ἱερουσαλὴμ Ἱερου- 37 σμα ε
σαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ
λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐ-
τὴν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα
σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία
ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;

38 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.
39 [m] λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, m Ps. 118. 26. supr. 21. 9.
ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
ὀνόματι Κυρίου.
μβ β 24 [n] ΚΑΙ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ n Marc. 13. 1. Luc. 21. 5.
ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπι-
2 δεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. [o] ὁ δὲ o Luc. 19. 44.
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε πάντα ταῦ-
τα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος
ΝΖ' 3 ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται. Καθημέ-
μγ β νου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσ-
ῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες,
Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ ση-
μεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας
4 τοῦ αἰῶνος; [p] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν p Marc. 13. 5. Ephes. 5. 6.
5 αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολ- Coloss. 2. 8. 2 Thess. 2. 3.
λοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέ-
γοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς
6 πλανήσουσι. [q] Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέ- q Jerem. 4. 27. et 5. 10, 18.
μους καὶ ἀκοὰς πολέμων. ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε·
δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ
7 τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ
βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ
μδ α 8 καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. πάντα
9 δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. [r] Τότε παραδώσουσιν r Supr. 10. 17. Marc. 13. 9.
ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ Luc. 21. 12. Joh. 15. 20. et 16. 2.
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ
με ι 10 τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται
πολλοὶ, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μι-
11 σήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπρο-
φῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς·

καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσε- 12
ται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς 13
τέλος, οὗτος σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται 14
τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ
τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.
s Marc. 13. 14. Luc. 21. 20. Dan. 9. 27. et 12. 11. καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. s Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ 15
βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δα-
νιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ
ἀναγινώσκων νοείτω· τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 16
φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη· ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, 17
μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ·
καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω 18
ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ 19
ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις
t Act. 1. 12. ταῖς ἡμέραις. t προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένη- 20
ται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ.
u Dan. 12. 1. u Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἵα οὐ γέ- 21
γονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ
μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέ- 22
ραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ
τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐ-
x Marc. 13. 21. Luc. 17. 23. et 21. 8. y Marc. 13. 22. κεῖναι. x Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ 23
Χριστὸς, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. y Ἐγερθή- 24
σονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆ-
ται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα,
ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκ-
λεκτούς. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴ- 25
πωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί· μὴ ἐξ- 26
έλθητε. Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πιστεύ-
σητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ 27
ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως

ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
σπζ/ε 28 ᶻὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσον- z Job. 39. [illegible]. Luc. 17. 37.
σπη/β 29 ται οἱ ἀετοί. ᵃΕὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν a Marc. 13. 24,
τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, 26. Luc. 21. 25. Ezech. 32.
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ 7. Esa. 13. 10. Joel. 2. 31. et
οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ 3. 15. Act. 2. 20.
αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.
σπθ/β 30 ᵇκαὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ b Apoc. 1. 7.
ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται
πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν
τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.
31 ᶜκαὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ c Supr. 13. 41. 1 Cor. 15. 52.
σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι 1 Thess. 4. 16.
τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέ-
μων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.
32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν·
ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ
τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ
33 θέρος· ᵈοὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα d Jac. 5. 9.
ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.
34 ᵉἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ e Marc. 13. 30,
35 αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ᶠὉ οὐ- 31. Luc. 21. 32, 33.
ρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι f Supr. 5. 19.
ΝΗ' σξ/ς 36 μου οὐ μὴ παρέλθωσι. ᵍΠερὶ δὲ τῆς ἡμέρας g Marc. 13. 32.
ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγ-
γελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.
σξα/ε 37 ʰὭσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται h Luc. 17. 26. 1 Pet. 3. 20.
καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ὥσπερ Gen. 6. 3, 4, 5. et 7. 5.
38 γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατα-
κλυσμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες

καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε
εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν 39
ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται
καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

i Luc. 17. 36. [i]Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παρα- 40
λαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. δύο ἀλήθου- 41
σαι ἐν τῷ μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ
μία ἀφίεται.

k Infr. 25. 13. Marc. 13. 33, 35. [k]Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ 42
ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. [l]ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, 43
l 1 Thess. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. Luc. 12. 39. Apoc. 3. 3. et 16. 15. ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ
κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν
εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο 44
καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δο-
m Luc. 12. 42. κεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. [m]Τίς 45
ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν
κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας
αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν
n Apoc. 16. 15. καιρῷ; [n]μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλ- 46
θὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.
o Infr. 25. 21. Luc. 22. 29, 30. [o]Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρ- 47
χουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ 48
ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ,
Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν· καὶ ἄρξηται 49
τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πί-
νειν μετὰ τῶν μεθυόντων· ἥξει ὁ κύριος τοῦ 50
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν
p Supr. 8. 12. et 13. 42. infr. 25. 33. ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει· [p]καὶ διχοτομήσει αὐτόν, 51
καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θή-
σει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων.

ιθ′ 25 ΤΟΤΕ ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
σξη νῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς
ι λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ
2 νυμφίου. πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι,
3 καὶ αἱ πέντε μωραί. αἵτινες μωραὶ, λαβοῦ-
σαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ'
4 ἑαυτῶν ἔλαιον· αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον
ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων
5 αὐτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύστα-
6 ξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ νυκτὸς
κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξ-
7 έρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. τότε ἠγέρθη-
σαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν
8 τὰς λαμπάδας αὐτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρο-
νίμοις εἶπον, Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν,
9 ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ἀπεκρίθη-
σαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι, Μήποτε οὐκ
ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον
πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.
10 [q]ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ q Luc. 13. 25.
νυμφίος· καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ
11 εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστε-
ρον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγου-
12 σαι, Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. [r]ὁ δὲ ἀπο- r Supr. 7. 23.
κριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα
13 ὑμᾶς. [s]γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν s Supr. 24. 42. Marc. 13. 33,
ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 35. Luc. 21. 36. 1 Cor. 16.
που ἔρχεται. 13. 1 Pet. 5. 8. Apoc. 16. 15.
ξ′ 14 [t]Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε t Luc. 19. 12.
σξθ β τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ
σο ε 15 ὑπάρχοντα αὐτοῦ· καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τά-

λαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν
ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. πορευ- 16
θεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργάσατο
ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.
ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς 17
ἄλλα δύο. ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελθὼν ὤρυ- 18
ξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ
κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχε- 19
ται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει
μετ᾽ αὐτῶν λόγον. καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε 20
τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τά-
λαντα λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρ-
έδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽
u Supr. 24. 47. Luc. 22. 29, 30. αὐτοῖς. [u]ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ 21
δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστὸς,
ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν
χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ ὁ 22
τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε, Κύριε, δύο τά-
λαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα
ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς. ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐ- 23
τοῦ, Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς
πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε
εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ 24
καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπε, Κύριε,
ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων
ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ δι-
εσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα 25
τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, 26
Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ᾔδεις ὅτι θερίζω
ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ δι-

27 ἐσκόρπισα; ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν
μου τοῖς τραπεζίταις· καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομι-
28 σάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ'
αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ
σα β 29 δέκα τάλαντα. [x] Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθή- x Supr. 13. 12. Marc. 4. 25. Luc. 8. 18. et 19. 26.
σεται, καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ
ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
σβ ε 30 [y] Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ y Supr. 8. 12. et 13. 42. et 22. 13.
σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
Α' σγ ι 31 [z] Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν z Zach. 14. 5. supr. 16. 27. 1 Thess. 4. 16. 2 Thess. 1. 7. Judæ ver. 14. Apoc. 1. 7.
τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι
μετ' αὐτοῦ· τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης
32 αὐτοῦ, [a] καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ a Rom. 14. 10. 2 Cor. 5. 10. Ezech. 20. 37. et 34. 17, 20.
πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλή-
λων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα
33 ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα
ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.
34 Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ,
Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κλη-
ρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν
35 ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. [b] ἐπείνασα γάρ, καὶ b Esa. 58. 7. Ezech. 18. 7. Eccl. 7. 39. Jac. 1. 27.
ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ
36 με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· γυμνός,
καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέ-
ψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός
37 με. τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέ-
γοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, καὶ
38 ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; πότε
δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ
39 γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἴδο-

μεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός
c Prov. 19. 17. Heb. 6. 10. σε; [c]καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, 40
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ
τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων,
ἐμοὶ ἐποιήσατε.
d Supr. 7. 23. Luc. 13. 27. Psal. 6. 9. [d]Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύ- 41
εσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ
αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς
ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώ- 42
κατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ
με· ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυ- 43
μνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς, καὶ ἐν
φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. τότε ἀπο- 44
κριθήσονται αὐτῷ καὶ αὐτοὶ, λέγοντες, Κύριε,
πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξέ-
νον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ
διηκονήσαμέν σοι; τότε ἀποκριθήσεται αὐ- 45
τοῖς λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ
ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ
e Joh. 5. 29. Dan. 12. 2. ἐμοὶ ἐποιήσατε. [e]Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς 46
κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰ-
ώνιον.

f Marc. 14. 1. Luc. 22. 1. [f]ΚΑΙ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάν- 26
τας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα 2
γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται
g Joh. 11. 47. εἰς τὸ σταυρωθῆναι. [g]τότε συνήχθησαν οἱ 3
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτε-
ροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως
τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο 4
ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλῳ, καὶ ἀποκτεί-

5 νωσιν. ἔλεγον δὲ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ
θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.
ΞΒʹ σοϛ α 6 [h]Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν
7 οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ
γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου,
καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακει-
8 μένου. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανά-
κτησαν λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη;
9 ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολ-
10 λοῦ, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ
γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ.
11 [i]πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυ-
σοδ δ 12 τῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ
αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου,
13 πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο
ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ λαληθήσεται, καὶ ὃ ἐποί-
ησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.
σοη β 14 [k]Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγό-
μενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχι-
15 ερεῖς, [l]εἶπε, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν
παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριά-
16 κοντα ἀργύρια· καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν
ἵνα αὐτὸν παραδῷ.
ΞΓʹ 17 [m]ΤΗ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ
μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, Ποῦ θέ-
18 λεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ὁ
δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν
δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει,
Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι· πρός σε ποιῶ τὸ

h Marc. 14. 3. Joh. 11. 2. et 12. 3.
i Deut. 15. 11. Joh. 12. 8. supr. 18. 20. infr. 28. 20.
k Marc. 14. 10. Luc. 22. 4. supr. 10. 4.
l Zach. 11. 12.
m Marc. 14. 12. Luc. 22. 7.

πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. καὶ ἐποίησαν 19
οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν 20
n Marc. 14. 18. Luc. 22. 14. Joh. 13. 21. δώδεκα. [n]καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν 21 σοθ δ
λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.
καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ 22 σπ α
o Marc. 14. 20. ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; [o]ὁ δὲ 23 σπα β
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ
τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. ὁ 24
μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγρα-
πται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,
δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· κα- σπβ ς
λὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐ-
κεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς 25 σπγ ι
αὐτὸν, εἶπε, Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐ-
τῷ, Σὺ εἶπας.
p 1 Cor. 11. 24. Marc. 14. 22. Luc. 22. 19. [p]Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς 26 ΞΔʹ σπδ α
τὸν ἄρτον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἐδίδου
τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε, Λάβετε φάγετε· τοῦτό
ἐστι τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, 27 σπε β
καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων, Πίετε
q Supr. 20. 28. Rom. 5. 15. ἐξ αὐτοῦ πάντες· [q]τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά 28
μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν
r Marc. 14. 25. Luc. 22. 18. ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. [r]λέγω δὲ 29
ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ
γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐ-
κείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ
βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.
Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν 30 σπς ς
s Marc. 14. 27. Joh. 16. 32. Zach. 13. 7. ἐλαιῶν. [s]τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάν- 31 σπζ δ

τες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ
νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται γὰρ, Πατάξω τὸν
ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα
σπη 32 τῆς ποίμνης. [t] μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προ- t Infr. 28. 16. Marc. 14. 28. et 16. 7.
ϛ σπθ 33 άξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
α Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ καὶ πάντες σκανδα-
λισθήσονται ἐν σοὶ, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδα-
34 λισθήσομαι. [u] ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν u Marc. 14. 30. Luc. 22. 34. Joh. 13. 38.
λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀ-
σϟ 35 λέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. λέγει
ϛ αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθα-
νεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάν-
τες οἱ μαθηταὶ εἶπον.
σϟα 36 [x] ΤΟΤΕ ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς x Marc. 14. 32. Luc. 22. 39. Joh. 18. 1.
α χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς
μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν
σϟβ 37 προσεύξωμαι ἐκεῖ. [y] καὶ παραλαβὼν τὸν Πέ- y Supr. 4. 21. Joh. 12. 27.
ϛ τρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο
σϟγ 38 λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. τότε λέγει αὐτοῖς,
δ Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου·
σϟδ 39 μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. [z] καὶ z Heb. 5. 7, 8. Joh. 12. 27.
α σϟε προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐ-
α τοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, Πάτερ μου, εἰ
δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτή-
ριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς
σϟϛ 40 σύ. καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὑ-
β ρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέ-
τρῳ, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγο-
σϟζ 41 ρῆσαι μετ' ἐμοῦ; γρηγορεῖτε καὶ προσεύ-
δ χεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ
μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέ- 42
γων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ πο-
τήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω,
γενηθήτω τὸ θέλημά σου. καὶ ἐλθὼν εὑ- 43
ρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ
αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. Καὶ ἀφεὶς 44
αὐτοὺς, ἀπελθὼν πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρί-
του, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. τότε ἔρχεται 45
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς,
Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ
ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε 46
ἄγωμεν. ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

a Marc. 14. 43. Luc. 22. 47. Joh. 18. 3.

[a] Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς 47
τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς
μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων
καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδοὺς 48
αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων, Ὃν ἂν
φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. καὶ 49
εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπε, Χαῖρε
ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 50
εἶπεν αὐτῷ, Ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; τότε προσ-
ελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰη-

b Joh. 18. 10.

σοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. [b] Καὶ ἰδοὺ εἷς 51
τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπ-
έσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν
δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠ-

c Gen. 9. 6. Apoc. 13. 10.

τίον. [c] τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρε- 52
ψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς·
πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μα-
χαίρᾳ ἀπολοῦνται. ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι 53

σζη ς

σιθ δ

ΞΕ τ α

τα β

τβ α

τγ ι

ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παρα-
στήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέ-
54 λων; [d]πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι d Esa. 53. 7, 8, 10.
οὕτω δεῖ γενέσθαι;
τδ α 55 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς
ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαι-
ρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν
πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ,
τε ς 56 καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. [e]τοῦτο δὲ ὅλον γέ- e Marc. 14. 49.
γονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφη-
τῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν,
ἔφυγον.
τς α 57 [f]ΟΙ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον f Marc. 14. 53. Luc. 22. 54.
πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμμα- Joh. 18. 12,
τζ δ 58 τεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ 24.
Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως
τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως· καὶ εἰσελθὼν ἔσω
ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.
τη β 59 [g]Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ g Marc. 14. 55.
συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ
60 τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι. καὶ
οὐχ εὗρον· καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσ-
ελθόντων, οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ προσελθόν-
τθ ς 61 τες δύο ψευδομάρτυρες [h]εἶπον, Οὗτος ἔφη, h Joh. 2. 19.
Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ
62 διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. Καὶ
ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀπο-
63 κρίνῃ; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ
Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς
εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ
ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ

i Supr. 16. 27. et 24. 30. et 25. 31. 1 Thess. 4. 14. Apoc. 1. 6. Psal. 110. 1.

υἱὸς τοῦ Θεοῦ. [i]Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ 64 τι α
εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς
δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ
οὐρανοῦ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμά- 65 τια ϛ
τια αὐτοῦ λέγων, Ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι
χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε
τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ 66 τιβ β
δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἔνοχος θανάτου ἐστί.

k Infr. 27. 30. Esa. 50. 6. l Marc. 14. 65. Luc. 22. 64.

[k]Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ 67 τιγ α
ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ἐῤῥάπισαν [l]λέγον- 68 Ξϛ' τιδ α
τες, Προφήτευσον ἡμῖν Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ
παίσας σε;

m Marc. 14. 66. Luc. 22. 55. Joh. 18. 17, 25.

[m]Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ, 69
καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα,
Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. ὁ 70
δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, λέγων, Οὐκ
οἶδα τί λέγεις. Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν 71 τιε α
πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει τοῖς
ἐκεῖ, Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζω-
ραίου. καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου, Ὅτι 72

n Luc. 22. 59.

οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. [n]Μετὰ μικρὸν δὲ 73
προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ,
Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά
σου δῆλόν σε ποιεῖ. τότε ἤρξατο καταναθε- 74
ματίζειν καὶ ὀμνύειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄν-

o Sup. ver. 34. Luc. 22. 61.

θρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. [o]καὶ 75 τις β
ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ
εἰρηκότος αὐτῷ, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι,
τρὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε
πικρῶς.

τιζ β 27 [p]ΠΡΩΙΑΣ δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλα- p Marc. 15. 1. Luc. 22. 66. et 23. 1. Joh. 18. 28.
βον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι
τιη α 2 αὐτόν· καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον, καὶ
παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγε-
μόνι.
ΞΖ' τιθ ι 3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι
κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριά-
κοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρε-
4 σβυτέροις λέγων, Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα
ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει.
5 καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε·
6 καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. [q]Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λα- q Act. 1. 18.
βόντες τὰ ἀργύρια εἶπον, Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν
αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός
7 ἐστι. συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν ἐξ
αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν
8 τοῖς ξένοις. [r]διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, r Act. 1. 19.
9 ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. [s]τότε ἐπλη- s Zach. 11. 12.
ρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου
λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια,
τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο
10 ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν
ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύ-
ριος.
τκ α 11 [t]Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγε- t Marc. 15. 2. Luc. 23. 3.
μόνος. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέ- Joh. 18. 33, 37. 1 Tim. 6.
γων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ 13.
τκα δ 12 Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Σὺ λέγεις. καὶ ἐν τῷ
κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ
13 τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε

λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σου
καταμαρτυροῦσι; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς 14
οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα
λίαν.
u Marc. 15. 6. [u] Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν 15 τκβ β
Luc. 23. 17. Joh. 18. 39. ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον. εἶχον δὲ 16 τκγ δ
τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν.
συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πι- 17
λάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραβ-
βᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; ᾔδει 18
γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. Καθη- 19 τκδ ε
μένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε
πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα, Μηδὲν
σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον
x Marc. 15. 11. σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. [x] Οἱ δὲ ἀρχιε- 20 τκε α
Luc. 23. 18. Joh. 18. 40. ρεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους,
ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν
y Act. 3. 14. ἀπολέσωσιν. [y] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν 21
αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω
ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. λέγει αὐτοῖς 22 τκς α
ὁ Πιλάτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγό-
μενον Χριστόν; λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Σταυ-
ρωθήτω. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, Τί γὰρ κακὸν 23
ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες,
Σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν 24 τκζ ι
ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν
ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ
ὄχλου λέγων, Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος
τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀπο- 25
κριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ'
z Marc. 15. 15. Joh. 19. 16. ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. [z] τότε ἀπέλυσεν 26 τκη α

αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φρα-
γελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.
τκθ δ 27 ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παρα-
λαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συν-
28 ήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· καὶ ἐκ-
δύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα
29 κοκκίνην· καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν,
ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλα-
μον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαν-
τες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγον-
τλ ϛ 30 τες, Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· [a]καὶ a Esa. 50. 6. supr. 26. 67.
ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κάλαμον,
31 καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε
ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλα-
μύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ·
τλα α 32 καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. [b]Ἐξ- b Marc. 15. 21. Luc. 23. 26.
ερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνό-
ματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ.
τλβ α 33 [c]ΚΑΙ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολ- c Marc. 15. 22. Luc. 23. 33.
τλγ δ 34 γοθᾶ, ὅς ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος, [d]ἔδω- Joh. 19. 17. d Psal. 69. 22.
καν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον·
τλδ α 35 καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. [e]Σταυρώ- e Marc. 15. 24. Luc. 23. 34.
σαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐ- Joh. 19. 23. Psal. 22. 19.
τοῦ, βάλλοντες κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥη-
θὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου, Διεμερίσαντο τὰ ἱμά-
τιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου
36 ἔβαλον κλῆρον. καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐ-
τλε α 37 τὸν ἐκεῖ. [f]Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς f Marc. 15. 26. Luc. 23. 38.
αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, Οὗτός Joh. 19. 19.
ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

g Esa. 53. 12. Luc. 23. 33.

h Psal. 22. 8.

i Joh. 2. 19. supr. 26. 61.

[g]Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταὶ, εἷς 38
ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.
[h]Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐ- 39
τὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν [i]καὶ λέ- 40
γοντες, Ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν
ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς
εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ 41
τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον,

k Sap. 2. 18.

[k]Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶ- 42
σαι. εἰ βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν
ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν αὐτῷ.

l Psal. 22. 9.

[l]πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, 43
εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε γὰρ, Ὅτι Θεοῦ εἰμι

m Luc. 23. 39.

υἱός. [m]τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυ- 44
ρωθέντες αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτῷ.
Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ 45

n Psal. 22. 2.

πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐννάτης· [n]περὶ δὲ 46
τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ
μεγάλῃ λέγων, Ἠλὶ Ἠλὶ, λαμὰ σαβαχθανί;
τοῦτ' ἔστι, Θεέ μου Θεέ μου, ἱνατί με ἐγκα-
τέλιπες; τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαν- 47

o Psal. 69. 22. Marc. 15. 36. Luc. 23. 36. Joh. 19. 29.

τες ἔλεγον, Ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. [o]καὶ 48
εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγ-
γον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ
ἐπότιζεν αὐτόν. οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες 49
ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν.

p Marc. 15. 37. Luc. 23. 46. Joh. 19. 30.

[p]Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, 50
ἀφῆκε τὸ πνεῦμα.

q Exod. 26. 31. 2 Par. 3. 14.

[q]Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχί- 51
σθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ

τμε ι 52 ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· καὶ τὰ
μνημεῖα ἀνεῴχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν
53 κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη, καὶ ἐξελθόντες
ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ,
εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθη-
σαν πολλοῖς.

τμϛ β 54 [r]Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τη- r Marc. 15. 39.
ροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ Luc. 23. 47.
τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες,
Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

τμζ ϛ 55 [s]Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μα- s Luc. 8. 2.
κρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ
Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ·
56 ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ
τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ
τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

ΞΗ' τμη α 57 [t]ΟΨΙΑΣ δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος t Marc. 15. 42.
πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσὴφ, Luc. 23. 50. Joh. 19. 38.
58 ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ· οὗτος
προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα
τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀπο-
τμθ α 59 δοθῆναι τὸ σῶμα. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ
60 Ἰωσὴφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, [u]καὶ u Esa. 53. 9.
ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ
ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας
λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν.
τν ϛ 61 ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη
Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

τνα ι 62 ΤΗι δὲ ἐπαύριον ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρα-
σκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φα-
63 ρισαῖοι πρὸς Πιλάτον λέγοντες, Κύριε, ἐμνή-

σθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν,
Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν 64
ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέ-
ρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυ-
κτὸς κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ,
Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη
πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ 65
Πιλάτος, Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφα-
λίσασθε ὡς οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφα- 66
λίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον
μετὰ τῆς κουστωδίας.

x Marc. 16. 6. Luc. 24. 1. Joh. 20. 1.

[x] ΟΨΕ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς 28 τνβ α
μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ,
καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ 2
ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ
κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπε-
κύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο
ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, 3
καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. ἀπὸ 4
δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦν-
τες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ 5 τνγ β
ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναιξὶ, Μὴ φοβεῖσθε
ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμέ-
y Supr. 12. 40. et 16. 21. et 17. 23. νον ζητεῖτε. [y] οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ, 6
καθὼς εἶπε. δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου
z Supr. 26. 32. ἔκειτο ὁ κύριος. [z] καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴ- 7
πατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ
τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν
Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον
ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου 8 τν β
μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπ-

9 αγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. [a] ὡς δὲ ἐπο- a Marc. 16. 9. Joh. 20. 14.
ρεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ
ἰδοὺ ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων, Χαί-
ρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ
10 τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. [b] τότε b Joh. 20. 17. Act. 1. 3.
λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβεῖσθε· ὑπά-
γετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπ-
έλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψον-
ται.
11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τινες τῆς
κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγει-
λαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.
12 καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμ-
βούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν
13 τοῖς στρατιώταις λέγοντες, Εἴπατε, Ὅτι οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐ-
14 τὸν ἡμῶν κοιμωμένων, καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο
ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ
15 ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. οἱ δὲ λαβόντες
τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ
διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις
μέχρι τῆς σήμερον.
16 [c] Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν c Supr. 26. 32.
Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ
17 Ἰησοῦς. καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν
18 αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. [d] καὶ προσελθὼν ὁ d Supr. 11. 27. Joh. 3. 35. et
Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων, Ἐδόθη μοι 13. 3. et 17. 2. Heb. 1. 2. et 2. 8.
19 πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. [e] πορευ- e Marc. 16. 15.
θέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βα- Luc. 24. 47.
πτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς
20 καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, δι-

δάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλά-
μην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας
τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.
Ἀμήν.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ 1 α
f Mal. 3. 1. Matt. 11. 10. Luc. 7. 27. τοῦ Θεοῦ· [f]ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις, 2 β
Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ
προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου
g Esa. 40. 3. Matt. 3. 3. Luc. 3. 4. Joh. 1. 15, 23. ἔμπροσθέν σου. [g]Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρή- 3 β
μῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας α
h Matt. 3. 1. Luc. 3. 3. ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. [h]Ἐγένετο Ἰωάν- 4 γ
νης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων ς
βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
i Matt. 3. 5. [i]καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία 5
χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται· καὶ ἐβαπτίζοντο
πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ,
k Matt. 3. 4. Lev. 11. 22. ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. [k]ἦν 6
δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ
ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ
l Matt. 3. 11. Luc. 3. 16. Joh. 1. 27. ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. [l]Καὶ ἐκή- 7 δ
ρυσσε λέγων, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου α
ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς, κύψας λῦσαι
m Act. 1. 5. et 2. 4. et 11. 16. et 19. 4. τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. [m]ἐγὼ 8

μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτί-
ε α 9 σει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ. [n] Καὶ ἐγένετο n Matt. 3. 13. Luc. 3. 21. Joh. 1. 32.
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ
Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ
10 Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. καὶ εὐθέως ἀνα-
βαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους
τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ πνεῦμα ὡσεὶ περιστε-
11 ρὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν· [o] καὶ φωνὴ ἐγένετο o Infr. 9. 7. Psal. 2. 7.
ἐκ τῶν οὐρανῶν, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπη- Esa. 42. 1. Matt. 3. 17. et
ς β 12 τὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα. [p] Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα 17. 5. 2 Pet. 1. 17.
ζ ς 13 αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. [q] καὶ ἦν ἐκεῖ p Matt. 4. 1. Luc. 4. 1.
ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, πειραζό- q Matt. 4. 11.
μενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θη-
ρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.
η δ 14 [r] ΜΕΤΑ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, r Matt. 4. 12. Luc. 4. 14.
ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων Joh. 4. 43.
θ ς 15 τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ [s] καὶ s Matt. 3. 2.
λέγων, Ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγι-
κεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πι-
στεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.
16 [t] Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς t Matt. 4. 18. Luc. 5. 2.
Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀ-
δελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν
ι β 17 τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς· καὶ εἶπεν αὐ-
τοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω
18 ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. καὶ εὐθέως
ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
ια ς 19 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδε Ἰάκωβον τὸν
τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐ-
τοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας
20 τὰ δίκτυα. καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ

ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ
πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω
αὐτοῦ.

u Matt. 4. 13, 23. Luc. 4. 31. [u]Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ 21 ιβ/η
εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς συναγω-
x Matt. 7. 28. Luc. 4. 32. γὴν, ἐδίδασκε. [x]καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ 22 ιγ/β
διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς
ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.
y Luc. 4. 33. [y]Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν 23 Α′
z Matt. 8. 29. πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, [z]λέγων, Ἔα, 24 ιδ/η
τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπο-
λέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ
Θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων, 25
Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ σπαράξαν 26
αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν
φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμ- 27
βήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς
λέγοντας, Τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ
καινὴ αὕτη, ὅτι κατ᾽ ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύ-
μασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακού-
ουσιν αὐτῷ; Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς 28
εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.
a Matt. 8. 14. Luc. 4. 38. [a]Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, 29 Β′/ιε/β
ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου,
μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ἡ δὲ πενθερὰ Σί- 30
μωνος κατέκειτο πυρέσσουσα· καὶ εὐθέως λέ-
γουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ προσελθὼν 31
ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς·
καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διη-
b Matt. 8. 16. Luc. 4. 40. κόνει αὐτοῖς. [b]Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ 32 Γ′
ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κα-

33 κῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· καὶ ἡ
πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν.
ις 34 ^c καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποι- c Luc. 4. 41. Act. 16. 17, 18.
η κίλαις νόσοις· καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε,
καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν
αὐτόν.
ιζ 35 ^d Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, d Luc. 4. 42.
η καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κακεῖ προσ-
36 ηύχετο. καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ
37 οἱ μετ' αὐτοῦ. καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν
38 αὐτῷ, Ὅτι πάντες ζητοῦσί σε. ^e καὶ λέγει e Luc. 4. 43.
αὐτοῖς, Ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπό-
λεις, ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελή-
39 λυθα. καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς
αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμό-
νια ἐκβάλλων.
Δ' 40 ^f Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς, παρακα- f Matt. 8. 2. Luc. 5. 12.
ιη/β λῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν αὐτὸν, καὶ λέγων
αὐτῷ, Ὅτι, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρί-
41 σαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας
τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ,
42 Θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, εὐ-
θέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθα-
43 ρίσθη. Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως
44 ἐξέβαλεν αὐτὸν, ^g καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα μη- g Levit. 14. 2.
δενὶ μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον
τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ
σου ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐ-
ιθ 45 τοῖς. ^h ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ h Luc. 5. 15.
ι καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐ-
τὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν·

ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο
πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.

[i] Matt. 9. 1. Luc. 5. 18.

[i]Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' 2 κ α
ἡμερῶν· καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι, καὶ 2
εὐθέως συνήχθησαν πολλοὶ, ὥστε μηκέτι χω-
ρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐ-
τοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, 3 Ε'
παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσά-
ρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ 4
διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου
ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον,
ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ 5
Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυ-
τικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.
ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, 6
καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,

[k] Job. 14. 4. Esa. 43. 25.

[k]Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύνα- 7
ται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; καὶ 8
εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐ-
τοῦ, ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶ-
πεν αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς 9
καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν
τῷ παραλυτικῷ, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ
εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ ἆρόν σου τὸν κράββατον,
καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν 10
ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς
ἁμαρτίας· λέγει τῷ παραλυτικῷ, Σοὶ λέγω, 11
ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ
ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη εὐθέως, 12
καὶ ἄρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον
πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξά-

ξειν τὸν Θεὸν, λέγοντας, Ὅτι οὐδέποτε οὕτως
εἴδομεν.
13 Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν·
καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν καὶ ἐδί-
ς 14 δασκεν αὐτούς. [l]Καὶ παράγων εἶδε Λευῒν τὸν l Matt. 9. 9. Luc. 5. 27.
κα/β τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον,
καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς
κβ/β 15 ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατα-
κεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ
τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰη-
σοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολ-
16 λοὶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ οἱ γραμμα-
τεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα
μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Τί ὅτι μετὰ τῶν τελω-
κγ/β 17 νῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; [m]καὶ m Luc. 5. 31, 32. 1 Tim. 1. 15. Matt. 9. 13.
ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Οὐ χρείαν
ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς
ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ
18 ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. [n]Καὶ ἦσαν οἱ μα- n Luc. 5. 33. Matt. 9. 14.
θηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν φαρισαίων νηστεύ-
οντες· καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διατί
οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν φαρισαίων
νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύ-
19 ουσι; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύναν-
ται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος
μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον
μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται
20 νηστεύειν· ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ
ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν
21 ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα

ῥάκους ἀγνάφου ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ἱματίῳ πα-
λαιῷ· εἰ δὲ μὴ, αἴρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ
καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνε-
ται. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς 22
παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος
τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ
ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς και-
νοὺς βλητέον.

o Matt. 12. 1. Luc. 6. 1. Deut. 23. 25.

[o] Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν 23 κδ β
τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς
στάχυας. καὶ οἱ φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε 24
τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββασιν, ὃ οὐκ ἔξεστι;

p 1 Sam. 21. 6.

[p] καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, 25
τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε χρείαν ἔσχε καὶ ἐπείνα-

q Exod. 29. 32. Lev. 8. 31. et 24. 5, 9.

σεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ; [q] πῶς εἰσῆλθεν 26
εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ ἀρ-
χιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφα-
γεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι,
καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι; καὶ ἔλε- 27 κε β
γεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον
ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον.
ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ 28
τοῦ σαββάτου.

r Matt. 12. 9. Luc. 6. 6.

[r] ΚΑΙ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν, 3 Z'
καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν
χεῖρα, καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασι 2
θεραπεύσει αὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι 3
τὴν χεῖρα, Ἔγειραι εἰς τὸ μέσον. καὶ λέγει 4
αὐτοῖς, Ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι,

ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι;
5 οἱ δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς
μετ᾽ ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει
τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτει-
νον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀπο-
κατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
κϛ δ 6 [s]Καὶ ἐξελθόντες οἱ φαρισαῖοι εὐθέως μετὰ s Matt. 22. 16.
τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ᾽ αὐ-
τοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.
κζ α 7 [t]ΚΑΙ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθη- t Matt. 4. 25.
τῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν. καὶ πολὺ
πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐ-
8 τῷ· καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύ-
μων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ
Ἰορδάνου, καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆ-
θος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς
9 αὐτόν. καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα
πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον,
10 ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. πολλοὺς γὰρ ἐθερά-
πευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ
κη η 11 ἅψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας· καὶ τὰ πνεύ-
ματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσ-
έπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε λέγοντα, Ὅτι σὺ εἶ
12 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ· [u]καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, u Supr. 1. 25.
Η' 13 ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι. [x]Καὶ ἀνα- x Infr. 6. 7. Matt. 10. 1. Luc. 6. 12. et 9. 1.
βαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθε-
κθ β 14 λεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. καὶ
ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἵνα
15 ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, καὶ ἔχειν ἐξου-
σίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ
λ β 16 δαιμόνια· [y]καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέ- y Joh. 1. 42.

τρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ
Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπ- 17
έθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργὲς, ὅ ἐστιν,
υἱοὶ βροντῆς· καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ 18
Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον,
καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην, καὶ Ἰούδαν Ἰσκα- 19
ριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πά- 20 λα ι
λιν ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε
ἄρτον φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ, 21
ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν. ἔλεγον γὰρ, Ὅτι
z Matt. 9. 34. et 12. 24. Luc. 11. 15. Joh. 7. 20. et 8. 48, 52. et 10. 20. ἐξέστη. [z] Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσο- 22 λβ β
λύμων καταβάντες ἔλεγον, Ὅτι Βεελζεβοὺλ
ἔχει, καὶ Ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
a Matt. 12. 25. ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. [a] καὶ προσκαλεσάμενος 23 λγ β
αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς
δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; καὶ ἐὰν 24
βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται
σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' 25
ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία
ἐκείνη· καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν 26
καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ
b Matt. 12. 29. τέλος ἔχει. [b] οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ σκεύη τοῦ 27
ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρ-
πάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ
c Matt. 12. 31. Luc. 12. 10. 1 Joh. 5. 16. τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. [c] ἀμὴν λέγω 28 λδ β
ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ βλασφημίαι
ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν· ὃς δ' ἂν βλασφη- 29
μήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν

εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρί-
30 σεως· ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.
λε β 31 [d] Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐ- d Matt. 12. 46. Luc. 8. 19.
τοῦ, καὶ ἔξω ἑστῶτες, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν
32 φωνοῦντες αὐτόν. καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ
αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ
33 οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε. καὶ ἀπεκρίθη
αὐτοῖς λέγων, Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ
34 ἀδελφοί μου; καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς
περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει, Ἴδε ἡ μήτηρ
35 μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ
τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ
ἀδελφή μου καὶ μήτηρ ἐστί.
λϛ β 4 [e] ΚΑΙ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν e Matt. 13. 1. Luc. 8. 4.
θάλασσαν· καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος
πολύς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον,
καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
Θ' 2 πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. καὶ ἐδί-
δασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλε-
3 γεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Ἀκούετε.
4 ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι· καὶ ἐγέ-
νετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν
ὁδόν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
5 κατέφαγεν αὐτό. ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ
πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ
εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ
7 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπε-
σεν εἰς τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκαν-
θαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ
8 ἔδωκε. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν κα-

λήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐ-
ξάνοντα, καὶ ἔφερεν ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξή-
κοντα, καὶ ἓν ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὁ 9
f Matt. 13. 10. ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. [f]Ὅτε δὲ ἐγένετο 10
καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν
τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. καὶ ἔλεγεν αὐ- 11 λζ α
τοῖς, Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον τῆς
βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν
g Esa. 6. 9. Matt. 13. 14. Luc. 8. 10. Joh. 12. 40. Act. 28. 26. Rom. 11. 8. παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται· [g]ἵνα βλέπον- 12
τες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες
ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέ-
ψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. καὶ 13
λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύ-
την; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώ-
h Matt. 13. 19. σεσθε; [h]ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει. οὗ- 14 λη β
τοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου σπείρε- 15
ται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρ-
χεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν
ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. καὶ οὗ- 16
τοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρό-
μενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον, εὐθέως
μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἔχουσι 17
ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς· ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα
γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
εὐθέως σκανδαλίζονται. καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς 18
τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, οἱ τὸν λόγον ἀκού-
i 1 Tim. 6. 17. οντες, [i]καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου, 19
καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοι-
πὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν
λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. καὶ οὗτοί εἰσιν 20
οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες

ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ
καρποφοροῦσιν, ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα,
λθ β 21 καὶ ἓν ἑκατόν. [j]Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ὁ — j Matt. 5. 15. Luc. 8. 16. et 11. 33.
λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ
ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπι-
μ β 22 τεθῇ; [k]οὐ γάρ ἐστί τι κρυπτὸν, ὃ ἐὰν μὴ — k Matt. 10. 26. Luc. 8. 17. et 12. 2.
φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα
23 εἰς φανερὸν ἔλθῃ. [l]εἴτις ἔχει ὦτα ἀκούειν, — l Matt. 11. 15.
μα β 24 ἀκουέτω. [m]Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Βλέπετε τί — m Matt. 7. 2. Luc. 6. 38.
ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται
ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν.
μβ β 25 [n]ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ — n Matt. 13. 12. et 25. 29. Luc. 8. 18. et 19. 26.
ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
μγ ι 26 Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ
27 τῆς γῆς, καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ
ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνη-
28 ται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ
καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν,
29 εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν δὲ
παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέ-
πανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.
μδ β 30 [o]Καὶ ἔλεγε, Τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασι- — o Matt. 13. 31. Luc. 13. 18.
λείαν τοῦ Θεοῦ; ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παρα-
31 βάλωμεν αὐτήν; ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς, ὅταν
σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν
32 σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ὅταν
σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν
λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους,
ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πε-
με ς 33 τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. [p]Καὶ τοι- — p Matt. 13. 34.

αὐταῖς παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν
λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν· χωρὶς δὲ 34
παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.

q Matt. 8. 18, 23. Luc. 8. 22.

q ΚΑΙ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 35 μϛ ι
ὀψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν.
Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐ- 36 Ι' μζ β
τὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ ἄλλα δὲ πλοι-
άρια ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέ- 37
μου μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ
πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι. καὶ ἦν 38
αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον
καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγου-
σιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολ-
λύμεθα; καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, 39
καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. καὶ
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη με-
γάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε οὕτω; 40
πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; καὶ ἐφοβήθησαν φό- 41
βον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς
ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θά-
λασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

r Matt. 8. 28. Luc. 8. 26.

r ΚΑΙ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, 5 ΙΑ'
εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. καὶ ἐξελθόντι 2
αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ
ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκα-
θάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνη- 3
μείοις· καὶ οὔτε ἁλύσεσιν οὐδεὶς ἠδύνατο αὐ-
τὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ 4
ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ
τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι, καὶ

5 οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι· καὶ διαπαντὸς
νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς
μνήμασιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν
6 λίθοις. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν,
7 ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ κράξας
φωνῇ μεγάλῃ εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ
υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν
8 Θεόν, μή με βασανίσῃς· ἔλεγε γὰρ αὐτῷ,
Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀν-
9 θρώπου. καὶ ἐπηρώτα αὐτόν, Τί σοι ὄνομα;
καὶ ἀπεκρίθη λέγων, Λεγεὼν ὄνομά μοι, ὅτι
10 πολλοί ἐσμεν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά,
11 ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ἦν
δὲ ἐκεῖ πρὸς τὰ ὄρη ἀγέλη χοίρων μεγάλη
12 βοσκομένη· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ
δαίμονες λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοί-
13 ρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν· καὶ ἐπέτρε-
ψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα
τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, εἰσῆλθον εἰς τοὺς
χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρη-
μνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν δὲ ὡς δισχί-
14 λιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. Οἱ δὲ
βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγει-
λαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ
15 ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός· καὶ ἔρχον-
ται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαι-
μονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον καὶ
σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα·
16 καὶ ἐφοβήθησαν. καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ
ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ
17 περὶ τῶν χοίρων. [s]καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν s Act. 16. 39.

t Luc. 8. 38. αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. [t]Καὶ 18 μη η
ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐ-
τὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα ᾖ μετ' αὐτοῦ. ὁ δὲ 19
Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ,
Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ
ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ κύριος ἐποίησε,
καὶ ἠλέησέ σε. καὶ ἀπῆλθε καὶ ἤρξατο κη- 20
ρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

u Matt. 9. 1. Luc. 8. 40. [u]ΚΑΙ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ 21 μθ β
πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος
πολὺς ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν.

x Matt. 9. 18. Luc. 8. 41. [x]Καὶ ἰδοὺ ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, 22 ΙΒ'
ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς
τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολ- 23
λὰ, λέγων, Ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως
ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως
σωθῇ· καὶ ζήσεται. καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ· 24
καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συν-
έθλιβον αὐτόν.

y Lev. 15. 25. Matt. 9. 20. Luc. 8. 43. [y]Καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη 25 ΙΓ'
δώδεκα, καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν 26
ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάν-
τα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς
τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα· ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰη- 27
σοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν, ἥψατο
τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγε γὰρ, Ὅτι κἂν τῶν 28
ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι. καὶ εὐ- 29
θέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ
ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.

6. 19. [z]καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν 30

ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν
τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων;
31 καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις
τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς
32 μου ἥψατο; καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο
33 ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ, φοβηθεῖσα καὶ τρέ-
μουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ
προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν
34 ἀλήθειαν. [a] ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θύγατερ, ἡ a Matt. 9. 22. Infr. 10. 52.
πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην,
35 καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. [b] Ἔτι b Luc. 8. 49.
αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυνα-
γώγου λέγοντες, Ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε·
36 τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ὁ δὲ Ἰησοῦς
εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον, λέγει
τῷ ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε.
37 καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι,
εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν
38 ἀδελφὸν Ἰακώβου. καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον
τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαί-
39 οντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. [c] καὶ εἰσελθὼν c Joh. 11. 11.
λέγει αὐτοῖς, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ
40 παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ
κατεγέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐκβαλὼν ἅπαντας,
παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ
τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπο-
41 ρεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον. καὶ
κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ,
Ταλιθὰ κοῦμι· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Τὸ
42 κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι. καὶ εὐθέως ἀν-
έστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἐτῶν

δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ. καὶ 43
διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνῷ
τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.
d Matt. 13. 54. Luc. 4. 16. [d]ΚΑΙ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν 6 ν α
πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρ- 2
ξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ
ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγοντες, Πόθεν τού-
τῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ;
ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐ-
e Joh. 6. 42. τοῦ γίνονται; [e]οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ 3
υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ
καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀ-
δελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλί-
f Matt. 13. 57. Luc. 4. 24. Joh. 4. 44. ζοντο ἐν αὐτῷ. [f]Ἔλεγε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 4 να α
Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ
πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν
g Matt. 13. 58. τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [g]καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδε- 5
μίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀῤῥώ-
h Matt. 9. 35. Luc. 13. 22. στοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε. [h]καὶ 6 νβ β
ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν· καὶ περι-
ῆγε τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.
i Matt. 10. 1. Luc. 6. 13. et 9. 1. supr. 3. 13. [i]ΚΑΙ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρ- 7 ΙΔ' νγ β
ξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου
αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρ-
k Matt. 10. 9. Luc. 9. 3. των. [k]καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴ- 8
ρωσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πή-
ραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν·
l Act. 12. 8. [l]ἀλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύ- 9
m Matt. 10. 11. Luc. 9. 4. σησθε δύο χιτῶνας. [m]Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, 10 νδ β
Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε

νε 11 ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. [n]καὶ ὅσοι ἂν μὴ n Matt. 10. 14, 15. Luc. 9. 5.
β δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπο- et 10. 10, 11, 12. Act. 13.
ρευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν 51. et 18. 16.
ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐ-
τοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σο-
δόμοις ἢ Γομόῤῥοις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ
12 πόλει ἐκείνῃ. καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα
νς 13 μετανοήσωσι· [o]καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλ- o Jac. 5. 14.
η λον· καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώστους
καὶ ἐθεράπευον.
ΙΕʹ 14 [p]Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης· φανερὸν p Matt. 14. 1. Luc. 9. 7.
νζ γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἔλεγεν, Ὅτι
β Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ
διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ.
15 [q]ἄλλοι ἔλεγον, Ὅτι Ἠλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ q Matt. 16. 14.
ἔλεγον, Ὅτι προφήτης ἐστὶν, ἢ ὡς εἷς τῶν
νη 16 προφητῶν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης εἶπεν, Ὅτι
ε ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν·
νθ 17 αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. [r]Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώ- r Luc. 3. 19.
β δης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην, καὶ
ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα
τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
18 ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. [s]ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης s Lev. 18. 16. et 20. 21.
τῷ Ἡρώδῃ, Ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν
19 γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ Ἡρωδιὰς
ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι·
20 καὶ οὐκ ἠδύνατο. [t]ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο t Matt. 14. 5. et 21. 26.
τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ
ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐ-
τοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.
ξ 21 [u]καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης u Gen. 40. 20. Matt. 14. 6.
ς

τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς με-
γιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς
πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς 22
θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησα-
μένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συν-
ανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ,
Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· καὶ 23
ὤμοσεν αὐτῇ, Ὅτι ὃ ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω
σοι, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. ἡ δὲ 24
ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί αἰτήσο-
μαι; ἡ δὲ εἶπε, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπου- 25
δῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾐτήσατο λέγουσα,
Θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξαυτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κε-
φαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ περί- 26
λυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους
καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν
x Matt. 14. 10. ἀθετῆσαι. [x] καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασι- 27
λεὺς σπεκουλάτωρα, ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν 28
αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορα-
σίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ
αὐτῆς. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 29
ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν
αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

y Luc. 9. 10. [y] Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν 30 ξα η
Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα
z Supr. 3. 20. ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. [z] καὶ εἶπεν αὐ- 31 ξβ ι
τοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον
τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ

ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοὶ, καὶ οὐδὲ
32 φαγεῖν ηὐκαίρουν. [a]καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον a Matt. 14. 13.
33 τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐ- Luc. 9. 10. Joh. 6. 16.
τοὺς ὑπάγοντας οἱ ὄχλοι, καὶ ἐπέγνωσαν αὐ-
τὸν πολλοί· καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πό-
λεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτοὺς,
ιϛ' 34 καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. [b]καὶ ἐξελθὼν εἶ- b Matt. 9. 36.
ξγ ϛ δεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη et 14. 14. Jer.
ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα 23. 1. Ezech. 34. 2. Luc. 9. 11.
ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά.
ξδ α 35 [c]Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελ- c Matt. 14. 15.
θόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν, Ὅτι Luc. 9. 12. Joh. 6. 5.
ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή·
36 ἀπόλυσον αὐτοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς
κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς
37 ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς
φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες
ἀγοράσωμεν διακοσίων δηναρίων ἄρτους, καὶ
38 δῶμεν αὐτοῖς φαγεῖν; [d]ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, d Matt. 14. 17.
Πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ Luc. 9. 13. Joh. 6. 9.
39 γνόντες λέγουσι, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. καὶ
ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια
40 συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ ἀνέπε-
σον πρασιαὶ πρασιαὶ, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ
41 πεντήκοντα. [e]καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους e Joh. 17. 1.
καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρα- 1 Sam. 9. 13.
νὸν, εὐλόγησε· καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους,
καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶ-
σιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι.
42, 43 καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ

ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις,
καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες 44
τοὺς ἄρτους, ὡσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες.
f Matt. 14. 22. Joh. 6. 17. [f]Καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ 45 ξε ϛ
ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ
πέραν πρὸς Βηθσαϊδὰν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ
g Matt. 14. 23. τὸν ὄχλον. [g]καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλ- 46 ξϛ β
h Matt. 14. 23, 24. Joh. 6. 16, 17. θεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. [h]Καὶ ὀψίας 47 ΙΖ'
γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσ- ξζ δ
σης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν 48
αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν
γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς· καὶ περὶ τε-
τάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐ-
τοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελε
παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περι- 49
πατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν φάν-
τασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν· πάντες γὰρ αὐ- 50
τὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως ἐλά-
λησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε·
ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. καὶ ἀνέβη πρὸς αὐ- 51 ξη ϛ
τοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος·
καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,
καὶ ἐθαύμαζον. οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρ- 52
τοις· ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμένη.
i Matt. 14. 34. [i]ΚΑΙ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν 53 ξθ β
Γεννησαρὲτ, καὶ προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελ- 54
θόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόν-
τες αὐτὸν, περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον 55
ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κα-
κῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ
ἐστι. καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ 56

πόλεις ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς
ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα κἂν
τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται·
καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

7. [k] ΚΑΙ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι, k Matt. 15. 1.
καί τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱε-
2 ροσολύμων, καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ᾿ ἔστιν ἀνίπτοις,
3 ἐσθίοντας ἄρτους, ἐμέμψαντο· οἱ γὰρ φαρι-
σαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ
νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦν-
4 τες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἀπὸ
ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι·
καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν,
βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλ-
5 κίων καὶ κλινῶν· ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ
φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, Διατί οἱ μαθη-
ταί σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν
τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθί-
6 ουσι τὸν ἄρτον; [l] Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ- l Esa. 29. 13.
τοῖς, Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ
ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος ὁ
λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν
7 πόῤῥω ἀπέχει ἀπ᾿ ἐμοῦ. [m] μάτην δὲ σέβον- m Matt. 15. 9. Coloss. 2. 18. et seqq. Tit. 1. 14.
ταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα
8 ἀνθρώπων. ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ
Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων,
βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα
9 παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ,
10 ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. [n] Μωσῆς n Exod. 20. 12. Deut. 5. 16.

Matt. 15. 4. Eph. 6. 2. Exod. 21. 17. Levit. 20. 9. Deut. 27. 16. Prov. 20. 20.

γὰρ εἶπε, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μη-
τέρα σου· καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα,
θανάτῳ τελευτάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ἐὰν 11
εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβᾶν,
ὅ ἐστι, δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ 12
οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ
o Matt. 15. 6. αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, [o]ἀκυροῦντες τὸν λό- 13
γον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώ-
κατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
p Matt. 15. 10, &c. [p]Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλε- 14
γεν αὐτοῖς, Ἀκούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε.
q Act. 10. 15. Rom. 14. 17, 20. Tit. 1. 15. [q]οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευό- 15
μενον εἰς αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι·
ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι
r Matt. 11. 15. τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. [r]εἴτις ἔχει ὦτα 16
s Matt. 15. 15. ἀκούειν, ἀκουέτω. [s]Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶ- 17
κον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. καὶ λέγει 18
αὐτοῖς, Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ
νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς
τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι;
ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, 19
ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα
ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα.
Ἔλεγε δὲ, Ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπο- 20
t Matt. 15. 19. Gen. 6. 5. et 8. 21. Prov. 6. 14. Jer. 17. 9. ρευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. [t]ἔσω- 21
θεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, οἱ
διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι,
πορνεῖαι, φόνοι, κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονη- 22
ρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρὸς,
βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. πάντα 23

ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοι-
νοῖ τὸν ἄνθρωπον.
24 [u] Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθό- u Matt. 15. 21.
ρια Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν
οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη
ιθ' 25 λαθεῖν. ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς
εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον,
ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ·
ογ/ϛ 26 ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, Συροφοίνισσα τῷ
γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκ-
27 βάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. [x] ὁ δὲ Ἰησοῦς x Matt. 15. 26.
εἶπεν αὐτῇ, Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ
τέκνα· οὐ γὰρ καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον
28 τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ
ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· καὶ γὰρ
τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ
29 τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ,
Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὕπαγε· ἐξελήλυθε τὸ
30 δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. καὶ ἀπελ-
θοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ δαιμόνιον
ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ
τῆς κλίνης.
κ' 31 [y] ΚΑΙ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου y Matt. 15. 29.
οδ/ι καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς
Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.
32 [z] καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ z Matt. 9. 32. Luc. 11. 14.
παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖ-
33 ρα. [a] καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου a Infr. 8. 23. Joh. 9. 6.
κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς
τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσ-
34 σης αὐτοῦ, [b] καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, b Joh. 11. 41. et 17. 1.

ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθὰ, ὅ ἐστι
διανοίχθητι. καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ 35
αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης
αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. καὶ διεστείλατο 36 οε
αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐ- η
τοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκή-
ρυσσον. καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέ- 37
γοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κώ-
φοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.
c Matt. 15. 32. [c]ἘΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου 8 ΚΑ'
ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, ος ς
προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐ-
τοῦ, λέγει αὐτοῖς, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν 2
ὄχλον· ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί
μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. καὶ ἐὰν ἀπο- 3
λύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυ-
θήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρό-
θεν ἥκουσι. καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθη- 4
ταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε
χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; καὶ ἐπηρώτα 5
αὐτοὺς, Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον,
Ἑπτά. καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν 6
ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους,
εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ
ὄχλῳ. καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογή- 7
σας, εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά. ἔφαγον δὲ, 8
καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν περισσεύματα
κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας. ἦσαν δὲ οἱ φα- 9
γόντες, ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐ-
τούς.

10 [d]Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν d Matt. 15. 39.
μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμα-
οζ/δ 11 νουθά. [e]καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρ- e Matt. 12. 38. et 16. 1. Luc.
ξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ 11. 29. Joh. 6. 30.
σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.
οη/ς 12 [f]καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, λέγει, f Matt. 16. 4.
Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέ-
γω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ ση-
13 μεῖον. Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἐμβὰς πάλιν εἰς
τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.
14 [g]Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ g Matt. 16. 5.
ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.
ΚΒ' οθ/β 15 [h]καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων, Ὁρᾶτε, βλέ- h Matt. 16. 6. Luc. 12. 1.
πετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς
π/ς 16 ζύμης Ἡρώδου. καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλ-
λήλους λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν.
17 [i]καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Τί διαλο- i Supr. 6. 52.
γίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε,
οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν
18 καρδίαν ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέ-
πετε; καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ
19 μνημονεύετε, [k]ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα k Matt. 14. 19. supr. 6. 41.
εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους Luc. 9. 13. Joh. 6. 11.
πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ,
20 Δώδεκα. [l]ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρα- l Matt. 15. 34. supr. ver. 5.
κισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλα-
21 σμάτων ἤρατε; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. καὶ ἔλε-
γεν αὐτοῖς, Πῶς οὐ συνίετε;
Γ' πα/ι 22 ΚΑΙ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν
αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα
23 αὐτοῦ ἅψηται. [m]καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χει- m Supr. 7. 32, 33.

ρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώ-
μης. καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπι-
θεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι
βλέπει; καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε, Βλέπω τοὺς 24
ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦν-
τας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς 25
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀνα-
βλέψαι· καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τη-
λαυγῶς ἅπαντας. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς 26
τὸν οἶκον αὐτοῦ λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην
εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

n Matt. 16. 13. Luc. 9. 18.

[n] Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ 27 ΚΔ πβ α
αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίπ-
που· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ
ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, Ἰωάννην 28
τὸν βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ
ἕνα τῶν προφητῶν. καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, 29
Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστός. καὶ 30 πγ β
ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ
αὐτοῦ.

o Matt. 16. 21. et 17. 22. et 20. 18. infr. 9. 31. et 10. 33. Luc. 9. 22. et 18. 31. et 24. 7.

[o] ΚΑΙ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν 31
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδο-
κιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιε-
ρέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ
μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· καὶ παῤῥησίᾳ 32 πδ ϛ
τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος αὐ-
τὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ. [p] ὁ δὲ 33
ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ λέγων, Ὕπαγε ὀπίσω

p 2 Sam. 19. 22.

μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ,
ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.
πε β 34 [q] Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς q Matt. 10. 38. et 16. 24. Luc. 9. 23. et 14. 27.
μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις θέλει
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ
ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω
35 μοι. [r] ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶ- r Matt. 10. 39. et 16. 25. Luc. 9. 24. et 17. 33. Joh. 12. 25.
σαι, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,
36 οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρω-
πον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζη-
37 μιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; [s] ἢ τί δώσει ἄν- s Psal. 49. 9.
πϛ β 38 θρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; [t] ὃς t Matt. 10. 33. Luc. 9. 26. et 12. 8, 9. Rom. 1. 16. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.
γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους
ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτω-
λῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσε-
ται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς
πζ β 9 αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. [u] Καὶ u Matt. 16. 28. Luc. 9. 27.
ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσί τι-
νὲς τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύ-
σωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.
Ε' 2 [x] Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰη- x Matt. 17. 1. Luc. 9. 28.
σοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν
Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψη-
λὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμ-
3 προσθεν αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο
στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιὼν, οἷα γναφεὺς
4 ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι. καὶ ὤφθη
αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλα-
5 λοῦντες τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος

λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββὶ, καλόν ἐστιν ἡμᾶς
ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ
μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. οὐ 6
γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. [y] καὶ 7
ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθε
φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν
ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ 8
ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον,
ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. [z] Κα- 9
ταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διε-
στείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ
εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νε-
κρῶν ἀναστῇ. καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς 10
ἑαυτοὺς συζητοῦντες, τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν
ἀναστῆναι. [a] Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες, 11
Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἠλίαν δεῖ
ἐλθεῖν πρῶτον; [b] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ- 12
τοῖς, Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ
πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ.
[c] ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, 13
καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· καθὼς γέ-
γραπται ἐπ' αὐτόν.

[d] Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν 14
ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς
συζητοῦντας αὐτοῖς. καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος 15
ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες
ἠσπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμ- 16
ματεῖς, Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; [e] καὶ ἀπο- 17
κριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε, Διδάσκαλε,
ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα

y Esa. 42. 1. Matt. 3. 17. et 17. 5. supr. 1. 11. Luc. 3. 22. et 9. 35. 2 Pet. 1. 17. Deut. 18. 19.

z Matt. 17. 9. Luc. 9. 36.

a Malach. 4. 5.

b Psal. 22. 7. Esa. 53. 3, &c. Dan. 9. 26.

c Luc. 1. 17. Matt. 11. 14. et 17. 10, &c.

d Matt. 17. 14. Luc. 9. 37, 38.

e Matt. 17. 14. Luc. 9. 38.

18 ἄλαλον. καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσ-
σει αὐτὸν, καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόν-
τας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς
μαθηταῖς σου, ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ
19 ἴσχυσαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει, Ὦ
γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι;
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός
20 με. [f]καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν f Supr. 1. 26.
αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτὸν,
καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων.
21 καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος
χρόνος ἐστὶν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
22 εἶπε, Παιδιόθεν. καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς
πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγ-
23 χνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. [g]ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν g Luc. 17. 6.
αὐτῷ, Τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι· πάντα δυ-
24 νατὰ τῷ πιστεύοντι. καὶ εὐθέως κράξας ὁ
πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε, Πι-
25 στεύω κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν
δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετί-
μησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ,
Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ἐγώ σοι
ἐπιτάσσω· ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσ-
26 έλθῃς εἰς αὐτόν. καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ
σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ
νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.
27 ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς,
ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη.
ϟβ 28 [h]Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μαθη- h Matt. 17. 19.
ταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν, Ὅτι

ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; καὶ εἶ- 29
πεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται
ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.
[i] ΚΑΙ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ 30 ξγ/β
τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ.
ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν 31
αὐτοῖς, Ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-
ται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν
αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνα-
στήσεται. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφο- 32 ΚΖ'
βοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. ξδ/ι
[k] Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ· καὶ ἐν τῇ 33
οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτοὺς, Τί ἐν τῇ
ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε; οἱ δὲ ἐσιώ- 34 ξε/β
πων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ
ὁδῷ, τίς μείζων. [l] καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς 35
δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶ-
τος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων
διάκονος. [m] Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐ- 36
τὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ,
εἶπεν αὐτοῖς, [n] Ὃς ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παι- 37 ξς/α
δίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχε-
ται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται,
ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.
[o] Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης λέγων, Δι- 38 ξζ/η
δάσκαλε, εἴδομέν τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκ-
βάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν·
καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Μὴ κωλύετε αὐτόν. 39
οὐδεὶς γὰρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί

i Matt. 16. 21. et 17. 22. Luc. 9. 22, 44. et 18. 31. et 24. 7.
k Matt. 18. 1. Luc. 9. 46. et 22. 24.
l Matt. 20. 26. infr. 10. 43.
m Infr. 10. 16.
n Matt. 10. 40. et 18. 5. Luc. 9. 48. Joh. 13. 20.
o Luc. 9. 49.

40 με. [p] ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν p Matt. 12. 30.
ϟη ς 41 ἐστιν. [q] ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον q Matt. 10. 42.
ὕδατος ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστὲ,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
ϟθ β 42 αὐτοῦ. [r] Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μι- r Matt. 18. 6. Luc. 17. 1, 2.
κρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, καλόν ἐστιν
αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ
τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν
ρ ς 43 θάλασσαν. [s] Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ s Matt. 5. 29. et 18. 8. Deut. 13. 6.
σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι ἐστὶ κυλλὸν
εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας
ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ
ρα ι 44 τὸ ἄσβεστον, [t] ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τε- t Esa. 66. 24.
45 λευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. καὶ ἐὰν ὁ
πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν·
καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν,
ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν
46 γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ
σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ
47 σβέννυται. καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδα-
λίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοι ἐστὶ μον-
όφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς
48 τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν
ρβ β 49 οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. [u] Πᾶς u Lev. 2. 13.
γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ
50 ἁλισθήσεται. [x] καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ x Matt. 5. 13. Luc. 14. 34. Rom. 12. 18. Heb. 12. 14.
ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε;
ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλ-
λήλοις.
ργ ς 10 [y] ΚΑΚΕΙΘΕΝ ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ y Matt. 19. 1.

ὅρια τῆς Ἰουδαίας, διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορ-
δάνου. καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς
αὐτόν· καὶ ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐ-
τούς. Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι ἐπη- 2 ΚΗ'
ρώτησαν αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα
ἀπολῦσαι· πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκρι- 3
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μω-
z Deut. 24. 1. Jer. 3. 1. Matt. 5. 31. σῆς; [z] οἱ δὲ εἶπον, Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον 4
ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. καὶ ἀπο- 5
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντο-
a Gen. 1. 27. et 5. 2. Matt. 19. 4. λὴν ταύτην· [a] ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν 6
b Gen. 2. 24. καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. [b] ἕνεκεν 7
1 Cor. 6. 16. Eph. 5. 31. τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐ-
τοῦ καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθήσεται
πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο 8
εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ
c Matt. 19. 6. μία σάρξ. [c] ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρω- 9
πος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ 10 ρδ
μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν ι
d Matt. 5. 32. et 19. 9. Luc. 16. 18. 1 Cor. 7. 10, 11. αὐτόν. [d] καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ 11 ρε
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοι- β
χᾶται ἐπ' αὐτήν· καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν 12
ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται.
e Matt. 19. 13. Luc. 18. 15. [e] Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται 13 ρς
αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέ- β
f Matt. 18. 3. et 19. 14. 1 Cor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2. ρουσιν. [f] ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἠγανάκτησε, καὶ 14
εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός
με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15
ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ

16 ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. [g]καὶ [g] Matt. 19. 15.
ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ᾿ supr. 9. 36.
αὐτὰ, ηὐλόγει αὐτά.
θ' 17 [h]Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, προσ- [h] Matt. 19. 16. Luc. 18. 18.
δραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν, ἐπηρώτα
αὐτὸν, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν
18 αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς,
19 εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. [i]τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ [i] Exod. 20. 13. et 21. 12.
μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ Deut. 5. 17. Rom. 13. 9.
ψευδομαρτυρήσῃς· μὴ ἀποστερήσῃς· τίμα
20 τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα
21 ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. [k]ὁ δὲ Ἰησοῦς [k] Matt. 6. 19. Luc. 12. 33.
ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν et 16. 9.
αὐτῷ, Ἕν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε ὅσα ἔχεις πώ-
λησον, καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θη-
σαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι,
22 ἄρας τὸν σταυρόν. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ
λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων
23 κτήματα πολλά. [l]Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰη- [l] Job. 31. 24.
σοῦς, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυ- Psal. 62. 11. Prov. 11. 28.
σκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασι- Matt. 19. 23. Luc. 18. 24. 1 Tim. 6. 17.
24 λείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται· οἱ δὲ μαθηταὶ
ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰη-
σοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα,
πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς
χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελ-
25 θεῖν; εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς
τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον
26 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ

M 3

περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυ-
m Job. 42. 2. Jer. 32. 17. Zach. 8. 6. Luc. 1. 37. τούς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; [m] ἐμβλέψας 27
δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις
ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ
n Matt. 4. 20. et 19. 27. Luc. 5. 11. et 18. 28. δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. [n] Καὶ ἤρξατο ὁ 28
Πέτρος λέγειν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν
πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. ἀποκριθεὶς 29
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς
ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελ-
φάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα,
ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου
ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ 30
καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελ-
φὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς, μετὰ
διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν
o Matt. 19. 30. et 20. 16. Luc. 13. 30. αἰώνιον. [o] πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, 31
καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

p Matt. 16. 21. et 17. 22. et 20. 17. supr. 8. 31. et 9. 31. Luc. 9. 22. et 18. 31. et 24. 7. [p] ΗΣΑΝ δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς 32
Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰη-
σοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες
ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώ-
δεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ
q Joh. 18. 32. συμβαίνειν· [q] Ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερο- 33
σόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθή-
σεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι,
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παρα-
δώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαίξουσιν 34
αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύ-
σουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ
τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.
r Matt. 20. 20. [r] Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ 35

Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες, Διδά-
σκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσῃς
36 ἡμῖν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τί θέλετε ποιῆσαί
37 με ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς
ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθί-
38 σωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. [s] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν s Matt. 20. 22. Luc. 12. 50.
αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν
τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ
39 ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; οἱ δὲ εἶπον
αὐτῷ, Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε· καὶ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε·
40 [t] τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύ- t Matt. 25. 34.
μων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς
ριδ β 41 ἡτοίμασται. [u] Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἤρ- u Matt. 20. 24.
ξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.
42 [x] ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέ- x Matt. 20. 25. Luc. 22. 25.
γει αὐτοῖς, Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν
τῶν ἐθνῶν, κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ
43 μεγάλοι αὐτῶν, κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ
οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γε-
νέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται διάκονος ὑμῶν·
44 [y] καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται y Supr. 9. 35. 1 Pet. 5. 3.
ριε δ 45 πάντων δοῦλος· [z] καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- z Joh. 13. 14. Phil. 2. 7.
που οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, Eph. 1. 7. Col. 1. 14.
καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ 1 Tim. 2. 6. Tit. 2. 14.
πολλῶν.

ΛΑ' 46 [a] Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευο- a Matt. 20. 29. Luc. 18. 35.
ρις β μένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρ-
τίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν

προσαιτῶν. καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Να- 47
ζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ
υἱὸς Δαβὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπετί- 48
μων αὐτῷ πολλοὶ, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ
μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με.
καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· 49
καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ,
Θάρσει· ἔγειραι, φωνεῖ σε. ὁ δὲ ἀποβαλὼν 50
τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν
Ἰησοῦν· καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 51
Τί θέλεις ποιήσω σοί; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν
b Matt. 9. 22. αὐτῷ, Ῥαββουνὶ, ἵνα ἀναβλέψω. [b] ὁ δὲ Ἰη- 52
supr. 5. 34. σοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέ-
σωκέ σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολού-
θει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

c Matt. 21. 1. [c] ΚΑΙ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰς 11 ΛΒ'
Luc. 19. 29. Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ρις β
Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν 2
κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι
εἰς αὐτὴν, εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν
οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν
ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε 3
τοῦτο; εἴπατε, Ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν
ἔχει· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελεῖ ὧδε. ἀπ- 4 ρη β
ῆλθον δὲ, καὶ εὗρον τὸν πῶλον δεδεμένον
πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ
λύουσιν αὐτόν. καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων 5
ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον;
οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰη- 6
d Joh. 12. 14. σοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. [d] καὶ ἤγαγον τὸν 7
2 Reg. 9. 13.

πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ.
8 πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν
ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν
ριθ 9 δένδρων, καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν. [e] καὶ e Ps. 118. 25, 26. Matt. 21.
α οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον 9. et 23. 39.
λέγοντες, Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
10 ἐν ὀνόματι κυρίου. εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη
βασιλεία ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ πατρὸς
ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
ρκ 11 [f] Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ f Matt. 21. 12. Luc. 19. 45.
ς εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, Joh. 2. 14.
ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βη-
θανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.
ΑΓ' 12 [g] Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ g Matt. 21. 18.
13 Βηθανίας, ἐπείνασε· καὶ ἰδὼν συκῆν μακρό-
θεν, ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει
τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν
14 εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ
σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ
ρκα 15 ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [h] Καὶ ἔρχονται εἰς h Matt. 21. 12. Luc. 19. 45.
α Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ Joh. 2. 14.
ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ
ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας
τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πω-
16 λούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψε· καὶ οὐκ
ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ·
17 [i] καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, Οὐ γέγραπται, i 1 Reg. 8. 29. Esai. 56. 7.
Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσε- Jer. 7. 11.
ται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε

k Joh. 7. 19. αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. ᵏΚαὶ ἤκουσαν οἱ 18 ρκβ α
γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς
αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν,
ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ
αὐτοῦ.

Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς 19 ρκγ ι
l Matt. 21. 20. πόλεως. ˡΚαὶ πρωῒ παραπορευόμενοι, εἶδον 20
τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀνα- 21
μνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, ἴδε
ἡ συκῆ, ἣν κατηράσω, ἐξήρανται. καὶ ἀποκρι- 22 ρκδ ϛ
θεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν
m Matt. 17. 20. et 21. 21. Luc. 17. 6. Θεοῦ. ᵐἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ 23
τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
τοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἃ λέγει γίνεται·
n Matt. 7. 7. et 21. 22. Luc. 11. 9. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 24. Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22. et 5. 14. ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. ⁿδιὰ τοῦτο λέγω 24 ρκε δ
ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε,
πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε· καὶ ἔσται ὑμῖν.
o Matt. 6. 14. Eph. 4. 32. Col. 3. 13. Eccl. 28. 2. ᵒΚαὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε 25 ΛΔ'
εἴ τι ἔχετε κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ρκϛ ϛ
ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώ-
ματα ὑμῶν. εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ 26
πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ
παραπτώματα ὑμῶν.

p Matt. 21. 23. Luc. 20. 1. ᵖΚΑΙ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· 27 ΛΕ'
καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχον- ρκζ β
ται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα-
q Exod. 2. 14. Act. 4. 7. et 7. 27. τεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ᑫκαὶ λέγουσιν αὐτῷ, 28
Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι
τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς;
ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπε- 29

ρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρί-
θητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
30 ποιῶ. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν,
31 ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. καὶ ἐλογί-
ζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν,
Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε
32 αὐτῷ; [r] ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· r Matt. 14. 5. supr. 6. 20.
ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν
33 Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. καὶ ἀπο-
κριθέντες λέγουσι τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἴδαμεν.
καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ
ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

Λς' ρκη β 12 [s] ΚΑΙ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν, s Matt. 21. 33. Luc. 20. 9.
Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περι- Psal. 80. 8. Esai. 5. 1.
έθηκε φραγμὸν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ Jer. 2. 21. et 12. 10.
ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωρ-
2 γοῖς, καὶ ἀπεδήμησε. καὶ ἀπέστειλε πρὸς
τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ
τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμ-
3 πελῶνος. οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ
4 ἀπέστειλαν κενόν. καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς
αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαν-
τες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμέ-
5 νον. καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον
ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν
6 δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες. ἔτι οὖν ἕνα
υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ
αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, Ὅτι ἐν-
7 τραπήσονται τὸν υἱόν μου. [t] ἐκεῖνοι δὲ οἱ t Psal. 2. 8. Matt. 26. 3.
γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, Ὅτι οὗτός ἐστιν Joh. 11. 53. Gen. 37. 18.
ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ

λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς
ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ
μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. οὐ 6
y Esa. 42. 1. Matt. 3. 17. et 17. 5. supr. 1. 11. Luc. 3. 22. et 9. 35. 2 Pet. 1. 17. Deut. 18. 19. — γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. [y]καὶ 7
ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθε
φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν
ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ 8
ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον,
z Matt. 17. 9. Luc. 9. 36. — ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. [z]Κα- 9
ταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διε-
στείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ
εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νε-
κρῶν ἀναστῇ. καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς 10
ἑαυτοὺς συζητοῦντες, τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν
a Malach. 4. 5. — ἀναστῆναι. [a]Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες, 11
Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἠλίαν δεῖ
b Psal. 22. 7. Esa. 53. 3, &c. Dan. 9. 26. — ἐλθεῖν πρῶτον; [b]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ- 12
τοῖς, Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ
πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ.
c Luc. 1. 17. Matt. 11. 14. et 17. 10, &c. — [c]ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, 13
καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· καθὼς γέ-
γραπται ἐπ' αὐτόν.
d Matt. 17. 14. Luc. 9. 37, 38. — [d]Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν 14
ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς
συζητοῦντας αὐτοῖς. καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος 15
ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες
ἠσπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμ- 16
e Matt. 17. 14. Luc. 9. 38. — ματεῖς, Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; [e]καὶ ἀπο- 17
κριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε, Διδάσκαλε,
ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα

18 ἄλαλον. καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσ-
σει αὐτὸν, καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόν-
τας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς
μαθηταῖς σου, ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ
19 ἴσχυσαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει, Ὦ
γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι;
ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός
20 με. [f] καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν f Supr. 1. 26.
αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτὸν,
καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων.
21 καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος
χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
22 εἶπε, Παιδιόθεν. καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς
πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλα-
23 γχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. [g] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν g Luc. 17. 6.
αὐτῷ, Τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι· πάντα δυ-
24 νατὰ τῷ πιστεύοντι. καὶ εὐθέως κράξας ὁ
πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε, Πι-
25 στεύω κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν
δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετί-
μησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ,
Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ἐγὼ σοὶ
ἐπιτάσσω· ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσ-
26 έλθῃς εἰς αὐτόν. καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ
σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ
νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.
27 ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς,
ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη.
28 [h] Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μαθη- h Matt. 17. 19.
ταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν, Ὅτι

ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; καὶ εἶ- 29
πεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται
ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.
[i] ΚΑΙ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ 30 ξγ β
τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ.
ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν 31
αὐτοῖς, Ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-
ται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν
αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνα-
στήσεται. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφο- 32 ΚΖ'
βοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. ξδ ι
[k] Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ· καὶ ἐν τῇ 33
οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτοὺς, Τί ἐν τῇ
ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε; οἱ δὲ ἐσιώ- 34 ξε β
πων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ
ὁδῷ, τίς μείζων. [l] καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς 35
δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶ-
τος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων
διάκονος. [m] Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐ- 36
τὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ,
εἶπεν αὐτοῖς, [n] Ὃς ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παι- 37 ξς α
δίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχε-
ται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται,
ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.
[o] Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης λέγων, Δι- 38 ξζ η
δάσκαλε, εἴδομέν τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκ-
βάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν·
καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Μὴ κωλύετε αὐτόν. 39
οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί

i Matt. 16. 21. et 17. 22. Luc. 9. 22, 44. et 18. 31. et 24. 7.
k Matt. 18. 1. Luc. 9. 46. et 22. 24.
l Matt. 20. 26. infr. 10. 43.
m Infr. 10. 16.
n Matt. 10. 40. et 18. 5. Luc. 9. 48. Joh. 13. 20.
o Luc. 9. 49.

40 με. [p]ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν p Matt. 12. 30.
ξη ς 41 ἐστιν. [q]ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον q Matt. 10. 42.
ὕδατος ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστὲ,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
ξθ β 42 αὐτοῦ. [r]Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μι- r Matt. 18. 6. Luc. 17. 1, 2.
κρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, καλόν ἐστιν
αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ
τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν
ρ ς 43 θάλασσαν. [s]Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ s Matt. 5. 29. et 18. 8. Deut. 13. 6.
σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι ἐστὶ κυλλὸν
εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας
ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ
ρα ι 44 τὸ ἄσβεστον, [t]ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τε- t Esa. 66. 24.
45 λευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. καὶ ἐὰν ὁ
πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν·
καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν,
ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν
46 γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ
σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ
47 σβέννυται. καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδα-
λίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοι ἐστὶ μον-
όφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς
48 τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν
ρβ β 49 οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. [u]Πᾶς u Lev. 2. 13.
γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ
50 ἁλισθήσεται. [x]καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ x Matt. 5. 13. Luc. 14. 34.
ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Rom. 12. 18. Heb. 12. 14.
ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλ-
λήλοις.

ργ ς 10 [y]ΚΑΚΕΙΘΕΝ ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ y Matt. 19. 1.

ὅρια τῆς Ἰουδαίας, διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορ-
δάνου. καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς
αὐτόν· καὶ ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐ-
τούς. Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι ἐπη- 2 ΚΗ'
ρώτησαν αὐτὸν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα
ἀπολῦσαι· πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκρι- 3
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μω-
[z Deut. 24. 1. Jer. 3. 1. Matt. 5. 31.] σῆς; [z]οἱ δὲ εἶπον, Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον 4
ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. καὶ ἀπο- 5
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντο-
[a Gen. 1. 27. et 5. 2. Matt. 19. 4.] λὴν ταύτην· [a]ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν 6
καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. [b]ἕνεκεν 7
[b Gen. 2. 24. 1 Cor. 6. 16. Eph. 5. 31.] τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐ-
τοῦ καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθήσεται
πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο 8
εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ
[c Matt. 19. 6.] μία σάρξ. [c]ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρω- 9
πος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ 10 ρδ ι
μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν
[d Matt. 5. 32. et 19. 9. Luc. 16. 18. 1 Cor. 7. 10, 11.] αὐτόν. [d]καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ 11 ρε β
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοι-
χᾶται ἐπ' αὐτήν· καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν 12
ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται.

[e Matt. 19. 13. Luc. 18. 15.] [e]Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται 13 ρϛ β
αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέ-
[f Matt. 18. 3. et 19. 14. 1 Cor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.] ρουσιν. [f]ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἠγανάκτησε, καὶ 14
εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός
με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων
ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15
ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ

16 ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. [g]καὶ g Matt. 19. 15. supr. 9. 36.
ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ'
αὐτὰ, ηὐλόγει αὐτά.
θʹ ρϛ β 17 [h]Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, προσ- h Matt. 19. 16. Luc. 18. 18.
δραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν, ἐπηρώτα
αὐτὸν, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν
18 αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς,
19 εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. [i]τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ i Exod. 20. 13. et 21. 12. Deut. 5. 17. Rom. 13. 9.
μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ
ψευδομαρτυρήσῃς· μὴ ἀποστερήσῃς· τίμα
20 τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα
ρη β 21 ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. [k]ὁ δὲ Ἰησοῦς k Matt. 6. 19. Luc. 12. 33. et 16. 9.
ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἓν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε ὅσα ἔχεις πώ-
λησον, καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θη-
σαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι,
ρθ ϛ 22 ἄρας τὸν σταυρόν. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ
λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων
23 κτήματα πολλά. [l]Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰη- l Job. 31. 24. Psal. 62. 11. Prov. 11. 28. Matt. 19. 23. Luc. 18. 24. 1 Tim. 6. 17.
σοῦς, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυ-
σκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασι-
24 λείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται· οἱ δὲ μαθηταὶ
ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰη-
σοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα,
πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς
χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελ-
25 θεῖν; εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς
τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον
26 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ

περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυ-
m Job. 42. 2. Jer. 32. 17. Zach. 8. 6. Luc. 1. 37.
τούς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; [m]ἐμβλέψας 27
δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις
ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ
n Matt. 4. 20. et 19. 27. Luc. 5. 11. et 18. 28.
δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. [n]Καὶ ἤρξατο ὁ 28
Πέτρος λέγειν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν
πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. ἀποκριθεὶς 29
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς
ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελ-
φάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα,
ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου
ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ 30
καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελ-
φὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς, μετὰ
διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν
o Matt. 19. 30. et 20. 16. Luc. 13. 30.
αἰώνιον. [o]πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, 31
καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

p Matt. 16. 21. et 17. 22. et 20. 17. supr. 8. 31. et 9. 31. Luc. 9. 22. et 18. 31. et 24. 7.
[p]ΗΣΑΝ δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς 32
Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰη-
σοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες
ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώ-
δεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ
q Joh. 18. 32.
συμβαίνειν· [q]Ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερο- 33
σόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθή-
σεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι,
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παρα-
δώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαίξουσιν 34
αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύ-
σουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ
τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.
r Matt. 20. 20.
[r]Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ 35

Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες, Διδά-
σκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσῃς
36 ἡμῖν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τί θέλετε ποιῆσαί
37 με ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς
ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθί-
38 σωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. [s]ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν s Matt. 20. 22. Luc. 12. 50.
αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν
τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ
39 ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; οἱ δὲ εἶπον
αὐτῷ, Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε· καὶ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε·
40 [t]τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύ- t Matt. 25. 34.
μων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς
ριδ β 41 ἡτοίμασται. [u]Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἤρ- u Matt. 20. 24.
ξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.
42 [x]ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέ- x Matt. 20. 25. Luc. 22. 25.
γει αὐτοῖς, Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν
τῶν ἐθνῶν, κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ
43 μεγάλοι αὐτῶν, κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ
οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γε-
νέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται διάκονος ὑμῶν·
44 [y]καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται y Supr. 9. 35. 1 Pet. 5. 3.
ριε δ 45 πάντων δοῦλος· [z]καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- z Joh. 13. 14. Phil. 2. 7.
που οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, Eph. 1. 7. Col. 1. 14.
καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ 1 Tim. 2. 6. Tit. 2. 14.
πολλῶν.
ΛΑ' ρις β 46 [a]Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευο- a Matt. 20. 29. Luc. 18. 35.
μένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρ-
τίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν

προσαιτῶν. καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Να- 47
ζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ
υἱὸς Δαβὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπετί- 48
μων αὐτῷ πολλοὶ, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ
μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με.
καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· 49
καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ,
Θάρσει· ἔγειραι, φωνεῖ σε. ὁ δὲ ἀποβαλὼν 50
τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν
Ἰησοῦν· καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 51
Τί θέλεις ποιήσω σοί; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν
b Matt. 9. 22. supr. 5. 34. αὐτῷ, Ῥαββονὶ, ἵνα ἀναβλέψω. [b] ὁ δὲ Ἰη- 52
σοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέ-
σωκέ σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολού-
θει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

c Matt. 21. 1. Luc. 19. 29. [c] ΚΑΙ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰς 11 ΑΒ'
Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ριζ/β
Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν 2
κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι
εἰς αὐτὴν, εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν
οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν
ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε 3
τοῦτο; εἴπατε, Ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν
ἔχει· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελεῖ ὧδε. ἀπ- 4 ριη/β
ῆλθον δὲ, καὶ εὗρον τὸν πῶλον δεδεμένον
πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ
λύουσιν αὐτόν. καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων 5
ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον;
οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰη- 6
d Joh. 12. 14. 2 Reg. 9. 13. σοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. [d] καὶ ἤγαγον τὸν 7

πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ.
8 πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν
ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν
ρῑθ α 9 δένδρων, καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν. [e] καὶ e Ps. 118. 25, 26. Matt. 21. 9. et 23. 39.
οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον
λέγοντες, Ὡσαννὰ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
10 ἐν ὀνόματι κυρίου. εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη
βασιλεία ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ πατρὸς
ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
ρ̄κ ς 11 [f] Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ f Matt. 21. 12. Luc. 19. 45. Joh. 2. 14.
εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα,
ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βη-
θανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.
ΑΓʹ 12 [g] Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ g Matt. 21. 18.
13 Βηθανίας, ἐπείνασε· καὶ ἰδὼν συκῆν μακρό-
θεν, ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει
τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν
14 εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ
σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ
ρ̄κα α 15 ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [h] Καὶ ἔρχονται εἰς h Matt. 21. 12. Luc. 19. 45. Joh. 2. 14.
Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ
ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ
ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας
τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πω-
16 λούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψε· καὶ οὐκ
ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ·
17 [i] καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, Οὐ γέγραπται, i 1 Reg. 8. 29. Esai. 56. 7. Jer. 7. 11.
Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσε-
ται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε

k Joh. 7. 19. αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. [k]Καὶ ἤκουσαν οἱ 18 ρκβ
γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς α
αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν,
ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ
αὐτοῦ.

Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς 19 ρκγ
l Matt. 21. 20. πόλεως. [l]Καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι, εἶδον 20 ι
τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀνα- 21
μνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, ἴδε
ἡ συκῆ, ἣν κατηράσω, ἐξήρανται. καὶ ἀποκρι- 22 ρκδ
θεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν ς
m Matt. 17. 20. et 21. 21. Luc. 17. 6. Θεοῦ. [m]ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ 23
τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
τοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἃ λέγει γίνεται·
n Matt. 7. 7. et 21. 22. Luc. 11. 9. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 24. Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22. et 5. 14. ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. [n]διὰ τοῦτο λέγω 24 ρκε
ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, δ
πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε· καὶ ἔσται ὑμῖν.
o Matt. 6. 14. Eph. 4. 32. Col. 3. 13. Eccl. 28. 2. [o]Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε 25 ΛΔ
εἴ τι ἔχετε κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ρκς
ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώ- ς
ματα ὑμῶν. εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ 26
πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ
παραπτώματα ὑμῶν.

p Matt. 21. 23. Luc. 20. 1. [p]ΚΑΙ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· 27 ΛΕ
καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχον- ρκζ
ται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα- β
q Exod. 2. 14. Act. 4. 7. et 7. 27. τεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, [q]καὶ λέγουσιν αὐτῷ, 28
Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι
τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς;
ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπε- 29

ρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρί-
θητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
30 ποιῶ. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν,
31 ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. καὶ ἐλογί-
ζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν,
Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε
32 αὐτῷ; [r]ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· r Matt. 14. 5. supr. 6. 20.
ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν
33 Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. καὶ ἀπο-
κριθέντες λέγουσι τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἴδαμεν.
καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ
ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

Λϛ' ρκη β
12 [s]ΚΑΙ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν, s Matt. 21. 33. Luc. 20. 9.
Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περι- Psal. 80. 8. Esai. 5. 1.
έθηκε φραγμὸν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ Jer. 2. 21. et 12. 10.
ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωρ-
2 γοῖς, καὶ ἀπεδήμησε. καὶ ἀπέστειλε πρὸς
τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ
τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμ-
3 πελῶνος. οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ
4 ἀπέστειλαν κενόν. καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς
αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαν-
τες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμέ-
5 νον. καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον
ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν
6 δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες. ἔτι οὖν ἕνα
υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ
αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, Ὅτι ἐν-
7 τραπήσονται τὸν υἱόν μου. [t]ἐκεῖνοι δὲ οἱ t Psal. 2. 8. Matt. 26. 3.
γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, Ὅτι οὗτός ἐστιν Joh. 11. 53. Gen. 37. 18.
ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ

ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λαβόντες αὐ- 8
τὸν ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπε-
λῶνος. τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπε- 9
λῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωρ-
γοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. [u]οὐδὲ 10
τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν ἀπ-
εδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη
εἰς κεφαλὴν γωνίας. παρὰ κυρίου ἐγένετο 11
αὕτη· καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν 12 ρκθ
τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν α
παραβολὴν εἶπε· καὶ ἀφέντες αὐτὸν, ἀπῆλ-
θον.

u Ps. 118. 22. Esa. 28. 16. Matt. 21. 42. Luc. 20. 17. Act. 4. 11. Rom. 9. 33. 1 Pet. 2. 7.

[x]Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν 13 ΛΖ
φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ρλ β
ἀγρεύσωσι λόγῳ. οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν 14
αὐτῷ, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ
οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις
εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας
τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆνσον
Καίσαρι δοῦναι ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν;
ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν, εἶπεν αὐ- 15
τοῖς, Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον,
ἵνα ἴδω. οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς, 16
Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ
εἶπον αὐτῷ, Καίσαρος. [y]Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 17
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος
Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἐθαύ-
μασαν ἐπ' αὐτῷ.

x Matt. 22. 15. Luc. 20. 20.

y Matt. 17. 25. et 22. 21. Rom. 13. 7.

[z]Καὶ ἔρχονται σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, 18
οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ

z Matt. 22. 23. Luc. 20. 27. Act. 23. 8.

19 ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες, [a]Διδάσκαλε, a Deut. 25, 5. 6.
Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς
ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ
ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
20 αὐτοῦ. ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος
ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε
21 σπέρμα· καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ
ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα· καὶ
22 ὁ τρίτος ὡσαύτως· καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτὰ,
καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων
23 ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει,
ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ
24 γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. καὶ ἀποκρι-
θεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ διὰ τοῦτο
πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν
25 δύναμιν τοῦ Θεοῦ; [b]ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν b Matt. 22. 30. Luc. 20. 36.
ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίσκον-
ται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρα-
26 νοῖς. [c]περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, c Exod. 3. 6. Matt. 22. 31, 32. Act. 7. 32. Heb. 11. 16.
οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τῆς
βάτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς λέγων, Ἐγὼ ὁ
Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς
27 Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ Θεὸς
ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.
28 [d]Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, d Matt. 22. 34. Luc. 10. 25.
ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς
αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, Ποία
29 ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή; [e]ὁ δὲ Ἰησοῦς e Deut. 6. 4. et 10. 12. Luc. 10. 27.
ἀπεκρίθη αὐτῷ, Ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντο-
λῶν, Ἄκουε, Ἰσραήλ· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν,

Κύριος εἷς ἐστι· καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν 30
Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δια-
νοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. αὕτη
πρώτη ἐντολή. [f]καὶ δευτέρα ὁμοία, αὕτη, 31
Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι. καὶ 32 ρλβ ι
εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, Καλῶς διδάσκαλε,
ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ἐστι Θεὸς, καὶ οὐκ
ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. καὶ τὸ ἀγαπᾷν 33
αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς
συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον
ὡς ἑαυτὸν, πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυ-
τωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν. καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν 34 ρλγ β
αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ,
Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.
καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.
[g]Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδά- 35 Μ' ρλδ β
σκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς λέγουσιν οἱ γραμμα-
τεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός ἐστι Δαβίδ; [h]αὐτὸς 36
γὰρ Δαβὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ,
Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ
δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. αὐτὸς οὖν Δαβὶδ 37
λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ
ἐστι; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.
[i]Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, 38 ρλ β
Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων
ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν
ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς 39

f Lev. 19. 18. Matt. 22. 39. Luc. 10. 27. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8.

g Matt. 22. 41. Luc. 20. 41.

h Ps. 110. 1. Act. 2. 34. 1 Cor. 15. 25. Heb. 1. 13. et 10. 13.

i Matt. 23. 3, &c. Luc. 11. 43. et 20. 46.

συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δεί-
ρλϛ η 40 πνοις. [k] οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χη- k Matt. 23. 14. Luc. 20. 47. 2 Tim. 3. 6. Tit. 1. 11.
ρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι·
οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.
ΜΑ' 41 [l] Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γα- l Luc. 21. 1. 2 Reg. 12. 9.
ζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει
χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ
42 πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· καὶ ἐλθοῦσα μία
χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράν-
43 της. [m] καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς m 2 Cor. 8. 12.
αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ
χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκε
44 τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. πάντες
γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον·
αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα
εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.
ρλζ β 13 [n] ΚΑΙ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, n Matt. 24. 1. Luc. 21. 5.
λέγει αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδά-
σκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκο-
2 δομαί. [o] καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, o 1 Reg. 9. 7, 8. Mich. 3. 12. Luc. 19. 44.
Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ
μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ κατα-
ΜΒ' ρλη β 3 λυθῇ. [p] Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος p Matt. 24. 3. Luc. 21. 7.
τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων
αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ
4 Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, [q] Εἰπὲ ἡμῖν, πότε q Act. 1. 6.
ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ
5 πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; [r] ὁ δὲ Ἰησοῦς r Jer. 29. 8.
ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν, Βλέπετε Matt. 24. 4. Luc. 21. 8. Eph. 5. 6.
ρλθ α 6 μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. [s] πολλοὶ γὰρ ἐλεύ- 2 Thess. 2. 3. 1 Joh. 4. 1.
σονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι s Jer. 14. 14. et 23. 21.

ἐγώ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν 7
δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων,
μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι. ἀλλ᾽ οὔπω
t Esa. 19. 2. τὸ τέλος. [t]Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ 8
ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσον-
ται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ
u Matt. 10. 17, 18. et 24. 9. Luc. 21. 12. Joh. 15. 19. et 16. 2. Apoc. 2. 10. καὶ ταραχαί. [u]ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα. Βλέ- 9
πετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς. παραδώσουσι γὰρ
ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρή-
σεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων στα-
θήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς·
x Matt. 24. 14. [x]καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆ- 10 ρμ ς
y Matt. 10. 19. Luc. 12. 11. et 21. 14. ναι τὸ εὐαγγέλιον. [y]ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς 11
παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ρμα β
μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ᾽ ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε
ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.
z Ezech. 38. 21. Mich. 7. 5, 6. [z]παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, 12
καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα
a Matt. 10. 22. et 24. 13. Luc. 21. 19. Apoc. 2. 7, 10. et 3. 10. ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· [a]καὶ 13
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά
μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθή-
σεται.

b Matt. 24. 15. Luc. 21. 20, 21. Dan. 9. 27. et 12. 11. [b]Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώ- 14 ρμβ ς
σεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου,
ἑστὼς ὅπου οὐ δεῖ· ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·
τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ
ὄρη· ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβάτω εἰς 15 ρμγ β
τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω ἆραί τι ἐκ τῆς
οἰκίας αὐτοῦ· καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ 16
ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον

ρμδ β 17 αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ
ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
ρμε ς 18 προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν
ρμς β 19 χειμῶνος. ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι
θλίψις, οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς
κτίσεως ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ
ρμζ ς 20 οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβωσε
τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ
διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε
ρμη β 21 τὰς ἡμέρας. [c]Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, c Matt. 24. 23. Luc. 17. 23.
Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ πιστεύ- et 21. 8.
ρμθ ς 22 σητε. [d]ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ d Deut. 13. 1. 2 Thess. 2. 11.
ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέ-
ρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾷν, εἰ δυνατὸν, καὶ
23 τοὺς ἐκλεκτούς. [e]ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ e 2 Pet. 3. 17.
ρν β 24 προείρηκα ὑμῖν πάντα. [f]Ἀλλ' ἐν ἐκείναις f Esa. 13. 10. Ezech. 32. 7.
ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὁ Joel. 2. 31. et 3. 15. Matt.
ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει 24. 29. Luc. 21. 25. Apoc.
25 τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ 6. 12.
ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν
ρνα β 26 τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. [g]καὶ τότε g Dan. 7. 10. Matt. 16. 27.
ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον et 24. 30. infr. 14. 62.
ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. Luc. 21. 27. Act. 1. 11.
27 καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, 1 Thess. 4. 16. 2 Thess. 1. 10.
καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν Apoc. 1. 7.
τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου
οὐρανοῦ.

28 [h]Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβο- h Matt. 24. 32. Luc. 21. 29.
λήν· ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένη-
ται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγ-
29 γὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν

ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς
i Matt. 24. 34. Luc. 21. 32. ἐστιν ἐπὶ θύραις. [i]Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ 30
μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα
k Ps. 102. 27. Esa. 40. 8. et 51. 6. Heb. 1. 11. ταῦτα γένηται. [k]ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρ- 31
ελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλ-
θωσι.
l Matt. 24. 36. Act. 1. 7. [l]Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας, 32 ΜΓ' ρνβ ς
οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ,
οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ.
m Matt. 24. 42. et 25. 13. Luc. 12. 40. et 21. 36. 1 Thess. 5. 6. [m]Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· 33 ρνγ ς
οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν. ὡς ἄν- 34 ρνδ β
θρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ
δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ
ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνε-
τείλατο ἵνα γρηγορῇ. γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ 35 ρνε β
οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται,
ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ
πρωΐ· μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς καθεύ- 36
δοντας. ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, Γρη- 37
γορεῖτε.

n Matt. 26. 1. Luc. 22. 1. Joh. 11. 55. et 13. 1. [n]ΗΝ δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο 14 ρνς α
ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες
ἀποκτείνωσιν· ἔλεγον δὲ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, 2 ρνζ ς
o Matt. 26. 6. Luc. 7. 37. Joh. 11. 2. et 12. 3. μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ. [o]Καὶ ὄντος 3 Μ ρ α
αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ
λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχου-
σα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πο-
λυτελοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον,
κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δέ 4
τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ λέ-

γοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου
5 γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω
τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτω-
6 χοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρ-
ρνθ δ 7 έχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο εἰς ἐμέ. [p] πάν- p Deut. 15. 11.
τοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν,
καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι·
8 ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ὃ ἔσχεν αὕτη,
ἐποίησε· προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς
9 τὸν ἐνταφιασμόν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν
κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν
κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται
ρξ β 10 εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. [q] Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ q Matt. 26. 14. Luc. 22. 4.
Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς
11 τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. Οἱ
δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο
αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαί-
ρως αὐτὸν παραδῷ.
ΜΕ' 12 [r] ΚΑΙ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε r Matt. 26. 17. Luc. 22. 7.
τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Exod. 12. 17. Deut. 16. 5.
αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν
13 ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; καὶ ἀποστέλλει δύο
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπά-
γετε εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄν-
θρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολου-
14 θήσατε αὐτῷ, καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε
τῷ οἰκοδεσπότῃ, Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει,
Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ
15 τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ αὐτὸς ὑμῖν
δείξει ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον·

ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν· καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ 16
αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον
καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

s Matt. 26. 20. Luc. 22. 14. Joh. 13. 21. t Psal. 41. 10. Act. 1. 16.

[s] Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν 17
δώδεκα· [t] καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόν- 18 Μϛ'
των, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ρξα δ
εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ'
ἐμοῦ. οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν 19 ρξβ α
αὐτῷ εἷς καθ' εἷς, Μήτι ἐγώ; καὶ ἄλλος,
Μήτι ἐγώ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς 20 ρξγ β
ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς

u Matt. 26. 24. Luc. 22. 22. Joh. 13. 18.

τὸ τρυβλίον. [u] ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 21 ρξδ ϛ
ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ
δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ
ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

x Matt. 26. 26. Luc. 22. 19. 1 Cor. 11. 24.

[x] Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς 22 ρξε α
ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς
καὶ εἶπε, Λάβετε φάγετε. τοῦτό ἐστι τὸ
σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαρι- 23 ρξϛ β
στήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ
πάντες· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ 24
αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ
πολλῶν ἐκχυνόμενον. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι 25
οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμ-
πέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ
πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

y Matt. 26. 30. Luc. 22. 39. Joh. 18. 1. z Matt. 26. 31. Luc. 22. 31. Joh. 16. 32. Zach. 13. 7.

[y] Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν 26 ρξζ ϛ
Ἐλαιῶν. [z] καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι 27 ρξη δ
πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ
ταύτῃ· ὅτι γέγραπται, Πατάξω τὸν ποιμένα,

ρξθ/ς 28 καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. [a]ἀλλὰ a Infr. 16. 7. Matt. 26. 32.
μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν et 28. 10.
ρο/α 29 Γαλιλαίαν. [b]ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ εἰ b Matt. 26. 33.
πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. Luc. 22. 33. Joh. 13. 37.
30 [c]καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, c Matt. 26. 34.
ὅτι σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς Luc. 22. 34. Joh. 13. 38.
ροα/ς 31 ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. [d]ὁ d Joh. 13. 37.
δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, Ἐάν με δέῃ
συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι.
ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.
ροβ/α 32 [e]ΚΑΙ ἔρχονται εἰς χωρίον, οὗ τὸ ὄνομα e Matt. 26. 36.
Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Luc. 22. 39. Joh. 18. 1.
ρογ/ς 33 Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι. καὶ παρα-
λαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ
Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ. καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖ-
ροδ/δ 34 σθαι καὶ ἀδημονεῖν. [f]καὶ λέγει αὐτοῖς, Πε- f Matt. 26. 38.
ρίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· Luc. 22. 44. Joh. 12. 27.
ροε/α 35 μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. [g]Καὶ προελθὼν g Luc. 22. 41.
μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο,
ἵνα εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ
ρος/α 36 ὥρα· [h]καὶ ἔλεγεν, Ἀββᾶ ὁ πατὴρ, πάντα h Joh. 6. 38.
δυνατά σοι. παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ
τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ.
ροζ/β 37 [i]καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, i Matt. 26. 40.
καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; οὐκ Luc. 22. 45.
38 ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; [k]γρηγορεῖτε k Gal. 5. 17.
καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πει-
ρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ
ροη/δ 39 ἀσθενής. Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο,
ροθ/ς 40 τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. καὶ ὑποστρέψας
εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ

οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ
ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι.

Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, 41 ρπ/δ
Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἀπ-
έχει, ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν.
ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγ- 42
γικε.

l Matt. 26. 47. Luc. 22. 47. Joh. 18. 3. [l]Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παρα- 43 ρπα/α
γίνεται Ἰούδας, εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ'
αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύ-
λων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμμα-
τέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. δεδώκει δὲ ὁ 44 ρπβ/β
παραδιδοὺς αὐτὸν, σύσσημον αὐτοῖς, λέγων,
Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐ-
m 2 Sam. 20. 9. τὸν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. [m]καὶ ἐλθὼν, 45
εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει, Ῥαββὶ ῥαββί·
καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' 46
αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐ-
τόν.

Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος 47 ρπγ/α
τὴν μάχαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιε-
ρέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Καὶ ἀπο- 48 ρπδ/α
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ λῃ-
στὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλ-
n Psal. 22. 7. et 69. 10. Esa. 53. 12. Matt. 26. 56. Luc. 24. 25. λαβεῖν με; [n]καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν 49 ρπε/ς
τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με·
o Job. 19. 13. Psal. 88. 9. ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. [o]Καὶ ἀφέν- 50
τες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. καὶ εἷς τις νεα- 51 ρπς/ι
νίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβεβλημένος σιν-
δόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ

52 νεανίσκοι· ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυ-
μνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.
ρπζ α 53 [p]ΚΑΙ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχ- p Matt. 26. 57. Luc. 22. 54.
ιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχ- Joh. 18. 13, 24.
ιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.
ρπη δ 54 καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ
ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ
ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ
ρπθ β 55 θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. [q]οἱ δὲ ἀρχι- q Matt. 26. 59. Act. 6. 13.
ερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ
Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν·
ρϟ ς 56 καὶ οὐχ εὕρισκον. πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύ-
ρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ
57 ἦσαν. καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν
58 κατ' αὐτοῦ, λέγοντες, [r]Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν r Infr. 15. 29. Joh. 2. 19.
αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν
τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμε-
59 ρῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. καὶ
60 οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. [s]Καὶ s Matt. 26. 62.
ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε
τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί
61 οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; [t]ὁ δὲ ἐσιώπα, t Esa. 53. 7. Act. 8. 32.
καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς
ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ
ρϟα α 62 Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; [u]ὁ δὲ Ἰη- u Dan. 7. 10. Matt. 16. 27.
σοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι. καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν et 24. 30. et 25. 31. et 26.
τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνά- 64. Luc. 21. 27. et 22. 69.
μεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ Joh. 6. 62. Act. 1. 11.
ρϟβ ς 63 οὐρανοῦ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, διαῤῥήξας τοὺς χι- 1 Thess. 4. 16. 2 Thess. 1. 10.
τῶνας αὐτοῦ, λέγει, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν Apoc. 1. 7.
ρϟγ β 64 μαρτύρων; ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί

ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐ-
x Job. 16. 10, 11. Esa. 50. 6. Matt. 26. 67. Joh. 19. 3. τὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου. ˣΚαὶ ἤρξαντό 65 ρξδ α
τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ
λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέται
ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον.
y Matt. 26. 58, 69. Luc. 22. 55. Joh. 18. 16, 17. ʸΚαὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, 66 ΜΖ′
ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, ρξε α
καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμ- 67
βλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Να-
ζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων, 68
Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. καὶ
ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ
z Matt. 26. 71. Luc. 22. 58. Joh. 18. 25. ἐφώνησε. ᶻκαὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν 69 ρξς α
πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν,
Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. ὁ δὲ πάλιν ἠρ- 70
νεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες
ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ
γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει.
ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, Ὅτι 71
οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε.
a Matt. 26. 34, 75. Luc. 22. 61. Joh. 13. 38. et 18. 27. ᵃκαὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀν- 72 ρξζ β
εμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος οὗ εἶπεν αὐ-
τῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι
δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.
b Psal. 2. 2. Matt. 27. 1. Luc. 22. 66. et 23. 1. Joh. 18. 28. Act. 3. 13. ᵇΚΑΙ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποι- 15 ρξη β
ήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων
καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δή-
σαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν
c Matt. 27. 2, 11. Luc. 23. 3. Joh. 18. 33. τῷ Πιλάτῳ. ᶜκαὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλά- 2 ρξθ α
τος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ

σ α 3 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ κατ-
σα 4 ηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· [d]ὁ δὲ d Matt. 27. 13.
δ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων, Joh. 19. 10.
Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατα-
5 μαρτυροῦσιν· ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπ-
εκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.
σβ β 6 [e]Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέ- e Matt. 27. 15. Luc. 23. 17.
σγ 7 σμιον, ὅνπερ ᾐτοῦντο. [f]ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Joh. 18. 39. f Matt. 27. 16.
δ Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμέ- Luc. 23. 19. Joh. 18. 40.
νος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκει-
8 σαν. καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖ-
9 σθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλάτος
ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, Θέλετε ἀπολύσω
10 ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐγίνωσκε
γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ
11 ἀρχιερεῖς. [g]οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν g Matt. 27. 20.
ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ Luc. 23. 18. Joh. 18. 40. Act. 3. 14.
σε α 12 αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶ-
πεν αὐτοῖς, Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε
13 βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν,
14 Σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐ-
τοῖς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσο-
σϛ α 15 τέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. [h]Ὁ δὲ h Matt. 27. 26. Joh. 19. 1.
Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποι-
ῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ
παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα
σταυρωθῇ.
σζ δ 16 [i]Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω i Matt. 27. 27. Joh. 19. 1.
τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦ-
17 σιν ὅλην τὴν σπεῖραν, καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν
πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες

ἀκάνθινον στέφανον, καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι 18
αὐτὸν, Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· καὶ 19
ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ
ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσ-
εκύνουν αὐτῷ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, 20 σιη
ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν ς
αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· καὶ ἐξάγουσιν αὐ-
k Matt. 27. 32. Luc. 23. 26. τὸν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. [k]καὶ ἀγγα- 21 σθ
ρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, α
ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάν-
δρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐ-
τοῦ.

l Matt. 27. 33. Luc. 23. 33. [l]ΚΑΙ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, 22 σι
Joh. 19. 17. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, κρανίου τόπος. Καὶ 23 α
ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ σια δ
m Ps. 22. 19. Matt. 27. 35. δὲ οὐκ ἔλαβε. [m]Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, 24 σιβ
Luc. 23. 34. Joh. 19. 23. διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆ- α
n Matt. 27. 45. Luc. 23. 44. ρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ. [n]ἦν δὲ ὥρα τρίτη, 25 σιγ
Joh. 19. 14. o Matt. 27. 37. καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. [o]Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ 26 ι
Luc. 23. 38. Joh. 19. 19. τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς σιδ α
p Matt. 27. 38. Luc. 23. 32. τῶν Ἰουδαίων. [p]Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι 27 σιε
δύο λῃστὰς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύ- α
q Esa. 53. 12. Luc. 22. 37. μων αὐτοῦ. [q]καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέ- 28 σις
r Psal. 22. 8. et 69. 21. et γουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. [r]Καὶ οἱ 29 η
109. 25. Matt. 27. 39. Luc. παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦν- σιζ ς
23. 35. supr. 14. 58. Joh. 2. 19. τες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες, Οὐὰ ὁ
καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰ-
κοδομῶν· σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ 30
τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμ- 31 σιη
παίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμμα- β
τέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύ-

σιθ 32 *ναται σῶσαι. ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ*
β *Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα*
ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυ-
σκ 33 *ρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.* [s] *Γενομένης* s Matt. 27. 45. Luc. 23. 44.
β *δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν*
σκα 34 *γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης·* [t] *καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐν-* t Psal. 22. 1. Matt. 27. 46.
ς *νάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων,*
Ἐλωῒ Ἐλωῒ, λαμμᾶ σαβαχθανί; ὅ ἐστι μεθ-
ερμηνευόμενον, Ὁ Θεός μου ὁ Θεός μου, εἰς
σκβ 35 *τί με ἐγκατέλιπες; καὶ τινὲς τῶν παρεστη-*
β *κότων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ἰδοὺ Ἠλίαν φω-*
36 *νεῖ.* [u] *δραμὼν δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον* u Psal. 69. 22. Joh. 19. 29.
ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτὸν,
λέγων, Ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθ-
ελεῖν αὐτόν.
σκγ 37 [x] *Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξ-* x Matt. 27. 50. Luc. 23. 46.
α 38 *έπνευσε.* [y] *καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ* Joh. 19. 30.
σκδ β *ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.* y 2 Par. 3. 14. Matt. 27. 51. Luc. 23. 45.
σκε 39 [z] *Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναν-* z Matt. 27. 54. Luc. 23. 47.
β *τίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, εἶ-*
πεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν Θεοῦ.
σκς 40 [a] *ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦ-* a Matt. 27. 55. Luc. 23. 49.
ς *σαι, ἐν αἷς ἦν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ* Psal. 38. 12.
Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆ
41 *μήτηρ, καὶ Σαλώμη,* [b] *αἳ καὶ, ὅτε ἦν ἐν τῇ* b Luc. 8. 2, 3.
Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν
αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ
εἰς Ἱεροσόλυμα.
ΜΗ' 42 [c] *Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρα-* c Matt. 27. 57. Luc. 23. 50.
σκζ α 43 *σκευὴ, ὅ ἐστι προσάββατον, ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ* Joh. 19. 38.
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτὴς, ὃς

καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον,
καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πι- 44
λάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσ-
καλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐ-
τὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ 45
κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ.
d Matt. 12. 40. et 26. 12. et 27. 60. Luc. 23. 53. Joh. 19. 41, 42. [d]καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν, 46 σκη α
ἐνείλησε τῇ σινδόνι. καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν
μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ
προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνη-
μείου. ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία 47 σκθ ς
Ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται.

e Matt. 28. 1. Luc. 24. 1. Joh. 20. 1. [e]ΚΑΙ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία 16 σλ η
ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ
Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι
ἀλείψωσιν αὐτόν. καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς 2 σλα α
σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατεί-
λαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτὰς, 3
Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας
τοῦ μνημείου; καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν 4
ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας
f Matt. 28. 1, 2. Joh. 20. 12. σφόδρα. [f]καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, 5
εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς,
περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμ-
g Matt. 28. 5. Luc. 24. 5. βήθησαν. [g]ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ ἐκθαμβεῖ- 6 σλβ β
σθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν
ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ
h Supr. 14. 28. Matt. 26. 32. et 28. 10. Act. 1. 3. et 13. 31. 1 Cor. 15. 5. τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. [h]ἀλλ' ὑπάγετε, 7
εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ,
ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐ-

σλγ/β 8 τὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. [l] καὶ ἐξελθοῦ- l Matt. 28. 8. Luc. 24. 9. Joh. 20. 18.
σαι ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ
αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν
εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ.
9 [k] Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη k Joh. 20. 14, 16. Luc. 8. 2.
πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβε-
10 βλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα
ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πεν-
σλδ/ι 11 θοῦσι καὶ κλαίουσι. κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι
σλε/η 12 ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. [l] Μετὰ l Luc. 24. 13.
δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφα-
νερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς
13 ἀγρόν. κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς
σλϛ/κ 14 λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. [m] Ὕστε- m Luc. 24. 36. Joh. 20. 19. 1 Cor. 15. 5, 7.
ρον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανε-
ρώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ
σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν
15 ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. [n] Καὶ εἶπεν n Matt. 28. 19. Joh. 15. 16.
αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα,
16 κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. [o] ὁ o Joh. 3. 18, 36. et 12. 48.
πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς, σωθήσεται· ὁ δὲ
17 ἀπιστήσας κατακριθήσεται. [p] σημεῖα δὲ τοῖς p Luc. 10. 17. Act. 5. 16. et 8. 7. et 16. 18. et 2. 4. et 10. 46. et 19. 6. 1 Cor. 12. 10, 28.
πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ
ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις
18 λαλήσουσι καιναῖς· [q] ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θα- q Luc. 10. 19. Act. 28. 3, 8.
νάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει·
ἐπὶ ἀῤῥώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς
ἕξουσιν.
19 [r] Ὁ μὲν οὖν κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐ- r Psal. 110. 1. Luc. 24. 50, 51. Act. 1. 2, 3, 9.
τοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν
20 ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ· [s] ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες s Act. 14. 3. Heb. 2. 4.

ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

ἘΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατά- 1
ξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων
ἐν ἡμῖν πραγμάτων, [t]καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν 2
οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμε-
νοι τοῦ λόγου. [u]ἔδοξε κἀμοὶ, παρηκολουθη- 3
κότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοὶ γρά-
ψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν 4
κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

[x]ἘΓΕΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ 5
βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεύς τις ὀνόματι
Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ
αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα
αὐτῆς Ἐλισάβετ. ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι 6
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις
ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου
ἄμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι 7
ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προ-
βεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ 8
τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ,
[y]κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυ- 9

t Heb. 2. 3. 1 Joh. 1. 1.
u Act. 1. 1.
x Matt. 2. 1. 1 Par. 24. 10, 19. Neh. 12. 4, 17.
y Exod. 30. 7. Lev. 16. 17. Heb. 9. 6.

α
ι

μιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου·
10 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχό-
11 μενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. [z]ὤφθη z Exod. 30. 1.
δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ
12 θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος· καὶ ἐταράχθη
Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐ-
13 τόν. [a]Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ a Infr. ver. 60.
φοβοῦ Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς
σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν
σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.
14 [b]καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ b Infr. ver. 58.
πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται.
15 [c]ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου· καὶ c Num. 6. 3. Jud. 13. 4.
οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος Jer. 1. 5. Gal. 1. 15.
ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς
16 αὐτοῦ. [d]καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ d Mal. 4. 5. Matt. 11. 14.
17 ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν· [e]καὶ e Mal. 4. 6. Matt. 3. 1.
αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύ- Marc. 9. 12.
ματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας
πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει
δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμέ-
18 νον. [f]Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, f Gen. 17. 17.
Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι
πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν
19 ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. [g]καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγε- g Dan. 8. 16. et 9. 21. Matt.
λος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρ- 18. 10.
εστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην
λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι
20 ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνά-
μενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦ-
τα· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου,

οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ
ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι.

Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, 41 ρπ δ
Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἀπ-
έχει, ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν.
ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγ- 42
γικε.

l Matt. 26. 47. Luc. 22. 47. Joh. 18. 3.

[l]Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παρα- 43 ρπα α
γίνεται Ἰούδας, εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ'
αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύ-
λων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμμα-
τέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. δεδώκει δὲ ὁ 44 ρπβ β
παραδιδοὺς αὐτὸν, σύσσημον αὐτοῖς, λέγων,
Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐ-
τὸν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. [m]καὶ ἐλθὼν, 45
εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει, Ῥαββὶ ῥαββί·
καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' 46
αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐ-
τόν.

m 2 Sam. 20. 9.

Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος 47 ρπγ α
τὴν μάχαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιε-
ρέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Καὶ ἀπο- 48 ρπδ α
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ λῃ-
στὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλ-
λαβεῖν με; [n]καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν 49 ρπε ς
τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με·
ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. [o]Καὶ ἀφέν- 50
τες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. καὶ εἷς τις νεα- 51 ρπς ι
νίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβεβλημένος σιν-
δόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ

n Psal. 22. 7. et 69. 10. Esa. 53. 12. Matt. 26. 56. Luc. 24. 25.
o Job. 19. 13. Psal. 88. 9.

52 νεανίσκοι· ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυ-
μνὸς ἔφυγεν ἀπ᾽ αὐτῶν.
ρπζ α 53 ᵖΚΑΙ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχ- p Matt. 26. 57. Luc. 22. 54.
ιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχ- Joh. 18. 13, 24.
ιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.
ρπη δ 54 καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ
ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ
ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ
ρπθ β 55 θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. ᵠοἱ δὲ ἀρχιε- q Matt. 26. 59. Act. 6. 13.
ρεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ
Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν·
ρϙ ς 56 καὶ οὐχ εὕρισκον. πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύ-
ρουν κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ
57 ἦσαν. καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν
58 κατ᾽ αὐτοῦ, λέγοντες, ʳὍτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν r Infr. 15. 29. Joh. 2. 19.
αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν
τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμε-
59 ρῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. καὶ
60 οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. ˢΚαὶ s Matt. 26. 62.
ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε
τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί
61 οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ᵗὁ δὲ ἐσιώπα, t Esa. 53. 7. Act. 8. 32.
καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς
ἐπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ
ρϙα α 62 Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ᵘὁ δὲ Ἰη- u Dan. 7. 10. Matt. 16. 27.
σοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι. καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν et 24. 30. et 25. 31. et 26.
τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνά- 64. Luc. 21. 27. et 22. 69.
μεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ Joh. 6. 62. Act. 1. 11.
ρϙβ ς 63 οὐρανοῦ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, διαῤῥήξας τοὺς χι- 1 Thess. 4. 16. 2 Thess. 1. 10. Apoc. 1. 7.
τῶνας αὐτοῦ, λέγει, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν
ρϙγ β 64 μαρτύρων; ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί

ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐ-
x Job. 16. 10, 11. Esa. 50. 6. Matt. 26. 67. Joh. 19. 3. τὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου. [x]Καὶ ἤρξαντό 65 ρξδ α
τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ
λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέται
ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον.

y Matt. 26. 58, 69. Luc. 22. 55. Joh. 18. 16, 17. [y]Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, 66 ΜΖ′ ρξε α
ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως,
καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμ- 67
βλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Να-
ζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων, 68
Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. καὶ
ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ
z Matt. 26. 71. Luc. 22. 58. Joh. 18. 25. ἐφώνησε. [z]καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν 69 ρξς α
πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν,
Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. ὁ δὲ πάλιν ἠρ- 70
νεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες
ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ
γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει.
ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, Ὅτι 71
οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε.
a Matt. 26. 34, 75. Luc. 22. 61. Joh. 13. 38. et 18. 27. [a]καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀν- 72 ρξζ β
εμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος οὗ εἶπεν αὐ-
τῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι
δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

b Psal. 2. 2. Matt. 27. 1. Luc. 22. 66. et 23. 1. Joh. 18. 28. Act. 3. 13. [b]ΚΑΙ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποι- I 5 ρξη β
ήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων
καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δή-
σαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν
c Matt. 27. 2, 11. Luc. 23. 3. Joh. 18. 33. τῷ Πιλάτῳ. [c]καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλά- 2 ρξθ α
τος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ

σ/α 3 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ κατ-
σα/δ 4 ηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· [d]ὁ δὲ d Matt. 27. 13.
Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων, Joh. 19. 10.
Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατα-
5 μαρτυροῦσιν· ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπ-
εκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.
σβ/β 6 [e]Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέ- e Matt. 27. 15.
σγ/δ 7 σμιον, ὅνπερ ᾐτοῦντο. [f]ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Luc. 23. 17. Joh. 18. 39.
Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμέ- f Matt. 27. 16. Luc. 23. 19. Joh. 18. 40.
νος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκει-
8 σαν. καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖ-
9 σθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλάτος
ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, Θέλετε ἀπολύσω
10 ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐγίνωσκε
γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ
11 ἀρχιερεῖς. [g]οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν g Matt. 27. 20.
ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ Luc. 23. 18. Joh. 18. 40. Act. 3. 14.
σε/α 12 αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶ-
πεν αὐτοῖς, Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε
13 βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν,
14 Σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐ-
τοῖς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσο-
σς/α 15 τέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. [h]Ὁ δὲ h Matt. 27. 26.
Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποι- Joh. 19. 1.
ῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ
παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα
σταυρωθῇ.
σζ/δ 16 [i]Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω i Matt. 27. 27.
τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦ- Joh. 19. 1.
17 σιν ὅλην τὴν σπεῖραν, καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν
πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες

ἀκάνθινον στέφανον, καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι 18
αὐτὸν, Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· καὶ 19
ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ
ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσ-
εκύνουν αὐτῷ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, 20 ση
ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν ς
αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· καὶ ἐξάγουσιν αὐ-
k Matt. 27. 32. Luc. 23. 26. τὸν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. [k]καὶ ἀγγα- 21 σθ
ρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, α
ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάν-
δρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐ-
τοῦ.

l Matt. 27. 33. Luc. 23. 33. Joh. 19. 17. [l]ΚΑΙ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, 22 σι
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, κρανίου τόπος. Καὶ 23 α σια
ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ δ
m Ps. 22. 19. Matt. 27. 35. Luc. 23. 34. Joh. 19. 23. δὲ οὐκ ἔλαβε. [m]Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, 24 σιβ
διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆ- α
n Matt. 27. 45. Luc. 23. 44. Joh. 19. 14. ρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ. [n]ἦν δὲ ὥρα τρίτη, 25 σιγ
o Matt. 27. 37. Luc. 23. 38. Joh. 19. 19. καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. [o]Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ 26 ι σιδ
τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς α
p Matt. 27. 38. Luc. 23. 32. τῶν Ἰουδαίων. [p]Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι 27 σιε
δύο λῃστὰς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύ- α
q Esa. 53. 12. Luc. 22. 37. μων αὐτοῦ. [q]καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέ- 28 σις
r Psal. 22. 8. et 69. 21. et 109. 25. Matt. 27. 39. Luc. 23. 35. supr. 14. 58. Joh. 2. 19. γουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. [r]Καὶ οἱ 29 η σιζ
παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦν- ς
τες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες, Οὐὰ ὁ
καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰ-
κοδομῶν· σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ 30
τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμ- 31 σιη
παίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμμα- β
τέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύ-

σιθ 32 ναται σῶσαι. ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ
β Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα
ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυ-
σκ 33 ρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. [s] Γενομένης s Matt. 27. 45. Luc. 23. 44.
β δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν
σκα 34 γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης· [t] καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐν- t Psal. 22. 1. Matt. 27. 46.
ς νάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων,
Ἐλωῒ Ἐλωῒ, λαμμᾶ σαβαχθανί; ὅ ἐστι μεθ-
ερμηνευόμενον, Ὁ Θεός μου ὁ Θεός μου, εἰς
σκβ 35 τί με ἐγκατέλιπες; καὶ τινὲς τῶν παρεστη-
β κότων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ἰδοὺ Ἠλίαν φω-
36 νεῖ. [u] δραμὼν δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον u Psal. 69. 22. Joh. 19. 29.
ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτὸν,
λέγων, Ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθ-
ελεῖν αὐτόν.
σκγ 37 [x] Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξ- x Matt. 27. 50. Luc. 23. 46. Joh. 19. 30.
α σκδ 38 έπνευσε. [y] καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ y 2 Par. 3. 14. Matt. 27. 51. Luc. 23. 45.
β ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.
σκε 39 [z] Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναν- z Matt. 27. 54. Luc. 23. 47.
β τίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, εἶ-
πεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν Θεοῦ.
σκς 40 [a] ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦ- a Matt. 27. 55. Luc. 23. 49. Psal. 38. 12.
ς σαι, ἐν αἷς ἦν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ
Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆ
41 μήτηρ, καὶ Σαλώμη, [b] αἳ καὶ, ὅτε ἦν ἐν τῇ b Luc. 8. 2, 3.
Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν
αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ
εἰς Ἱεροσόλυμα.
ΜΗ 42 [c] Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρα- c Matt. 27. 57. Luc. 23. 50. Joh. 19. 38.
σκζ α 43 σκευὴ, ὅ ἐστι προσάββατον, ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτὴς, ὃς

καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον,
καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πι- 44
λάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσ-
καλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐ-
τὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ 45
κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ.
[d]καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν, 46 σκη α
ἐνείλησε τῇ σινδόνι. καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν
μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ
προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνη-
μείου. ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία 47 σκθ ς
Ἰωσῆ ἐθεῶρουν ποῦ τίθεται.

[e]ΚΑΙ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία 16 σλ η
ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ
Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι
ἀλείψωσιν αὐτόν. καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς 2 σλα α
σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατεί-
λαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτὰς, 3
Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας
τοῦ μνημείου; καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν 4
ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας
σφόδρα. [f]καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, 5
εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς,
περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμ-
βήθησαν. [g]ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ ἐκθαμβεῖ- 6 σλβ β
σθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν
ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ
τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. [h]ἀλλ' ὑπάγετε, 7
εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ,
ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐ-

d Matt. 12. 40. et 26. 12. et 27. 60. Luc. 23. 53. Joh. 19. 41, 42.
e Matt. 28. 1. Luc. 24. 1. Joh. 20. 1.
f Matt. 28. 1, 2. Joh. 20. 12.
g Matt. 28. 5. Luc. 24. 5.
h Supr. 14. 28. Matt. 26. 32. et 28. 10. Act. 1. 3. et 13. 31. 1 Cor. 15. 5.

σλγ β 8 τὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. [l]καὶ ἐξελθοῦ- l Matt. 28. 8. Luc. 24. 9. Joh. 20. 18.
σαι ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ
αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν
εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ.
9 [k]Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη k Joh. 20. 14, 16. Luc. 8. 2.
πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβε-
10 βλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα
ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πεν-
σλδ ι 11 θοῦσι καὶ κλαίουσι. κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι
σλε η 12 ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. [l]Μετὰ l Luc. 24. 13.
δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφα-
νερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς
13 ἀγρόν. κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς
σλϛ κ 14 λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. [m]Ὕστε- m Luc. 24. 36. Joh. 20. 19. 1 Cor. 15. 5, 7.
ρον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανε-
ρώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ
σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν
15 ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. [n]Καὶ εἶπεν n Matt. 28. 19. Joh. 15. 16.
αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα,
16 κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. [o]ὁ o Joh. 3. 18, 36. et 12. 48.
πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς, σωθήσεται· ὁ δὲ
17 ἀπιστήσας κατακριθήσεται. [p]σημεῖα δὲ τοῖς p Luc. 10. 17. Act. 5. 16. et 8. 7. et 16. 18. et 2. 4. et 10. 46. et 19. 6. 1 Cor. 12. 10, 28.
πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ
ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις
18 λαλήσουσι καιναῖς· [q]ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θα- q Luc. 10. 19. Act. 28. 5, 8.
νάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει·
ἐπὶ ἀῤῥώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς
ἕξουσιν.
19 [r]Ὁ μὲν οὖν κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐ- r Psal. 110. 1. Luc. 24. 50, 51. Act. 1. 2, 3, 9.
τοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν
20 ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ· [s]ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες s Act. 14. 3. Heb. 2. 4.

ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

ἘΠΕΙΔΗΠΕΡ *πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατά-* 1 α
ξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ι
t Heb. 2. 3. 1 Joh. 1. 1. *ἐν ἡμῖν πραγμάτων,* [t] *καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν* 2
οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμε-
u Act. 1. 1. *νοι τοῦ λόγου.* [u] *ἔδοξε κἀμοὶ, παρηκολουθη-* 3
κότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοὶ γρά-
ψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν 4
κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.
x Matt. 2. 1. 1 Par. 24. 10, 19. Neh. 12. 4, 17. [x] ἘΓΕΝΕΤΟ *ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ* 5
βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεύς τις ὀνόματι
Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ
αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα
αὐτῆς Ἐλισάβετ. ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι 6
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις
ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου
ἄμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι 7
ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προ-
βεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ 8
τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ,
y Exod. 30. 7. Lev. 16. 17. Heb. 9. 6. [y] *κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυ-* 9

μιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου·
10 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχό-
11 μενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. [z] ὤφθη z Exod. 30. 1.
δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ
12 θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος· καὶ ἐταράχθη
Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐ-
13 τόν. [a] Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ a Infr. ver. 60.
φοβοῦ Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς
σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν
σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.
14 [b] καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ b Infr. ver. 58.
πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται.
15 [c] ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου· καὶ c Num. 6. 3. Jud. 13. 4.
οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος Jer. 1. 5. Gal. 1. 15.
ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς
16 αὐτοῦ. [d] καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ d Mal. 4. 5. Matt. 11. 14.
17 ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν· [e] καὶ e Mal. 4. 6. Matt. 3. 1.
αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύ- Marc. 9. 12.
ματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας
πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει
δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμέ-
18 νον. [f] Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, f Gen. 17. 17.
Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι
πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν
19 ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. [g] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγε- g Dan. 8. 16. et 9. 21. Matt.
λος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρ- 18. 10.
εστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην
λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι
20 ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνά-
μενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦ-
τα· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου,

οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.
Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ 21
ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.
ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ 22
ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ·
καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε
κωφός. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέ- 23
ραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν
οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας 24
συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ πε-
h Gen. 30. 23. Esa. 4. 1. *ριέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα,* [h]*Ὅτι* 25
οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ κύριος ἐν ἡμέραις αἷς
ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώ-
ποις.

ἘΝ δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγ- 26
γελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς
i Matt. 1. 18. *Γαλιλαίας ᾗ ὄνομα Ναζαρὲτ,* [i]*πρὸς παρθένον* 27
μεμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ
οἴκου Δαβίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου,
Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐ- 28
τὴν, εἶπε, Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ
σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. ἡ δὲ ἰδοῦσα 29
διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογί-
ζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ 30
εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ Μαριάμ·
k Esa. 7. 14. *εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ.* [k]*καὶ ἰδοὺ* 31
infr. 2. 21. Matt. 1. 21. *συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέ-*
l Esa. 9. 6. et 16. 5. et 54. 5. *σεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.* [l]*οὗτος ἔσται* 32
2 Sam. 7. 12. Psal. 132. 11. *μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώ-*
σει αὐτῷ κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ
m Dan. 2. 44. et 7. 14, 27. *τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,* [m]*καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν* 33

οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασι- Mich. 4. 7. Esa. 9. 7.
34 λείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε δὲ Μα- 1 Par. 22. 10. Psal. 45. 7. et
ριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, 89. 37. Jer. 23. 5. 1 Cor.
35 ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 15. 24. Heb. 1. 8.
ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσε-
ται ἐπὶ σὲ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει
σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον, κληθήσε-
36 ται υἱὸς Θεοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγε-
νής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρᾳ
αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ
37 καλουμένῃ στείρᾳ· [n] ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ n Job. 42. 2. Jer. 32. 17.
38 τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. εἶπε δὲ Μαριὰμ, Ἰδοὺ ἡ Zach. 8. 6. Matt. 19. 26.
δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. infr. 18. 27.
καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύ-
ταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς,
40 εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
41 Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. καὶ
ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπα-
σμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν
τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος
42 ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ
μεγάλῃ καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ,
καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.
43 καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ
44 κυρίου μου πρός με; ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ
φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου,
ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ
45 κοιλίᾳ μου. [o] καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι o Infr. 11. 28.
ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ
κυρίου.

ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς
ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, [m]ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει 79
καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι
τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. [n]Τὸ δὲ 80
παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι·
καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως
αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

m Esa. 9. 1. et 42. 7. et 43. 8. et 49. 9. et 60. 1. Matt. 4. 16.
n Infr. 2. 40.

ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, 2 Α′
ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου,
ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη ἡ 2
ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς
Συρίας Κυρηνίου. καὶ ἐπορεύοντο πάντες 3
ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.
[o]Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, 4
ἐκ πόλεως Ναζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς
πόλιν Δαβὶδ ἥτις καλεῖται Βηθλεὲμ, διὰ τὸ
εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ, ἀπο- 5
γράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ
αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν 6 β/ε
τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι
τοῦ τεκεῖν αὐτήν· [p]καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς 7
τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν,
καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ· διότι οὐκ
ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

o Mich. 5. 1. Joh. 7. 42. 1 Sam. 16. 4. Matt. 1. 1. et seqq.
p Matt. 1. 25.

Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ, 8 Β′/γ/ι
ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς
νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄγ- 9
γελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου
περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον
μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φο- 10
βεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν

11 μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι
ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς
12 κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ. καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ
σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον,
13 κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. [q] Καὶ ἐξαίφνης ἐγέ- q Dan. 7. 10. Apoc. 5. 11.
νετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρα-
νίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων,
14 [r] Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· r Infr. 19. 38. Esa. 57. 19.
15 ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπ- Eph. 2. 17. Rom. 5. 1.
ῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, Eph. 1. 5.
καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλ-
λήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ, καὶ ἴδω-
μεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ κύριος
16 ἐγνώρισεν ἡμῖν. καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ
ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ
17 τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. ἰδόντες δὲ
διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέν-
18 τος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. καὶ
πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν
λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς.
19 ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα
20 ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ
ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰ-
νοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ
εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.
21 [s] ΚΑΙ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ s Gen. 17. 12. Lev. 12. 3.
περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα supr. 1. 31. Matt. 1. 21.
αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου Joh. 7. 22.
πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.
22 [t] ΚΑΙ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθ- t Lev. 12. 2. et seqq.
αρισμοῦ αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον Μωσέως,

ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆ-
u Exod. 13. 2. et 22. 29. et σαι τῷ κυρίῳ, [u] καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ 23
34. 19. Num. 3. 13. et 8. 16, κυρίου, "Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν,
17. x Lev. 12. 6, ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται· [x] καὶ τοῦ δοῦ- 24
8. ναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυ-
ρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς περι-
στερῶν.

Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ 25 Γ'
ὄνομα Συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος
καὶ εὐλαβὴς, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ
Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν· καὶ 26
ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος
τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν
Χριστὸν κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι 27
εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γο-
νεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς
κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ,
καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐ- 28
y Gen. 46. 30. Phil. 1. 23. τοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν Θεὸν, καὶ εἶπε, [y] Νῦν 29
ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ
z Psal. 98. 2. Esa. 52. 10. ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ· [z] ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί 30
infr. 3. 6. μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἡτοίμασας κατὰ 31
a Esa. 42. 6. et 49. 6. Act. πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· [a] φῶς εἰς ἀπο- 32
13. 47. et 28. 28. supr. 1. κάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.
68. Καὶ ἦν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζον- 33
b Esa. 8. 14. Matt. 21. 44. τες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. [b] καὶ 34
Rom. 9. 32, 33. 1 Pet. 2. εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν, καὶ εἶπε πρὸς
8. 1 Cor. 1. 23, 24. et Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ἰδοὺ οὗτος κεῖται
2 Cor. 2. 16. Act. 28. 22. εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ
c Joh. 19. 25. Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· [c] καὶ 35
σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομ-

φαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν
καρδιῶν διαλογισμοί.
Δʹ 36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ,
ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέ-
ραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ
37 ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· [d] καὶ αὕτη χήρα ὡς
ἐτῶν ὀγδοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο
ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύ-
38 ουσα νύκτα καὶ ἡμέραν· καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ
ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ, καὶ
ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις
39 λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν
ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρε-
ψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν
40 Ναζαρέτ. [e] Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκρα-
ταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ
χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.
41 [f] ΚΑΙ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος
42 εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. καὶ
ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν
43 εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ
τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν
αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερου-
σαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ
44 αὐτοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ
εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν, καὶ ἀνεζήτουν αὐ-
τὸν ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς·
45 καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱε-
46 ρουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο
μεθ' ἡμέρας τρεῖς, εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ,
καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ

d 1 Sam. 1. 22.
e Supr. 1. 80. infr. ver. 52.
f Deut. 16. 1. Exod. 23. 15, 17. et 34. 23. Lev. 23. 5.

ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.
g Matt. 7. 28. Marc. 1. 22. [g]ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ 47 δ/β
Infr. 4. 22, 32. Joh. 7. 15, 46. τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ 48 ε/ι
ἰδόντες αὐτὸν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν
ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε, Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν
οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι
ἐζητοῦμέν σε. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τί ὅτι 49
ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πα-
h Infr. 9. 45. et 18. 34. τρός μου δεῖ εἶναί με; [h]καὶ αὐτοὶ οὐ συν- 50
ῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ κατ- 51
έβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ
ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐ-
τοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ
i 1 Sam. 2. 26. supr. 1. 80. et 2. 40. καρδίᾳ αὐτῆς. [i]καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ 52
καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώ-
ποις.

ἘΝ ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας 3 Ε'/ς/γ
Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου
Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς
Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελ-
φοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ
Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβι-
k Joh. 11. 49, 51. et 18. 13. Act. 4. 6. ληνῆς τετραρχοῦντος, [k]ἐπ' ἀρχιερέων Ἄννα 2
καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην
l Matt. 3. 1. Marc. 1. 4. τὸν τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ· [l]καὶ 3 ς/α
ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδά-
νου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφε-
m Esa. 40. 3. Matt. 3. 3. σιν ἁμαρτιῶν· [m]ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λό- 4
Marc. 1. 3. Joh. 1. 23. γων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, Φωνὴ
βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν
κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

5 πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος
καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ
σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς
6 λείας. [n]καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον n Psal. 98. 2. Esa. 52. 10.
7 τοῦ Θεοῦ. [o]Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομέ- supr. 2. 30. o Matt. 3. 7. et 23. 33.
νοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ, Γεννή-
ματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ
8 τῆς μελλούσης ὀργῆς; [p]ποιήσατε οὖν καρ- p Matt. 3. 9. Joh. 8. 39.
ποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε Act. 13. 26.
λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβρα-
άμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ
τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.
9 [q]ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δέν- q Matt. 3. 10. et 7. 19.
δρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ-
πὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
10 [r]Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες, r Act. 2. 37.
11 Τί οὖν ποιήσομεν; [s]ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐ- s 1 Joh. 3. 17. et 4. 20. Jac.
τοῖς, Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ 2. 15, 16.
ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω.
12 ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον
13 πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν; ὁ δὲ
εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ δια-
14 τεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ἐπηρώτων δὲ
αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες, Καὶ ἡμεῖς
τί ποιήσομεν; καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μη-
δένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ
ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.
15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογι-
ζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ
τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστὸς,
16 [t]ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι λέγων, Ἐγὼ t Matt. 3. 11. Marc. 1. 7, 8.

Joh. 1. 26. Act. 1. 5. et 11. 16. et 13. 25. et 19. 4. Esa. 44. 3. Joel. 2. 28. Act. 2. 4. et 11. 15. u Matt. 3. 12.

μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυ-
ρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν
ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς
βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· [u]*οὗ τὸ* 17 ια
πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ε
ἅλωνα αὐτοῦ· καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν
ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει
πυρὶ ἀσβέστῳ. Πολλὰ *μὲν οὖν καὶ ἕτερα* 18

x Matt. 14. 3. Marc. 6. 17.

παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· [x]*ὁ δὲ* 19 ιβ
Ἡρώδης *ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ* β
περὶ Ἡρωδιάδος *τῆς γυναικὸς* Φιλίππου *τοῦ*
ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε
πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, *προσέθηκε καὶ τοῦτο* 20
ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην *ἐν τῇ*
φυλακῇ.

y Matt. 3. 13. Marc. 1. 9. Joh. 1. 32.

[y]Ἐγένετο *δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα* 21 ιγ
τὸν λαὸν, καὶ Ἰησοῦ *βαπτισθέντος καὶ προσ-* α

z Esa. 42. 1. Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc. 9. 7. infr. 9. 35. Col. 1. 13. 2 Pet. 1. 17.

ευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν, [z]*καὶ κα-* 22
ταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει
ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτὸν, καὶ φωνὴν ἐξ
οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν, Σὺ *εἶ ὁ υἱός μου*

a Matt. 13. 55. Marc. 6. 3. Joh. 6. 42.

ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ ηὐδόκησα. [a]Καὶ *αὐτὸς* 23 ιδ
ἦν ὁ Ἰησοῦς *ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος,* γ
ὢν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσὴφ, *τοῦ* Ἡλὶ,

b Matt. 1. 1. et seqq.

[b]*τοῦ* Ματθὰτ, *τοῦ* Λευῒ, *τοῦ* Μελχὶ, *τοῦ* 24
Ἰαννὰ, *τοῦ* Ἰωσὴφ, *τοῦ* Ματταθίου, *τοῦ* 25
Ἀμὼς, *τοῦ* Ναοὺμ, *τοῦ* Ἐσλὶ, *τοῦ* Ναγγαὶ,
τοῦ Μαὰθ, *τοῦ* Ματταθίου, *τοῦ* Σεμεῒ, *τοῦ* 26
Ἰωσὴφ, *τοῦ* Ἰούδα, *τοῦ* Ἰωαννᾶ, *τοῦ* Ῥησὰ, 27
τοῦ Ζοροβάβελ, *τοῦ* Σαλαθιὴλ, *τοῦ* Νηρὶ, *τοῦ* 28
Μελχὶ, *τοῦ* Ἀδδὶ, *τοῦ* Κωσὰμ, *τοῦ* Ἐλμω-

29 δὰμ, τοῦ ᾿Ηρ, τοῦ ᾿Ιωσῆ, τοῦ ᾿Ελιέζερ, τοῦ
30 ᾿Ιωρεὶμ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευῒ, τοῦ Συμεὼν,
τοῦ ᾿Ιούδα, τοῦ ᾿Ιωσὴφ, τοῦ ᾿Ιωνὰν, τοῦ
31 ᾿Ελιακεὶμ, [c] τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνὰν, τοῦ c 2 Sam. 5. 14. 1 Par. 3. 5.
32 Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν, τοῦ Δαβὶδ, [d] τοῦ ᾿Ιεσ- Zach. 12. 12. d Ruth. 4. 18.
σαὶ, τοῦ ᾿Ωβὴδ, τοῦ Βοὸζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ 1 Par. 2. 10.
33 Ναασσὼν, τοῦ ᾿Αμιναδὰβ, τοῦ ᾿Αρὰμ, τοῦ
34 ᾿Εσρὼμ, τοῦ Φαρὲς, τοῦ ᾿Ιούδα, [e] τοῦ ᾿Ιακὼβ, e Gen. 11. 24, 25, 26.
τοῦ ᾿Ισαὰκ, τοῦ ᾿Αβραὰμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Να-
35 χὼρ, τοῦ Σαροὺχ, τοῦ ῾Ραγαῦ, τοῦ Φάλεκ,
36 τοῦ ᾿Εβὲρ, τοῦ Σαλὰ, [f] τοῦ Καϊνὰν, τοῦ ᾿Αρ- f Gen. 5. 6, &c. et 11. 10,
37 φαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, τοῦ &c.
Μαθουσάλα, τοῦ ᾿Ενὼχ, τοῦ ᾿Ιαρὲδ, τοῦ Μα-
38 λελεὴλ, τοῦ Καϊνὰν, [g] τοῦ ᾿Ενὼς, τοῦ Σὴθ, g Gen. 5. 3.
τοῦ ᾿Αδὰμ, τοῦ Θεοῦ.

Ζ' 4 [h] ΙΗΣΟΥΣ δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης h Matt. 4. 1.
ιε β ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ ᾿Ιορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν Marc. 1. 12.
ις ε 2 τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον [i] ἡμέρας τεσσα- i Exod. 34. 28. 1 Reg. 19. 8.
ράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου.
καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεί-
ναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον
3 ἐπείνασε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ
υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα
4 γένηται ἄρτος. [k] καὶ ἀπεκρίθη ᾿Ιησοῦς πρὸς k Deut. 8. 3.
αὐτὸν λέγων, Γέγραπται, ῞Οτι οὐκ ἐπ᾿ ἄρτῳ
μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ᾿ ἐπὶ παντὶ
5 ῥήματι Θεοῦ. [l] Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διά- l Matt. 4. 8.
βολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας
τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ
6 χρόνου· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω
τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν

αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω
δίδωμι αὐτήν· σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώ- 7
m Deut. 6. 13. et 10. 20. 1 Sam. 7. 3. πιόν μου, ἔσται σου πάντα. [m] καὶ ἀποκριθεὶς 8
αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σα-
τανᾶ· γέγραπται γὰρ, Προσκυνήσεις κύριον
τὸν Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
n Matt. 4. 5. [n] Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστη- 9
σεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, Εἰ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σε-
o Psal. 91. 11. αυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· [o] γέγραπται γὰρ, Ὅτι 10
τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σου, τοῦ
διαφυλάξαί σε· καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί 11
σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα
p Deut. 6. 16. σου. [p] καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 12
Ὅτι εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν
Θεόν σου. Καὶ συντελέσας πάντα πειρα- 13
σμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι
καιροῦ.

q Matt. 4. 12. Marc. 1. 14. Joh. 4. 43. Act. 10. 37. [q] ΚΑΙ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει 14 ιβ α
τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη
ἐξῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.
καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐ- 15
r Matt. 2. 23. et 13. 54. Marc. 6. 1. Joh. 4. 43. Neh. 8. 5, 6. τῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. [r] καὶ ἦλθεν 16 ιη ι
εἰς τὴν Ναζαρὲτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ
εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀν-
έστη ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον 17
Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· καὶ ἀναπτύξας τὸ
βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον,
s Esa. 61. 1, 2. Matt. 11. 5. Esa. 42. 7. [s] Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ· οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ 18
με εὐαγγελίζεσθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέ με

ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν·
κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς
ἀνάβλεψιν· ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν
19 *ἀφέσει· [t] κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν.* t Lev. 25. 10.
20 *καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ,*
ἐκάθισε· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ
21 *ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ.* Ἤρξατο
δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς, Ὅτι *σήμερον πεπλή-*
ρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν.
ιθ/α 22 [u] *καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον* u Esa. 50. 4. Matt. 13. 54.
ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευο- Marc. 6. 2, 3. supr. 2. 47.
μένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Joh. 6. 42.
κ/ι 23 Οὐχ *οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς* Ἰωσήφ; [x] *καὶ εἶπε* x Matt. 4. 13. et 13. 54.
πρὸς αὐτοὺς, Πάντως *ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβο-*
λὴν ταύτην, Ἰατρὲ, *θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα*
ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναοὺμ, *ποίη-*
σον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου.
κα/α 24 [y] Εἶπε *δὲ,* Ἀμὴν *λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς* y Matt. 13. 57. Marc. 6. 4.
προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Joh. 4. 44.
κβ/ι 25 [z] *ἐπ᾽ ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι* z 1 Reg. 17. 7. Jac. 5. 17.
ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου *ἐν τῷ* Ἰσραὴλ,
ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆ-
νας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν
26 *τὴν γῆν· καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη*
Ἡλίας, *εἰ μὴ εἰς* Σάρεπτα *τῆς* Σιδῶνος *πρὸς*
27 *γυναῖκα χήραν.* [a] *καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ* a 2 Reg. 5. 14.
Ἐλισσαίου *τοῦ προφήτου ἐν τῷ* Ἰσραήλ· *καὶ*
οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν *ὁ*
28 Σύρος. Καὶ *ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν*
29 *τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. καὶ ἀνα-*
σταντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ

ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ'
οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατα-
κρημνίσαι αὐτόν· αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου 30
αὐτῶν, ἐπορεύετο.

b Matt. 4. 13. Marc. 1. 21. [b]ΚΑΙ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς 31 κγ
Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς η
c Matt. 7. 28, 29. Marc. 1. 22. σάββασι. [c]καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ 32 κδ
αὐτοῦ. ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. β
d Marc. 1. 23. [d]Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων 33 Η'
πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξε κε
φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ 34 η
Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά
σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν 35
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε
ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς
τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν
αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ 36
συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, Τίς ὁ
λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπι-
τάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρ-
χονται; καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς 37
πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

e Matt. 8. 14. Marc. 1. 29, 30. [e]Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν 38 Θ'
εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σί- κς
μωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ β
ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς 39
ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφ-
ῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει
αὐτοῖς.

f Matt. 8. 16. Marc. 1. 32. et 7. 32. et 8. 23, 25. [f]Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον 40 Ι'
ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς

πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖ-
κ̅ς̅ η 41 ρας ἐπιθεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς. [g]ἐξήρχετο g Marc. 1. 34. et 3. 11.
δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κράζοντα καὶ
λέγοντα, Ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ
Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι
κ̅η̅ η 42 ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. [h]Γενομέ- h Marc. 1. 35.
νης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον
τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἦλθον
ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύ-
43 εσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς,
Ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί
με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο
44 ἀπέσταλμαι. καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συν-
αγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.

κ̅θ̅ ι 5 [i]ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι i Matt. 13. 2. Marc. 4. 1.
αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ
αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ·
2 [k]καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· k Matt. 4. 18. Marc. 1. 16.
οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ᾽ αὐτῶν, ἀπέπλυναν
3 τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων ὃ ἦν
τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς
ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν
ΙΑ′ 4 ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. [l]Ὡς δὲ ἐπαύ- l Joh. 21. 6.
λ̅ θ σατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα, Ἐπανά-
γαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα
5 ὑμῶν εἰς ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶ-
πεν αὐτῷ, Ἐπιστάτα, δι᾽ ὅλης τῆς νυκτὸς
κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥή-
6 ματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. καὶ τοῦτο
ποιήσαντες, συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πο-
7 λύ· διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν, καὶ

κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ
πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς·
καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα,
ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰδὼν δὲ Σίμων Πέ- 8 λα ι
τρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ λέ-
γων, Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός
εἰμι κύριε. θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ 9
πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν
m Jer. 16. 16. Ezech. 47. 9. ἰχθύων ᾗ συνέλαβον· [m] ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκω- 10
Matt. 4. 19. Marc. 1. 17. βον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν
κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σί-
μωνα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀν-
n Matt. 4. 20. et 19. 27. θρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. [n] καὶ καταγαγόντες τὰ 11 λβ β
Marc. 10. 28. infr. 18. 28. πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολού-
θησαν αὐτῷ.

o Matt. 8. 2. Marc. 1. 40. [o] ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ 12 ΙΒ'
τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· λγ β
καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον,
ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνα-
σαί με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, 13
ἥψατο αὐτοῦ εἰπών, Θέλω, καθαρίσθητι. καὶ
p Lev. 13. 2. et 14. 2, 21, 22. Matt. 8. 4. εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. [p] καὶ αὐ- 14
τὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ
ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσ-
ένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς
προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· 15 λδ α
καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ
θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν
αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρή- 16 λε β
μοις, καὶ προσευχόμενος.

λσ β 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς
ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι φαρισαῖοι
καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ
πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ
Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ
ΙΓ' 18 ἰᾶσθαι αὐτούς. [q] καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες [q] Matt. 9. 2. Marc. 2. 3.
λδ α ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, Act. 9. 33.
καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώ-
19 πιον αὐτοῦ· καὶ μὴ εὑρόντες διὰ ποίας εἰσ-
ενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες
ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν
σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ
20 Ἰησοῦ. καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν
αὐτῷ, Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι
21 σου. [r] καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμμα- [r] Psal. 32. 5. Esa. 43. 25.
τεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι λέγοντες, Τίς ἐστιν οὗ-
τος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφι-
22 έναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός; ἐπιγνοὺς
δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀπο-
κριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί διαλογίζεσθε ἐν
23 ταῖς καρδίαις ὑμῶν; [s] τί ἐστιν εὐκοπώτερον, [s] Matt. 9. 5.
εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου· ἢ εἰ-
24 πεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε
ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπε τῷ παραλε-
λυμένῳ, Σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλι-
25 νίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ
παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ'
ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
26 δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν
ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, καὶ ἐπλή-

σθησαν φόβου λέγοντες, Ὅτι εἴδομεν παρά-
δοξα σήμερον.
t Matt. 9. 9. Marc. 2. 14, 15. [t] Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο τε- 27 ΙΔ'
λώνην ὀνόματι Λευῒν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώ- λη β
νιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. καὶ 28
καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐ-
u Matt. 9. 10. Marc. 2. 15. infr. 15. 1. τῷ. [u] Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην ὁ Λευῒς 29 λθ β
αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελω-
νῶν πολὺς, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν
κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς 30
αὐτῶν καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ λέγοντες, Διατί μετὰ τελωνῶν καὶ
x Matt. 9. 12, 13. Marc. 2. 17. infr. 19. 10. ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; [x] καὶ ἀποκρι- 31 μ β
θεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Οὐ χρείαν
ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς
y 1 Tim. 1. 15. ἔχοντες. [y] οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, 32
z Matt. 9. 14. Marc. 2. 18. ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. [z] Οἱ δὲ εἶ- 33.
πον πρὸς αὐτὸν, Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου
νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιοῦνται,
ὁμοίως καὶ οἱ τῶν φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθί-
a Esa. 62. 5. 2 Cor. 11. 2. ουσι καὶ πίνουσιν; [a] ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 34
Μὴ δύνασθε τους υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ
ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύ-
ειν; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι καὶ ὅταν ἀπαρθῇ 35
ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν
b Matt. 9. 16, 17. Marc. 2. 21, 22. ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. [b] Ἔλεγε δὲ καὶ παραβο- 36
λὴν πρὸς αὐτοὺς, Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱμα-
τίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν·
εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ πα-
λαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ και-
νοῦ. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς 37

παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος
τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ
38 ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς
καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦν-
39 ται. καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει
νέον· λέγει γὰρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός
ἐστιν.

μα/β 6 [c]ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ c Deut. 23. 25. Matt. 12. 1.
διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ Marc. 2. 23.
ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ
2 ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί. [d]τινὲς δὲ τῶν d Exod. 20. 10. et 23. 12. et
φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ 31. 15. et 35. 2.
3 ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι; [e]καὶ ἀποκρι- e 1 Sam. 21. 6.
θεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο
ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβὶδ, ὁπότε ἐπείνασεν
4 αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ὄντες; [f]ὡς εἰσῆλθεν f Exod. 29. 32, 33. Lev. 8.
εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς 32. et 24. 6, 9.
προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ
τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ
5 μόνους τοὺς ἱερεῖς; [g]καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅτι g Matt. 12. 8. Marc. 2. 28.
κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ
σαββάτου.

ΙΕ΄ μβ/β 6 [h]Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελ- h Matt. 12. 9,
θεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· 10. Marc. 3. 1.
καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ
7 δεξιὰ ἦν ξηρά. παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ γραμ-
ματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ
θεραπεύσει· ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ.
8 αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ
εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα,
Ἔγειραι καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἀνα-

στὰς ἔστη. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς, 9
Ἐπερωτήσω ὑμᾶς, τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν,
ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι
i 1 Reg. 13. 6. ἢ ἀπολέσαι; [i] καὶ περιβλεψάμενος πάντας 10
αὐτοὺς, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖ-
ρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀποκατε-
στάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. αὐτοὶ 11
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς
ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.
k Matt. 14. 23. [k] Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξ- 12 μγ β
ῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν δια-
l Infr. 9. 1. Matt. 10. 1. Marc. 3. 13. et 6. 7. νυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ· [l] καὶ 13 ις' μδ β
ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθη-
τὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ᾽ αὐτῶν δώδε-
m Joh. 1. 42. κα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, [m] Σίμωνα 14
ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φί-
λιππον καὶ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θω- 15
μᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα
τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου, 16
καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προ-
n Matt. 4. 25. Marc. 3. 7. δότης· [n] καὶ καταβὰς μετ᾽ αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ 17 με α
τόπου πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ,
καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς
Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου
Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ,
καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ 18
ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ
o Matt. 14. 36. Marc. 5. 30. ἐθεραπεύοντο. [o] καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει 19
ἅπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ᾽ αὐτοῦ
ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.

ιζ' μϛ/ε 20 [p] Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ p Matt. 5. 2, &c.
εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε, Μακάριοι οἱ
πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
μζ/ε 21 Θεοῦ. [q] μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορ- q Esa. 55. 1. et 61. 3. et 65.
τασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι 13. et 66. 10.
μη/ε 22 γελάσετε. [r] μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν r Matt. 5. 11. 1 Pet. 2. 19. et
ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς 3. 14. et 4. 14.
μθ/ε καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν
ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
23 [s] χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· s Act. 5. 41. et 7. 51.
ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ·
κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ
ν/ι 24 πατέρες αὐτῶν. [t] Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλου- t Amos 6. 1, 8. Eccl. 31. 8.
σίοις· ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.
να/ι 25 [u] οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. u Esa. 65. 13. Jac. 4. 9. et
οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε 5. 1.
26 καὶ κλαύσετε. οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴ-
πωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ
ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐ-
τῶν.
νβ/ε 27 [x] Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγα- x Exod. 23. 4. Prov. 25. 21.
πᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς Matt. 5. 44. Rom. 12. 14,
28 μισοῦσιν ὑμᾶς, [y] εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμέ- 20. 1 Cor. 4. 12.
νους ὑμῖν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπη- y Infr. 23. 34. Act. 7. 60.
νγ/ε 29 ρεαζόντων ὑμᾶς. [z] τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν z Matt. 5. 39. 1 Cor. 6. 7.
σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ
αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ
30 κωλύσῃς. [a] παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· a Deut. 15. 7. Matt. 5. 42.
καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει.
νδ/ε 31 [b] καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄν- b Matt. 7. 12. Tob. 4. 16.
νε/ε 32 θρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. [c] καὶ c Matt. 5. 46.

τοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς
s Matt. 8. 5. Καπερναούμ. [s] ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος 2
κακῶς ἔχων ἤμελλε τελευτᾷν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔν-
τιμος. ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε 3
πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων,
ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν
δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν 4
Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέ-
γοντες, Ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει τοῦτο·
ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγω- 5
γὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 6
ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ
μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε
πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων
αὐτῷ, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς
ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ 7
ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ
λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ 8
ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος,
ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τού-
τῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ,
Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου,
Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα 9
ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν· καὶ στραφεὶς τῷ
ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, Λέγω ὑμῖν,
οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.
καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶ- 10 ξς ε
κον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πό- 11 ΙΘ'
λιν καλουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐ- ξδ ε
τῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πολύς.

12 ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ
ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς, υἱὸς μονογενὴς τῇ μη-
τρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πό-
13 λεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ
κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν
14 αὐτῇ, Μὴ κλαῖε. [t] καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς t Act. 9. 40.
σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν· καὶ εἶπε,
15 Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. καὶ ἀνεκάθι-
σεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν· καὶ ἔδωκεν
16 αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. [u] ἔλαβε δὲ φόβος u Marc. 7. 37. infr. 24. 19.
ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν λέγοντες, Joh. 4. 19. et 6. 14. et 9. 17.
Ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν· καὶ supr. 1. 68.
ξη ι 17 ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ
ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ
περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
18 [x] ΚΑΙ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐ- x Matt. 11. 2.
τοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσά-
μενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάν-
κ' 19 νης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν λέγων, Σὺ εἶ ὁ
ξθ ε 20 ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; παραγε-
νόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον, Ἰωάν-
νης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε
λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδο-
21 κῶμεν; ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολ-
λοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων
πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ
22 βλέπειν. [y] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν y Esa. 29. 18. et 35. 5. et
αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ 61. 1.
εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι,
χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κω-
φοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐ-

αγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ 23
z Matt. 11. 7. σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. [z]Ἀπελθόντων δὲ τῶν 24
ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς
ὄχλους περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν
ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σα-
λευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄν- 25
θρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον;
ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρ-
χοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλλὰ τί 26
ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω
a Mal. 3. 1. Matt. 11. 10. Marc. 1. 2. ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. [a]οὗτός 27 ο β
ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀπο-
στέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου
σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσ-
θέν σου. λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννη- 28 οα β
τοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βα-
πτιστοῦ οὐδείς ἐστιν. ὁ δὲ μικρότερος ἐν
τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ἐστι.
Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδι- 29 οβ ι
καίωσαν τὸν Θεὸν, βαπτισθέντες τὸ βά-
πτισμα Ἰωάννου· οἱ δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νο- 30
μικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυ-
b Matt. 11. 16. τοὺς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ. [b]εἶπε δὲ ὁ 31 ογ ε
κύριος, Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς
γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; ὅμοιοί 32
εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ
προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, Ηὐλή-
σαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσα-
c Matt. 3. 4. Marc. 1. 6. μεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. [c]ἐλήλυθε γὰρ 33
Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων
μήτε οἶνον πίνων· καὶ λέγετε, Δαιμόνιον

34 ἔχει. ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων
καὶ πίνων· καὶ λέγετε, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος
καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτω-
35 λῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων
αὐτῆς πάντων.
ΚΑ' 36 [d]Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν φαρισαίων, ἵνα d Matt. 26. 6. Marc. 14. 3. Joh. 11. 2. et 12. 3.
οδ α φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰ-
37 κίαν τοῦ φαρισαίου, ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδοὺ
γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, ἐπι-
γνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φαρι-
38 σαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, καὶ
στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίου-
σα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς
δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ,
39 καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. [e]Ἰδὼν δὲ ὁ φαρισαῖος e Infr. 15. 2.
ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Οὗ-
τος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ
ποταπὴ ἡ γυνὴ, ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ· ὅτι
ἁμαρτωλός ἐστι.
40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν,
Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ φησι, Διδά-
41 σκαλε εἰπέ. Δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανει-
στῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ
42 δὲ ἕτερος πεντήκοντα. μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν
ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν
43 αὐτῶν, εἰπὲ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι
ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ,
44 Ὀρθῶς ἔκρινας. καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυν-
αῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν

γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ
ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς
δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς
θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε. φίλημά 45
μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ
διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ 46
τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ
ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. οὗ χάριν, λέγω σοι, 47
ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαὶ, ὅτι
ἠγάπησε πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον
f Matt. 9. 2. ἀγαπᾷ. [f]εἶπε δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ 48
g Matt. 9. 3. Marc. 2. 7. ἁμαρτίαι. [g]καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι 49
λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ
h Matt. 9. 22. Marc. 5. 34. et 10. 52. infr. 8. 48. et 18. 42. ἁμαρτίας ἀφίησιν; [h]εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυν- 50
αῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς
εἰρήνην.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώ- 8 οε ι
δευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ
εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ·
i Matt. 27. 55, 56. Marc. 16. 9. Joh. 19. 25. καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, [i]καὶ γυναῖκές τινες 2
αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πο-
νηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη
Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύ-
θει, καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώ- 3
δου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαὶ, αἵ-
τινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων
αὐταῖς.

k Matt. 13. 3. Marc. 4. 1. [k]Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν 4 ος β
κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν, εἶπε
διὰ παραβολῆς, Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ 5
σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπεί-

ρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ
κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
6 κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν
7 ἰκμάδα. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν
ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνι-
8 ξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν
τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατον-
ταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων
9 ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. [l]Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν l Matt. 13. 10. Marc. 4. 10.
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, τίς εἴη ἡ παρα-
οϛ α 10 βολὴ αὕτη· [m]ὁ δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γνῶ- m Matt. 11. 25, 26. 2 Cor. 3. 5, 14. Esa. 6. 9. Ezech. 12. 2. Matt. 13. 14. Marc. 4. 12. Joh. 12. 40. Act. 28. 26. Rom. 11. 8.
ναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ·
τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες
μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.
11 [n]Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν n Matt. 13. 18. Marc. 4. 13.
οη β 12 ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν
οἱ ἀκούοντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ
αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα
13 μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. [o]οἱ δὲ ἐπὶ τῆς o Matt. 13. 20. Marc. 4. 16.
πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέ-
χονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχου-
σιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ
14 πειρασμοῦ ἀφίστανται. [p]τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάν- p Matt. 19. 23. Marc. 10. 23. infr. 18. 24. 1 Tim. 6. 9.
θας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ
ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ
βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τε-
15 λεσφοροῦσι. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί
εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκού-
σαντες, τὸν λόγον κατέχουσι, καὶ καρποφο-
ροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

στὰς ἔστη. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς, 9
Ἐπερωτήσω ὑμᾶς, τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν,
ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι
i 1 Reg. 13. 6. ἢ ἀπολέσαι; [i] καὶ περιβλεψάμενος πάντας 10
αὐτοὺς, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖ-
ρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀποκατε-
στάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. αὐτοὶ 11
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς
ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.
k Matt. 14. 23. [k] Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξ- 12 μγ/β
ῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν δια-
l Infr. 9. 1. Matt. 10. 1. Marc. 3. 13. et 6. 7. νυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ· [l] καὶ 13 ις/μδ β
ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθη-
τὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδε-
m Joh. 1. 42. κα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, [m] Σίμωνα 14
ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φί-
λιππον καὶ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θω- 15
μᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα
τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου, 16
καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προ-
n Matt. 4. 25. Marc. 3. 7. δότης· [n] καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ 17 με/α
τόπου πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ,
καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς
Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου
Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ,
καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ 18
ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ
o Matt. 14. 36. Marc. 5. 30. ἐθεραπεύοντο. [o] καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει 19
ἅπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ
ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.

ΙΖ' 20 ᵖ Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ p Matt. 5. 2,
μς/ε εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε, Μακάριοι οἱ &c.
πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
μζ/ε 21 Θεοῦ. [q] μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορ- q Esa. 55. 1. et 61. 3. et 65.
τασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι 13. et 66. 10.
μη/ε 22 γελάσετε. [r] μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν r Matt. 5. 11.
ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς 1 Pet. 2. 19. et 3. 14. et 4. 14.
μθ/ε καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν
ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
23 [s] χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· s Act. 5. 41. et 7. 51.
ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ·
κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ
ν/ι 24 πατέρες αὐτῶν. [t] Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλου- t Amos 6. 1,
σίοις· ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. 8. Eccl. 31. 8.
να/ι 25 [u] οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. u Esa. 65. 13.
οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε Jac. 4. 9. et 5. 1.
26 καὶ κλαύσετε. οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴ-
πωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ
ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐ-
τῶν.
νβ/ε 27 [x] Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγα- x Exod. 23. 4.
πᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς Prov. 25. 21. Matt. 5. 44.
28 μισοῦσιν ὑμᾶς, [y] εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμέ- Rom. 12. 14, 20. 1 Cor. 4. 12.
νους ὑμῖν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπη- y Infr. 23. 34. Act. 7. 60.
νγ/ε 29 ρεαζόντων ὑμᾶς. [z] τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν z Matt. 5. 39.
σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ 1 Cor. 6. 7.
αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ
30 κωλύσῃς. [a] παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· a Deut. 15. 7.
καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. Matt. 5. 42.
νδ/ε 31 [b] καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄν- b Matt. 7. 12. Tob. 4. 16.
νε/ε 32 θρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. [c] καὶ c Matt. 5. 46.

τοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς
s Matt. 8. 5. Καπερναούμ. [s] ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος 2
κακῶς ἔχων ἤμελλε τελευτᾷν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔν-
τιμος. ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε 3
πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων,
ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν
δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν 4
Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέ-
γοντες, Ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει τοῦτο·
ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγω- 5
γὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 6
ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ
μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε
πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων
αὐτῷ, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς
ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ 7
ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ
λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ 8
ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος,
ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τού-
τῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ,
Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου,
Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα 9
ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν· καὶ στραφεὶς τῷ
ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, Λέγω ὑμῖν,
οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.
καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶ- 10 ξϛ ε
κον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πό- 11 ΙΘ
λιν καλουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐ- ξδ ε
τῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πολύς.

12 ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ
ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς, υἱὸς μονογενὴς τῇ μη-
τρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πό-
13 λεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ
κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν
14 αὐτῇ, Μὴ κλαῖε. [t] καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς t Act. 9. 40.
σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν· καὶ εἶπε,
15 Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. καὶ ἀνεκάθι-
σεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν· καὶ ἔδωκεν
16 αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. [u] ἔλαβε δὲ φόβος u Marc. 7. 37. Infr. 24. 19.
ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν λέγοντες, Joh. 4. 19. et 6. 14. et 9. 17.
Ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν· καὶ supr. 1. 68.
ξη 17 ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ
ι ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ
περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
18 [x] ΚΑΙ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐ- x Matt. 11. 2.
τοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσά-
μενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάν-
Κ' 19 νης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν λέγων, Σὺ εἶ ὁ
ξθ ε 20 ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; παραγε-
νόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον, Ἰωάν-
νης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε
λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδο-
21 κῶμεν; ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολ-
λοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων
πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ
22 βλέπειν. [y] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν y Esa. 29. 18. et 35. 5. et 61. 1.
αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ
εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι,
χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κω-
φοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐ-

γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ
ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς
δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς
θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε. φίλημά 45
μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ
διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ 46
τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ
ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. οὗ χάριν, λέγω σοι, 47
ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαὶ, ὅτι
ἠγάπησε πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον
f Matt. 9. 2. *ἀγαπᾷ.* [f] *εἶπε δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ* 48
g Matt. 9. 3. Marc. 2. 7. *ἁμαρτίαι.* [g] *καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι* 49
λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ
h Matt. 9. 22. Marc. 5. 34. et 10. 52. infr. 8. 48. et 18. 42. *ἁμαρτίας ἀφίησιν;* [h] *εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυν-* 50
αῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς
εἰρήνην.

ΚΑΙ *ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώ-* 8 οε ι
δευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ
εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ·
i Matt. 27. 55, 56. Marc. 16. 9. Joh. 19. 25. *καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ,* [i] *καὶ γυναῖκές τινες* 2
αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πο-
νηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη
Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύ-
θει, καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώ- 3
δου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαὶ, αἵ-
τινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων
αὐταῖς.

k Matt. 13. 3. Marc. 4. 1. [k] *Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν* 4 ος β
κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν, εἶπε
διὰ παραβολῆς, Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ 5
σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπεί-

ρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ
κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
6 κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν
7 ἰκμάδα. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν
ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνι-
8 ξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν
τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατον-
ταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων
9 ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. [l]Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν — l Matt. 13. 10. Marc. 4. 10.
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, τίς εἴη ἡ παρα-
οζ α 10 βολὴ αὕτη· [m]ὁ δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γνῶ- — m Matt. 11. 25, 26. 2 Cor. 3. 5, 14. Esa. 6. 9. Ezech. 12. 2. Matt. 13. 14. Marc. 4. 12. Joh. 12. 40. Act. 28. 26. Rom. 11. 8.
ναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ·
τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες
μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.
11 [n]Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν
οη β 12 ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν — n Matt. 13. 18. Marc. 4. 13.
οἱ ἀκούοντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ
αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα
13 μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. [o]οἱ δὲ ἐπὶ τῆς — o Matt. 13. 20. Marc. 4. 16.
πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέ-
χονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχου-
σιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ
14 πειρασμοῦ ἀφίστανται. [p]τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάν- — p Matt. 19. 23. Marc. 10. 23. infr. 18. 24. 1 Tim. 6. 9.
θας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ
ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ
βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τε-
15 λεσφοροῦσι. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί
εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκού-
σαντες, τὸν λόγον κατέχουσι, καὶ καρποφο-
ροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

q Infr. 11. 33. Matt. 5. 15. Marc. 4. 21. [q] Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν 16 οθ β
σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ᾽ ἐπὶ
λυχνίας ἐπιτίθησι, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέ-
r Job. 12. 22. infr. 12. 2. Matt. 10. 26. Marc. 4. 22. πωσι τὸ φῶς. [r] οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ 17 π β
φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ
s Infr. 19. 26. Matt. 13. 12. et 25. 29. Marc. 4. 25. γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. [s] βλέ- 18 πα ε
πετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθή-
σεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ
ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.

t Matt. 12. 46. et 13. 55. Marc. 3. 31. [t] Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ 19 πβ β
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συν-
τυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. καὶ ἀπηγγέλη 20
αὐτῷ, λεγόντων, Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀ-
δελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλον-
u Joh. 15. 14. 2 Cor. 5. 16. τες. [u] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μή- 21
τηρ μου καὶ ἀδελφοί μου, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν
λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες αὐ-
τόν.

x Matt. 8. 23. Marc. 4. 35, 36. [x] Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐ- 22 ΚΓ' πγ β
τὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέ-
ραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων 23
δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε. καὶ κατέβη λαῖλαψ
ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο,
καὶ ἐκινδύνευον. προσελθόντες δὲ διήγειραν 24
αὐτὸν λέγοντες, Ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολ-
λύμεθα· ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ
καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο,
y Job. 26. 12. Psal. 107. 25. καὶ ἐγένετο γαλήνη. [y] εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ποῦ 25
ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύ-
μασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗ-

τός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ
τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;
26 [z] ΚΑΙ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν z Matt. 8. 28. Marc. 5. 1.
Γαδαρηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλι-
ΚΔʹ 27 λαίας. ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήν-
τησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε
δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ
ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν
28 τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνα-
κράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ
εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ
τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς.
29 παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ
ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ
χρόνοις συνηρπάκει αὐτὸν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύ-
σεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαῤῥήσ-
σων τὰ δεσμὰ, ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος
30 εἰς τὰς ἐρήμους. ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰη-
σοῦς λέγων, Τί σοι ἐστὶν ὄνομα; ὁ δὲ εἶπε,
Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς
31 αὐτόν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ
32 αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ
ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει·
καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς
εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.
33 ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου,
εἰσῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ
ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ
34 ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γε-
γενημένον, ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγει-
35 λαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλ-

θον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν
Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον
ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον
καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰη-
σοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς 36
καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.
a Act. 16. 39. [a]καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς 37
περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐ-
τῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ
b Marc. 5. 18. ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, ὑπέστρεψεν. [b]ἐδέετο 38 πδ
δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαι- η
μόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ
Ἰησοῦς λέγων, Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν 39
σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. καὶ
ἀπῆλθε, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα
ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰη- 40 ΚΕ′
σοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πε
πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. β

c Matt. 9. 18. Marc. 5. 22. [c]Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, 41
καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε, καὶ
πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκά-
λει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὅτι 42
θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα,
καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐ-
d Matt. 9. 20. Marc. 5. 25. Lev. 15. 25. τὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. [d]Καὶ γυνὴ 43 Κ
οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις
εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον,
οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσ- 44
ελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις

45 τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς
ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶ-
πεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, Ἐπιστάτα,
οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ
46 λέγεις, Τίς ὁ ἁψάμενός μου; ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν, Ἥψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύ-
47 ναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ
γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ
προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐ-
τοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ
48 λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῇ, Θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ
49 σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. [e] Ἔτι αὐτοῦ λα- e Marc. 5. 35.
λοῦντος, ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώ-
γου, λέγων αὐτῷ, Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ
50 σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ὁ δὲ Ἰη-
σοῦς ἀκούσας, ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων, Μὴ
51 φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. εἰσ-
ελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελ-
θεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ
Ἰωάννην, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν
52 μητέρα. ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο
αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε, Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθα-
53 νεν, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ,
54 εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω
πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώ-
55 νησε λέγων, Ἡ παῖς, ἐγείρου. [f] καὶ ἐπέστρεψε f Joh. 11. 11, 13.
τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα·
56 καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. καὶ ἐξ-
έστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν
αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

t Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. infr. 18. 31. et 24. 7.

τοῦτο, [t]εἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ- 22
που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμμα-
τέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθῆναι.

u Infr. 14. 27. Matt. 10. 38. et 16. 24. Marc. 8. 34.

[u]Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει 23 ζϛ β
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ
ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ

x Matt. 10. 39. et 16. 25. Marc. 8. 35. infr. 17. 33. Joh. 12. 25.

ἀκολουθείτω μοι. [x]ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυ- 24
χὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν
ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος
σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, 25
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέ-

y Infr. 12. 9. Matt. 10. 33. Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.

σας ἢ ζημιωθείς; [y]ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με 26 ζζ β
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων

z Matt. 16. 28. Marc. 9. 1.

ἀγγέλων. [z]Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες 27 ζη β
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θα-
νάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ.

a Matt. 17. 1. Marc. 9. 2.

[a]Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους 28 Λ'
ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέ-
τρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ
ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσ- 29
εύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐ-
τοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελά- 30
λουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας·
οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, 31

b Dan. 8. 18. et 10. 9.

ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. [b]ὁ δὲ 32

Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι
ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν
αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
33 αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐ-
τοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰη-
σοῦν, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶ-
ναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ,
καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ
34 λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νε-
φέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ
ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
35 [c]καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, c Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc.
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ 1. 11. et 9. 7. supr. 3. 22.
36 ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑ- Esa. 42. 1. Col. 1. 13.
ρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, 2 Pet. 1. 17. Deut. 18. 19.
καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ- Act. 3. 22.
ραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.
ζθ β 37 [d]Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόν- d Matt. 17. 14. Marc. 9. 14.
των αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ
ΛΑ' 38 ὄχλος πολύς. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου
ἀνεβόησε λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου,
ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
39 ἐστί μοι· καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν,
καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν
μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ,
40 συντρίβον αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν
σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη-
41 σαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε
42 ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐ-

τοῦ, ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συν-
εσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύ-
ματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα,
καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξ- 43 ρ̄ η
επλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι
τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶ-
σιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς
e Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 9. 31. infr. 18. 32. Act. 1. 23.
μαθητὰς αὐτοῦ, [e]Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα 44 ρα β
ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
f Supr. 2. 50. infr. 18. 34. Marc. 9. 32.
ἀνθρώπων. [f]Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, 45
καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ
αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐ-
g Matt. 18. 1. Marc. 9. 33. infr. 22. 24.
τὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. [g]Εἰσῆλθε δὲ 46 ΛΒ' ρβ β
διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων
αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν 47
τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου,
h Matt. 18. 5. Marc. 9. 37. infr. 10. 16. Joh. 13. 20. Matt. 23. 11. infr. 14. 11. et 18. 14.
ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, [h]καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 48
Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος
ἔσται μέγας.

i Marc. 9. 38.
[i]Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπι- 49 ργ η
στάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκ-
βάλλοντα τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐ-
k Matt. 12. 30. Marc. 9. 40. infr. 11. 23.
τὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. [k]καὶ εἶπε 50
πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ
οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν.

l Marc. 16. 19. Act. 1. 2.
[l]ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς 51 ρδ ι
ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὰ

πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι
52 εἰς Ἱερουσαλήμ. καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους
πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσ-
ῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι
53 αὐτῷ. [m]καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ m Joh. 4. 4, 9.
πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερου-
54 σαλήμ. [n]ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκω- n 2 Reg. 1. 10, 12.
βος καὶ Ἰωάννης, εἶπον, Κύριε, θέλεις εἴπω-
μεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε;
55 στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν,
ΛΓ′ ρε ε 56 Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; [o]ὁ o Joh. 3. 17. et 12. 47.
γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀν-
θρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύ-
θησαν εἰς ἑτέραν κώμην.
57 [p]Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ p Matt. 8. 19.
ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι
58 ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν
59 κλίνῃ. [q]Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει q Matt. 8. 21, 22.
μοι. ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελ-
60 θόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπε
δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι
τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγ-
ρϛ ι 61 γελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. [r]Εἶπε δὲ r 1 Reg. 19. 20.
καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον
δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν
62 οἶκόν μου. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς,
Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄρο-

τρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

I O ΛΔ'

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ
ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ρϛ ι
ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πό-
λιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.
s Matt. 9. 37. Joh. 4. 35. 2 Thess. 3. 1.
2 [s]Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς ρη ε
πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ
κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας
t Matt. 10. 16.
εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.
3 [t]Ὑπάγετε· ἰδοὺ ρθ ε
ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύ-
u Matt. 10. 9, 10. supr. 9. 3. et 22. 35. Marc. 6. 8. 2 Reg. 4. 29.
κων.
4 [u]μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, ρι β
μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν
x Matt. 10. 12. Marc. 6. 10.
ἀσπάσησθε.
5 [x]Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρ- ρια ε
χεσθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τού-
τῳ.
6 καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπ-
αναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ
y Lev. 19. 13. Deut. 24. 14. et 25. 4. Matt. 10. 10. 1 Cor. 9. 4, et seqq. 1 Tim. 5. 18.
μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.
7 [y]ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ριβ β
οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ'
αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐ-
τοῦ ἐστι· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰ-
κίαν.
8 καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ ριγ ι
δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
z Matt. 3. 2. et 4. 17.
9 [z]καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ
λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία
a Matt. 10. 14. Marc. 6. 11. supr. 9. 5. Act. 13. 51. et 18. 6.
τοῦ Θεοῦ.
10 [a]εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, ριδ β
καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς
πλατείας αὐτῆς, εἴπατε,
11 Καὶ τὸν κονιορτὸν
τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν,
ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε,
ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

12 [b]λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ b Matt. 11. 22, &c.
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
ριε 13 οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ
ε ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
14 σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ
15 ὑμῖν. καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ
ρις 16 ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. [c]Ὁ c Matt. 10. 40. Marc. 9. 37.
α ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν Joh. 13. 20. 1 Thess. 4. 8.
ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ
ριζ 17 τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ
ι ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες, Κύριε,
καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνό-
18 ματί σου. [d]Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν d Apoc. 12. 8, 9.
Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε-
19 σόντα. [e]ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ e Marc. 16. 18. Act. 28. 5.
πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν
20 ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. [f]πλὴν ἐν τούτῳ μὴ f Exod. 32. 32. Esa. 4. 3.
χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· Dan. 12. 1. Phil. 4. 3.
χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν Apoc. 13. 8.
ριη 21 ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [g]Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ g Matt. 11. 25. Esa. 29. 14.
ε ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 1 Cor. 1. 19, 26. et 2. 6, 7.
πεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα
ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγέ-
ριθ 22 νετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [h]πάντα παρ- h Psal. 8. 7. Heb. 2. 8.
γ εδόθη μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς Matt. 11. 27. et 28. 18.
γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ, καὶ Joh. 3. 35. et 17. 2. 1 Cor.

15. 27. Eph. 1. 21, 22. τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν
Phil. 2. 9. Joh. 1. 18. et βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. [i]καὶ στραφεὶς 23 ρκ ε
6. 46. et 14. 8, 9. πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι
i Matt. 13. 16. 1 Pet. 1. 10. οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω 24
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶ-
δον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
k Matt. 22. 35. Marc. 12. 28. [k]Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων 25 ΛΕ
αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ρκα β
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς 26
αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀνα-
l Deut. 6. 5. et 10. 12. et γινώσκεις; [l]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπή- 27
30. 6. Lev. 19. 18. Rom. 13. σεις κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρ-
9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8. δίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας
m Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13. σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [m]εἶπε 28
δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ
ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε 29 ρκβ ι
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις 30 Λϛ
κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ
λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐ-
τὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱε- 31
ρεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ 32
Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις 33
ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·

ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη
35 αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν
δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀπο-
36 δώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς
37 τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.
ΛΖ′ 38 [n]ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, n Joh. 11. 1.
καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ et 12. 2, 3.
τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν
39 οἶκον αὐτῆς. [o]καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη o Act. 22. 3.
Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας
40 τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν;
41 εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα
Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·
42 ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν
μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ' αὐτῆς.
ΛΗ′ 11 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
κγ/ε τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δί-
δαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάν-
2 νης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. [p]εἶπε δὲ p Matt. 6. 9.

αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά
σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ
θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ 3
καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας 4
ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι
ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν,
q Infr. 18. 1, &c. ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. [q]Καὶ 5 ρκδ ι
εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον,
καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός 6
με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος 7
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρ-
εχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δυνά-
μαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ 8
οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ
φίλον· διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς
r Matt. 7. 7. et 21. 22. Marc. 11. 24. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 23, 24. Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22. δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. [r]κἀγὼ ὑμῖν λέγω, 9 ρκε ε
Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑ-
ρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς 10
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει·
s Matt. 7. 9. καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [s]τίνα δὲ ὑμῶν 11
τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος
ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠὸν, 12
μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς 13
πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ

πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον
τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
ΛΘ' 14. [t]Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν t Matt. 9. 32. et 12. 22.
ρκϛ ε κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος,
ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.
ρκζ 15 [u]τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ u Matt. 9. 34. et 12. 24.
β ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Marc. 3. 22.
ρκη ε 16 [x]ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ x Matt. 12. 38. et 16. 1.
ρκθ 17 ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. [y]Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν y Matt. 12. 25. Marc. 3. 24.
β τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία Joh. 2. 25.
ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶ-
18 κος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς
ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ
βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ
19 ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελ-
ζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐ-
20 τοὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασι-
21 λεία τοῦ Θεοῦ. [z]ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλι- z Matt. 12. 29.
σμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰ-
22 ρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· [a]ἐπὰν δὲ ὁ a Esa. 53. 12. Col. 2. 15.
ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν,
τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει,
23 καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. [b]ὁ μὴ ὢν b Matt. 12. 30.
μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων
ρλ ε 24 μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [c]Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον c Matt. 12. 43.
πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ
μὴ εὑρίσκον, λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶ-
25 κόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει

t Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. infr. 18. 31. et 24. 7.

τοῦτο, ᵗεἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ- 22
που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμμα-
τέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθῆναι.

u Infr. 14. 27. Matt. 10. 38. et 16. 24. Marc. 8. 34.

ᵘἜλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει 23 ϙς/β
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ
ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ

x Matt. 10. 39. et 16. 25. Marc. 8. 35. infr. 17. 33. Joh. 12. 25.

ἀκολουθείτω μοι. ˣὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυ- 24
χὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν
ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος
σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, 25
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέ-

y Infr. 12. 9. Matt. 10. 33. Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.

σας ἢ ζημιωθείς; ʸὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με 26 ϙζ/β
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων

z Matt. 16. 28. Marc. 9. 1.

ἀγγέλων. ᶻΛέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες 27 ϙη/β
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θα-
νάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ.

a Matt. 17. 1. Marc. 9. 2.

ᵃἘγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους 28 Λ'
ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέ-
τρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ
ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσ- 29
εύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐ-
τοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελά- 30
λουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας·
οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, 31

b Dan. 8. 18. et 10. 9.

ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. ᵇὁ δὲ 32

Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι
ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν
αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
33 αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐ-
τοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰη-
σοῦν, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶ-
ναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ,
καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ
34 λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νε-
φέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ
ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
35 [c] καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, c Matt. 3. 17.
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ et 17. 5. Marc. 1. 11. et 9. 7.
36 ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑ- supr. 3. 22. Esa. 42. 1. Col. 1. 13.
ρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, 2 Pet. 1. 17. Deut. 18. 19.
καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ- Act. 3. 22.
ραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.
ιθ β 37 [d] Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόν- d Matt. 17. 14.
των αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ Marc. 9. 14.
ΛΑ' 38 ὄχλος πολύς. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου
ἀνεβόησε λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου,
ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
39 ἐστί μοι· καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν,
καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν
μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ,
40 συντρίβον αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν
σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη-
41 σαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε
42 ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐ-

τοῦ, ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συν-
εσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύ-
ματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα,
καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξ- 43 ρ̄ η
επλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι
τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶ-
σιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς
e Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 9. 31. infr. 18. 32. Act. 1. 23. — μαθητὰς αὐτοῦ, [e]Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα 44 ρα β
ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
f Supr. 2. 50. infr. 18. 34. Marc. 9. 32. — ἀνθρώπων. [f]οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, 45
καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ
αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐ-
g Matt. 18. 1. Marc. 9. 33. infr. 22. 24. — τὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. [g]Εἰσῆλθε δὲ 46 ΑΒ' ρβ β
διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων
αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν 47
τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου,
h Matt. 18. 6. Marc. 9. 37. infr. 10. 16. Joh. 13. 20. Matt. 23. 11. infr. 14. 11. et 18. 14. — ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, [h]καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 48
Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος
ἔσται μέγας.

i Marc. 9. 38. — [i]Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπι- 49 ργ η
στάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκ-
βάλλοντα τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐ-
k Matt. 12. 30. Marc. 9. 40. infr. 11. 23. — τὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. [k]καὶ εἶπε 50
πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ
οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν.

l Marc. 16. 19. Act. 1. 2. — [l]ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς 51 ρδ ι
ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὰ

πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι
52 εἰς Ἱερουσαλήμ. καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους
πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσ-
ῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι
53 αὐτῷ. [m]καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ m Joh. 4. 4, 9.
πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερου-
54 σαλήμ. [n]Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκω- n 2 Reg. 1. 10, 12.
βος καὶ Ἰωάννης, εἶπον, Κύριε, θέλεις εἴπω-
μεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε;
55 στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν,
ΛΓ' 56 Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; [o]ὁ o Joh. 3. 17. et 12. 47.
ρε ε γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀν-
θρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύ-
θησαν εἰς ἑτέραν κώμην.
57 [p]Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ p Matt. 8. 19.
ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι
58 ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν
59 κλίνῃ. [q]Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει q Matt. 8. 21, 22.
μοι. ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελ-
60 θόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπε
δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι
τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγ-
ϛ ι 61 γελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. [r]Εἶπε δὲ r 1 Reg. 19. 20.
καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον
δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν
62 οἶκόν μου. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς,
Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄρο-

τρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ IO ΛΔ'
ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ρζ ι
ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πό-
λιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.
s Matt. 9. 37. Joh. 4. 35. 2 Thess. 3. 1. [s] Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς 2 ρη ε
πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ
κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας
t Matt. 10. 16. εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. [t] Ὑπάγετε· ἰδοὺ 3 ρθ ε
ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύ-
u Matt. 10. 9, 10. supr. 9. 3. et 22. 35. Marc. 6. 8. 2 Reg. 4. 29. κων. [u] μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, 4 ρι β
μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν
x Matt. 10. 12. Marc. 6. 10. ἀσπάσησθε. [x] Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρ- 5 ρια ε
χεσθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τού-
τῳ. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπ- 6
αναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ
y Lev. 19. 13. Deut. 24. 14. et 25. 4. Matt. 10. 10. 1 Cor. 9. 4, et seqq. 1 Tim. 5. 18. μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. [y] Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ 7 ριβ β
οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ'
αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐ-
τοῦ ἐστι· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰ-
κίαν. καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ 8 ριγ ι
δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
z Matt. 3. 2. et 4. 17. [z] καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ 9
λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία
a Matt. 10. 14. Marc. 6. 11. supr. 9. 5. Act. 13. 51. et 18. 6. τοῦ Θεοῦ. [a] εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, 10 ριδ β
καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς
πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν κονιορτὸν 11
τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν,
ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε,
ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

12 [b]λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ b Matt. 11. 21,
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. &c.
ριε 13 οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ
ε ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
14 σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ
15 ὑμῖν. καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ
ρις 16 ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. [c]Ὁ c Matt. 10. 40. Marc. 9. 37.
α ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν Joh. 13. 20. 1 Thess. 4. 8.
ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ
ριζ 17 τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ
ι ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες, Κύριε,
καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνό-
18 ματί σου. [d]Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν d Apoc. 12. 8,
Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε- 9.
19 σόντα. [e]ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ e Marc. 16. 18. Act. 28. 5.
πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν
20 ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. [f]πλὴν ἐν τούτῳ μὴ f Exod. 32. 32. Esa. 4. 3.
χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· Dan. 12. 1. Phil. 4. 3.
χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν Apoc. 13. 8.
ριη 21 ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [g]Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ g Matt. 11. 25. Esa. 29. 14.
ε ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 1 Cor. 1. 19, 26. et 2. 6, 7.
πεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα
ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγέ-
ριθ 22 νετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [h]πάντα παρ- h Psal. 8. 7. Heb. 2. 8.
γ εδόθη μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς Matt. 11. 27. et 28. 18.
γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ, καὶ Joh. 3. 35. et 17. 2. 1 Cor.

15. 27. Eph. 1. 21, 22. Phil. 2. 9. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 14. 8, 9.
i Matt. 13. 16. 1 Pet. 1. 10.

τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν
βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. [i]καὶ στραφεὶς 23 ρκ
πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ᾽ ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι ε
οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω 24
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶ-
δον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

k Matt. 22. 35. Marc. 12. 28.

[k]Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων 25 ΛΕ'
αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ρκα β
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς 26
αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀνα-
γινώσκεις; [l]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπή- 27
σεις κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρ-
δίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας
σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [m]εἶπε 28
δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ
ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε 29 ρκβ ι
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις 30 Λϛ'
κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ
λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐ-
τὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱε- 31
ρεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ 32
Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις 33
ὁδεύων, ἦλθε κατ᾽ αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·

l Deut. 6. 5. et 10. 12. et 30. 6. Lev. 19. 18. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8.
m Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13.

ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη
35 αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν
δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀπο-
36 δώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς
37 τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

ΛΖ′ 38 [n] ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, n Joh. 11. 1.
καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ et 12. 2, 3.
τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν
39 οἶκον αὐτῆς. [o] καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη o Act. 22. 3.
Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας
40 τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν;
41 εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα
Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·
42 ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν
μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ᾽ αὐτῆς.

ΛΗ′ 11 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
ϠΚΓ ε τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δί-
δαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάν-
2 νης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. [p] εἶπε δὲ p Matt. 6. 9.

αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά
σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ
θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ 3
καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας 4
ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι
ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν,
q Infr. 18. 1, &c. ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. q Καὶ 5 ρκδ ι
εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον,
καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός 6
με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος 7
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρ-
εχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δυνά-
μαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ 8
οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ
φίλον· διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς
r Matt. 7. 7. et 21. 22. Marc. 11. 24. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 23, 24. Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22. δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. r κἀγὼ ὑμῖν λέγω, 9 ρκε ε
Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑ-
ρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς 10
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει·
s Matt. 7. 9. καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. s τίνα δὲ ὑμῶν 11
τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθῦν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος
ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὠὸν, 12
μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς 13
πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ

πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον
τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
ΛΘ' ρκς ε 14. [t] Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν t Matt. 9. 32.
κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, et 12. 22.
ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.
ρκζ β 15 [u] τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ u Matt. 9. 34.
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. et 12. 24. Marc. 3. 22.
ρκη ε 16 [x] ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ x Matt. 12. 38.
ρκθ β 17 ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. [y] Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν et 16. 1. y Matt. 12. 25.
τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία Marc. 3. 24. Joh. 2. 25.
ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶ-
18 κος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς
ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ
βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ
19 ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελ-
ζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐ-
20 τοὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασι-
21 λεία τοῦ Θεοῦ. [z] ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλι- z Matt. 12. 29.
σμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰ-
22 ρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· [a] ἐπὰν δὲ ὁ a Esa. 53. 12.
ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν, Col. 2. 15.
τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει,
23 καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. [b] ὁ μὴ ὢν b Matt. 12. 30.
μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων
ρλ ε 24 μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [c] Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον c Matt. 12. 43.
πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ
μὴ εὑρίσκον, λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶ-
25 κόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει

t Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. infr. 18. 31. et 24. 7.

τοῦτο, [t]εἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ- 22
που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμμα-
τέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθῆναι.

u Infr. 14. 27. Matt. 10. 38. et 16. 24. Marc. 8. 34.

[u]Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει 23 ξς β
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ
ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ

x Matt. 10. 39. et 16. 25. Marc. 8. 35. infr. 17. 33. Joh. 12. 25.

ἀκολουθείτω μοι. [x]ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυ- 24
χὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν
ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος
σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, 25
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέ-

y Infr. 12. 9. Matt. 10. 33. Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.

σας ἢ ζημιωθείς; [y]ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με 26 ξζ β
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων

z Matt. 16. 28. Marc. 9. 1.

ἀγγέλων. [z]Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες 27 ξη β
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θα-
νάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ.

a Matt. 17. 1. Marc. 9. 2.

[a]Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους 28 Λ'
ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέ-
τρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ
ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσ- 29
εύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐ-
τοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελά- 30
λουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας·
οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, 31

b Dan. 8. 18. et 10. 9.

ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. [b]ὁ δὲ 32

Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι
ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν
αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
33 αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐ-
τοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰη-
σοῦν, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶ-
ναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ,
καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ
34 λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νε-
φέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ
ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
35 [c]καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, c Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc. 1. 11. et 9. 7. supr. 3. 22.
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ
36 ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑ- Esa. 42. 1. Col. 1. 13.
ρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, 2 Pet. 1. 17. Deut. 18. 19.
καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ- Act. 3. 22.
ραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.

37 [d]Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόν- d Matt. 17. 14. Marc. 9. 14.
των αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ
ΛΑ' 38 ὄχλος πολύς. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου
ἀνεβόησε λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου,
ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
39 ἐστί μοι· καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν,
καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν
μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ,
40 συντρῖβον αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν
σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη-
41 σαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε
42 ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐ-

τοῦ, ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συν-
εσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύ-
ματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα,
καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξ- 43 ρ η
επλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι
τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶ-
σιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς
e Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 9. 31. infr. 18. 32. Act. 1. 23. μαθητὰς αὐτοῦ, [e] Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα 44 ρα β
ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
f Supr. 2. 50. infr. 18. 34. Marc. 9. 32. ἀνθρώπων. [f] οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, 45
καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ
αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐ-
g Matt. 18. 1. Marc. 9. 33. infr. 22. 24. τὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. [g] Εἰσῆλθε δὲ 46 ΑΒ' ρβ β
διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων
αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν 47
τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου,
h Matt. 18. 6. Marc. 9. 37. infr. 10. 16. Joh. 13. 20. Matt. 23. 11. infr. 14. 11. et 18. 14. ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, [h] καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 48
Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος
ἔσται μέγας.

i Marc. 9. 38. [i] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπι- 49 ργ η
στάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκ-
βάλλοντα τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐ-
k Matt. 12. 30. Marc. 9. 40. infr. 11. 23. τὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. [k] καὶ εἶπε 50
πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ
οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν.

l Marc. 16. 19. Act. 1. 2. [l] ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς 51 ρδ ι
ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ

πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι
52 εἰς Ἱερουσαλήμ. καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους
πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσ-
ῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι
53 αὐτῷ. [m]καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ m Joh. 4. 4, 9.
πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερου-
54 σαλήμ. [n]ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκω- n 2 Reg. 1. 10, 12.
βος καὶ Ἰωάννης, εἶπον, Κύριε, θέλεις εἴπω-
μεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε;
55 στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν,
ΑΓ′ ρε ε 56 Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; [o]ὁ o Joh. 3. 17. et 12. 47.
γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀν-
θρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύ-
θησαν εἰς ἑτέραν κώμην.
57 [p]Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ p Matt. 8. 19.
ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι
58 ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν
59 κλίνῃ. [q]Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει q Matt. 8. 21, 22.
μοι. ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελ-
60 θόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπε
δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι
τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγ-
ος ι 61 γελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. [r]Εἶπε δὲ r 1 Reg. 19. 20.
καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον
δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν
62 οἶκόν μου. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς,
Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄρο-

τρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ 10 ΛΔ'
ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ρζ ι
ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πό-
λιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.
s Matt. 9. 37. Joh. 4. 35. 2 Thess. 3. 1. [s]Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς 2 ρη ε
πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ
κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας
t Matt. 10. 16. εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. [t]Ὑπάγετε· ἰδοὺ 3 ρθ ε
ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύ-
u Matt. 10. 9, 10. supr. 9. 3. et 22. 35. Marc. 6. 8. κων. [u]μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, 4 ρι β
μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν
2 Reg. 4. 29. x Matt. 10. 12. Marc. 6. 10. ἀσπάσησθε. [x]Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρ- 5 ρια ε
χεσθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τού-
τῳ. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπ- 6
αναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ
y Lev. 19. 13. Deut. 24. 14. et 25. 4. Matt. 10. 10. 1 Cor. 9. 4, et seqq. 1 Tim. 5. 18. μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. [y]ἐν αὐτῇ δὲ τῇ 7 ριβ β
οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ'
αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐ-
τοῦ ἐστι· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰ-
κίαν. καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ 8 ριγ ι
δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
z Matt. 3. 2. et 4. 17. [z]καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ 9
λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία
a Matt. 10. 14. Marc. 6. 11. supr. 9. 5. Act. 13. 51. et 18. 6. τοῦ Θεοῦ. [a]εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, 10 ριδ β
καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς
πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν κονιορτὸν 11
τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν,
ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε,
ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

12 [b]λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ b Matt. 11. 21, &c.
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
ριε ε 13 οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ
ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
14 σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ
15 ὑμῖν. καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ
ρις α 16 ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. [c]Ὁ c Matt. 10. 40. Marc. 9. 37.
ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν Joh. 13. 20. 1 Thess. 4. 8.
ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ
ριζ ι 17 τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ
ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες, Κύριε,
καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνό-
18 ματί σου. [d]Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν d Apoc. 12. 8, 9.
Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε-
19 σόντα. [e]Ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ e Marc. 16. 18. Act. 28. 5.
πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν
20 ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. [f]πλὴν ἐν τούτῳ μὴ f Exod. 32. 32. Esa. 4. 3.
χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· Dan. 12. 1. Phil. 4. 3.
χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν Apoc. 13. 8.
ριη ε 21 ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [g]Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ g Matt. 11. 25. Esa. 29. 14.
ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 1 Cor. 1. 19, 26. et 2. 6, 7.
πεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα
ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγέ-
ριθ γ 22 νετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [h]πάντα παρ- h Psal. 8. 7. Heb. 2. 8.
εδόθη μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς Matt. 11. 27. et 28. 18.
γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ, καὶ Joh. 3. 35. et 17. 2. 1 Cor.

15. 27. Eph. 1. 21, 22. Phil. 2. 9. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 14. 8, 9.

i Matt. 13. 16. 1 Pet. 1. 10.

τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν
βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. [i]καὶ στραφεὶς 23 ρκ ε
πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ᾽ ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι
οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω 24
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶ-
δον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

k Matt. 22. 35. Marc. 12. 28.

[k]Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων 25 ΛΕ´
αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ρκα β
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς 26
αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀνα-

l Deut. 6. 5. et 10. 12. et 30. 6. Lev. 19. 18. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8.

γινώσκεις; [l]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπή- 27
σεις κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρ-
δίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας

m Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13.

σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [m]εἶπε 28
δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ
ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε 29 ρκβ ι
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις 30 Λϛ´
κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ
λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐ-
τὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱε- 31
ρεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ 32
Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις 33
ὁδεύων, ἦλθε κατ᾽ αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·

ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη
35 αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν
δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀπο-
36 δώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς
37 τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

ΛΖ' 38 [n] ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, n Joh. 11. 1. et 12. 2, 3.
καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ
τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν
39 οἶκον αὐτῆς. [o] καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη o Act. 22. 3.
Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας
40 τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν;
41 εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα
Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·
42 ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν
μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ' αὐτῆς.

11 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δί-
δαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάν-
2 νης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. [p] εἶπε δὲ p Matt. 6. 9.

αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά
σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ
θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ 3
καθ᾽ ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας 4
ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι
ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν,
q Infr. 18. 1, &c. ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. [q] Καὶ 5 ρκδ ι
εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον,
καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός 6
με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος 7
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρ-
εχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ᾽ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δυνά-
μαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ 8
οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ
φίλον· διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς
r Matt. 7. 7. et 21. 22. Marc. 11. 24. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 23, 24. Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22. δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. [r] κἀγὼ ὑμῖν λέγω, 9 ρκε ε
Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑ-
ρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς 10
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει·
s Matt. 7. 9. καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [s] τίνα δὲ ὑμῶν 11
τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος
ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠὸν, 12
μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς 13
πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ

πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον
τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
λθ' 14 [t]Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν t Matt. 9. 32. et 12. 22.
ρκς ε κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος,
ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.
ρκζ β 15 [u]τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ u Matt. 9. 34. et 12. 24.
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Marc. 3. 22.
ρκη ε 16 [x]ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ x Matt. 12. 38. et 16. 1.
ρκθ β 17 ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. [y]Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν y Matt. 12. 25. Marc. 3. 24.
τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία Joh. 2. 25.
ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶ-
18 κος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς
ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ
βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ
19 ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελ-
ζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐ-
20 τοὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασι-
21 λεία τοῦ Θεοῦ. [z]ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλι- z Matt. 12. 29.
σμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰ-
22 ρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· [a]ἐπὰν δὲ ὁ a Esa. 53. 12. Col. 2. 15.
ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν,
τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει,
23 καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. [b]ὁ μὴ ὢν b Matt. 12. 30.
μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων
24 μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [c]Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον c Matt. 12. 43.
πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ
μὴ εὑρίσκον, λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶ-
25 κόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει

d Joh. 5. 14. 2 Pet. 2. 20. Heb. 6. 4. et 10. 26. σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. [d]τότε πο- 26
ρεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύ-
ματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατ-
οικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώ-
που ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, 27 Μ' ρλα ι
ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν
αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε,
e Matt. 7. 21. Rom. 2. 13. Jac. 1. 21. καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. [e]αὐτὸς δὲ εἶπε, 28
Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον
f Matt. 12. 39. Jon. 2. 1, &c. τοῦ Θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. [f]Τῶν 29 ΜΑ' ρλβ ε
δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ
γενεὰ αὕτη πονηρά ἐστι· σημεῖον ἐπιζητεῖ,
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ ση-
μεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καθὼς γὰρ ἐγέ- 30
νετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτως
ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ
g 1 Reg. 10. 1. 2 Par. 9. 1. Matt. 12. 42. ταύτῃ. [g]βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 31
τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύ-
της, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν
περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολο-
μῶντος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος ὧδε.
h Jon. 3. 5. [h]ἄνδρες Νινευῒ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει 32
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν
αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.
i Supr. 8. 16. Matt. 5. 15. Marc. 4. 21. [i]Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς κρυπτὸν τί- 33 ρλγ β
θησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν
λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος
k Matt. 6. 22. βλέπωσιν. [k]ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ 34 ρλδ ε
ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς

ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν·
ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτει-
35 νόν. σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκό-
36 τος ἐστίν. εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτει-
νὸν, μὴ ἔχον τὶ μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φω-
τεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ
φωτίζῃ σε.
ΜΒʹ 37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρι-
σαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρʼ αὐτῷ· εἰσελ-
38 θὼν δὲ ἀνέπεσεν. [l] ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν l Marc. 7. 3.
ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ
ρλε ε 39 ἀρίστου. [m] εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν, m Matt. 23. 25. Tit. 1. 15.
Νῦν ὑμεῖς οἱ φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-
ρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσω-
40 θεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρο-
νες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν
41 ἐποίησε; [n] πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύ- n Esa. 58. 7. Dan. 4. 27.
νην· καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. Infr. 12. 33.
ρλϛ ε 42 [o] ἀλλʼ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι ἀποδε- o Matt. 23. 23. 1 Sam. 15. 22.
κατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν Osee. 6. 6. Mich. 6. 8.
λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν Matt. 9. 13. et 12. 7.
ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀ-
ρλζ β 43 κεῖνα μὴ ἀφιέναι. [p] οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, p Infr. 20. 46. Matt. 23. 6.
ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συν- Marc. 12. 38.
αγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο-
ρλη ε 44 ραῖς. [q] οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι q Matt. 23. 27.
ὑποκριταὶ, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα,
καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ
ρλθ ε 45 οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν
λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ
ΜΓʹ 46 ἡμᾶς ὑβρίζεις. [r] ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νο- r Matt. 23. 4. Esa. 10. 1.

μικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους
φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δα-
κτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.
s Matt. 23. 29. [s] οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν 47 ρμ ε
προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν
αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς 48
ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν
ἀπέκτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐ-
t Matt. 10. 16. et 23. 34. supr. 10. 3. Joh. 16. 2. Act. 7. 51, 52. Heb. 11. 35.
τῶν τὰ μνημεῖα. [t] διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ 49 ρμα ε
Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας
καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι
u Matt. 23. 35. καὶ ἐκδιώξουσιν· [u] ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάν- 50
των τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ κα-
ταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης,
x Gen. 4. 8. 2 Par. 24. 21. [x] ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ αἵματος 51
Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσια-
στηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκ-
y Matt. 23. 13. ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. [y] Οὐαὶ 52 ρμβ ε
ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς
γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσ-
ερχομένους ἐκωλύσατε. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ 53 ρμγ ι
ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστο-
ματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ἐνεδρεύοντες 54
αὐτὸν, καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
z Matt. 16. 6. Marc. 8. 15. [z] ΕΝ οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων 12 ΜΔʹ
τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρ- ρμδ β
ξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶ-
τον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
a Job. 12. 22. supr. 8. 17. Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. [a] οὐδὲν δὲ 2 ρμε ε

υγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή- Matt. 10. 26. Marc. 4. 22.
εται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ἀνθ'
ν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ
κουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε
' τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δω-
ίτων. [b] Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ b Jer. 1. 8. Matt. 10. 28.
οβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, 1 Pet. 3. 14.
ὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι
οιῆσαι. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε·
οβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι, ἐξουσίαν
οντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ λέγω
ῖν, τοῦτον φοβήθητε. [c] οὐχὶ πέντε στρου- c Matt. 10. 29.
α πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν
κ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ·
λλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι d 1 Sam. 14.
ίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρου- 45. 2 Sam. 14.
ων διαφέρετε. [e] Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν 11. 1 Reg. 1. 52. Infr. 21. 18. Act. 27. 34.
ολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, e Supr. 9. 26. Matt. 10. 32.
ὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12.
προσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἀρ- 1 Joh. 2. 23.
σάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρ-
θήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.
ὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- f Matt. 12. 31.
ώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Marc. 3. 28. Heb. 10. 26.
ιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσε- 1 Joh. 5. 16.
. [g] ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς g Matt. 10. 19. Marc. 13. 11.
ναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, Infr. 21. 14.
μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί
ητε· τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν
ῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.
Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδά-

σκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ'
ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, 14
Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μερι-
h 1 Tim. 6. 7. στὴν ἐφ' ὑμᾶς; [h]Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, 15
Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας·
ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ
ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ 16 Μς'
παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἀνθρώπου
τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· καὶ διε- 17
λογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι
οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ 18
εἶπε, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθή-
κας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω
ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά
i Eccl. 11. 9. Sirach. 11. 19. μου, [i]καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις 19
1 Cor. 15. 32. Jac. 5. 5. πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀνα-
k Job. 20. 22. et 27. 8. Ps. πάυου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. [k]εἶπε δὲ αὐτῷ 20
52. 7. Jer. 17. 11. Ps. 39. 7. ὁ Θεός, Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν
σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας,
τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ 21
μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

l Matt. 6. 25. 1 Pet. 5. 7. [l]Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ 22 ρν/ε
Psal. 55. 23. 1 Tim. 6. 8. τοῦτο ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ
Phil. 4. 6. ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύ-
σησθε. ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ 23
m Job. 39. 3. Psal. 147. 9. τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. [m]Κατανοήσατε τοὺς 24
κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν·
οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ
Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς δια-
n Matt. 6. 27. φέρετε τῶν πετεινῶν; [n]τίς δὲ ἐξ ὑμῶν με- 25
ριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν

τοῦ πῆχυν ἕνα; εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον
ασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;
ατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κο-
, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολο-
ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς
ούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ
ερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλ-
νον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι· πόσῳ
ιον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ
ῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε· καὶ μὴ μετεω-
θε. ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ
ου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι
ετε τούτων. [o]πλὴν ζητεῖτε τὴν βασι- o 1 Reg. 3. 13. Psal. 37. 25.
τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθή-
ὑμῖν. [p]μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· p Matt. 11. 25, 26.
δόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν
είαν. [q]Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, q Matt. 19. 21. Act. 2. 45. et
τε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βα- 4. 34. Matt. 6. 20. Infr. 16. 9.
μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλει- 1 Tim. 6. 19.
ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ
, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. ὅπου γάρ ἐστιν
υρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
[r]Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περι- r Eph. 6. 14.
ναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς 1 Pet. 1. 13.
νθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον
πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων, ἵνα,
ς καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν
ακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν
εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω
περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς,
ελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. [s]καὶ ἐὰν s Matt. 24. 42.

τρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ I O ΛΔ'
ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ρζ ι
ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πό-
λιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.
s Matt. 9. 37. Joh. 4. 35. 2 Thess. 3. 1. s Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτοὺς, Ὁ μὲν θερισμὸς 2 ρη ε
πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ
κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας
t Matt. 10. 16. εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. t Ὑπάγετε· ἰδοὺ 3 ρθ ε
ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύ-
u Matt. 10. 9, 10. supr. 9. 3. et 22. 35. Marc. 6. 8. κων. u μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, 4 ρι β
μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν
2 Reg. 4. 29. x Matt. 10. 12. Marc. 6. 10. ἀσπάσησθε. x Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρ- 5 ρια ε
χεσθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τού-
τῳ. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπ- 6
αναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ
y Lev. 19. 13. Deut. 24. 14. et 25. 4. Matt. 10. 10. 1 Cor. 9. 4, et seqq. 1 Tim. 5. 18. μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. y ἐν αὐτῇ δὲ τῇ 7 ριβ β
οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ'
αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐ-
τοῦ ἐστι· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰ-
κίαν. καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ 8 ριγ ι
δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
z Matt. 3. 2. et 4. 17. z καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ 9
λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία
a Matt. 10. 14. Marc. 6. 11. supr. 9. 5. Act. 13. 51. et 18. 6. τοῦ Θεοῦ. a εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, 10 ριδ β
καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς
πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν κονιορτὸν 11
τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν,
ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε,
ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

12 [b]λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ b Matt. 11. 21, &c.
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
13 οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ
ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
14 σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ
15 ὑμῖν. καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ
16 ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. [c]Ὁ c Matt. 10. 40. Marc. 9. 37.
ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν Joh. 13. 20. 1 Thess. 4. 8.
ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ
17 τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ
ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες, Κύριε,
καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνό-
18 ματί σου. [d]Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν d Apoc. 12. 8, 9.
Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε-
19 σόντα. [e]Ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ e Marc. 16. 18. Act. 28. 5.
πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν
ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. [f]πλὴν ἐν τούτῳ μὴ f Exod. 32. 32. Esa. 4. 3.
χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· Dan. 12. 1. Phil. 4. 3.
χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν Apoc. 13. 8.
γράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [g]Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ g Matt. 11. 25. Esa. 29. 14.
γαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 1 Cor. 1. 19, 26. et 2. 6, 7.
εν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ
ρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα
ὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
τὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγέ-
ο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [h]πάντα παρ- h Psal. 8. 7. Heb. 2. 8.
θη μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς Matt. 11. 27. et 28. 18.
σκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ, καὶ Joh. 3. 35. et 17. 2. 1 Cor.

15: 27. Eph. 1. 21, 22. Phil. 2. 9. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 14. 8, 9. i Matt. 13. 16. 1 Pet. 1. 10.

τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν
βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. [i]καὶ στραφεὶς 23 ρκ ε
πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι
οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω 24
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶ-
δον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

k Matt. 22. 35. Marc. 12. 28.

[k]Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων 25 ΛΕ'
αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ρκα β
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς 26
αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀνα-

l Deut. 6. 5. et 10. 12. et 30. 6. Lev. 19. 18. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8.

γινώσκεις; [l]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπή- 27
σεις κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρ-
δίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας

m Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13.

σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [m]εἶπε 28
δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ
ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε 29 ρκβ ι
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις 30 Λϛ'
κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ
λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐ-
τὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱε- 31
ρεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ 32
Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις 33
ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·

ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη
αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν
δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀπο-
5 δώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς
7 τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.
8 [n]ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, n Joh. 11. 1.
καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ et 12. 2, 3.
τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν
9 οἶκον αὐτῆς. [o]καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη o Act. 22. 3.
Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας
0 τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν;
1 εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα
Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·
2 ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν
μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ' αὐτῆς.
1 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δί-
δαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάν-
2 νης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. [p]εἶπε δὲ p Matt. 6. 9.

αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά
σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ
θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ 3
καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας 4
ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι
ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν,
q Infr. 18. 1, &c. ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. [q] Καὶ 5 ρκδ ι
εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον,
καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός 6
με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος 7
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρ-
εχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δυνά-
μαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ 8
οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ
φίλον· διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς
r Matt. 7. 7. et 21. 22. Marc. 11. 24. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 23, 24. Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22. δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. [r] κἀγὼ ὑμῖν λέγω, 9 ρκε ε
Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑ-
ρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς 10
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει·
s Matt. 7. 9. καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [s] τίνα δὲ ὑμῶν 11
τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος
ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠὸν, 12
μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς 13
πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ

τὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον
ς αἰτοῦσιν αὐτόν;

Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν t Matt. 9. 32. et 12. 22.
λόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος,
λησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.
ἐς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ u Matt. 9. 34. et 12. 24.
ντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Marc. 3. 22.
ροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ x Matt. 12. 38. et 16. 1.
ουν ἐξ οὐρανοῦ. y Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν y Matt. 12. 25. Marc. 3. 24.
ιανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία Joh. 2. 25.
αυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶ-
ἐπὶ οἶκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς
ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ
λεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ
λειν με τὰ δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελ-
λ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν
κβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐ-
ονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω
μόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασι-
οῦ Θεοῦ. z ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλι- z Matt. 12. 29.
ς φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰ-
στι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· a ἐπὰν δὲ ὁ a Esa. 53. 12. Col. 2. 15.
τερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν,
νοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει,
σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. b ὁ μὴ ὢν b Matt. 12. 30.
οῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων
οῦ, σκορπίζει. c Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον c Matt. 12. 43.
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
δρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ
σκον; λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶ-
, ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει

t Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. infr. 18. 31. et 24. 7.

τοῦτο, [t]εἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ- 22
που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμμα-
τέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθῆναι.

u Infr. 14. 27. Matt. 10. 38. et 16. 24. Marc. 8. 34.

x Matt. 10. 39. et 16. 25. Marc. 8. 35. infr. 17. 33. Joh. 12. 25.

[u]Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει 23 ξϛ β
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ
ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ
ἀκολουθείτω μοι. [x]ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυ- 24
χὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν
ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος
σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, 25
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέ-

y Infr. 12. 9. Matt. 10. 33. Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.

σας ἢ ζημιωθείς; [y]ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με 26 ξζ β
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων

z Matt. 16. 28. Marc. 9. 1.

ἀγγέλων. [z]Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες 27 ξη β
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θα-
νάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ.

a Matt. 17. 1. Marc. 9. 2.

[a]Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους 28 Λ'
ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέ-
τρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ
ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσ- 29
εύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐ-
τοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελά- 30
λουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας·
οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, 31

b Dan. 8. 18. et 10. 9.

ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. [b]ὁ δὲ 32

ρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι
ῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν
ῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
ῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐ-
ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰη-
, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶ-
καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ,
Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ
ι. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νε-
καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ
ῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, c Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc.
ς ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ 1. 11. et 9. 7. supr. 3. 22.
τε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑ- Esa. 42. 1. Col. 1. 13.
ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, 2 Pet. 1. 17. Deut. 18. 19.
ὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ- Act. 3. 22.
ὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόν- d Matt. 17. 14. Marc. 9. 14.
ὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ
πολύς. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου
ησε λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου,
εψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
μοι· καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν,
ξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν
ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ,
ίβον αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν
να ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη-
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ
ος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι
ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε
ὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐ-

t Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. infr. 18. 31. et 24. 7.

τοῦτο, ᵗεἰπὼν· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ- 22
που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμμα-
τέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθῆναι.

u Infr. 14. 27. Matt. 10. 38. et 16. 24. Marc. 8. 34.

ᵘἜλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει 23 ζς β
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ
ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ

x Matt. 10. 39. et 16. 25. Marc. 8. 35. infr. 17. 33. Joh. 12. 25.

ἀκολουθείτω μοι. ˣὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυ- 24
χὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν
ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος
σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, 25
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέ-

y Infr. 12. 9. Matt. 10. 33. Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.

σας ἢ ζημιωθείς; ʸὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με 26 ζζ β
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων

z Matt. 16. 28. Marc. 9. 1.

ἀγγέλων. ᶻΛέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες 27 ζη β
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θα-
νάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ.

a Matt. 17. 1. Marc. 9. 2.

ᵃἘγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους 28 Λ'
ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέ-
τρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ
ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσ- 29
εύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐ-
τοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελά- 30
λουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας·
οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, 31

b Dan. 8. 18. et 10. 9.

ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. ᵇὁ δὲ 32

Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι
ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν
αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
33 αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐ-
τοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰη-
σοῦν, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶ-
ναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ,
καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ
34 λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νε-
φέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ
ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
35 [c]καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, c Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc. 1. 11. et 9. 7. supr. 3. 22. Esa. 42. 1. Col. 1. 13. 2 Pet. 1. 17. Deut. 18. 19. Act. 3. 22.
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ
36 ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑ-
ρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν,
καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
ραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.
ριθ β 37 [d]Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόν- d Matt. 17. 14. Marc. 9. 14.
των αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ
ΛΑ' 38 ὄχλος πολύς. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου
ἀνεβόησε λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου,
ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
39 ἐστί μοι· καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν,
καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν
μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ,
40 συντρίβον αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν
σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη-
41 σαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε
42 ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐ-

τρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ 10 ΛΔ' / ρδ / ι
ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς
ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πό-
λιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.
s Matt. 9. 37. Joh. 4. 35. 2 Thess. 3. 1. [s]Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς 2 ρη / ε
πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ
κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας
t Matt. 10. 16. εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. [t]Ὑπάγετε· ἰδοὺ 3 ρθ / ε
ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύ-
u Matt. 10. 9, 10. supr. 9. 3. et 22. 35. Marc. 6. 8. 2 Reg. 4. 29. κων. [u]μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, 4 ρι / β
μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν
x Matt. 10. 12. Marc. 6. 10. ἀσπάσησθε. [x]Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρ- 5 ρια / ε
χεσθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τού-
τῳ. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπ- 6
αναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ
y Lev. 19. 13. Deut. 24. 14. et 25. 4. Matt. 10. 10. 1 Cor. 9. 4, et seqq. 1 Tim. 5. 18. μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. [y]ἐν αὐτῇ δὲ τῇ 7 ριβ / β
οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ'
αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐ-
τοῦ ἐστι· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰ-
κίαν. καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ 8 ριγ / ε
δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
z Matt. 3. 2. et 4. 17. [z]καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ 9
λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία
a Matt. 10. 14. Marc. 6. 11. supr. 9. 5. Act. 13. 51. et 18. 6. τοῦ Θεοῦ. [a]εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, 10 ριδ / β
καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς
πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν κονιορτὸν 11
τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν,
ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε,
ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

12 [b]λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ b Matt. 11. 21, &c.
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
ρ̄ιε 13 οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ
ε ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
14 σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ
15 ὑμῖν. καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ
ρ̄ις 16 ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. [c]Ὁ c Matt. 10. 40. Marc. 9. 37.
α ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν Joh. 13. 20. 1 Thess. 4. 8.
ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ
ρ̄ιζ 17 τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ
ι ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες, Κύριε,
καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνό-
18 ματί σου. [d]Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν d Apoc. 12. 8, 9.
Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε-
19 σόντα. [e]ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ e Marc. 16. 18. Act. 28. 5.
πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν
20 ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. [f]πλὴν ἐν τούτῳ μὴ f Exod. 32. 32. Esa. 4. 3.
χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· Dan. 12. 1. Phil. 4. 3.
χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν Apoc. 13. 8.
ρ̄ιη 21 ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [g]Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ g Matt. 11. 25. Esa. 29. 14.
ε ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 1 Cor. 1. 19, 26. et 2. 6, 7.
πεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα
ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγέ-
ρ̄ιθ 22 νετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [h]πάντα παρ- h Psal. 8. 7. Heb. 2. 8.
γ εδόθη μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς Matt. 11. 27. et 28. 18.
γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ, καὶ Joh. 3. 35. et 17. 2. 1 Cor.

15. 27. Eph. 1. 21, 22. Phil. 2. 9. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 14. 8, 9.
i Matt. 13. 16. 1 Pet. 1. 10.

τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν
βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. [i]καὶ στραφεὶς 23 ρκ ε
πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι
οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω 24
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶ-
δον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

k Matt. 22. 35. Marc. 12. 28.

[k]Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων 25 ΛΕ'
αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ρκα β
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς 26
αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀνα-

l Deut. 6. 5. et 10. 12. et 30. 6. Lev. 19. 18. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8.

γινώσκεις; [l]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπή- 27
σεις κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρ-
δίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας

m Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13.

σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [m]εἶπε 28
δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ
ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε 29 ρκβ ι
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις 30 Λϛ'
κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ
λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐ-
τὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱε- 31
ρεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ 32
Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις 33
ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·

ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη
35 αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν
δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀπο-
36 δώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς
37 τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.
ΛΖ' 38 [n]ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, n Joh. 11. 1. et 12. 2, 3.
καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ
τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν
39 οἶκον αὐτῆς. [o]καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη o Act. 22. 3.
Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας
40 τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν;
41 εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα
Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·
42 ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν
μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ' αὐτῆς.
11 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δί-
δαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάν-
2 νης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. [p]εἶπε δὲ p Matt. 6. 9.

αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά
σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ
θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ 3
καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας 4
ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι
ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν,
ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. [q]Καὶ 5 ρκδ ι
εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον,
καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός 6
με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος 7
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρ-
εχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δυνά-
μαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ 8
οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ
φίλον· διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς
δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. [r]κἀγὼ ὑμῖν λέγω, 9 ρκε ε
Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑ-
ρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς 10
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει·
καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [s]τίνα δὲ ὑμῶν 11
τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος
ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠὸν, 12
μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς 13
πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ

q Infr. 18. 1, &c.

r Matt. 7. 7. et 21. 22. Marc. 11. 24. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 23, 24. Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22.

s Matt. 7. 9.

πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον
τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
14. [t]Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν t Matt. 9. 32. et 12. 22.
κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος,
ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.
15 [u]τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ u Matt. 9. 34. et 12. 24.
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Marc. 3. 22.
16 [x]ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ x Matt. 12. 38. et 16. 1.
17 ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. [y]Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν y Matt. 12. 25. Marc. 3. 24.
τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία Joh. 2. 25.
ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶ-
18 κος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς
ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ
βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ
19 ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελ-
ζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐ-
20 τοὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασι-
21 λεία τοῦ Θεοῦ. [z]ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλι- z Matt. 12. 29.
σμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰ-
22 ρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· [a]ἐπὰν δὲ ὁ a Esa. 53. 12. Col. 2. 15.
ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν,
τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει,
23 καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. [b]ὁ μὴ ὢν b Matt. 12. 30.
μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων
24 μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [c]Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον c Matt. 12. 43.
πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ
μὴ εὑρίσκον, λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶ-
25 κόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει

t Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. infr. 18. 31. et 24. 7.

τοῦτο, [t] εἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ- 22
που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμμα-
τέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθῆναι.

u Infr. 14. 27. Matt. 10. 38. et 16. 24. Marc. 8. 34.

[u] Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει 23 ξς β
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ
ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ᾽ ἡμέραν, καὶ

x Matt. 10. 39. et 16. 25. Marc. 8. 35. infr. 17. 33. Joh. 12. 25.

ἀκολουθείτω μοι. [x] ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυ- 24
χὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ᾽ ἂν
ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος
σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, 25
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέ-

y Infr. 12. 9. Matt. 10. 33. Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.

σας ἢ ζημιωθείς; [y] ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με 26 ξζ β
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων

z Matt. 16. 28. Marc. 9. 1.

ἀγγέλων. [z] Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες 27 ξη β
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θα-
νάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ.

a Matt. 17. 1. Marc. 9. 2.

[a] Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους 28 Λ'
ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέ-
τρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ
ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσ- 29
εύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐ-
τοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελά- 30
λουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας·
οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, 31

b Dan. 8. 18. et 10. 9.

ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. [b] ὁ δὲ 32

Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι
ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν
αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
33 αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐ-
τοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰη-
σοῦν, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶ-
ναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ,
καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ
34 λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νε-
φέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ
ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
35 [c]καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, c Matt. 3. 17.
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ et 17. 5. Marc. 1. 11. et 9. 7.
36 ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑ- supr. 3. 22. Esa. 42. 1. Col. 1. 13.
ρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, 2 Pet. 1. 17. Deut. 18. 19.
καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ- Act. 3. 22.
ραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.
ϟθ β 37 [d]Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόν- d Matt. 17. 14.
των αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ Marc. 9. 14.
ΛΑ' 38 ὄχλος πολύς. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου
ἀνεβόησε λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου,
ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
39 ἐστί μοι· καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν,
καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν
μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ,
40 συντρῖβον αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν
σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη-
41 σαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε
42 ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐ-

τοῦ, ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συν-
εσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύ-
ματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα,
καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξ- 43 ρ̄ η
επλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι
τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶ-
σιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς
e Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 9. 31. infr. 18. 32. Act. 1. 23.
μαθητὰς αὐτοῦ, [e]Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα 44 ρ̄α β
ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
f Supr. 2. 50. infr. 18. 34. Marc. 9. 32.
ἀνθρώπων. [f]Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, 45
καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ
αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐ-
g Matt. 18. 1. Marc. 9. 33. infr. 22. 24.
τὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. [g]Εἰσῆλθε δὲ 46 ΛΒ'
διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων ρ̄β β
αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν 47
τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου,
h Matt. 18. 5. Marc. 9. 37. infr. 10. 16. Joh. 13. 20. Matt. 23. 11. infr. 14. 11. et 18. 14.
ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, [h]καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 48
Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος
ἔσται μέγας.

i Marc. 9. 38.
[i]Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπι- 49 ρ̄γ η
στάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκ-
βάλλοντα τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐ-
k Matt. 12. 30. Marc. 9. 40. infr. 11. 23.
τὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. [k]καὶ εἶπε 50
πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ
οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν.

l Marc. 16. 19. Act. 1. 2.
[l]ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς 51 ρ̄δ ι
ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὰ

πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι
52 εἰς Ἱερουσαλήμ. καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους
πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσ-
ῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι
53 αὐτῷ. [m]καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ m Joh. 4. 4, 9.
πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερου-
54 σαλήμ. [n]ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκω- n 2 Reg. 1. 10, 12.
βος καὶ Ἰωάννης, εἶπον, Κύριε, θέλεις εἴπω-
μεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε;
55 στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν,
ιγ' ρε ε 56 Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; [o]ὁ o Joh. 3. 17. et 12. 47.
γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀν-
θρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύ-
θησαν εἰς ἑτέραν κώμην.
57 [p]Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ p Matt. 8. 19.
ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι
58 ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν
59 κλίνῃ. [q]Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει q Matt. 8. 21, 22.
μοι. ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελ-
60 θόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπε
δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι
τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγ-
61 γελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. [r]Εἶπε δὲ r 1 Reg. 19. 20.
καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον
δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν
62 οἶκόν μου. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς,
Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄρο-

τρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ 10 ΛΔ'
ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ρζ ι
ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πό-
λιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.
s Matt. 9. 37. Joh. 4. 35. 2 Thess. 3. 1. [s]Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτοὺς, Ὁ μὲν θερισμὸς 2 ρη ε
πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ
κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας
t Matt. 10. 16. εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. [t]Ὑπάγετε· ἰδοὺ 3 ρθ ε
ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύ-
u Matt. 10. 9, 10. supr. 9. 3. et 22. 35. Marc. 6. 8. 2 Reg. 4. 29. κων. [u]μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, 4 ρι β
μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν
x Matt. 10. 12. Marc. 6. 10. ἀσπάσησθε. [x]Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρ- 5 ρια ε
χεσθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τού-
τῳ. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς εἰρήνης, ἐπ- 6
αναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ
y Lev. 19. 13. Deut. 24. 14. et 25. 4. Matt. 10. 10. 1 Cor. 9. 4, et seqq. 1 Tim. 5. 18. μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. [y]ἐν αὐτῇ δὲ τῇ 7 ριβ β
οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ'
αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐ-
τοῦ ἐστι· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰ-
κίαν. καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ 8 ριγ ι
δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,
z Matt. 3. 2. et 4. 17. [z]καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ 9
λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία
a Matt. 10. 14. Marc. 6. 11. supr. 9. 5. Act. 13. 51. et 18. 6. τοῦ Θεοῦ. [a]εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, 10 ριδ β
καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς
πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν κονιορτὸν 11
τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν,
ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε,
ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

12 [b]λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ b Matt. 11. 21, &c.
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
ριε ε 13 οὐαί σοι Χοραζὶν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ
ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
14 σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ
15 ὑμῖν. καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ
ρις α 16 ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. [c]Ὁ c Matt. 10. 40. Marc. 9. 37.
ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν Joh. 13. 20. 1 Thess. 4. 8.
ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ
ριζ ι 17 τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ
ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες, Κύριε,
καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνό-
18 ματί σου. [d]Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν d Apoc. 12. 8, 9.
Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε-
19 σόντα. [e]ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ e Marc. 16. 18. Act. 28. 5.
πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν
20 ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. [f]πλὴν ἐν τούτῳ μὴ f Exod. 32. 32. Esa. 4. 3.
χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· Dan. 12. 1. Phil. 4. 3.
χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν Apoc. 13. 8.
ριη ε 21 ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [g]Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ g Matt. 11. 25. Esa. 29. 14.
ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 1 Cor. 1. 19, 26. et 2. 6, 7.
πεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα
ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγέ-
ριθ γ 22 νετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. [h]πάντα παρ- h Psal. 8. 7. Heb. 2. 8.
εδόθη μοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς Matt. 11. 27. et 28. 18.
γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ, καὶ Joh. 3. 35. et 17. 2. 1 Cor.

15. 27. Eph. 1. 21, 22. Phil. 2. 9. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 14. 8, 9. i Matt. 13. 16. 1 Pet. 1. 10.

k Matt. 22. 35. Marc. 12. 28.

l Deut. 6. 5. et 10. 12. et 30. 6. Lev. 19. 18. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8.

m Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13.

τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν
βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. [i]καὶ στραφεὶς 23 ρκ ε
πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι
οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω 24
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶ-
δον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
[k]Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων 25 ΛΕ΄
αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ρκα β
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς 26
αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀνα-
γινώσκεις; [l]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπή- 27
σεις κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρ-
δίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας
σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [m]εἶπε 28
δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ
ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε 29 ρκβ ι
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις 30 Λϛ΄
κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ
λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐ-
τὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱε- 31
ρεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ 32
Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις 33
ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·

ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη
35 αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν
δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀπο-
36 δώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς
37 τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.
ΛΖʹ 38 [n]ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, n Joh. 11. 1.
καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ et 12. 2, 3.
τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν
39 οἶκον αὐτῆς. [o]καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη o Act. 22. 3.
Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας
40 τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν;
41 εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα
Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·
42 ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν
μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ' αὐτῆς.
ΛΗʹ ικγ ε 11 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δί-
δαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάν-
2 νης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. [p]εἶπε δὲ p Matt. 6. 9.

g Matt. 10. 1. Marc. 3. 13. et 6. 7. supr. 6. 13.

g ΣΥΓΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ δὲ τοὺς δώδεκα 9 ΚΖ'
μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ πς β
ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους
θεραπεύειν· h καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσ- 2
σειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι
τοὺς ἀσθενοῦντας. i καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· 3 πζ β
Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ῥάβδους,
μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε
ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. k καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν 4
εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε.
l καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι 5 πη β
ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν
ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε, εἰς μαρ-
τύριον ἐπ' αὐτούς. Ἐξερχόμενοι δὲ διήρ- 6 πθ η
χοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ
θεραπεύοντες πανταχοῦ.

h Matt. 10. 7.
i Matt. 10. 9. Marc. 6. 8. infr. 22. 35.
k Infr. 10. 5, 6. Marc. 6. 10.
l Matt. 10. 14. Marc. 6. 11. infr. 10. 11. Act. 13. 51. et 18. 6.

m Matt. 14. 1. Marc. 6. 14.

m Ἤκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ 7 ϟ β
γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ
τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, Ὅτι Ἰωάννης ἐγή-
γερται ἐκ νεκρῶν· ὑπό τινων δὲ, Ὅτι Ἠλίας 8
ἐφάνη· ἄλλων δὲ, Ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρ-
χαίων ἀνέστη. καὶ εἶπεν ὁ Ἡρώδης, Ἰωάννην 9
ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ
οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐ-
τόν.

n Matt. 14. 13. Marc. 6. 30, 31, 32.

n Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγή- 10 ϟα η
σαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν
αὐτοὺς, ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρη-
μον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδά. οἱ δὲ 11 ϟβ γ
ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξά-
μενος αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασι-

λείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θε-
ΚΗ' 12 ραπείας ἰᾶτο. [o]Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· [o Matt. 14. 15. Marc. 6. 35. Joh. 6. 5.]
λγ α προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ, Ἀπό-
λυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς
κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς καταλύσωσι,
καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ
13 τόπῳ ἐσμέν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Δότε αὐ-
τοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπον, Οὐκ εἰσὶν
ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ δύο ἰχθύες, εἰ
μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα
14 τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα· ἦσαν γὰρ ὡσεὶ
ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας
15 ἀνὰ πεντήκοντα· καὶ ἐποίησαν οὕτω, καὶ ἀν-
16 έκλιναν ἅπαντας. [p]λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρ- [p 1 Sam. 9. 16.]
τους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανὸν, εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ κατέκλασε,
καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι τῷ
17 ὄχλῳ. καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες·
καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων
κόφινοι δώδεκα.
ΚΘ' 18 [q]ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευ- [q Matt. 16. 13. Marc. 8. 27.]
λδ α χόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθη-
ταὶ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων, Τίνα με
19 λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; [r]οἱ δὲ ἀποκριθέντες [r Matt. 14. 2. Marc. 6. 14.]
εἶπον, Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ
Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρ-
20 χαίων ἀνέστη. [s]εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ [s Joh. 6. 69.]
τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέ-
λε β 21 τρος εἶπε, Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ
ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ εἰπεῖν

t Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. Infr. 18. 31. et 24. 7.

ταῦτα, [t]εἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ- 22
που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμμα-
τέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθῆναι.

u Infr. 14. 27. Matt. 10. 38. et 16. 24. Marc. 8. 34.

[u]Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει 23 ξϛ β
ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ
ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ

x Matt. 10. 39. et 16. 25. Marc. 8. 35. infr. 17. 33. Joh. 12. 25.

ἀκολουθείτω μοι. [x]ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυ- 24
χὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν
ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος
σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, 25
κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέ-

y Infr. 12. 9. Matt. 10. 33. Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.

σας ἢ ζημιωθείς; [y]ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με 26 ξζ ιη β
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων

z Matt. 16. 28. Marc. 9. 1.

ἀγγέλων. [z]Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες 27 ξη β
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θα-
νάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ.

a Matt. 17. 1. Marc. 9. 2.

[a]Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους 28 Λ'
ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέ-
τρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ
ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσ- 29
εύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐ-
τοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελά- 30
λουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας·
οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, 31

b Dan. 8. 18. et 10. 9.

ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. [b]ὁ δὲ 32

Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι
ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν
αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
33 αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐ-
τοὺς ἀπ᾽ αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰη-
σοῦν, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶ-
ναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ,
καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ
34 λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νε-
φέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ
ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
35 [c] καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα,
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ
36 ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑ-
ρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν,
καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
ραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.

c Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc. 1. 11. et 9. 7. supr. 3. 22. Esa. 42. 1. Col. 1. 13. 2 Pet. 1. 17. Deut. 18. 19. Act. 3. 22.

7θ β 37 [d] Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόν-
των αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ
ΛΑ' 38 ὄχλος πολύς. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου
ἀνεβόησε λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου,
ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
39 ἐστί μοι· καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν,
καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν
μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ᾽ αὐτοῦ,
40 συντρίβον αὐτόν. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν
σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη-
41 σαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε
42 ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐ-

d Matt. 17. 14. Marc. 9. 14.

τοῦ, ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συν-
εσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύ-
ματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα,
καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξ- 43 ρ η
επλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι
τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶ-
σιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς
e Matt. 16. 21. et 17. 22. Marc. 9. 31. infr. 18. 32. Act. 1. 23. μαθητὰς αὐτοῦ, [e] Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα 44 ρα β
ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
f Supr. 2. 50. infr. 18. 34. Marc. 9. 32. ἀνθρώπων. [f] Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, 45
καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ
αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐ-
g Matt. 18. 1. Marc. 9. 33. infr. 22. 24. τὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. [g] Εἰσῆλθε δὲ 46 ΛΒ' ρβ β
διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων
αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν 47
τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου,
h Matt. 18. 5. Marc. 9. 37. infr. 10. 16. Joh. 13. 20. Matt. 23. 11. infr. 14. 11. et 18. 14. ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, [h] καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 48
Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος
ἔσται μέγας.

i Marc. 9. 38. [i] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπι- 49 ργ η
στάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκ-
βάλλοντα τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐ-
k Matt. 12. 30. Marc. 9. 40. infr. 11. 23. τὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. [k] καὶ εἶπε 50
πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ
οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν.

l Marc. 16. 19. Act. 1. 2. [l] ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς 51 ρδ ι
ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ

πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι
52 εἰς Ἱερουσαλήμ. καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους
πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσ-
ῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι
53 αὐτῷ. [m]καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ m Joh. 4. 4, 9.
πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερου-
54 σαλήμ. [n]Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκω- n 2 Reg. 1. 10, 12.
βος καὶ Ἰωάννης, εἶπον, Κύριε, θέλεις εἴπω-
μεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε;
55 στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν,
ΛΓ′ ρε ε 56 Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; [o]ὁ o Joh. 3. 17. et 12. 47.
γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀν-
θρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύ-
θησαν εἰς ἑτέραν κώμην.
57 [p]Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ p Matt. 8. 19.
ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι
58 ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν
59 κλίνῃ. [q]Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει q Matt. 8. 21, 22.
μοι. ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελ-
60 θόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπε
δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι
τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγ-
ρς ι 61 γελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. [r]Εἶπε δὲ r 1 Reg. 19. 20.
καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον
δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν
62 οἶκόν μου. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς,
Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄρο-

15. 27. Eph. 1. 21, 22. τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν
Phil. 2. 9. Joh. 1. 18. et βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. [i] καὶ στραφεὶς 23 ρκ
6. 46. et 14. 8, 9. πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι ε
i Matt. 13. 16. 1 Pet. 1. 10. οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω 24
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶ-
δον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
k Matt. 22. 35. Marc. 12. 28. [k] Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων 25 ΛΕ'
αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ρκα β
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς 26
αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀνα-
l Deut. 6. 5. et 10. 12. et γινώσκεις; [l] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπή- 27
30. 6. Lev. 19. 18. Rom. 13. σεις κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρ-
9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8. δίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας
m Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13. σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [m] εἶπε 28
δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ
ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε 29 ρκβ ι
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις 30 Λς'
κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ
λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐ-
τὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱε- 31
ρεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ 32
Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις 33
ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·

ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη
35 αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν
δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀπο-
36 δώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς
37 τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

ΛΖ' 38 [n]ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, n Joh. 11. 1. et 12. 2, 3.
καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ
τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν
39 οἶκον αὐτῆς. [o]καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη o Act. 22. 3.
Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας
40 τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν;
41 εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα
Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·
42 ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν
μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ' αὐτῆς.

ΛΗ' ρκγ ε 11 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δί-
δαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάν-
2 νης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. [p]εἶπε δὲ p Matt. 6. 9.

αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά
σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ
θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ 3
καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας 4
ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι
ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν,
ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. [q]Καὶ 5 ρκδ
εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, ι
καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός 6
με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος 7
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρ-
εχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δυνά-
μαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ 8
οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ
φίλον· διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς
δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. [r]κἀγὼ ὑμῖν λέγω, 9 ρκε
Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑ- ε
ρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς 10
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει·
καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [s]τίνα δὲ ὑμῶν 11
τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος
ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠὸν, 12
μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς 13
πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ

q Infr. 18. 1, &c.

r Matt. 7. 7. et 21. 22. Marc. 11. 24. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 23, 24. Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22.

s Matt. 7. 9.

πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον
τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
λθ′ 14. [t]Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν t Matt. 9. 32. et 12. 22.
ρκϛ ε κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος,
ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.
ρκζ β 15 [u]τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ u Matt. 9. 34. et 12. 24. Marc. 3. 22.
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.
ρκη ε 16 [x]ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ x Matt. 12. 38. et 16. 1.
ρκθ β 17 ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. [y]Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν y Matt. 12. 25. Marc. 3. 24. Joh. 2. 25.
τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία
ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶ-
18 κος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς
ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ
βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ
19 ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελ-
ζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐ-
20 τοὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασι-
21 λεία τοῦ Θεοῦ. [z]ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλι- z Matt. 12. 29.
σμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰ-
22 ρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· [a]ἐπὰν δὲ ὁ a Esa. 53. 12. Col. 2. 15.
ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν,
τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει,
23 καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. [b]ὁ μὴ ὢν b Matt. 12. 30.
μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων
ρλ ε 24 μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [c]Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον c Matt. 12. 43.
πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ
μὴ εὑρίσκον, λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶ-
25 κόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει

d Joh. 5. 14. 2 Pet. 2. 20. Heb. 6. 4. et 10. 26. σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. [d]τότε πο- 26
ρεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύ-
ματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατ-
οικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίγεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώ-
που ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, 27 Μ'
ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν ρλα
αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, ι
e Matt. 7. 21. Rom. 2. 13. Jac. 1. 21. καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. [e]αὐτὸς δὲ εἶπε, 28
Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον
f Matt. 12. 39. Jon. 2. 1, &c. τοῦ Θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. [f]Τῶν 29 ΜΑ'
δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ ρλβ
γενεὰ αὕτη πονηρά ἐστι· σημεῖον ἐπιζητεῖ, ε
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ ση-
μεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καθὼς γὰρ ἐγέ- 30
νετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτως
ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ
g 1 Reg. 10. 1. 2 Par. 9. 1. Matt. 12. 42. ταύτῃ. [g]βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 31
τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύ-
της, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν
περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολο-
μῶντος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος ὧδε.
h Jon. 3. 5. [h]ἄνδρες Νινευῒ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει 32
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν
αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.
i Supr. 8. 16. Matt. 5. 15. Marc. 4. 21. [i]Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς κρυπτὸν τί- 33 ρλγ
θησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν β
λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος
k Matt. 6. 22. βλέπωσιν. [k]ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ 34 ρλ
ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ε

ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν·
ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτει-
35 νόν. σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκό-
36 τος ἐστίν. εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτει-
νὸν, μὴ ἔχον τὶ μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φω-
τεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ
φωτίζῃ σε.
ΜΒ' 37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρι-
σαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελ-
38 θὼν δὲ ἀνέπεσεν. [l]ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν l Marc. 7. 3.
ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ
ρλε ε 39 ἀρίστου. [m]εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν, m Matt. 23. 25. Tit. 1. 15.
Νῦν ὑμεῖς οἱ φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-
ρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσω-
40 θεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρο-
νες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν
41 ἐποίησε; [n]πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύ- n Esa. 58. 7. Dan. 4. 27.
νην· καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. infr. 12. 33.
ρλϛ ε 42 [o]ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι ἀποδε- o Matt. 23. 23. 1 Sam. 15. 22.
κατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν Ose. 6. 6. Mich. 6. 8.
λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν Matt. 9. 13. et 12. 7.
ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κά-
ρλζ β 43 κεῖνα μὴ ἀφιέναι. [p]οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, p Infr. 20. 46. Matt. 23. 6.
ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συν- Marc. 12. 38.
αγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο-
ρλη ε 44 ραῖς. [q]οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι q Matt. 23. 27.
ὑποκριταὶ, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα,
καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ
ρλθ ε 45 οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν
λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ
ΜΓ' 46 ἡμᾶς ὑβρίζεις. [r]ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νο- r Matt. 23. 4. Esa. 10. 1.

μικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους
φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δα-
κτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.
s Matt. 23. 29. [s] οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν 47 ρμ ε
προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν
αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς 48
ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν
ἀπέκτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐ-
t Matt. 10. 16. et 23. 34. τῶν τὰ μνημεῖα. [t] διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ 49 ρμα ε
supr. 10. 3. Joh. 16. 2. Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας
Act. 7. 51, 52. Heb. 11. 35. καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι
u Matt. 23. 35. καὶ ἐκδιώξουσιν· [u] ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάν- 50
των τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ κα-
ταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης,
x Gen. 4. 8. 2 Par. 24. 21. [x] ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ αἵματος 51
Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσια-
στηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκ-
y Matt. 23. 13. ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. [y] Οὐαὶ 52 ρμβ ε
ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς
γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσ-
ερχομένους ἐκωλύσατε. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ 53 ρμγ ι
ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστο-
ματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ἐνεδρεύοντες 54
αὐτὸν, καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
z Matt. 16. 6. Marc. 8. 15. [z] ἘΝ οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων I 2 ΜΔʹ ρμδ β
τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρ-
ξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶ-
τον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
a Job. 12. 22. supr. 8. 17. φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. [a] οὐδὲν δὲ 2 ρμε ε

συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή- Matt. 10. 26. Marc. 4. 22.
3 *σεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ἀνθ᾽*
ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ
ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε
ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δω-
4 *μάτων.* [b]*Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ* b Jer. 1. 8. Matt. 10. 28.
φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, 1 Pet. 3. 14.
καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι
5 *ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε·*
φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι, ἐξουσίαν
ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ λέγω
6 *ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε.* [c]*οὐχὶ πέντε στρου-* c Matt. 10. 29.
θία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν
οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ·
7 [d]*ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι* d 1 Sam. 14. 45. 2 Sam. 14.
ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρου- 11. 1 Reg. 1. 52. infr. 21.
8 *θίων διαφέρετε.* [e]*Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν* 18. Act. 27. 34.
ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, e Supr. 9. 26. Matt. 10. 32.
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.
ρμς/β 9 *ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἀρ-*
νησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρ-
νηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.
ρμζ/β 10 [f]*καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-* f Matt. 12. 31. Marc. 3. 28.
θρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Heb. 10. 26. 1 Joh. 5. 16.
ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσε-
ρμη/β 11 *ται.* [g]*ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς* g Matt. 10. 19. Marc. 13. 11.
συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, infr. 21. 14.
μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί
12 *εἴπητε· τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν*
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.
ΜΕ'/ρμθ/ι 13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδά-

σκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ'
ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, 14
Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μερι-
h 1 Tim. 6. 7. στὴν ἐφ' ὑμᾶς; hΕἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, 15
Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας·
ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ
ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ 16 Μϛ'
παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, λέγων, Ἀνθρώπου
τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· καὶ διε- 17
λογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι
οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ 18
εἶπε, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθή-
κας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω
ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά
l Eccl. 11. 9. Sirach. 11. 19. μου, lκαὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχὴ, ἔχεις 19
1 Cor. 15. 32. Jac. 5. 5. πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀνα-
k Job. 20. 22. et 27. 8. Ps. πάυου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. kεἶπε δὲ αὐτῷ 20
52. 7. Jer. 17. 11. Ps. 39. 7. ὁ Θεὸς, Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν
σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας,
τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ 21
μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

l Matt. 6. 25. 1 Pet. 5. 7. lΕἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ 22 ρν/ε
Psal. 55. 23. 1 Tim. 6. 8. τοῦτο ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ
Phil. 4. 6. ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύ-
σησθε. ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ 23
m Job. 39. 3. Psal. 147. 9. τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. mΚατανοήσατε τοὺς 24
κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν·
οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ
Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς δια-
n Matt. 6. 27. φέρετε τῶν πετεινῶν; nτίς δὲ ἐξ ὑμῶν με- 25
ριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν

26 αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον
δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;
27 Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κο-
πιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολο-
μῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς
28 ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ
σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλ-
λόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι· πόσῳ
29 μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ
ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε· καὶ μὴ μετεω-
30 ρίζεσθε. ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ
κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι
31 χρῄζετε τούτων. [o]πλὴν ζητεῖτε τὴν βασι- o 1 Reg. 3. 13. Psal. 37. 25.
λείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθή-
ρια / ι 32 σεται ὑμῖν. [p]μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· p Matt. 11, 25, 26.
ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν
ριβ / β 33 βασιλείαν. [q]Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, q Matt. 19. 21. Act. 2. 45. et 4. 34. Matt. 6. 20. Infr. 16. 9. 1 Tim. 6, 19.
ριγ / ε καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βα-
λάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλει-
πτον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ
34 ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. ὅπου γάρ ἐστιν
ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
ριδ / ι 35 ἔσται. [r]Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περι- r Eph. 6. 14. 1 Pet. 1. 13.
36 εζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς
ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον
ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων, ἵνα,
ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν
ριε / ε 37 αὐτῷ. μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν
ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς,
38 καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. [s]καὶ ἐὰν s Matt. 24. 42.

15. 27. Eph. 1. 21, 22. Phil. 2. 9. Joh. 1. 18. et 6. 46. et 14. 8, 9.
i Matt. 13. 16. 1 Pet. 1. 10.

τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν
βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. [i]καὶ στραφεὶς 23 ρκ/ε
πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι
οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω 24
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶ-
δον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

k Matt. 22. 35. Marc. 12. 28.

[k]Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων 25 ΛΕ'
αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ρκα/β
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς 26
αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀνα-
γινώσκεις; [l]ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπή- 27
σεις κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρ-
δίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας
σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [m]εἶπε 28
δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ
ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε 29 ρκβ/ι
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις 30 Λϛ'
κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ
λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐ-
τὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱε- 31
ρεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ 32
Λευΐτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν
καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις 33
ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ 34
τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·

l Deut. 6. 5. et 10. 12. et 30. 6. Lev. 19. 18. Rom. 13. 9. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8.
m Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13.

ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη
35 αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν
δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσ-
δαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀπο-
36 δώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ
σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς
37 τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.
ΛΖ' 38 [n]ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, n Joh. 11. 1.
καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ et 12. 2, 3.
τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν
39 οἶκον αὐτῆς. [o]καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη o Act. 22. 3.
Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας
40 τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν·
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν;
41 εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀπο-
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα
Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·
42 ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν
μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ἀπ' αὐτῆς.
ΛΗ' / ΣΚΓ / Ε 11 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δί-
δαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάν-
2 νης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. [p]εἶπε δὲ p Matt. 6. 9.

αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά
σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ
θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ 3
καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας 4
ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι
ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν,
q Infr. 18. 1, &c. ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. [q] Καὶ 5 ρκδ ι
εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον,
καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,
ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός 6
με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος 7
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρ-
εχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δυνά-
μαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ 8
οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ
φίλον· διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς
r Matt. 7. 7. et 21. 22. δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. [r] κἀγὼ ὑμῖν λέγω, 9 ρκε ε
Marc. 11. 24. Joh. 14. 13. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑ-
et 15. 7. et 16. 23, 24. ρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς 10
Jac. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22. γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει·
s Matt. 7. 9. καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. [s] τίνα δὲ ὑμῶν 11
τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος
ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠὸν, 12
μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς 13
πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα
διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ

πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον
τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
ΛΘ' ρκς ε 14. [t] Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν t Matt. 9. 32. et 12. 22.
κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος,
ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.
ρκζ β 15 [u] τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ u Matt. 9. 34. et 12. 24.
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Marc. 3. 22.
ρκη ε 16 [x] ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ x Matt. 12. 38. et 16. 1.
ρκθ β 17 ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. [y] Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν y Matt. 12. 25. Marc. 3. 24.
τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία Joh. 2. 25.
ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἶ-
18 κος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς
ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ
βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ
19 ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελ-
ζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐ-
20 τοὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασι-
21 λεία τοῦ Θεοῦ. [z] ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλι- z Matt. 12. 29.
σμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰ-
22 ρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· [a] ἐπὰν δὲ ὁ a Esa. 53. 12. Col. 2. 15.
ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν,
τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει,
23 καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. [b] ὁ μὴ ὢν b Matt. 12. 30.
μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων
ρλ ε 24 μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [c] Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον c Matt. 12. 43.
πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ
μὴ εὑρίσκον, λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶ-
25 κόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει

d Joh. 5. 14. 2 Pet. 2. 20. Heb. 6. 4. et 10. 26.

σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. [d]τότε πο- 26
ρεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύ-
ματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατ-
οικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώ-
που ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, 27 Μ′
ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν ρλα
αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, ι

e Matt. 7. 21. Rom. 2. 13. Jac. 1. 21.

καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. [e]αὐτὸς δὲ εἶπε, 28
Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον

f Matt. 12. 39. Jon. 2. 1, &c.

τοῦ Θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. [f]Τῶν 29 ΜΑ′
δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ ρλβ
γενεὰ αὕτη πονηρά ἐστι· σημεῖον ἐπιζητεῖ, ε
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ ση-
μεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καθὼς γὰρ ἐγέ- 30
νετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτως
ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ

g 1 Reg. 10. 1. 2 Par. 9. 1. Matt. 12. 42.

ταύτῃ. [g]βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 31
τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύ-
της, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν
περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολο-
μῶντος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος ὧδε.

h Jon. 3. 5.

[h]ἄνδρες Νινευῒ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει 32
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν
αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

i Supr. 8. 16. Matt. 5. 15. Marc. 4. 21.

[i]Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς κρυπτὸν τί- 33 ρλγ
θησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν β
λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος

k Matt. 6. 22.

βλέπωσιν. [k]ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ 34 ρλδ
ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ε

ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν·
ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτει-
35 νόν. σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκό-
36 τος ἐστίν. εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτει-
νὸν, μὴ ἔχον τὶ μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φω-
τεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ
φωτίζῃ σε.
ΜΒ' 37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρι-
σαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελ-
38 θὼν δὲ ἀνέπεσεν. [l] ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν l Marc. 7. 3.
ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ
ρλε ε 39 ἀρίστου. [m] εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν, m Matt. 23. 25. Tit. 1. 15.
Νῦν ὑμεῖς οἱ φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-
ρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσω-
40 θεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρο-
νες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν
41 ἐποίησε; [n] πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύ- n Esa. 58. 7. Dan. 4. 27.
νην· καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. Infr. 12. 33.
ρλϛ ε 42 [o] ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι ἀποδε- o Matt. 23. 23. 1 Sam. 15. 22.
κατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν Osee. 6. 6. Mich. 6. 8.
λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν Matt. 9. 13. et 12. 7.
ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀ-
ρλζ β 43 κεῖνα μὴ ἀφιέναι. [p] οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, p Infr. 20. 46. Matt. 23. 6.
ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συν- Marc. 12. 38.
αγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο-
ρλη ε 44 ραῖς. [q] οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι q Matt. 23. 27.
ὑποκριταὶ, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα,
καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ
ρλθ ε 45 οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν
λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ
ΜΓ' 46 ἡμᾶς ὑβρίζεις. [r] ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νο- r Matt. 23. 4. Esa. 10. 1.

μικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους
φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δα-
κτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.
s Matt. 23. 29. [s]οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν 47 ρμ ε
προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν
αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς 48
ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν
ἀπέκτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐ-
t Matt. 10. 16. et 23. 34. τῶν τὰ μνημεῖα. [t]διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ 49 ρμα ε
supr. 10. 3. Joh. 16. 2. Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας
Act. 7. 51, 52. Heb. 11. 35. καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι
u Matt. 23. 35. καὶ ἐκδιώξουσιν· [u]ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάν- 50
των τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ κα-
ταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης,
x Gen. 4. 8. 2 Par. 24. 21. [x]ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ αἵματος 51
Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσια-
στηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκ-
y Matt. 23. 13. ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. [y]Οὐαὶ 52 ρμβ ε
ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς
γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσ-
ερχομένους ἐκωλύσατε. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ 53 ρμγ ι
ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστο-
ματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ἐνεδρεύοντες 54
αὐτὸν, καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
z Matt. 16. 6. Marc. 8. 15. [z]ΕΝ οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων 12 ΜΔ' ρμδ β
τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρ-
ξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶ-
τον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
a Job. 12. 22. supr. 8. 17. Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. [a]οὐδὲν δὲ 2 ρμε ε

συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή- Matt. 10. 26. Marc. 4. 22.
3 σεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ἀνθ'
ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ
ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε
ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δω-
4 μάτων. [b]Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ b Jer. 1. 8. Matt. 10. 28.
φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, 1 Pet. 3. 14.
καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι
5 ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε·
φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι, ἐξουσίαν
ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ λέγω
6 ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. [c]οὐχὶ πέντε στρου- c Matt. 10. 29.
θία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν
οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ·
7 [d]ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι d 1 Sam. 14.
ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρου- 45. 2 Sam. 14.
8 θίων διαφέρετε. [e]Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν 11. 1 Reg. 1. 52. infr. 21. 18. Act. 27. 34.
ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, e Supr. 9. 26. Matt. 10. 32.
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ Marc. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Joh. 2. 23.
ρμϛ β 9 ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἀρ-
νησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρ-
νηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.
ρμζ β 10 [f]καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- f Matt. 12. 31. Marc. 3. 28.
θρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Heb. 10. 26. 1 Joh. 5. 16.
ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσε-
ρμη β 11 ται. [g]ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς g Matt. 10. 19. Marc. 13. 11.
συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, infr. 21. 14.
μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί
12 εἴπητε· τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.
ΜΕ' ρμθ ι 13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδά-

σκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ'
ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, 14
Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μερι-
h 1 Tim. 6. 7. στὴν ἐφ' ὑμᾶς; [h]Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, 15
Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας·
ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ
ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ 16 Μϛ'
παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἀνθρώπου
τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· καὶ διε- 17
λογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι
οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ 18
εἶπε, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθή-
κας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω
ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά
i Eccl. 11. 9. Sirach. 11. 19. 1 Cor. 15. 32. Jac. 5. 5. μου, [i]καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις 19
πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀνα-
k Job. 20. 22. et 27. 8. Ps. 52. 7. Jer. 17. 11. Ps. 39. 7. παύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. [k]εἶπε δὲ αὐτῷ 20
ὁ Θεός, Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν
σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας,
τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ 21
μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

l Matt. 6. 25. 1 Pet. 5. 7. Psal. 55. 23. 1 Tim. 6. 8. Phil. 4. 6. [l]Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ 22 ρν ϵ
τοῦτο ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ
ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύ-
σησθε. ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ 23
m Job. 39. 3. Psal. 147. 9. τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. [m]Κατανοήσατε τοὺς 24
κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν·
οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ
Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς δια-
n Matt. 6. 27. φέρετε τῶν πετεινῶν; [n]τίς δὲ ἐξ ὑμῶν με- 25
ριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν

26 αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον
δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;
27 Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κο-
πιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολο-
μῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς
28 ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ
σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλ-
λόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι· πόσῳ
29 μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ
ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε· καὶ μὴ μετεω-
30 ρίζεσθε. ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ
κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι
31 χρῄζετε τούτων. [o]πλὴν ζητεῖτε τὴν βασι- o 1 Reg. 3. 13. Psal. 37. 25.
λείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθή-
ρνα ι 32 σεται ὑμῖν. [p]μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· p Matt. 11. 25, 26.
ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν
ρνβ β ρνγ ε 33 βασιλείαν. [q]Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, q Matt. 19. 21. Act. 2. 45. et 4. 34. Matt. 6. 20. Infr. 16. 9. 1 Tim. 6. 19.
καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βα-
λάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλει-
πτον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ
34 ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. ὅπου γάρ ἐστιν
ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
ρνδ ι 35 ἔσται. [r]Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περι- r Eph. 6. 14. 1 Pet. 1. 13.
36 εζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς
ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον
ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων, ἵνα,
ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν
ρνε ε 37 αὐτῷ. μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν
ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς,
38 καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. [s]καὶ ἐὰν s Matt. 24. 42.

τῶν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 2
Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ
παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι
τοιαῦτα πεπόνθασιν; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' 3
ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπο-
λεῖσθε. ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς 4
ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτει-
νεν αὐτοὺς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγέ-
νοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοι-
κοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· 5
ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπο-
g Esa. 5. 2. Matt. 21. 19. λεῖσθε. [g]Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν, 6 ρξδ ι
Συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυ-
τευμένην· καὶ ἦλθε καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ,
καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουρ- 7
γὸν, Ἰδοὺ τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν
τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον
αὐτὴν, ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ ἀπο- 8
κριθεὶς λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ
τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν,
καὶ βάλω κοπρίαν· κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· 9 ΜΙ
εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν. ρξ β

Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν 10
ἐν τοῖς σάββασι· καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦν πνεῦμα 11
ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτὼ, καὶ ἦν
συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς
τὸ παντελές. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσ- 12
εφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι
τῆς ἀσθενείας σου. καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς 13
χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε
h Exod. 20. 9. Deut. 5. 13. Ezech. 20. 12. τὸν Θεόν. [h]Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγω- 14

γος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν
ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· [h]Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν
ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχό-
μενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαβ-
15 βάτου. [i]ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶ- i Exod. 23. 5. Deut. 22. 4. Matt. 12. 1, 11. Marc. 3. 2. supr. 6. 7. infr. 14. 3. Joh. 7. 23.
πεν, Ὑποκριτὰ, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ
οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς
16 φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; ταύτην δὲ,
θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατα-
νᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι
ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαβ-
ρξϛ ι 17 βάτου; καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύ-
νοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς
ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς
γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.
ΜΘ' 18 [k]Ἔλεγε δὲ, Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία k Matt. 13. 31. Marc. 4. 30.
ρξζ β 19 τοῦ Θεοῦ; καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; Ὁμοία
ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος
ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ηὔξησε, καὶ
ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.
ρξη ε 20 [l]Καὶ πάλιν εἶπε, Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν l Matt. 13. 33.
21 τοῦ Θεοῦ; ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα
γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως
οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
ρξθ β 22 [m]ΚΑΙ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας, m Matt. 9. 35. Marc. 6. 6.
διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερου-
Ν' 23 σαλήμ. εἶπε δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι
ρο ε οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς,
24 [n]Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύ- n Matt. 7. 13.
λης· ὅτι πολλοὶ, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσ-

o Matt. 25. 11, 12. et 7. 21, 23. supr. 6. 46.

ελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. [o]Ἀφ' οὗ ἂν 25 ροα ε
ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ ἀποκλείσῃ τὴν
θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν
τὴν θύραν λέγοντες, Κύριε κύριε, ἄνοιξον
ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα
ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. τότε ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφά- 26
γομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς

p Psal. 6. 9. Matt. 7. 23. et 25. 41.

πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. [p]καὶ ἐρεῖ, Λέγω 27
ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε

q Matt. 8. 11, 12. et 13. 42. et 24. 51.

ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. [q]ἐκεῖ 28 ροβ ε
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
των, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω·

r Esa. 2. 2, 3. Mal. 1. 11. Matt. 8. 11.

[r]καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ 29
ἀπὸ βοῤῥᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν

s Matt. 19. 30. et 20. 16. Marc. 10. 31.

τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. [s]καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχα- 30 ρογ β
τοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶ πρῶτοι οἳ
ἔσονται ἔσχατοι.

Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρι- 31 ΝΑ' ροδ ι
σαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, Ἔξελθε καὶ πορεύου
ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώ- 32
πεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις
ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ
τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον 33
καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχε-
ται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ.

t Matt. 23. 37. Psal. 17. 8. et 91. 4.

[t]Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα 34 ροε ε
τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπ-
εσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα

ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις
τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ
35 οὐκ ἠθελήσατε; [u] Ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος u Psal. 69. 26. Esa. 1. 7. Jer. 7. 23. Mich. 3. 12. Matt. 23. 38. Act. 1. 20. Psal. 118. 26.
ὑμῶν ἔρημος. ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μή
με ἴδητε ἕως ἂν ἥξῃ ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος
ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

ροϛ ι 14 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν
τινος τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων σαββάτῳ
φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι
ΝΒ' 2 αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς
3 ἔμπροσθεν αὐτοῦ· [x] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς x Matt. 12. 10.
εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ φαρισαίους, λέ-
γων, Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν; οἱ
4 δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐ-
ροζ β 5 τὸν, καὶ ἀπέλυσε. [y] καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐ- y Exod. 23. 5. Deut. 22. 4. supr. 13. 15.
τοὺς εἶπε, Τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ
ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν
6 ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσαν
ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.
ΝΓ' 7 Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβο-
ροη ι λὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέ-
8 γοντο, λέγων πρὸς αὐτούς, [z] Ὅταν κληθῇς ὑπό z Prov. 25. 6, 7.
τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρω-
τοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλη-
9 μένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν
καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε
ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατ-
10 έχειν. ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσον
εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κε-
κληκώς σε, εἴπῃ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀν-
ώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν

a Job. 22. 29. Prov. 29. 23. Matt. 23. 12. supr. 1. 51. infr. 18. 14. Jac. 4. 6, 10. 1 Pet. 5. 5.

συνανακειμένων σοί. [a] ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυ- 11 ροθ ε
τὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν,
ὑψωθήσεται.

b Neh. 8. 12. Tob. 4. 7. Prov. 3. 9, 28.

[b] Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτὸν, Ὅταν 12 ρπ ι
ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φί-
λους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ
τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους·
μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γέν-
ηταί σοι ἀνταπόδομα. ἀλλ᾽ ὅταν ποιῇς δοχὴν, 13
κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς·
καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταπο- 14
δοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ
ἀναστάσει τῶν δικαίων.

Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦ- 15
τα, εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος ὃς φάγεται ἄρτον

c Esa. 25. 6. Matt. 22. 2. Apoc. 19. 9.

ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. [c] ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, 16 ΝΔ' ρπα ε
Ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ

d Prov. 9. 2, 5.

ἐκάλεσε πολλούς· [d] καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον 17
αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου, εἰπεῖν τοῖς κε-
κλημένοις, Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι
πάντα. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι 18
πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγό-
ρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐ-
τόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. καὶ 19
ἕτερος εἶπε, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ
πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε
με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος εἶπε, Γυναῖκα 20
ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ 21
παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε
τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰ-
κοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε

ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πό-
λεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ
22 χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν
ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ
23 ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς
τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγ-
μοὺς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ
24 ὁ οἶκός μου. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν
ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου
τοῦ δείπνου.
ρπβ ε 25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ
26 στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, [e] Εἴ τις ἔρχεται e Deut. 13. 6. et 33. 9. Matt.
πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ, καὶ 10. 37.
τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα,
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὰς ἀδελφὰς, ἔτι δὲ
καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου μαθη-
27 τὴς εἶναι. [f] καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυ- f Supr. 9. 23. Matt. 10. 38.
ρὸν αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύνα- et 16. 24. Marc. 8. 34.
ΝΕʹ ρπγ ι 28 ταί μου εἶναι μαθητής. τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέ-
λων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθί-
σας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς
29 ἀπαρτισμόν; ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θε-
μέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες
30 οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίζειν αὐτῷ λέ-
γοντες, Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκο-
31 δομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. ἢ τίς
βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βα-
σιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βου-
λεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν
ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ
32 ἐπ' αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόῤῥω ὄν-

τὸς, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς
εἰρήνην. οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ 33 ρπδ ε
ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν,
g Matt. 5. 13. Marc. 9. 50. οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. [g]Καλὸν τὸ 34 ρπε β
ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυ-
θήσεται; οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔ- 35
θετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων
ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

h Matt. 9. 10. Marc. 2. 15. supr. 5. 29. [h]ΗΣΑΝ δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τε- 15 ρπϛ β
λῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ 2
διεγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς
λέγοντες, Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχε-
ται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. Εἶπε δὲ πρὸς αὐ- 3
i Matt. 18. 12. τοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, [i]Τίς ἄν- 4 Νϛ'
θρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ρπζ ε
ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐν-
νενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται
ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς, ἕως εὕρῃ αὐτό; καὶ εὑρὼν 5
ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων,
k 1 Pet. 2. 25. [k]καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φί- 6
λους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγ-
χάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ
l Supr. 5. 32. ἀπολωλός. [l]Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται 7
ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι,
ἢ ἐπὶ ἐννενηκονταεννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ
χρείαν ἔχουσι μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ δρα- 8 ρπη ι
χμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν
μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰ-
κίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὕρῃ;
καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς 9
γείτονας, λέγουσα, Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον

ρπθ 10 τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. οὕτω, λέγω ὑμῖν,
ε χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ
ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.
11 Εἶπε δὲ, Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς·
Νϛ' 12 καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ, Πάτερ,
ρξ ι δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ
13 διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς
ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς,
ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ δι-
εσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως.
14 δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς
ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς
15 ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη
ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ
ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βό-
16 σκειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοι-
λίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ
17 χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν
δὲ ἐλθὼν εἶπε, Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός
μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλ-
18 λυμαι; ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πα-
τέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς
19 τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· καὶ οὐκέτι εἰμὶ
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα
20 τῶν μισθίων σου. [m] καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς m Act. 2. 39. Eph. 2. 12, 17.
τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν
ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ
ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν
τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.
21 εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱὸς, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν
οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ

ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπε δὲ ὁ πατὴρ 22
πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, Ἐξενέγκατε τὴν
στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ
δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑπο-
δήματα εἰς τοὺς πόδας· καὶ ἐνέγκαντες τὸν 23
μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες
εὐφρανθῶμεν· ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς 24
ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑ-
ρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ 25
υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς
ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφω-
νίας καὶ χορῶν· καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα 26
τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα; ὁ δὲ 27
εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ
ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευ-
τὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη 28
δὲ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ
αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀπο- 29
κριθεὶς εἶπε τῷ πατρὶ, Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη
δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρ-
ῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα
μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε δὲ ὁ 30
υἱός σου οὗτος, ὁ καταφαγών σου τὸν βίον
μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μό-
σχον τὸν σιτευτόν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, 31
σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ
σά ἐστιν. εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, 32
ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ
ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη.

ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, 16 ΝΗ'
Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονό-

μου· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπί-
2 ζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐ-
τὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ;
ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ
3 γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ
ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου
ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκά-
4 πτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων
τί ποιήσω· ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονο-
5 μίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. καὶ
προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφει-
λετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ,
6 Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ὁ δὲ εἶπεν,
Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως
7 γράψον πεντήκοντα. ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε, Σὺ
δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κό-
ρους σίτου. καὶ λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ
8 γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. [n]καὶ ἐπῄνε- n Eph. 5. 8. 1 Thess. 5. 5.
σεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι
φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος
τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ
9 φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. [o]κἀγὼ o Matt. 6. 19. et 19. 21. 1 Tim. 6. 19.
ὑμῖν λέγω, ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ
μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέ-
10 ξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. [p]Ὁ p Infr. 19. 17.
πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός
ἐστι. καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολ-
11 λῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ
πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν
12 πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ

οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;
q Matt. 6. 24. [q]Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δου- 13 ρξα ε
λεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτε-
ρον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέ-
ρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δου-
λεύειν καὶ μαμωνᾷ.
r Matt. 23. 14. [r]Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ φαρισαῖοι 14 ρξβ ι
φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον
s Psal. 7. 10. 1 Sam. 16. 7. αὐτόν. [s]καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δι- 15
καιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ
δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ
ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ
t Matt. 11. 12, 13. Θεοῦ ἐστιν. [t]Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως 16 ρξγ ε
Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐ-
αγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.
u Ps. 102. 27. Esa. 40. 8. et 51. 6. Matt. 5. 18. 2 Pet. 3. 7, 10. [u]Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν 17 ρξδ ε
γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πε-
x Matt. 5. 32. et 19. 9. Marc. 10. 11. 1 Cor. 7. 10. σεῖν. [x]Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ 18 ρξε β
καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπο-
λελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει. Ἄν- 19 ΝΘ' ρξϛ ι
θρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο
πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ'
ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι 20
Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐ-
τοῦ ἡλκωμένος, καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι 21
ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τρα-
πέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρ-
χόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. ἐγένετο 22
δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι
αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ
Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ

23 ετάφη. καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν
Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς
24 κόλποις αὐτοῦ· [y]καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε, y Esa. 66. 24.
Πάτερ Ἀβραὰμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Zach. 14. 12. Marc. 9. 44.
Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν
25 μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. [z]εἶπε z Job. 21. 13.
δὲ Ἀβραὰμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες
σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζα-
ρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖ-
26 ται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις
μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστή-
ρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν
πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς
27 ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δὲ, Ἐρωτῶ οὖν σε,
πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
28 πατρός μου, ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως
διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθω-
29 σιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. [a]λέ- a Esa. 8. 20. et 34. 16.
γει αὐτῷ Ἀβραὰμ, Ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς Joh. 5. 39, 45. Act. 15. 21. et
30 προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν, 17. 11.
Οὐχὶ πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νε-
κρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν.
31 εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν
οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀνα-
στῇ, πεισθήσονται.

17 [b]ΕΙΠΕ δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, Ἀνένδεκτόν b Matt. 18. 6, 7. Marc. 9.
ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ 42.
2 ἔρχεται. λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς πε-
ρίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔῤ-

ῥίπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ
c Matt. 18. 15, 21. Jac. 5. 19. ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. [c] προσέχετε ἑαυτοῖς. 3 ριη ε
Lev. 19. 17. Prov. 17. 10. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτί-
Eccl. 19. 13. μησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.
d Matt. 18. 21. [d] καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ, 4 ριθ ε
καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σὲ,
λέγων, Μετανοῶ· ἀφήσεις αὐτῷ.
Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, Πρόσθες 5 σ ε
e Matt. 17. 20. et 21. 21. ἡμῖν πίστιν. [e] εἶπε δὲ ὁ κύριος, Εἰ εἴχετε 6
Marc. 11. 23. πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ
συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι
ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς 7 σα ι
δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποι-
μαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ,
Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσαι· ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ 8
αὐτῷ, Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζω-
σάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ
μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; μὴ χά- 9
ριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ
διαταχθέντα αὐτῷ; οὐ δοκῶ. οὕτω καὶ ὑμεῖς, 10
ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν,
λέγετε, Ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ
ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.
ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς 11 Ξ'
Ἱερουσαλὴμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου
Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. καὶ εἰσερχομένου 12
αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα
λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόῤῥωθεν· καὶ αὐ- 13
τοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες, Ἰησοῦ ἐπιστάτα,
f Lev. 13. 2. et 14. 2. Matt. 8. ἐλέησον ἡμᾶς. [f] καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πο- 14
4. supr. 5. 14. ρευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι.

καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρί-
15 σθησαν. εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπ-
έστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν
16 Θεόν· καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς
πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς
17 ἦν Σαμαρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶ-
πεν, Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐν-
18 νέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦ-
ναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος.
19 [g] καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις
σου σέσωκέ σε.

[g] Matt. 9. 22. Marc. 5. 34. et 10. 52. supr. 7. 50. et 8. 48. infr. 18. 42.

σβ ε 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων, πότε
ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ
21 Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· [h] οὐδὲ ἐροῦσιν,
Ἰδοὺ ὧδε, ἤ ἰδοὺ ἐκεῖ. ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία
σγ ι 22 τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. Εἶπε δὲ πρὸς
τοὺς μαθητὰς, Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπι-
θυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
σδ β 23 θρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. [i] καὶ ἐροῦσιν
ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἤ ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε,
σε ε 24 μηδὲ διώξητε. [k] ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ
ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ᾽ οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ᾽
οὐρανὸν λάμπει· οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
σϛ γ 25 ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. [l] πρῶτον δὲ
δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
σζ δ 26 ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. [m] καὶ καθὼς ἐγένετο
ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ
ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
27 ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι
ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ

[h] Matt. 24. 23. Marc. 13. 21. infr. 21. 8.

[i] Matt. 24. 23. Marc. 13. 21.

[k] Matt. 24. 27.

[l] Matt. 16. 21. et 17. 22. et 20. 18. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. supr. 9. 22. infr. 18. 31. et 24. 7, 26.

[m] Matt. 24. 37, 38. 1 Pet. 3. 20. Gen. 6. 2. et 7. 7.

ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.
n Gen. 19. 14. [n]ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· 28 ση ι
ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον,
o Gen. 19. 24. Deut. 29. 23. ᾠκοδόμουν· [o]ῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σο- 29
Esa. 13. 19. Jer. 50. 40. δόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
Ose. 11. 8. Amos 4. 11. ἀπώλεσεν ἅπαντας· κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέ- 30
Judæ ver. 7. p Matt. 24. 17. ρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. [p]ἐν 31 σθ β
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος,
καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω
ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπι-
q Gen. 19. 26. στρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. [q]μνημονεύετε τῆς 32 σι ι
r Supr. 9. 24. Matt. 10. 39. γυναικὸς Λώτ. [r]ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν 33 σια γ
et 16. 25. Marc. 8. 35. αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν
Joh. 12. 25. s Matt. 24. 40, ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν. [s]λέγω 34 σιβ ε
41. 1 Thess. 4. 17. ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης
μιᾶς· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος
ἀφεθήσεται. δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ 35
αὐτό· ἡ μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα
ἀφεθήσεται. δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς 36 σιγ ε
παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.
t Matt. 24. 28. Job. 39. 30. [t]καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ κύριε; 37
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συν-
αχθήσονται οἱ ἀετοί.

u Eccl. 18. 22. Rom. 12. 12. [u]ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς 18 ΞΑ σιδ ι
Eph. 6. 18. Col. 4. 2. τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκα-
1 Thess. 5. 17. supr. 11. 5. et 21. 36. κεῖν, λέγων, Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν 2
Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐν-
τρεπόμενος. χήρα δέ τις ἦν ἐν τῇ πόλει 3
ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, Ἐκ-
δίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. καὶ οὐκ 4
ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν

ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ
5 ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· διά γε τὸ παρ-
έχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω
αὐτὴν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ
6 με. εἶπε δὲ ὁ κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς
7 τῆς ἀδικίας λέγει· [x] ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει x Apoc. 6. 10.
τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοών-
των πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μα-
8 κροθυμῶν ἐπ᾿ αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει
τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὑρήσει τὴν πίστιν
ἐπὶ τῆς γῆς;

B′ 9 Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας
ἐφ᾿ ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦν-
τας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην·
10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσ-
εύξασθαι· ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τε-
11 λώνης. [y] ὁ φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν y Esa. 1. 15. et 58. 2. Apoc. 3. 17.
ταῦτα προσηύχετο, Ὁ Θεὸς, εὐχαριστῶ σοι,
ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων,
ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ
12 τελώνης. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀπο-
13 δεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. καὶ ὁ τελώνης
μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι· ἀλλ᾿ ἔτυπτεν
εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, Ὁ Θεὸς, ἱλά-
14 σθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. [z] λέγω ὑμῖν, κατ- z Job. 22. 29. Prov. 29. 23. supr. 14. 11. Matt. 23. 12. Jac. 4. 6, 10. 1 Pet. 5. 5.
έβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
ἢ ἐκεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινω-
θήσεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.
15 [a] Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα a Matt. 19. 13. Marc. 10. 13.

αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπ-
b Matt. 18. 3. et 19. 14. 1 Cor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2. ετίμησαν αὐτοῖς. [b] ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε- 16
σάμενος αὐτὰ, εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχε-
σθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ
c Marc. 10. 15. τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. [c] ἀμὴν 17 σιϛ β
λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐ-
τήν.
d Matt. 19. 16. Marc. 10. 17. [d] Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, 18 ΞΓ' σιη β
Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον
κληρονομήσω; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί 19
με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ
e Exod. 20. 12, 13. Deut. 5. 16, 17. Rom. 13. 9. Eph. 6. 2. Col. 3. 20. Θεός. [e] τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς· 20
μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυ-
ρήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα
σου. ὁ δὲ εἶπε, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην 21
f Matt. 6. 19. et 19. 21. 1 Tim. 6. 19. ἐκ νεότητός μου. [f] ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰη- 22 σιθ β
σοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα
ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ
ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολού-
θει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγέ- 23 σκ β
g Prov. 11. 28. Matt. 19. 23. Marc. 10. 23. νετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. [g] Ἰδὼν δὲ 24
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, εἶπε,
Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσ-
ελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εὐ- 25
κοπώτερον γάρ ἐστι, κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς
ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Εἶπον δὲ οἱ ἀκού- 26
h Job. 42. 2. Jer. 32. 17. Zach. 8. 6. supr. 1. 37. σαντες, καὶ τίς δύναται σωθῆναι; [h] ὁ δὲ εἶπε, 27
Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι
i Matt. 4. 20. et 19. 27. παρὰ τῷ Θεῷ. [i] Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἰδοὺ 28

ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν Marc. 10. 28. supr. 5. 11.
σκα β 29 σοι. [k]ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, k Deut. 33. 9.
ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς,
ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς
30 βασιλείας τοῦ Θεοῦ, [l]ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολ- l Job. 42. 12.
λαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ
αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

σκβ β 31 [m]ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς m Matt. 16. 21. et 17. 22.
αὐτοὺς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, et 20. 17. Marc. 8. 31.
καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ et 9. 31. et 10. 32. supr. 9. 22. Infr. 24. 7.
32 τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. [n]παρα- Psal. 22. 7. et 53. 7.
δοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθή- n Matt. 27. 2. infr. 23. 1.
σεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, Joh. 18. 28. Act. 3. 13.
33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ
σκγ ι 34 τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. καὶ αὐτοὶ
οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο
κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
τὰ λεγόμενα.

ΞΔ' σκδ β 35 [o]Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς o Matt. 20. 29. Marc. 10. 46.
Ἱεριχὼ, τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν
36 προσαιτῶν· ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομέ-
37 νου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ
αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται·
38 καὶ ἐβόησε λέγων, Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν
39 με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα
σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν,
40 Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. σταθεὶς δὲ ὁ Ἰη-
σοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν·
41 ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέ-
γων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, Κύριε,
42 ἵνα ἀναβλέψω. [p]καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, p Supr. 17. 19.

ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπε δὲ ὁ πατὴρ 22
πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, Ἐξενέγκατε τὴν
στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ
δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑπο-
δήματα εἰς τοὺς πόδας· καὶ ἐνέγκαντες τὸν 23
μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες
εὐφρανθῶμεν· ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς 24
ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑ-
ρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ 25
υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς
ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφω-
νίας καὶ χορῶν· καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα 26
τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα; ὁ δὲ 27
εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ
ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευ-
τὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη 28
δὲ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ
αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀπο- 29
κριθεὶς εἶπε τῷ πατρὶ, Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη
δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρ-
ῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα
μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε δὲ ὁ 30
υἱός σου οὗτος, ὁ καταφαγών σου τὸν βίον
μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μό-
σχον τὸν σιτευτόν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, 31
σὺ πάντοτε μετ᾽ ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ
σά ἐστιν. εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, 32
ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ
ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη.

ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, 16 ΝΗ´
Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονό-

μου· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπί-
2 ζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐ-
τὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ;
ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ
3 γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ
ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου
ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκά-
4 πτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων
τί ποιήσω· ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονο-
5 μίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. καὶ
προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφει-
λετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ,
6 Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ὁ δὲ εἶπεν,
Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως
7 γράψον πεντήκοντα. ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε, Σὺ
δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κό-
ρους σίτου. καὶ λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ
8 γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. [n]καὶ ἐπήνε- n Eph. 5. 8. 1 Thess. 5. 5.
σεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι
φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος
τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ
9 φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. [o]κἀγὼ o Matt. 6. 19. et 19. 21.
ὑμῖν λέγω, ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ 1 Tim. 6. 19.
μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέ-
10 ξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. [p]Ὁ p Infr. 19. 17.
πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός
ἐστι. καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολ-
11 λῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ
πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν
12 πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ

οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;
q Matt. 6. 24. [q]Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δου- 13 ρια ε
λεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτε-
ρον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέ-
ρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δου-
λεύειν καὶ μαμωνᾷ.
r Matt. 23. 14. [r]Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι 14 ριβ ι
φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον
s Psal. 7. 10. 1 Sam. 16. 7. αὐτόν. [s]καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δι- 15
καιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ
δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ
ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ
t Matt. 11. 12, 13. Θεοῦ ἐστιν. [t]Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως 16 ριγ ε
Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐ-
αγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.
u Ps. 102. 27. Esa. 40. 8. et 51. 6. Matt. 5. 18. 2 Pet. 2. 7, 10. [u]Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν 17 ριδ ε
γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πε-
x Matt. 5. 32. et 19. 9. Marc. 10. 11. 1 Cor. 7. 10. σεῖν. [x]Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ 18 ριε β
καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπο-
λελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει. Ἄν- 19 ΝΘ'
θρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο ρις ι
πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ'
ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι 20
Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐ-
τοῦ ἡλκωμένος, καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι 21
ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τρα-
πέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρ-
χόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. ἐγένετο 22
δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι
αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ
Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ

23 ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν
Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς
24 κόλποις αὐτοῦ· [y] καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε, y Esa. 66. 24. Zach. 14. 12. Marc. 9. 44.
Πάτερ Ἀβραὰμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον
Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν
25 μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. [z] εἶπε z Job. 21. 13.
δὲ Ἀβραὰμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες
σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζα-
ρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖ-
26 ται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις
μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστή-
ρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν
πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς
27 ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δὲ, Ἐρωτῶ οὖν σε,
πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
28 πατρός μου, ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως
διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθω-
29 σιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. [a] λέ- a Esa. 8. 20. et 34. 16.
γει αὐτῷ Ἀβραὰμ, Ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς Joh. 5. 39, 45. Act. 15. 21. et
30 προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν, 17. 11.
Οὐχὶ πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νε-
κρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν.
31 εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν
οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀνα-
στῇ, πεισθήσονται.

17 [b] ΕΙΠΕ δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, Ἀνένδεκτόν b Matt. 18. 6, 7. Marc. 9. 42.
ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ
2 ἔρχεται. λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς πε-
ρίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔῤ-

ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.
n Gen. 19. 14. [n]ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· 28 ση ι
ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον,
o Gen. 19. 24. Deut. 29. 23. ᾠκοδόμουν· [o]ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σο- 29
Esa. 13. 19. Jer. 50. 40. δόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
Ose. 11. 8. Amos 4. 11. ἀπώλεσεν ἅπαντας· κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέ- 30
Judæ ver. 7.
p Matt. 24. 17. ρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. [p]ἐν 31 σθ β
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος,
καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω
ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπι-
q Gen. 19. 26. στρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. [q]μνημονεύετε τῆς 32 σι ι
r Supr. 9. 24. Matt. 10. 39. γυναικὸς Λώτ. [r]ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν 33 σια γ
et 16. 25. Marc. 8. 35. αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν
Joh. 12. 25. s Matt. 24. 40, ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν. [s]λέγω 34 σιβ ε
41. 1 Thess. 4. 17. ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης
μιᾶς· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος
ἀφεθήσεται. δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ 35
αὐτό· ἡ μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα
ἀφεθήσεται. δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς 36 σιγ ε
παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.
t Matt. 24. 28. Job. 39. 30. [t]καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ κύριε; 37
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συν-
αχθήσονται οἱ ἀετοί.

u Eccl. 18. 22. Rom. 12. 12. [u]ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς 18 ΞΑ σιδ ι
Eph. 6. 18. Col. 4. 2. τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκα-
1 Thess. 5. 17. supr. 11. 5. et κεῖν, λέγων, Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν 2
21. 36. Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐν-
τρεπόμενος. χήρα δέ τις ἦν ἐν τῇ πόλει 3
ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, Ἐκ-
δίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. καὶ οὐκ 4
ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν

ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ
5 ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· διά γε τὸ παρ-
έχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω
αὐτὴν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ
6 με. εἶπε δὲ ὁ κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς
7 τῆς ἀδικίας λέγει· [x] ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει x Apoc. 6. 10.
τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοών-
των πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μα-
8 κροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει
τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὑρήσει τὴν πίστιν
ἐπὶ τῆς γῆς;

Β' 9 Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας
ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦν-
τας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην·
10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσ-
εύξασθαι· ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τε-
11 λώνης. [y] ὁ φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν y Esa. 1. 15. et 58. 2. Apoc.
ταῦτα προσηύχετο, Ὁ Θεὸς, εὐχαριστῶ σοι, 3. 17.
ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων,
ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ
12 τελώνης. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀπο-
13 δεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. καὶ ὁ τελώνης
μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι· ἀλλ' ἔτυπτεν
εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, Ὁ Θεὸς, ἱλά-
14 σθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. [z] λέγω ὑμῖν, κατ- z Job. 22. 29.
έβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, Prov. 29. 23. supr. 14. 11.
ἢ ἐκεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινω- Matt. 23. 12. Jac. 4. 6, 10.
θήσεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. 1 Pet. 5. 5.

15 [a] Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα a Matt. 19. 13. Marc. 10. 13.

αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπ-
b Matt. 18. 3. et 19. 14. 1 Cor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2. ετίμησαν αὐτοῖς. [b]ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε- 16
σάμενος αὐτὰ, εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχε-
σθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ
c Marc. 10. 15. τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. [c]ἀμὴν 17 σιζ
λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν β
τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐ-
τήν.
d Matt. 19. 16. Marc. 10. 17. [d]Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, 18 ΣΓ
Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον σιη β
κληρονομήσω; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί 19
με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ
e Exod. 20. 12, 13. Deut. 5. 16, 17. Rom. 13. 9. Eph. 6. 2. Col. 3. 20. Θεός. [e]τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς· 20
μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυ-
ρήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα
σου. ὁ δὲ εἶπε, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην 21
f Matt. 6. 19. et 19. 21. 1 Tim. 6. 19. ἐκ νεότητός μου. [f]ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰη- 22 σιθ
σοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα β
ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ
ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολού-
θει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγέ- 23 σκ
g Prov. 11. 28. Matt. 19. 23. Marc. 10. 23. νετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. [g]Ἰδὼν δὲ 24 β
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, εἶπε,
Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσ-
ελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εὐ- 25
κοπώτερον γάρ ἐστι, κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς
ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Εἶπον δὲ οἱ ἀκού- 26
h Job. 42. 2. Jer. 32. 17. Zach. 8. 6. supr. 1. 37. σαντες, καὶ τίς δύναται σωθῆναι; [h]ὁ δὲ εἶπε, 27
Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι
i Matt. 4. 20. et 19. 27. παρὰ τῷ Θεῷ. [i]Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἰδοὺ 28

ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν Marc. 10. 28. supr. 5. 11.
σκα β 29 σοι. [k] ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, k Deut. 33. 9.
ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς,
ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς
30 βασιλείας τοῦ Θεοῦ, [l] ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολ- l Job. 42. 12.
λαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ
αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

σκβ β 31 [m] ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς m Matt. 16. 21. et 17. 22. et 20. 17.
αὐτοὺς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, Marc. 8. 31.
καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ et 9. 31. et 10. 32. supr. 9. 22.
32 τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. [n] παρα- Infr. 24. 7. Psal. 22. 7. et 53. 7.
δοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθή- n Matt. 27. 2.
σεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, Infr. 23. 1. Joh. 18. 28. Act. 3. 13.
33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ
σκγ ι 34 τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. καὶ αὐτοὶ
οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο
κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
τὰ λεγόμενα.

ΞΔ' σκδ β 35 [o] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς o Matt. 20. 29. Marc. 10. 46.
Ἱεριχὼ, τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν
36 προσαιτῶν· ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομέ-
37 νου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ
αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται·
38 καὶ ἐβόησε λέγων, Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν
39 με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα
σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν,
40 Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. σταθεὶς δὲ ὁ Ἰη-
σοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν·
41 ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέ-
γων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, Κύριε,
42 ἵνα ἀναβλέψω. [p] καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, p Supr. 17. 19.

Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ 43
παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ
δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν,
ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

ΚΑΙ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ· καὶ 19 ΞΕ´
ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ 2 σκε ι
αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλού-
σιος· καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι, 3
καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλι-
κίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν, 4
ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι δι᾽
ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι. καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ 5
τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν,
καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατά-
βηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με
μεῖναι. καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο 6
αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγ- 7
γυζον, λέγοντες, Ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ
q Supr. 5. 14. εἰσῆλθε καταλῦσαι. [q]σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος 8
εἶπε πρὸς τὸν κύριον, Ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν
ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς·
καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τε-
r Supr. 13. 16. τραπλοῦν. [r]εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, 9
Ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγέ-
νετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν.
s Matt. 10. 6. et 15. 24. et 18. 11. Act. 13. 46. [s]ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ 10 σκϛ ε
σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

ἈΚΟΥΟΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς 11 σκζ ι
εἶπε παραβολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι
Ἱερουσαλὴμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παρα-
χρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαί-

Ξϛ' 12 νεσθαι· [t]εἶπεν οὖν, Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς t Matt. 25. 14. Marc. 13. 34.
σκη β ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ
ΞΖ' 13 βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ δέκα
σκθ ε δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς,
καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Πραγματεύσασθε ἕως
14 ἔρχομαι. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐ-
τὸν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ,
λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ'
15 ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν
λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι
αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀρ-
γύριον, ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο.
16 παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ
17 σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς. [u]καὶ εἶπεν u Supr. 16. 10.
αὐτῷ, Εὖ ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πι-
στὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα
18 πόλεων. καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων, Κύριε,
19 ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς. εἶπε δὲ καὶ
τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων.
20 καὶ ἕτερος ἦλθε λέγων, Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ
21 σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. ἐφο-
βούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ,
αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπει-
22 ρας. [x]λέγει δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου x 2 Sam. 1. 16. Matt. 12. 37.
κρινῶ σε πονηρὲ δοῦλε. ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄν-
θρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα,
23 καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα· καὶ διατί οὐκ
ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν,
καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό;
24 καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ
τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.

οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;
q Matt. 6. 24. qΟὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δου- 13 ρξα ε
λεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτε-
ρον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέ-
ρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δου-
λεύειν καὶ μαμωνᾷ.
r Matt. 23. 14. rἬκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι 14 ρξβ ι
φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον
s Psal. 7. 10. 1 Sam. 16. 7. αὐτόν. sκαὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δι- 15
καιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ
δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ
ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ
t Matt. 11. 12, 13. Θεοῦ ἐστιν. tὉ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως 16 ρξγ ε
Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐ-
αγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.
u Ps. 102. 27. Esa. 40. 8. et 51. 6. Matt. 5. 18. 2 Pet. 3. 7, 10. uΕὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν 17 ρξδ ε
γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πε-
x Matt. 5. 32. et 19. 9. Marc. 10. 11. 1 Cor. 7. 10. σεῖν. xΠᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ 18 ρξε β
καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπο-
λελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει. Ἄν- 19 ΝΘʹ ρξϛ ι
θρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο
πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ'
ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι 20
Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐ-
τοῦ ἡλκωμένος καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι 21
ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τρα-
πέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρ-
χόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. ἐγένετο 22
δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι
αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ
Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ

23 ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν
Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς
24 κόλποις αὐτοῦ· [y] καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε, y Esa. 66. 24. Zach. 14. 12. Marc. 9. 44.
Πάτερ Ἀβραὰμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον
Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν
25 μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. [z] εἶπε z Job. 21. 13.
δὲ Ἀβραὰμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες
σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζα-
ρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖ-
26 ται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις
μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστή-
ρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν
πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς
27 ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δὲ, Ἐρωτῶ οὖν σε,
πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
28 πατρός μου, ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως
διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθω-
29 σιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. [a] λέ- a Esa. 8. 20. et 34. 16.
γει αὐτῷ Ἀβραὰμ, Ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς Joh. 5. 39, 45. Act. 15. 21. et
30 προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν, 17. 11.
Οὐχὶ πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νε-
κρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν.
31 εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν
οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀνα-
στῇ, πεισθήσονται.

17 [b] ΕΙΠΕ δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, Ἀνένδεκτόν b Matt. 18. 6, 7. Marc. 9.
ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ 42.
2 ἔρχεται. λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς πε-
ρίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔῤ-

ῥίπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ
c Matt. 18. 15, 21. Jac. 5. 19. ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. [c] προσέχετε ἑαυτοῖς. 3 ρξη
Lev. 19. 17. Prov. 17. 10. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτί- ε
Eccl. 19. 13. μησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.
d Matt. 18. 21. [d] καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ, 4 ρξθ
καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σὲ, ε
λέγων, Μετανοῶ· ἀφήσεις αὐτῷ.
Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, Πρόσθες 5 σ
e Matt. 17. 20. et 21. 21. ἡμῖν πίστιν. [e] εἶπε δὲ ὁ κύριος, Εἰ εἴχετε 6 ε
Marc. 11. 23. πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ
συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι
ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς 7 σα
δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποι- ι
μαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ,
Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσαι· ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ 8
αὐτῷ, Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζω-
σάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ
μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; μὴ χά- 9
ριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ
διαταχθέντα αὐτῷ; οὐ δοκῶ. οὕτω καὶ ὑμεῖς, 10
ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν,
λέγετε, Ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ
ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς 11 Ξ'
Ἱερουσαλὴμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου
Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. καὶ εἰσερχομένου 12
αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα
λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόῤῥωθεν· καὶ αὐ- 13
τοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες, Ἰησοῦ ἐπιστάτα,
f Lev. 13. 2. et 14. 2. Matt. 8. 4. supr. 5. 14. ἐλέησον ἡμᾶς. [f] καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πο- 14
ρευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι.

καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρί-
15 σθησαν. εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπ-
έστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν
16 Θεόν· καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς
πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς
17 ἦν Σαμαρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶ-
πεν, Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐν-
18 νέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦ-
ναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος.
19 [g] καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις
σου σέσωκέ σε.
σβ ε 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων, πότε
ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ
21 Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· [h] οὐδὲ ἐροῦσιν,
Ἰδοὺ ὧδε, ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ. ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία
σγ ι 22 τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. Εἶπε δὲ πρὸς
τοὺς μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπι-
θυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
σδ β 23 θρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. [i] καὶ ἐροῦσιν
ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε,
σε ε 24 μηδὲ διώξητε. [k] ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ
ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ'
οὐρανὸν λάμπει· οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
σϛ β 25 ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. [l] πρῶτον δὲ
δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
σζ ε 26 ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. [m] καὶ καθὼς ἐγένετο
ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ
ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
27 ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι
ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ

g Matt. 9. 22. Marc. 5. 34. et 10. 52. supr. 7. 50. et 8. 48. infr. 18. 42.
h Matt. 24. 23. Marc. 13. 21. infr. 21. 8.
i Matt. 24. 23. Marc. 13. 21.
k Matt. 24. 27.
l Matt. 16. 21. et 17. 22. et 20. 18. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. supr. 9. 22. infr. 18. 31. et 24. 7, 26.
m Matt. 24. 37, 38. 1 Pet. 3. 20. Gen. 6. 2. et 7. 7.

ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.
n Gen. 19. 14. ⁿὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λὼτ· 28 ση ι
ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον,
o Gen. 19. 24. Deut. 29. 23. ᾠκοδόμουν· ᵒᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σο- 29
Esa. 13. 19. Jer. 50. 40. δόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
Ose. 11. 8. Amos 4. 11. ἀπώλεσεν ἅπαντας· κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέ- 30
Judæ ver. 7. p Matt. 24. 17. ρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ᵖἐν 31 σθ β
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος,
καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω
ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπι-
q Gen. 19. 26. στρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ᑫμνημονεύετε τῆς 32 σι ι
r Supr. 9. 24. Matt. 10. 39. γυναικὸς Λώτ. ʳὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν 33 σια γ
et 16. 25. Marc. 8. 35. αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν
Joh. 12. 25. s Matt. 24. 40, ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν. ˢλέγω 34 σιβ ε
41. 1 Thess. 4. 17. ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης
μιᾶς· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος
ἀφεθήσεται. δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ 35
αὐτό· ἡ μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα
ἀφεθήσεται. δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς 36 σιγ ε
παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.
t Matt. 24. 28. Job. 39. 30. ᵗκαὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ κύριε; 37
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συν-
αχθήσονται οἱ ἀετοί.

u Eccl. 18. 22. Rom. 12. 12. ᵘΕΛΕΓΕ δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς 18 ΞΑ
Eph. 6. 18. Col. 4. 2. τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκα- σιδ ι
1 Thess. 5. 17. supr. 11. 5. et κεῖν, λέγων, Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν 2
21. 36. Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐν-
τρεπόμενος. χήρα δέ τις ἦν ἐν τῇ πόλει 3
ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, Ἐκ-
δίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. καὶ οὐκ 4
ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν

ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ
5 ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· διά γε τὸ παρ-
έχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω
αὐτὴν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ
6 με. εἶπε δὲ ὁ κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς
7 τῆς ἀδικίας λέγει· [x] ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει x Apoc. 6. 10.
τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοών-
των πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μα-
8 κροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει
τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν
ἐπὶ τῆς γῆς;

ΞΒ' 9 Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας
ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦν-
τας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην·
10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσ-
εύξασθαι· ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τε-
11 λώνης. [y] ὁ φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν y Esa. 1. 15. et 58. 2. Apoc. 3. 17.
ταῦτα προσηύχετο, Ὁ Θεὸς, εὐχαριστῶ σοι,
ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων,
ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ
12 τελώνης. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀπο-
13 δεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. καὶ ὁ τελώνης
μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι· ἀλλ' ἔτυπτεν
εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, Ὁ Θεὸς, ἱλά-
ιε 14 σθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. [z] λέγω ὑμῖν, κατ- z Job. 22. 29. Prov. 29. 23. supr. 14. 11. Matt. 23. 12. Jac. 4. 6, 10. 1 Pet. 5. 5.
έβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
ἢ ἐκεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινω-
θήσεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.
ς 15 [a] Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα a Matt. 19. 13. Marc. 10. 13.

αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπ-
ετίμησαν αὐτοῖς. [b]ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε- 16
σάμενος αὐτὰ, εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχε-
σθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ
τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. [c]ἀμὴν 17 σιζ β
λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐ-
τήν.
[d]Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, 18 ΞΓ σιη β
Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον
κληρονομήσω; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί 19
με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ
Θεός. [e]τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς· 20
μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυ-
ρήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα
σου. ὁ δὲ εἶπε, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην 21
ἐκ νεότητός μου. [f]ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰη- 22 σιθ β
σοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα
ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ
ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολού-
θει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγέ- 23 σκ β
νετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. [g]Ἰδὼν δὲ 24
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, εἶπε,
Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσ-
ελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εὐ- 25
κοπώτερον γάρ ἐστι, κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς
ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Εἶπον δὲ οἱ ἀκού- 26
σαντες, καὶ τίς δύναται σωθῆναι; [h]ὁ δὲ εἶπε, 27
Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι
παρὰ τῷ Θεῷ. [i]Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἰδοὺ 28

b Matt. 18. 3. et 19. 14. 1 Cor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.
c Marc. 10. 15.
d Matt. 19. 16. Marc. 10. 17.
e Exod. 20. 12, 13. Deut. 5. 16, 17. Rom. 13. 9. Eph. 6. 2. Col. 3. 20.
f Matt. 6. 19. et 19. 21. 1 Tim. 6. 19.
g Prov. 11. 28. Matt. 19. 23. Marc. 10. 23.
h Job. 42. 2. Jer. 32. 17. Zach. 8. 6. supr. 1. 37.
i Matt. 4. 20. et 19. 27.

ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν Marc. 10. 28. supr. 5. 11.
σκα β 29 σοι. [k] Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, k Deut. 33. 9.
ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς,
ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς
30 βασιλείας τοῦ Θεοῦ, [l] ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολ- l Job. 42. 10.
λαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ
αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
σκβ β 31 [m] ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς m Matt. 16.
αὐτοὺς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, 21. et 17. 22.
καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ et 20. 17. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 32. supr. 9. 22.
32 τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. [n] παρα- infr. 24. 7. Psal. 22. 7. et 53. 7.
δοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθή- n Matt. 27. 2.
σεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, infr. 23. 1. Joh. 18. 28. Act. 3. 13.
33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ
σκγ ι 34 τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. καὶ αὐτοὶ
οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο
κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
τὰ λεγόμενα.
ΞΔ' σκδ β 35 [o] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς o Matt. 20. 29. Marc. 10. 46.
Ἱεριχὼ, τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν
36 προσαιτῶν· ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομέ-
37 νου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ
αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται·
38 καὶ ἐβόησε λέγων, Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν
39 με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα
σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν,
40 Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. σταθεὶς δὲ ὁ Ἰη-
σοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν·
41 ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέ-
γων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, Κύριε,
42 ἵνα ἀναβλέψω. [p] καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, p Supr. 17. 19.

'Ανάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ 43
παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ
δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν,
ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

ΚΑΙ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν 'Ιεριχώ· καὶ 19 ΞΕ'
ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ 2 σκε ι
αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλού-
σιος· καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν 'Ιησοῦν τίς ἐστι, 3
καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλι-
κίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν, 4
ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι δι'
ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι. καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ 5
τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ 'Ιησοῦς εἶδεν αὐτὸν,
καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατά-
βηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με
μεῖναι. καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο 6
αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγ- 7
γυζον, λέγοντες, "Οτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ
q Supr. 5. 14. εἰσῆλθε καταλῦσαι. [q]σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος 8
εἶπε πρὸς τὸν κύριον, 'Ιδοὺ τὰ ἡμίση τῶν
ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς·
καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τε-
r Supr. 13. 16. τραπλοῦν. [r]εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ 'Ιησοῦς, 9
"Οτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγέ-
νετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς 'Αβραάμ ἐστιν.
s Matt. 10. 6. et 15. 24. et 18. 11. Act. 13. 46. [s]ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ 10 σκϛ ε
σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

'ΑΚΟΥΟΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς 11 σκζ ι
εἶπε παραβολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι
'Ιερουσαλὴμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παρα-
χρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαί-

ΞϚ' 12 νεσθαι· [t] εἶπεν οὖν, Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς t Matt. 25. 14. Marc. 13. 34.
σκη/β ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ
ΞΖ' 13 βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ δέκα
σκθ/ε δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς,
καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Πραγματεύσασθε ἕως
14 ἔρχομαι. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐ-
τὸν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ,
λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ'
15 ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν
λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι
αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀρ-
γύριον, ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο.
16 παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ
17 σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς. [u] καὶ εἶπεν u Supr. 16. 10.
αὐτῷ, Εὖ ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πι-
στὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα
18 πόλεων. καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων, Κύριε,
19 ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς. εἶπε δὲ καὶ
τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων.
20 καὶ ἕτερος ἦλθε λέγων, Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ
21 σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. ἐφο-
βούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ,
αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπει-
22 ρας. [x] λέγει δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου x 2 Sam. 1. 16. Matt. 12. 37.
κρινῶ σε πονηρὲ δοῦλε. ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄν-
θρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα,
23 καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα· καὶ διατί οὐκ
ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν,
καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό;
24 καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ
τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.

y Supr. 8. 18. Matt. 13. 12. et 25. 29. Marc. 4. 25. καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. [y]Λέγω 25
γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· 26 σλ β
ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται
ἀπ' αὐτοῦ. πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, 27 σλα ε
τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐ-
τούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπρο-
z Marc. 10. 32. σθέν μου. [z]καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμ- 28 σλβ β
προσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

a Matt. 21. 1. Marc. 11. 1. [a]ΚΑΙ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ 29 ΞΗ'
Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν,
ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰπών, 30
Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ εἰσ-
πορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ'
ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαν-
τες αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, 31
Διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ, Ὅτι ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ 32 σλγ β
ἀπεσταλμένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· λύ- 33
όντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι
αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; οἱ 34
b Joh. 12. 14. 2 Reg. 9. 13. δὲ εἶπον, Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. [b]καὶ 35
ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιῤ-
ῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον,
ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. πορευομένου δὲ αὐ- 36 σλδ α
τοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ
ὁδῷ. Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ κα- 37
ταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν
τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν
Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυ-
c Ps. 118. 26. supr. 2. 14. Eph. 2. 14. νάμεων, [c]λέγοντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος 38
βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρα-

σλε ι 39 νῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. καί τινες τῶν φα-
ρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτὸν,
Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.
40 [d]καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Λέγω ὑμῖν, ὅτι d Hab. 2. 11.
ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται.
σλϛ ι 41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν
42 ἐπ' αὐτῇ λέγων, Ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, καί γε
ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου·
43 νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου· ὅτι ἥξου-
σιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί
σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ
σλζ β 44 συνέξουσί σε πάντοθεν, [e]καὶ ἐδαφιοῦσί σε e 1 Reg. 9. 7, 8. Mich. 3. 12.
καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοὶ, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν Matt. 24. 1, 2. Marc. 13. 2.
ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως infr. 21. 6.
τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.
σλη α 45 [f]Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλ- f Matt. 21. 12. Marc. 11. 11.
λειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζον-
46 τας, [g]λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου g 1 Reg. 8. 29. Esa. 56. 7.
οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποι- Jer. 7. 11. Matt. 21. 13.
ήσατε σπήλαιον λῃστῶν. Marc. 11. 17.
σλθ α 47 [h]Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ h Marc. 11. 18. Joh. 7. 19. et
ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζή- 8. 37.
τουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ
48 λαοῦ· καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ
λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.
ΞΘ' 20 [i]ΚΑΙ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, i Matt. 21. 23. Marc. 11. 27.
σμ β διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ Act. 4. 7. et 7. 27.
εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
2 οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ
εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν ἐν
ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ

δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ἀποκριθεὶς 3
δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ
k Supr. 15. 18. ἕνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· [k]Τὸ βάπτισμα 4
Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ 5
δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες,
Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ, Διατί
οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν, 6
Ἐξ ἀνθρώπων· πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει
ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προ-
φήτην εἶναι. καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι 7
πόθεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ 8
λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

l Matt. 21. 33. Marc. 12. 1. Esa. 5. 1. Jer. 2. 21. et 12. 10.

[l]Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν 9 ο'
παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἐφύτευ- σμα β
σεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς,
καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς. καὶ ἐν καιρῷ 10
ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα
ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ·
οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστειλαν
κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον· 11
οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξ-
απέστειλαν κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι 12
τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξ-
έβαλον. εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, 13
Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγα-
πητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται.

m Psal. 2. 8. Gen. 37. 18. Matt. 26. 3. et 27. 1. Joh. 11. 53. Heb. 1. 2. Psal. 2. 1.

[m]ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, διελογίζοντο 14
πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κλη-
ρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν
γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν 15
ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποι-

16 ήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύ-
σεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους,
καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες
17 δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. [n]ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐ- n Ps. 118. 22.
τοῖς, εἶπε, Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦ- Esa. 8. 14. et 28. 16.
το· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, Matt. 21. 42. Marc. 12. 10. Act. 4. 11.
18 οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; [o]πᾶς ὁ Rom. 9. 33. 1 Pet. 2. 4, 7.
πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλασθήσε- o Esa. 8. 15. Zach. 12. 3.
ΟΑ' σμβ α
19 ται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. καὶ
ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπι-
βαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ,
καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι
πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.
σμγ β
20 [p]Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέ- p Matt. 22. 15. Marc. 12. 13.
τους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι·
ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παρα-
δοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ
21 ἡγεμόνος. [q]καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, q Matt. 22. 16.
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ δι-
δάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ'
ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις.
22 ἔξεστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ;
23 κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε
24 πρὸς αὐτοὺς, Τί με πειράζετε; ἐπιδείξατέ
μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγρα-
25 φήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καίσαρος. [r]ὁ r Matt. 17. 25. et 22. 21.
δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσα- Rom. 13. 7.
26 ρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ
οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναν-
τίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀπο-
κρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

s Matt. 22. 23. Marc. 12. 18. Act. 23. 8. [s] Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, 27 ΟΒ'
οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώ-
t Deut. 25. 5. τησαν αὐτὸν, [t] λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς 28
ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ
ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα
λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξ-
αναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτὰ 29
οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυν-
αῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτε- 30
ρος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος·
καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν, ὡσαύτως δὲ καὶ 31
οἱ ἑπτά· καὶ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθα-
νον· ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. 32
ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται 33
γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. καὶ 34
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ
τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκον-
ται· οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου 35
τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν,
u 1 Joh. 3. 2. οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμίσκονται· [u] οὔτε γὰρ 36
ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι,
καὶ υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ
x Exod. 3. 6. Matt. 22. 32. Marc. 12. 26. Act. 7. 32. Heb. 11. 16. ὄντες. [x] ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, καὶ Μω- 37
σῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον
τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ
τὸν Θεὸν Ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, 38
ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.
Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶ- 39
πον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. οὐκ ἔτι δὲ 40
ἐτόλμων ἐπερωτᾷν αὐτὸν οὐδέν.

y Matt. 22. 41. Marc. 12. 35. [y] Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Πῶς λέγουσι τὸν 41

ΟΓ' σμε β 42 Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ εἶναι; [z]καὶ αὐτὸς Δαβὶδ z Psal. 110. 1. Act. 2. 34. 1 Cor. 15. 25. Heb. 1. 13. et 10. 13.
λέγει ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Εἶπεν ὁ κύριος τῷ
43 κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ
τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σοῦ.
44 Δαβὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς
σμϛ β 45 αὐτοῦ ἐστιν; Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ,
46 εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, [a]Προσέχετε ἀπὸ a Supr. 11. 43. Matt. 23. 5, 6. Marc. 12. 38, 39.
τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν
στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγω-
σμζ η 47 γαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· [b]οἳ b Matt. 23. 14. Marc. 12. 40. 2 Tim. 3. 6. Tit. 1. 11.
κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προ-
φάσει μακρὰ προσεύχονται. οὗτοι λήψονται
περισσότερον κρίμα.

ΟΔ' 21 [c]ΑΝΑΒΛΕΨΑΣ δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ c 2 Reg. 12. 9. Marc. 12. 41.
δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους·
2 εἶδε δὲ καί τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν
3 ἐκεῖ δύο λεπτὰ, [d]καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω d 2 Cor. 8. 12.
ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάν-
4 των ἔβαλεν· ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισ-
σεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ
Θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς
ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε.
σμη β 5 [e]ΚΑΙ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι e Matt. 24. 1. Marc. 13. 1.
λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε,
6 [f]Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς f Supr. 19. 44. 1 Reg. 9. 7, 8. Mich. 3. 12.
οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ κατα-
σμθ β 7 λυθήσεται. Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες,
Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ
σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;
ΟΕ' 8 [g]Ὁ δὲ εἶπε, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολ- g Jer. 29. 8. Matt. 24. 4.

Eph. 5. 6. 2 Thess. 2. 2, 3. Col. 2. 18. 1 Joh. 4. 1. Jer. 14. 14. et 23. 21.

λοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέ-
γοντες, Ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε.
μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ 9
ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ
πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον,
h Esa. 19. 2. ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. [h]Τότε ἔλεγεν 10
αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βα-
σιλεία ἐπὶ βασιλείαν· σεισμοί τε μεγάλοι 11
κατὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται,
φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα
i Matt. 10. 17. et 24. 8. Marc. 13. 9. Joh. 16. 2. Apoc. 2. 10. Act. 4. 3. et 5. 18. et 12. 4. et 16. 24. et 25. 23. ἔσται. [i]Πρὸ δὲ τούτων ἁπάντων ἐπιβαλοῦ- 12 σν
σιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσι, α
παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς,
ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν
τοῦ ὀνόματός μου. ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς 13
k Supr. 12. 12. Matt. 10. 19. Marc. 13. 11. μαρτύριον. [k]θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, 14 σνα
l Exod. 4. 12. μὴ προμελετᾷν ἀπολογηθῆναι· [l]ἐγὼ γὰρ δώσω 15 β
Esa. 54. 17. Act. 6. 10. ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντ-
ειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμε-
m Mich. 7. 6. Act. 7. 59. et 12. 2. νοι ὑμῖν. [m]παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γο- 16
νέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων,
n Matt. 10. 22. Marc. 13. 13. καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν· [n]καὶ ἔσεσθε μι- 17
o Matt. 10. 30. 1 Sam. 14. 45. 2 Sam. 14. 11. 1 Reg. 1. 52. σούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· [o]καὶ 18
θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.
ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς 19
p Matt. 24. 15. Marc. 13. 14. Dan. 9. 27. ὑμῶν. [p]Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ 20 σνβ
στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ι
ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. τότε οἱ ἐν 21 σνγ
τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ β
ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς
q Dan. 9. 26, 27. Zach. 11. χώραις, μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. [q]ὅτι 22

ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ πληρωθῆ- 1. Matt. 24. 15. Marc. 13. 14.
σνδ β 23 ναι πάντα τὰ γεγραμμένα. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν
γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν
σνε β ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη με-
γάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ.
σνς ε 24 [r] καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμα- r Rom. 11. 25.
λωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱε-
ρουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι
σνζ β 25 πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. [s] Καὶ ἔσται ση- s Matt. 24. 29. Marc. 13. 24.
μεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ 2 Pet. 3. 10, 12. Esa. 13. 10. Ezech. 32.
τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης 7. Joel. 2. 10.
26 θαλάσσης καὶ σάλου· ἀποψυχόντων ἀνθρώ- et 3. 15. Apoc. 6. 12.
πων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχο-
μένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐ-
σνη β 27 ρανῶν σαλευθήσονται. [t] καὶ τότε ὄψονται t Dan. 7. 10. Matt. 16. 27.
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ et 24. 30. et 25. 31. et 26.
μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 64. Marc. 13. 26. et 14. 62.
28 [u] Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύ- Act. 1. 11. 2 Thess. 1. 10. Apoc. 1. 7.
ψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι u Rom. 8. 23.
ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.
29 [x] Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν x Matt. 24. 32. Marc. 13. 28.
30 συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα. ὅταν προβάλω-
σιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε
31 ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. οὕτω καὶ
ὑμεῖς ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε
32 ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη,
33 ἕως ἂν πάντα γένηται. [y] ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ y Ps. 102. 27. Esa. 51. 6.
παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρ- Matt. 24. 35. Heb. 1. 11.
σνθ β 34 έλθωσι. [z] Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε 2 Pet. 3. 7, 10. z Rom. 13. 13.
βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ 1 Thess. 5. 6. 1 Pet. 4. 7.

μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος
ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· [a]ὡς παγὶς 35
γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους
ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. [b]ἀγρυπνεῖτε 36
οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε
ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι,
καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
θρώπου.

a 1 Thess. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. Apoc. 3. 3. et 16. 15.
b Matt. 24. 42. et 25. 13. Marc. 13. 33. supr. 12. 40. et 18. 1. 1 Thess. 5. 6.

[c]Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· 37
τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ
ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς 38
ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐ-
τοῦ.

c Joh. 8. 1, 2.

[d]ΗΓΓΙΖΕ δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λε- 22 Οτ'
γομένη πάσχα· [e]καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ 2 σξ/α
οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφο- σξα/α
βοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

d Exod. 12. 15. Matt. 26. 1. Marc. 14. 1.
e Psal. 2. 2. Joh. 11. 47. Act. 4. 27.

[f]Εἰσῆλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν 3 σξβ/θ
ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀρι-
θμοῦ τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε 4 σξγ/β
τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, τὸ, πῶς
αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συν- 5
έθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐξωμολό- 6
γησε, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι
αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.

f Matt. 26. 14. Marc. 14. 10. Joh. 13. 2, 27.

[g]Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει 7
θύεσθαι τὸ πάσχα· καὶ ἀπέστειλε Πέτρον 8
καὶ Ἰωάννην, εἰπὼν, Πορευθέντες ἑτοιμάσατε
ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπον 9
αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν 10
αὐτοῖς, Ἰδοὺ, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πό-

g Matt. 26. 17. Marc. 14. 12, 13.

λιν, συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδα-
τος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν
11 οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται. καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδε-
σπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος,
Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ
12 τῶν μαθητῶν μου φάγω; κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει
ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε.
13 ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς·
καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
14 [h] Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ h Matt. 26. 20. Marc. 14. 17.
σξδ ι 15 δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς
αὐτοὺς, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πά-
σχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν·
16 [i] λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ i Matt. 26. 29. Marc. 14. 25.
αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
σξε β 17 Θεοῦ. καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστή-
σας εἶπε, Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ἑαυ-
18 τοῖς· [k] λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ k Matt. 26. 29. Marc. 14. 25.
τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βα-
σξϛ α 19 σιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. [l] Καὶ λαβὼν ἄρτον, l Matt. 26. 26. Marc. 14. 22. 1 Cor. 11. 23, 24.
εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέ-
γων, Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
σξζ β 20 μνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ
δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ
διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
σξη β 21 ἐκχυνόμενον. [m] Πλὴν ἰδοὺ, ἡ χεὶρ τοῦ πα- m Matt. 26. 21, 23. Marc. 14. 18. Joh. 13. 21.
ραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης.
22 [n] καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ n Joh. 13. 18. Psal. 41. 10. Act. 1. 16.
τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ
σξθ α 23 δι' οὗ παραδίδοται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζη-

y Supr. 8. 18. Matt. 13. 12. et 25. 29. Marc. 4. 25.
καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. [y]Λέγω 25
γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· 26 σλ β
ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται
ἀπ' αὐτοῦ. πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, 27 σλα ε
τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐ-
τοὺς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπρο-
z Marc. 10. 32. σθέν μου. [z]καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμ- 28 σλβ β
προσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

a Matt. 21. 1. Marc. 11. 1.
[a]ΚΑΙ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ 29 ΞΗ'
Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν,
ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰπὼν, 30
Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ εἰσ-
πορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ'
ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαν-
τες αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, 31
Διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ, Ὅτι ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ 32 σλγ β
ἀπεσταλμένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· λύ- 33
όντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι
αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς, Τί λύετε τὸν πῶλον; οἱ 34
b Joh. 12. 14. 2 Reg. 9. 13. δὲ εἶπον, Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. [b]καὶ 35
ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιῤ-
ῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον,
ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. πορευομένου δὲ αὐ- 36 σλδ α
τοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ
ὁδῷ. Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ κα- 37
ταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν
τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν
Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυ-
c Ps. 118. 26. supr. 2. 14. Eph. 2. 14. νάμεων, [c]λέγοντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος 38
βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρα-

σλε ι 39 νῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. καί τινες τῶν φα-
ρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτὸν,
Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.
40 [d] καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Λέγω ὑμῖν, ὅτι d Hab. 2. 11.
ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται.
σλϛ ι 41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν
42 ἐπ' αὐτῇ λέγων, Ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, καί γε
ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου·
43 νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου· ὅτι ἥξου-
σιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί
σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ
σλζ β 44 συνέξουσί σε πάντοθεν, [e] καὶ ἐδαφιοῦσί σε e 1 Reg. 9. 7, 8. Mich. 3. 12.
καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοὶ, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν Matt. 24. 1, 2. Marc. 13. 2.
ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως infr. 21. 6.
τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.
σλη α 45 [f] Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλ- f Matt. 21. 12. Marc. 11. 11.
λειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζον-
46 τας, [g] λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου g 1 Reg. 8. 29. Esa. 56. 7.
οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποι- Jer. 7. 11. Matt. 21. 13.
ήσατε σπήλαιον λῃστῶν. Marc. 11. 17.
σλθ α 47 [h] Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ h Marc. 11. 8.
ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζή- Joh. 7. 19. et 8. 37.
τουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ
48 λαοῦ· καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ
λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.
ΞΘ' 20 σμ β [i] ΚΑΙ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, i Matt. 21. 23. Marc. 11. 27.
διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ Act. 4. 7. et 7. 27.
εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
2 οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ
εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν ἐν
ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ

δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ἀποκριθεὶς 3
δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ
k Supr. 15. 18. ἕνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· [k]Τὸ βάπτισμα 4
Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ 5
δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες,
Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ, Διατί
οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν, 6
Ἐξ ἀνθρώπων· πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει
ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προ-
φήτην εἶναι. καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι 7
πόθεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ 8
λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
l Matt. 21. 33. Marc. 12. 1. Esa. 5. 1. Jer. 2. 21. et 12. 10. [l]Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν 9 ο′
παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἐφύτευ- σμα
σεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, β
καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς. καὶ ἐν καιρῷ 10
ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα
ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ·
οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστειλαν
κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον· 11
οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξ-
απέστειλαν κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι 12
τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξ-
έβαλον. εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, 13
Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγα-
πητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται.
m Psal. 2. 8. Gen. 37. 18. Matt. 26. 3. et 27. 1. Joh. 11. 53. Heb. 1. 2. Psal. 2. 1. [m]ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, διελογίζοντο 14
πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κλη-
ρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν
γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν 15
ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποι-

16 ἤσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύ-
σεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους,
καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες
17 δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. [n] ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐ- n Ps. 118. 22. Esa. 8. 14.
τοῖς, εἶπε, Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦ- et 28. 16. Matt. 21. 42.
το· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, Marc. 12. 10. Act. 4. 11.
18 οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; [o] πᾶς ὁ Rom. 9. 33. 1 Pet. 2. 4, 7.
πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλασθήσε- o Esa. 8. 15. Zach. 12. 3.
ΟΑ' σμβ α 19 ται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. καὶ
ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπι-
βαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ,
καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι
πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.
σμγ β 20 [p] Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέ- p Matt. 22. 15. Marc. 12. 13.
τους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι·
ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παρα-
δοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ
21 ἡγεμόνος. [q] καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, q Matt. 22. 16.
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ δι-
δάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ'
ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις.
22 ἔξεστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ;
23 κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε
24 πρὸς αὐτοὺς, Τί με πειράζετε; ἐπιδείξατέ
μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγρα-
25 φήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καίσαρος. [r] ὁ r Matt. 17. 25. et 22. 21.
δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσα- Rom. 13. 7.
26 ρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ
οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναν-
τίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀπο-
κρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

s Matt. 22. 23. Marc. 12. 18. Act. 23. 8.
[s] Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, 27 οβ'
οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώ-
t Deut. 25. 5.
τησαν αὐτὸν, [t] λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς 28
ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ
ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα
λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξ-
αναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτὰ 29
οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυν-
αῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτε- 30
ρος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος·
καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν, ὡσαύτως δὲ καὶ 31
οἱ ἑπτά· καὶ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθα-
νον· ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. 32
ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται 33
γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. καὶ 34
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ
τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκον-
ται· οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου 35
τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν,
u 1 Joh. 3. 2.
οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμίσκονται· [u] οὔτε γὰρ 36
ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι,
καὶ υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ
x Exod. 3. 6. Matt. 22. 32. Marc. 12. 26. Act. 7. 32. Heb. 11. 16.
ὄντες. [x] ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, καὶ Μω- 37
σῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον
τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ
τὸν Θεὸν Ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, 38
ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.
Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶ- 39
πον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. οὐκ ἔτι δὲ 40
ἐτόλμων ἐπερωτᾷν αὐτὸν οὐδέν.

y Matt. 22. 41. Marc. 12. 35.
[y] Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Πῶς λέγουσι τὸν 41 σμ β

ΟΓ' 42 Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ εἶναι; [z]καὶ αὐτὸς Δαβὶδ z Psal. 110. 1. Act. 2. 34.
σμε β λέγει ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Εἶπεν ὁ κύριος τῷ 1 Cor. 15. 25. Heb. 1. 13.
43 κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ et 10. 13.
τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
44 Δαβὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς
σμς β 45 αὐτοῦ ἐστιν; Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ,
46 εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, [a]Προσέχετε ἀπὸ a Supr. 11. 43. Matt. 23. 5, 6.
τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν Marc. 12. 38, 39.
στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγω-
σμζ η 47 γαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· [b]οἳ b Matt. 23. 14. Marc. 12. 40.
κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προ- 2 Tim. 3. 6. Tit. 1. 11.
φάσει μακρὰ προσεύχονται. οὗτοι λήψονται
περισσότερον κρίμα.

ΟΔ' 21 [c]ἈΝΑΒΛΕΨΑΣ δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ c 2 Reg. 12. 9. Marc. 12. 41.
δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους·
2 εἶδε δὲ καί τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν
3 ἐκεῖ δύο λεπτὰ, [d]καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω d 2 Cor. 8. 12.
ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάν-
4 των ἔβαλεν· ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισ-
σεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ
Θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς
ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε.

σμη β 5 [e]ΚΑΙ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι e Matt. 24. 1. Marc. 13. 1.
λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε,
6 [f]Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς f Supr. 19. 44. 1 Reg. 9. 7, 8.
οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ κατα- Mich. 3. 12.
σμθ β 7 λυθήσεται. Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες,
Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ
σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;

ΟΕ' 8 [g]Ὁ δὲ εἶπε, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολ- g Jer. 29. 8. Matt. 24. 4.

Eph. 5. 6. 2 Thess. 2. 2, 3. Col. 2. 18. 1 Joh. 4. 1. Jer. 14. 14. et 23. 21.

λοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέ-
γοντες, Ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε.
μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ 9
ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ
πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον,
h Esa. 19. 2. ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. [h]Τότε ἔλεγεν 10
αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βα-
σιλεία ἐπὶ βασιλείαν· σεισμοί τε μεγάλοι 11
κατὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται,
φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα
i Matt. 10. 17. et 24. 8. Marc. 13. 9. Joh. 16. 2. Apoc. 2. 10. Act. 4. 3. et 5. 18. et 12. 4. et 16. 24. et 25. 23.
ἔσται. [i]Πρὸ δὲ τούτων ἁπάντων ἐπιβαλοῦ- 12 σν α
σιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσι,
παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς,
ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν
τοῦ ὀνόματός μου. ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς 13
k Supr. 12. 12. Matt. 10. 19. Marc. 13. 11. l Exod. 4. 12. Esa. 54. 17. Act. 6. 10.
μαρτύριον. [k]θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, 14 σα β
μὴ προμελετᾷν ἀπολογηθῆναι· [l]ἐγὼ γὰρ δώσω 15
ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντ-
ειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμε-
m Mich. 7. 6. Act. 7. 59. et 12. 2.
νοι ὑμῖν. [m]παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γο- 16
νέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων,
n Matt. 10. 22. Marc. 13. 13.
καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν· [n]καὶ ἔσεσθε μι- 17
o Matt. 10. 30. 1 Sam. 14. 45. 2 Sam. 14. 11. 1 Reg. 1. 52.
σούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· [o]καὶ 18
θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.
ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς 19
p Matt. 24. 15. Marc. 13. 14. Dan. 9. 27.
ὑμῶν. [p]Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ 20 σνβ ι
στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε
ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. τότε οἱ ἐν 21 σνγ β
τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ
ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς
q Dan. 9. 26, 27. Zach. 11.
χώραις, μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. [q]ὅτι 22

ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ πληρωθῆ- 1. Matt. 24. 15. Marc. 13. 14.
σνδ β 23 ναι πάντα τὰ γεγραμμένα. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν
γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν
σνε β ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη με-
γάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ.
σνϛ ε 24 r καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμα- r Rom. 11. 25.
λωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱε-
ρουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι
σνζ β 25 πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. s Καὶ ἔσται ση- s Matt. 24. 29. Marc. 13. 24.
μεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ 2 Pet. 3. 10, 12. Esa. 13.
τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης 10. Ezech. 32. 7. Joel. 2. 10.
26 θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώ- et 3. 15. Apoc. 6. 12.
πων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχο-
μένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐ-
σνη β 27 ρανῶν σαλευθήσονται. t καὶ τότε ὄψονται t Dan. 7. 10. Matt. 16. 27.
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ et 24. 30. et 25. 31. et 26.
μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 64. Marc. 13. 26. et 14. 62. Act. 1. 11.
28 u Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύ- 2 Thess. 1. 10. Apoc. 1. 7.
ψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι u Rom. 8. 23.
ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.
29 x Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν x Matt. 24. 32. Marc. 13. 28.
30 συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα. ὅταν προβάλω-
σιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε
31 ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. οὕτω καὶ
ὑμεῖς ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε
32 ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη,
33 ἕως ἂν πάντα γένηται. y ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ y Ps. 102. 27. Esa. 51. 6.
παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρ- Matt. 24. 35. Heb. 1. 11.
σνθ β 34 έλθωσι. z Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε 2 Pet. 3. 7, 10. z Rom. 13. 13.
βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ 1 Thess. 5. 6. 1 Pet. 4. 7.

μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος
a 1 Thess. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· [a]ὡς παγὶς 35
Apoc. 3. 3. et 16. 15. γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους
b Matt. 24. 42. et 25. 13. ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. [b]ἀγρυπνεῖτε 36
Marc. 13. 33. supr. 12. 40. οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε
et 18. 1. 1 Thess. 5. 6. ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι,
καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
θρώπου.

c Joh. 8. 1, 2. [c]Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· 37
τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ
ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς 38
ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐ-
τοῦ.

d Exod. 12. 15. Matt. 26. 1. [d]ΗΓΓΙΖΕ δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λε- 22 Οϛ'
Marc. 14. 1. e Psal. 2. 2. γομένη πάσχα· [e]καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ 2 σξ α
Joh. 11. 47. Act. 4. 27. οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφο- σξα α
βοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

f Matt. 26. 14. Marc. 14. 10. [f]Εἰσῆλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν 3 σξβ θ
Joh. 13. 2, 27. ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀρι-
θμοῦ τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε 4 σξγ β
τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, τὸ, πῶς
αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συν- 5
έθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐξωμολό- 6
γησε, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι
αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.

g Matt. 26. 17. Marc. 14. 12, [g]Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει 7
13. θύεσθαι τὸ πάσχα. καὶ ἀπέστειλε Πέτρον 8
καὶ Ἰωάννην, εἰπὼν, Πορευθέντες ἑτοιμάσατε
ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπον 9
αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν 10
αὐτοῖς, Ἰδοὺ, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πό-

λιν, συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδα-
τος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν
11 οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται. καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδε-
σπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος,
Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ
12 τῶν μαθητῶν μου φάγω; κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει
ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε.
13 ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς·
καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
14 [h]Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ h Matt. 26. 20. Marc. 14. 17.
σξδ ι 15 δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς
αὐτοὺς, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πά-
σχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν·
16 [i]λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ i Matt. 26. 29. Marc. 14. 25.
αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
σξε β 17 Θεοῦ. καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστή-
σας εἶπε, Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ἑαυ-
18 τοῖς· [k]λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ k Matt. 26. 29. Marc. 14. 25.
τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βα-
σξϛ α 19 σιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. [l]Καὶ λαβὼν ἄρτον, l Matt. 26. 26. Marc. 14. 22. 1 Cor. 11. 23, 24.
εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέ-
γων, Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
σξζ β 20 μνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ
δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ
διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
σξη β 21 ἐκχυνόμενον. [m]Πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ πα- m Matt. 26. 21, 23. Marc. 14. 18. Joh. 13. 21.
ραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης.
22 [n]καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ n Joh. 13. 18. Psal. 41. 10. Act. 1. 16.
τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ
σξθ α 23 δι' οὗ παραδίδοται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζη-

τεῖν πρὸς ἑαυτοὺς, τὸ, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν
o Matt. 20. 25. Marc. 10. 42. ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. [o] Ἐγένετο δὲ καὶ 24 ΟΖ' σο β
φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶ-
ναι μείζων. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς 25
τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξου-
p 1 Pet. 5. 3. supr. 9. 48. σιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. [p] Ὑμεῖς 26
δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέ-
σθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ
q Matt. 20. 28. Joh. 13. 14. Phil. 2. 7. διακονῶν. [q] τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ 27 σοα ι
ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι
ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. Ὑμεῖς δέ ἐστε 28
οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρα-
r Supr. 12. 32. Matt. 24. 47. σμοῖς μου· [r] κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέ- 29
s Matt. 19. 28. Apoc. 3. 21. θετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, [s] ἵνα ἐσθί- 30 σοβ ε
ητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ
βασιλείᾳ μου· καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρόνων, κρί-
t 1 Pet. 5. 8. νοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. [t] Εἶπε 31 ΟΗ' σογ ι
δὲ ὁ κύριος, Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς
ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον·
ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ 32 σοδ θ
πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στή-
ριξον τοὺς ἀδελφούς σου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, 33 σοε α
Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλα-
u Matt. 26. 34. Marc. 14. 30. Joh. 13. 38. κὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. [u] ὁ δὲ εἶπε, 34
Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσει σήμερον
ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι
x Matt. 10. 9. Marc. 6. 8. supr. 9. 3. et 10. 4. με. [x] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς 35 σος ι
ἄτερ βαλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων,
μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον, Οὐδενός.
εἶπεν οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάν- 36
τιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων,

πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω
σοζ η 37 μάχαιραν. [y]λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ y Esa. 53. 12. Marc. 15. 28.
γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοὶ, τὸ, Καὶ
μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ
σοη ι 38 τέλος ἔχει. οἱ δὲ εἶπον, Κύριε, ἰδοὺ μάχαι-
ραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἱκανόν
ἐστι.
σοθ α 39 [z]ΚΑΙ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς z Matt. 26. 36. Marc. 14. 32. Joh. 8. 1. et 18. 1.
τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ
σπ β 40 καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [a]γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ a Matt. 26. 41. Marc. 14. 38.
τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελ-
σπα α 41 θεῖν εἰς πειρασμόν. [b]καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη b Matt. 26. 39. Marc. 14. 35.
ἀπ᾿ αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν, καὶ θεὶς τὰ γό-
σπβ α 42 νατα προσηύχετο [c]λέγων, Πάτερ, εἰ βούλει c Joh. 6. 38.
παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ᾿ ἐμοῦ·
πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γε-
σπγ ι 43 νέσθω. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ᾿ οὐρανοῦ
44 ἐνισχύων αὐτόν. [d]καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, d Joh. 12. 27. Heb. 5. 7.
ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς
αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες
σπδ β 45 ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευ-
χῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εὗρεν
46 αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύ-
χεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.
σπε α 47 [e]Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, Ἰδοὺ ὄχλος, e Matt. 26. 47. Marc. 14. 43. Joh. 18. 3.
καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προ-
ήρχετο αὐτῶν, καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι
σπς β 48 αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, φι-
λήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;
σπζ α 49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον

e Matt. 26. 51. Marc. 14. 47. Joh. 18. 10. αὐτῷ, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; [e] καὶ 50
ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ
ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ
δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐᾶτε 51 σπη ι
ἕως τούτου. καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ,
f Matt. 26. 55. Marc. 14. 48. ἰάσατο αὐτόν. [f] Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς 52 σπθ α
παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρα-
τηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ
λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύ-
λων; καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν 53
τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ.
ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία
τοῦ σκότους.
g Matt. 26. 57. Marc. 14. 53. Joh. 18. 12, 24. [g] ΣΥΛΛΑΒΟΝΤΕΣ δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ 54 σϙ α
εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως.
h Matt. 26. 69. Marc. 14. 54, 66. Joh. 18. 16, 25. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. [h] ἁψάντων 55 σϙα α
δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάν-
των αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐ-
τῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμε- 56
νον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε,
Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐ- 57
τὸν, λέγων, Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ 58 σϙβ α
μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν, ἔφη, Καὶ σὺ
ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, Ἄνθρωπε,
οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, 59
ἄλλος τις διϊσχυρίζετο λέγων, Ἐπ' ἀληθείας
καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός
i Matt. 26. 75. ἐστιν. [i] εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἄνθρωπε, οὐκ 60
οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦν-
k Matt. 26. 34, 75. Marc. 14. 72. Joh. 13. 38. et 18. 27. τος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ· [k] καὶ στρα- 61 σϙγ β
φεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπ-

εμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς
εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι,
σξδ 62 ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέ-
α τρος ἔκλαυσε πικρῶς.
63 [l] Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, l Matt. 26. 67. Marc. 14. 65.
64 ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες· καὶ περικαλύψαν- Job. 16. 10. Esa. 50. 6.
τες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ Job. 18. 22. et 19. 2.
ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Προφήτευσον, τίς
65 ἐστιν ὁ παίσας σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλα-
σφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.
σξε 66 [m] Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρε- m Psal. 2. 2. Matt. 27. 1.
β σβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμ- Marc. 15. 1. Joh. 18. 28.
ματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον
σξς 67 ἑαυτῶν λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; εἰπὲ
ι ἡμῖν. εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ
68 πιστεύσητε· ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀπο-
σξζ 69 κριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. [n] ἀπὸ τοῦ νῦν n Dan. 7. 9. Matt. 16. 27.
α ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ et 24. 30. et 25. 31. et 26.
σξη 70 δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. εἶπον δὲ 64. Marc. 14. 62. Act. 1. 11.
ι πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ 1 Thess. 1. 10. Apoc. 1. 7.
πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ
σξθ 71 εἰμι. οἱ δὲ εἶπον, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρ-
β τυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ.

τ 23 [o] ΚΑΙ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, o Matt. 27. 2.
α 2 ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. [p] ἤρξαντο δὲ Marc. 15. 1. Joh. 18. 28.
τα κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες, Τοῦτον εὕρομεν p Matt. 17. 25. et 22. 21.
ι διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καί- Marc. 12. 17. supr. 20. 25.
σαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν Rom. 13. 7. Act. 17. 7.
τβ 3 βασιλέα εἶναι. [q] ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν q Matt. 27. 11. Marc. 15. 2.
α αὐτὸν λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου- Joh. 18. 33. 1 Tim. 6. 13.

δαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέ-
γεις. ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 4 τγ θ
καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ.
Οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες, Ὅτι ἀνασείει 5 τδ ι
τὸν λαὸν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας,
ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πι- 6
λάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ
r Supr. 3. 1. ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι· [r] καὶ ἐπιγνοὺς 7
ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμ-
ψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν
s Supr. 9. 7. Matt. 14. 1. Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. [s] ὁ δὲ 8
Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν
γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ
ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι ση-
μεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ 9
αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν
ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχ- 10 τε β
ιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦν-
τες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης 11 ΟΘ' τϛ ι
σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας,
περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμ-
t Act. 4. 27. ψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. [t] ἐγένοντο δὲ φίλοι 12
ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ
ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν
u Matt. 27. 23. Marc. 15. 14. Joh. 18. 38. et 19. 4. ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. [u] Πιλάτος δὲ 13 τζ θ
συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρ-
χοντας καὶ τὸν λαὸν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 14
Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς
ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώ-
πιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀν-

θρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐ-
τη 15 τοῦ· ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς
ι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου
16 ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. [x] παιδεύσας οὖν αὐ- x Matt. 27. 26. Marc. 15. 15. Joh. 19. 1.
τθ 17 τὸν ἀπολύσω. [y] ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν y Matt. 27. 15. Marc. 15. 6. Joh. 18. 39.
β 18 αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα. [z] ἀνέκραξαν δὲ παμ-
τι α πληθεὶ λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ z Act. 3. 14.
19 ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ στάσιν
τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλη-
τια 20 μένος εἰς φυλακήν. Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος
α προσεφώνησε, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν.
21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες, Σταύρωσον σταύ-
τιβ 22 ρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐ-
θ τούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν
αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν
τιγ 23 αὐτὸν ἀπολύσω. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς με-
α γάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ
κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιε-
τιδ 24 ρέων. [a] Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ a Matt. 27. 26. Marc. 15. 15. Joh. 19. 16.
α 25 αἴτημα αὐτῶν· ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ
στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλα-
κὴν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ
θελήματι αὐτῶν.

τιε 26 [b] Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι b Matt. 27. 32. Marc. 15. 21.
α Σίμωνός τινος Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου ἀπ'
ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν, φέρειν
Π' 27 ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ
τις ι πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, αἳ καὶ
28 ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στραφεὶς δὲ
πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Θυγατέρες Ἱερου-
σαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς

κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ὅτι ἰδοὺ ἔρ- 29
χονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάριαι αἱ
στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ
c Esa. 2. 19. Ose. 10. 8. Apoc. 6. 16. et 9. 6.
μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. [c]τότε ἄρξονται λέ- 30
γειν τοῖς ὄρεσι, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς
d 1 Pet. 4. 17. Jer. 25. 29.
βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. [d]ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ 31
ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένη-
e Joh. 19. 18. Esa. 53. 12.
ται; [e]ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι 32 τιζ/α
σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.
f Matt. 27. 33. Marc. 15. 22. Joh. 19. 17.
[f]Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν κα- 33 τιη/α
λούμενον κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν,
καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ τιθ/α
g Act. 3. 17. et 7. 60. 1 Cor. 4. 12. Psal. 22. 19. Matt. 27. 35. Marc. 15. 24. Joh. 19. 23.
ἐξ ἀριστερῶν. [g]ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε, Πάτερ 34 τκ/ι
ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. δια-
μεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆ-
h Matt. 27. 39. Marc. 15. 29.
ρον. [h]καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυ- 35 τκα/α
κτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέ-
γοντες, Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ τκβ/β
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός.
ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσ- 36 τκγ/β
ερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ καὶ 37
λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,
i Matt. 27. 37. Marc. 15. 26. Joh. 19. 19.
σῶσον σεαυτόν. [i]Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ γε- 38 τκδ/α
γραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς
καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλα- 39 τκε/β
σφήμει αὐτὸν, λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς,
σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 40 ΠΑ'
ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ λέγων, Οὐδὲ φοβῇ σὺ τκς/ι
τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ 41

ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν
ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον
42 ἔπραξε. καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου
43 κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. καὶ
εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, σή-
μερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.
τκς β 44 [k] Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγέ- k Matt. 27. 45. Marc. 15. 33.
νετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.
45 [l] καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ κα- l Matt. 27. 51. Marc. 15. 38.
τκη β 46 ταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον· [m] καὶ φωνήσας m Psal. 31. 6. Matt. 27. 50.
φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Πάτερ, εἰς χεῖ- Marc. 15. 37. Joh. 19. 30.
τκθ α ῥάς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ Act. 7. 59, 60.
τλ β 47 ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. [n] Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκα- n Matt. 27. 54. Marc. 15. 39.
τόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν,
λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.
τλα ι 48 καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ
τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενό-
μενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρε-
49 φον. εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐ-
τοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολου-
θήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι
ταῦτα.
ΙΒ' 50 [o] ΚΑΙ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ, βουλευ- o Matt. 27. 57. Marc. 15. 42.
τλβ α 51 τὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος· [p] οὗ- Joh. 19. 38. p Supr. 2. 25, 38.
τος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ
τῇ πράξει αὐτῶν· ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως
τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς
τλγ α 52 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· οὗτος προσελθὼν
τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
53 [q] καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, q Matt. 12. 40. et 26. 12. et 27. 59. Marc. 15. 46.
καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ

μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος
ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· [a]ὡς παγὶς 35
γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους
ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. [b]ἀγρυπνεῖτε 36
οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε
ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι,
καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
θρώπου.

a 1 Thess. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. Apoc. 3. 3. et 16. 15.
b Matt. 24. 42. et 25. 13. Marc. 13. 33. supr. 12. 40. et 18. 1. 1 Thess. 5. 6.

[c]Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων 37
τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ
ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς 38
ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐ-
τοῦ.

c Joh. 8. 1, 2.

[d]ἬΓΓΙΖΕ δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λε- 22 Οϛ
γομένη πάσχα· [e]καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ 2 σξ α
οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφο- σξχ α
βοῦντο γὰρ τὸν λαόν. σξβ θ

d Exod. 12. 15. Matt. 26. 1. Marc. 14. 1.
e Psal. 2. 2. Joh. 11. 47. Act. 4. 27.

[f]Εἰσῆλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν 3
ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀρι-
θμοῦ τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε 4 σξγ β
τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, τὸ, πῶς
αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συν- 5
έθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐξωμολό- 6
γησε, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι
αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.

f Matt. 26. 14. Marc. 14. 10. Joh. 13. 2, 27.

[g]Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει 7
θύεσθαι τὸ πάσχα· καὶ ἀπέστειλε Πέτρον 8
καὶ Ἰωάννην, εἰπών, Πορευθέντες ἑτοιμάσατε
ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπον 9
αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν 10
αὐτοῖς, Ἰδοὺ, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πό-

g Matt. 26. 17. Marc. 14. 12, 13.

λιν, συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδα-
τος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν
11 οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται· καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδε-
σπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος,
Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ
12 τῶν μαθητῶν μου φάγω; κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει
ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε.
13 ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς·
καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
14 [h] Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ h Matt. 26. 20. Marc. 14. 17.
σξδ ι 15 δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς
αὐτοὺς, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πά-
σχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν·
16 [i] λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ i Matt. 26. 29. Marc. 14. 25.
αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
σξε β 17 Θεοῦ. καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστή-
σας εἶπε, Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ἑαυ-
18 τοῖς· [k] λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ k Matt. 26. 29. Marc. 14. 25.
τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βα-
σξς α 19 σιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. [l] Καὶ λαβὼν ἄρτον, l Matt. 26. 26. Marc. 14. 22.
εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέ- 1 Cor. 11. 23, 24.
γων, Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
σξζ β 20 μνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ
δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ
διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
σξη β 21 ἐκχυνόμενον. [m] Πλὴν ἰδοὺ, ἡ χεὶρ τοῦ πα- m Matt. 26.
ραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. 21, 23. Marc. 14. 18. Joh. 13. 21.
22 [n] καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ n Joh. 13. 18.
τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ Psal. 41. 10. Act. 1. 16.
σξθ α 23 δι' οὗ παραδίδοται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζη-

τεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν
o Matt. 20. 25. Marc. 10. 42. ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. [o] Ἐγένετο δὲ καὶ 24 ΟΖ' σο β
φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶ-
ναι μείζων. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς 25
τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξου-
p 1 Pet. 5. 3. supr. 9. 48. σιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. [p] ὑμεῖς 26
δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέ-
σθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ
q Matt. 20. 28. Joh. 13. 14. Phil. 2. 7. διακονῶν. [q] τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ 27 σοα ι
ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι
ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. Ὑμεῖς δέ ἐστε 28
οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρα-
r Supr. 12. 32. Matt. 24. 47. σμοῖς μου· [r] κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς δι- 29
s Matt. 19. 28. Apoc. 3. 21. έθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, [s] ἵνα ἐσθί- 30 σοβ ε
ητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ
βασιλείᾳ μου· καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρόνων, κρί-
t 1 Pet. 5. 8. νοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. [t] Εἶπε 31 ΟΗ'
δὲ ὁ κύριος, Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς σογ ι
ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον·
ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ 32 σοδ θ
πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στή-
ριξον τοὺς ἀδελφούς σου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, 33 σοε α
Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλα-
u Matt. 26. 34. Marc. 14. 30. Joh. 13. 38. κὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. [u] ὁ δὲ εἶπε, 34
Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσει σήμερον
ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι
x Matt. 10. 9. Marc. 6. 8. supr. 9. 3. et 10. 4. με. [x] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς 35 σος ι
ἄτερ βαλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων,
μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον, Οὐδενός.
εἶπεν οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάν- 36
τιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων,

πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω
σοζ η 37 μάχαιραν. [y]λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ — y Esa. 53. 12. Marc. 15. 28.
γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοὶ, τὸ, Καὶ
μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ
σοη ι 38 τέλος ἔχει. οἱ δὲ εἶπον, Κύριε, ἰδοὺ μάχαι-
ραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἱκανόν
ἐστι.
σοθ α 39 [z]ΚΑΙ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς — z Matt. 26. 36. Marc. 14. 32. Joh. 8. 1. et 18. 1.
τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ
σπ β 40 καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [a]γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ — a Matt. 26. 41. Marc. 14. 38.
τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελ-
σπα α 41 θεῖν εἰς πειρασμόν. [b]καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη — b Matt. 26. 39. Marc. 14. 35.
ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν, καὶ θεὶς τὰ γό-
σπβ α 42 νατα προσηύχετο [c]λέγων, Πάτερ, εἰ βούλει — c Joh. 6. 38.
παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ·
πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γε-
σπγ ι 43 νέσθω. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ
44 ἐνισχύων αὐτόν. [d]καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, — d Joh. 12. 27. Heb. 5. 7.
ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς
αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες
σπδ β 45 ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευ-
χῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εὗρεν
46 αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύ-
χεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.
σπε α 47 [e]Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, Ἰδοὺ ὄχλος, — e Matt. 26. 47. Marc. 14. 43. Joh. 18. 3.
καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προ-
ήρχετο αὐτῶν, καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι
σπϛ β 48 αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, φι-
λήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;
σπζ α 49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον

e Matt. 26. 51. Marc. 14. 47. Joh. 18. 10.
αὐτῷ, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; [e] καὶ 50
ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ
ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ
δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐᾶτε 51 σπη ι
ἕως τούτου. καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ,
f Matt. 26. 55. Marc. 14. 48.
ἰάσατο αὐτόν. [f] Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς 52 σπθ α
παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρα-
τηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ
λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύ-
λων; καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν 53
τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ·
ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία
τοῦ σκότους.

g Matt. 26. 57. Marc. 14. 53. Joh. 18. 12, 24.
[g] ΣΥΛΛΑΒΟΝΤΕΣ δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ 54 σϙ α
εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως·
h Matt. 26. 69. Marc. 14. 54, 66. Joh. 18. 16, 25.
ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. [h] ἁψάντων 55 σϙα α
δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάν-
των αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐ-
τῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμε- 56
νον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε,
Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐ- 57
τὸν, λέγων, Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ 58 σϙβ α
μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν, ἔφη, Καὶ σὺ
ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, Ἄνθρωπε,
οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, 59
ἄλλος τις διϊσχυρίζετο λέγων, Ἐπ' ἀληθείας
καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός
i Matt. 26. 75.
ἐστιν. [i] εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἄνθρωπε, οὐκ 60
οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦν-
k Matt. 26. 34, 75. Marc. 14. 72. Joh. 13. 38. et 18. 27.
τος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ· [k] καὶ στρα- 61 σϙγ β
φεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπ-

ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς
εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι,
σλδ α 62 ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέ-
τρος ἔκλαυσε πικρῶς.
63 [l]Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, l Matt. 26. 67. Marc. 14. 65.
64 ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες· καὶ περικαλύψαν- Job. 16. 10. Esa. 50. 6.
τες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ Job. 18. 22. et 19. 2.
ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Προφήτευσον, τίς
65 ἐστιν ὁ παίσας σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλα-
σφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.
σλε β 66 [m]Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρε- m Psal. 2. 2. Matt. 27. 1. Marc. 15. 1.
σβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμ- Joh. 18. 28.
ματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον
σλς ι 67 ἑαυτῶν λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; εἰπὲ
ἡμῖν. εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ
68 πιστεύσητε· ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀπο-
σλζ α 69 κριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. [n]ἀπὸ τοῦ νῦν n Dan. 7. 9. Matt. 16. 27.
ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ et 24. 30. et 25. 31. et 26.
σλη ι 70 δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. εἶπον δὲ 64. Marc. 14. 62. Act. 1. 11.
πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ 1 Thess. 1. 10. Apoc. 1. 7.
πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ
σλθ β 71 εἰμι. οἱ δὲ εἶπον, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρ-
τυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ.

τ α 23 [o]ΚΑΙ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, o Matt. 27. 2. Marc. 15. 1.
τα ι 2 ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. [p]Ἤρξαντο δὲ Joh. 18. 28.
κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες, Τοῦτον εὕρομεν p Matt. 17. 25. et 22. 21. Marc. 12. 17.
διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καί- supr. 20. 25. Rom. 13. 7.
σαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν Act. 17. 7.
τβ α 3 βασιλέα εἶναι. [q]ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν q Matt. 27. 11. Marc. 15. 2.
αὐτὸν λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου- Joh. 18. 33. 1 Tim. 6. 13.

δαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέ-
γεις. ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 4 τγ θ
καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ.

Οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες, Ὅτι ἀνασείει 5 τδ ι
τὸν λαὸν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας,
ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πι- 6
λάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ
r Supr. 3. 1. ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι· [r]καὶ ἐπιγνοὺς 7
ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμ-
ψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν
s Supr. 9. 7. Matt. 14. 1. Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. [s]ὁ δὲ 8
Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν
γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ
ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι ση-
μεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ 9
αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν
ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχ- 10 τε β
ιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦν-
τες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης 11 ΟΘ' τϛ ι
σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας,
περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμ-
t Act. 4. 27. ψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. [t]ἐγένοντο δὲ φίλοι 12
ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ
ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν
u Matt. 27. 23. Marc. 15. 14. Joh. 18. 38. et 19. 4. ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. [u]Πιλάτος δὲ 13 τζ θ
συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρ-
χοντας καὶ τὸν λαὸν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 14
Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς
ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώ-
πιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀν-

θρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐ-
τη 15 τοῦ· ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς
ι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου
16 ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. [x]παιδεύσας οὖν αὐ- x Matt. 27. 26. Marc. 15. 15.
τθ 17 τὸν ἀπολύσω. [y]ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν Joh. 19. 1.
β 18 αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα. [z]ἀνέκραξαν δὲ παμ- y Matt. 27. 15. Marc. 15. 6. Joh. 18. 39.
τι α πληθεὶ λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ z Act. 3. 14.
19 ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ στάσιν
τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλη-
τια 20 μένος εἰς φυλακήν. Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος
α προσεφώνησε, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν.
21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες, Σταύρωσον σταύ-
τιβ 22 ρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐ-
θ τούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν
αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν
τιγ 23 αὐτὸν ἀπολύσω. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς με-
α γάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ
κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιε-
τιδ 24 ρέων. [a]Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ a Matt. 27. 26. Marc. 15. 15.
α 25 αἴτημα αὐτῶν· ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ Joh. 19. 16.
στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλα-
κὴν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ
θελήματι αὐτῶν.
τιε 26 [b]Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι b Matt. 27. 32. Marc. 15. 21.
α Σίμωνός τινος Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου ἀπ'
ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν, φέρειν
Π' 27 ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ
τις ι πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, αἳ καὶ
28 ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στραφεὶς δὲ
πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Θυγατέρες Ἱερου-
σαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς

κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ὅτι ἰδοὺ ἔρ- 29
χονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάριαι αἱ
στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ
c Esa. 2. 19. Osee. 10. 8. Apoc. 6. 16. et 9. 6. μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. [c]τότε ἄρξονται λέ- 30
γειν τοῖς ὄρεσι, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς
d 1 Pet. 4. 17. Jer. 25. 29. βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. [d]ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ 31
ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένη-
e Joh. 19. 18. Esa. 53. 12. ται; [e]ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι 32 τιζ α
σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.
f Matt. 27. 33. Marc. 15. 22. Joh. 19. 17. [f]Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν κα- 33 τιη α
λούμενον κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν,
καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ τιθ α
g Act. 3. 17. et 7. 60. 1 Cor. 4. 12. Psal. 22. 19. Matt. 27. 35. Marc. 15. 24. Joh. 19. 23. ἐξ ἀριστερῶν. [g]ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε, Πάτερ 34 τκ ι
ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. δια-
μεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆ-
h Matt. 27. 39. Marc. 15. 29. ρον. [h]καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυ- 35 τκα α
κτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέ-
γοντες, Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ τκβ β
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός.
ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσ- 36 τκγ β
ερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ καὶ 37
λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,
i Matt. 27. 37. Marc. 15. 26. Joh. 19. 19. σῶσον σεαυτόν. [i]Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ γε- 38 τκδ α
γραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς
καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλα- 39 τκε β
σφήμει αὐτὸν, λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς,
σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 40 ΠΑ'
ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ λέγων, Οὐδὲ φοβῇ σὺ τκς ι
τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ 41

ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν
ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον
42 ἔπραξε. καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου
43 κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. καὶ
εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, σή-
μερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.
τκζ β 44 [k]Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγέ- k Matt. 27. 45. Marc. 15. 33.
νετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.
45 [l]καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ κα- l Matt. 27. 51. Marc. 15. 38.
τκη β 46 ταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον· [m]καὶ φωνήσας m Psal. 31. 6. Matt. 27. 50.
τκθ α φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Πάτερ, εἰς χεῖ- Marc. 15. 37. Joh. 19. 30.
ράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ Act. 7. 59, 60.
τλ β 47 ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. [n]Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκα- n Matt. 27. 54. Marc. 15. 39.
τόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν,
λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.
τλα ι 48 καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ
τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενό-
μενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρε-
49 φον. εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐ-
τοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολου-
θήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι
ταῦτα.

ΙΒʹ 50 [o]ΚΑΙ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ, βουλευ- o Matt. 27. 57. Marc. 15. 42.
λβ α 51 τὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος· [p]οὗ- Joh. 19. 38. p Supr. 2. 25,
τος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ 38.
τῇ πράξει αὐτῶν· ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως
τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς
λγ α 52 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· οὗτος προσελθὼν
τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
53 [q]καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, q Matt. 12. 40. et 26. 12. et
καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ 27. 59. Marc. 15. 46.

r Matt. 27. 62. ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. [r]καὶ ἡμέρα ἦν 54 τλδ
παρασκευὴ, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. ι
s Supr. 8. 2. [s]Κατακολουθήσασαι δὲ καὶ γυναῖκες αἵτι- 55
νες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλι-
λαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη
t Exod. 20. 10. τὸ σῶμα αὐτοῦ. [t]ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα- 56 τλε
σαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον η
u Matt. 28. 1. Marc. 16. 1. Joh. 20. 1. ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. [u]τῇ δὲ μιᾷ τῶν 24 τλϛ
σαββάτων ὄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆ- β
μα, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, καί τι-
νες σὺν αὐταῖς.
ΕΥΡΟΝ δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον 2
ἀπὸ τοῦ μνημείου, καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον 3
τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν 4
τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ
δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν
ἀστραπτούσαις. ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐ- 5 τλζ
τῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν β
γῆν, εἶπον πρὸς αὐτὰς, Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα
x Supr. 9. 22. et 18. 32. Matt. 16. 21. et 17. 23. et 20. 18. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. μετὰ τῶν νεκρῶν; [x]οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρ- 6
θη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν
τῇ Γαλιλαίᾳ, λέγων, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ 7
ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων
ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
y Joh. 2. 22. ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. [y]Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥη- 8 τλη
z Matt. 28. 8. Marc. 16. 10. μάτων αὐτοῦ· [z]καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ 9 β
μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕν-
a Supr. 8. 3. δεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς. [a]ἦσαν δὲ ἡ 10 τλθ
Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία η
Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἳ ἔλε-
γον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφά- 11

νησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα
12 αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. [b]Ὁ δὲ Πέτρος b Joh. 20. 3, 6.
ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρα-
κύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα· καὶ
ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν, θαυμάζων τὸ γεγο-
νός.

ΠΓ' 13 [c]Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι c Marc. 16. 12.
ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν στα-
δίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ᾗ ὄνομα
14 Ἐμμαούς· καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους
15 περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. [d]καὶ d Matt. 18. 20. infr. ver. 36.
ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν,
καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο
16 αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ
17 μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς,
Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς
ἀλλήλους περιπατοῦντες, καί ἐστε σκυθρω-
18 ποί; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας,
εἶπε πρὸς αὐτὸν, Σὺ μόνος παροικεῖς ἐν Ἱε-
ρουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ
19 ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; [e]καὶ εἶπεν αὐτοῖς, e Matt. 21. 11. supr. 7. 16. Joh. 4. 19. et 6. 14.
Ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ
Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνα-
τὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ
20 παντὸς τοῦ λαοῦ· ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα
21 θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. [f]ἡμεῖς δὲ f Act. 1. 6.
ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦ-
σθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις
τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ
22 ταῦτα ἐγένετο. [g]ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ g Matt. 28. 8. Marc. 16. 10. Joh. 20. 18.

ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ
τὸ μνημεῖον· καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐ- 23
τοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων
ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλ- 24
θον τινὲς τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ
εὗρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐ-
τὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐ- 25
τοὺς, Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ
πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆ-
ται· [h] οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, 26
καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; [i] καὶ ἀρ- 27
ξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν
προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς
γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγισαν εἰς 28
τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσ-
εποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. [k] καὶ παρ- 29
εβιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν,
ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα.
καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. καὶ ἐγέ- 30
νετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν,
λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπ-
εδίδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ 31
ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς
ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον πρὸς 32
ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν
ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς
διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; καὶ ἀναστάντες 33
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ,
καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ
τοὺς σὺν αὐτοῖς· [l] λέγοντας, Ὅτι ἠγέρθη ὁ 34
κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι· καὶ αὐτοὶ 35

h Esa. 50. 6. et 53. toto. Phil. 2. 7, &c. Heb. 12. 2. 1 Pet. 1. 11.
i Gen. 3. 15. et 22. 18. et 26. 4. et 49. 10. Ps. 16. 8, 9, 10. et 22. toto. et 132. 11. Dan. 9. 24, &c.
k Gen. 19. 3. Act. 16. 15. Heb. 13. 2.
l 1 Cor. 15. 5.

ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐ-
τοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

τμ θ 36 [m] Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰη- m Marc. 16. 14. Joh. 20. 19.
σοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς,
37 Εἰρήνη ὑμῖν. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γε-
38 νόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ; καὶ διατί δια-
λογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
39 [n] Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, n Joh. 20. 20, 27.
ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε·
ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς
40 ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπ-
έδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.

τμα θ 41 [o] Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς o Joh. 21. 10.
καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετέ τι
42 βρώσιμον ἐνθάδε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ
ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κη-
43 ρίου. καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

τμβ ι 44 [p] Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλά- p Matt. 16. 21. et 17. 22. et
λησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ 20. 18. Marc. 8. 31. et 9. 31.
πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νό- et 10. 33. supr. 9. 22. et
μῳ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ 18. 31. et 24. 6.
45 ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ
46 συνιέναι τὰς γραφάς. [q] καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι q Supr. v. 26. Psal. 22. 7.
οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Act. 17. 3.
Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ
47 ἡμέρᾳ, [r] καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ r Act. 13. 38. 1 Joh. 2. 12.
μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ
48 ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. [s] ὑμεῖς s Joh. 15. 27.
49 δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. [t] καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ t Joh. 14. 26. et 15. 26. et
ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου 16. 7. Act. 1. 4. et 2. toto.

e Matt. 26. 51. Marc. 14. 47. Joh. 18. 10. αὐτῷ, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; [e]καὶ 50
ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ
ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ
δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐᾶτε 51 σπη ι
ἕως τούτου. καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ,
f Matt. 26. 55. Marc. 14. 48. ἰάσατο αὐτόν. [f]Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς 52 σπθ α
παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρα-
τηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ
λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύ-
λων; καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν 53
τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ·
ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία
τοῦ σκότους.

g Matt. 26. 57. Marc. 14. 53. Joh. 18. 12, 24. [g]ΣΥΛΛΑΒΟΝΤΕΣ δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ 54 σϟ α
εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως·
h Matt. 26. 69. Marc. 14. 54, 66. Joh. 18. 16, 25. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. [h]ἁψάντων 55 σϟα α
δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάν-
των αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐ-
τῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμε- 56
νον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε,
Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐ- 57
τόν, λέγων, Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ 58 σϟβ α
μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτόν, ἔφη, Καὶ σὺ
ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, Ἄνθρωπε,
οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, 59
ἄλλος τις διϊσχυρίζετο λέγων, Ἐπ' ἀληθείας
καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός
i Matt. 26. 75. ἐστιν. [i]εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἄνθρωπε, οὐκ 60
οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦν-
k Matt. 26. 34, 75. Marc. 14. 72. Joh. 13. 38. et 18. 27. τος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ· [k]καὶ στρα- 61 σϟγ β
φεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπ-

ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς
εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι,
σιδ α 62 ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέ-
τρος ἔκλαυσε πικρῶς.
63 [l]Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, l Matt. 26. 67. Marc. 14. 65.
64 ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες· καὶ περικαλύψαν- Job. 16. 10. Esa. 50. 6.
τες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ Job. 18. 22. et 19. 3.
ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Προφήτευσον, τίς
65 ἐστιν ὁ παίσας σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλα-
σφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.
σιε β 66 [m]Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρε- m Psal. 2. 2. Matt. 27. 1.
σβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμ- Marc. 15. 1. Joh. 18. 28.
ματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον
σις ι 67 ἑαυτῶν λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; εἰπὲ
ἡμῖν. εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ
68 πιστεύσητε· ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀπο-
σιζ α 69 κριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. [n]ἀπὸ τοῦ νῦν n Dan. 7. 9. Matt. 16. 27.
ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ et 24. 30. et 25. 31. et 26.
σιη ι 70 δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. εἶπον δὲ 64. Marc. 14. 62. Act. 1. 11.
πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ 1 Thess. 1. 10. Apoc. 1. 7.
πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ
σιθ β 71 εἰμι. οἱ δὲ εἶπον, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρ-
τυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ.

τ α 23 [o]ΚΑΙ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, o Matt. 27. 2. Marc. 15. 1.
τα ι 2 ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. [p]Ἤρξαντο δὲ Joh. 18. 28.
κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες, Τοῦτον εὕρομεν p Matt. 17. 25. et 22. 21. Marc. 12. 17.
διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καί- supr. 20. 25. Rom. 13. 7.
σαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν Act. 17. 7.
τβ α 3 βασιλέα εἶναι. [q]Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν q Matt. 27. 11. Marc. 15. 2.
αὐτὸν λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου- Joh. 18. 33. 1 Tim. 6. 13.

δαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέ-
γεις. ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 4 τγ θ
καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ
ἀνθρώπῳ τούτῳ.
Οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες, Ὅτι ἀνασείει 5 τδ ι
τὸν λαὸν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας,
ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πι- 6
λάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ
r Supr. 3. 1. ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι· [r] καὶ ἐπιγνοὺς 7
ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμ-
ψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν
s Supr. 9. 7. Matt. 14. 1. Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. [s] ὁ δὲ 8
Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν
γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ
ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι ση-
μεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ 9
αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν
ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχ- 10 τε β
ιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦν-
τες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης 11 ΟΘ' τϛ ι
σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας,
περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμ-
t Act. 4. 27. ψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. [t] ἐγένοντο δὲ φίλοι 12
ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ
ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν
u Matt. 27. 23. Marc. 15. 14. Joh. 18. 38. et 19. 4. ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. [u] Πιλάτος δὲ 13 τζ θ
συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρ-
χοντας καὶ τὸν λαὸν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 14
Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς
ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώ-
πιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀν-

θρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐ-
15 τοῦ· ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς
πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου
16 ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. [x] παιδεύσας οὖν αὐ- x Matt. 27. 26. Marc. 15. 15.
17 τὸν ἀπολύσω. [y] ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν Joh. 19. 1.
18 αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα. [z] ἀνέκραξαν δὲ παμ- y Matt. 27. 15. Marc. 15. 6. Joh. 18. 39.
πληθεὶ λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ z Act. 3. 14.
19 ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ στάσιν
τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλη-
20 μένος εἰς φυλακήν. Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος
προσεφώνησε, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν.
21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες, Σταύρωσον σταύ-
22 ρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐ-
τούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν
αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν
23 αὐτὸν ἀπολύσω. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς με-
γάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ
κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιε-
ρέων. [a] Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ a Matt. 27. 26. Marc. 15. 15.
αἴτημα αὐτῶν· ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ Joh. 19. 16.
στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλα-
κήν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ
θελήματι αὐτῶν.

[b] Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι b Matt. 27. 32. Marc. 15. 21.
ἱμωνός τινος Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου ἀπ'
ροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν
ισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ
λὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, αἳ καὶ
πτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στραφεὶς δὲ
ς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Θυγατέρες Ἱερου-
ήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς

κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ὅτι ἰδοὺ ἔρ- 29
χονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάριαι αἱ
στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ
c Esa. 2. 19. Ose. 10. 8. Apoc. 6. 16. et 9. 6.
μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. [c]τότε ἄρξονται λέ- 30
γειν τοῖς ὄρεσι, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς
d 1 Pet. 4. 17. Jer. 25. 29.
βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. [d]ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ 31
ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένη-
e Joh. 19. 18. Esa. 53. 12.
ται; [e]Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι 32 [τιζ / α]
σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

f Matt. 27. 33. Marc. 15. 22. Joh. 19. 17.
[f]Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν κα- 33 [τιη / α]
λούμενον κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν,
καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ [τιθ / α]
g Act. 3. 17. et 7. 60. 1 Cor. 4. 12. Psal. 22. 19. Matt. 27. 35. Marc. 15. 24. Joh. 19. 23.
ἐξ ἀριστερῶν. [g]ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε, Πάτερ 34 [τκ / ι]
ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆ-
h Matt. 27. 39. Marc. 15. 29.
ρον. [h]καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυ- 35 [τκα / α]
κτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέ-
γοντες, Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ [τκβ / β]
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός.
ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσ- 36 [τκγ / β]
ερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ καὶ 37
λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,
i Matt. 27. 37. Marc. 15. 26. Joh. 19. 19.
σῶσον σεαυτόν. [i]Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ γε- 38 [τκδ / α]
γραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς
καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλα- 39 [τκε / β]
σφήμει αὐτὸν, λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς,
σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 40 [ΠΑ']
ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ λέγων, Οὐδὲ φοβῇ σὺ [τκϛ / ι]
τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ 41

ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν
ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον
42 ἔπραξε. καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου
43 κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. καὶ
εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, σή-
μερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.
44 [k]Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγέ- k Matt. 27. 45. Marc. 15. 33.
νετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.
45 [l]καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ κα- l Matt. 27. 51. Marc. 15. 38.
46 ταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον· [m]καὶ φωνήσας m Psal. 31. 6. Matt. 27. 50. Marc. 15. 37. Joh. 19. 30.
φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Πάτερ, εἰς χεῖ-
ράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ Act. 7. 59, 60.
47 ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. [n]Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκα- n Matt. 27. 54. Marc. 15. 39.
τόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν,
λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.
48 καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ
τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενό-
μενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρε-
9 φον. εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐ-
τοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολου-
θήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι
ταῦτα.

[o]ΚΑΙ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ, βουλευ- o Matt. 27. 57. Marc. 15. 42.
τὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος· [p]οὗ- Joh. 19. 38. p Supr. 2. 25,
-ος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ 38.
ῇ πράξει αὐτῶν· ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως
ῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς
ν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· οὗτος προσελθὼν
ῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
αὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, q Matt. 12. 40. et 26. 12. et
ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ 27. 59. Marc. 15. 46.

r Matt. 27. 62. ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. [r]καὶ ἡμέρα ἦν 54 τλδ
παρασκευὴ, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. ι
s Supr. 8. 2. [s]Κατακολουθήσασαι δὲ καὶ γυναῖκες αἵτι- 55
νες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλι-
λαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη
t Exod. 20. 10. τὸ σῶμα αὐτοῦ. [t]ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα- 56 τλε
σαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον η
u Matt. 28. 1. Marc. 16. 1. Joh. 20. 1. ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. [u]τῇ δὲ μιᾷ τῶν 24 τλς β
σαββάτων ὄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆ-
μα, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, καί τι-
νες σὺν αὐταῖς.

ΕΥΡΟΝ δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον 2
ἀπὸ τοῦ μνημείου, καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον 3
τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν 4
τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ
δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν
ἀστραπτούσαις. ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐ- 5 τλζ β
τῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν
γῆν, εἶπον πρὸς αὐτὰς, Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα
x Supr. 9. 22. et 18. 32. Matt. 16. 21. et 17. 23. et 20. 18. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. μετὰ τῶν νεκρῶν; [x]οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρ- 6
θη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν
τῇ Γαλιλαίᾳ, λέγων, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ 7
ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων
ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
y Joh. 2. 22. ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. [y]Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥη- 8 τλ β
z Matt. 28. 8. Marc. 16. 10. μάτων αὐτοῦ· [z]καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ 9
μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕν-
a Supr. 8. 3. δεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς. [a]ἦσαν δὲ ἡ 10 τλ η
Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία
Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἳ ἔλε-
γον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφά- 11

νησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα
12 αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. [b] ὁ δὲ Πέτρος b Joh. 20. 3, 6.
ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρα-
κύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα· καὶ
ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν, θαυμάζων τὸ γεγο-
νός.

ΠΓ' 13 [c] Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι c Marc. 16. 12.
ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν στα-
δίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ᾗ ὄνομα
14 Ἐμμαοῦς· καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους
15 περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. [d] καὶ d Matt. 18. 20. infr. ver. 36.
ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν,
καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο
16 αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ
17 μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς,
Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς
ἀλλήλους περιπατοῦντες, καί ἐστε σκυθρω-
18 ποί; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας,
εἶπε πρὸς αὐτὸν, Σὺ μόνος παροικεῖς ἐν Ἱε-
ρουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ
19 ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; [e] καὶ εἶπεν αὐτοῖς, e Matt. 21. 11. supr. 7. 16. Joh. 4. 19. et 6. 14.
Ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ
Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνα-
τὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ
20 παντὸς τοῦ λαοῦ· ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα
21 θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. [f] ἡμεῖς δὲ f Act. 1. 6.
ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦ-
σθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις
τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ
22 ταῦτα ἐγένετο. [g] ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ g Matt. 28. 8. Marc. 16. 10. Joh. 20. 18.

ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ
τὸ μνημεῖον· καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐ- 23
τοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων
ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλ- 24
θον τινὲς τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ
εὗρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐ-
τὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐ- 25
τούς, Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ
πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆ-
ται· [h] οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, 26
καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; [i] καὶ ἀρ- 27
ξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν
προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς
γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγισαν εἰς 28
τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσ-
εποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. [k] καὶ παρ- 29
εβιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν,
ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστί, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα.
καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. καὶ ἐγέ- 30
νετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν,
λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπ-
εδίδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ 31
ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς
ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον πρὸς 32
ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν
ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς
διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; καὶ ἀναστάντες 33
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ,
καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ
τοὺς σὺν αὐτοῖς, [l] λέγοντας, Ὅτι ἠγέρθη ὁ 34
κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι· καὶ αὐτοὶ 35

h Esa. 50. 6. et 53. toto. Phil. 2. 7, &c. Heb. 12. 2. 1 Pet. 1. 11.
i Gen. 3. 15. et 22. 18. et 26. 4. et 49. 10. Ps. 16. 8, 9, 10. et 22. toto. et 132. 11. Dan. 9. 24, &c.
k Gen. 19. 3. Act. 16. 15. Heb. 13. 2.
l 1 Cor. 15. 5.

ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐ-
τοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

τμ θ 36 [m]Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰη- m Marc. 16. 14. Joh. 20. 19.
σοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς,
37 Εἰρήνη ὑμῖν. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γε-
38 νόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ; καὶ διατί δια-
λογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
39 [n]Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, n Joh. 20. 20, 27.
ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε·
ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς
40 ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπ-
έδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.

τμα θ 41 [o]ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς o Joh. 21. 10.
καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετέ τι
42 βρώσιμον ἐνθάδε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ
ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κη-
43 ρίου. καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

τμβ ι 44 [p]Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλά- p Matt. 16. 21. et 17. 22. et
λησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ 20. 18. Marc. 8. 31. et 9. 31.
πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νό- et 10. 33. supr. 9. 22. et
μῳ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ Ψαλμοῖς περὶ 18. 31. et 24. 6.
45 ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ
46 συνιέναι τὰς γραφάς· [q]καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι q Supr. v. 26. Psal. 22. 7.
οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Act. 17. 3.
Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ
47 ἡμέρᾳ, [r]καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ r Act. 13. 38. 1 Joh. 2. 12.
μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ
48 ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. [s]ὑμεῖς s Joh. 15. 27.
49 δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. [t]καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ t Joh. 14. 26.
ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου et 15. 26. et 16. 7. Act. 1. 4. et 2. toto.

ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱε-
ρουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ
ὕψους.
u Act. 1. 12. [u]Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθα- 50
νίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγη-
x Marc. 16. 19. Act. 1. 9. σεν αὐτούς. [x]καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν 51
αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέ-
ρετο εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ αὐτοὶ προσκυν- 52
ήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ
μετὰ χαρᾶς μεγάλης· καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν 53
τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.
ἀμήν.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

y 1 Joh. 1. 1, 2. Apoc. 19. 13. infr. 10. 33, 36. [y]ἘΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς 1 α
τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν 2 γ
z Eph. 3. 9. Col. 1. 17. Heb. 1. 2. infr. 5. 26. et 8. 12. et 9. 5. et 12. 46. 1 Joh. 5. 11. ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. [z]Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγέ- 3
νετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέ-
γονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς 4
a Infr. 3. 19. τῶν ἀνθρώπων, [a]καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ 5
φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.
b Matt. 3. 1. Marc. 1. 2, &c. Luc. 3. 3. et 7. 17. Act. 13. 24. [b]Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ 6 β
Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. οὗτος ἦλθεν εἰς 7 γ
μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς,
ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν 8
ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ

9 φωτός. [c]ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει c Infr. 3. 19. et 8. 12. et 9.
πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. 5. et 12. 46.
γ 10 [d]ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ d Heb. 1. 2.
γ δ 11 ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς
ι τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλα-
12 βον. [e]ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς e Rom. 8. 15. Gal. 3. 26.
ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύ- 2 Pet. 1. 4. 1 Joh. 3. 1.
13 ουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· [f]οἳ οὐκ ἐξ αἱμά- f Infr. 3. 5. Jac. 1. 18.
των, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θε- 1 Pet. 1. 23.
λήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.
ε γ 14 [g]Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν g Matt. 1. 16. Luc. 1. 31. et
ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, 2. 7. Matt. 17. 2. 1 Pet. 1.
δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς, πλήρης 17. Col. 1. 19. et 2. 3, 9.
χάριτος καὶ ἀληθείας.
ϛ α 15 [h]Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέ- h Matt. 3. 11. Marc. 1. 7.
κραγε λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω Luc. 3. 16. Infr. ver. 26,
μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι et seqq. et 3. 31.
ζ ι 16 πρῶτός μου ἦν. [i]καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐ- i Col. 1. 19. et 2. 9.
τοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ
17 χάριτος· [k]ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ k Exod. 20. 1, &c. Deut. 5.
χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγέ- 6, &c.
η γ 18 νετο. [l]Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονο- l Exod. 33. 20. Deut. 4. 12.
γενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, Infr. 6. 46. 1 Joh. 4. 12.
θ ι 19 ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. [m]Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρ- 1 Tim. 6. 16. Matt. 11. 27.
τυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰου- Luc. 10. 22. m Infr. 5. 33.
δαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευΐτας, ἵνα
20 ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ; [n]καὶ ὡμολό- n Infr. 3. 28. Act. 13. 25.
γησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν,
21 Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. [o]καὶ ἠρώτησαν o Deut. 18. 15.
αὐτὸν, Τί οὖν; Ἡλίας εἶ σύ; καὶ λέγει,
Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη,

Οὔ. εἶπον οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν 22
δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ
p Esa. 40. 3. Matt. 3. 3. σεαυτοῦ; [p]ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ 23 ι
Marc. 1. 3. Luc. 3. 4. ἐρήμῳ, Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου· καθὼς εἶ- α
supr. ver. 15. πεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. καὶ οἱ ἀπεσταλ- 24 ια
q Deut. 18. 15. μένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων· [q]καὶ ἠρώτη- 25 ι
σαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις,
εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἠλίας, οὔτε ὁ
r Matt. 3. 11. Marc. 1. 7. προφήτης; [r]ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέ- 26 ιβ
Luc. 3. 16. Act. 1. 5. et γων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν α
11. 16. et 19. 4. ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· αὐτός ἐστιν ὁ 27
ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέ-
γονεν· οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ
τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ταῦτα ἐν Βη- 28 ιγ
θαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ι
ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

s Exod. 12. 3. Esa. 53. 7. [s]Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰη- 29
infr. ver. 36. 1 Pet. 1. 19. σοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει, Ἴδε ὁ
Act. 8. 32. ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ
t Supr. v. 15. κόσμου. [t]οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον, 30 ιδ
Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου α
γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν 31
αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ
u Matt. 3. 16. Marc. 1. 10. τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. [u]καὶ 32 ιε
Luc. 3. 21. ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων, Ὅτι τεθέαμαι α
τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ
x Matt. 3. 11. Act. 1. 5. οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. [x]κἀγὼ οὐκ 33
ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν
ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ
πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗ-
τός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. κἀ- 34

γὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν
ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης,
36 καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. [y] καὶ ἐμ- y Supr. v. 29.
βλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε
37 ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο
μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰη-
38 σοῦ. στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος
39 αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζη-
τεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ, ὃ λέγεται
40 ἑρμηνευόμενον, διδάσκαλε, ποῦ μένεις; λέγει
αὐτοῖς, Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. ἦλθον καὶ εἶδον
ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν
41 ἐκείνην· ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη. [z] Ἦν Ἀν- z Matt. 4. 18.
δρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν
δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκο-
42 λουθησάντων αὐτῷ. εὑρίσκει οὗτος πρῶτος
τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐ-
τῷ, Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερ-
43 μηνευόμενον ὁ Χριστός· [a] καὶ ἤγαγεν αὐτὸν a Matt. 16. 18.
πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰη-
σοῦς εἶπε, Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κλη-
θήσῃ Κηφᾶς· ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος.
44 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν
εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὑρίσκει Φίλιππον,
45 καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. [b] ἦν δὲ ὁ b Joh. 12. 21.
Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀν-
46 δρέου καὶ Πέτρου. [c] Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν c Infr. 21. 2. Gen. 3. 15. et
Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὃν ἔγραψε Μω- 22. 18. et 49. 10. Deut. 18.
σῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, 15. 2 Sam. 7. 12. Esa. 7. 14.
Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζα- et 9. 5. et 40. 10, 11. et 53.

1, &c. Jer. 23. 5. et 33. 14. Ezech. 34. 23. et 37. 24. Dan. 9. 24. Mich. 5. 2. Zach. 6. 12. et 9. 9. d Matt. 2. 23. Luc. 2. 4. Infr. 7. 41, 42. e Psal. 32. 2.

ρέτ. [d] καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ, Ἐκ Να- 47
ζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ
Φίλιππος, Ἔρχου καὶ ἴδε. [e] εἶδεν ὁ Ἰησοῦς 48
τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέ-
γει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν
ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ, 49
Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ
εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι,
ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. ἀπεκρίθη Να- 50
θαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς
τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶπόν 51
σοι, Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις;

f Gen. 28. 12. Matt. 4. 11. Luc. 22. 43. et 24. 4. Act. 1. 10.

μείζω τούτων ὄψει. [f] καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀμὴν 52
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρα-
νὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ
ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου.

ΚΑΙ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν 2 Α'
Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰη-
σοῦ ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ 2
μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερή- 3
σαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς
αὐτὸν, Οἶνον οὐκ ἔχουσι. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη- 4
σοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ
ὥρα μου. λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακό- 5

g Marc. 7. 3.

νοις, Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. [g] ἦσαν 6
δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν
καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ με-
τρητὰς δύο ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν

8 αὐτοῖς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλή-
σατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. καὶ
9 ἤνεγκαν. ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ
ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν
ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες
τὸ ὕδωρ· φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος,
10 καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν
καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε
τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον
11 ἕως ἄρτι. ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν
σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας,
καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπί-
στευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
12 ΜΕΤΑ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐ-
τὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ
13 πολλὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα
τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ
14 Ἰησοῦς. [h]καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦν- h Matt. 21. 12. Marc. 11. 15.
τας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ Luc. 19. 45.
15 τοὺς κερματιστὰς καθημένους. καὶ ποιήσας
φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ
τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ
τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς
16 τραπέζας ἀνέστρεψε· καὶ τοῖς τὰς περιστε-
ρὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν·
μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον
17 ἐμπορίου. [i]ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, i Psal. 69. 10.
ὅτι γεγραμμένον ἐστὶν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου
18 σου κατέφαγέ με. [k]Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ k Matt. 12. 38. et 16. 1.
Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις Marc. 8. 11. Luc. 11. 29. Infr. 6. 30.

l Matt. 26. 61. et 27. 40. Marc. 14. 58. et 15. 29. ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; [l]ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς 19
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον,
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπον 20
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν
ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν
ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ 21
m Luc. 24. 8. τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. [m]ὅτε οὖν 22
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευ-
σαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰη-
σοῦς. ὡς δὲ ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πά- 23
σχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ
ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ
ἐποίει. αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν 24
ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάν-
n Infr. 6. 64. Act. 1. 24. Apoc. 2. 23. τας· [n]καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυ- 25
ρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγί-
νωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

o Infr. 7. 50. et 19. 39. [o]ΗΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων, Νι- 3 Γ'
κόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων.
p Infr. 9. 16, 33. Act. 10. 38. [p]οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶ- 2
πεν αὐτῷ, Ῥαββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλή-
λυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ ση-
μεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ
q Tit. 3. 5. Θεὸς μετ' αὐτοῦ. [q]ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ 3
εἶπεν αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις
γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικό- 4
δημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι
γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς
μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννη-

5 θῆναι; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύ-
ματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασι-
6 λείαν τοῦ Θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρ-
κὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ
7 πνεύματος, πνεῦμά ἐστι. μὴ θαυμάσῃς ὅτι
8 εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. [r] τὸ r Eccl. 11. 5. 1 Cor. 2. 11.
πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ
ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ
ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ
9 πνεύματος. [s] ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐ- s Infr. 6. 52, 60.
10 τῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ἀπεκρίθη ὁ
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος
11 τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; [t] ἀμὴν t Infr. ver. 32. et 7. 16. et 8. 28. et 12. 49. et 14. 24.
ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ
ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυ-
12 ρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια εἶ-
πον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· πῶς, ἐὰν εἴπω
13 ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; [u] καὶ οὐδεὶς u Infr. 6. 62. Eph. 4. 9.
ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν
14 ἐν τῷ οὐρανῷ· [x] καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν x Num. 21. 9. 2 Reg. 18. 4. infr. 8. 28. et 12. 32.
ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν
15 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· [y] ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς y Infr. ver. 36. Luc. 19. 10. 1 Joh. 5. 10.
αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.
16 [z] οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, z Rom. 5. 8. et 8. 32. 1 Joh. 4. 9.
ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν,
ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται,
17 ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. [a] οὐ γὰρ ἀπέστειλεν a Infr. 9. 39. et 12. 47. Luc. 9. 56. 1 Joh. 4. 14.
ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα
κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος

b Infr. 5. 24. et 6. 40, 47. et 20. 31. δι' αὐτοῦ. [b]ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνε- 18
ται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ
πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς
c Supr. 1. 5, 10, 11. υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. [c]αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι 19
τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπη-
σαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ
d Job. 24. 13, et seqq. φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. [d]πᾶς 20
γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ
οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ
e Eph. 5. 5, 8. ἔργα αὐτοῦ· [e]ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχε- 21
ται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ
ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

f Infr. 4. 1. [f]Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθη- 22
ταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ
g Matt. 3. 6, 16. Marc. 1. 5. Luc. 3. 7. 1 Sam. 9. 4. διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. [g]ἦν δὲ 23
καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ
Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρ-
h Matt. 14. 3. εγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. [h]οὔπω γὰρ ἦν 24
βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.
Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάν- 25
i Supr. 1. 7, 15, 26, 34. Matt. 3. 11. Marc. 1. 7. Luc. 3. 16. νου μετὰ Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. [i]καὶ 26
ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ,
Ῥαββὶ, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου
ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ
k 1 Cor. 4. 7. Jac. 1. 17. πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. [k]ἀπεκρίθη Ἰω- 27
άννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμ-
βάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ
l Supr. 1. 20, 30. Mal. 3. 1. Matt. 11. 10. Marc. 1. 2. Luc. 1. 17. et 7. 27. τοῦ οὐρανοῦ. [l]αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε 28
ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι
ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ 29
ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος

τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ,
χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου.
30 αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον
31 δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. [m] ὁ ἄνωθεν m Infr. 8. 23. 1 Cor. 15. 47.
ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ
τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λα-
λεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάν-
32 των ἐστί, [n] καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο n Infr. 5. 20. et 8. 26. et 12.
μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς 49. et 14. 10.
33 λαμβάνει. [o] ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, o 1 Joh. 5. 10. Rom. 3. 4.
34 ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. [p] ὃν p Supr. 1. 16. Eph. 4. 7.
γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ
λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ
35 πνεῦμα. [q] ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα q Matt. 11. 27. et 28. 18.
36 δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. [r] ὁ πιστεύων εἰς Luc. 10. 22. Infr. 5. 22. et
τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν 17. 2. Heb. 2. 8.
τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ r Supr. 3. 15, 16. et 6. 47.
Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν. 1 Joh. 5. 11.

4 [s] ΩΣ οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ s Supr. 3. 22, 26.
φαρισαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ
2 καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης· καίτοιγε Ἰησοῦς αὐ-
τὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
3 ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς
4 τὴν Γαλιλαίαν. ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ
5 τῆς Σαμαρείας. [t] ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς t Gen. 33. 19. et 48. 22.
Σαμαρείας λεγομένην Συχὰρ, πλησίον τοῦ Jos. 24. 32.
χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐ-
6 τοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν
Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέ-
ζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη.
7 [v] Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι

ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ
τὸ μνημεῖον· καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐ- 23
τοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων
ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλ- 24
θόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ
εὗρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐ-
τὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐ- 25
τούς, Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ
πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆ-
ται· [h] οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, 26
καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; [i] καὶ ἀρ- 27
ξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν
προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς
γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγισαν εἰς 28
τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσ-
εποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. [k] καὶ παρ- 29
εβιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν,
ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα.
καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. καὶ ἐγέ- 30
νετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν,
λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπ-
εδίδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ 31
ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς
ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον πρὸς 32
ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν
ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς
διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; καὶ ἀναστάντες 33
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ,
καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ
τοὺς σὺν αὐτοῖς, [l] λέγοντας, Ὅτι ἠγέρθη ὁ 34
κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι. καὶ αὐτοὶ 35

h Esa. 50. 6. et 53. toto. Phil. 2. 7, &c. Heb. 12. 2. 1 Pet. 1. 11.

i Gen. 3. 15. et 22. 18. et 26. 4. et 49. 10. Ps. 16. 8, 9, 10. et 22. toto. et 132. 11. Dan. 9. 24, &c.

k Gen. 19. 3. Act. 16. 15. Heb. 13. 2.

l 1 Cor. 15. 5.

ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐ-
τοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.
τμ θ 36 [m]Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰη- m Marc. 16. 14. Joh. 20. 19.
σοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς,
37 Εἰρήνη ὑμῖν. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γε-
38 νόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ; καὶ διατί δια-
λογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
39 [n]Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, n Joh. 20. 20, 27.
ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε·
ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς
40 ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπ-
έδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.
τμα θ 41 [o]ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς o Joh. 21. 10.
καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετέ τι
42 βρώσιμον ἐνθάδε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ
ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κη-
43 ρίου. καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.
τμβ ι 44 [p]Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλά- p Matt. 16. 21. et 17. 22. et 20. 18. Marc. 8. 31. et 9. 31. et 10. 33. supr. 9. 22. et 18. 31. et 24. 6.
λησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ
πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νό-
μῳ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ Ψαλμοῖς περὶ
45 ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ
46 συνιέναι τὰς γραφάς· [q]καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι q Supr. v. 26. Psal. 22. 7. Act. 17. 3.
οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν
Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ
47 ἡμέρᾳ, [r]καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ r Act. 13. 38. 1 Joh. 2. 12.
μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ
48 ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. [s]ὑμεῖς s Joh. 15. 27.
49 δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. [t]καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ t Joh. 14. 26. et 15. 26. et 16. 7. Act. 1. 4. et 2. toto.
ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου

ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱε-
ρουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ
ὕψους.

u Act. 1. 12.

[u]Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθα- 50
νίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγη-
σεν αὐτούς. [x]καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν 51
αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέ-
ρετο εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ αὐτοὶ προσκυν- 52
ήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ
μετὰ χαρᾶς μεγάλης· καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν 53
τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.
ἀμήν.

x Marc. 16. 19. Act. 1. 9.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

y 1 Joh. 1. 1, 2. Apoc. 19. 13. infr. 10. 33, 36.

[y]ἘΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς 1 α
τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν 2 γ
ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. [z]Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγέ- 3
νετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέ-
γονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς 4
τῶν ἀνθρώπων, [a]καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ 5
φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

z Eph. 3. 9. Col. 1. 17. Heb. 1. 2. infr. 5. 26. et 8. 12. et 9. 5. et 12. 46. 1 Joh. 5. 11.
a Infr. 3. 19.

b Matt. 3. 1. Marc. 1. 2, &c. Luc. 3. 3. et 7. 17. Act. 13. 24.

[b]Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ 6 β
Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. οὗτος ἦλθεν εἰς 7 γ
μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς,
ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν 8
ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ

9 φωτός. [c]ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει c Infr. 3. 19. et 8. 12. et 9. 5. et 12. 46.
πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
γ/γ 10 [d]ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ d Heb. 1. 2.
γ/δ 11 ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς
ι τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλα-
12 βον. [e]ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς e Rom. 8. 15. Gal. 3. 26. 2 Pet. 1. 4. 1 Joh. 3. 1.
ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύ-
13 ουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· [f]οἳ οὐκ ἐξ αἱμά- f Infr. 3. 5. Jac. 1. 18. 1 Pet. 1. 23.
των, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θε-
λήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.
ε/γ 14 [g]Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν g Matt. 1. 16. Luc. 1. 31. et 2. 7. Matt. 17. 2. 1 Pet. 1. 17. Col. 1. 19. et 2. 3, 9.
ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ,
δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς, πλήρης
χάριτος καὶ ἀληθείας.
ς/α 15 [h]Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέ- h Matt. 3. 11. Marc. 1. 7. Luc. 3. 16. Infr. ver. 26, et seqq. et 3. 31.
κραγε λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω
μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι
δ/ι 16 πρῶτός μου ἦν. [i]καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐ- i Col. 1. 19. et 2. 9.
τοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ
17 χάριτος· [k]ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ k Exod. 20. 1, &c. Deut. 5. 6, &c.
χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγέ-
η/γ 18 νετο. [l]Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονο- l Exod. 33. 20. Deut. 4. 12. Infr. 6. 46. 1 Joh. 4. 12.
γενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς,
θ/ι 19 ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. [m]Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρ- 1 Tim. 6. 16. Matt. 11. 27. Luc. 10. 22.
τυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰου- m Infr. 5. 33.
δαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευΐτας, ἵνα
20 ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ; [n]καὶ ὡμολό- n Infr. 8. 28. Act. 13. 25.
γησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν,
21 Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. [o]καὶ ἠρώτησαν o Deut. 18. 15.
αὐτὸν, Τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει,
Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη,

Οὔ. εἶπον οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν 22
δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ
p Esa. 40. 3. Matt. 3. 3. σεαυτοῦ; [p]ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ 23 ι̅ α
Marc. 1. 3. Luc. 3. 4. ἐρήμῳ, εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου· καθὼς εἶ-
supr. ver. 15. πεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. καὶ οἱ ἀπεσταλ- 24 ι̅α̅ ι
q Deut. 18. 15. μένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων· [q]καὶ ἠρώτη- 25
σαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις,
εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἠλίας, οὔτε ὁ
r Matt. 3. 11. Marc. 1. 7. προφήτης; [r]ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέ- 26 ι̅β̅ α
Luc. 3. 16. Act. 1. 5. et γων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν
11. 16. et 19. 4. ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. αὐτός ἐστιν ὁ 27
ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέ-
γονεν· οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ
τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ταῦτα ἐν Βη- 28 ι̅γ̅ ι
θαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου
ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

s Exod. 12. 3. Esa. 53. 7. [s]Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰη- 29
infr. ver. 36. 1 Pet. 1. 19. σοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει, Ἴδε ὁ
Act. 8. 32. ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ
t Supr. v. 15. κόσμου. [t]οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον, 30 ι̅δ̅ α
Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου
γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν 31
αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ
u Matt. 3. 16. τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. [u]καὶ 32 ι̅ε̅ α
Marc. 1. 10. Luc. 3. 21. ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων, Ὅτι τεθέαμαι
τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ
x Matt. 3. 11. οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. [x]κἀγὼ οὐκ 33
Act. 1. 5. ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν
ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ
πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗ-
τός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. κα- 34

γὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν
ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
ιϛ ι 35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης,
36 καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. y καὶ ἐμ- y Supr. v. 29.
βλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε
37 ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο
μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰη-
38 σοῦ. στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος
39 αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζη-
τεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ, ὃ λέγεται
40 ἑρμηνευόμενον, διδάσκαλε, ποῦ μένεις; λέγει
αὐτοῖς, Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. ἦλθον καὶ εἶδον
ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν
41 ἐκείνην· ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη. z Ἦν Ἀν- z Matt. 4. 18.
δρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν
δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκο-
ιζ α 42 λουθησάντων αὐτῷ. εὑρίσκει οὗτος πρῶτος
τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐ-
τῷ, Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερ-
43 μηνευόμενον ὁ Χριστός· a καὶ ἤγαγεν αὐτὸν a Matt. 16. 18.
πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰη-
σοῦς εἶπε, Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κλη-
θήσῃ Κηφᾶς· ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος.
ιη ι 44 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν
εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὑρίσκει Φίλιππον,
45 καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. b ἦν δὲ ὁ b Joh. 12. 21.
Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀν-
46 δρέου καὶ Πέτρου. c Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν c Infr. 21. 2. Gen. 3. 15. et
Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὃν ἔγραψε Μω- 22. 18. et 49. 10. Deut. 18.
σῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, 15. 2 Sam. 7. 12. Esa. 7. 14.
Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζα- et 9. 5. et 40. 10, 11. et 53.

1, &c. Jer. 23. 5. et 33. 14. Ezech. 34. 23. et 37. 24. Dan. 9. 24. Mich. 5. 2. Zach. 6. 12. et 9. 9.
d Matt. 2. 23. Luc. 2. 4. infr. 7. 41, 42.
e Psal. 32. 2.

ρέτ. [d] καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ, Ἐκ Να- 47
ζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ
Φίλιππος, Ἔρχου καὶ ἴδε. [e] εἶδεν ὁ Ἰησοῦς 48
τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέ-
γει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν
ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ, 49
Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ
εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι,
ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. ἀπεκρίθη Να- 50
θαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς
τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶπόν 51
σοι, Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις;

f Gen. 28. 12. Matt. 4. 11. Luc. 22. 43. et 24. 4. Act. 1. 10.

μείζω τούτων ὄψει. [f] καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀμὴν 52
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρα-
νὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ
ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου.

ΚΑΙ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν 2 Α'
Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰη-
σοῦ ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ 2
μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερή- 3
σαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς
αὐτὸν, Οἶνον οὐκ ἔχουσι. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη- 4
σοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ
ὥρα μου. λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακό- 5

g Marc. 7. 3.

νοις, Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. [g] ἦσαν 6
δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν
καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ με-
τρητὰς δύο ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν

8 αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλή-
σατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. καὶ
9 ἤνεγκαν. ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ
ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν
ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες
τὸ ὕδωρ· φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος,
10 καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν
καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε
τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον
11 ἕως ἄρτι. ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν
σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας,
καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπί-
στευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
ιθ δ 12 ΜΕΤΑ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐ-
τὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ
κ α 13 πολλὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα
τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ
Β' κα α 14 Ἰησοῦς. [h] καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦν- h Matt. 21. 12. Marc. 11. 15.
τας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ Luc. 19. 45.
15 τοὺς κερματιστὰς καθημένους. καὶ ποιήσας
φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ
τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ
τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς
16 τραπέζας ἀνέστρεψε· καὶ τοῖς τὰς περιστε-
ρὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν·
μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον
κβ ι 17 ἐμπορίου. [i] ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, i Psal. 69. 10.
ὅτι γεγραμμένον ἐστὶν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου
κγ δ 18 σου κατέφαγέ με. [k] Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ k Matt. 12. 38. et 16. 1.
Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις Marc. 8. 11. Luc. 11. 29. Infr. 6. 30.

l Matt. 26. 61. et 27. 40. Marc. 14. 58. et 15. 29.

ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; [l]ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς 19 κδ
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, α
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπον 20
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν
ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν
ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ 21
τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. [m]ὅτε οὖν 22
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευ-
σαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰη-
σοῦς. ὡς δὲ ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πά- 23
σχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ
ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ
ἐποίει. αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν 24
ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάν-
τας· [n]καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυ- 25
ρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγί-
νωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

m Luc. 24. 8.
n Infr. 6. 64. Act. 1. 24. Apoc. 2. 23.

[o]ΗΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νι- 3 Γ'
κόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων.
[p]οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶ- 2
πεν αὐτῷ, Ῥαββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλή-
λυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ ση-
μεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ
Θεὸς μετ' αὐτοῦ. [q]ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ 3
εἶπεν αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις
γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικό- 4
δημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι
γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς
μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννη-

o Infr. 7. 50. et 19. 39.
p Infr. 9. 16, 33. Act. 10. 38.
q Tit. 3. 5.

5 θῆναι; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύ-
ματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασι-
6 λείαν τοῦ Θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρ-
κὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ
7 πνεύματος, πνεῦμά ἐστι. μὴ θαυμάσῃς ὅτι
8 εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. [r] τὸ r Eccl. 11. 5.
πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ 1 Cor. 2. 11.
ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ
ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ
9 πνεύματος. [s] ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐ- s Infr. 6. 52,
10 τῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ἀπεκρίθη ὁ 60.
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος
11 τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; [t] ἀμὴν t Infr. ver. 32.
ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ et 7. 16. et 8. 28. et 12. 49. et 14. 24.
ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυ-
12 ρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια εἶ-
πον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· πῶς, ἐὰν εἴπω
13 ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; [u] καὶ οὐδεὶς u Infr. 6. 62. Eph. 4. 9.
ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν
14 ἐν τῷ οὐρανῷ· [x] καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν x Num. 21. 9. 2 Reg. 18. 4.
ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν infr. 8. 28. et 12. 32.
15 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· [y] ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς y Infr. ver. 36. Luc. 19. 10.
αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. 1 Joh. 5. 10.
16 [z] οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, z Rom. 5. 8. et 8. 32.
ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, 1 Joh. 4. 9.
ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται,
17 ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. [a] οὐ γὰρ ἀπέστειλεν a Infr. 9. 39. et 12. 47.
ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα Luc. 9. 56. 1 Joh. 4. 14.
κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος

Z 2

b Infr. 5. 24. et 6. 40, 47. et 20. 31. δι' αὐτοῦ. [b]ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνε- 18
ται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ
πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς
c Supr. 1. 5, 10, 11. υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. [c]αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι 19
τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπη-
σαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ
d Job. 24. 13, et seqq. φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. [d]πᾶς 20
γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ
οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ
e Eph. 5. 5, 8. ἔργα αὐτοῦ· [e]ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχε- 21
ται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ
ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.
f Infr. 4. 1. [f]Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθη- 22
ταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ
g Matt. 3. 6, 16. Marc. 1. 5. Luc. 3. 7. 1 Sam. 9. 4. διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. [g]ἦν δὲ 23
καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ
Σαλεὶμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρ-
h Matt. 14. 3. εγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. [h]οὔπω γὰρ ἦν 24
βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.
Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάν- 25
i Supr. 1. 7, 15, 26, 34. Matt. 3. 11. Marc. 1. 7. Luc. 3. 16. νου μετὰ Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. [i]καὶ 26
ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ,
Ῥαββὶ, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου
ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ
k 1 Cor. 4. 7. Jac. 1. 17. πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. [k]ἀπεκρίθη Ἰω- 27
άννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμ-
βάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ
l Supr. 1. 20, 30. Mal. 3. 1. Matt. 11. 10. Marc. 1. 2. Luc. 1. 17. et 7. 27. τοῦ οὐρανοῦ. [l]αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε 28
ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι
ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ 29
ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος

τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ,
χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου.
30 αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον
31 δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. [m] ὁ ἄνωθεν — m Infr. 8. 23. 1 Cor. 15. 47.
ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ
τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λα-
λεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάν-
32 των ἐστί, [n] καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο — n Infr. 5. 20. et 8. 26. et 12. 49. et 14. 10.
μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς
33 λαμβάνει. [o] ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, — o 1 Joh. 5. 10. Rom. 3. 4.
34 ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. [p] ὃν — p Supr. 1. 16. Eph. 4. 7.
γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ
λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ
λ 35 πνεῦμα. [q] ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα — q Matt. 11. 27. et 28. 18.
γ/λα ι 36 δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. [r] ὁ πιστεύων εἰς — Luc. 10. 22. infr. 5. 22. et 17. 2. Heb. 2. 8.
τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν
τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ — r Supr. 3. 15, 16. et 6. 47. 1 Joh. 5. 11.
Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

4 [s] ΩΣ οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ — s Supr. 3. 22, 26.
φαρισαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ
2 καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης· καίτοιγε Ἰησοῦς αὐ-
τὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
λβ 3 ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς
δ/λγ 4 τὴν Γαλιλαίαν. ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ
ι Ε' 5 τῆς Σαμαρείας. [t] ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς — t Gen. 33. 19. et 48. 22. Jos. 24. 32.
Σαμαρείας λεγομένην Συχὰρ, πλησίον τοῦ
χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐ-
6 τοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν
Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέ-
ζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη.
7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι

ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός μοι πιεῖν.
οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν 8
u Luc. 9. 52, 53. infr. 8. 48. Act. 10. 28. 2 Reg. 17. 24. πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι. [u]λέγει οὖν 9
αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος
ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς
Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι
x Esa. 12. 3. infr. 6. 35. et 7. 38, 39. Σαμαρείταις. [x]ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 10
αὐτῇ, Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς
ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν
ᾔτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν.
y Jer. 2. 13. [y]λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, οὔτε ἄντλημα 11
ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν
ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ 12
πατρὸς ἡμῶν Ἰακὼβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ
φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ
z Infr. 6. 58. αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; [z]ἀπεκρίθη ὁ 13
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ
a Infr. 6. 27, 35. et 7. 38, 39. ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· [a]ὃς δ' ἂν πίῃ 14
ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ
διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω
αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλο-
μένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ 15
γυνὴ, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ
διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει 16
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρά
σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ 17
εἶπεν, Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,
Καλῶς εἶπας, Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· πέντε γὰρ 18
ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου
b Infr. 6. 14. Luc. 7. 16. et 24. 19. ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. [b]λέγει αὐτῷ ἡ 19
γυνὴ, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. [c]οἱ 20

πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύν- c Deut. 12. 5, 11. 1 Reg. 9,
ησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις 3. 2 Par. 7. 12.
21 ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. λέγει
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι
ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε
ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί.
22 [d]ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσ- d 2 Reg. 17. 29. Esa. 2. 3.
κυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Luc. 24. 47. Rom. 3. 2. et
23 Ἰουδαίων ἐστίν. ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν 9. 4.
ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσ-
κυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ·
καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσ-
24 κυνοῦντας αὐτόν. [e]πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς e 2 Cor. 3. 17.
προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
25 θείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ,
Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χρι-
στός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν
26 πάντα. [f]λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι, ὁ f Infr. 9. 37.
27 λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς
ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπε, Τί ζητεῖς; ἢ τί
λαλεῖς μετ' αὐτῆς;

28 Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ, καὶ
ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώ-
29 ποις, Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα
ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;
30 ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς
αὐτόν.

31 Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθη-
32 ταὶ λέγοντες, Ῥαββὶ, φάγε. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τοῖς, Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ

οἴδατε. ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλή- 33
λους, Μήτις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; λέγει αὐ- 34
τοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω
g Matt. 9. 37. Luc. 10. 2. αὐτοῦ τὸ ἔργον. [g]οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι, ἔτι 35
τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται;
ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς
ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί
εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. καὶ ὁ θερίζων, μι- 36
σθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν
αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ
θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ 37
ἀληθινὸς, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ
ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερί- 38
ζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκο-
πιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσ-
εληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολ- 39
λοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν,
διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης,
Ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. ὡς οὖν 40
ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐ-
τὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο
ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ 41
h Infr. 17. 8. τὸν λόγον αὐτοῦ, [h]τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, Ὅτι 42
οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ
γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν
ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, 43 λδ
i Matt. 13. 57. Marc. 6. 4. Luc. 4. 24. καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. [i]αὐτὸς γὰρ 44 δ/λε
ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ α
ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. Ὅτε οὖν ἦλθεν 45 λϛ ι

εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλι-
λαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱερο-
σολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον
εἰς τὴν ἑορτήν.
ς/λδ γ 46. [k] Ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ [k] Supr. 2. 1, 11.
τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον.
καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν
47 Καπερναούμ. οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει
ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε
πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ
ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνή-
48 σκειν. [l] εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, [l] 1 Cor. 1. 22.
Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πι-
49 στεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικὸς,
Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον
50 μου. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου· ὁ υἱός
σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λό-
γῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο.
51 ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ
ἀπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες,
52 Ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. ἐπύθετο οὖν παρ᾽ αὐ-
τῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· καὶ εἶ-
πον αὐτῷ, Ὅτι χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν
53 αὐτὸν ὁ πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς
54 καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. τοῦτο πάλιν δεύτερον
σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς
Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
λη α 5. [m] ΜΕΤΑ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ [m] Lev. 23. 2. Deut. 16. 1.
2 ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν

τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβή-
θρα ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ, πέντε
στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος 3
πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξη-
ρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.
ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ 4
κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν
πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος,
ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι.
Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη 5 Ζ'
ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς 6
κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον
ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;
ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον 7
οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ
με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι
n Matt. 9. 6. Marc. 2. 11. Luc. 5. 24. ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. [n]λέγει 8
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειραι, ἆρον τὸν κράββα-
o Infr. 9. 14. τόν σου, καὶ περιπάτει. [o]καὶ εὐθέως ἐγένετο 9
ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἦρε τὸν κράββατον
αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν
p Exod. 20. 10. Deut. 5. 13. Neh. 13. 19. Jer. 17. 21, &c. Matt. 12. 2. Marc. 2. 24. Luc. 6. 2. ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. [p]Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι 10
τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἔξ-
εστί σοι ἆραι τὸν κράββατον. ἀπεκρίθη αὐ- 11 λθ/ι
τοῖς, Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν,
Ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει.
ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ 12
εἰπών σοι, Ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ
περιπάτει; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ 13
γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ
q Matt. 12. 45. infr. 8. 11. τόπῳ. [q]Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰη- 14

σοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἴδε ὑγιὴς
γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί
15 σοι γένηται. ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀν-
ήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ
ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.
16 Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰου-
δαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα
17 ἐποίει ἐν σαββάτῳ. [r] ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρί- r Infr. 14. 10.
νατο αὐτοῖς, Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζε-
18 ται, κἀγὼ ἐργάζομαι. [s] διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον s Infr. 7. 19. et 8. 38. et 9.
ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ 4. et 10. 33. Phil. 2. 6.
μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα
ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ
19 Θεῷ. [t] ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν t Infr. ver. 30. et 8. 38.
αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ
υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν, ἐὰν μήτι βλέπῃ
τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ,
20 ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. [u] ὁ γὰρ πα- u Supr. 3. 37.
τὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ
ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐ-
21 τῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ
πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω
22 καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. [x] οὐδὲ γὰρ ὁ x Matt. 11. 27. et 28. 18.
πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν supr. 3. 35. Infr. 17. 2.
23 δέδωκε τῷ υἱῷ· [y] ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, Act. 17. 31. y 1 Joh. 2. 23.
καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν
υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐ-
μα 24 τόν. [z] Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λό- z Supr. 3. 18. Infr. 6. 40, 47.
γον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί et 8. 51. Rom. 8. 24. Eph. 2.
με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρ- 6. 1 Joh. 3. 14. Luc. 23. 43.
χεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς

a Eph. 2. 1, 5. 1 Tim. 5. 6. Apoc. 3. 1. Rom. 6. 4. Gal. 2. 20.

τὴν ζωήν. [a]Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρ- 25 μα ι
χεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκού-
σονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ
ἀκούσαντες ζήσονται. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ 26
ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ
ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν 27
αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου

b Dan. 12. 2. 1 Cor. 15. 52. 1 Thess. 4. 16.

ἐστί. [b]μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται 28
ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκού-

c Matt. 25. 46.

σονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, [c]καὶ ἐκπορεύσον- 29
ται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν
ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνά-

d Supr. v. 19. Infr. 6. 38.

στασιν κρίσεως. [d]οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν 30 μβ α
ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ
ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ
θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-

e Infr. 8. 14.

ψαντός με πατρός. [e]Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ 31 μγ ι
ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

f Esa. 42. 1. Matt. 3. 17. et 17. 5.

[f]ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα 32
ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ
περὶ ἐμοῦ.

g Supr. 1. 19.

[g]Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ 33
μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ· ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ 34
ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ
ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖνος ἦν ὁ 35
λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθε-
λήσατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ

h Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc. 1. 11. et 9. 7. Luc. 3. 22. et 9. 35. supr. 1. 33. Infr. 6. 27. et 8. 18. et 10. 25. et 12. 28. 2 Pet. 1. 17.

αὐτοῦ. [h]ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω 36
τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πα-
τὴρ ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με

μδ γ 37 ἀπέσταλκε· [i]καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτὸς
μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ
ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε.
με ι 38 καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν
ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς
39 οὐ πιστεύετε. [k]Ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι
ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν,
καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ·
40 καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν
41 ἔχητε. Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω·
42 ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ
43 οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ
με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ,
44 ἐκεῖνον λήψεσθε. [l]πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦ-
σαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ
τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζη-
45 τεῖτε; μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν
πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν,
46 Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. [m]εἰ γὰρ ἐπι-
στεύετε Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ
47 ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου
γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥή-
μασι πιστεύσετε;

μς α 6 ΜΕΤΑ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν
τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος·
2 καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἑώρων
αὐτοῦ τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούν-
μζ γ 3 των. ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ
λη α 4 ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. [n]ἦν
δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.

i Exod. 33. 20. Deut. 4. 12. 1 Tim. 6. 16. 1 Joh. 4. 12.
k Esa. 8. 20. et 34. 16. Luc. 16. 29. Act. 17. 11. Deut. 18. 15. Luc. 24. 27. supr. 1. 46.
l Infr. 12. 43. Rom. 2. 29.
m Gen. 3. 15. et 22. 18. et 49. 10. Deut. 18. 15.
n Exod. 12. 18. Lev. 23. 5. Num. 28. 16. Deut. 16. 1.

o Matt. 14. 15. Marc. 6. 35. Luc. 9. 12. ᵒἘπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ 5 — κ / μδ / α
θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς
αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον, Πόθεν ἀγο-
ράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; τοῦτο 6
δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί
ἔμελλε ποιεῖν. ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος, 7
Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐ-
τοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ. λέ- 8
γει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας
p 2 Reg. 4. 43. ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, ᵖἜστι παιδάριον 9
ἓν ὧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ
δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσού-
τους; εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε τοὺς ἀν- 10
θρώπους ἀναπεσεῖν· ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν
τῷ τόπῳ. ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀρι-
q 1 Sam. 9. 13. θμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. ᑫἔλαβε δὲ τοὺς 11
ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας, διέδωκε
τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμέ-
νοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθε-
λον. ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθη- 12
ταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα
κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. συνήγαγον 13
οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμά-
των ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ
r Deut. 18. 15. Luc. 7. 16. et 24. 19. supr. 1. 21. et 4. 19. infr. 7. 40. ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. ʳοἱ οὖν ἄν- 14 — γ / ι
θρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς,
ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφή-
της ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς οὖν 15
γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν
αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώ-
ρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

θ' 16 ˢὩς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθη- s Matt. 14. 22. Marc. 6. 47.
ια/δ 17 ταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες
εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης
εἰς Καπερναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει,
18 καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ἥ τε
θάλασσα, ἀνέμου μεγάλου πνέοντος, διηγεί-
19 ρετο. ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσι-
πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν πε-
ριπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ
20 πλοίου γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. ὁ δὲ λέ-
21 γει αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ἤθελον
οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως
τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπ-
ῆγον.

ιβ/ι 22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς
θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν
ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι
23 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον, ἄλλα δὲ ἦλθε
πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου
ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος
24 τοῦ κυρίου· ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰη-
σοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
ἐνέβησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον
25 εἰς Καπερναοὺμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. καὶ
εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον
26 αὐτῷ, Ῥαββὶ, πότε ὧδε γέγονας; ἀπεκρίθη
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ'
ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε.

[t] ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, 27
ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰ-
ώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει·
τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός. εἶ- 28
πον οὖν πρὸς αὐτὸν, Τί ποιοῦμεν, ἵνα ἐργα-
ζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; [u] ἀπεκρίθη ὁ Ἰη- 29
σοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον
τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν
ἐκεῖνος. [x] εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ 30 νγ ζ
σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι;
τί ἐργάζῃ; [y] οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφα- 31 νδ ι
γον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον,
Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.
εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω 32
ὑμῖν, Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν
τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ὁ 33
γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Εἶ- 34
πον οὖν πρὸς αὐτὸν, Κύριε, πάντοτε δὸς
ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. [z] εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ 35 νε α
Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρ-
χόμενος πρός με, οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πι-
στεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ἀλλ' 36
εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πι-
στεύετε. πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς 37 νϛ ι
ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ
ἐκβάλω ἔξω· [a] ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρα- 38 νζ α
νοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. [b] τοῦτο δέ 39
ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρὸς,

t Supr. 1. 32. et 4. 14. et 5. 37. infr. ver. 40, 54. et 8. 18. Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc. 1. 11. et 9. 7. Luc. 3. 22. et 9. 35. 2 Pet. 1. 17.
u 1 Joh. 3. 23.
x Matt. 12. 38. et 16. 1. Marc. 8. 11. Luc. 11. 29. 1 Cor. 1. 22.
y Exod. 16. 4, 14. Num. 11. 7. Psal. 78. 24. Sap. 16. 20. 1 Cor. 10. 3.
z Eccl. 24. 29. Esa. 55. 1. supr. 4. 14. infr. 7. 37.
a Matt. 26. 39. Marc. 14. 36. Luc. 22. 42. supr. 4. 34. et 5. 30.
b Infr. 10. 28. et 17. 12. et 18. 9.

ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ,
ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
νη ι 40 [c] τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός c Supr. 3. 15, 16.
με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων
εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω
νθ α 41 αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυζον
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγώ
42 εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. [d] καὶ d Matt. 13. 55.
ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰω- Marc. 6. 3. Luc. 4. 22.
σήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν
μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος, Ὅτι ἐκ τοῦ
ξ ι 43 οὐρανοῦ καταβέβηκα; ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλή-
44 λων. οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ
ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτὸν, καὶ ἐγὼ
45 ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. [e] ἔστι e Esa. 54. 13. Jer. 31. 34.
γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται Hebr. 8. 10. et 10. 16.
πάντες διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ. πᾶς οὖν ὁ ἀκού-
σας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται
ξα γ 46 πρός με· [f] οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τίς ἑώρακεν· f Matt. 11. 27. Luc. 10. 22.
εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν supr. 1. 18.
ξβ ι 47 πατέρα. [g] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων g Supr. 3. 16, 18, 36.
48 εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος
ξγ α 49 τῆς ζωῆς. [h] οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάν- h Exod. 16.
ξδ ι 50 να ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον· οὗτός ἐστιν ὁ 15. Num. 11. 7. Ps. 78. 24. 1 Cor. 10. 5.
ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τὶς Heb. 3. 16, 19.
ξε α 51 ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. [i] ἐγώ εἰμι ὁ i Supr. 3. 13.
ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν
τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς
τὸν αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ
σάρξ μου ἐστὶν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ

k Supr. 3. 9. κόσμου ζωῆς. [k]Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλή- 52 ξς ι
λους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς δύναται οὗ-
l Matt. 26. 26. 1 Cor. 11, 23, &c. τος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; [l]εἶπεν 53
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
θρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε
m Supr. 4. 14. ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. [m]ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, 54
καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον,
καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ 55 ξδ
αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις. ὁ τρώγων μου 56 α
τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ ξη ι
μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ 57
ζῶν πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ
n Supr. 3. 13. τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. [n]οὗτός 58
ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ
καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ
ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζή-
σεται εἰς τὸν αἰῶνα. ταῦτα εἶπεν ἐν συν- 59
αγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ.

Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν 60
αὐτοῦ εἶπον, Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος·
τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰη- 61
σοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς
o Supr. 3. 13. Marc. 16. 19. Luc. 24. 51. Act. 1. 9. Eph. 4. 8. σκανδαλίζει; [o]ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ 62 ξθ α
ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον.
p 2 Cor. 3. 6. [p]τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ 63 ο δ
ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
q Sup. 2. 25. infr. 13. 11. πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν. [q]ἀλλ' εἰσὶν ἐξ 64 οα ι
ὑμῶν τινὲς οἳ οὐ πιστεύουσιν. ᾔδει γὰρ ἐξ

ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύον-
οβ/δ 65 τες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. [r] Καὶ [r] Supr. v. 44.
ἔλεγε, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύ-
ναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον
ογ/ι 66 αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου. Ἐκ τούτου πολ-
λοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπί-
67 σω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. εἶ-
πεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς
οδ/α 68 θέλετε ὑπάγειν; [s] ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων [s] Act. 5. 20.
Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥή-
69 ματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· [t] καὶ ἡμεῖς πεπι- [t] Matt. 16. 16. Marc. 8. 29.
στεύκαμεν, καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χρι- Luc. 9. 20. infr. 11. 27.
οε/ι 70 στὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. [u] ἀπεκρίθη [u] Luc. 6. 13. infr. 8. 44.
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα
ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν;
71 Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην·
οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν
ἐκ τῶν δώδεκα.

7 ΚΑΙ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν
τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι
2 ἀποκτεῖναι. [x] Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν [x] Lev. 23. 34.
3 Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. [y] εἶπον οὖν πρὸς [y] Matt. 12. 46. Marc. 3. 31.
αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, Act. 1. 14.
καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθη-
ταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς·
4 οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐ-
τὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φα-
5 νέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. [z] οὐδὲ γὰρ οἱ [z] Marc. 3. 21.
6 ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Λέγει
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω

ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος 32 οθ
περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν οἱ φαρι- α
σαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσω-
r Infr. 13. 33. et 16. 16. σιν αὐτόν. [r]εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι 33 π
μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω ι
s Infr. 8. 21. et 13. 33. πρὸς τὸν πέμψαντά με. [s]ζητήσετέ με, καὶ 34 πα
οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ ι
δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς 35
ἑαυτοὺς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι
ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν δια-
σπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ
διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; τίς ἐστιν οὗτος ὁ 36
λόγος ὃν εἶπε, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρή-
σετε· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε
ἐλθεῖν;

t Lev. 23. 36. Esa. 55. 1. supr. 4. 14. et 6. 35. Apoc. 22. 17. [t]Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς 37
ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε λέγων,
Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω·
u Deut. 18. 15. Esa. 12. 3. et 44. 3. supr. 4. 14. [u]ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, 38
ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδα-
x Joel 2. 28. Act. 2. 17. infr. 16. 7. τος ζῶντος. [x]τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύ- 39
ματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες
εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ
y Deut. 18. 15. Matt. 21. 46. Luc. 7. 16. supr. 1. 21. et 4. 42. et 6. 14. Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. [y]πολλοὶ οὖν ἐκ 40 πβ
τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον, ζ
Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. [z]ἄλλοι 41 πγ
z Supr. 1. 41. infr. ver. 52. ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. ἄλλοι δὲ ε
ἔλεγον, Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς
a Psal. 132. 11. Mich. 5. 2. Matt. 2. 5. Luc. 2. 4. 1 Sam. 16. 1, 4. ἔρχεται; [a]οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ 42
σπέρματος Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώ-
μης ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται;

πδ/ι 43 [b]σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν, b Infr. 9. 16. et 10. 19.
πε/δ 44 τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτὸν, ἀλλ'
πς/ι 45 οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. ἦλθον
οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ φα-
ρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διατί οὐκ
46 ἠγάγετε αὐτόν; ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται,
Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος ὡς οὗ-
47 τος ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ
48 φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; [c]μή c Infr. 12. 42. 1 Cor. 1. 20. et 2. 8. Act. 6. 7.
τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, ἢ
49 ἐκ τῶν φαρισαίων; ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ
50 γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι. [d]λέ- d Supr. 3. 2.
γει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς
51 πρὸς αὐτὸν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν, [e]Μὴ ὁ νόμος e Exod. 23. 1. Lev. 19. 15. Deut. 1. 17. et 17. 4, 8. et 19. 15.
ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ
52 παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; [f]ἀπ- f Esa. 9. 1, 2. Matt. 4. 15. supr. 1. 46.
εκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς
Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι προφή-
53 της ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται. καὶ
ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8 ΙΗΣΟΥΣ δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν
2 Ἐλαιῶν· ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ
ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ
3 καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσι δὲ οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυν-
αῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαν-
4 τες αὐτὴν ἐν μέσῳ, λέγουσιν αὐτῷ, Διδά-
σκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ
5 μοιχευομένη. [g]ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν g Lev. 20. 10. Deut. 22. 22.
ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ
6 οὖν τί λέγεις; τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες

αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ
Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς
Deut. 7. 7. τὴν γῆν· [h] ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν, 7
ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ὁ ἀναμάρτητος
ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω.
καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 8
οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως 9
ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς ἀρξάμενοι
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ
κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν
μέσῳ ἑστῶσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ 10
μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν
αὐτῇ, Ἡ γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί
σου; οὐδείς σε κατέκρινεν; ἡ δὲ εἶπεν, Οὐ- 11
δεὶς, κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ
ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἁμάρ-
τανε.

i Supr. 1. 5, 9. infr. 9. 5. et 12. 46. [i] Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε λέ- 12
γων, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκο-
λουθῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκο-
τίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. εἶπον οὖν 13
αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς·
k Supr. 5. 31. ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. [k] ἀπεκρίθη 14
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ
περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου·
ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς
δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω.
ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω 15
οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ 16
ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ'
l Deut. 17. 6. et 19. 15. ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. [l] καὶ ἐν τῷ 17

νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀν- Matt. 18. 16. 2 Cor. 13. 1.
18 θρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ἐγώ εἰμι Hebr. 10. 28.
ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ
πς 19 ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ἔλεγον οὖν αὐτῷ,
γ Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς,
Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ
ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν.
πη 20 [m]ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ m Supr. 7. 8, 30.
α γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐ-
δεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα
αὐτοῦ.
πθ 21 [n]Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ n Supr. 7. 34. infr. 13. 33.
ι ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ
ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς
22 οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι,
Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει, Ὅπου ἐγὼ
23 ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν
ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ,
24 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἶπον
οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι,
25 ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον
οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
26 σοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ, τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. [o]πολ- o Supr. 7. 28.
λὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ
πέμψας με ἀληθής ἐστι, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ'
27 αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. οὐκ ἔγνω-
28 σαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. εἶπεν οὖν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι,

καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδὲν, ἀλλὰ καθὼς ἐδί-
δαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ. καὶ ὁ 29
πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέ με
μόνον ὁ πατὴρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ
ποιῶ πάντοτε. ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολ- 30
λοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπι- 31
στευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μεί-
νητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί
μου ἐστέ· καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ 32
ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπεκρίθησαν αὐ- 33
τῷ, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δε-
δουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι
ἐλεύθεροι γενήσεσθε; [p] ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 34
Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ
ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρ-
τίας. ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς 35
τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ἐὰν 36
οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθε-
ροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· 37
ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ
ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ 38
τῷ πατρί μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωρά-
κατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε. ἀπεκρί- 39
θησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀ-
βραάμ ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ
τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ
ἐποιεῖτε ἄν. νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, 40
ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα,
ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ
οὐκ ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ 41

p Rom. 6. 16. 2 Petr. 2. 19.

πατρὸς ὑμῶν. εἶπον οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ
πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχο-
42 *μεν, τὸν Θεόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,*
Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ·
ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ
γὰρ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἐκεῖνός με
43 *ἀπέστειλε. διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ*
γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λό-
44 *γον τὸν ἐμόν.* [q] *ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβό-* q 1 Joh. 3. 8. Judæ ver. 6.
λου ἐστὲ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς
ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος
ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν·
ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ
ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης
45 *ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν*
46 *ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ*
ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ δὲ ἀλή-
θειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι;
47 [r] *ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ* r 1 Joh. 4. 6.
ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ
48 *τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.* [s] *ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ* s Supr. 7. 20. infr. 10. 20.
Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγομεν
ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον
49 *ἔχεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ*
ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς
50 *ἀτιμάζετέ με. ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν*
51 *μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ἀμὴν ἀμὴν*
λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρή-
σῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.
52 *Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν*
ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ

προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον
μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσεται θανάτου εἰς τὸν
αἰῶνα. μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν 53
Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται
ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς; ἀπεκρίθη 54
Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτὸν, ἡ δόξα
μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξά-
ζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι Θεὸς ὑμῶν ἐστι,
καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτὸν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· 55
καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτὸν, ἔσομαι
ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτὸν, καὶ
τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ 56
ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν
ἐμήν· καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη. εἶπον οὖν οἱ Ἰου- 57
δαῖοι πρὸς αὐτὸν, Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις,
καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη- 58
σοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ
t Infr. 10. 31. γενέσθαι, ἐγὼ εἰμί. [t] ἦραν οὖν λίθους ἵνα 59
βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ
ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐ-
τῶν· καὶ παρῆγεν οὕτως.

Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ 9 Ι'
γενετῆς. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐ- 2
τοῦ λέγοντες, Ῥαββὶ, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ
οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ἀπ- 3
εκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ
γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα
τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ 4
ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν·
ἔρχεται νὺξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι.
u Supr. 1. 5, 9. et 8. 12. [u] ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. 5

6 ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε χαμαὶ, καὶ ἐποίησε πη- Infr. 12. 35, 46.
λὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πη-
7 λὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, Ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν
τοῦ Σιλωάμ· ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος.
ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.
8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν
τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, Οὐχ οὗ-
9 τός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; ἄλλοι
ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ, Ὅτι
ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν, Ὅτι ἐγώ
10 εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἀνεῴχθησάν
11 σου οἱ ὀφθαλμοί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶ-
πεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς, πηλὸν
ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς,
καὶ εἶπέ μοι, Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν
τοῦ Σιλωὰμ, καὶ νίψαι. ἀπελθὼν δὲ καὶ νι-
12 ψάμενος, ἀνέβλεψα. εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ
ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει, Οὐκ οἶδα.
13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους, τόν
14 ποτὲ τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον, ὅτε τὸν πη-
λὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ
15 τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν
καὶ οἱ φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶ-
πεν αὐτοῖς, Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλ-
16 μούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. ἔλεγον
οὖν ἐκ τῶν φαρισαίων τινὲς, Οὗτος ὁ ἄνθρω-
πος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββα-
τον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον, Πῶς δύναται
ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν;
17 καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσι τῷ τυφλῷ

πάλιν, Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ
σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὅτι προ-
φήτης ἐστίν. οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰου- 18
δαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλε-
ψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ
τοῦ ἀναβλέψαντος· καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέ- 19
γοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς
λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι
βλέπει; ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ 20
καὶ εἶπον, Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν 21
βλέπει, οὐκ οἴδαμεν· ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ
τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς
ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ
x Infr. 12. 42. αὐτοῦ λαλήσει. [x] ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐ- 22
τοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ
συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν
ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται.
διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον, Ὅτι ἡλικίαν 23
ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ἐφώνησαν οὖν ἐκ 24
δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ
εἶπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδα-
μεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν.
ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Εἰ ἁμαρτωλός 25
ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν,
ἄρτι βλέπω. εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν, Τί ἐποίησέ 26
σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ἀπ- 27
εκρίθη αὐτοῖς, Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκού-
σατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς
θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; ἐλοιδόρη- 28
σαν οὖν αὐτὸν, καὶ εἶπον, Σὺ εἶ μαθητὴς ἐκεί-

νου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί.
29 [y]ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωσῇ λελάληκεν ὁ Θεός· y Supr. 8. 14.
30 τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ἀπεκρίθη
ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν γὰρ τούτῳ
θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν
31 ἐστὶ, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. [z]οἴ- z Prov. 15. 29. et 28. 9. Esa. 1. 15.
δαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει·
ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέλημα αὐ-
32 τοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ
ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ
33 γεγεννημένου. εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ,
34 οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ἀπεκρίθησαν καὶ
εἶπον αὐτῷ, Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος,
καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν
35 ἔξω. Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐ-
τὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ
36 πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; ἀπεκρίθη
ἐκεῖνος καὶ εἶπε, Τίς ἐστι, κύριε, ἵνα πιστεύσω
37 εἰς αὐτόν; εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καὶ ἑώρα-
κας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός
38 ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω κύριε· καὶ προσ-
39 εκύνησεν αὐτῷ. [a]καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς a Supr. 3. 19. infr. 12. 47.
κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα
οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες
40 τυφλοὶ γένωνται. καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν φαρι-
σαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον
41 αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; [b]εἶπεν b Infr. 15. 22.
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴ-
χετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε, Ὅτι βλέπο-
μεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

10 ΑΜΗΝ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμε-

νος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβά-
των, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέ-
πτης ἐστὶ καὶ λῃστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ 2
τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων. τούτῳ 3
ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φω-
νῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ
κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. καὶ ὅταν τὰ 4
ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πο-
ρεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι
οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ 5
μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐ-
τοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φω-
νήν. ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ 6
Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ
ἐλάλει αὐτοῖς.

Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν 7
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν
προβάτων. πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον, 8
κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν
αὐτῶν τὰ πρόβατα. ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' 9
ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσ-
ελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρή-
σει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ 10
καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν
ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσιν. [c]Ἐγώ εἰμι ὁ 11
ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυ-
χὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. ὁ 12
μισθωτὸς δὲ, καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ
τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμε-
νον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ
ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει τὰ πρό-

c Esa. 40. 11. Ezech. 34. 23. et 37. 24.

13 βατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός
ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.
14 ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· καὶ γινώσκω τὰ
ζ 15 ἐμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν, καθὼς
γ γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πα-
τέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν
ια 16 προβάτων. [d]καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ d Ezech. 37. 28.
δ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ
ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ
ιβ 17 γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. διὰ τοῦτο
ι ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυ-
18 χήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς αἴρει
αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ'
ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, καὶ ἐξ-
ουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν
19 ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. Σχί-
σμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ
20 τοὺς λόγους τούτους. [e]ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ e Supr. 7. 20. et 8. 48, 52.
αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ
21 ἀκούετε; ἄλλοι ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα
οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύνα-
ται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

22 [f]ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱερο- f 1 Macch. 4. 59.
23 σολύμοις, καὶ χειμὼν ἦν· καὶ περιεπάτει ὁ
Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶν-
24 τος. ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ
ἔλεγον αὐτῷ, Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴ-
ρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥη-
25 σίᾳ. [g]ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, g Supr. 5. 36. Infr. ver. 38.
καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν
τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ

υπνίσω αὐτόν. εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 12
Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. εἰρήκει δὲ 13
ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι
δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου
λέγει. τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤ- 14
ῥησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανε· καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, 15
ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγω-
μεν πρὸς αὐτόν. εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγό- 16
μενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν
καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς, εὗρεν αὐτὸν τέσσα- 17
ρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ 18
ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ
σταδίων δεκαπέντε· καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰου- 19
δαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν
καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκου- 20
σεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ·
Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ 21
Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ
ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. ἀλλὰ καὶ νῦν 22
οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν, δώσει σοι
ὁ Θεός. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσε- 23
p Supr. 5. 29. ται ὁ ἀδελφός σου. [p]λέγει αὐτῷ Μάρθα, Οἶδα 24
ὅτι ἀναστήσεται, ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ
ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 25
εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. ὁ πιστεύων εἰς
q Supr. 6. 35. ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· [q]καὶ πᾶς ὁ ζῶν 26
καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν
r Matt. 16. 16. supr. 4. 42. et 6. 69. αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; [r]λέγει αὐτῷ, Ναὶ 27
κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς,

ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
28 καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε καὶ ἐφώνησε Μα-
ρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰποῦσα, Ὁ
29 διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη
ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς
30 αὐτόν. οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν
31 αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες
μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι
αὐτὴν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη
καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες,
Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.
32 ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς,
ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ,
λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπ-
33 έθανέ μου ὁ ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν
αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ
Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύ-
34 ματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν, καὶ εἶπε, Ποῦ τε-
35 θείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου
36 καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν
37 οἱ Ἰουδαῖοι, Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. [s]τινὲς [s] Supr. 9. 6.
δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ
ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποι-
38 ῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν
πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ
μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπ-
39 έκειτο ἐπ' αὐτῷ. λέγει ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν
λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος
Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ
40 ἐστι. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι,

ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ
Θεοῦ; ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς 41
κείμενος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἄνω, καὶ εἶπε, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι
ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου 42
ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα
εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστει-
λας. καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύ- 43
γασε, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. καὶ ἐξῆλθεν ὁ 44
τεθνηκὼς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας
κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέ-
δετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτὸν,
καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες 45
πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν
ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. τινὲς δὲ 46
ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς φαρισαίους, καὶ
εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. [t] συν- 47
ήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι
συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗ-
τος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. ἐὰν 48
ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν
εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ
ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.
εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν 49
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ
οἴδατε οὐδέν· [u] οὐδὲ διαλογίζεσθε, ὅτι συμ- 50
φέρει ἡμῖν, ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ
τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.
τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιε- 51
ρεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν

t Matt. 26. 3. Marc. 14. 1. Luc. 22. 2.

u Infr. 18. 14.

ὅτι ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ
52 ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ᾽
ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα
53 συναγάγῃ εἰς ἕν. ἀπ᾽ ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας
συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.
ιε δ 54 Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν
τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν
χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῒμ λεγο-
μένην πόλιν, κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθη-
ιϛ α 55 τῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰου-
δαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα
ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν
ιζ ι 56 ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλε-
γον μετ᾽ ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, Τί
δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;
57 δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρι-
σαῖοι ἐντολὴν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι,
μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.
12 [x] Ο ΟΥΝ Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πά- x Matt. 26. 6. Marc. 14. 3.
σχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ
ιη α 2 τεθνηκὼς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐποίησαν
οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει·
ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων
ΙΒ′ 3 αὐτῷ. [y] Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύ- y Supr. 11. 2.
ρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν
αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπλη-
ΙΓ′ 4 ρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει οὖν εἷς
ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος
Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι,
5 Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων

z Infr. 13. 29. δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ᶻεἶπε δὲ τοῦ- 6
το, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ,
ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον
εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν 7
ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτὴν, εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ
a Deut. 15. 11. Matt. 26. 11. Marc. 14. 7. ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. ᵃτοὺς 8
πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ
δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων 9 ϟθ ι
ὅτι ἐκεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν
μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν
ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχ- 10
ιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν·
ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, 11
καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

b Matt. 21. 8. Marc. 11. 7. Luc. 19. 35. ᵇΤῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς 12 ρ α
τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς
c Psal. 118. 25, 26. εἰς Ἱεροσόλυμα, ᶜἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοι- 13
νίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ
ἔκραζον, Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι κυρίου ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.
εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' 14 ΙΔ'
d Zach. 9. 9. αὐτὸ, καθώς ἐστι γεγραμμένον, ᵈΜὴ φοβοῦ, 15 ρα δ
θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ταῦτα δὲ οὐκ 16 ρβ ι
ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ'
ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι
ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα
ἐποίησαν αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν 17
μετ' αὐτοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ
τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·

18 διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι
ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.
19 οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, Θεω-
ρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος
ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
ΙΕ' 20 Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαι-
21 νόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗ-
τοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθ-
σαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέ-
γοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.
22 ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ
πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ
ργ δ 23 Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέ-
γων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς
ρδ ι 24 τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν
ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ,
ρε γ 25 πολὺν καρπὸν φέρει. [e] ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν e Matt. 10. 39. et 16. 25.
αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν Marc. 8. 35. Luc. 9. 24.
ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν et 17. 33.
ρς ι 26 αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. [f] ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ f Infr. 14. 3. et 17. 24.
τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, 1 Thess. 4. 17.
ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν τις
ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.
ρζ δ 27 Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω;
πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ
ρη ι 28 διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ,
δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω.
29 ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε
βροντὴν γεγονέναι. ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος

αὐτῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 30
πεν, Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ
g Infr. 16. 11. δι' ὑμᾶς. [g]νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τού- 31
του· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβλη-
h Supr. 3. 14. θήσεται ἔξω· [h]κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, 32
πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. τοῦτο δὲ 33
ἔλεγε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀπο-
i 2 Sam. 7. 13. Psal. 89. 30, 37. et 110. 4. Esa. 9. 6, 7. Ezech. 37. 25. Dan. 2. 44. et 7. 14, 27. θνήσκειν. [i]ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς 34
ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει
εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι δεῖ
ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν
k Supr. 1. 9. οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; [k]εἶπεν οὖν αὐ- 35
τοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς
μεθ' ὑμῶν ἐστι. περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς
ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ ὁ
περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπά-
γει. ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ 36
φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλη-
σεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐ-
τῶν.

Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμ- 37
προσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν·
l Esa. 53. 1. Rom. 10. 16. [l]ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πλη- 38
ρωθῇ, ὃν εἶπε, Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ
ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκα-
λύφθη; διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, 39 ρθ
m Esa. 6. 9. Matt. 13. 14. Marc. 4. 12. Luc. 8. 10. Act. 28. 26. Rom. 11. 8. ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, [m]Τετύφλωκεν αὐ- 40 α
τῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν
τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς,
καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ
ἰάσωμαι αὐτούς. ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτε 41 ρι ι

εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐ-
42 τοῦ· ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολ-
λοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς
φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυν-
43 άγωγοι γένωνται. [n]ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν n Supr. 5. 44.
τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ
Θεοῦ.

ρια α 44 [o]Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων o 1 Pet. 1. 21.
εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν
45 πέμψαντά με· καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν
ριβ ι 46 πέμψαντά με. [p]ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον p Supr. 1. 5, 9. et 3. 19. et 8. 12. et 9. 5.
ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ
47 σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. [q]καὶ ἐάν τις μοῦ ἀκούσῃ q Supr. 3. 17. Marc. 16. 16.
τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω
αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον,
48 ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ
καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν
κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος
49 κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. [r]ὅτι ἐγὼ r Infr. 14. 10.
ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με
πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε, τί εἴπω καὶ
50 τί λαλήσω· καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ
αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴ-
ρηκέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ.

13 [s]ΠΡΟ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ s Matt. 26. 1. Marc. 14. 1. Luc. 22. 1.
Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα με-
ταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα,
ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς
ιγ θ 2 τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. καὶ δείπνου γενο-
μένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν
καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐ-

t Matt. 28. 18. supr. 3. 35. infr. 17. 2. τὸν παραδῷ, [t]εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα δέ- 3 ιϛ′
δωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ριδ γ
ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει·
ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμά- 4 ριε ι
τια, καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν·
εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο 5
νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσ-
σειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ἔρχεται 6
οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ
ἐκεῖνος, Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὃ ἐγὼ 7
ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ
ταῦτα. λέγει αὐτῷ Πέτρος, Οὐ μὴ νίψῃς 8
τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις
μέρος μετ' ἐμοῦ. λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, 9
Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ
u Infr. 15. 3. τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. [u]λέγει αὐτῷ ὁ 10
Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς
πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος· καὶ
ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ᾔδει 11
γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν,
Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.

Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ 12
ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶ-
πεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;
x Matt. 23. 8, 10. 1 Cor. 8. 6. [x]ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ κύ- 13 ριϛ γ
ριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. εἰ οὖν 14 ριζ ι
ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ
διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νί-
πτειν τοὺς πόδας. ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα 15

ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς
ριη γ 16 ποιῆτε. [y] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι y Infr. 15. 20. Matt. 10. 24. Luc. 6. 40.
δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπό-
17 στολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. εἰ
ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.
ριθ ι 18 οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω, ἐγὼ οἶδα οὓς
ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, [z] Ὁ z Psal. 41. 9.
τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ
19 τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ
τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε
ρκ α 20 ὅτι ἐγώ εἰμι. [a] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ a Matt. 10. 14.
λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ
δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά
με.
ρκα δ 21 [b] Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ b Matt. 26. 21. Marc. 14. 18. Luc. 22. 21.
πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν, Ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει
ρκβ α 22 με. ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ,
ρκγ ι 23 ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. [c] ἦν δὲ ἀνα- c Infr. 21. 20.
κείμενος εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ
24 τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν
τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη
25 περὶ οὗ λέγει. ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ
στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, Κύριε, τίς
ρκδ θ 26 ἐστιν; ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν
ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. καὶ ἐμ-
βάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος
ρκε ι 27 Ἰσκαριώτῃ. καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσ-
ῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ
28 ὁ Ἰησοῦς, Ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. τοῦτο
δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν

ὑπνίσω αὐτόν. εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 12
Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. εἰρήκει δὲ 13
ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι
δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου
λέγει. τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤ- 14
ῥησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανε· καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, 15
ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγω-
μεν πρὸς αὐτόν. εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγό- 16
μενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν
καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς, εὗρεν αὐτὸν τέσσα- 17
ρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ 18
ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ
σταδίων δεκαπέντε· καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰου- 19
δαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν
καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκου- 20
σεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ·
Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ 21
Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ
ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. ἀλλὰ καὶ νῦν 22
οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν, δώσει σοι
ὁ Θεός. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσε- 23
p Supr. 5. 29. ται ὁ ἀδελφός σου. [p]λέγει αὐτῷ Μάρθα, Οἶδα 24
ὅτι ἀναστήσεται, ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ
ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 25
εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. ὁ πιστεύων εἰς
q Supr. 6. 35. ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· [q]καὶ πᾶς ὁ ζῶν 26
καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν
r Matt. 16. 16. supr. 4. 42. et 6. 69. αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; [r]λέγει αὐτῷ, Ναὶ 27
κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς,

ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
28 καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε καὶ ἐφώνησε Μα-
ρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰποῦσα, Ὁ
29 διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη
ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς
30 αὐτόν. οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
κώμην, ἀλλ᾽ ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν
31 αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες
μετ᾽ αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι
αὐτὴν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη
καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες,
Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.
32 ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς,
ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ,
λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπ-
33 έθανέ μου ὁ ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν
αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ
Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύ-
34 ματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν, καὶ εἶπε, Ποῦ τε-
35 θείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου
36 καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν
37 οἱ Ἰουδαῖοι, Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. [s]τινὲς [s] Supr. 9. 6.
δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ
ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποι-
38 ῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν
πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ
μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπ-
39 έκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ. λέγει ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν
λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος
Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ
40 ἐστι. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι,

ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ
Θεοῦ; ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς 41
κείμενος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἄνω, καὶ εἶπε, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι
ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου 42
ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα
εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστει-
λας. καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύ- 43
γασε, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. καὶ ἐξῆλθεν ὁ 44
τεθνηκὼς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας
κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέ-
δετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτὸν,
καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες 45
πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν
ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. τινὲς δὲ 46
ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς φαρισαίους, καὶ
t Matt. 26. 3. Marc. 14. 1. Luc. 22. 2. εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. [t]συν- 47
ήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι
συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗ-
τος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. ἐὰν 48
ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν
εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ
ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.
εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν 49
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ
u Infr. 18. 14. οἴδατε οὐδέν· [u]οὐδὲ διαλογίζεσθε, ὅτι συμ- 50
φέρει ἡμῖν, ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ
τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.
τοῦτο δὲ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιε- 51
ρεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν

ὅτι ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ
52 ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ'
ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα
53 συναγάγῃ εἰς ἕν. ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας
συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.
ιε 54 Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν
δ τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν
χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγο-
μένην πόλιν, κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθη-
ις 55 τῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰου-
α δαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα
ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν
ιζ 56 ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλε-
ι γον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, Τί
δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;
57 δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρι-
σαῖοι ἐντολὴν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι,
μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.
12 [x] Ο ΟΥΝ Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πά- x Matt. 26. 6. Marc. 14. 3.
σχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ
ιη 2 τεθνηκὼς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐποίησαν
α οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει·
ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων
ΙΒ' 3 αὐτῷ. [y] Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύ- y Supr. 11. 2.
ρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς
πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν
αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπλη-
ΙΓ' 4 ρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει οὖν εἷς
ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος
Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι,
5 Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων

z Infr. 13. 29. δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; [z]εἶπε δὲ τοῦ- 6
το, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ,
ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον
εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν 7
ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν, εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ
a Deut. 15. 11. Matt. 26. 11. Marc. 14. 7. ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. [a]τοὺς 8
πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ
δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων 9 ρθ ι
ὅτι ἐκεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν
μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν
ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχ- 10
ιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν·
ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, 11
καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

b Matt. 21. 8. Marc. 11. 7. Luc. 19. 35. [b]Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς 12 ρ α
τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς
c Psal. 118. 25, 26. εἰς Ἱεροσόλυμα, [c]ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοι- 13
νίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ
ἔκραζον, Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι κυρίου ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.
εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' 14 ΙΔ'
d Zach. 9. 9. αὐτό, καθώς ἐστι γεγραμμένον, [d]Μὴ φοβοῦ, 15 ρα δ
θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ταῦτα δὲ οὐκ 16 ρβ ι
ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ'
ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι
ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα
ἐποίησαν αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν 17
μετ' αὐτοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ
τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·

18 διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι
ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.
19 οἱ οὖν φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, Θεω-
ρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος
ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
ΙΕ' 20 Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαι-
21 νόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗ-
τοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθ-
σαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέ-
γοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.
22 ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ
πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ
ρ̄γ δ 23 Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέ-
γων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς
ρ̄δ ι 24 τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν
ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ,
ρ̄ε γ 25 πολὺν καρπὸν φέρει. [e] ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν e Matt. 10. 39. et 16. 25.
αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν Marc. 8. 35. Luc. 9. 24.
ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν et 17. 33.
ρ̄ϛ ι 26 αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. [f] ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ f Infr. 14. 3. et 17. 24.
τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, 1 Thess. 4. 17.
ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν τις
ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.
ρ̄ζ δ 27 Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω;
πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ
ρ̄η ι 28 διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. πάτερ,
δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω.
29 ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε
βροντὴν γεγονέναι. ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος

αὐτῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 30
πεν, Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ
g Infr. 16. 11. δι' ὑμᾶς. [g]νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τού- 31
του· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβλη-
h Supr. 3. 14. θήσεται ἔξω· [h]κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, 32
πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. τοῦτο δὲ 33
ἔλεγε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀπο-
i 2 Sam. 7. 13. Psal. 89. 30, 37. et 110. 4. Esa. 9. 6, 7. Ezech. 37. 25. Dan. 2. 44. et 7. 14, 27. θνήσκειν. [i]ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς 34
ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει
εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι δεῖ
ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν
k Supr. 1. 9. οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; [k]εἶπεν οὖν αὐ- 35
τοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς
μεθ' ὑμῶν ἐστι. περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς
ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ ὁ
περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπά-
γει. ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ 36
φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλη-
σεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐ-
τῶν.

Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμ- 37
προσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν·
l Esa. 53. 1. Rom. 10. 16. [l]ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πλη- 38
ρωθῇ, ὃν εἶπε, Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ
ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκα-
λύφθη; διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, 39 ρθ/α
m Esa. 6. 9. Matt. 13. 14. Marc. 4. 12. Luc. 8. 10. Act. 28. 26. Rom. 11. 8. ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, [m]Τετύφλωκεν αὐ- 40
τῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν
τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς,
καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ
ἰάσωμαι αὐτούς. ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτε 41 ρι/ι

εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐ-
42 τοῦ· ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολ-
λοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς
φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυν-
43 άγωγοι γένωνται. [n]ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν n Supr. 5. 44.
τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ
Θεοῦ.
44 [o]Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων o 1 Pet. 1. 21.
εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν
45 πέμψαντά με· καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν
46 πέμψαντά με. [p]ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον p Supr. 1. 5, 9. et 3. 19. et
ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ 8. 12. et 9. 5.
47 σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. [q]καὶ ἐάν τις μοῦ ἀκούσῃ q Supr. 3. 17. Marc. 16. 16.
τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω
αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον,
48 ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ
καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν
κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος
9 κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. [r]ὅτι ἐγὼ r Infr. 14. 10.
ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με
πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε, τί εἴπω καὶ
τί λαλήσω· καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ
αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴ-
ρηκέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ.
[s]ΠΡΟ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ s Matt. 26. 1. Marc. 14. 1.
Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα με- Luc. 22. 1.
αβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα,
γαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς
έλος ἠγάπησεν αὐτούς. καὶ δείπνου γενο-
ένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν
ρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐ-

t Matt. 28. 18. supr. 3. 35. infr. 17. 2. τὸν παραδῷ, [t]εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα δέ- 3 Ιϛ′ ρıδ′ γ
δωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι
ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει·
ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμά- 4 ρıε ι
τια, καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν·
εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο 5
νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσ-
σειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ἔρχεται 6
οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ
ἐκεῖνος, Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὃ ἐγὼ 7
ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ
ταῦτα. λέγει αὐτῷ Πέτρος, Οὐ μὴ νίψῃς 8
τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις
μέρος μετ᾽ ἐμοῦ. λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, 9
Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ
u Infr. 15. 3. τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. [u]λέγει αὐτῷ ὁ 10
Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς
πόδας νίψασθαι, ἀλλ᾽ ἔστι καθαρὸς ὅλος· καὶ
ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ᾽ οὐχὶ πάντες. ᾔδει 11
γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν,
Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.

Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ 12
ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶ-
πεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;
x Matt. 23. 8, 10. 1 Cor. 8. 6. [x]ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ κύ- 13 ρıϛ γ
ριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. εἰ οὖν 14 ρıζ ι
ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ
διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νί-
πτειν τοὺς πόδας. ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα 15

ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς
16 ποιῆτε. [y]ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι y Infr. 15. 20. Matt. 10. 24. Luc. 6. 40.
δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπό-
17 στολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. εἰ
ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.
18 οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω, ἐγὼ οἶδα οὓς
ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, [z]Ὁ z Psal. 41. 9.
τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ
19 τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ
τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε
20 ὅτι ἐγώ εἰμι. [a]ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ a Matt. 10. 14.
λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ
δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά
με.
21 [b]Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ b Matt. 26. 21. Marc. 14. 18. Luc. 22. 21.
πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν, Ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει
2 με. ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ,
3 ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. [c]ἦν δὲ ἀνα- c Infr. 21. 20.
κείμενος εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ
τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν
τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη
περὶ οὗ λέγει. ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ
στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, Κύριε, τίς
ἐστιν; ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν
ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. καὶ ἐμ-
βάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος
Ἰσκαριώτῃ. καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσ-
ῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ
Ἰησοῦς, [d]Ὁ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. τοῦτο
οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν

d Supr. 12. 6. αὐτῷ. [d]τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκ- 29
κομον εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη-
σοῦς, Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν
ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τὶ δῷ. λαβὼν 30
οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν
δὲ νὺξ, ὅτε οὖν ἐξῆλθε.

Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ 31
ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. εἰ 32
ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει
αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.
e Supr. 7. 34. et 8. 21. [e]Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ 33
με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις, Ὅτι ὅπου
ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ
f Infr. 15. 12. Lev. 19. 18. Matt. 22. 39. Gal. 6. 2. Iac. 2. 8. 1 Pet. 1. 22. 1 Joh. 3. 11. et 4. 16, 21. ὑμῖν λέγω ἄρτι. [f]ἐντολὴν καινὴν δίδωμι 34
ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα
ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν 35
τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί
g Infr. 21. 10. ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. [g]Λέγει 36
αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις;
ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ
δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὕστερον δὲ
ἀκολουθήσεις μοι. λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, 37 ρκϛ
Κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι α
h Matt. 26. 34. Marc. 14. 30. Luc. 22. 34. ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. [h]ἀπ- 38
εκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ
ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ
ἀλέκτωρ φωνήσει ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε 14 ρκζ
εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν τῇ 2 ι
οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσίν· εἰ
δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν, Πορεύομαι ἑτοιμάσαι

3 τόπον ὑμῖν. [i]καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω i Infr. ver. 18.
ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι et 17. 24. supr. 12. 26.
ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ
4 ὑμεῖς ἦτε. καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ
5 τὴν ὁδὸν οἴδατε. Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε,
οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα
6 τὴν ὁδὸν εἰδέναι; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ
εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς
7 ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. εἰ
ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε
ἄν· καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ ἑωρά-
8 κατε αὐτόν. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε,
9 δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. [k]Λέ- k Supr. 12.
γει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' 45. infr. ver. 20. et 17. 21, 23.
ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με Φίλιππε; ὁ
ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ
10 λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; οὐ πι-
στεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ
ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ
11 μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. πιστεύετέ μοι
ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ
δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι.
12 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ,
τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ
μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν
13 πατέρα μου πορεύομαι. [l]καὶ ὅ, τι ἂν αἰτή- l Inf. 15. 16.
σητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα et 16. 23, 24. Matt. 7. 7. Marc. 11. 24.
14 δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰτή-
σητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.
15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς

τηρήσατε. καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ 16
ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ'
ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, 17
ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ
αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώ-
σκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν
ἔσται. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι 18
πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκ 19
ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ
ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 20
γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου,
καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔχων τὰς 21 ρκθ α
ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ
ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται
ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐ-
τὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. λέγει αὐτῷ 22 ρλ ι
Ἰούδας οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, τί γέγονεν
ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ
οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ- 23
πεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου
τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν,
καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ'
αὐτῷ ποιήσομεν. ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λό- 24 ρλα α
γους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε,
οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πα-
τρός.

Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· 25
m Luc. 24. 49. infr. 15. 26. et 16. 7. [m] ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ 26 ρλβ ι
πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος
ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς
πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, 27

ρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ
όσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασ-
-έσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. [n] ἠκού- n Supr. 10. 29.
ατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι
ρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι
ἶπον, πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πα-
τήρ μου μείζων μου ἐστί. [o] καὶ νῦν εἴρηκα o Supr. 13. 19.
ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα ὅταν γένηται, πι-
στεύσητε.

[p] Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχε- p Supr. 12. 31. Infr. 16. 11.
ται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν
ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. [q] ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος, q Supr. 10. 18.
ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό
μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν
ἐντεῦθεν.

'ΕΓΩ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πα-
2 τήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ
μὴ φέρον καρπὸν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρ-
πὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν
3 φέρῃ. [r] ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε, διὰ τὸν λό- r Supr. 13. 10.
4 γον ὃν λελάληκα ὑμῖν. μείνατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ
ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν
φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμ-
πέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μεί-
5 νητε. ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλή-
ματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος
φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύ-
6 νασθε ποιεῖν οὐδέν. [s] ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν s Matt. 3. 10. et 7. 19.
ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη,
καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι,
7 καὶ καίεται. [t] ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥή- t Supr. 13. 19, 14. Infr. 16,

23. 1 Joh. 3. 22. ματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτή-
σεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ἐν τούτῳ ἐδο- 8 ρλδ ι
ξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέ-
ρητε, καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. Καθὼς 9
ἠγάπησέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς·
μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ἐὰν τὰς ἐντο- 10
λάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου·
καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τε-
τήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ταῦτα 11
λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν
u Supr. 13. 34. Eph. 5. 2. 1 Joh. 3. 11, 16. et 4. 21. 1 Thess. 4. 9. μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. [u]αὕτη 12
ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους,
καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης ἀγά- 13 ρλε δ
πην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ
ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου 14 ρλϛ ι
ἐστὲ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.
οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ 15
οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα
φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός
x Matt. 28. 19. μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. [x]οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέ- 16
ξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα
ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε,
καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ, τι ἂν αἰτή-
σητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν.
ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλή- 17 ρλζ δ
λους.

Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι 18 ρλη ι
y 1 Joh. 4. 5. ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. [y]εἰ ἐκ τοῦ 19
κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει·
ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ
ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο

20 μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. [z]μνημονεύετε τοῦ λό- z Supr. 13. 16. Matt. 10. 24. Luc. 6. 40.
γου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μεί-
ζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ
ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν,
21 καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. [a]ἀλλὰ ταῦτα a Infr. 16. 3. Matt. 24. 9.
πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου,
22 ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με. [b]εἰ μὴ b Supr. 9. 41.
ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶ-
χον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς
23 ἁμαρτίας αὐτῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πα-
24 τέρα μου μισεῖ. εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν
αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν
οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι, καὶ μεμισή-
25 κασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. [c]ἀλλ' ἵνα c Psal. 35. 19. et 69. 5.
πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ
26 αὐτῶν, Ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. [d]ὅταν δὲ d Supr. 14. 26. Infr. 16. 7. Luc. 24. 49.
ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν
παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ
παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυ-
ρήσει περὶ ἐμοῦ· [e]καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι e Act. 1. 21. et 5. 32.
ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλι-
θῆτε. ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς·
λλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας
ᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ.
ὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν f Supr. 15. 21.
πατέρα οὐδὲ ἐμέ. [g]ἀλλὰ ταῦτα λελά- g Matt. 9. 15. Marc. 2. 19. Luc. 5. 34.
α ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε
ῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ
ῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. νῦν δὲ
ω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ

ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι ταῦτα 6
λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν
καρδίαν. ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, 7
συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ μὴ
ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς
ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς
ὑμᾶς· καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον 8
περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ
κρίσεως. περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύ- 9
ουσιν εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς 10
τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ
h Supr. 12. 31. με· [h]περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ 11
κόσμου τούτου κέκριται.

Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύ- 12
i Supr. 14. 26. et 15. 26. νασθε βαστάζειν ἄρτι· [i]ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, 13
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς
πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ'
ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ
ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξά- 14
σει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ
k Infr. 17. 10. ὑμῖν. [k]πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· 15 ρμη γ
διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται,
καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ 16 ρμθ ι
με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ
ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν 17
μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστι τοῦτο
ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ
πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ ὅτι ἐγὼ
ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; ἔλεγον οὖν, Τοῦτο 18
τί ἐστιν ὃ λέγει, τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί
λαλεῖ. ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν 19

ἐρωτᾷν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζη-
τεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ
θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ
20 με. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ
θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται·
ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς
21 χαρὰν γενήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην
ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ
τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως,
διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς
22 τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν
ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται
ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς
23 αἴρει ἀφ' ὑμῶν, [l] καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ [l] Supr. 14. 13.
οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, et 15. 16. Matt. 7. 7.
ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνό- et 21. 22. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9.
24 ματί μου, δώσει ὑμῖν. ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε Jac. 1. 5.
οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λή-
ψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
25 ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρ-
χεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω
ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγ-
26 γελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνό-
ματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι
27 ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· [m] αὐτὸς [m] Infr. 17. 8,
γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφι- 25.
λήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ
28 Θεοῦ ἐξῆλθον. ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς,
καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι
τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.
29 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε νῦν

παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέ-
n Infr. 17. 8. γεις. [n] νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ 30
χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ
πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. ἀπεκρίθη 31
o Matt. 26. 31. Marc. 14. 27. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; [o] Ἰδοὺ ἔρ- 32
χεται ὥρα καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε
ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε·
καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ
ἐστι. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰ- 33
ρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἕξετε·
ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

p Supr. 12. 23. [p] ΤΑΥΤΑ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε 17
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ
εἶπε, Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου
τὸν υἱὸν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σέ·
q Matt. 28, 18. supr. 5. 27. [q] καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, 2
ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν
αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα 3
γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ
ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγώ σε 4
ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ
δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με 5
σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ
τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά 6
σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς
μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐ-
τοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.
νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, 7
r Supr. 16. 27, 30. infr. ver. 25. παρὰ σοῦ ἐστιν· [r] ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς 8
μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ
ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ

9 ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ἐγὼ περὶ
αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ,
10 ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι. [s] καὶ s Supr. 16. 15.
τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ
11 δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. [t] καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν t Supr. 10. 30. infr. ver. 21.
τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ
ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον
αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι,
12 ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς. [u] ὅτε ἤμην μετ' u Infr. 18. 9. Psal. 109. 8.
αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν
τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα,
καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς
13 τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ
πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ
κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πε-
14 πληρωμένην ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς
τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐ-
τοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς
15 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα
ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς
16 αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ
εἰσὶ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.
17 ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος
18 ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας
εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς
19 τὸν κόσμον· καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω
ἐμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν
20 ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον,
ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ
λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· [x] ἵνα πάντες ἓν ὦσι· x Supr. 10. 38. et 14. 10.
καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα 1 Joh. 1. 3. et 3. 24.

καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πι-
στεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ ἐγὼ τὴν 22
δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα
ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν· ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, 23
καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἓν,
καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστει-
λας, καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπη-
y Supr. 12. 26. et 14. 3. 1 Thess. 4. 17. supr. ver. 5. σας. [y]Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα 24
ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα
θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν ἔδωκάς μοι,
ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.
Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ 25 ρνδ γ
δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με
ἀπέστειλας· καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά 26 ρνε ι
σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς
με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

z Matt. 26. 36. Marc. 14. 32. Luc. 22. 39. 2 Sam. 15. 23. [z]ΤΑΥΤΑ εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς 18 ρνϛ α
μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάῤῥου τῶν
Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐ-
τὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει δὲ καὶ Ἰού- 2 ρνζ α
δας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολ-
λάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθη-
a Matt. 26. 47. Marc. 14. 43. Luc. 22. 47. Act. 1. 16. τῶν αὐτοῦ. [a]ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖ- 3 ρνη α
ραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ φαρισαίων
ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμ-
πάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα 4 ρνθ ι
τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς,
Τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν 5
Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ
εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς
αὐτὸν, μετ' αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς, 6

Ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ
7 ἔπεσον χαμαί. πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε,
Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Να-
8 ζωραῖον. ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν,
ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τού-
9 τους ὑπάγειν· [b]ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶ- b Supr. 17. 12.
πεν, Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ
10 αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μά-
χαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ
ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ
ὠτίον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ
11 Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ,
Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην. τὸ
ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω
αὐτό;
12 [c]Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ c Matt. 26. 57. Marc. 14. 53.
ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰη- Luc. 22. 54.
13 σοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτὸν, [d]καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν d Luc. 3. 2.
πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ
Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκεί-
14 νου. [e]ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς e Supr. 11. 50.
Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπο-
15 λέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. [f]Ἠκολούθει δὲ τῷ f Matt. 26. 58. Marc. 14. 54.
Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. Luc. 22. 54.
ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ,
καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
16 ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ
θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος
ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυ-
17 ρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. λέγει οὖν
ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ

ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. εἱστήκεισαν δὲ οἱ 18 ρξθ ι
δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκό-
τες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ
μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμε-
νος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν 19
περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδα-
χῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ 20 ρο α
παῤῥησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε
ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου
πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν
κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί με ἐπερωτᾷς; 21 ροα ι
ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐ-
τοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ταῦτα 22 ροβ α
δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρ-
εστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπὼν,
Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ 23 ρογ ι
ὁ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον
περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;
g Matt. 26. 57. Marc. 14. 53. Luc. 22. 54. [g]Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον 24 ροδ α
πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

h Matt. 26. 69. Marc. 14. 66. Luc. 22. 55. [h]Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαι- 25 ροε α
νόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος, καὶ
εἶπεν, Οὐκ εἰμί. λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων 26
τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέ-
τρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ
μετ' αὐτοῦ; πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος, 27
καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

i Matt. 27. 1. Marc. 15. 1. Luc. 23. 1. Act. 10. 28. et 11. 3. [i]ἌΓΟΥΣΙΝ οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ 28 ρος α
Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον. ἦν δὲ πρωΐα·

καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον,
ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πά-
ροξ ι 29 σχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς,
καὶ εἶπε, Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ
30 ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον
αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι
31 παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πι-
λάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νό-
μον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ
Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐ-
32 δένα· [k] ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν k Matt. 20. 19. Marc. 10. 33.
εἶπε σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνή- Luc. 18. 32.
ροη α 33 σκειν. [l] Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πά- l Matt. 27. 11. Marc. 15. 2.
λιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ Luc. 23. 3.
εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
ροθ ι 34 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ
τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;
35 ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός
εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρ-
36 έδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη ὁ
Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν
ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ
ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις·
νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.
π ε α 37 εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς
εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις ὅτι
βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννη-
μαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον,
ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς
ϛ 38 ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς. λέγει αὐτῷ

ὁ Πιλάτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰ-
πὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ
λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω
ἐν αὐτῷ. [m]ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα 39 ρπγ δ
ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν
ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
[n]ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, Μὴ 40 ρπδ α
τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραβ-
βᾶς λῃστής. [o]Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος 19 ρπε δ
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε. καὶ οἱ στρα- 2
τιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπ-
έθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυ-
ροῦν περιέβαλον αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, Χαῖρε ὁ 3
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ
ῥαπίσματα. Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πι- 4 ρπϛ θ
λάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν
ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν
εὑρίσκω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν 5 ρπζ δ
τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν
ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ὁ ἄνθρωπος.
ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπη- 6 ρπη α
ρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύ- ρπθ ι
ρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐ-
τὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑ-
ρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ 7 ρϟ θ
Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν ρϟα ι
νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν
υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν.

Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν 8 ρϟβ δ
λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ
πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν

m Matt. 27. 15. Marc. 15. 6. Luc. 23. 17.
n Act. 3. 14.
o Matt. 27. 26. Marc. 15. 15.

εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν
10 αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ
λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυ-
ρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε;
11 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδε-
μίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνω-
θεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα
12 ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος
ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον
λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φί-
λος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα αὐτὸν
3 ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. ὁ οὖν Πιλά-
τος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγεν ἔξω
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος,
εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ
δὲ Γαββαθᾶ· ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα,
ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις,
Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. οἱ δὲ ἐκραύγασαν,
Ἆρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς
ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;
πεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασι-
έα εἰ μὴ Καίσαρα. [p]τότε οὖν παρέδωκεν p Matt. 27. 33. Marc. 15. 22. Luc. 23. 33.
τὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.
Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον·
βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἐξῆλθεν
τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται
ραϊστὶ Γολγοθᾶ· ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν,
μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐν-
θεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. [q]Ἔγραψε δὲ q Matt. 27. 37. Marc. 15. 26.
τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ Luc. 23. 38.
ροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Να-

ζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. τοῦτον 20 σ
οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰου- ι
δαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος,
ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμ-
μένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστί. ἔλε- 21
γον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰου-
δαίων, Μὴ γράφε, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων·
ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε, Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰου-
δαίων. ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Ὃ γέγραφα, γέ- 22
r Matt. 27. 35. Marc. 15. 24. Luc. 23. 34. γραφα. [r] Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν 23 σα
τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποί- α
ησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέ-
ρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄῤῥα-
s Psal. 22. 19. φος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. [s] εἶπον 24
οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν,
ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα
ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, Διεμερίσαντο
τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν
μου ἔβαλον κλῆρον.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν·
εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ 25 σβ
ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐ- ι
τοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ
Μαγδαληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, 26
καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει
τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. εἶτα 27
λέγει τῷ μαθητῇ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. καὶ
ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς
t Psal. 69. 22. ἐκεῖνος εἰς τὰ ἴδια. [t] Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ 28 σγ
Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τε- δ
u Matt. 27. 48. λειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει, Διψῶ. [u] σκεῦος οὖν 29

ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δὲ πλήσαντες σπόγ-
γον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσ-
30 ήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβε
τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Τετέλεσται· καὶ κλί-
νας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.
31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ
σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ
παρασκευὴ ἦν· ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη
τοῦ σαββάτου· ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα
κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν.
2 ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώ-
του κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ
3 συσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν
ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ
κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλ' εἷς τῶν στρα-
τιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ
εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς
ιεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρ-
υρία, κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα
μεῖς πιστεύσητε. [x] ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα x Exod. 12. 46. Num. 9. 12.
γραφὴ πληρωθῇ, Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται
τοῦ. [y] καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, Ὄψον- y Zach. 12. 10.
ι εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.
[z] ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ z Matt. 27. 57. Marc. 15. 42. Luc. 23. 50. supr. 12. 42.
σήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ
τοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν
δαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
ρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ
α τοῦ Ἰησοῦ. [a] ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος ὁ a Supr. 3. 1.
ν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον,
ν μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας

παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέ-
n Infr. 17. 8. γεις. [n] νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ 30
χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ
πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. ἀπεκρίθη 31
o Matt. 26. 31. Marc. 14. 27. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; [o] ἰδοὺ ἔρ- 32
χεται ὥρα καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε
ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε·
καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ
ἐστι. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰ- 33
ρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε·
ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.
p Supr. 12. 23. [p] ΤΑΥΤΑ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε 17
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ
εἶπε, Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου
τὸν υἱὸν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σέ·
q Matt. 28, 18. supr. 5. 27. [q] καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, 2
ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν
αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα 3
γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ
ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγώ σε 4
ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ
δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με 5
σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ
τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά 6
σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς
μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐ-
τοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.
νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, 7
r Supr. 16. 27, 30. infr. ver. 25. παρὰ σοῦ ἐστιν· [r] ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς 8
μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ
ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ

9 ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ἐγὼ περὶ
αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ,
10 ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι. [s]καὶ s Supr. 16. 15.
τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ
11 δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. [t]καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν t Supr. 10. 30. infr. ver. 21.
τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ
ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον
αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι,
12 ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς. [u]ὅτε ἤμην μετ' u Infr. 18. 9. Psal. 109. 8.
αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν
τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα,
καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς
13 τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ
πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ
κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πε-
14 πληρωμένην ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς
τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐ-
τοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς
15 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα
ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς
16 αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ
εἰσὶ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.
17 ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος
18 ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας
εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς
19 τὸν κόσμον· καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω
ἐμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν
20 ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον,
ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ
21 λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· [x]ἵνα πάντες ἓν ὦσι· x Supr. 10. 38. et 14. 10.
καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα 1 Joh. 1. 3. et 3. 24.

καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πι-
στεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ ἐγὼ τὴν 22
δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα
ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν· ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, 23
καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἓν,
καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστει-
λας, καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπη-
y Supr. 12. 26. et 14. 3. 1 Thess. 4. 17. supr. ver. 5. σας. [y]Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα 24
ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα
θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν ἔδωκάς μοι,
ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.
Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ 25 ρνδ
δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με γ
ἀπέστειλας· καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά 26 ρνε
σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς ι
με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.
z Matt. 26. 36. Marc. 14. 32. Luc. 22. 39. 2 Sam. 15. 23. [z]ΤΑΥΤΑ εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς 18 ρνϛ
μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάῤῥου τῶν α
Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐ-
τὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει δὲ καὶ Ἰού- 2 ρνζ
δας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολ- α
λάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθη-
a Matt. 26. 47. Marc. 14. 43. Luc. 22. 47. Act. 1. 16. τῶν αὐτοῦ. [a]ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖ- 3 ρνη
ραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ φαρισαίων α
ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμ-
πάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα 4 ρνθ
τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, ι
Τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν 5
Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ
εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς
αὐτὸν, μετ' αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς, 6

Ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ
7 ἔπεσον χαμαί. πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε,
Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Να-
8 ζωραῖον. ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν,
ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τού-
9 τους ὑπάγειν· [b]ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶ- b Supr. 17. 12.
πεν, Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ
ρξ α 10 αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μά-
χαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ
ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ
ὠτίον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ
ρξα α 11 Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ,
Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην. τὸ
ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω
αὐτό;

ρξβ α 12 [c]Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ c Matt. 26. 57. Marc. 14. 53. Luc. 22. 54.
ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰη-
ρξγ ι 13 σοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτὸν, [d]καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν d Luc. 3. 2.
πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ
Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκεί-
14 νου. [e]ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς e Supr. 11. 50.
Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπο-
ρξδ δ 15 λέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. [f]Ἠκολούθει δὲ τῷ f Matt. 26. 58. Marc. 14. 54. Luc. 22. 54.
Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής.
ρξε ι ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ,
καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
ρξϛ α 16 ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ
θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος
ρξζ ι ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυ-
ρξη α 17 ρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. λέγει οὖν
ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ

ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. εἱστήκεισαν δὲ οἱ 18 ρξθ ι
δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκό-
τες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ
μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμε-
νος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν 19
περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδα-
χῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ 20 ρο α
παῤῥησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε
ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου
πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν
κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί με ἐπερωτᾷς; 21 ροα ι
ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐ-
τοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ταῦτα 22 ροβ α
δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρ-
εστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών,
Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ 23 ρογ ι
ὁ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον
περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;
g Matt. 26. 57. Marc. 14. 53. Luc. 22. 54.
[g] Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον 24 ροδ α
πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

h Matt. 26. 69. Marc. 14. 66. Luc. 22. 55.
[h] Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαι- 25 ροε α
νόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος, καὶ
εἶπεν, Οὐκ εἰμί. λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων 26
τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέ-
τρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ
μετ' αὐτοῦ; πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος, 27
καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

i Matt. 27. 1. Marc. 15. 1. Luc. 23. 1. Act. 10. 28. et 11. 3.
[i] ΑΓΟΥΣΙΝ οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ 28 ροϛ α
Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον. ἦν δὲ πρωΐα·

καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον,
ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πά-
ροζ ι 29 σχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς,
καὶ εἶπε, Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ
30 ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον
αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι
31 παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πι-
λάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νό-
μον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ
Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐ-
32 δένα· [k] ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν k Matt. 20. 19. Marc. 10. 33.
εἶπε σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνή- Luc. 18. 32.
ροη α 33 σκειν. [l] Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πά- l Matt. 27. 11. Marc. 15. 2.
λιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ Luc. 23. 3.
εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
ροθ ι 34 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ
τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;
35 ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός
εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρ-
36 έδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη ὁ
Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν
ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ
ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις·
νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.
ρπ δ 37 εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς
εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις ὅτι
ρπα ι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννη-
μαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον,
ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς
ρπβ θ 38 ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς. λέγει αὐτῷ

ὁ Πιλάτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰ-
πὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ
λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω
ἐν αὐτῷ. [m]ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα 39 ρπγ δ
ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν
ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
[n]ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, Μὴ 40 ρπδ α
τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραβ-
βᾶς λῃστής. [o]Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος 19 ρπε δ
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε. καὶ οἱ στρα- 2
τιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπ-
έθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυ-
ροῦν περιέβαλον αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, Χαῖρε ὁ 3
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ
ῥαπίσματα. Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πι- 4 ρπς θ
λάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν
ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν
εὑρίσκω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν 5 ρπζ δ
τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν
ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ὁ ἄνθρωπος.
ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπη- 6 ρπη α
ρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύ- ρπθ ι
ρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐ-
τὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑ-
ρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ 7 ρϟ θ
Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν ρϟα ι
νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν
υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν.

Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν 8 ρϟβ δ
λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ
πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν

m Matt. 27. 15. Marc. 15. 6. Luc. 23. 17.
n Act. 3. 14.
o Matt. 27. 26. Marc. 15. 15.

εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν
ρξγ ι 10 αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ
λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυ-
ρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε;
11 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδε-
μίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνω-
θεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα
12 ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος
ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον
λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φί-
λος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα αὑτὸν
13 ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. ὁ οὖν Πιλά-
τος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγεν ἔξω
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος,
εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ
ρξδ α 14 δὲ Γαββαθᾶ· ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα,
ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις,
ρξε ι 15 Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. οἱ δὲ ἐκραύγασαν,
Ἆρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς
ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;
ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασι-
ρξς α 16 λέα εἰ μὴ Καίσαρα. [p]τότε οὖν παρέδωκεν p Matt. 27. 33. Marc. 15. 22.
αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ. Luc. 23. 33.

Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον·
ρξζ α 17 καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἐξῆλθεν
εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται
ρξη α 18 Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ· ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν,
καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐν-
ρξθ α 19 τεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. [q]Ἔγραψε δὲ q Matt. 27. 37. Marc. 15. 26.
καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ Luc. 23. 38.
σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Να-

ζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. *τοῦτον* 20
οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰου-
δαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος,
ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· *καὶ ἦν γεγραμ-*
μένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστί. *ἔλε-* 21
γον οὖν τῷ Πιλάτῳ *οἱ ἀρχιερεῖς τῶν* Ἰου-
δαίων, Μὴ *γράφε,* Ὁ *βασιλεὺς τῶν* Ἰουδαίων·
ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε, Βασιλεύς *εἰμι τῶν* Ἰου-
δαίων. ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Ὃ *γέγραφα, γέ-* 22
r Matt. 27. 35. Marc. 15. 24. Luc. 23. 34. *γραφα.* [r] Οἱ *οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν* 23
τὸν Ἰησοῦν, *ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποί-*
ησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέ-
ρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄῤῥα-
s Psal. 22. 19. *φος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου.* [s] *εἶπον* 24
οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ *σχίσωμεν αὐτὸν,*
ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα
ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, Διεμερίσαντο
τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν
μου ἔβαλον κλῆρον.

Οἱ *μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν·*
εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ 25
ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐ-
τοῦ, Μαρία *ἡ τοῦ* Κλωπᾶ, *καὶ* Μαρία *ἡ*
Μαγδαληνή. Ἰησοῦς *οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα,* 26
καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει
τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Γύναι, *ἰδοὺ ὁ υἱός σου. εἶτα* 27
λέγει τῷ μαθητῇ, Ἰδοὺ *ἡ μήτηρ σου. καὶ*
ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς
t Psal. 69. 22. *ἐκεῖνος εἰς τὰ ἴδια.* [t] Μετὰ *τοῦτο εἰδὼς ὁ* 28
Ἰησοῦς, *ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τε-*
u Matt. 27. 48. *λειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει,* Διψῶ. [u] *σκεῦος οὖν* 29

ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δὲ πλήσαντες σπόγ-
γον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσ-
σδ α 30 ήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβε
τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Τετέλεσται· καὶ κλί-
νας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.
σε ι 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ
σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ
παρασκευὴ ἦν· ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη
τοῦ σαββάτου· ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα
κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν.
32 ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώ-
του κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ
33 συσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν
ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ
34 κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλ' εἷς τῶν στρα-
τιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ
35 εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς
μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρ-
τυρία, κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα
36 ὑμεῖς πιστεύσητε. [x] ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα x Exod. 12. 46. Num. 9. 12.
ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται
37 αὐτοῦ. [y] καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, Ὄψον- y Zach. 12. 10.
ται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.
ΙΗ′ 38 [z] ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ z Matt. 27. 57. Marc. 15. 42.
σς α Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Luc. 23. 50. supr. 12. 42.
Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν
Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ
σζ ι 39 σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. [a] ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος ὁ a Supr. 3. 1.
ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον,
φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας

ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ 40 ση α
ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων,
καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν.
ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, 41
καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν, ἐν ᾧ οὐδέπω
οὐδεὶς ἐτέθη. ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν 42
τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον,
ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

b Matt. 28. 1. Marc. 16. 1. Luc. 24. 1.

[b]ΤΗ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ 20 σθ α
Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ, σκοτίας ἔτι οὔσης,
εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμέ-
νον ἐκ τοῦ μνημείου. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται 2 σι ι
πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μα-
θητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς,
Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ
οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. [c]ἐξῆλθεν οὖν ὁ 3
Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς
τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ 4
ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέ-
τρου, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ 5
παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέν-
τοι εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκο- 6
λουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον,
καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδά- 7
ριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ
τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυ-
λιγμένον εἰς ἕνα τόπον. τότε οὖν εἰσῆλθε 8
καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ
μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπίστευσεν· οὐδέπω 9
γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς 10

c Luc. 24. 12.

σια α 11 ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. [d]Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς d Marc. 16. 5.
τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε,
12 παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο
ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς
τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου
σιβ ι 13 ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν
αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς,
Ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ
14 ἔθηκαν αὐτόν. [e]καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη e Matt. 28. 9. Marc. 16. 9.
εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα·
15 καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστί. λέγει αὐτῇ
ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς;
ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει
αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ
16 μοι ποῦ αὐτὸν ἔθηκας· κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέ-
γει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μαρία. στραφεῖσα ἐκείνη
λέγει αὐτῷ, Ῥαββουνί· ὃ λέγεται, διδάσκαλε.
17 [f]λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μή μου ἅπτου, οὔπω f Psal. 22. 23.
γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πο-
ρεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ
αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ
πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν.
18 ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα
τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἑώρακε τὸν κύριον, καὶ
ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
σιγ θ 19 [g]Οὔσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ g Marc. 16. 14. Luc. 24. 36. 1 Cor. 15. 5.
μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλει-
σμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι,
διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς
καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰ-
20 ρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς

τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν
οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν 21 σιδ
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ι
ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς.
καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς, 22 σιε
h Matt. 16. 19. et 18. 18. Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. [h] ἄν τινων ἀφῆτε τὰς 23 δ
ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρα-
τῆτε, κεκράτηνται. Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώ- 24 σις
δεκα ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ι
ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ 25
ἄλλοι μαθηταὶ, Ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐ-
τοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δά-
κτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ
βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ,
οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πά- 26 σιζ
λιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς θ
μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν
κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶ-
πεν, Εἰρήνη ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε 27
τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς
μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς
τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος,
ἀλλὰ πιστός. καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ 28 σιη
εἶπεν αὐτῷ, Ὁ κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. ι
i 1 Pet. 1. 8. [i] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἑώρακάς με, Θω- 29
μᾶ, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ
πιστεύσαντες.
k Infr. 21. 25. [k] Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν 30
ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ
ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ταῦτα 31

δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε ὅτι ὁ Ἰησοῦς
ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πι-
στεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.
σιθ θ 21 ΜΕΤΑ *ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ*
Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς
2 *Τιβεριάδος· ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. ἦσαν ὁμοῦ*
Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυ-
μος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλι-
λαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ
3 *τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει αὐτοῖς Σίμων*
Πέτρος, Ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ,
Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ
ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνῃ
4 *τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐας δὲ ἤδη γε-*
νομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ
μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστί.
5 *λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Παιδία, μή τι*
προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὔ.
6 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη*
τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον
οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκῦσαι ἴσχυσαν ἀπὸ
σκ ι 7 *τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.* [1] *λέγει οὖν ὁ μα-* 1 Supr. 13. 23.
θητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ,
Ὁ κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας
ὅτι ὁ κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο·
ἦν γὰρ γυμνός· καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν
8 *θάλασσαν. οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ*
ἦλθον· οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς,
ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ
σκα θ 9 *δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς*
τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ

ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. λέγει αὐτοῖς 10
ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν
ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλ- 11 σκβ θ
κυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων
μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσού-
των ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. 12 σκγ θ
οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐ-
τόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν.
ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρ- 13 σκδ ι
τον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.
τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς 14 σκε θ
μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέ- 15 σκϛ ι
τρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον σκζ
τούτων; λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας θ
ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἀρνία
μου. λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων 16 σκη ι
Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σκθ
σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ, Ποίμαινε θ
τὰ πρόβατά μου. λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σί- 17 σλ ι
μων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, σλα
ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς με; καὶ εἶ- θ
πεν αὐτῷ, Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώ-
σκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
m 2 Pet. 1. 14. Βόσκε τὰ πρόβατά μου. [m] ἀμὴν ἀμὴν λέγω 18 σλβ ι
σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτόν, καὶ
περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς,
ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει,
καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. τοῦτο δὲ εἶπε, ση- 19
μαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. καὶ

20 τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. [n] ἐπι- n Supr. 13. 23. et h. c. ver. 7.
στραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν,
ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ
ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ
καὶ εἶπε, Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε;
21 τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Κύριε,
22 οὗτος δὲ τί; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν αὐ-
τὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε;
23 σύ ἀκολούθει μοι. ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗ-
τος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, Ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος
οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰη-
σοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν
θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε;
24 ΟΥΤΟΣ ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ
τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι
25 ἀληθὴς ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. [o] ἔστι δὲ o Supr. 20. 30.
καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς,
ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι
τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία.
Ἀμήν.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

Α' 1 ΤΟΝ μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ
πάντων ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποι-
2 εῖν τε καὶ διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλά-
μενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου,

οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη. οἷς καὶ παρέστησεν 3
ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, ἐν πολ-
λοῖς τεκμηρίοις, δι᾽ ἡμερῶν τεσσαράκοντα
ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ Θεοῦ. [p]καὶ συναλιζόμενος 4
παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ
χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου· [q]ὅτι Ἰωάννης 5
μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθή-
σεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ, οὐ μετὰ πολλὰς
ταύτας ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες 6
ἐπηρώτων αὐτοὺς λέγοντες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ
χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν
τῷ Ἰσραήλ; εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Οὐχ ὑμῶν 7
ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ Πατὴρ
ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ· [r]ἀλλὰ λήψεσθε 8
δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ᾽
ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερου-
σαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ
καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. [s]Καὶ ταῦτα εἰπὼν, 9
βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλα-
βεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ 10
ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευο-
μένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστή-
κεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ, οἳ καὶ εἶπον, 11
Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες
εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλη-
φθεὶς ἀφ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύ-
σεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμε-
νον εἰς τὸν οὐρανόν. τότε ὑπέστρεψαν εἰς 12
Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαι-

p Luc. 24. 49. Joh. 14. 26. et 15. 26.
q Matt. 3. 11. Marc. 1. 8. Luc. 3. 16. Joh. 1. 26. infr. 2. 4. et 11. 16. et 19. 4.
r Infr. 2. 2.
s Marc. 16. 19. Luc. 24. 51.

ῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου
ἔχον ὁδόν.
13 Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον
οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰά-
κωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος
καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰά-
κωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ
14 Ἰούδας Ἰακώβου. οὗτοι πάντες ἦσαν προσ-
καρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ
τῇ δεήσει, σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ
τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
Β′ 15 ΚΑΙ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέ-
τρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν εἶπεν· ἦν τε
ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκο-
16 σιν· [t] Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἔδει πληρωθῆναι τὴν t Psal. 41. 10. Joh. 13. 18. et 18. 3.
γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ
γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰη-
17 σοῦν· ὅτι κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν, καὶ
18 ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. [u] οὗ- u Matt. 27. 5.
τος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ τοῦ μισθοῦ
τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε
μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐ-
19 τοῦ· καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦ-
σιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον
ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμὰ,
20 τουτέστι χωρίον αἵματος. [x] γέγραπται γὰρ x Psal. 69. 26. et 109. 8.
ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐ-
τοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ.
21 καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. Δεῖ
οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ

χρόνῳ ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ
κύριος Ἰησοῦς, *ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσμα-* 22
τος Ἰωάννου *ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ'*
ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γε-
νέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. Καὶ *ἔστησαν* 23
δύο, Ἰωσὴφ *τὸν καλούμενον* Βαρσαβᾶν, *ὃς*
ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, *καὶ* Ματθίαν. *καὶ προσ-* 24
ευξάμενοι εἶπον, Σὺ Κύριε *καρδιογνῶστα πάν-*
των, ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν
ἐξελέξω λαβεῖν *τὸν κλῆρον τῆς διακονίας* 25
ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας,
πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. καὶ ἔδω- 26
καν κλήρους αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ
Ματθίαν, *καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕν-*
δεκα ἀποστόλων.

ΚΑΙ *ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς* 2 Γ'
Πεντηκοστῆς, *ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ*
τὸ αὐτό. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 2
ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ
ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμε-
νοι· καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσ- 3
σαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον
y Supr. 1. 5. *αὐτῶν,* [y] *καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος* 4
ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν *ἑτέραις γλώσσαις,*
καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγε-
σθαι. Ἦσαν *δὲ ἐν* Ἱερουσαλὴμ *κατοικοῦντες* 5
Ἰουδαῖοι *ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους*
τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. γενομένης δὲ τῆς φω- 6
νῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη·
ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λα-
λούντων αὐτῶν. ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ 7

ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Οὐκ
ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλι-
8 λαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ
9 ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, Πάρθοι
καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες
τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππα-
10 δοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε
καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς
Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦν-
τες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι,
11 Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐ-
τῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα
12 τοῦ Θεοῦ; ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπό-
ρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, Τί ἂν θέ-
13 λοι τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ χλευάζοντες ἔλε-
γον, Ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί.
14 Σταθεὶς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρε
τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς,
Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερου-
σαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω,
15 καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς
ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι
16 γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· [z] ἀλλὰ τοῦτό ἐστι [z] Joel. 2. 28.
17 τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ, Καὶ
ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεὸς,
ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν
σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ
αἱ θυγατέρες ὑμῶν· καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν
ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν
18 ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται. καί γε ἐπὶ τοὺς
δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου, ἐν ταῖς

ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός
μου, καὶ προφητεύσουσι. καὶ δώσω τέρατα 19
ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς
κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. ὁ 20
ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σε-
λήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου
a Rom. 10. 13. τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. [a]καὶ ἔσται, πᾶς ὃς 21
ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται.
b Infr. 10. 38. [b]Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους 22
τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ
τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι
καὶ τέρασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ
ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴ-
δατε, τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώ- 23
σει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτον λαβόντες, διὰ χειρῶν
c Infr. v. 32. et 3. 15. et 4. 10. et 10. 40. et 13. 30, 34. et 17. 31. Rom. 4. 24. et 8. 11. 1 Cor. 6. 14. et 15. 15. 2 Cor. 4. 14. Gal. 1. 1. Eph. 1. 20. Col. 2. 12. 1 Thess. 1. 10. Hebr. 13. 20.
ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλετε· [c]ὃν ὁ Θεὸς 24
ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου,
καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
αὐτοῦ. [d]Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτὸν, Προ- 25
ωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός·
ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστὶν, ἵνα μὴ σαλευθῶ·
διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλ- 26
d Psal. 16. 8. λιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ
μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. ὅτι οὐκ ἐγκα- 27
ταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου, οὐδὲ δώ-
σεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ἐγνώρι- 28
σάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφρο-
e 1 Reg. 2. 10. inf. 13. 36. σύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. [e]ἄνδρες ἀδελ- 29
φοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς
περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύ-
τησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν

30 ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. [f]προφήτης οὖν f 2 Sam. 7. 12. 1 Chron. 22.
ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ 10. Psal. 132. 11. infr. 13.
Θεὸς, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ 34.
σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν, καθίσαι ἐπὶ
31 τοῦ θρόνου αὐτοῦ, [g]προϊδὼν ἐλάλησε περὶ g Psal. 16. 10. infr. 13. 35.
τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὐ κατ-
ελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ
32 αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. τοῦτον τὸν Ἰησοῦν
ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν
33 μάρτυρες. τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθεὶς,
τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λα-
βὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε τοῦτο ὃ νῦν
34 ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. [h]οὐ γὰρ Δαβὶδ h Psal. 110. 1.
ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτὸς, Εἶ-
πεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν
35 μου· ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
36 τῶν ποδῶν σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω
πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι κύριον καὶ Χριστὸν
αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν
ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἶ-
πόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς
ἀποστόλους, Τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;
38 Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτοὺς, Μετανοήσατε,
καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνό-
ματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·
καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύμα-
39 τος. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς
τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, ὅσους
40 ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἑτέ-
ροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο καὶ παρ-

εκάλει λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς
σκολιᾶς ταύτης. Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀπο- 41
δεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν·
καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
τρισχίλιαι.

Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν 42
ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ
ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. ἐγένετο δὲ πάσῃ 43
ψυχῇ φόβος, πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα
l Infr. 4. 32. διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. [l]πάντες δὲ οἱ 44
πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον
ἅπαντα κοινὰ, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρ- 45
ξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι,
k Infr. 20. 7. καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε· [k]καθ᾽ ἡμέραν τε 46
προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ,
κλῶντές τε κατ᾽ οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον
τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας,
αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς 47
ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς
σωζομένους καθ᾽ ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

3 Δ' Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀν-
έβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσ-
ευχῆς τὴν ἐννάτην. καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ 2
κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο·
ὃν ἐτίθουν καθ᾽ ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ
ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλε-
ημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ
ἱερόν. ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλον- 3
τας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην
λαβεῖν. ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν 4
τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. ὁ δὲ

ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τὶ παρ' αὐτῶν λα-
6 βεῖν. εἶπε δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον
οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δί-
δωμι. ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
7 Ναζωραίου, ἔγειραι καὶ περιπάτει. καὶ πι-
άσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε· παρα-
χρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ
8 τὰ σφυρὰ, καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περι-
επάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν,
περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν.
9 καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ
10 αἰνοῦντα τὸν Θεόν· ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν
ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθή-
μενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ
ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ
συμβεβηκότι αὐτῷ.

11 Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν
Πέτρον καὶ Ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς
πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολο-
12 μῶντος, ἔκθαμβοι. ἰδὼν δὲ Πέτρος ἀπεκρί-
νατο πρὸς τὸν λαὸν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί
θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς
ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περι-
13 πατεῖν αὐτόν; [l] ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ l Infr. 5. 30.
καὶ Ἰακὼβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδό-
ξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς παρ-
εδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον
14 Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. [m] ὑμεῖς m Matt. 27.
δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτή- 20. Marc. 15.
15 σασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, [n] τὸν δὲ 11. Luc. 23.
ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε· ὃν ὁ Θεὸς 18. Joh. 18. 40. n Supr. 2. 24.

ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν.
καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦ- 16
τον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ
ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν
αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάν-
των ὑμῶν. καὶ νῦν ἀδελφοὶ, οἶδα ὅτι κατὰ 17
ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες
o Luc. 24. 44. ὑμῶν· [o] ὁ δὲ Θεὸς ἃ προκατήγγειλε διὰ στό- 18
ματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν
τὸν Χριστὸν, ἐπλήρωσεν οὕτω. μετανοήσατε 19
οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι
ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ
ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ 20
ἀποστείλῃ τὸν προκεκηρυγμένον ὑμῖν Ἰησοῦν
Χριστὸν, ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι 21
χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλη-
σεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων
p Deut. 18. 15. Infr. 7. 37. αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος. [p] Μωσῆς μὲν 22
γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν, Ὅτι προφήτην
ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε
κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ἔσται 23
δὲ, πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προ-
φήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.
καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ 24
τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ προκατήγ-
q Gen. 12. 3. et 22. 18. et 26. 4. Rom. 15. 8. γειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. [q] ὑμεῖς ἐστε υἱοὶ 25
τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο
ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς
Ἀβραὰμ, Καὶ τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθή-
r Infr. 13. 46. σονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. [r] ὑμῖν πρῶ- 26

τον ὁ Θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰη-
σοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν
τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν
ὑμῶν.

4 ΛΑΛΟΥΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν,
ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς
2 τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι
διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν, καὶ καταγ-
γέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ
3 νεκρῶν· καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ
ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ
4 ἑσπέρα ἤδη. πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν
λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγεννήθη ὁ ἀριθμὸς
5 τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε. Ἐγένετο
δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρ-
χοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς
6 Ἱερουσαλὴμ, καὶ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ
Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ
7 ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. καὶ στή-
σαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ, ἐπυνθάνοντο, Ἐν
ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε
8 τοῦτο ὑμεῖς; Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύμα-
τος ἁγίου, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἄρχοντες τοῦ
9 λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ, εἰ ἡμεῖς
σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώ-
10 που ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται· [s]γνω- s Sup. 2. 24.
στὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ
Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ
Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρ-
11 έστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. [t]οὗτός ἐστιν ὁ t Psal. 118. 22. Esa. 28. 16.

Matt. 21. 42. Marc. 12. 10. λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδο-
Luc. 20. 17. Rom. 9. 33. μούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.
1 Pet. 2. 7. t Matt. 1. 21. [t]καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· 12
οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι
ἡμᾶς.

Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν 13
καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι
ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπ-
εγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν·
τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶ- 14
τα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν.
κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπ- 15 Ε'
ελθεῖν, συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, 16
Τί ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι
μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν,
πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερὸν,
καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ 17
πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαὸν, ἀπειλῇ ἀπει-
λησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνό-
ματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. καὶ καλέσαν- 18
τες αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου
μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνό-
u Infr. 5. 29. ματι τοῦ Ἰησοῦ. [u]ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης 19
ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον, Εἰ δίκαιόν
ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλ-
λον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε. οὐ δυνάμεθα γὰρ 20
ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν.
οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, 21
μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐ-
τοὺς, διὰ τὸν λαὸν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν

22 Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων
τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ
σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.
23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους,
καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς
24 καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. οἱ δὲ ἀκούσαντες,
ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ
εἶπον, Δέσποτα, σὺ ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
25 πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, [x] ὁ διὰ στόματος Δαβὶδ x Psal. 2. 1.
τοῦ παιδός σου εἰπὼν, Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη,
26 καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; παρέστησαν οἱ
βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθη-
σαν ἐπὶ τὸ αὐτό· κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ κατὰ
27 τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. συνήχθησαν γὰρ ἐπ'
ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν
ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος,
28 σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ
χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέ-
29 σθαι. καὶ τὰ νῦν κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπει-
λὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ
30 παῤῥησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ἐν
τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε, εἰς ἴασιν καὶ
σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι, διὰ τοῦ ὀνόμα-
31 τος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. καὶ δεηθέν-
των αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συν-
ηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος
ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ
παῤῥησίας.
32 [y] ΤΟΥ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ y Supr. 2. 44.
καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν

ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας 18
αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐ-
τοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ἄγγελος δὲ κυρίου 19
διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλα-
κῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε, Πορεύεσθε 20
καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ
πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ἀκού- 21
σαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ
ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον. παραγενόμενος δὲ ὁ
ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ
συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον,
ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενό- 22
μενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀνα-
στρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν λέγοντες, Ὅτι τὸ 23
μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν
πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας ἔξω ἑστῶ-
τας πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δὲ, ἔσω οὐ-
δένα εὕρομεν. ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους 24
τούτους ὅ τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ
ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν,
τί ἂν γένοιτο τοῦτο. παραγενόμενος δέ τις 25
ἀπήγγειλεν αὐτοῖς λέγων, Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες
οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ
ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. Τότε 26
ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις,
ἤγαγεν αὐτοὺς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ
τὸν λαὸν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν. ἀγαγόντες δὲ 27
αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώ-
z Supr. 4. 18. τησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς [z] λέγων, Οὐ παραγ- 28
γελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ

τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε
τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βού-
λεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀν-
29 θρώπου τούτου. [a]ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος a Supr. 4. 19.
καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ
30 μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. [b]ὁ Θεὸς τῶν πατέρων b Supr. 2. 24. et 3. 15.
ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε
31 κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· [c]τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρ- c Heb. 2. 10. Luc. 24. 47.
χηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ,
δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρ-
32 τιῶν. [d]καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν d Joh. 15. 26, 27.
ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον,
ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.
33 Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ἐβου-
34 λεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς. ἀναστὰς δέ τις ἐν
τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιὴλ,
νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευ-
σεν ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι,
35 εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται,
προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τού-
36 τοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων
τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα
ἑαυτὸν, ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ
τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι
ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς
37 οὐδέν. μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλι-
λαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ
ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος
ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ
38 διεσκορπίσθησαν. καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν,
ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ

ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ
βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσε-
ται· εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε κατα- 39
λῦσαι αὐτό· μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε.
Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι 40
τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ
λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυ-
σαν αὐτούς. [e]Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαί- 41
ροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτι-
μασθῆναι· πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ 42
κατ᾽ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐ-
αγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων 6 Ζ΄
τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλ-
ληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεω-
ροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι
αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ 2
πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον, Οὐκ ἀρεστόν
ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε οὖν, 3
ἀδελφοὶ, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους
ἑπτὰ, πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας,
οὓς καταστήσωμεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης·
ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ 4
λόγου προσκαρτερήσομεν. [f]καὶ ἤρεσεν ὁ λό- 5
γος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξ-
ελέξαντο Στέφανον ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ
πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον
καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν, καὶ
Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν 6

e Matt. 5. 10, 11, 12. Rom. 5. 3. Phil. 1. 29. Jac. 1. 2. 1 Pet. 4. 13.

f Infr. 8. 4, 26. et 21. 8.

ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι
7 ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. καὶ ὁ λόγος τοῦ
Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν
μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε
ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

Η′ 8 ΣΤΕΦΑΝΟΣ δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνά-
μεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ
9 λαῷ. ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συν-
αγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυ-
ρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλι-
κίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ·
10 καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ
11 πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέβαλον ἄνδρας
λέγοντας, Ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος
ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν·
12 συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέ-
ρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες
συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συν-
13 έδριον, ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγον-
τας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα
βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου
14 τούτου καὶ τοῦ νόμου. ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ
λέγοντος, Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος
καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ
15 ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. καὶ ἀτενί-
σαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν
τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ
πρόσωπον ἀγγέλου.

7 Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως
2 ἔχει; ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες,
ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ

ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν
g Gen. 12. 1. ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαῤῥὰν, [g]καὶ εἶπε πρὸς 3
αὐτὸν, Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς
συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι
δείξω. τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατ- 4
ῴκησεν ἐν Χαῤῥάν· κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθα-
νεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς
τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε·
καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, 5
οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦ-
ναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.
h Gen. 15. 13. [h]ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεὸς, ὅτι ἔσται τὸ 6
σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ
δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τε-
τρακόσια. καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, 7
κρινῶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ Θεός· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξ-
ελεύσονται, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ
i Gen. 17. 9. et 21. 2. et 25. 24. et 29. 32. et 30. 5. et 35. 23. τούτῳ. [i]καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτο- 8
μῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ πε-
ριέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ
Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ, καὶ ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα
k Gen. 37. 28. πατριάρχας· [k]καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες 9
τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ
l Gen. 41. 37. Θεὸς μετ' αὐτοῦ, [l]καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πα- 10
σῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως
Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον
ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθε 11
δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ
Χαναὰν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὕρισκον

12 χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. [m]ἀκούσας δὲ m Gen. 42. 1.
Ἰακὼβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε
13 τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· [n]καὶ ἐν τῷ δευ- n Gen. 45. 3.
τέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐ-
τοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος
14 τοῦ Ἰωσήφ. [o]ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετ- o Gen. 46. 27. Deut. 10. 22.
εκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶ-
σαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ, ἐν ψυχαῖς ἑβδο-
15 μήκοντα πέντε. [p]κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴ- p Gen. 46. 5. et 49. 32.
γυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες
16 ἡμῶν· [q]καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ, καὶ ἐτέ- q Gen. 47. 30. et 50. 13.
θησαν ἐν τῷ μνήματι ὃ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τι- Gen. 23. 16. et 33. 19.
μῆς ἀργυρίου, παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὸρ τοῦ Jos. 24. 32.
17 Συχέμ. [r]Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς r Exod. 1: 7, 8.
ἐπαγγελίας ἧς ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ,
ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ,
18 ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ὃς οὐκ ᾔδει
19 τὸν Ἰωσήφ. οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γέ-
νος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ
ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ
20 ζωογονεῖσθαι. [s]Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μω- s Exod. 2. 2. Hebr. 11. 23.
σῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη
μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
21 [t]ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν, ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγά- t Exod. 2. 7.
τηρ Φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς
22 υἱόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ
Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν
23 ἔργοις. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρα-
κονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐ-
τοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς
24 υἱοὺς Ἰσραήλ. [u]καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, u Exod. 2. 11.

ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπο-
νουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ἐνόμιζε 25
δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς
διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν·
x Exod. 2. 13. οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. [x]τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ 26
ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν αὐ-
τοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, Ἄνδρες, ἀδελφοί
ἐστε ὑμεῖς· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ὁ δὲ 27
ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπὼν,
Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ'
ἡμᾶς; μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον 28
ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; ἔφυγε δὲ Μω- 29
σῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος
y Exod. 3. 2. ἐν γῇ Μαδιὰμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. [y]Καὶ 30
πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐ-
τῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος κυ-
ρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ δὲ Μωσῆς 31
ἰδὼν ἐθαύμασε τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ
αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου πρὸς
αὐτὸν, Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ 32
Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς
Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ
ἐτόλμα κατανοῆσαι. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, 33
Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ
τόπος ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν 34
εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰ-
γύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα·
καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο,
ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. τοῦτον τὸν Μωϋ- 35
σῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, Τίς σε κατέστη-
σεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς

ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ
ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ.
36 [z] οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ [z] Exod. 7. et 8. et 9. et 10.
σημεῖα, ἐν γῇ Αἰγύπτου καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θα- et 11. et 14. et 16. 1.
λάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα.
37 [a] Οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς [a] Deut. 18.
Ἰσραὴλ, Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ 15, 18. supr. 3. 22.
Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ·
38 αὐτοῦ ἀκούσεσθε. [b] οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος [b] Exod. 19.
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέ- 3, 20.
λου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ
τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα
39 δοῦναι ἡμῖν. ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γε-
νέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, καὶ
ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυ-
40 πτον, [c] εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν, Ποίησον ἡμῖν [c] Exod. 32. 1.
θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μω-
σῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύ-
41 πτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ. καὶ ἐμο-
σχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀν-
ήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο
42 ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. [d] Ἔστρεψε [d] Jer. 19. 13. Amos 5. 25.
δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν
τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν
βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυ-
σίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν
43 τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; καὶ ἀνελάβετε τὴν
σκηνὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ
ὑμῶν Ῥεμφὰν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε
προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπ-
44 έκεινα Βαβυλῶνος. [e] Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυ- [e] Exod. 25. 40. Hebr. 8. 5.

ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν
αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. καὶ μεγάλῃ δυνάμει 33
ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς
ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε με-
γάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής 34
τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χω-
ρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον
τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, καὶ ἐτίθουν 35
παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοτο
δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.

Ἰωσῆς δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν 36
ἀποστόλων, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, υἱὸς
παρακλήσεως, Λευΐτης, Κύπριος τῷ γένει,
ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ 37
χρῆμα, καὶ ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀπο-
στόλων. Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν 5
Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησε κτῆμα,
καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας 2
καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος τὶ
παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.
εἶπε δὲ Πέτρος, Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ 3
Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς
τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ μένον, σοὶ ἔμενε, 4
καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι
ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο;
οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ.
ἀκούων δὲ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πε- 5
σὼν ἐξέψυξε· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ
πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. ἀναστάντες 6
δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν, καὶ ἐξ-

7 ενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν
τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα
8 τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ
Πέτρος, Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον
9 ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ τοσούτου. ὁ δὲ
Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη
ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πό-
δες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρά σου, ἐπὶ τῇ
10 θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσί σε. ἔπεσε δὲ παραχρῆμα
παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσ-
ελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν,
καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐ-
11 τῆς. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν
ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας
ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο
σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά· καὶ
ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολο-
13 μῶντος· τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολ-
λᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ
14 λαός· μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες
τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν·
15 ὥστε κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθε-
νεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων,
ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ
16 τινὶ αὐτῶν. συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος
τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες
ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων
ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

ς' 17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν
αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν σαδδουκαίων,

ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας 18
αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐ-
τοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ἄγγελος δὲ κυρίου 19
διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλα-
κῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε, Πορεύεσθε 20
καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ
πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ἀκού- 21
σαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ
ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον. παραγενόμενος δὲ ὁ
ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ
συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον,
ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενό- 22
μενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀνα-
στρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν λέγοντες, Ὅτι τὸ 23
μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν
πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας ἔξω ἑστῶ-
τας πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δὲ, ἔσω οὐ-
δένα εὕρομεν. ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους 24
τούτους ὅ τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ
ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν,
τί ἂν γένοιτο τοῦτο. παραγενόμενος δέ τις 25
ἀπήγγειλεν αὐτοῖς λέγων, Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες
οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ
ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. Τότε 26
ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις,
ἤγαγεν αὐτοὺς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ
τὸν λαὸν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν. ἀγαγόντες δὲ 27
αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώ-
z Supr. 4. 18. τησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς [z]λέγων, Οὐ παραγ- 28
γελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ

τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε
τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βού-
λεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀν-
29 θρώπου τούτου. [a] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος [a] Supr. 4. 19.
καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ
30 μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. [b] ὁ Θεὸς τῶν πατέρων [b] Supr. 2. 24. et 3. 15.
ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε
31 κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· [c] τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρ- [c] Heb. 2. 10. Luc. 24. 47.
χηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ,
δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρ-
32 τιῶν. [d] καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν [d] Joh. 15. 26, 27.
ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον,
ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.
33 Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ἐβου-
34 λεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς. ἀναστὰς δέ τις ἐν
τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιὴλ,
νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευ-
σεν ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι,
35 εἶπέ τε πρὸς αὐτοὺς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται,
προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τού-
36 τοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων
τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα
ἑαυτὸν, ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ
τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι
ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς
37 οὐδέν. μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλι-
λαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ
ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος
ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ
38 διεσκορπίσθησαν. καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν,
ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ

ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ
βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσε-
ται· εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε κατα- 39
λῦσαι αὐτό· μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε.
Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι 40
τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ
λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυ-
σαν αὐτούς. [e]Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαί- 41
ροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτι-
μασθῆναι· πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ 42
κατ᾽ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐ-
αγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

e Matt. 5. 10, 11, 12. Rom. 5. 3. Phil. 1. 29. Jac. 1. 2. 1 Pet. 4. 13.

6 ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων Ζ΄
τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλ-
ληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεω-
ροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι
αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ 2
πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον, Οὐκ ἀρεστόν
ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε οὖν, 3
ἀδελφοὶ, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους
ἑπτὰ, πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας,
οὓς καταστήσωμεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης·
ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ 4
λόγου προσκαρτερήσομεν. [f]καὶ ἤρεσεν ὁ λό- 5
γος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξ-
ελέξαντο Στέφανον ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ
πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον
καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν, καὶ
Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν 6

f Infr. 8. 4, 26. et 21. 8.

ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι
7 ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. καὶ ὁ λόγος τοῦ
Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν
μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε
ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

Η′ 8 ΣΤΕΦΑΝΟΣ δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνά-
μεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ
9 λαῷ. ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συν-
αγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυ-
ρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλι-
κίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ·
10 καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ
11 πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέβαλον ἄνδρας
λέγοντας, Ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος
ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν·
12 συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέ-
ρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες
συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συν-
13 έδριον, ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγον-
τας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα
βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου
14 τούτου καὶ τοῦ νόμου. ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ
λέγοντος, Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος
καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ
15 ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. καὶ ἀτενί-
σαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν
τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ
πρόσωπον ἀγγέλου.

7 Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως
2 ἔχει; ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες,
ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ

ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν
g Gen. 12. 1. ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαῤῥάν, [g] καὶ εἶπε πρὸς 3
αὐτόν, Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς
συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι
δείξω. τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατ- 4
ῴκησεν ἐν Χαῤῥάν· κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθα-
νεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς
τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε·
καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, 5
οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦ-
ναι εἰς κατάσχεσιν αὐτήν, καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.
h Gen. 15. 13. [h] ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεός, ὅτι ἔσται τὸ 6
σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ
δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τε-
τρακόσια. καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, 7
κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ Θεός· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξ-
ελεύσονται, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ
i Gen. 17. 9. et 21. 2. et 25. 24. et 29. 32. et 30. 5. et 35. 23. τούτῳ. [i] καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτο- 8
μῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, καὶ πε-
ριέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ
Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα
k Gen. 37. 28. πατριάρχας. [k] καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες 9
τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ
l Gen. 41. 37. Θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ, [l] καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πα- 10
σῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως
Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον
ἐπ᾽ Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθε 11
δὲ λιμὸς ἐφ᾽ ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ
Χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὕρισκον

12 χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. [m]ἀκούσας δὲ m Gen. 42. 1.
Ἰακὼβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε
13 τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· [n]καὶ ἐν τῷ δευ- n Gen. 45. 3.
τέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐ-
τοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος
14 τοῦ Ἰωσήφ. [o]ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετ- o Gen. 46. 27. Deut. 10. 22.
εκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶ-
σαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ, ἐν ψυχαῖς ἑβδο-
15 μήκοντα πέντε. [p]κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴ- p Gen. 46. 5. et 49. 32.
γυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες
16 ἡμῶν· [q]καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ, καὶ ἐτέ- q Gen. 47. 30. et 50. 13.
θησαν ἐν τῷ μνήματι ὃ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τι- Gen. 23. 16. et 33. 19.
μῆς ἀργυρίου, παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὸρ τοῦ Jos. 24. 32.
17 Συχέμ. [r]Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς r Exod. 1: 7, 8.
ἐπαγγελίας ἧς ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ,
ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ,
18 ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ὃς οὐκ ᾔδει
19 τὸν Ἰωσήφ. οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γέ-
νος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ
ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ
20 ζωογονεῖσθαι. [s]Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μω- s Exod. 2. 2. Hebr. 11. 23.
σῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη
μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
21 [t]ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν, ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγά- t Exod. 2. 7.
τηρ Φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς
22 υἱόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ
Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν
23 ἔργοις. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρα-
κονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐ-
τοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς
24 υἱοὺς Ἰσραήλ. [u]καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, u Exod. 2. 11.

ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπο-
νουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ἐνόμιζε 25
δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς
διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν·
x Exod. 2. 13. οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. [x] τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ 26
ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν αὐ-
τοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, Ἄνδρες, ἀδελφοί
ἐστε ὑμεῖς· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ὁ δὲ 27
ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπὼν,
Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ'
ἡμᾶς; μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον 28
ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; ἔφυγε δὲ Μω- 29
σῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος
y Exod. 3. 2. ἐν γῇ Μαδιὰμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. [y] Καὶ 30
πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐ-
τῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος κυ-
ρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ δὲ Μωσῆς 31
ἰδὼν ἐθαύμασε τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ
αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου πρὸς
αὐτὸν, Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ 32
Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς
Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ
ἐτόλμα κατανοῆσαι. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, 33
Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ
τόπος ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν 34
εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰ-
γύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα·
καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο,
ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. τοῦτον τὸν Μωϋ- 35
σῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, Τίς σε κατέστη-
σεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς

ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ
ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ.
36 [z] οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ z Exod. 7. et 8. et 9. et 10.
σημεῖα, ἐν γῇ Αἰγύπτου καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θα- et 11. et 14. et 16. 1.
λάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα.
37 [a] Οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς a Deut. 18. 15, 18. supr.
Ἰσραὴλ, Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ 3. 22.
Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ
38 αὐτοῦ ἀκούσεσθε. [b] οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος b Exod. 19. 3, 20.
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέ-
λου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ
τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα
39 δοῦναι ἡμῖν. ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γε-
νέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, καὶ
ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυ-
40 πτον, [c] εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν, Ποίησον ἡμῖν c Exod. 32. 1.
θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μω-
σῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύ-
41 πτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ. καὶ ἐμο-
σχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀν-
ήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο
42 ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. [d] Ἔστρεψε d Jer. 19. 13. Amos 5. 25.
δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν
τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν
βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυ-
σίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν
43 τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; καὶ ἀνελάβετε τὴν
σκηνὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ
ὑμῶν Ῥεμφὰν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε
προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπ-
44 ἐκεινα Βαβυλῶνος. [e] Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυ- e Exod. 25. 40. Hebr. 8. 5.

ρίου ἦν ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι
αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· [f]ἣν καὶ 45
εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ
Ἰησοῦ, ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν ὧν ἔξω-
σεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων
ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ· [g]ὃς εὗρε χάριν 46
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠτήσατο εὑρεῖν σκή-
νωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. [h]Σολομῶν δὲ ᾠκοδό- 47
μησεν αὐτῷ οἶκον. Ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν 48
χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφή-
της λέγει, [i]Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ 49
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκο-
δομήσετέ μοι, λέγει κύριος; ἢ τίς τόπος τῆς
καταπαύσεώς μου; οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε 50
ταῦτα πάντα;

[k]Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρ- 51
δίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ
ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ
ὑμεῖς. τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ 52
πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκα-
ταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου,
οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε·
[l]οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγ- 53
γέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. Ἀκούοντες δὲ 54
ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ
ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρχων 55
δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν
οὐρανὸν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα
ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ θεωρῶ 56
τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ

f Jos. 3. 14.

g 1 Sam. 16. 12, 13. 2 Sam. 7. 1, &c. 1 Par. 17. 12. Psal. 132. 5.

h 1 Reg. 6. 1. et 8. 27. infr. 17. 24.

i Esa. 66. 1.

k Jer. 6. 10. et 9. 25, 26. Ezech. 44. 5.

l Exod. 19. 3, et seqq. Gal. 3. 19.

57 ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ. κρά-
ξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα
αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν·
58 [m] καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβό- m Infr. 22. 20.
λουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια
αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου
59 Σαύλου, [n] καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, n Matt. 5. 44. Luc. 6. 28. et 23. 34.
ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ,
60 δέξαι τὸ πνεῦμά μου. θεὶς δὲ τὰ γόνατα,
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσῃς αὐ-
τοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν
Θ' 8 ἐκοιμήθη. [o] Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ o Infr. 22. 20.
ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν
ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε διεσπάρησαν
κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας,
2 πλὴν τῶν ἀποστόλων. συνεκόμισαν δὲ τὸν
Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο
3 κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. [p] Σαῦλος δὲ ἐλυ- p Infr. 22. 4. et 26. 10, 11.
μαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσ-
πορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας
4 παρεδίδου εἰς φυλακήν. οἱ μὲν οὖν διασπα-
ρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον.
5 ΦΙΛΙΠΠΟΣ δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς
Σαμαρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν.
6 προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ
τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐ-
7 τοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. πολ-
λῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα,
βοῶντα μεγάλῃ φωνῇ ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ
8 παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. καὶ

ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.
Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων, προϋπῆρχεν ἐν 9 Γ′
τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς
Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν· ᾧ 10
προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου,
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ
μεγάλη. προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῷ 11
χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς.
Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζο- 12
μένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ
ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο
ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς 13
ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν
τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις
μεγάλας γινομένας, ἐξίστατο. Ἀκούσαντες 14
δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι, ὅτι δέ-
δεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπ-
έστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάν-
νην· οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ 15
αὐτῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα ἅγιον. οὔπω 16
γὰρ ἦν ἐπ᾽ οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον
δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
κυρίου Ἰησοῦ. τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας 17
ἐπ᾽ αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον.
Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως 18
τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, λέ- 19
γων, Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ
ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.
Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τὸ ἀργύριόν σου 20 ΙΑ′
σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν

τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι.
21 οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ. ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα
22 ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς
κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ
ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου.
23 εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας
24 ὁρῶ σε ὄντα. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε,
Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον,
ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.
25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαν-
τες τὸν λόγον τοῦ κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς
Ἱερουσαλὴμ, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρει-
τῶν εὐηγγελίσαντο.
ΙΒ' 26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιπ-
πον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ με-
σημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν
ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρη-
27 μος. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης τῆς βα-
σιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γά-
ζης αὐτῆς· ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱε-
28 ρουσαλὴμ, ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος
ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν
29 προφήτην Ἡσαΐαν. εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ
Φιλίππῳ, Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι
30 τούτῳ. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν
αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν,
καὶ εἶπεν, Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;
31 ὁ δὲ εἶπε, Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις
ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον

q Esa. 53. 7. ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. [q] ἡ δὲ περιοχὴ 32
τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη, Ὡς
πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς
ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος· οὕτως
οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν τῇ ταπει- 33
νώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν δὲ
γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ
τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐ- 34
νοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπε, Δέομαί σου, περὶ
τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ,
ἢ περὶ ἑτέρου τινός; ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος 35
τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γρα-
φῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.
ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἐπί 36
τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδοὺ ὕδωρ·
τί κωλύει με βαπτισθῆναι; εἶπε δὲ ὁ Φίλιπ- 37
πος, Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξ-
εστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε, Πιστεύω τὸν υἱὸν
τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. καὶ 38
ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμ-
φότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ
εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ὅτε δὲ ἀν- 39
έβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἥρπασε
τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ
εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαί-
ρων. Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ 40
διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας,
ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

r Infr. 26. 10. Gal. 1. 13. 1 Tim. 1. 13. [r] Ὁ ΔΕ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φό- 9 ΙΓ
νου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν
τῷ ἀρχιερεῖ, ᾐτήσατο παρ᾽ αὐτοῦ ἐπιστολὰς 2

εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν
τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖ-
3 κας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. [s] ἐν δὲ
τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δα-
μασκῷ, καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς
4 ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν,
ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαοὺλ Σαούλ,
5 τί με διώκεις; εἶπε δέ, Τίς εἶ κύριε; ὁ δὲ
κύριος εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις·
6 σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. τρέμων
τε καὶ θαμβῶν εἶπε, Κύριε, τί με θέλεις ποι-
ῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, Ἀνάστηθι
καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί
σοι τί σε δεῖ ποιεῖν. [t] οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συν-
οδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐννεοί, ἀκούοντες
ιὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. ἠγέρθη
ὲ ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεῳγμένων δὲ τῶν
φθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε, χειραγω-
ιῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
ὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφα-
ν οὐδὲ ἔπιεν. Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δα-
σκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν
ύριος ἐν ὁράματι, Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν,
ὺ ἐγὼ κύριε. ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν,
στὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλου-
ν εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα
ον ὀνόματι, Ταρσέα. ἰδοὺ γὰρ προσεύ-
, καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι
ίαν εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα,
ἀναβλέψῃ. ἀπεκρίθη δὲ ὁ Ἀνανίας,
ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς

s Infr. 22. 6. et 26. 12. 1 Cor. 15. 8. 2 Cor. 12. 2.

t Infr. 22. 9. et 26. 13.

τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν
Ἱερουσαλήμ· καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν 14
ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους
τὸ ὄνομά σου. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, 15
Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν οὗτος,
τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν
καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ. ἐγὼ γὰρ ὑπο- 16
δείξω αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός
μου παθεῖν.

Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν 17
οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπε,
Σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέ με, Ἰη-
σοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως
ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. καὶ 18
εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ
ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε παραχρῆμα, καὶ
ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, καὶ λαβὼν τροφὴν ἐν- 19
ίσχυσεν. Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος μετὰ τῶν ἐν
Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς· καὶ εὐθέως 20
ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν,
ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. ἐξίσταντο 21
δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός
ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπι-
καλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦ-
το ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ
τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυνα- 22
μοῦτο, καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατ-
οικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗ-
τός ἐστιν ὁ Χριστός. ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέ- 23
ραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀν-
ελεῖν αὐτόν· [u] ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπι- 24

u 2 Cor. 11. 32.

βουλὴ αὐτῶν. παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέ-
25 ρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι· λα-
βόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθῆκαν
διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.
26 Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος εἰς Ἱερουσαλὴμ,
ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες
ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ
27 μαθητής. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν,
ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο
αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν κύριον, καὶ ὅτι
ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαῤῥη-
8 σιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἦν μετ'
αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐν Ἱε-
ρουσαλὴμ, καὶ παῤῥησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι
) τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει
πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐ-
τὸν ἀνελεῖν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατ-
ήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστει-
λαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι
καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σα-
ιαρείας εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι καὶ πο-
ευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρα-
λήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.
ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ
ίντων, κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς
τοικοῦντας Λύδδαν. εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν
α Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακεί-
ον ἐπὶ κραββάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμένος.
εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰη-
ς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σε-
ῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη· καὶ εἶδον αὐτὸν

πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Σαρω-
νᾶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι 36
Ταβιθὰ, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς·
αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημο-
συνῶν ὧν ἐποίει· ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις 37
ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λού-
σαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. ἐγγὺς δὲ 38
οὔσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαν-
τες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο
ἄνδρας πρὸς αὐτὸν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνῆσαι
διελθεῖν ἕως αὐτῶν. ἀναστὰς δὲ Πέτρος συν- 39
ῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς
τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ
χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας
καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορ-
κάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, θεὶς 40
τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς
τὸ σῶμα, εἶπε, Ταβιθὰ, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξε
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέ-
τρον, ἀνεκάθισε. δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστη- 41
σεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς
χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν 42
δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ
ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύριον. ἐγένετο δὲ ἡμέ- 43
ρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν Ἰόππῃ παρά τινι
Σίμωνι βυρσεῖ.

ἈΝΗΡ δέ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι 10 ΙΕ'
Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς κα-
λουμένης Ἰταλικῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος 2
τὸν Θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν

τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος
3 τοῦ Θεοῦ διαπαντός· εἶδεν ἐν ὁράματι φανε-
ρῶς, ὡσεὶ ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον
τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα
4 αὐτῷ, Κορνήλιε. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ
ἔμφοβος γενόμενος εἶπε, Τί ἐστι κύριε; εἶπε
δὲ αὐτῷ, Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημο-
σύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον
5 τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄν-
δρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται
6 Πέτρος· οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι
βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν· οὗτος
7 λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν
ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας
δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐ-
8 σεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, καὶ ἐξ-
ηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐ-
9 τοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοι-
πορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων,
ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι,
10 περὶ ὥραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ
ἤθελε γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ἐκεί-
νων, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις. καὶ θεωρεῖ
τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ'
αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρ-
σιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς
γῆς· ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς
γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν,
Ἀναστὰς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. ὁ δὲ Πέ-
τρος εἶπε, Μηδαμῶς κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔ-

φαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον. καὶ φωνὴ πά- 15
λιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν, Ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθά-
ρισε, σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· 16
καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.
Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν 17
εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδε, καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ
ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτή-
σαντες τὴν οἰκίαν Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν
πυλῶνα· καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ Σί- 18
μων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζε-
ται. Τοῦ δὲ Πέτρου ἐνθυμουμένου περὶ τοῦ 19
ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, Ἰδοὺ ἄνδρες
x Infr. 15. 7. τρεῖς ζητοῦσί σε· [x] ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, 20
καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος·
διότι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. καταβὰς δὲ 21
Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμέ-
νους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτὸν, εἶπεν,
Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν
πάρεστε; οἱ δὲ εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρ- 22
χης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν,
μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν
Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου,
μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ
ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. εἰσκαλεσάμενος 23
οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέ-
τρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελ-
φῶν τῶν ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ.
καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισάρειαν· 24
ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς, συγκα-
λεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀν-
αγκαίους φίλους.

25 Ὡς δὲ ἐγένετο εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συν-
αντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς
26 πόδας προσεκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤ-
γειρε λέγων, Ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρω-
27 πός εἰμι. καὶ συνομιλῶν αὐτῷ, εἰσῆλθε, καὶ
28 εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, [y]ἔφη τε πρὸς αὐτούς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν
ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρ-
χεσθαι ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε
μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον·
29 διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον μεταπεμφθείς.
πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με;
30 καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας
μέχρι ταύτης τῆς ὥρας, ἤμην νηστεύων, καὶ
τὴν ἐννάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ
μου· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν
31 ἐσθῆτι λαμπρᾷ, καί φησι, Κορνήλιε, εἰσ-
ηκούσθη σου ἡ προσευχὴ, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι
32 σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. πέμψον
οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς
ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ
Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παρα-
33 γενόμενος λαλήσει σοι. ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα
πρός σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμε-
νος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ
πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα
σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.
34 [z]Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν, Ἐπ'
ἀληθείας καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσ-
35 ωπολήπτης ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ
φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιο-

y Joh. 4. 9.

z Deut. 10. 17. 2 Par. 19. 7. Job. 34. 19. Sap. 6. 8. Eccl. 35. 16. Rom. 2. 11. Gal. 2. 6. Ephes. 6. 9. Col. 3. 25. 1 Pet. 1. 17.

σύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστι· τὸν λόγον ὃν ἀπ- 36
έστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος
εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτός ἐστι πάν-
a Luc. 4. 14. των κύριος. [a] ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα 37
καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰω-
b Luc. 4. 18. άννης· [b] Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς ἔχρισεν 38
αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς
διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς
καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, ὅτι
ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρ- 39
τυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν
Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ· ὃν ἀνεῖλον κρε-
c Supr. 2. 24. μάσαντες ἐπὶ ξύλου. [c] τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε 40
τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ
d Infr. 13. 31. γενέσθαι· [d] οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι 41
τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡ-
μῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐ-
e Infr. 17. 31. Rom. 14. 10. 2 Cor. 5. 10. τῷ, μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· [e] καὶ 42
παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ δια-
μαρτύρασθαι, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν.
f Jer. 31. 34. Mich. 7. 18. infr. 15. 9. [f] τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄ- 43
φεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐ-
τοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Ἔτι 44
λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπ-
έπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς
ἀκούοντας τὸν λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ 45
περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ,
ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος ἐκκέχυται· ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούν- 46

-ων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν.
-ότε ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος, [g]Μήτι τὸ ὕδωρ κω- g Infr. 15. 8.
λῦσαι δύναταί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τού-
τους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον κα-
θὼς καὶ ἡμεῖς; προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτι-
σθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. τότε ἠρώ-
τησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

ἬΚΟΥΣΑΝ δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ
ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅτε
ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο
3 πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς λέγοντες, Ὅτι
πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες,
4 καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος
5 ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων, [h]Ἐγὼ ἤμην h Supr. 10. 9.
ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν
ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς
ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην
6 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις ἐμοῦ· εἰς ἣν
ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα
τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ
7 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ φωνῆς λε-
γούσης μοι, Ἀναστὰς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.
8 εἶπον δὲ, Μηδαμῶς κύριε· ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ
ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα
9 μου. ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, Ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ
10 κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρὶς, καὶ πάλιν
11 ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδοὺ
ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰ-
κίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας

πρός με. εἶπε δέ μοι τὸ πνεῦμα, συνελθεῖν 12
αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενον· ἦλθον δὲ σὺν
ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν
εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρὸς, ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν 13
πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ στα-
θέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόπ-
πην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπι-
καλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσει ῥήματα πρός 14
σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.
i Supr. 2. 4. [i] ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ 15
πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ᾽ αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐφ᾽
k Supr. 1. 5. infr. 19. 4. Matt. 3. 11. Marc. 1. 8. Luc. 3. 16. Joh. 1. 26. ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. [k] ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος 16
κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν
ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι
ἁγίῳ. εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς 17
ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύ-
ριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνα-
τὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν; Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα 18
ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες,
Ἄραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν
ἔδωκεν εἰς ζωήν.

l Supr. 8. 1. [l] ΟΙ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως 19
τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ, διῆλθον ἕως Φοι-
νίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λα-
λοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.
ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ 20
Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν,
ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἑλληνιστὰς, εὐαγγελιζό-
μενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. καὶ ἦν χεὶρ κυρίου 21
μετ᾽ αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπ-
έστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λό- 22

γος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσο-
λύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνά-
23 βαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας. ὃς παραγενό-
μενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἐχάρη,
καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρ-
24 δίας προσμένειν τῷ κυρίῳ· ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγα-
θὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως.
25 καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. Ἐξ-
ῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι
Σαῦλον, καὶ εὑρὼν αὐτὸν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς
26 Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον
συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον
ἱκανὸν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ
27 τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς. Ἐν ταύταις δὲ
ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προ-
28 φῆται εἰς Ἀντιόχειαν. ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ
αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμανε διὰ τοῦ
πνεύματος, λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ'
ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ
29 Κλαυδίου Καίσαρος. [m] τῶν δὲ μαθητῶν κα- m Rom. 15. 25. 1 Cor. 16.
θὼς ηὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς 1. 2 Cor. 8. 9. Gal. 2. 10.
διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰου-
30 δαίᾳ ἀδελφοῖς· [n] ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαν- n Infr. 12. 25.
τες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρ-
νάβα καὶ Σαύλου.

ιʹ 12 ΚΑΤ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώ-
δης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν
2 ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν
3 ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ. καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρε-
στόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλα-
βεῖν καὶ Πέτρον· ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων·

ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς 4
τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν
αὐτὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν
αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν 5
τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινο-
μένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ
αὐτοῦ.

Ὅτε δὲ ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώ- 6
δης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος
μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι
δυσὶ, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν
φυλακήν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, 7
καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ
τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέ-
γων, Ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ
αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπέ τε ὁ ἄγγελος 8
πρὸς αὐτὸν, Περίζωσαι, καὶ ὑπόδησαι τὰ σαν-
δάλιά σου· ἐποίησε δὲ οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ,
Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι.
καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι 9
ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου,
ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρώ- 10
την φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύ-
λην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πό-
λιν, ἥτις αὐτομάτη ἠνοίχθη αὐτοῖς· καὶ ἐξελ-
θόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπ-
έστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος γε- 11
νόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε, Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι
ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ
ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς
προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. συνιδών 12

τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς
Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν
ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.
13 Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου τὴν θύραν τοῦ
πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνό-
14 ματι Ῥόδη· καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ
Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυ-
λῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι
15 τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς
αὐτὴν εἶπον, Μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕ-
τως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον, Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ
16 ἐστίν. ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοί-
17 ξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν, καὶ ἐξέστησαν. κατα-
σείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾷν, διηγήσατο
αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς
φυλακῆς. εἶπε δὲ, Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ
τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη
18 εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν
τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί
19 ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. Ἡρώδης δὲ ἐπιζη-
τήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς
φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι· καὶ κατελθὼν
ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισάρειαν διέτρι-
20 βεν. [o] Ἦν δὲ ὁ Ἡρώδης θυμομαχῶν Τυρίοις [o] 1 Reg. 5. 9, 11. Ezech.
καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς 27. 17.
αὐτὸν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ
κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ
τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βα-
σιλικῆς.
21 Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος
ἐσθῆτα βασιλικὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βή-

ματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ δῆμος 22
ἐπεφώνει, Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου.
παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυ- 23
ρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ·
p Esa. 55. 11. supr. 6. 7. καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν. [p]ὁ 24
infr. 19. 20. Col. 1. 6. δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο.
q Supr. 11. 29. [q]Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ 25
Ἱερουσαλὴμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν,
συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικλη-
θέντα Μάρκον.

r Infr. 14. 26. [r]ἮΣΑΝ δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν 13 ΙΘ'
οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ
τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ,
καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρώδου
s Supr. 9. 15. infr. 22. 21. τοῦ τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. [s]λει- 2
Rom. 1. 1. Gal. 1. 15. τουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευ-
et 2. 8. Eph. 3. 8. όντων, εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Ἀφορίσατε
1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. δή μοι τόν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς
Matt. 9. 38. Rom. 10. 15. τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. [t]τότε νη- 3
t Supr. 6. 6. et 8. 15. et 14. 26. στεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες
τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. Οὗτοι μὲν οὖν 4
ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου,
κατῆλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν, ἐκεῖθέν τε ἀπ-
u Supr. 12. 25. έπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον. [u]καὶ γενόμενοι ἐν 5
Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ
x Supr. 8. 9. καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. [x]διελθόντες δὲ τὴν 6
νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν τινα μάγον ψευδο-
προφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, ὃς 7
ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ
συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν

καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον
8 τοῦ Θεοῦ. [y] ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ y Exod. 7. 11. 2 Tim. 3. 8.
μάγος· οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα
αὐτοῦ· ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ
9 τῆς πίστεως. Σαῦλος δὲ, ὁ καὶ Παῦλος, πλη-
σθεὶς πνεύματος ἁγίου, καὶ ἀτενίσας εἰς αὐ-
10 τὸν [z] εἶπεν, Ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πά- z Matt. 13. 38. Joh. 8. 44.
σης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης 1 Joh. 3. 8.
δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς
11 κυρίου τὰς εὐθείας; καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ τοῦ
κυρίου ἐπὶ σὲ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων
τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα δὲ ἐπ-
έπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περι-
12 άγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύ-
πατος τὸ γεγονὸς, ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμε-
νος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.
Κ' 13 [a] Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ a Infr. 15. 38.
τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυ-
λίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν,
14 ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. αὐτοὶ δὲ διελ-
θόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς Ἀν-
τιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς
τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων,
15 ἐκάθισαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νο-
μοῦ καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρ-
χισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, "Ἄνδρες
ἀδελφοὶ, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως
16 πρὸς τὸν λαὸν, λέγετε. [b] ἀναστὰς δὲ Παῦ- b Supr. 12. 17. et 19. 33.
λος, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν, "Ἄνδρες et 21. 40.
Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν,
17 ἀκούσατε. [c] ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ c Exod. 1. 1. et 6. 6. et 12. 51. et 13. 14.

ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν· καὶ τὸν λαὸν
ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ
μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ

d Exod. 16. 2, 35. Num. 14. 34. Psal. 95. 10.

αὐτῆς· [d]καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτρο- 18
ποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ· [e]καὶ καθελὼν 19

e Jos. 14. 1, 2. Jud. 2. 16. et 3. 9.

ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν, κατεκληροδότησεν
αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς 20
ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε κρι-

f 1 Sam. 8. 5. et 9. 15. et 10. 1. Ose. 13. 11.

τὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου· [f]κἀκεῖθεν 21
ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς
τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενια-

g 1 Sam. 13. 14. et 15. 28. et 16. 14. Psal. 89. 21. supr. 7. 45.

μὶν, ἔτη τεσσαράκοντα· [g]καὶ μεταστήσας αὐ- 22
τὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα,
ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας, Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ
Ἰεσσαὶ, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς

h 2 Sam. 7. 12. Esa. 11. 1.

ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. [h]Τούτου 23
ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν

i Mal. 3. 1. Matt. 3. 1. Marc. 1. 2. Luc. 3. 3. Joh. 3. 23.

ἤγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, [i]προκη- 24
ρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσ-
όδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ

k Joh. 1. 20, 26, 27. Matt. 3. 11. Marc. 1. 7. Luc. 3. 16.

λαῷ Ἰσραήλ. [k]ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης 25
τὸν δρόμον, ἔλεγε, Τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι;
οὐκ εἰμὶ ἐγὼ, ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ, οὗ
οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

l Matt. 10. 6. supr. 3. 26. et infr. v. 46.

[l]Ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ, καὶ 26
οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ὑμῖν ὁ λό-

m Joh. 16. 3. supr. 3. 17. infr. 15. 21. 1 Cor. 2. 8. 1 Tim. 1. 13.

γος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη. [m]οἱ 27
γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρ-
χοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς
φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββα-
τον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν

28 [n]καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ᾐτή-
29 σαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. [o]ὡς δὲ
ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα,
καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνη-
30 μεῖον. [p]ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν,
31 [q]ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν
βᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσα-
λὴμ, οἵτινές εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν
32 λαόν. [r]καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν
πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι
ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐ-
33 τῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν· [s]ὡς καὶ ἐν
τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται, Υἱός μου
34 εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. [t]ὅτι δὲ
ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα
ὑποστρέφειν εἰς διαφθορὰν, οὕτως εἴρηκεν,
Ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά.
35 [u]διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν
36 σου ἰδεῖν διαφθοράν. [x]Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ
γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοι-
μήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐ-
37 τοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν· ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγει-
38 ρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. [y]Γνωστὸν οὖν ἔστω
ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν
39 ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· [z]καὶ ἀπὸ
πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μω-
σέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων
40 δικαιοῦται. βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς
41 τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, [a]Ἴδετε οἱ
καταφρονηταὶ, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε·
ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις

n Matt. 27. 20, 21, 22. Marc. 15. 11, 12, 13. Luc. 23. 18, 21, 22, 23. Joh. 19. 6.
o Matt. 27. 59. Marc. 15. 46. Luc. 23. 53. Joh. 19. 38.
p Supr. 2. 24.
q Matt. 28. 9, 16. Marc. 16. 6, 14. Luc. 24. 36. Joh. 20. 19. et 21. 1. supr. 1. 3. 1 Cor. 15. 5, 6.
r Gen. 3. 15. et 22. 18. et 26. 4. et 49. 10. Deut. 18. 15. 2 Sam. 7. 12. Psal. 132. 11. Esa. 4. 2. et 7. 14. et 9. 5. et 40. 10. Jer. 23. 5. et 33. 14. Ezech. 34. 23. et 37. 24. Dan. 9. 24, 25.
s Psal. 2. 7. Hebr. 1. 5. et 5. 5.
t Esa. 55. 3.
u Psal. 16. 10. sup. 2. 27, &c.
x 1 Reg. 2. 10. supr. 2. 29.
y Luc. 24. 47. 1 Joh. 2. 12. Rom. 3. 24, 28. et 8. 3. Gal. 2. 16. Hebr. 7. 19. et 9. 15.
z Rom. 10. 4.
a Esa. 28. 14. Habac. 1. 5.

ὑμῶν, ἔργον ᾧ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις
ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰου- 42
δαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ
σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.
[b]λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν 43
πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων
προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵ-
τινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς, ἔπειθον αὐτοὺς
ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ 44
πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.
ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθη- 45
σαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύ-
λου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφη-
μοῦντες. [c]παῤῥησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος καὶ 46
ὁ Βαρνάβας εἶπον, Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον
λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ
ἀπωθεῖσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυ-
τοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς
τὰ ἔθνη. [d]οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύ- 47
ριος, Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε
εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ἀκούοντα 48
δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον
τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τε-
ταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. διεφέρετο δὲ ὁ 49
λόγος τοῦ κύριου δι' ὅλης τῆς χώρας. [e]οἱ 50
δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυν-
αῖκας καὶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους
τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν
Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐ-

b Matt. 23. 15. supr. 11. 23. infr. 14. 22.

c Matt. 10. 6. supr. 1. 8. et 5. 25, 26. et 13. 26. infr. 18. 6. et 28. 28. Exod. 32. 10. Deut. 32. 21. Esa. 55. 5. Matt. 8. 12. et 21. 43. Rom. 10. 19.

d Esa. 49. 6. et 42. 6. Luc. 2. 32.

e 2 Tit. 3. 11.

51 τοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. [f]οἱ δὲ ἐκτιναξά- f Matt. 10. 14. Marc. 6. 11.
μενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐ- Luc. 9. 5. infr. 14. 6, 11.
52 τούς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπλη- et 18. 6.
ροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

14 ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ
εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν
Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦ-
σαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος.
2 οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν, καὶ
ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν
3 ἀδελφῶν. [g]ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν g Marc. 16. 20. infr. 19. 11.
παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυ- Hebr. 2. 4.
ροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, καὶ δι-
δόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν
4 χειρῶν αὐτῶν. ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς
πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις,
5 οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. [h]Ὡς δὲ ἐγένετο h 2 Tim. 3. 11.
ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς
ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι
6 αὐτούς, [i]συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις i Matt. 10. 23. supr. 8. 1.
τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν
περίχωρον, κἀκεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.

[k]Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς k Supr. 3. 2.
ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐ-
τοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιεπατήκει.
ῦτος ἤκουε τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτε-
ίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ
ωθῆναι, [l]εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι l Esa. 35. 6.
ὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλλετο καὶ
ριεπάτει. [m]Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν m Infr. 28. 6.
Παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαο-

εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλη-
σίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων,
ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐ-
τῶν. ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱ- 5
ρέσεως τῶν φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγον-
τες, Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλ-
λειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρε- 6
a Supr. 10. 20. et 11. 1, 2. σβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. [a]πολ- 7
λῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέ-
τρος εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς
ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν
ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι
τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πι-
b 1 Par. 28. 9. et 29. 17. Ps. 7. 10. Jer. 11. 20. et 17. 10. et 20. 12. supr. 10. 43, &c. 1 Cor. 1. 2. στεῦσαι. [b]καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρ- 8
τύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν· [c]καὶ οὐδὲν διέκρινε 9
μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρί-
c 1 Pet. 1. 22. d Gal. 5. 1. σας τὰς καρδίας αὐτῶν. [d]νῦν οὖν τί πειρά- 10
ζετε τὸν Θεὸν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχη-
λον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν
e Eph. 2. 4, 8. Titus 3. 4. οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; [e]ἀλλὰ διὰ 11
τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ πι-
στεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.
Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρ- 12
νάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν
ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι'
f Supr. 12. 17. αὐτῶν. [f]Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπ- 13
εκρίθη Ἰάκωβος λέγων, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀ-
g 2 Pet. 1. 1. κούσατέ μου. [g]Συμεὼν ἐξηγήσατο, καθὼς 14
πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν

15 λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· καὶ τούτῳ συμ-
φωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέ-
16 γραπται, [h]Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικο- h Amos 9. 11, 12.
δομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν·
καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ
17 ἀνορθώσω αὐτήν· ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ
κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ
πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά
μου ἐπ' αὐτούς· λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα
18 πάντα. γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ πάν-
19 τα τὰ ἔργα αὐτοῦ. διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρ-
ενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν
20 ἐπὶ τὸν Θεόν· [i]ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ i Infr. ver. 29. Gen. 9. 4.
ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώ- Lev. 3. 17. et
λων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ 17. 14. Deut, 12. 23. 1 Cor. 8. 1, 9, 10. et
21 αἵματος. [k]Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων 10. 14, 20, 21. 1 Thess. 4. 3.
κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν k Neh. 8. 1. supr. 13. 27.
ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγι-
νωσκόμενος.

Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρε-
σβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους
ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν
τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν ἐπικα-
λούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγου-
μένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γράψαντες διὰ χει-
ρὸς αὐτῶν τάδε, Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, τοῖς κατὰ τὴν Ἀντι-
όχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς
ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν. [l]ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τι- l Gal. 2. 4.
νὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λό- supr. ver. 1. 1 Joh. 2. 19.
γοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγον-

τες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς
οὐ διεστειλάμεθα· ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμο- 25
θυμαδὸν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς
ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ
m Supr. 13. 50. et 14. 19. Παύλῳ, [m] ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς 26
αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν 27
καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλον-
τας τὰ αὐτά. ἔδοξε γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι 28
καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος,
n Supr. v. 20. infr. 16. 4. et 21. 25. πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων, [n] ἀπέχεσθαι εἰ- 29
δωλοθύτων, καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορ-
νείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πρά-
ξετε. ἔῤῥωσθε.

Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς Ἀντι- 30
όχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδω-
καν τὴν ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ, ἐχάρησαν 31
ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας δὲ καὶ Σίλας, καὶ 32
αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ
παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπεστήριξαν.
Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ᾽ εἰ- 33
ρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστό-
λους. ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ. 34
Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντι- 35
οχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ
καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

ΜΕΤΑ δέ τινας ἡμέρας εἶπε Παῦλος πρὸς 36
Βαρνάβαν, Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα
τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν
αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς
o Supr. 12. 12, 25. et 13. 5. ἔχουσι. [o] Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαρα- 37

λαβεῖν τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον· Col. 4. 10. 2 Tim. 4. 11. Philem. 24.
38 [p]Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν p Supr. 13. 13.
ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς
39 τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον. ἐγένετο
οὖν παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς
ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα
40 τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· Παῦλος
δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε παραδοθεὶς τῇ
41 χάριτι τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο
δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς
6 ἐκκλησίας. [q]Κατήντησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ q Supr. 14. 6. infr. 17. 14. et 19. 22. et 20. 4. Rom. 16. 21. 1 Cor. 4. 17. Phil. 2. 19. 1 Thess. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 5.
Λύστραν· καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνό-
ματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικός τινος Ἰουδαίας
2 πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος· [r]ὃς ἐμαρτυρεῖτο
ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν.
3 [s]τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελ- r Supr. 6. 3. s 1 Cor. 9. 20. Gal. 2. 3.
θεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς
Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις·
ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι
Ἕλλην ὑπῆρχεν. [t]ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς t Supr. 15. 20, 29.
πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δό-
γματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ
ῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. αἱ
ιὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ
περίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.
Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλα-
κὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύ-
τος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐλ-
ντες κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν
υνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς
πνεῦμα. [u]παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν, u Infr. 20. 6. 2 Cor. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.

κατέβησαν εἰς Τρωάδα. καὶ ὅραμα διὰ τῆς 9
νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ· ἀνήρ τις ἦν Μακε-
δὼν ἑστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων, Δια-
βὰς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν. ὡς δὲ 10
τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν
εἰς τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσ-
κέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐ-
τούς. Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος, εὐ- 11
θυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ τε ἐπιούσῃ
εἰς Νεάπολιν, ἐκεῖθέν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις 12
ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις
κολωνία.

Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες
ἡμέρας τινὰς, τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξ- 13
ήλθομεν τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομί-
ζετο προσευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦ-
μεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί. Καί τις γυνὴ 14
ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυ-
ατείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, ἤκουεν· ἧς ὁ
κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς
λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. [x] ὡς δὲ ἐβα- 15
πτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέ-
γουσα, Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶ-
ναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μείνατε·
καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. [y] Ἐγένετο δὲ πορευ- 16
ομένων ἡμῶν εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ
ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥ-
τις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐ-
τῆς, μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα τῷ 17
Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, Οὗτοι οἱ
ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν,

x Gen. 19. 3. et 33. 11. Jud. 19. 21. Luc. 24. 29. Heb. 13. 2.

y 1 Sam. 28. 7. infr. 19. 24.

οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας.
18 [z]τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπο- z Marc. 16. 17.
νηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ
πνεύματι εἶπε, Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνό-
ματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῆς.
19 καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. [a]Ἰδόντες δὲ οἱ a 2 Cor. 6. 5.
κύριοι αὐτῆς, ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργα-
σίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν
Σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρ-
20 χοντας· [b]καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρα- b 1 Reg. 18. 17. infr. 17. 6.
τηγοῖς, εἶπον, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσου-
σιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες·
21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν
παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσι.
22 [c]καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ᾽ αὐτῶν, καὶ οἱ c 2 Cor. 11. 25. 1 Thess. 2. 2. Phil. 1. 13.
στρατηγοὶ περιῤῥήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
ἐκέλευον ῥαβδίζειν· πολλάς τε ἐπιθέντες αὐ-
τοῖς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγεί-
λαντες τῷ δεσμοφύλακι, ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐ-
ούς· ὃς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφὼς, ἔβα-
εν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ
οὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον.
Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας d Supr. 4. 31.
οσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν· ἐπηκροῶντο
αὐτῶν οἱ δέσμιοι. [e]ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγέ- e Supr. 5. 19. et 12. 7.
ο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ
μωτηρίου· ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ
αι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη.
τνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν
γμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασά-
ς μάχαιραν, ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νο-

ὑμῶν, ἔργον ᾧ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις
ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰου- 42
δαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ
σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.
[b] λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν 43
πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων
προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵ-
τινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς, ἔπειθον αὐτοὺς
ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ 44
πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.
ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθη- 45
σαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύ-
λου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφη-
μοῦντες. [c] παῤῥησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος καὶ 46
ὁ Βαρνάβας εἶπον, Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον
λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ
ἀπωθεῖσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυ-
τοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς
τὰ ἔθνη. [d] οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύ- 47
ριος, Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε
εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ἀκούοντα 48
δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον
τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τε-
ταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. διεφέρετο δὲ ὁ 49
λόγος τοῦ κύριου δι' ὅλης τῆς χώρας. [e] οἱ 50
δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυν-
αῖκας καὶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους
τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν
Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐ-

b Matt. 23. 15. supr. 11. 23. infr. 14. 22.

c Matt. 10. 6. supr. 1. 8. et 5. 25, 26. et 13. 26. infr. 18. 6. et 28. 28. Exod. 32. 10. Deut. 32. 21. Esa. 55. 5. Matt. 8. 12. et 21. 43. Rom. 10. 19.

d Esa. 49. 6. et 42. 6. Luc. 2. 32.

e 2 Tit. 3. 11.

51 τοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. [f]οἱ δὲ ἐκτιναξά- f Matt. 10. 14. Marc. 6. 11.
μενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐ- Luc. 9. 5. Infr. 14. 6, 11.
52 τούς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπλη- et 18. 6.
ροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

ΚΑ' 14 ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ
εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν
Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως. ὥστε πιστεῦ-
σαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος.
2 οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν, καὶ
ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν
3 ἀδελφῶν. [g]ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν g Marc. 16. 20. Infr. 19. 11.
παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυ- Hebr. 2. 4.
ροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, καὶ δι-
δόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν
4 χειρῶν αὐτῶν. ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς
πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις,
5 οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. [h]Ὡς δὲ ἐγένετο h 2 Tim. 3. 11.
ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς
ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι
6 αὐτούς, [i]συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις i Matt. 10. 23. supr. 8. 1.
τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν
7 περίχωρον, κἀκεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.

ΚΒ' 8 [k]Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς k Supr. 3. 2.
ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐ-
τοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιεπεπατήκει.
9 οὗτος ἤκουε τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτε-
νίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ
10 σωθῆναι, [l]εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι l Esa. 35. 6.
ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλλετο καὶ
11 περιεπάτει. [m]Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν m Infr. 28. 6.
ὁ Παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαο-

νιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώ-
ποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς· ἐκάλουν τε τὸν 12
μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν,
ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ὁ 13
δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως
αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυ-
λῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελε θύειν.
n Matt. 26. 65. [n]Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ 14
Παῦλος, διαῤῥήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν εἰσ-
o Supr. 10. 26. Gen. 1. 1. Psal. 33. 6. et 124. 8. et 146. 6. Apoc. 14. 7. επήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες [o]καὶ λέ- 15
γοντες, Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς
ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελι-
ζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπι-
στρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησε
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν
p Psal. 81. 13. Infr. 17. 30. καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· [p]ὃς ἐν ταῖς παρῳχη- 16
μέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύ-
εσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καί τοι γε οὐκ ἀμάρ- 17
τυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν
ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους,
ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρ-
δίας ἡμῶν. καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατ- 18
έπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

q 2 Cor. 11. 25. 2 Tim. 3. 11. [q]Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου 19
Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λι-
θάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πό-
λεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. κυκλωσάν- 20
των δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν
εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν
τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. εὐαγγελισάμενοί τε 21
τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανούς,

ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ
22 Ἀντιόχειαν· [r]ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν r Supr. 11. 23. et 13. 43.
μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, Matt. 10. 38. et 16. 24.
καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελ- Luc. 22. 28, 29. et 24. 26.
23 θεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. [s]χειροτο- 2 Tim. 3. 12. Rom. 8. 17.
νήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλη- s Supr. 1. 26. et 11. 30.
σίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο Titus 1. 5.
24 αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. καὶ
διελθόντες τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυ-
25 λίαν· καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον,
26 κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν· [t]κἀκεῖθεν ἀπέπλευ- t Supr. 13. 1, 3.
σαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι
τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.
27 [u]παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκ- u Supr. 15. 4. 1 Cor. 16. 9.
κλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς 2 Cor. 2. 12. Apoc. 3. 8.
μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν
28 πίστεως. διέτριβον δὲ ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον
σὺν τοῖς μαθηταῖς.

ΚΓ' 15 [x]ΚΑΙ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, x Gen. 17. 10. Lev. 12. 3.
ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς, Ὅτι ἐὰν μὴ περι- Gal. 5. 1, 2. Phil. 3. 2.
τέμνησθε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆ- Col. 2. 8, 11, 16.
2 ναι. [y]γενομένης οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως y Gal. 2. 1. supr. 11. 30.
οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς
αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνά-
βαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς
ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσα-
3 λήμ, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. οἱ μὲν οὖν
προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο
τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν
ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν με-
4 γάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. [z]παραγενόμενοι δὲ z Supr. 14. 3, 26.

εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλη-
σίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων,
ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐ-
τῶν. ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱ- 5
ρέσεως τῶν φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγον-
τες, Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλ-
λειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.
Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρε- 6
a Supr. 10. 20. et 11. 1, 2. σβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. [a]πολ- 7
λῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέ-
τρος εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς
ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν
ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι
τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πι-
b 1 Par. 28. 9. et 29. 17. Ps. 7. 10. Jer. 11. 20. et 17. 10. et 20. 12. supr. 10. 43, &c. 1 Cor. 1. 2. στεῦσαι. [b]καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρ- 8
τύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν· [c]καὶ οὐδὲν διέκρινε 9
μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρί-
c 1 Pet. 1. 22. d Gal. 5. 1. σας τὰς καρδίας αὐτῶν. [d]νῦν οὖν τί πειρά- 10
ζετε τὸν Θεὸν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχη-
λον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν
e Eph. 2. 4, 8. Titus 3. 4. οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; [e]ἀλλὰ διὰ 11
τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ πι-
στεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.
Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρ- 12
νάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν
ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι'
f Supr. 12. 17. αὐτῶν. [f]Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπ- 13
εκρίθη Ἰάκωβος λέγων, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀ-
g 2 Pet. 1. 1. κούσατέ μου. [g]Συμεὼν ἐξηγήσατο, καθὼς 14
πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν

15 λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· καὶ τούτῳ συμ-
φωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέ-
16 γραπται, [h] Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικο-
δομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν·
καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ
17 ἀνορθώσω αὐτήν· ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ
κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ
πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ᾿ οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά
μου ἐπ᾿ αὐτούς· λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα
18 πάντα. γνωστὰ ἀπ᾿ αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ πάν-
19 τα τὰ ἔργα αὐτοῦ. διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρ-
ενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν
20 ἐπὶ τὸν Θεόν· [i] ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ
ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώ-
λων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ
21 αἵματος. [k] Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων
κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν
ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγι-
νωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρε-
σβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους
ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν
τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν ἐπικα-
λούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγου-
23 μένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γράψαντες διὰ χει-
ρὸς αὐτῶν τάδε, Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, τοῖς κατὰ τὴν Ἀντι-
όχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς
24 ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν. [l] ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τι-
νὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λό-
γοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγον-

h Amos 9. 11, 12.

i Infr. ver. 29. Gen. 9. 4. Lev. 3. 17. et 17. 14. Deut. 12. 23. 1 Cor. 8. 1, 9, 10. et 10. 14, 20, 21. 1 Thess. 4. 3.

k Neh. 8. 1. supr. 13. 27.

l Gal. 2. 4. supr. ver. 1. 1 Joh. 2. 19.

τες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς
οὐ διεστειλάμεθα· ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμο- 25
θυμαδὸν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς
ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ
m Supr. 13. 50. et 14. 19. Παύλῳ, [m]ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς 26
αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν 27
καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλον-
τας τὰ αὐτά. ἔδοξε γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι 28
καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος,
n Supr. v. 20. infr. 16. 4. et 21. 25. πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων, [n]ἀπέχεσθαι εἰ- 29
δωλοθύτων, καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορ-
νείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πρά-
ξετε. ἔῤῥωσθε.

Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς Ἀντι- 30
όχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδω-
καν τὴν ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ, ἐχάρησαν 31
ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας δὲ καὶ Σίλας, καὶ 32
αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ
παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπεστήριξαν.
Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰ- 33
ρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστό-
λους. ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ. 34
Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντι- 35
οχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ
καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

ΜΕΤΑ δέ τινας ἡμέρας εἶπε Παῦλος πρὸς 36
Βαρνάβαν, Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα
τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν
αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς
o Supr. 12. 12, 25. et 13. 5. ἔχουσι. [o]Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαρα- 37

λαβεῖν τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον· Col. 4. 10. 2 Tim. 4. 11. Philem. 24.
38 ᵖΠαῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν p Supr. 13. 13.
ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς
ΛΔʹ 39 τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον. ἐγένετο
οὖν παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς
ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα
40 τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· Παῦλος
δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε παραδοθεὶς τῇ
41 χάριτι τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο
δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς
16 ἐκκλησίας. ᑫΚατήντησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ q Supr. 14. 6. infr. 17. 14. et
Λύστραν· καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνό- 19. 22. et 20.
ματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικός τινος Ἰουδαίας 4. Rom. 16. 21. 1 Cor. 4.
2 πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος· ʳὃς ἐμαρτυρεῖτο 17. Phil. 2. 19. 1 Thess. 3. 2. 1 Tim.
ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. 1. 2. 2 Tim. 1. 5.
3 ˢτοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελ- r Supr. 6. 3. s 1 Cor. 9. 20.
θεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Gal. 2. 3.
Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις·
ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι
4 Ἕλλην ὑπῆρχεν. ᵗὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς t Supr. 15. 20, 29.
πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δό-
γματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ
5 τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. αἱ
μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ
ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.
6 Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλα-
τικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύ-
7 ματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐλ-
θόντες κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν
Βιθυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς
8 τὸ πνεῦμα. ᵘπαρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν, u Infr. 20. 6. 2 Cor. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.

κατέβησαν εἰς Τρωάδα. καὶ ὅραμα διὰ τῆς 9
νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ· ἀνήρ τις ἦν Μακε-
δὼν ἑστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων, Δια-
βὰς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν. ὡς δὲ 10
τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν
εἰς τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσ-
κέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐ-
τούς. Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος, εὐ- 11
θυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ τε ἐπιούσῃ
εἰς Νεάπολιν, ἐκεῖθέν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις 12
ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις
κολωνία.

Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες
ἡμέρας τινὰς, τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξ- 13
ήλθομεν τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομί-
ζετο προσευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦ-
μεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί. Καί τις γυνὴ 14
ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυ-
ατείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, ἤκουεν· ἧς ὁ
κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς
λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. [x] ὡς δὲ ἐβα- 15
πτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέ-
γουσα, Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶ-
ναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μείνατε·
καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. [y] Ἐγένετο δὲ πορευ- 16
ομένων ἡμῶν εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ
ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥ-
τις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐ-
τῆς, μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα τῷ 17
Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, Οὗτοι οἱ
ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν,

x Gen. 19. 3. et 33. 11. Jud. 19. 21. Luc. 24. 29. Heb. 13. 2.

y 1 Sam. 28. 7. Infr. 19. 24.

οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας.
18 [z]τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπο- z Marc. 16. 17.
νηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ
πνεύματι εἶπε, Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνό-
ματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς.
19 καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. [a]Ἰδόντες δὲ οἱ a 2 Cor. 6. 5.
κύριοι αὐτῆς, ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργα-
σίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν
Σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρ-
20 χοντας· [b]καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρα- b 1 Reg. 18. 17. infr. 17. 6.
τηγοῖς, εἶπον, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσου-
σιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες·
21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν
παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσι.
22 [c]καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ c 2 Cor. 11. 25. 1 Thess. 2. 2. Phil. 1. 13.
στρατηγοὶ περιῤῥήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
23 ἐκέλευον ῥαβδίζειν· πολλάς τε ἐπιθέντες αὐ-
τοῖς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγεί-
λαντες τῷ δεσμοφύλακι, ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐ-
24 τούς· ὃς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφὼς, ἔβα-
λεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ
τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον.
25 [d]Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας d Supr. 4. 31.
προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν· ἐπηκροῶντο
26 δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. [e]ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγέ- e Supr. 5. 19. et 12. 7.
νετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ
δεσμωτηρίου· ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ
θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη.
27 ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν
ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασά-
μενος μάχαιραν, ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νο-

μίξων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ἐφώνησε 28
δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος λέγων, Μηδὲν
πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐν-
θάδε. αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησε, καὶ ἔν- 29
τρομος γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ
f Luc. 3. 10. supr. 2. 37. et 9. 6. Joh. 3. 16, 36. et 6. 47. 1 Joh. 5. 10. τῷ Σίλᾳ· [f] καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη, 30
Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; οἱ δὲ εἶ- 31
πον, Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χρι-
στὸν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. καὶ 32
ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ
πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ παραλαβὼν 33
αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν
ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ
g Luc. 5. 29. et 19. 6. αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα· [g] ἀναγαγών τε αὐ- 34
τοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παρέθηκε τράπε-
ζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ
Θεῷ.

Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρα- 35
τηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, Ἀπόλυσον
τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλε δὲ ὁ 36
δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν
Παῦλον, Ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοὶ, ἵνα
ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες, πορεύεσθε ἐν
h Infr. 22. 25. εἰρήνῃ. [h] ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτοὺς, Δεί- 37
ραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώ-
πους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυ-
λακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ
γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτω-
σαν. ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβ- 38
δοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν
i Matt. 8. 34. ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι, [i] καὶ ἐλθόντες 39

παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων
40 ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς
φυλακῆς εἰσῆλθον εἰς τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες
τοὺς ἀδελφοὺς, παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξ-
ῆλθον.

ΚΕʹ 17 ΔΙΟΔΕΥΣΑΝΤΕΣ δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ
Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου
2 ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ
εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτοὺς, καὶ
ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν
3 γραφῶν, [k] διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι k Psal. 22. 7.
τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ Esa. 53. Matt. 16. 21. Luc. 24. 26,
νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰη- 46. Joh. 1. 42.
4 σοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. [l] καί τινες ἐξ l Infr. ver. 17. et 28. 24.
αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλ-
λήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν πρώτων
5 οὐκ ὀλίγαι. ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπειθοῦντες
Ἰουδαῖοι, καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων
τινὰς ἄνδρας πονηροὺς, καὶ ὀχλοποιήσαντες,
ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ
Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆ-
6 μον· [m] μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς, ἔσυρον τὸν m Supr. 16. 20.
Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρ-
χας, βοῶντες, Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστα-
7 τώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, [n] οὓς n Luc. 23. 2. Joh. 19. 12.
ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπ-
έναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράττουσι,
8 βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν. ἐτά-
ραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκού-
9 οντας ταῦτα· καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ

τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐ-
o Supr. 9. 2. τούς. [o]Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς 10
ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς
Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι, εἰς τὴν συν-
p Esa. 34. 16. Luc. 16. 29. αγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῄεσαν. [p]Οὗτοι δὲ 11
Joh. 5. 39. ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτι-
νες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυ-
μίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γρα-
φὰς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ 12
αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναι-
κῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.
q 1 Thess. 2. 4. [q]Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης 13
Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ
τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ
σαλεύοντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν 14
Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι
ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ ὅ τε Σίλας
r Infr. 18. 5. καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. [r]Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν 15
Παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λα-
βόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον,
ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξῄ-
εσαν.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς 16 Κς'
τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν
αὐτῷ θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πό-
s Supr. ver. 4. λιν. [s]διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς 17
Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ
ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρα-
τυγχάνοντας. τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ 18
τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ·
καί τινες ἔλεγον, Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος

οὗτος λέγειν; οἱ δὲ, Ξένων δαιμονίων δοκεῖ
καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν
19 ἀνάστασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμε-
νοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον
λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἡ καινὴ αὕτη
20 ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; ξενίζοντα γάρ
τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλό-
μεθα οὖν γνῶναι, τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι.
21 Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι,
εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τὶ καὶ
ἀκούειν καινότερον.
22 Σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου
πάγου, ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα
23 ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. διερ-
χόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα
ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο,
Ἀγνώστῳ Θεῷ. ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε,
24 τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. [t] ὁ Θεὸς ὁ t Gen. 1. 1.
ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, s Par. 6. 30.
οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων, οὐκ Psal. 33. 6. et
25 ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, [u] οὐδὲ ὑπὸ 124. 8. et 146.
χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται προσδεόμενος 6. Esa. 66. 1.
τινὸς, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ supr. 7. 48. et
26 τὰ πάντα· [x] ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν 14. 15. Apoc. 14. 7.
ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσ- u Gen. 2. 7. Psal. 50. 8.
ωπον τῆς γῆς, ὁρίσας προτεταγμένους και- x Deut. 32. 8.
ροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν·
27 ζητεῖν τὸν κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν
αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ
28 ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ἐν αὐτῷ γὰρ
ζῶμεν καὶ κινούμεθα καί ἐσμέν· ὡς καί τινες

τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι, Τοῦ γὰρ καὶ
y Esa. 40. 18. γένος ἐσμέν. ʸ γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θε- 29
οῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ
ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀν-
z Supr. 14. 16. Luc. 24. 47. θρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. ᶻ Τοὺς μὲν 30
οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς,
ταννῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι παν-
a Supr. 2. 24. et 10. 42. ταχοῦ μετανοεῖν· ᵃ διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν 31
ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ,
ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν,
ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἀκούσαντες δὲ 32
ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ
εἶπον, Ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου.
καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 33
τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευ- 34
σαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης,
καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐ-
τοῖς.

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ 18 ΚΖ'
b Rom. 16. 3. 1 Cor. 16. 19. 2 Tim. 4. 19. τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον· ᵇ καὶ εὑρών 2
τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ
γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰτα-
λίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ
διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας
τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐ-
c Infr. 20. 34. 1 Cor. 4. 12. 2 Cor. 11. 9. et 12. 13. 1 Thess. 2. 9. 2 Thess. 3. 8. τοῖς· ᶜ καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' 3
αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ
τὴν τέχνην. διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ 4
κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ
d Supr. 17. 14, 15. Ἕλληνας. ᵈ Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακε- 5
δονίας ὅ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο

τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς
6 Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. [e]ἀντιτασσο- e Lev. 20. 9, 12. 2 Sam. 1.
μένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτινα- 16. Ezech. 3. 18, 19. Matt.
ξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τὸ αἷμα 10. 14. et 27. 25. supr. 13.
ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ, 45, 51.
7 ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. καὶ
μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνό-
ματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεὸν, οὗ ἡ οἰ-
8 κία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. [f]Κρίσπος f 1 Cor. 1. 14.
δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ σὺν
ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κοριν-
θίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο.
9 [g]Εἶπε δὲ ὁ κύριος δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ g Infr. 23. 11.
Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιω-
10 πήσῃς· [h]διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς h Joh. 10. 16.
ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός
11 ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ἐκάθισέ
τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.
12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας,
κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ
13 Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα λέγον-
τες, Ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει τοὺς
14 ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν. [i]μέλλοντος i Infr. 25. 11.
δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ
Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Εἰ μὲν οὖν ἦν
ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν ὦ Ἰου-
15 δαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν· εἰ δὲ
ζήτημά ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νό-
μου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς γὰρ
16 ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. καὶ ἀπήλασεν

k 1 Cor. 1. 1. αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. [k]ἐπιλαβόμενοι δὲ 17
πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνά-
γωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ
οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.

l Num. 6. 18. infr. 21. 24. [l]Ὁ ΔΕ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκα- 18
νὰς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς
τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύ-
λας, κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς·
εἶχε γὰρ εὐχήν. κατήντησε δὲ εἰς Ἔφεσον, 19
κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν
εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις.
ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖ- 20
m 1 Cor. 4. 19. Jac. 4. 15. Heb. 6. 3. ναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν· [m]ἀλλ' ἀπ- 21
ετάξατο αὐτοῖς, εἰπὼν, Δεῖ με πάντως τὴν
ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσό-
λυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ
Θεοῦ θέλοντος. καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου·
καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπα- 22
σάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντι-
όχειαν. καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε, δι- 23
ερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ
Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

n 1 Cor. 1. 12. [n]Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλε- 24
ξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν
εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.
o Infr. 19. 3. [o]οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, 25
καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν
ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μό-
νον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· οὗτός τε ἤρξατο 26
παῤῥησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες
δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, προσελά-

βοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο
27 τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν. ᵖβουλομένου δὲ αὐτοῦ p 1 Cor. 3. 6.
διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ
ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι
αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ
28 τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος· εὐτόνως
γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ,
ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν Χριστὸν
Ἰησοῦν.

ΚΗ´ 19 ᵍἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι q Supr. 18. 24. 1 Cor. 1. 12.
ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ
μέρη, ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον· καὶ εὑρών τινας
2 μαθητὰς, ʳεἶπε πρὸς αὐτοὺς, Εἰ πνεῦμα ἅγιον r Joh. 7. 39. supr. 10. 44, &c.
ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐ-
τὸν, Ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκού-
3 σαμεν. εἶπέ τε πρὸς αὐτοὺς, Εἰς τί οὖν ἐβα-
πτίσθητε; οἱ δὲ εἶπον, Εἰς τὸ Ἰωάννου βά-
4 πτισμα. ˢεἶπε δὲ Παῦλος, Ἰωάννης μὲν ἐβά- s Matt. 3. 11. Marc. 1. 4, 8.
πτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, Luc. 3. 16. Joh. 1. 26.
εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, supr. 1. 5. et 11. 16.
5 τουτέστιν εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ἀκούσαν-
τες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
6 Ἰησοῦ. ᵗκαὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου t Supr. 2. 4. et 6. 6. et 8.
τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐ- 17. et 10. 46. et 11. 15.
τοὺς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον.
7, 8 ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο. Εἰσ-
ελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαῤῥησιάζετο,
ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ
9 περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. ᵘὩς δέ τινες u 2 Tim. 1. 15.
ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, κακολογοῦντες τὴν
ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐ-

τῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν δια-
λεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός. Τοῦ- 10
το δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς
κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλλη-
x Marc. 16. 20. supr. 14. 3. νας. [x] Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ 11
Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, [y] ὥστε καὶ ἐπὶ 12
y Supr. 5. 15. τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρω-
τὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλ-
λάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύ-
ματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν. Ἐπ- 13
εχείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων
Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχ-
οντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ
κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν
Ἰησοῦν ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει. ἦσαν δέ τινες 14
υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο
ποιοῦντες. ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονη- 15
ρὸν εἶπε, Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦ-
λον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; καὶ 16
ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν
τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐ-
τῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ
τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκ-
είνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰου- 17
δαίοις τε καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν
Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐ-
τοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
z Matt. 3. 6. Ἰησοῦ. [z] Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρ- 18
χοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς
πράξεις αὐτῶν. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα 19

πραξάντων, συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατ-
έκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς
τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας
20 πέντε. [a]οὕτω κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου [a] Esa. 55. 11. supr. 6. 7. et
ηὔξανε καὶ ἴσχυεν. 12. 24.
21 [b]ΩΣ δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος [b] Supr. 18.
ἐν τῷ πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ 21. Rom. 15. 25. Gal. 2. 1.
Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰπὼν,
Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαί με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ
22 Ῥώμην ἰδεῖν. [c]ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακε- [c] Supr. 13. 5.
δονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον Rom. 16. 23. 2 Tim. 4. 20.
καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν
23 Ἀσίαν. [d]Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον [d] 2 Cor. 1. 8.
24 τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. [e]Δημή- [e] Supr. 16. 16.
τριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν
ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς
25 τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην· οὓς συναθροί-
σας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν,
Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργα-
26 σίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστι· [f]καὶ θεωρεῖτε καὶ [f] Psal. 115. 4.
ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν Jer. 10. 3.
πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας
μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶ
27 θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ
τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν
ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμι-
δος ἱερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ
καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη
28 ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαν-
τες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον
29 λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. [g]καὶ [g] Infr. 20. 4. et 27. 2. Col.
4. 10.

ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη συγχύσεως· ὥρμησάν
τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες
Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδή-
μους τοῦ Παύλου. τοῦ δὲ Παύλου βουλο- 30
μένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν
οἱ μαθηταί. τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄν- 31
τες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, παρ-
εκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.
ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλό τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκ- 32
κλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδει-
σαν, τίνος ἕνεκεν συνεληλύθεισαν. [h] ἐκ δὲ 33
τοῦ ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προ-
βαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέ-
ξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολο-
γεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐπιγνόντων δὲ ὅτι Ἰου- 34
δαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡς
ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις
Ἐφεσίων. Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν 35
ὄχλον, φησὶν, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν
ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν
νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος
καὶ τοῦ Διοπετοῦς; ἀναντιῤῥήτων οὖν ὄντων 36
τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπ-
άρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράττειν. ἠγά- 37
γετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύ-
λους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὰν ὑμῶν. εἰ 38
μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται
πρός τινα λόγον ἔχουσιν, ἀγοραῖοι ἄγονται,
καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις.
εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ 39
ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν 40

[h] Supr. 12. 17. et 13. 16. infr. 21. 40.

ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μη-
δενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ δυνησόμεθα
41 ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης· καὶ
ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.
ΚΘ' 20 [i]ΜΕΤΑ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον i 1 Tim. 1. 3.
προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ
ἀσπασάμενος ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μα-
2 κεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ
παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς
3 τὴν Ἑλλάδα· ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενο-
μένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,
μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο
γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας.
4 [k]συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπα- k Supr. 16. 1. et 19. 29.
τρος Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρ- infr. 21. 29. et 27. 2. Col.
χος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος καὶ 4. 7, 10. 1 Cor. 1. 14.
Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δὲ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. Eph. 6. 21. 2 Tim. 4. 12,
5 οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι· 20. Titus 3. 12.
6 ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν
ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐ-
τοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε, οὗ
7 διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά. [l]Ἐν δὲ τῇ μιᾷ l Supr. 2. 42, 46. 1 Cor. 10.
τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ 16. et 11. 20.
κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς,
μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν
8 λόγον μέχρι μεσονυκτίου· ἦσαν δὲ λαμπάδες
ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦσαν συνηγμένοι.
9 καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ
τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, δια-
λεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς
ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου

m 1 Reg. 17. κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. [m]καταβὰς δὲ ὁ Παῦ- 10
21. 2 Reg. 4. λος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε,
34. Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
ἐστιν. ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον καὶ γευ- 11
σάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρις αὐγῆς,
οὕτως ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, 12
καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως. Ἡμεῖς δὲ προ- 13
ελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν
Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν
Παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων
αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς 14
τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς
Μιτυλήνην· κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπι- 15
ούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ Χίου. τῇ δὲ
ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον· καὶ μείναντες
ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλη-
n Infr. 21. 12. τον. [n]ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν 16
Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆ-
σαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν ἦν
αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι
εἰς Ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον, 17
μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλη-
o Supr. 19. 10. σίας. [o]ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν, εἶπεν 18
αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας
ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν
τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, δουλεύων τῷ 19
κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πολ-
λῶν δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων
μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· ὡς οὐ- 20
δὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ

ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ
21 καὶ κατ' οἴκους, [p] διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις [p] Marc. 1. 15. Luc. 24. 47.
τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς τὸν Θεὸν μετάνοιαν,
καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
22 Χριστόν. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος τῷ
πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν
23 αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδὼς, [q] πλὴν ὅτι [q] Infr. 21. 4, 11.
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρε-
ται λέγον, Ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένου-
24 σιν. [r] ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ [r] Infr. 21. 13. Gal. 1. 1.
ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τε- Tit. 1. 3.
λειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν
διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ,
διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος
25 τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκέτι
ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν
οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ
26 Θεοῦ. διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον
ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάν-
27 των· [s] οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖ- [s] Luc. 7. 30. Eph. 1. 11.
28 λαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. [t] προσ- [t] 1 Petr. 5. 2. 1 Tim. 3. 1, 2.
έχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν et 4. 16. Philipp. 1. 1.
ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, Eph. 1. 7. Col. 1. 14.
ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περι- 1 Pet. 1. 19. Apoc. 5. 9.
29 εποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. [u] ἐγὼ γὰρ [u] 2 Pet. 2. 1. Matt. 7. 15.
οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν
μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ
30 ποιμνίου· [x] καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται [x] Psal. 41. 10. Matt. 26. 21.
ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾷν supr. 1. 17. 1 Joh. 2. 19.
31 τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. [y] διὸ γρηγορεῖτε, [y] Supr. 19. 10.
μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν

οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα
z Supr. 9. 31. Eph. 1. 18. ἕκαστον. [z]καὶ τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς ἀδελ- 32
φοὶ, τῷ Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν
a 1 Sam. 12. 3. 1 Cor. 9. 12. κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. [a]ἀρ- 33
2 Cor. 11. 9. et 12. 13. γυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπ-
b Supr. 18, 3. 2 Cor. 4. 12. εθύμησα· [b]αὐτοὶ δὲ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις 34
1 Thess. 2. 9. 2 Thess. 3. 8. μου καὶ τοῖς οὖσι μετ᾽ ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ
c 1 Cor. 9. 12. χεῖρες αὗται. [c]πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω 35
κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούν-
των, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου
Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, Μακάριόν ἐστι διδό-
d Infr. 21. 5. ναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν. [d]καὶ ταῦτα εἰπὼν, 36
θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς
προσηύξατο. Ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς 37
πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον
τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν· ὀδυνώμενοι 38
μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι
μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προ-
έπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

ὩΣ δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπα- 21
σθέντας ἀπ᾽ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθο-
μεν εἰς τὴν Κῶν, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον,
κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα. καὶ εὑρόντες πλοῖον 2
διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν.
ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες 3
αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ
κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ
e Supr. 20. 23. infr. ver. 12. πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. [e]καὶ 4
ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ
ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ

τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσα-
5 λήμ. [f]ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς f Supr. 20. 36.
ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόν-
των ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως
ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ
6 τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα. καὶ ἀσπασάμε-
νοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι
7 δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς δὲ τὸν
πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν
εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελ-
8 φοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. [g]τῇ g Supr. 6. 5. et 8. 26, 40.
δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον Eph. 4. 11.
ἤλθομεν εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς
τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, τοῦ
ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ.
9 [h]τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες h Joel. 2. 28. supr. 2. 17.
Λ' 10 προφητεύουσαι. [i]ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέ- i Supr. 11. 28.
ρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας
11 προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος· [k]καὶ ἐλθὼν πρὸς k Supr. 20. 23. Infr. ver. 33.
ἡμᾶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας
τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας εἶπε,
Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα, οὗ
ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δήσουσιν ἐν Ἱερου-
σαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς
12 χεῖρας ἐθνῶν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρ-
εκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ
13 ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. [l]ἀπεκρίθη l Supr. 20. 24.
δὲ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συν-
θρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ
μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερου-
σαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ

m Matt. 6. 10. Luc. 11. 2. et 22. 42. Κυρίου Ἰησοῦ. [m]μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, 14
ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου
γενέσθω.

Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀποσκευασά- 15
μενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. συνῆλθον 16
δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν
ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν, Μνάσωνί
τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, 17
n Supr. 15. 13. Gal. 1. 19. ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. [n]τῇ δὲ 18
ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰά-
κωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτε-
ροι. καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' 19
ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι
o Rom. 10. 2. Gal. 1. 14. διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. [o]οἱ δὲ ἀκούσαντες 20
ἐδόξαζον τὸν κύριον· εἶπόν τε αὐτῷ, Θεωρεῖς
ἀδελφὲ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν
πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νό-
μου ὑπάρχουσι. κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, 21
ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωσέως τοὺς
κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ
περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι
περιπατεῖν. τί οὖν ἐστι; πάντως δεῖ πλῆθος 22
συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας.
p Supr. 18. 18. Num. 6. 2. 13, 18. [p]τοῦτο οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν 23
ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυ-
τῶν· τούτους παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐ- 24
τοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσων-
ται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνῶσι πάντες ὅτι ὧν
κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοι-
q Supr. 15. 20, 29. χεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων. [q]περὶ 25

δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστεί-
λαμεν, κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐ-
τοὺς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδω-
λόθυτον, καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορ-
ΛΒ' 26 νείαν. [r]Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄν- r Num. 6. 13. infr. 24. 18.
δρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς
εἰσῄει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρω-
σιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσ-
ηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.
27 ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι,
οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν
ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ
28 ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν κράζοντες,
Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε. οὗτός ἐστιν ὁ
ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ
τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ διδάσκων·
ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν,
29 καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. [s]ἦσαν s Supr. 20. 4. 2 Tim. 4. 20.
γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν
τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ
30 ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. [t]ἐκινήθη τε ἡ t Infr. 26. 21.
πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ·
καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου, εἷλκον αὐτὸν
ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ
31 θύραι. ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη
φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη
32 συγκέχυται Ἱερουσαλήμ· ὃς ἐξαυτῆς παραλα-
βὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους, κατέδρα-
μεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον
καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες
33 τὸν Παῦλον. [u]τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος ἐπ- u Supr. v. 11.

ελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι
δυσί· καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἂν εἴη, καὶ τί ἐστι
πεποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλό τι ἐβόων ἐν τῷ 34
ὄχλῳ· μὴ δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς
διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς
τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς 35
ἀναβαθμοὺς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ
τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου.
x Luc. 23. 18. Joh. 19. 15. infr. 22. 22. [x]ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζον, 36
Αἶρε αὐτόν.

Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβο- 37
λὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξεστί
μοι εἰπεῖν τι πρός σε; ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ
γινώσκεις; οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ 38
τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγα-
γὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄν-
y Supr. 9. 11, 30. et 22. 3. δρας τῶν σικαρίων; [y]εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ 39
ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεὺς, τῆς
Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι
δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν
λαόν.

z Supr. 12. 17. et 13. 16. et 19. 33. [z]Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς 40
ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ
λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώ-
νησε τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων, Ἄνδρες 22
ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς
ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας. Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ 2
Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλ-
a Supr. 9. 11. et 21. 39. λον παρέσχον ἡσυχίαν. καί φησιν, [a]Ἐγὼ 3
2 Cor. 11. 22. supr. 5. 34. μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρ-
Gal. 1. 14. Rom. 10. 2. σῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ

πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ, πε-
παιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νό-
μου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάν-
4 τες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· [b]ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν b Supr. 8. 3. et 9. 1. infr.
ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδι- 26. 9. 1 Cor.
5 δοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, [c]ὡς 15. 9. Gal. 1. 13. 1 Tim. 1. 13.
καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ c Supr. 9. 2. infr. 26. 12.
πρεσβυτέριον· παρ᾽ ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξά-
μενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, εἰς Δαμασκὸν
ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας, δε-
δεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν.
6 [d]ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ d Supr. 9. 3. infr. 26. 12.
Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ 1 Cor. 15. 8.
οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· 2 Cor. 12. 2.
7 [e]ἔπεσόν τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς e Infr. 26. 14, 15.
λεγούσης μοι, Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;
8 ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ κύριε; εἶπέ τε πρός
με, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ
9 διώκεις. [f]οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς f Supr. 9. 7. Dan. 10. 7.
ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο· τὴν δὲ φω-
10 νὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. εἶπον
δὲ, Τί ποιήσω κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπε πρός
με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν· κἀκεῖ
σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί
11 σοι ποιῆσαι. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς
δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος
ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν.
12 [g]Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νό- g Supr. 9. 17.
μον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοι-
13 κούντων Ἰουδαίων, ἐλθὼν πρός με καὶ ἐπι-
στὰς εἶπέ μοι, Σαοὺλ ἀδελφὲ, ἀνάβλεψον·

h Supr. 3. 14. et 7. 52. infr. 26. 16. 1 Joh. 2. 1. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. [h]ὁ 14
δὲ εἶπεν, Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προ-
εχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ
ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ
στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς 15
πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας.
i Matt. 3. 11. Marc. 1. 4. Luc. 3. 3. [i]καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ 16
ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος
k Supr. 9. 26. τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου. [k]ἐγένετο δέ μοι ὑπο- 17
στρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομέ-
νου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει,
καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξ- 18
ελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ· διότι οὐ πα-
ραδέξονταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.
l Supr. ver. 4. [l]κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται, ὅτι 19
ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συν-
m Supr. 7. 58. et 8. 1. αγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· [m]καὶ ὅτε 20
ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου,
καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν τῇ
ἀναιρέσει αὐτοῦ, καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια
n Supr. 9. 15. et 13. 2. Gal. 1. 15. et 2. 8. Eph. 3. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. [n]καὶ εἶπε πρός με, 21
Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαπο-
στελῶ σε.
o Supr. 21. 36. [o]Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, 22
καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, Αἶρε
ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκον
αὐτὸν ζῆν. κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ῥι- 23
πτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόν-
των εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρ- 24
χος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν μά-
στιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν

25 αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. [p] ὡς δὲ προ- p Supr. 16. 37.
έτεινεν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν
ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος, Εἰ ἄνθρωπον
Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστί-
26 ζειν; ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος, προσελθὼν
ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ λέγων, Ὅρα τί μέλ-
λεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός
27 ἐστι. προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ,
Λέγε μοι, εἰ σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη, Ναί.
28 ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφα-
λαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ
29 Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. εὐθέως
οὖν ἀπέστησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν
ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπι-
γνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δε-
δεκώς.

ΛΓ′ 30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ
ἀσφαλὲς, τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν Ἰου-
δαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ
ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ
συνέδριον αὐτῶν· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον
23 ἔστησεν εἰς αὐτούς. [q] Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος q Infr. 24. 16. 2 Tim. 1. 3.
τῷ συνεδρίῳ εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ
πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ
2 ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. [r] ὁ δὲ ἀρχιερεὺς r 1 Reg. 22.
Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύ- 24. Jer. 20. 2. Joh. 18. 22.
3 πτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. [s] τότε ὁ Παῦλος πρὸς s Lev. 19. 35.
αὐτὸν εἶπε, Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς, τοῖχε Deut. 17. 4, 9. et 25. 12.
κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν
νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι;
4 οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ

t Exod. 22. 28. Θεοῦ λοιδορεῖς; ᵗἔφη τε ὁ Παῦλος, Οὐκ ᾔ- 5
δειν ἀδελφοὶ, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται
γὰρ, Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.
u Infr. 24. 15, 21. et 26. 5, 6. Phil. 3. 5. ᵘΓνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ 6
σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων, ἔκραξεν
ἐν τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ φαρι-
σαῖός εἰμι, υἱὸς φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ
ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. τοῦτο δὲ 7
αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν φαρι-
σαίων καὶ τῶν σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ
x Matt. 22. 23. Marc. 12. 18. Luc. 20. 27. πλῆθος. ˣσαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ 8
εἶναι ἀνάστασιν, μηδὲ ἄγγελον μήτε πνεῦμα·
y Supr. 5. 39. et 22. 7, 17, 18. infr. 25. 25. et 26. 31. φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. ʸἐγέ- 9
νετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες οἱ
γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν φαρισαίων διεμά-
χοντο λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν
αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν. πολλῆς δὲ 10
γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος
μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε
τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέ-
σου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
z Supr. 18. 9. ᶻΤΗ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύ- 11
ριος εἶπε, Θάρσει Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω
τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, οὕτω σε δεῖ
a Infr. v. 20, 30. Matt. 26. 74. καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. ᵃγενομένης δὲ 12 ΛΔ'
ἡμέρας, ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδαίων συ-
στροφὴν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, λέγοντες μή-
τε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν
Παῦλον· ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ 13
ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες· οἵτινες 14

προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρε-
σβυτέροις εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν
ἑαυτοὺς, μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτεί-
15 νωμεν τὸν Παῦλον. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανί-
σατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως
αὔριον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλ-
λοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ
αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν, ἕτοι-
16 μοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. ἀκούσας δὲ ὁ
υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἔνεδρον, παρα-
γενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν,
17 ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ
Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη, Τὸν νε-
ανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον·
18 ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν
παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον,
καί φησιν, Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσά-
μενός με ἠρώτησε, τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγα-
19 γεῖν πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. ἐπιλα-
βόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ
ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο, Τί ἐστιν
20 ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; [b]εἶπε δὲ, Ὅτι οἱ b Supr. v. 12.
Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε, ὅπως
αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦ-
λον, ὡς μέλλοντές τι ἀκριβέστερον πυνθάνε-
21 σθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς·
ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλεί-
ους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυ-
τοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν
αὐτόν· καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσι προσδεχόμενοι
22 τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν οὖν χιλίαρ-

χος ἀπέλυσε τὸν νεανίαν, παραγγείλας μηδενὶ
ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με.
καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατον- 23
τάρχων εἶπεν, Ἑτοιμάσατε στρατιώτας δια-
κοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας,
καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους δια-
κοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· κτήνη 24
τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦ-
λον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα·
γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον 25
τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγε- 26
c Supr. 21. 33. μόνι Φήλικι χαίρειν. [c]τὸν ἄνδρα τοῦτον συλ- 27
ληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα
ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρα-
τεύματι ἐξειλόμην αὐτὸν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός
ἐστι. βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν 28
ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συν-
έδριον αὐτῶν· ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ 29
ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον
θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα. μηνυθεί- 30
σης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν
ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα
πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις
λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. ἔῤῥωσο.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατε- 31
ταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον,
ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα.
τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς πορεύ- 32
εσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμ-
βολήν· οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισά- 33
ρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγε-

34 μόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ἀνα-
γνοὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας
ἐπαρχίας ἐστὶ, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλι-
35 κίας, Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατ-
ήγοροί σου παραγένωνται. ἐκέλευσέ τε αὐ-
τὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσ-
σεσθαι.

Ε′ 24 [d] ΜΕΤΑ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιε- d Supr. 23. 2.
ρεὺς Ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ῥή-
τορος Τερτύλλου τινὸς, οἵτινες ἐνεφάνισαν
2 τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ
αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων,
3 Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ
κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ
τῆς σῆς προνοίας πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ,
ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης
4 εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖον σὲ ἐγ-
κόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως
5 τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦ-
τον λοιμὸν, καὶ κινοῦντα στάσιν πᾶσι τοῖς
Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτο-
6 στάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως· [e] ὃς e Supr. 21. 28.
καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρα-
τήσαμεν καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελή-
7 σαμεν κρίνειν. παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλί-
αρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν
8 ἀπήγαγε, κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ
ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνα-
κρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡ-
9 μεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. συνέθεντο δὲ καὶ
οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ 10
τοῦ ἡγεμόνος λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντά
σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθυ-
μότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι· δυνα- 11
μένου σου γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι
ἡμέραι ἢ δεκαδύο, ἀφ᾽ ἧς ἀνέβην προσκυνή-
f Infr. 25. 8. et 28. 17. σων ἐν Ἱερουσαλήμ· [f]καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ 12
εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπισύστα-
σιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς,
οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· οὔτε παραστῆσαί με 13
δύνανται περὶ ὧν νῦν κατηγοροῦσί μου. ὁμο- 14
λογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέ-
γουσιν αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ
Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ
g Dan. 12. 2. Joh. 5. 28, 29. τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, [g]ἐλπίδα ἔχων 15
εἰς τὸν Θεὸν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχον-
ται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν, δι-
h Supr. 23. 1. καίων τε καὶ ἀδίκων. [h]ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς 16
ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν
i Supr. 11. 29. Gal. 2. 10. Rom. 15. 25. Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. [i]δι᾽ 17
ἐτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμην ἐλεημοσύνας
ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ προσφοράς·
k Supr. 21. 26, 27. [k]ἐν οἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ 18
μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ
τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι 19
καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρός με. ἢ αὐτοὶ 20
οὗτοι εἰπάτωσαν, εἴ τι εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα,
l Supr. 23. 6. et 28. 20. στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου· [l]ἢ περὶ μιᾶς 21
ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἑστὼς ἐν αὐτοῖς,
Ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι
σήμερον ὑφ᾽ ὑμῶν.

22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐ-
τοὺς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ,
εἰπὼν, Ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, δια-
23 γνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς· [m] διαταξάμενός τε τῷ [m] Infr. 27. 3. et 28. 16.
ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον, ἔχειν τε
ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ
ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.
24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ
Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ
Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκου-
σεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως.
25 διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ
ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος
ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρί-
θη, Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλα-
26 βὼν μετακαλέσομαί σε· ἅμα δὲ καὶ ἐλπίζων,
ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύ-
λου, ὅπως λύσῃ αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον
Λϛ' 27 αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ. [n] Διετίας [n] Infr. 25. 14.
δὲ πληρωθείσης ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρ-
κιον Φῆστον· θέλων τε χάριτας καταθέσθαι
τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ, κατέλιπε τὸν Παῦλον
δεδεμένον.

25 ΦΗΣΤΟΣ οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ
τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Και-
2 σαρείας. ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ
οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου,
3 καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, αἰτούμενοι χάριν κατ'
αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερου-
σαλὴμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ
4 τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖ-

σθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ, ἑαυτὸν δὲ
μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. οἱ οὖν δυνα- 5
τοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ, συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν
ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.
Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους ἢ 6
δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον
καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦ-
λον ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περι- 7
έστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες
Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα φέρον-
τες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖ-
o Supr. 24. 12. infr. 28. 17. ξαι, [o] ἀπολογουμένου αὐτοῦ, Ὅτι οὔτε εἰς τὸν 8
νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν, οὔτε
εἰς Καίσαρα τὶ ἥμαρτον. ὁ Φῆστος δὲ τοῖς 9
Ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς
τῷ Παύλῳ εἶπε, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνα-
βὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ᾽ ἐμοῦ;
εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσα- 10
ρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαί-
ους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπι-
p Supr. 18. 14. γινώσκεις· [p] εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανά- 11
του πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθα-
νεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί
μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι.
Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. τότε ὁ Φῆστος συλλα- 12
λήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη, Καί-
σαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.
Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας 13
ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Και-
q Supr. 24. 27. σάρειαν, ἀσπασόμενοι τὸν Φῆστον. [q] ὡς δὲ 14
πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ

βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων,
Ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος
15 δέσμιος, περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσό-
λυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ
16 δίκην· [r] πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν [r] Deut. 17. 4.
ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς
ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ
πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε
17 ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. συν-
ελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδε-
μίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ
18 βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· περὶ
οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν
19 ἐπέφερον ὧν ὑπενόουν ἐγώ· ζητήματα δέ τινα
περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐ-
τὸν, καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν
20 ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῇν. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ
εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βού-
λοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, κἀκεῖ κρί-
21 νεσθαι περὶ τούτων. τοῦ δὲ Παύλου ἐπικα-
λεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σε-
βαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν,
22 ἕως οὗ πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. Ἀγρίπ-
πας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη, Ἐβουλόμην
καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. ὁ δὲ, Αὔ-
ριον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.
23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα
καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ
εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον, σύν τε τοῖς
χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὖσι

τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου,
ἤχθη ὁ Παῦλος. καί φησιν ὁ Φῆστος, Ἀ- 24
γρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες
ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ πᾶν τὸ
πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱε-
ροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν
s Supr. 23. 9. infr. 26. 31. ζῆν αὐτὸν μηκέτι. [s] ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος 25
μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ
αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβα-
στὸν, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν. περὶ οὗ ἀσφα- 26
λές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προ-
ήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ,
βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γε-
νομένης σχῶ τι γράψαι. ἄλογον γάρ μοι 27
δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐ-
τοῦ αἰτίας σημᾶναι.

ἈΓΡΙΠΠΑΣ δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, 26
Ἐπιτρέπεταί σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. τότε
ὁ Παῦλος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,
Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, 2
βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον
μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον· μά- 3
λιστα γνώστην ὄντά σε πάντων τῶν κατὰ
Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαί
σου, μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. τὴν μὲν οὖν 4
βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς
γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν Ἱεροσολύμοις,
t Supr. 23. 6. Philipp. 3. 5. ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, [t] προγινώσκοντές 5
με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ
τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρη-
u Gen. 3. 15. et 22. 18. et σκείας ἔζησα φαρισαῖος· [u] καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι 6

τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης 26. 4. et 49. 10.
7 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἕστηκα κρινόμενος, εἰς ἣν τὸ Deut. 18. 15. 2 Sam. 7. 12.
δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέ- Psal. 132. 11. Esa. 4. 2. et 7. 14. et 9. 5.
ραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς et 40. 10. Jer. 23. 5.
ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ et 33. 14. Ezech. 34. 23.
8 τῶν Ἰουδαίων. τί; ἄπιστον κρίνεται παρ' et 37. 24. Dan. 9. 24. Mich. 7. 20.
9 ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; [x] ἐγὼ μὲν οὖν supr. 24. 15, 21.
ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Να- x Supr. 8. 3. et 9. 1. et 22.
10 ζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· [y] ὃ καὶ 4. 1 Cor. 15. 9. Gal. 1. 13.
ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τῶν 1 Tim. 1. 13. y Supr. 8. 3.
ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ
τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμέ-
11 νων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. καὶ κατὰ
πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐ-
τοὺς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν· περισσῶς τε
ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς
12 ἔξω πόλεις. [z] ἐν οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν z Supr. 9. 2. et 22. 6.
Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς
13 παρὰ τῶν ἀρχιερέων, [a] ἡμέρας μέσης, κατὰ a Supr. 9. 3.
τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν
λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς
14 καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. πάντων δὲ
καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φω-
νὴν λαλοῦσαν πρός με καὶ λέγουσαν τῇ
Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώ-
κεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.
15 ἐγὼ δὲ εἶπον, Τίς εἶ κύριε; ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγώ
16 εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι,
καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ
ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ
μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαί σοι,

ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, 17
b Esa. 35. 5. et 42. 7. et 60. 1. Eph. 1. 18. Col. 1. 13. 1 Pet. 2. 25.
εἰς οὓς νῦν σε ἀποστέλλω, [b]ἀνοῖξαι ὀφθαλ- 18
μοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς
φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν
Θεὸν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,
καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς
ἐμέ. Ὅθεν βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην 19
c Supr. 9. 20, 28. et 13. 14. et 22. 17, 21. Matt. 3. 8.
ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, [c]ἀλλὰ τοῖς ἐν 20
Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶ-
σάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς
ἔθνεσιν, ἀπήγγελλον μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέ-
φειν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα
d Supr. 21. 30.
πράσσοντας. [d]ἕνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι 21
συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο διαχει-
ρίσασθαι. ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ 22
τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα,
μαρτυρούμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν
ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν
e Supr. v. 18. 1 Cor. 15. 20. Col. 1. 18. Apoc. 1. 5. Luc. 2. 32.
μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωσῆς, [e]εἰ παθητὸς 23
ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν
φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς
ἔθνεσι. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ 24
Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη, Μαίνῃ Παῦλε·
τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει.
ὁ δὲ, Οὐ μαίνομαί, φησι, κράτιστε Φῆστε, 25
ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀπο-
f Joh. 18. 20.
φθέγγομαι. [f]ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ 26
βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος λαλῶ·
λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι
οὐδέν. οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον
τοῦτο. πιστεύεις βασιλεῦ Ἀγρίππα τοῖς 27

28 προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ὁ δὲ Ἀγρίπ-
πας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐν ὀλίγῳ με πεί-
29 θεις Χριστιανὸν γενέσθαι. [g]ὁ δὲ Παῦλος εἶ- g 1 Cor. 7. 7.
πεν, Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ
ἐν πολλῷ, οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς
ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους
ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τού-
30 των. Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ
βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥ τε Βερνίκη, καὶ οἱ
31 συγκαθήμενοι αὐτοῖς. [h]καὶ ἀναχωρήσαντες h Supr. 23. 9. et 25. 25.
ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, Ὅτι οὐδὲν
θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος
32 οὗτος. Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, Ἀπολε-
λύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπ-
εκέκλητο Καίσαρα.

27 [i]ΩΣ δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν i Supr. 25. 12.
Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας
ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰου-
2 λίῳ, σπείρης Σεβαστῆς. [k]ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ k 2 Cor. 11. 25. supr. 19.
Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν 29. et 20. 4.
Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Col. 4. 9.
3 Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως. [l]τῇ l Supr. 24. 23.
τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλανθρώ- et 28. 16.
πως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος, ἐπ-
έτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμε-
4 λείας τυχεῖν. κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύ-
σαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι
5 ἐναντίους. τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλι-
κίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλθο-
6 μεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκα-
τόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν

Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν ἱκα- 7
ναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις
γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος
ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην
κατὰ Σαλμώνην· μόλις τε παραλεγόμενοι αὐ- 8
τὴν, ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον κα-
λοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία.
Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη 9
ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς, διὰ τὸ καὶ τὴν νη-
στείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος
λέγων αὐτοῖς, Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως 10
καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φόρτου καὶ
τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλ-
λειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατόνταρχος 11
τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπείθετο μᾶλ-
λον ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις. ἀνευ- 12
θέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παρα-
χειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆ-
ναι κἀκεῖθεν, εἴπως δύναιντο καταντήσαντες
εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης
βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. ὑπο- 13
πνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως
κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν
Κρήτην. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτῆς 14
ἄνεμος τυφωνικὸς, ὁ καλούμενος Εὐροκλύδων.
συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυνα- 15
μένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες
ἐφερόμεθα. νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλού- 16
μενον Κλαύδην, μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς
γενέσθαι τῆς σκάφης· ἣν ἄραντες, βοηθείαις 17
ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβού-

μενοί τε μὴ εἰς τὴν σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλά-
18 σαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. Σφοδρῶς
δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποι-
19 οῦντο· καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν
20 τοῦ πλοίου ἐῤῥίψαμεν· μήτε δὲ ἡλίου, μήτε
ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας,
χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν
περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς.
21 πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς
ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, Ἔδει μὲν, ὦ
ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ
τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην
22 καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐ-
θυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ
23 ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι τῇ
νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι, ᾧ καὶ
24 λατρεύω, λέγων, Μὴ φοβοῦ Παῦλε, Καίσαρί
σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ
25 Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ
εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι
οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι.
26 [m] εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ m Infr. 28. 1.
27 τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερομένων
ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς
ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς
28 χώραν· καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι·
βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαν-
29 τες, εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· φοβούμενοί τε
μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ
πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο
30 ἡμέραν γενέσθαι. τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων

φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν
σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ
πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ 31
Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις,
Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς
σωθῆναι οὐ δύνασθε. τότε οἱ στρατιῶται 32
ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν
αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ἄχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα 33
γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μετα-
λαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαιδεκάτην
σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες, ἄσιτοι δια-
n Matt. 10. 30. Luc. 12. 7. et 21. 18. τελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι. [n]διὸ παρα- 34
καλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ
πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδε-
νὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται.
o 1 Sam. 9. 13. Joh. 6. 11. 1 Tim. 4. 3. [o]εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρί- 35
στησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας
ἤρξατο ἐσθίειν. εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάν- 36
p Supr. 2. 41. et 7. 14. Rom. 13. 1. 1 Pet. 3. 20. τες, καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς· [p]ἦμεν 37
δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ, διακόσιαι
ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ τροφῆς, ἐκού- 38
φιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον
εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν 39
γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δέ τινα κατενό-
ουν ἔχοντα αἰγιαλὸν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ
δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας 40
περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέν-
τες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραν-
τες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν
q 2 Cor. 11. 25. αἰγιαλόν. [q]περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθά- 41
λασσον, ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρώρα

ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα
42 ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. τῶν δὲ
στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώ-
τας ἀποκτείνωσι, μήτις ἐκκολυμβήσας διαφύ-
43 γοι. ὁ δὲ ἑκατόνταρχος βουλόμενος διασῶσαι
τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήμα-
τος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾷν,
ἀποῤῥίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι,
44 καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ
ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως
ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.
} [r]ΚΑΙ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν ὅτι r Supr. 27. 26.
? Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. [s]Οἱ δὲ βάρβαροι s Rom. 1. 14. 1 Cor. 14. 11.
παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡ- Col. 3. 11.
μῖν· ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν, προσελάβοντο
πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα,
καὶ διὰ τὸ ψῦχος. Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύ-
λου φρυγάνων πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν
πυρὰν, ἔχιδνα ἐκ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθ-
ῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρ-
βαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐ-
τοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Πάντως φονεύς
ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ
τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. [t]ὁ μὲν t Marc. 16. 18. Luc. 10. 19.
οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν
οὐδὲν κακόν. [u]οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλ- u Supr. 14. 11.
λειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν·
ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεω-
ρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον,
μεταβαλλόμενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐν
δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία

τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς
ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως
x Iac. 5. 14, 15. ἐξένισεν. [x] ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Πο- 8
πλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον
κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν, καὶ
προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰά-
σατο αὐτόν. τούτου οὖν γενομένου, καὶ οἱ 9
λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ,
προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· οἳ καὶ πολ- 10
λαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις
ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.

Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ 11
παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ,
παρασήμῳ Διοσκούροις· καὶ καταχθέντες εἰς 12
Συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς· ὅθεν 13
περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον, καὶ
μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτε-
ραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους· οὗ εὑρόντες 14
ἀδελφοὺς, παρεκλήθημεν ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι
ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην
ἤλθομεν. κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες 15
τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν
ἄχρις Ἀππίου φόρου καὶ τριῶν ταβερνῶν·
οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ,
ἔλαβε θάρσος.

y Supr. 24. 23. et 27. 3. [y] ΟΤΕ δὲ ἤλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόν- 16
ταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατο-
πεδάρχῃ· τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ᾽
ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
z Supr. 21. 33. et 24. 12, 13, 14. et 25. 8. [z] Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέ- 17
σασθαι τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων

πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς
αὐτοὺς, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον
ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις,
δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς
18 χεῖρας τῶν Ῥωμαίων· [a]οἵτινες ἀνακρίναντές [a] Supr. 22. 24. et 24. 10.
με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰ- et 25. 8. et 26. 31.
19 τίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. [b]ἀντιλεγόν- [b] Supr. 25. 11.
των δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέ-
σασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων
20 τι κατηγορῆσαι. [c]διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν [c] Supr. 23. 6.
παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἕνε- et 24. 21. et 26. 6, 7, 29. Eph. 6. 20.
κεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν 2 Tim. 1. 16.
21 ταύτην περίκειμαι. οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον,
Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα
ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις
τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ
22 σοῦ πονηρόν. [d]ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦ- [d] Supr. 24. 5, 14.
σαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως
ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ
23 ἀντιλέγεται. [e]Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, [e] Supr. 26. 6.
ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς
ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ,
ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφη-
24 τῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. [f]καὶ οἱ μὲν [f] Supr. 17. 4
ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν.
25 ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύ-
οντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἓν, Ὅτι
καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἡ-
σαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
26 [g]λέγον, Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ [g] Esa. 6. 9. Ezech. 12. 2.

Matt. 13. 14. Marc. 4. 12. Luc. 8. 10. Joh. 12. 40. Rom. 11. 8.

εἰπὲ, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ
βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπα- 27
χύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ
τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ
συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐ-
τούς. [h]γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς 28
ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐ-
τοὶ καὶ ἀκούσονται. καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόν- 29
τος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν
ἑαυτοῖς συζήτησιν.

h Supr. 13. 14, 46. et 18. 6. Luc. 24. 47.

ἜΜΕΙΝΕ δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν 30
ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς
εἰσπορευομένους πρὸς αὐτὸν, κηρύσσων τὴν 31
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ
τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ πάσης παῤ-
ῥησίας ἀκωλύτως.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

i Act. 9. 15. et 13. 2, 9. Gal. 1. 15. k Tit. 1. 2. Gen. 3. 15. et 22. 18. et 26. 4. et 49. 10. Deut. 18.

[i]ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς 1
ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ,
[k]ὃ προεπηγγείλατο, διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ 2
ἐν γραφαῖς ἁγίαις, [l]περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ 3

γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ σάρκα,
4 [m]τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ
πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν,
5 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, [n]δι' οὗ ἐλά-
βομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πί-
στεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόμα-
6 τος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰη-
7 σοῦ Χριστοῦ· [o]πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγα-
πητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.
8 [p]Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πί-
στις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ·
9 [q]μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ᾧ λατρεύω
ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι,
10 [r]πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος,
εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελή-
11 ματι τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· [s]ἐπιποθῶ
γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν
12 πνευματικὸν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, [t]τοῦτο
δέ ἐστι, συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν
13 ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ· [u]οὐ
θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ, ὅτι πολλάκις
προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην
ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα καρπόν τινα σχῶ καὶ ἐν
ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.
14 [x]Ἕλλησί τε καὶ Βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ
15 ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ
πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελί-

15. 2 Sam. 7. 12. Psal. 132. 11. Esa. 4. 2. et 7. 14. et 9. 5. et 40. 10. Jer. 23. 5. et 33. 14. Ezech. 34. 23. et 37. 24. Dan. 9. 24. Mich. 7. 20.
l 2 Sam. 7. 12. Psal. 132. 11. Matt. 1. 1, &c. Luc. 1. 32. et 3. 23, 31. Act. 2. 30. et 13. 23. 2 Tim. 2. 8.
m Joh. 10. 30, &c. Act. 13. 32, 33. Hebr. 1. 5. et 5. 5, 6.
n Rom. 12. 3. et 15. 15. 1 Cor. 15. 10. Eph. 3. 8. Rom. 16. 26.
o 1 Cor. 1. 2. Eph. 1. 1. 1 Thess. 4. 7.
p Ephes. 5. 20. Hebr. 13. 15. 1 Pet. 2. 5. 1 Thess. 1. 8.
q Rom. 9. 1. et 15. 23, 29. 2 Cor. 1. 23. et 11. 31. Gal. 1. 20. Phil. 1. 8. 1 Thess. 2. 5, 17. et 3. 10. 2 Tim. 1. 3.
r Infr. 15. 23, 32. 1 Thess. 3. 10.
s Infr. 15. 29.
t Infr. 15. 32.
u Infr. 15. 23. 1 Thess. 2. 18.
x 1 Cor. 9. 16. 2 Cor. 11. 28.

y Psal. 40. 10. 2 Tim. 1. 8. 1 Cor. 1. 18. et 15. 2.
z Hab. 2. 4. Joh. 3. 36. infr. 3. 21. Gal. 3. 11. Phil. 3. 9. Hebr. 10. 38.

σασθαι. [y] Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέ- 16
λιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστιν
εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ
τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. [z] δικαιοσύνη γὰρ 17
Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς
πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ
πίστεως ζήσεται.

ἈΠΟΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' 18 Α'
οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀν-
θρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόν-
των. [a] διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν 19
ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέ-
ρωσε· [b] τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως 20
κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ
τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ
εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. [c] διότι γνόντες 21
τὸν Θεὸν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρί-
στησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλο-
γισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος
αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμω- 22
ράνθησαν, [d] καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρ- 23
του Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀν-
θρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρ-
πετῶν. [e] διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς 24
ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκα-
θαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν
ἐν ἑαυτοῖς. Οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν 25
τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ
ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς
ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. [f] διὰ 26
τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη

a Act. 14. 14, &c. et 17. 24, &c.
b Psal. 19. 2, &c. et 148. 3, &c.
c Deut. 28. 28, 29. Eph. 4. 17.
d Deut. 4. 15, &c. 2 Reg. 17. 29. Psal. 106. 20. Sap. 12. 23, &c. Jer. 2. 11. Esa. 40. 17, 18. Act. 17. 29.
e Psal. 81. 13. Act. 14. 16. 2 Thess. 2. 11.
f Lev. 18. 22, 23. Eph. 5. 11, 12.

*ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν
τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν,
27 ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄῤῥενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν
χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει
αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν
ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντι-
μισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς
28 ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν
τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐ-
τοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ
29 καθήκοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορ-
νείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς
φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας·
30 ψιθυριστὰς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβρι-
στὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κα-
31 κῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέ-
τους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας·
32 [g] οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες,* g Hos. 7. 3.
*ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου
εἰσὶν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συν-
ευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.*

2 [h] ΔΙΟ *ἀναπολόγητος εἶ ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ* h 2 Sam. 12. 5. Matt. 7. 1.
κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν 1 Cor. 4. 5.
*κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.
2 οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ κατὰ
ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.
3 Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς
τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι
4 σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; [i] ἢ τοῦ* i Esa. 30. 18.
πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς 2 Pet. 3. 9, 15.
ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς,

ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετά-
k Deut. 32. 34. Rom. 9. 22. Jac. 5. 3. νοιάν σε ἄγει; [k] κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου 5
καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ
ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δι-
l Job. 34. 11. Psal. 62. 12. Jer. 17. 10. et 32. 19. Matt. 16. 27. Rom. 14. 12. 1 Cor. 3. 8. 2 Cor. 5. 10. Apoc. 22. 12. καιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, [l] ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ 6
κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν 7
ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν
ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον· [m] τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, 8
m Job. 24. 13. Ose. 4. 4. 2 Thess. 1. 8. καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ
τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργὴ, θλίψις καὶ στενο- 9
χωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατ-
εργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρῶτον
καὶ Ἕλληνος· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη 10 Β'
παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, Ἰουδαίῳ τε
n Deut. 10. 17. 2 Par. 19. 7. Job. 34. 19. Act. 10. 34. Gal. 2. 6. Eph. 6. 9. Col. 3. 25. 1 Pet. 1. 17. πρῶτον καὶ Ἕλληνι. [n] Οὐ γάρ ἐστι προσ- 11
ωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. ὅσοι γὰρ ἀνόμως 12
ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν
νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. [o] οὐ 13
o Matt. 7. 21. Jac. 1. 22, 25. 1 Joh. 3. 7. γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ
Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσον-
ται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα 14
φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ
ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυν- 15
ται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρ-
δίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συν-
ειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν
p Matt. 25. 31. Act. 17. 31. 1 Cor. 4. 5. κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, [p] ἐν 16
ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀν-
θρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

q Infr. 9. 4. Joh. 8. 33, 41. [q] Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπανα- 17

18 παύῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ, [r] καὶ r Phil. 1. 10.
γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ δια-
19 φέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου· πέποι-
θάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς
20 τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκα-
λον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώ-
21 σεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· [s] ὁ οὖν δι- s Psal. 50. 16, &c.
δάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κη- Matt. 23. toto.
22 ρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ
μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴ-
23 δωλα, ἱεροσυλεῖς; [t] ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, t Rom. 9. 4.
διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτι-
24 μάζεις; [u] τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς u 2 Sam. 12. 14. Esa. 52. 5.
βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγρα- Ezech. 36. 20, 23.
25 πται. Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον
πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περι-
26 τομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκρο-
βυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ,
οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λο-
27 γισθήσεται; καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυ-
στία τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμμα-
28 τος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου. [x] οὐ γὰρ x Joh. 8. 39. infr. 9. 7.
ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ
29 φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· [y] ἀλλ' ὁ ἐν τῷ y Deut. 10. 16. et 30. 6.
κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν Jer. 4. 4. Col. 2. 11.
πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ Phil. 3. 2, 3. 1 Pet. 3. 4.
3 ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ. Τί οὖν τὸ 1 Cor. 4. 5. 1 Thess. 2. 4.
περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς
2 περιτομῆς; [z] πολὺ, κατὰ πάντα τρόπον. πρῶ- z Deut. 4. 7, 8. Psal. 147. 8, 9.
τον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ supr. 2. 18. infr. 9. 4.
3 Θεοῦ. [a] τί γάρ, εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ a Num. 23. 19. infr. 9. 6.

2 Tim. 2. 13. Heb. 4. 2. ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργή-
b Psal. 51. 6. et 62. 10. et 116. 11. Joh. 3. 33. σει; [b]μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀλη- 4
θὴς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέ-
γραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις
σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. εἰ δὲ ἡ 5
ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί
ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν
c Gen. 18. 25. Job. 8. 3. et 34. 17. ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. [c]μὴ γένοιτο· 6
ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; εἰ γὰρ ἡ 7
ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐ-
περίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ
ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλα- 8
σφημούμεθα, καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέ-
γειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ
ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.
d Gal. 3. 22. [d]Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προ- 9 Δ'
ῃτιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας
e Psal. 14. 3. et 53. 4. πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, [e]καθὼς γέγρα- 10
πται, Ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς· οὐκ 11
ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν
Θεόν. πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν. 12
οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως
f Psal. 5. 10. et 140. 3. ἑνός. [f]τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, 13
ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπί-
g Psal. 10. 7. δων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· [g]ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς 14
h Prov. 1. 16. Esa. 59. 7. καὶ πικρίας γέμει. [h]ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν 15
ἐκχέαι αἷμα, σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν 16
ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνω- 17
i Psal. 36. 1. σαν. [i]οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν 18
k Ezech. 16. 63. ὀφθαλμῶν αὐτῶν. [k]οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ 19
νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν

στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ
20 κόσμος τῷ Θεῷ. [l]διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ l Infr. 7. 7. Gal. 2. 16.
δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ
γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.
21 [m]Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ m Joh. 5. 46. Act. 15. 11.
πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου et 26. 22. supr. 1. 17.
22 καὶ τῶν προφητῶν· [n]δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ n Infr. 10. 12. Gal. 3. 28.
πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ Col. 3. 11.
πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι δια-
23 στολή· [o]πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦν- o Infr. 11. 32. Gal. 3. 22.
24 ται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, [p]δικαιούμενοι δωρεὰν p Matt. 20. 28. Eph. 1. 7. et
τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς 2. 8. 1 Tim. 2. 6. Tit. 3.
25 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, [q]ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλα- 5, 7. 1 Pet. 1. 18.
στήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, q Act. 13. 38, 39. et 17. 30.
εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν 2 Cor. 5. 19. Col. 1. 20.
26 πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ἐν 1 Joh. 2. 2. et 4. 10.
τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δι-
καιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως
27 Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη.
διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχὶ, ἀλλὰ
28 διὰ νόμου πίστεως. [r]λογιζόμεθα οὖν, πίστει r Act. 13. 39. Gal. 2. 16.
29 δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. ἢ
Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν;
30 ναὶ καὶ ἐθνῶν. ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς δι-
καιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυ-
31 στίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταρ-
γοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
νόμον ἱστῶμεν.

4 [s]ΤΙ οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν s Esa. 51. 2.
2 εὑρηκέναι κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ

ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς
t Gen. 15. 6. Gal. 3. 6. Jac. 2. 23. τὸν Θεόν. [t] τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐ- 3
πίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη
u Infr. 11. 6. αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. [u] τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ 4
μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ
τὸ ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύ- 5
οντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζε-
x Psal. 32. 1, 2. ται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. [x] καθά- 6
περ καὶ Δαβὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀν-
θρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην,
χωρὶς ἔργων, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνο- 7
μίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι.
μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος 8
ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος, ἐπὶ τὴν 9
περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγο-
μεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις
εἰς δικαιοσύνην· πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν πε- 10
ριτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περι-
y Gen. 17. 11. Gal. 3. 7. τομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· [y] καὶ σημεῖον 11
ἔλαβε περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης
τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ
εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων
δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς
τὴν δικαιοσύνην· καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς 12
οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοι-
χοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πί-
z Gen. 15. 6. et 17. 2, &c. Gal. 3. 18. στεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. [z] Οὐ γὰρ διὰ 13
νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου,
ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ γὰρ οἱ ἐκ 14
νόμου, κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ

15 κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· [z]ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν z Supr. 3. 20. Infr. 5. 13, 20.
κατεργάζεται· οὗ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ et 7. 8, 10. Joh. 15. 22.
16 παράβασις. [a]διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ 1 Cor. 15. 56. 2 Cor. 3. 7, 9.
χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν a Gal. 3. 16, 18.
παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον,
ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραὰμ, ὅς ἐστι πατὴρ
17 πάντων ἡμῶν· [b]καθὼς γέγραπται, Ὅτι πατέρα b Gen. 17. 5.
πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε· κατέναντι οὗ ἐπί-
στευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς,
18 καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. [c]Ὃς c Gen. 15. 4, 5. Heb. 11. 12.
παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ
γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ
τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου·
19 [d]καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησε d Gen. 17. 17. et 18. 11.
τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατον- Heb. 11. 11, 12.
ταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς
20 μήτρας Σάῤῥας· [e]εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ e Heb. 11. 18.
Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυνα-
21 μώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ, [f]καὶ f Psal. 115. 3. Esa. 57. 19.
πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός Luc. 1. 37.
22 ἐστι καὶ ποιῆσαι. διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
23 δικαιοσύνην. [g]Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μό- g Infr. 15. 4. 1 Cor. 10. 6,
24 νον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· [h]ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, 11. h Act. 2. 24.
οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ
τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ
25 νεκρῶν, [i]ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα i 1 Joh. 1. 7. et 2. 2. Rom.
ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν. 8. 32. 1 Cor. 15. 17.
5 [k]ΔΙΚΑΙΩΘΕΝΤΕΣ οὖν ἐκ πίστεως, εἰρή- k Eph. 2. 13.
νην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου
2 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, [l]δι' οὗ καὶ τὴν προσ- l Joh. 10. 9. et 14. 6.
αγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν 1 Cor. 15. 1. Eph. 2. 18.

et 3. 12. Heb. 3. 6. et 10. 19. m Phil. 1. 29. Jac. 1. 3. n Jac. 1. 3.
ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν· καὶ καυχώμεθα ἐπ'
ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. [m]οὐ μόνον δὲ, 3
ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδό-
τες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, [n]ἡ 4
δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ 5
ἐλπὶς οὐ καταισχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ
ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύ-
o Eph. 2. 1. Col. 2. 13. Heb. 9. 15. 1 Pet. 3. 18.
ματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. [o]Ἔτι γὰρ 6
Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν
ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. μόλις γὰρ ὑπὲρ δι- 7
καίου τὶς ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ
p Joh. 15. 13. Heb. 9. 15. 1 Pet. 3. 18.
τάχα τὶς καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· [p]συνίστησι δὲ 8
τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι ἔτι
ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν
ἀπέθανε. πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες 9
νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐ-
q 2 Cor. 5. 18. Col. 1. 21, 22.
τοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. [q]εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες 10
κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες
σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον δὲ, 11
ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν
καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

r Gen. 2. 17. et 3. 6. infr. 6. 23. 1 Cor. 15. 21.
[r]Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ 12
ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς
ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας
ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες
s Supr. 4. 15.
ἥμαρτον. [s]ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν 13
κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος
t 1 Cor. 15. 21, 22, 45.
νόμου· [t]ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ 14
Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρ-

τήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως
15 Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ'
οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα.
εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ
ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ
καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου
Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσ-
16 σευσε. καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος,
τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς
κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν πα-
17 ραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ
ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ
τοῦ ἑνὸς, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν
τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης
λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ
18 ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς
παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς
κατάκριμα· οὕτω καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος, εἰς
19 πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς. ὥσπερ
γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου
ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοὶ, οὕτω καὶ
διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθή-
20 σονται οἱ πολλοί. [u] Νόμος δὲ παρεισῆλθεν, u Luc. 7. 47.
ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. οὗ δὲ ἐπλεόνα- supr. 4. 15. infr. 7. 8. Gal. 3. 19, 23.
σεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις·
21 ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θα-
νάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαι-
οσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

ζ' 6 ΤΙ οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ,
2 ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; [x] μὴ γένοιτο. οἵτινες x Gal. 6. 14.

ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν
y Gal. 3. 27. αὐτῇ; [y] ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς 3
Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβα-
z 1 Cor. 6. 14. Eph. 4. 22, 23, 24. Col. 2. 12. et 3. 10. Heb. 12. 2. 1 Pet. 2. 1. et 4. 1, 2. πτίσθημεν; [z] συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ 4
βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠ-
γέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ
πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς
a Infr. 8. 11. Philipp. 3. 10, 11. περιπατήσωμεν. [a] Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόνα- 5
μεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ
b Gal. 2. 20. et 5. 24. καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα, [b] τοῦτο γινώσκον- 6
τες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυ-
ρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας,
c 1 Pet. 4. 1. τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. [c] ὁ 7
γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.
d 2 Tim. 2. 11. [d] Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν 8
e Apoc. 1. 18. ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, [e] εἰδότες ὅτι Χριστὸς 9
ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει· θά-
f Luc. 20. 38. Heb. 9. 27, 28. 1 Pet. 2. 24. νατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει. [f] ὃ γὰρ ἀπέθανε, 10
τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ
g Gal. 2. 19. Θεῷ. [g] οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς 11
νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ
Θεῷ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Μὴ 12
οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν
σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπι-
h Luc. 1. 74. infr. 12. 1. Gal. 2. 20. Heb. 9. 14. 1 Pet. 4. 2. θυμίαις αὐτοῦ· [h] μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη 13
ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παρα-
στήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶν-
τας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ
Θεῷ. ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ 14
γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.
i 1 Cor. 9. 21. Gal. 2. 18, 19. [i] Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ 15

νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. [k]οὐκ k Joh. 8. 34.
οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς 2 Pet. 2. 19.
ὑπακοὴν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι
ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιο-
σύνην; χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς
ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν
18 παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. [l]ἐλευθερωθέντες l Joh. 8. 32.
δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιο- 1 Pet. 2. 16.
19 σύνῃ. Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν
τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε
τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ
ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστή-
σατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς
20 ἁγιασμόν. [m]ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρ- m Joh. 8. 34.
21 τίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν
καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;
22 τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων, θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευ-
θερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες
δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγια-
23 σμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον. [n]τὰ γὰρ n Gen. 2. 17.
ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χά- supr. 5. 12. 1 Cor. 15. 21.
ρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος, ἐν Χριστῷ Jac. 1. 15. 1 Pet. 1. 3.
7 Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί·
γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ· ὅτι ὁ νόμος κυ-
ριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ;
2 [o]ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδε- o 1 Cor. 7. 2,
ται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται 10, 39.
3 ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. [p]ἄρα οὖν ζῶντος p Matt. 5. 32.
τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται
ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευ-
θέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐ-

q Infr. 8. 2. Gal. 2. 19, 20. et 5. 18, 22.
r Supr. 6. 21. Gal. 3. 19.
s Supr. 2. 29. et 6. 2. 2 Cor. 3. 6, 7.

τὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. [q]ὥστε 4
ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ
διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέ-
σθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα
καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. [r]ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν 5
τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ
τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν,
εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· [s]νυνὶ δὲ 6
κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες,
ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν
καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμ-
ματος.

t Exod. 20. 17. Deut. 5. 21. supr. 3. 20.
u Joh. 15. 22. supr. 4. 15. et 5. 20. Gal. 3. 19.
x Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11, 13.
y 1 Tim. 1. 8.
z 1 Reg. 21. 20, 25. Esa.

[t]Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ 7 θ'
γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ
διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν,
εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις·
[u]ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἐν- 8
τολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν.
χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά· ἐγὼ δὲ ἔζων 9
χωρὶς νόμου ποτέ. ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς,
ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· [x]καὶ 10
εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θά-
νατον. ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα, 11
διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς
ἀπέκτεινεν. [y]ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ 12
ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. / Τὸ οὖν 13
ἀγαθὸν, ἐμοὶ γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο·
ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ
ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένη-
ται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ
τῆς ἐντολῆς. [z]Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευ- 14

ατικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπρα- 50. 1. 1 Mac. 1. 16.
ένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. [a]ὃ γὰρ κατεργάζο- a Gal. 5. 17.
αι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο
ράσσω· ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ ὃ
θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι
ιλός. νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐ-
ὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. [b]Οἶδα b Gen. 6. 5. et 8. 21.
ὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τουτέστιν ἐν τῇ
αρκί μου, ἀγαθόν. τὸ γὰρ θέλειν παράκει-
ταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ
ρίσκω. οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ'
οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω. εἰ δὲ ὃ οὐ
λω ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργά-
μαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.
ρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποι-
ν τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.
υνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν c Psal. 1. 2. 2 Cor. 4. 16.
ω ἄνθρωπον· [d]βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν Eph. 3. 16. d Gal. 5. 17.
ῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ
ῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ
ς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.
λαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ
ῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; εὐχαριστῶ
Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
α οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ
οῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας. Οὐδὲν ἄρα
ν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ
ρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. [e]ὁ e Joh. 8. 36. supr. 6. 18, 22.
ρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Gal. 5. 1.
σοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρ-
ις καὶ τοῦ θανάτου. [f]Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ f 2 Cor. 5. 21. Eph. 2. 14, 15.

Gal. 3. 13. Heb. 7. 18, 19. νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν
ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρ-
τίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν
ἐν τῇ σαρκὶ, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πλη- 4
ρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦ-
g 1 Cor. 2. 14. σιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. [g]Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα 5
ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ
h Supr. 6. 21. Gal. 6. 8. πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος. [h]τὸ γὰρ φρό- 6
νημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα
τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ 7
φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ
νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ
i 1 Cor. 2. 14. δύναται· [i]οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ ἀρέσαι οὐ 8
k 1 Cor. 3. 16. Gal. 4. 6. Phil. 1. 19. 1 Pet. 1. 11. δύνανται. [k]Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' 9
ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν.
εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ
ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν 10
σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ
l Act. 2. 24. supr. 6. 4, 5. 1 Cor. 6. 14. 2 Cor. 4. 14. Eph. 2. 5. Col. 2. 13. διὰ δικαιοσύνην. [l]εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγεί- 11
ραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ
ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει
καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν
αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

m Supr. 6. 7, 18. [m]ΑΡΑ οὖν ἀδελφοὶ, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ 12
n Eph. 4. 22. et 5. 3, &c. Col. 3. 5, 6. τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· [n]εἰ γὰρ κατὰ 13
σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύ-
ματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε,
o Gal. 5. 18. ζήσεσθε. [o]Ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἄγον- 14
p 1 Cor. 2. 12. 2 Tim. 1. 7. Gal. 3. 26. et 4. 5, 6. Marc. 14. 36. ται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ. [p]οὐ γὰρ ἐλάβετε 15
πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλά-
βετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ

ὁ πατήρ. [q]αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ q 2 Cor. 1. 22. et 5. 5. Eph.
πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. [r]εἰ 1. 13. et 4. 30.
δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν r Act. 14. 22. 2 Tim. 2. 11, 12.
Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἴπερ συμ-
πάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. [s]Λογίζο- s Matt. 5. 12.
ιαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν 2 Cor. 4. 17. Philip. 3. 10,
:αιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκα- 21. 1 Pet. 1. 6. et 4. 13.
ιυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς 1 Joh. 3. 1, 2.
τίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ
πεκδέχεται. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις
πετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτά-
αντα, ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευ-
:ρωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς
ἣν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
εοῦ. [t]οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συ- t Joh. 16. 21.
-ενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· [u]οὐ u Luc. 21. 28.
ἱνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ 1 Joh. 3. 2. 2 Cor. 5. 2, 4.
εύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
ενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπο-
τρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. [x]τῇ γὰρ ἐλ- x 2 Cor. 5. 7.
δι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ
-ιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τίς, τί καὶ ἐλπί-
; [y]εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' y 2 Cor. 4. 18.
ιμονῆς ἀπεκδεχόμεθα. [z]Ὡσαύτως δὲ καὶ Heb. 11. 1. z Zach. 12. 10.
πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις Matt. 20. 22. Jac. 4. 3.
ὢν. τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ
ιμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει
ρ ἡμῶν, στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· [a]ὁ δὲ a 1 Par. 28. 9.
ινῶν τὰς καρδίας, οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ Psal. 7. 10. Jer. 11. 20. et
ύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ 17. 10.
ὢν. Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν

πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθε-
σιν κλητοῖς οὖσιν. [b]ὅτι οὓς προέγνω, καὶ 29
προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολ-
λοῖς ἀδελφοῖς· οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ 30
ἐκάλεσε. καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδι-
καίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδό-
ξασε. [c]Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ 31
Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; [d]ὅς γε τοῦ 32
ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάν-
των παρέδωκεν αὐτόν· πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ
τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; [e]τίς ἐγκαλέσει 33
κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν, [f]τίς ὁ 34
κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ
καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ,
ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν· τίς ἡμᾶς χω- 35 ΙΓ'
ρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις,
ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνό-
της, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; [g]καθὼς γέγρα- 36
πται, Ὅτι ἕνεκα σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν
ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.
[h]ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ 37
ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. [i]πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε 38
θάνατος οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ,
οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα,
οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος, οὔτε τὶς κτίσις ἑτέρα 39
δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ
Θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

[k]ἈΛΗΘΕΙΑΝ λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδο- 9 ΙΔ'
μαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς
μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ· [l]ὅτι λύπη μοί ἐστι 2

b Joh. 3. 21, &c. Eph. 1. 5, 11. Philip. 3. 21. Col. 1. 18.

c Num. 14. 8. Psal. 56. 12. et 118. 6.

d Gen. 22. 12. Esa. 53. 5. Joh. 3. 16. supr. 4. 25. et 5. 6, 9.

e Esa. 50. 8, 9.

f Psal. 110. 1. Marc. 16. 19. Heb. 1. 3. et 8. 1. et 12. 2. 1 Pet. 3. 22. 1 Joh. 2. 1. Job. 34. 29. et 7. 25. et 9. 24. et 12. 24.

g Psal. 44. 23. 1 Cor. 4. 9. 2 Cor. 4. 11. et 11. 31.

h 1 Cor. 15. 57. 2 Cor. 2. 14. 1 Joh. 4. 4. et 5. 4, 5. Apoc. 12. 11.

i Eph. 1. 21. et 6. 12. Col. 2. 15. 1 Pet. 3. 22.

k Supr. 1. 9. 2 Cor. 1. 23. Gal. 1. 20. Philipp. 1. 8. 1 Thess. 2. 5. et 5. 27.

l Infr. 10. 1.

μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου·
[m]ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ m Exod. 32. 32.
τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν
συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· [n]οἵτινές εἰσιν n Exod. 4. 22. Deut. 7. 6.
Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ Psal. 147. 19. Jer. 31. 9.
διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία καὶ supr. 2. 17. et 3. 2. Eph. 2.
αἱ ἐπαγγελίαι, [o]ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ 12. o Matt. 1. 1,
Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων &c. Luc. 3. 23, &c. Joh.
Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. [p]Οὐχ 1. 1. Heb. 1. 8, 9.
οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. οὐ p Num. 23. 19. Joh. 8. 39.
γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· [q]οὐδ' supr. 2. 28. et 3. 3. Gal. 6. 16. 2 Tim. 2.
ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ' ἐν 13. q Gen. 21. 12.
Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. [r]τουτέστιν, οὐ Gal. 4. 23. Heb. 11. 18.
τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· r Gal. 4. 28.
ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας, λογίζεται εἰς
σπέρμα. [s]ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, s Gen. 18. 10.
κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται
τῇ Σάῤῥᾳ υἱός. [t]οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥε- t Gen. 25. 21.
βέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ πα-
τρὸς ἡμῶν· μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ
πραξάντων τὶ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἡ κατ'
ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μένῃ, οὐκ ἐξ ἔρ-
γων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, [u]ἐῤῥήθη αὐτῇ, u Gen. 25. 23.
ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· [x]καθὼς x Mal. 1. 2.
γέγραπται, Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ
ἐμίσησα.

[y]Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; y Deut. 32. 4. 2 Par. 19. 7.
μὴ γένοιτο. [z]τῷ γὰρ Μωσῇ λέγει, Ἐλεήσω Job. 8. 3. et 34. 10.
ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. z Exod. 33. 19.
ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,
ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ. [a]λέγει γὰρ ἡ a Exod. 9. 16.

γραφὴ τῷ Φαραὼ, Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξ-
ήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύνα-
μίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν
πάσῃ τῇ γῇ. ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ 18
θέλει, σκληρύνει. Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι 19
μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθ-
b Esa. 45. 9. et 64. 8. Jer. 18. 6. Sap. 15. 7. έστηκε; [b] μενοῦν γε ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ 20
ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλά-
σμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως;
c 2 Tim. 2. 20. [c] ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, 21
ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς
d Supr. 2. 4. τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; [d] εἰ δὲ θέλων 22
ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι
τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακρο-
θυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώ-
λειαν· καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης 23
αὐτοῦ, ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς
δόξαν· οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ 24
e Ose. 2. 23, 24. 1 Pet. 2. 10. Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· [e] ὡς καὶ ἐν τῷ 25
Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν
μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην.
f Ose. 1. 10. [f] καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐῤῥήθη αὐτοῖς, Οὐ 26
λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ
g Esa. 10. 22. Infr. 11. 5. ζῶντος. [g] Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, 27
Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ
ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα σωθήσε-
ται· λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν 28
δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει
h Gen. 19. 24. Esa. 1. 9. et 13. 19. Jer. 50. 40. Lam. 3. 22. Ezech. 16. 46. Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. [h] καὶ καθὼς προείρηκεν 29
Ἡσαΐας, Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν
ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ

ς Γόμοῤῥα ἂν ὡμοιώθημεν. Τί οὖν ἐροῦ-
εν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην,
ιτέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ
ίστεως. [i]Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιο- i Infr. 10. 2. et 11. 7.
ύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε·
ὶιατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔρ- k 1 Cor. 1. 23.
ων νόμου. [k]προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ
ροσκόμματος, [l]καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τί- l Esa. 8. 14. et 28. 16.
ημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος, καὶ πέ- Psal. 2. 12. et 118. 22.
ραν σκανδάλου· καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐ- Matt. 21. 42. Luc. 2. 34. 1 Pet. 2. 7.
ῷ, οὐ καταισχυνθήσεται.

ἈΔΕΛΦΟΙ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρ-
ας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ
ραὴλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν. [m]μαρτυρῶ γὰρ m Act. 21. 20. et 22. 3. supr.
τοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' 9. 31. Gal. 1. 14.
ίγνωσιν. [n]ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ n Supr. 9. 30.
:αιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζη-
ῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ
ετάγησαν. [o]τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς o Matt. 5. 17. Act. 13. 38.
αιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. [p]Μωσῆς 2 Cor. 3. 13. Gal. 3. 24.
ὁ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νό- p Lev. 18. 5. Ezech. 20. 11.
υ, Ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται Gal. 3. 12.
αὐτοῖς· [q]ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω q Deut. 30. 11, 12.
'ει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀνα-
ήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστι Χριστὸν
αγαγεῖν· ἢ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσ-
; τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγα-
'. [r]ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά r Deut. 30. 14.
ιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ
. τοῦτ' ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κη-

s Matt. 10. 32. ρύσσομεν. [s]ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στό- 9
ματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν
τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν, σωθήσῃ· καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς 10
δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σω-
t Esa. 28. 16. supr. 9. 33. τηρίαν. [t]Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πι- 11
u Act. 10. 34, 35. et 15. 9. στεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. [u]οὐ 12
supr. 3. 22, 29. 1 Tim. 2. 5. γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος·
Eph. 1. 7. et 2. 4, 7. ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάν-
x Joel. 2. 32. Act. 2. 21. τας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. [x]Πᾶς γὰρ 13
ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθή-
σεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ 14
ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ
ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσ-
y Esa. 52. 7. Nahum 1. 15. σοντος; [y]πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀπο- 15
σταλῶσι; καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι οἱ
πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐ-
z Esa. 53. 1. Joh. 12. 38. αγγελιζομένων τὰ ἀγαθά. [z]Ἀλλ' οὐ πάντες 16
ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἠσαΐας γὰρ λέ-
γει, Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ἄρα 17
ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος
a Psal. 19. 4. Θεοῦ. [a]ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; με- 18
νοῦν γε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγ-
γος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης
b Deut. 32. 21. τὰ ῥήματα αὐτῶν. [b]Ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ 19
ἔγνω Ἰσραήλ; πρῶτος Μωσῆς λέγει, Ἐγὼ
παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει
c Esa. 65. 1. ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. [c]Ἠσαΐας δὲ ἀπο- 20
τολμᾷ καὶ λέγει, Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦ-
σιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερω-

1 τῶσι· [d]πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν d Esa. 65. 2.
ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν
ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.
[[e]ΛΕΓΩ οὖν, Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν e Jer. 31. 37. 2 Cor. 11. 22.
λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσρα- Philipp. 3. 5.
ηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραὰμ, φυλῆς
2 Βενϊαμίν. οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν
αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ
τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ
3 κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων, [f]Κύριε, τοὺς προ- f 1 Reg. 19. 10.
φήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά
σου κατέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος,
| καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου. [g]ἀλλὰ τί λέγει g 1 Reg. 19. 18.
αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ
ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν
γόνυ τῇ Βάαλ. [h]οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν h Supr. 9. 27.
καιρῷ λεῖμμα κατ᾽ ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν.
[i]εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις i Deut. 9. 4. supr. 4. 4, 5.
οὐκ ἔτι γίνεται χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ
ἔτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν +
ἔργον. [k]Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τούτου k Supr. 9. 31.
οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ
λοιποὶ ἐπωρώθησαν, [l]καθὼς γέγραπται, Ἔδω- l Esa. 6. 9. et 29. 10. Matt. 13. 14. Joh. 12. 40. Act. 28. 26.
κεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλ-
ιοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,
ως τῆς σήμερον ἡμέρας. [m]καὶ Δαβὶδ λέγει, m Psal. 69. 23.
ενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς
ήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα
ὑτοῖς· σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν
οῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν δια-
αντὸς σύγκαμψον· [n]Λέγω οὖν, μὴ ἔπται- n Act. 13. 46.

σαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐ-
τῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς
τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. εἰ δὲ τὸ παράπτω- 12
μα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα
αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν· πόσῳ μᾶλλον τὸ πλή-
o Act. 9. 15. et 13. 2. et 22. 21. Rom. 15. 16. Gal. 1. 16. et 2. 2, 8. Eph. 3. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. ρωμα αὐτῶν; [o]Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· 13
ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν
διακονίαν μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω 14
μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ 15
γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου·
τίς ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ 16
δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ
p Jer. 11. 16. ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. [p]εἰ δέ τινες τῶν 17
κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν
ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς
ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, μὴ 18
κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,
οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ.
Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ 19
q Prov. 28. 14. Esa. 66. 2. infr. 12. 16. Philipp. 2. 12. ἐγκεντρισθῶ. [q]καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλά- 20
σθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ὑψη-
λοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν 21
κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μή πως
r Joh. 15. 2. 1 Cor. 15. 2. Heb. 3. 6, 14. οὐδὲ σοῦ φείσηται. [r]Ἴδε οὖν χρηστότητα 22
καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας,
ἀποτομίαν· ἐπὶ δὲ σὲ, χρηστότητα, ἐὰν ἐπι-
μείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
s 2 Cor. 3 16. [s]καὶ ἐκεῖνοι δὲ ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, 23
ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς
πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς 24
κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ

ύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον· πόσῳ
ᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθή-
ονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; [t]Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς t Luc. 21. 24.
γνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ
τε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ
έρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλή-
ωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· [u]καὶ οὕτω πᾶς u Esa. 59. 20.
σραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται, Ἥξει
: Σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας
τὸ Ἰακώβ· [x]καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ x Psal. 14. 7.
αθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Esa. 27. 9. Jer. 31. 31, &c. 2 Cor. 3.
ατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· 16. Heb. 8. 8. et 10. 16.
ιτὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πα-
ρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ
κλῆσις τοῦ Θεοῦ. Ὥσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς
ιτὲ ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε
τούτων ἀπειθείᾳ· οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπεί-
σαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλε-
ῶσι. [y]συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας y Supr. 3. 9.
ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. [z]Ὦ Gal. 3. 22. z Job. 11. 7.
θος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ. Psal. 36. 7.
ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀν-
χνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. [a]τίς γὰρ ἔγνω a Psal. 92. 6.
ὶν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγέ- Esa. 40. 13. Jer. 23. 18. Sap. 9. 13.
ο; [b]ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδο- Job. 36. 22. 1 Cor. 2. 16.
τεται αὐτῷ; [c]ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ b Job. 41. 2. c Prov. 16. 4.
εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς 1 Cor. 8. 6. Col. 1. 16.
ωνας. ἀμήν.

[d]ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν ὑμᾶς ἀδελφοὶ, διὰ τῶν d Supr. 6. 13, 16. 1 Pet. 2. 5.
τιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα
ὶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ

Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· [e]καὶ μὴ 2
συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μετα-
μορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν,
εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.
[f]Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, 3
παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ'
ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρο-
νεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πί-
στεως. [g]Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέλη 4
πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐ-
τὴν ἔχει πρᾶξιν· [h]οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά 5
ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων
μέλη, [i]ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν 6
τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφητείαν,
κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· [k]εἴτε δια- 7
κονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν
τῇ διδασκαλίᾳ· [l]εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ 8
παρακλήσει. ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ
προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρό-
τητι.

[m]Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες 9
τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· [n]τῇ φι- 10
λαδελφίᾳ, εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ
τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· [o]τῇ σπουδῇ 11
μὴ ὀκνηροὶ, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ
δουλεύοντες· [p]τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει 12
ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες·
[q]ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν 13
φιλοξενίαν διώκοντες· [r]εὐλογεῖτε τοὺς διώ- 14
κοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.

e Eph. 1. 18. et 4. 23. et 5. 10, 17. 1 Thess. 4. 3. Col. 1. 21, 22. et 3. 10. 1 Joh. 2. 15.
f Deut. 29. 29. Prov. 25. 27. Eccles. 7. 16. supr. 1. 5. 1 Cor. 3. 10. et 12. 7, 11. Eph. 4. 7.
g 1 Cor. 12. 12, &c. Eph. 4. 16.
h 1 Cor. 12. 27. Eph. 1. 23. et 4. 16. et 5. 23. Col. 1. 24.
i 1 Cor. 12. 4, &c. et 12. 10. 2 Cor. 10. 13. 1 Pet. 4. 10.
k 1 Cor. 12. 28. Eph. 4. 11. 1 Pet. 4. 10, 11.
l Deut. 15. 7. Matt. 6. 1, 2, 3. Act. 20. 28. 2 Cor. 9. 7. 1 Pet. 5. 2. 1 Tim. 5. 17.
m Psal. 36. 5. et 97. 10. et 139. 21. Amos 5. 15. 1 Tim. 1. 5. 1 Pet. 1. 22. et 4. 8.
n Eph. 4. 3. Heb. 13. 1. Philipp. 2. 3. 1 Pet. 1. 22. et 2. 17. 2 Pet. 1. 7.
o Apoc. 3. 15.
p Luc. 10. 20. et 18. 1, &c. infr. 15. 13. Eph. 6. 18. 1 Thess. 5. 16, 17. Col. 4. 2. Heb. 10. 36. et 12. 1. Jac. 5. 7.
q 1 Cor. 16. 1. Heb. 13. 2, 16. 1 Pet. 4. 9.
r Matt. 5. 44. Luc. 6. 28. 1 Cor. 4. 12. 1 Pet. 3. 9.

Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ
κλαιόντων. [s]*τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦν-* s Prov. 3. 7. Psal. 131. 1.
τες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς Esa. 5. 21. Jer. 45. 5.
ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρό- supr. 11. 25. et 15. 5.
νιμοι παρ' ἑαυτοῖς. [t]*μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κα-* 1 Cor. 1. 10. Philipp. 2. 2. et 3. 16.
κοῦ ἀποδιδόντες. προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον 1 Pet. 3. 8.
πάντων ἀνθρώπων· [u]*εἰ δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν,* t Prov. 20. 22. Matt. 5. 39.
μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. [x]*μὴ* 1 Cor. 6. 7. 2 Cor. 8. 21.
ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοὶ, ἀλλὰ δότε τό- 1 Thess. 5. 15. 1 Pet. 3. 9.
πον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γὰρ, Ἐμοὶ ἐκδίκη- u Marc. 9. 50. Heb. 12. 14.
σις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. [y]*Ἐὰν* x Lev. 19. 18. Deut. 32. 35.
οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν Eccl. 28. 1. Matt. 5. 39.
διψᾷ, πότιζε αὐτόν. τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄν- Luc. 6. 29. Heb. 10. 30.
θρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐ- y Prov. 25. 21. Matt. 5. 44.
τοῦ. μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν
τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

[z]ΠΑΣΑ *ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑπο-* z Prov. 8. 15, 16. Dan. 4.
τασσέσθω. οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ 32. Sap. 6. 4. Joh. 19. 11.
Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Tit. 3. 1. 1 Pet. 2. 13.
τεταγμέναι εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ
ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν·
οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται.
οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν a 1 Pet. 2. 14.
ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. θέλεις δὲ μὴ φο-
βεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ
ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός
ἐστι σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν
ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φο-
ρεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀρ-
γὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. διὸ ἀνάγκη ὑπο-
τάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ

διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φό- 6
ρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς
b Matt. 22. 21. Marc. 12. 17. Luc. 20. 25. αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. [b]ἀπόδοτε οὖν 7
πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον·
τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν
c Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5. φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. [c]Μηδενὶ 8
μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους·
ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε.
d Exod. 20. 14. Lev. 19. 18. Deut. 5. 18. Matt. 19. 18. et 22. 39. [d]τὸ γὰρ, Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ 9
κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, οὐκ ἐπιθυμή-
σεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν τούτῳ τῷ
λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις
e Matt. 22. 40. Marc. 12. 31. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8. 1 Tim. 1. 5. τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. [e]ἡ ἀγάπη τῷ 10
πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν
νόμου ἡ ἀγάπη.

f 1 Cor. 15. 34. Eph. 5. 14. 1 Thess. 5. 6. [f]ΚΑΙ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα 11
ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύ-
τερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.
g Eph. 5. 11. et 6. 13, 14. 1 Thess. 5. 5, &c. Col. 3. 8. [g]ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀπο- 12
θώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυ-
h Luc. 21. 34. 1 Cor. 6. 10. Eph. 5. 5. Gal. 5. 21. Philipp. 4. 8. 1 Thess. 4. 12. et 5. 6. Jac. 3. 14. 1 Pet. 4. 3. σώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. [h]ὡς ἐν ἡμέρᾳ, 13
εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ
μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι
καὶ ζήλῳ· [i]ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν 14
i Prov. 23. 20. Gal. 3. 27. et 5. 16. 1 Pet. 2. 11. 1 Joh. 2. 16. Apoc. 16. 15. Χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε
εἰς ἐπιθυμίας.

[k]ΤΟΝ δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμ- 14
k Infr. 15. 1, 7. 1 Cor. 8. 9, 11. et 9. 22. βάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. [a]Ὃς 2
μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λά-
l Col. 2. 16. χανα ἐσθίει. [l]ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ 3
ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα

ἡ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.
σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ m Jac. 4. 12.
ἰίῳ κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει, σταθήσεται δέ·
υνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. [n] Ὃς n Gal. 4. 10. Col. 2. 16.
ὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει
ᾶσαν ἡμέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πλη-
ιφορείσθω. [o] ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ o 1 Cor. 10. 31. 1 Tim. 4.
ρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ 5.
ὐ φρονεῖ. ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχα-
στεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ
ὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ. [p] οὐδεὶς p 2 Cor. 5. 15. Gal. 2. 20.
ὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀπο- 1 Thess. 5. 10. 1 Pet. 4. 2.
ήσκει. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν·
ν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκο-
ν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκω-
ν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν. [q] εἰς τοῦτο γὰρ Χρι- q Act. 10. 42. 2 Cor. 5. 15.
ὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνέζησεν,
ι καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. [r] Σὺ δὲ r Matt. 25. 31. 2 Cor. 5. 10.
κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξου-
νεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παρα-
ησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. [s] γέ- s Esa. 45. 23. Philip. 2. 10.
απται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ
ιμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομο-
γήσεται τῷ Θεῷ. [t] ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν t Matt. 12. 36. 1 Cor. 3. 8.
ὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. [u] Μηκέτι 2 Cor. 5. 10. Gal. 6. 5.
ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε u Matt. 18. 7, 8, 9. 1 Cor.
λλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ 10. 32. 2 Cor. 6. 3.
κάνδαλον. [x] οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ x Matt. 15. 11. Act. 10. 15.
τοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ 1 Cor. 8. 4, 7, 10. 1 Tim. 4.
ιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν· 4. Tit. 1. 15.
δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, y 1 Cor. 8. 11.

οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώ-
ματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς
ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ 16
z 1 Cor. 8. 8. ἀγαθόν. [z]οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ 17
βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰ-
ρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν 18
τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ
Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα οὖν 19
τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδο-
a Matt. 15. 11. Act. 10. 15. Tit. 1. 15. μῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. [a]Μὴ ἕνεκεν βρώματος 20
κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν κα-
θαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσ-
b 1 Cor. 8. 13. κόμματος ἐσθίοντι· [b]καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν 21
κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός
σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.
Σὺ πίστιν ἔχεις; κατὰ σαυτὸν ἔχε ἐνώπιον 22
τοῦ Θεοῦ· μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ
δοκιμάζει. ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, 23
κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ
c 1 Cor. 9. 22. Gal. 6. 1. οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν. [c]Ὀφείλομεν 15 1
δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυν-
άτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν·
d 1 Cor. 9. 19. et 10. 24, 33. et 13. 5. Philip. 2. 4, 5. [d]ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς 2
τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. [e]καὶ γὰρ ὁ Χρι- 3
e Psal. 69. 10. στὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγρα-
πται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, ἐπέ-
f Supr. 4. 23, 24. 1 Cor. 10. 11. 2 Tim. 3. 16. πεσον ἐπ' ἐμέ. [f]ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν 4
ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ τῆς
ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν,
g Supr. 12. 16. 1 Cor. 1. 10. Philipp. 2. 2. et 3. 15, 16. τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. [g]ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομο- 5
νῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ

φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν·
ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν
Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. [h] Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, h Supr. 14. 1, 3.
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς
δόξαν Θεοῦ. [i] λέγω δὲ, Ἰησοῦν Χριστὸν διά- i Matt. 15. 24. Act. 3. 25, 26.
κονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας
Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν
πατέρων· [k] τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι k 2 Sam. 22. 50. Psal. 18. 50. supr. 11. 30.
τὸν Θεὸν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξ-
ομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί
σου ψαλῶ. [l] καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε l Deut. 32. 43. Psal. 67. 5.
ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. [m] καὶ πάλιν, m Psal. 117. 1.
Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαι-
νέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. [n] καὶ πάλιν n Esa. 11. 1, 10. Apoc. 5. 5. et 22. 16.
Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ
ἔθνη ἐλπιοῦσιν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πλη-
ρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ
πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλ-
πίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.
[o] ΠΕΠΕΙΣΜΑΙ δὲ ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς o 2 Pet. 1. 12. 1 Joh. 2. 21.
ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε
ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,
δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. [p] τολμη- p Supr. 1. 5. et 12. 3.
ρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀδελφοὶ, ἀπὸ μέρους,
ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν
δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, [q] εἰς τὸ εἶναί με q Act. 9. 15. et 13. 2. supr. 11. 13. Gal. 2. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. et 4. 6. Philip. 2. 17.
λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱε-
ρουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γέν-
ηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,

ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἔχω οὖν καύ- 17
r Supr. 1. 5. et 16. 26. χησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς Θεόν· [r] οὐ 18
γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο
Χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ
καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν 19
δυνάμει πνεύματος Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἱερου-
σαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πε-
s 2 Cor. 10. 15, 16. πληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· [s] οὕτω 20
δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου
ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θε-
t Esa. 52. 15. μέλιον οἰκοδομῶ· [t] ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, Οἷς 21
οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ
u Supr. 1. 13. 1 Thess. 2. 18. ἀκηκόασι, συνήσουσι. [u] Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην 22
x Supr. 1. 10. et 15. 32. τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. [x] νυνὶ δὲ 23
1 Thess. 3. 10. 2 Tim. 1. 4. μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις,
ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ
πολλῶν ἐτῶν· ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπα- 24
νίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐλπίζω γὰρ δια-
πορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν
προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ
y Act. 19. 21. et 24. 17. μέρους ἐμπλησθῶ. [y] Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς 25
z 1 Cor. 16. 1. 2 Cor. 8. 1, &c. et 9. 2, 12. Gal. 2. 9, 10. Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. [z] εὐδόκη- 26
σαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ
ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν
a Supr. 11. 17. 1 Cor. 9. 11. Gal. 6. 6. ἐν Ἱερουσαλήμ· [a] εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέ- 27
ται αὐτῶν εἰσίν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς
αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ
ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. τοῦτο 28
οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς
τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς
b Supr. 1. 11. τὴν Σπανίαν. [b] οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς 29

ιᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου
ιῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. [c]Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς c 2 Cor. 1. 11. Philipp. 2. 1.
δελφοὶ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- Col. 4. 12.
τοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος,
υναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ
ιοῦ πρὸς τὸν Θεόν· [d]ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν d 2 Thess. 3. 2.
πειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακο-
α μου ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γέν-
αι τοῖς ἁγίοις· [e]ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς e Act. 18. 21. supr. 1. 10. et
ιᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ συναναπαύσω- 15. 23. 1 Cor. 4. 19. Jac. 4.
ιι ὑμῖν. [f]ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάν- 15. f Infr. 16. 20.
ιν ὑμῶν. ἀμήν. 1 Cor. 14. 33. 2 Cor. 13. 11.
ΣΥΝΙΣΤΗΜΙ δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν Philipp. 4. 9. 1 Thess. 5. 23.
ῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν 2 Thess. 3. 16. Heb. 13. 20.
γχρεαῖς· [g]ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυ- g 3 Joh. 6.
ρ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν
ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὕτη
οστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.
ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς h Act. 18. 2, 26. 2 Tim. 4.
νεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· οἵτινες ὑπὲρ 19.
; ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθη-
, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ
σαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· καὶ τὴν κατ'
ον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαί-
ον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς
αΐας εἰς Χριστόν. ἀσπάσασθε Μαριὰμ,
ς πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς. ἀσπάσασθε
δρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου
συναιχμαλώτους μου· οἵτινές εἰσιν ἐπί-
ιοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ
όνασιν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν

τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε 9
Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ
Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε Ἀ- 10
πελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε
τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡ- 11
ροδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς
ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ.
ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς 12
κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν
ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ.
ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, 13
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε 14
Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν, Πατρόβαν,
Ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπά- 15
σασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν
ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν
i 1 Cor. 16. 20. 2 Cor. 13. 12. 1 Thess. 5. 26. 1 Pet. 5. 14. αὐτοῖς πάντας ἁγίους. [i] ἀσπάσασθε ἀλλήλους 16
ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκ-
k Matt. 18. 8, 17. 1 Cor. 5. 9, 11. Col. 2. 8. 2 Thess. 3. 6, 14. 1 Tim. 6. 3. 2 Tim. 3. 2, 5, 6. Tit. 3. 10. 2 Joh. 10. κλησίαι τοῦ Χριστοῦ. [k] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς 17
ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ
τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμά-
θετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ᾽ αὐτῶν.
l Ezech. 13. 18. Philip. 3. 18, 19. 2 Pet. 2. 3. [l] οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 18
στῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ·
καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξ-
m Matt. 10. 16. supr. 1. 8. 1 Cor. 14. 20. απατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. [m] ἡ γὰρ ὑμῶν 19
ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· χαίρω οὖν τὸ ἐφ᾽
ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ
n Gen. 3. 15. ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. [n] ὁ δὲ 20
Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ
τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ

Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.
ᵒἈσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, o Act. 13. 1.
καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ et 16. 1. et 17. 5. et 20. 4.
συγγενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος Phil. 2. 19. Col. 1. 1.
ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ. ᵖἀσπά- 1 Thess. 3. 2. 1 Tim. 1. 2.
ζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλη- p Act. 19. 22. 1 Cor. 1. 15.
σίας ὅλης. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰ- 2 Tim. 4. 20.
κονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελ-
φός.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. ᵠΤῷ δὲ δυναμένῳ q Supr. 1. 5. et 15. 18.
ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ Eph. 1. 9. et 3. 9, 20. Col.
τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυ- 1. 26. 2 Tim. 1. 10. Tit. 1.
ψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 2. 1 Pet. 1. 20. Jud. 24.
ʳφανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφη- r 1 Joh. 1. 1.
τικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς
ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρι-
σθέντος, ˢμόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χρι- s Heb. 13. 15. 1 Tim. 1. 17.
στοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Jud. 25.

Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ
Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς
ἐκκλησίας.

Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· [e]καὶ μὴ 2
συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μετα-
μορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν,
εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.
[f]Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, 3
παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ'
ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρο-
νεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πί-
στεως. [g]Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέλη 4
πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐ-
τὴν ἔχει πρᾶξιν· [h]οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά 5
ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων
μέλη, [i]ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν 6
τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφητείαν,
κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· [k]εἴτε δια- 7
κονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν
τῇ διδασκαλίᾳ· [l]εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ 8
παρακλήσει. ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ
προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρό-
τητι.

[m]Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες 9
τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· [n]τῇ φι- 10
λαδελφίᾳ, εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ
τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· [o]τῇ σπουδῇ 11
μὴ ὀκνηροὶ, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ
δουλεύοντες· [p]τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει 12
ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες·
[q]ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν 13
φιλοξενίαν διώκοντες· [r]εὐλογεῖτε τοὺς διώ- 14
κοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.

e Eph. 1. 18. et 4. 23. et 5. 10, 17. 1 Thess. 4. 3. Col. 1. 21, 22. et 3. 10. 1 Joh. 2. 15.
f Deut. 29. 29. Prov. 25. 27. Eccles. 7. 16. supr. 1. 5. 1 Cor. 3. 10. et 12. 7, 11. Eph. 4. 7.
g 1 Cor. 12. 12, &c. Eph. 4. 16.
h 1 Cor. 12. 27. Eph. 1. 23. et 4. 16. et 5. 23. Col. 1. 24.
i 1 Cor. 12. 4, &c. et 12. 10. 2 Cor. 10. 13. 1 Pet. 4. 10.
k 1 Cor. 12. 28. Eph. 4. 11. 1 Pet. 4. 10, 11.
l Deut. 15. 7. Matt. 6. 1, 2, 3. Act. 20. 28. 2 Cor. 9. 7. 1 Pet. 5. 2. 1 Tim. 5. 17.
m Psal. 36. 5. et 97. 10. et 139. 21. Amos 5. 15. 1 Tim. 1. 5. 1 Pet. 1. 22. et 4. 8.
n Eph. 4. 3. Heb. 13. 1. Philipp. 2. 3. 1 Pet. 1. 22. et 2. 17. 2 Pet. 1. 7.
o Apoc. 3. 15.
p Luc. 10. 20. et 18. 1, &c. infr. 15. 13. Eph. 6. 18. 1 Thess. 5. 16, 17. Col. 4. 2. Heb. 10. 36. et 12. 1. Jac. 5. 7.
q 1 Cor. 16. 1. Heb. 13. 2, 16. 1 Pet. 4. 9.
r Matt. 5. 44. Luc. 6. 28. 1 Cor. 4. 12. 1 Pet. 3. 9.

αίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ
.αιόντων. [s]τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦν- s Prov. 3. 7. Psal. 131. 1.
ς· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς Esa. 5. 21. Jer. 45. 5.
πεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρό- supr. 11. 25. et 15. 5.
ιοι παρ᾽ ἑαυτοῖς. [t]μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κα- 1 Cor. 1. 10. Philipp. 2. 2. et 3. 16.
ῦ ἀποδιδόντες. προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον 1 Pet. 3. 8.
ὑντων ἀνθρώπων· [u]εἰ δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν, t Prov. 20. 22. Matt. 5. 39. 1 Cor. 6. 7.
τὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. [x]μὴ 2 Cor. 8. 21. 1 Thess. 5. 15.
υτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοὶ, ἀλλὰ δότε τό- 1 Pet. 3. 9. u Marc. 9. 50.
ν τῇ ὀργῇ· γέγραπται γὰρ, Ἐμοὶ ἐκδίκη- Heb. 12. 14. x Lev. 19. 18.
ς, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. [y]Ἐὰν Deut. 32. 35. Eccl. 28. 1.
ν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν Matt. 5. 39. Luc. 6. 29. Heb. 10. 30.
ψᾷ, πότιζε αὐτόν. τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄν- y Prov. 25. 21. Matt. 5. 44.
ακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐ-
ῦ. μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν
ἀγαθῷ τὸ κακόν.

[z]ΠΑΣΑ ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑπο- z Prov. 8. 15, 16. Dan. 4.
τσέσθω. οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ 32. Sap. 6. 4. Joh. 19. 11.
οῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Tit. 3. 1. 1 Pet. 2. 13.
αγμέναι εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ
υσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν·
δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται.
γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν a 1 Pet. 2. 14.
ων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. θέλεις δὲ μὴ φο-
σθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ
ις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός
ι σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν
ῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φο-
Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀρ-
τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. διὸ ἀνάγκη ὑπο-
σεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ

διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φό- 6
ρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς
b Matt. 22. 21. Marc. 12. 17. Luc. 20. 25.
αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. [b]ἀπόδοτε οὖν 7
πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον·
τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν
c Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.
φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. [c]Μηδενὶ 8
μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους·
ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε.
d Exod. 20. 14. Lev. 19. 18. Deut. 5. 18. Matt. 19. 18. et 22. 39.
[d]τὸ γὰρ, Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ 9
κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, οὐκ ἐπιθυμή-
σεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν τούτῳ τῷ
λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις
e Matt. 22. 40. Marc. 12. 31. Gal. 5. 14. Jac. 2. 8. 1 Tim. 1. 5.
τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. [e]ἡ ἀγάπη τῷ 10
πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν
νόμου ἡ ἀγάπη.

f 1 Cor. 15. 34. Eph. 5. 14. 1 Thess. 5. 6.
[f]ΚΑΙ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα 11
ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύ-
τερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.
g Eph. 5. 11. et 6. 13, 14. 1 Thess. 5. 5, &c. Col. 3. 8.
[g]ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀπο- 12
θώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυ-
h Luc. 21. 34. 1 Cor. 6. 10. Eph. 5. 5. Gal. 5. 21. Philipp. 4. 8. 1 Thess. 4. 12. et 5. 6. Jac. 3. 14. 1 Pet. 4. 3.
σώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. [h]ὡς ἐν ἡμέρᾳ, 13
εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ
μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι
καὶ ζήλῳ· [i]ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν 14
i Prov. 23. 20. Gal. 3. 27. et 5. 16. 1 Pet. 2. 11. 1 Joh. 2. 16. Apoc. 16. 15.
Χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε
εἰς ἐπιθυμίας.

[k]ΤΟΝ δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμ- 14
k Infr. 15. 1, 7. 1 Cor. 8. 9, 11. et 9. 22.
βάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. Ὃς 2
μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λά-
l Col. 2. 16.
χανα ἐσθίει. [l]ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ 3
ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα

μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.
4 [m] *σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ* m Jac. 4. 12.
ἰδίῳ κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει, σταθήσεται δέ·
5 *δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν.* [n] *Ὃς* n Gal. 4. 10. Col. 2. 16.
μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει
πᾶσαν ἡμέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πλη-
6 *ροφορείσθω.* [o] *ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ* o 1 Cor. 10. 31. 1 Tim. 4.
φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ 3.
οὐ φρονεῖ. ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχα-
ριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ
7 *οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ.* [p] *οὐδεὶς* p 2 Cor. 5. 15. Gal. 2. 20.
γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀπο- 1 Thess. 5. 10. 1 Pet. 4. 2.
8 *θνήσκει. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν·*
ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκο-
μεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκω-
9 *μεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν.* [q] *εἰς τοῦτο γὰρ Χρι-* q Act. 10. 42. 2 Cor. 5. 15.
στὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνέζησεν,
10 *ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.* [r] *Σὺ δὲ* r Matt. 25. 31. 2 Cor. 5. 10.
τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξου-
θενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παρα-
11 *στησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ.* [s] *γέ-* s Esa. 45. 23. Philip. 2. 10.
γραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ
κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομο-
12 *λογήσεται τῷ Θεῷ.* [t] *ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν* t Matt. 12. 36. 1 Cor. 3. 8.
13 *περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ.* [u] *Μηκέτι* 2 Cor. 5. 10. Gal. 6. 5.
οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε u Matt. 18. 7, 8, 9. 1 Cor.
μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ 10. 32. 2 Cor. 6. 3.
14 *ἢ σκάνδαλον.* [x] *οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ* x Matt. 15. 11. Act. 10. 15.
Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ 1 Cor. 8. 4, 7, 10. 1 Tim. 4.
λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν· 4. Tit. 1. 15.
15 [y] *εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται,* y 1 Cor. 8. 11.

οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώ-
ματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς
ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ 16
z 1 Cor. 8. 8. ἀγαθόν. [z]οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ 17
βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰ-
ρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν 18
τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ
Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα οὖν 19
τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδο-
a Matt. 15. 11. Act. 10. 15. Tit. 1. 15. μῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. [a]Μὴ ἕνεκεν βρώματος 20
κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν κα-
θαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσ-
b 1 Cor. 8. 13. κόμματος ἐσθίοντι· [b]καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν 21
κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός
σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.
Σὺ πίστιν ἔχεις; κατὰ σαυτὸν ἔχε ἐνώπιον 22
τοῦ Θεοῦ· μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ
δοκιμάζει. ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, 23
κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ
c 1 Cor. 9. 22. Gal. 6. 1. οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν. [c]Ὀφείλομεν 15 ΙΗ'
δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυν-
άτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν·
d 1 Cor. 9. 19. et 10. 24, 33. [d]ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς 2
et 13. 5. Philip. 2. 4, 5. τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. [e]καὶ γὰρ ὁ Χρι- 3
e Psal. 69. 10. στὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγρα-
πται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, ἐπέ-
f Supr. 4. 23, 24. 1 Cor. 10. πεσον ἐπ' ἐμέ. [f]ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν 4
11. 2 Tim. 3. 16. ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ τῆς
ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν,
g Supr. 12. 16. 1 Cor. 1. 10. τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. [g]ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομο- 5
Philipp. 2. 2. et 3. 15, 16. νῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ

φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν·
6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν
Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
7 Χριστοῦ. [h]Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, h Supr. 14. 1, 3.
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς
8 δόξαν Θεοῦ. [i]λέγω δὲ, Ἰησοῦν Χριστὸν διά- i Matt. 15. 24. Act. 3. 25, 26.
κονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας
Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν
9 πατέρων· [k]τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι k 2 Sam. 22. 50. Psal. 18. 50. supr. 11. 30.
τὸν Θεὸν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξ-
ομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί
10 σου ψαλῶ. [l]καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε l Deut. 32. 43. Psal. 67. 5.
11 ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. [m]καὶ πάλιν, m Psal. 117. 1.
Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαι-
12 νέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. [n]καὶ πάλιν n Esa. 11. 1, 10. Apoc. 5. 5. et 22. 16.
Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ
13 ἔθνη ἐλπιοῦσιν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πλη-
ρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ
πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλ-
πίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.
14 [o]ΠΕΠΕΙΣΜΑΙ δὲ ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς o 2 Pet. 1. 12. 1 Joh. 2. 21.
ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε
ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,
Θ' 15 δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. [p]τολμη- p Supr. 1. 5. et 12. 3.
ρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀδελφοὶ, ἀπὸ μέρους,
ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν
16 δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, [q]εἰς τὸ εἶναί με q Act. 9. 15. et 13. 2. supr. 11. 13. Gal. 2. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. et 4. 6. Philip. 2. 17.
λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱε-
ρουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γέν-
ηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,

ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἔχω οὖν καύ- 17
r Supr. 1. 5. et 16. 26. χησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς Θεόν· [r] οὐ 18
γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο
Χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ
καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν 19
δυνάμει πνεύματος Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἱερου-
σαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πε-
s 2 Cor. 10. 15, 16. πληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· [s] οὕτω 20
δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου
ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θε-
t Esa. 52. 15. μέλιον οἰκοδομῶ· [t] ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, Οἷς 21
οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ
u Supr. 1. 13. 1 Thess. 2. 18. ἀκηκόασι, συνήσουσι. [u] Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην 22
x Supr. 1. 10. et 15. 32. τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. [x] νυνὶ δὲ 23
1 Thess. 3. 10. 2 Tim. 1. 4. μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις,
ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ
πολλῶν ἐτῶν· ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπα- 24
νίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐλπίζω γὰρ δια-
πορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν
προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ
y Act. 19. 21. et 24. 17. μέρους ἐμπλησθῶ. [y] Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς 25
z 1 Cor. 16. 1. 2 Cor. 8. 1, &c. et 9. 2, 12. Gal. 2. 9, 10. Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. [z] εὐδόκη- 26
σαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ
ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν
a Supr. 11. 17. 1 Cor. 9. 11. Gal. 6. 6. ἐν Ἱερουσαλήμ· [a] εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέ- 27
ται αὐτῶν εἰσίν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς
αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ
ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. τοῦτο 28
οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς
τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς
b Supr. 1. 11. τὴν Σπανίαν. [b] οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς 29

ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου
30 τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. [c] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς
ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος,
συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ
31 ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν· [d] ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν
ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακο-
νία μου ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γέν-
32 ηται τοῖς ἁγίοις· [e] ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς
ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ συναναπαύσω-
33 μαι ὑμῖν. [f] ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάν-
των ὑμῶν. ἀμήν.

c 2 Cor. 1. 11. Philipp. 2. 1. Col. 4. 11.
d 2 Thess. 3. 2.
e Act. 18. 21. supr. 1. 10. et 15. 23. 1 Cor. 4. 19. Jac. 4. 15.
f Infr. 16. 20. 1 Cor. 14. 33. 2 Cor. 13. 11. Philipp. 4. 9. 1 Thess. 5. 23. 2 Thess. 3. 16. Heb. 13. 20.

16 ΣΥΝΙΣΤΗΜΙ δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν
ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν
2 Κεγχρεαῖς· [g] ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυ-
ρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν
ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὕτη
προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.
3 [h] Ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς
4 συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· οἵτινες ὑπὲρ
τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθη-
καν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ
5 πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· καὶ τὴν κατ'
οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαί-
νετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς
6 Ἀχαΐας εἰς Χριστόν. ἀσπάσασθε Μαριάμ,
7 ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς. ἀσπάσασθε
Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου
καὶ συναιχμαλώτους μου· οἵτινές εἰσιν ἐπί-
σημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ
8 γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν

g 3 Joh. 6.
h Act. 18. 2, 26. 2 Tim. 4. 19.

τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε 9
Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ
Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε Ἀ- 10
πελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε
τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡ- 11
ροδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς
ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ.
ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς 12
κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν
ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ.
ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, 13
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε 14
Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν, Πατρόβαν,
Ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπά- 15
σασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν
ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν
αὐτοῖς πάντας ἁγίους. [i] ἀσπάσασθε ἀλλήλους 16
ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκ-
κλησίαι τοῦ Χριστοῦ. [k] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς 17
ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ
τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμά-
θετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν.
[l] οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 18
στῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ·
καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξ-
απατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. [m] ἡ γὰρ ὑμῶν 19
ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· χαίρω οὖν τὸ ἐφ'
ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ
ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. [n] ὁ δὲ 20
Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ
τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ

i 1 Cor. 16. 20. 2 Cor. 13. 12. 1 Thess. 5. 26. 1 Pet. 5. 14.

k Matt. 18. 8, 17. 1 Cor. 5. 9, 11. Col. 2. 8. 2 Thess. 3. 6, 14. 1 Tim. 6. 3. 2 Tim. 3. 2, 5, 6. Tit. 3. 10. 2 Joh. 10.

l Ezech. 13. 18. Philip. 3. 18, 19. 2 Pet. 2. 3.

m Matt. 10. 16. supr. 1. 8. 1 Cor. 14. 20.

n Gen. 3. 15.

Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.
ᵒ Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, o Act. 13. 1.
καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ et 16. 1. et 17. 5. et 20. 4.
22 συγγενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος Phil. 2. 19. Col. 1. 1.
23 ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ. ᵖ ἀσπά- 1 Thess. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. p Act. 19. 22.
ζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλη- 1 Cor. 1. 15. 2 Tim. 4. 20.
σίας ὅλης. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰ-
κονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελ-
φός.
24 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
25 μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. ᵠ Τῷ δὲ δυναμένῳ q Supr. 1. 5. et 15. 18.
ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ Eph. 1. 9. et 3. 9, 20. Col.
τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυ- 1. 26. 2 Tim. 1. 10. Tit. 1.
ψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 2. 1 Pet. 1. 20. Jud. 24.
26 ʳ φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφη- r 1 Joh. 1. 1.
τικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς
ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρι-
27 σθέντος, ˢ μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χρι- s Heb. 13. 15. 1 Tim. 1. 17.
στοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Jud. 25.

Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ
Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς
ἐκκλησίας.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

---

[t]ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χρι- 1
στοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ
ἀδελφὸς, [u]τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν 2
Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλη-
τοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ
ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησου Χριστοῦ, ἐν
παντὶ τόπῳ αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν· [x]χάρις ὑμῖν 3
καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

[y]Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑ- 4
μῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [z]ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτί- 5
σθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώ-
σει, καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαι- 6
ώθη ἐν ὑμῖν· [a]ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν 7
μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀπο-
κάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
[b]ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλή- 8
τους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. [c]πιστὸς ὁ Θεὸς, δι' οὗ ἐκλήθητε 9

t Act. 18. 17.
u Joh. 17. 19. Act. 9. 14, 21. et 15. 9. et 22. 16. Rom. 1. 7. Eph. 1. 1. 1 Thess. 4. 7. 2 Tim. 1. 9. et 2. 22. Jud. ver. 1.
x Rom. 1. 7. supr. ver. 2. Eph. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.
y Rom. 1. 8.
z Infr. 12. 8. 2 Cor. 8. 7. Col. 1. 9.
a Philip. 3. 20. Tit. 2. 13.
b 1 Thess. 3. 13. et 5. 23. Col. 1. 22.
c Joh. 15. 5. infr. 10. 13.

εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ 1 Thess. 5. 24. 2 Thess. 3. 3.
τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Gal. 2. 20. 1 Joh. 1. 3.
Α' 10 [d]Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνό- d Rom. 12. 16. et 15. 5.
ματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα Philipp. 2. 2. et 3. 15, 16.
τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν 1 Pet. 3. 8.
σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ
11 νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι
περὶ ὑμῶν ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι
12 ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι· [e]λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι e Joh. 1. 42. Act. 18. 24. infr. 3. 4. et 16. 12.
ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου,
ἐγὼ δὲ Ἀπολλὼ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χρι-
13 στοῦ. Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος
ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύ-
14 λου ἐβαπτίσθητε; [f]εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι f Act. 18. 8. Rom. 16. 23.
οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ
15 Γάϊον· ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα
16 ἐβάπτισα. [g]ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶ- g Infr. 16. 15, 17.
κον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.
17 [h]Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, h Infr. 2. 1, 4, 13. 2 Pet. 1. 16.
ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου,
18 ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. [i]ὁ i Rom. 1. 16.
λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυ-
μένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν
19 δύναμις Θεοῦ ἐστι. [k]γέγραπται γὰρ, Ἀπολῶ k Esa. 29. 14. Job. 5. 12.
τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν
20 συνετῶν ἀθετήσω. [l]Ποῦ σοφός; ποῦ γραμ- l Esa. 33. 18. Job. 12. 17. et 20. 24.
ματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου;
οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου
21 τούτου; [m]Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ m Matt. 11. 25. Luc. 10. 21. Rom. 1. 21, 28.
οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεὸν, εὐ-
δόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγμα-

τος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας· [n]ἐπειδὴ καὶ Ἰου- 22
δαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν
ζητοῦσιν· [o]ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν 23
ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλ-
λησι δὲ μωρίαν· [p]αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰου- 24
δαίοις τε καὶ Ἕλλησι, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν
καὶ Θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, 25
σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί· καὶ τὸ ἀσθε-
νὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων
ἐστί. [q]Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν ἀδελ- 26
φοὶ, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ
πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ 27
μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα τοὺς
σοφοὺς καταισχύνῃ· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κό-
σμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ τὰ
ἰσχυρά· καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξου- 28
θενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, καὶ τὰ μὴ ὄντα,
ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· [r]ὅπως μὴ καυχήση- 29
ται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ. [s]ἐξ αὐτοῦ δὲ 30
ὑμεῖς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη
ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ
ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· [t]ἵνα καθὼς γέ- 31
γραπται, Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.
[u]Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς ἀδελφοὶ, ἦλθον οὐ 2
καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων
ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ. [x]οὐ γὰρ ἔκρινα 2
τοῦ εἰδέναι τὶ ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν
καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. [y]καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθε- 3
νείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενό-
μην πρὸς ὑμᾶς· [z]καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κή- 4
ρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας

n Matt. 12. 38. et 16. 1. Joh. 4. 48.
o Matt. 11. 6. Joh. 6. 60, 66. infr. 2. 14.
p Rom. 1. 16. Col. 2. 3.
q Joh. 7. 48. Jac. 2. 5.
r Rom. 3. 27. Eph. 2. 9.
s Joh. 17. 19. Rom. 4. 25. Eph. 1. 7. Col. 2. 3.
t Esa. 65. 16. Jer. 9. 23, 24. 2 Cor. 10. 17.
u Supr. 1. 17. et 2. 4, 13. 2 Pet. 1. 16.
x Gal. 6. 14.
y Act. 18. 1, 3. 2 Cor. 10. 10. et 11. 30. et 12. 5, 9. Gal. 4. 13.
z Supr. 1. 17. et 2. 13. 2 Pet. 1. 16.

λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνά-
5 μεως· [a]ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀν- a 2 Cor. 4. 7.
θρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ.
6 [b]Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σο- b Job. 28. 21. infr. 15. 24.
φίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρ- Jac. 3. 15.
χόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμέ-
7 νων· [c]ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστη- c Rom. 16. 25. infr. 4. 1.
ρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς Eph. 3. 9. Col. 1. 26.
8 πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, [d]ἣν οὐδεὶς 2 Tim. 1. 9. d Matt. 11. 25.
τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ Joh. 7. 48. et 16. 3. Act. 3. 17. et 13. 27.
γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης 2 Cor. 3. 14. 1 Tim. 1. 13.
9 ἐσταύρωσαν· [e]ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, Ἃ e Esa. 64. 4. infr. ver. 14.
ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ
ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν
10 ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. [f]ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς f Matt. 13. 11. et 16. 17.
ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ 2 Cor. 3. 18. 1 Joh. 2. 27.
πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ.
11 [g]τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, g Prov. 20. 27. et 27. 19. Jer.
εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; 17. 9.
οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ
12 πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. [h]ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα h Rom. 8. 15.
τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ
τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρι-
13 σθέντα ἡμῖν. [i]Ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν δι- i Supr. 1. 17. et 2. 4. 2 Pet.
δακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν δι- 1. 16.
δακτοῖς πνεύματος ἁγίου· πνευματικοῖς πνευ-
14 ματικὰ συγκρίνοντες. [k]Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος k Rom. 8. 7.
οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ, μω-
ρία γὰρ αὐτῷ ἐστι· καὶ οὐ δύναται γνῶναι,
15 ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. [l]ὁ δὲ πνευμα- l Prov. 27. 19. et 28. 5.
τικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδε- 1 Thess. 5. 21. 1 Joh. 4. 1.

νὸς ἀνακρίνεται. [m]τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, 16
ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ
ἔχομεν. Καὶ ἐγὼ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἠδυνήθην λα- 3
λῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκι-
κοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. [n]γάλα ὑμᾶς 2
ἐπότισα καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἠδύνασθε,
ἀλλ' οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε· [o]ἔτι γὰρ σαρκικοί 3
ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ
διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ
ἄνθρωπον περιπατεῖτε; [p]ὅταν γὰρ λέγῃ τὶς, 4
Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου· ἕτερος δὲ, Ἐγὼ Ἀ-
πολλώ· οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

[q]Τίς οὖν ἐστι Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλὼς, 5
ἀλλ' ἢ διάκονοι, δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ
ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν; [r]ἐγὼ ἐφύτευσα, 6
Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ηὔξανεν·
ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτί- 7
ζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. [s]ὁ φυτεύων δὲ 8
καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον
μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. [t]Θεοῦ 9
γάρ ἐσμεν συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ
οἰκοδομή ἐστε. [u]Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ 10
τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θε-
μέλιον τέθεικα· ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκα-
στος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. [x]θεμέ- 11
λιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ
τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. εἰ 12
δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον,
χρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρ-
τον, καλάμην· [y]ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν 13
γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ

m Job. 15. 8. Esa. 40. 13. Jer. 23. 18. Sap. 9. 13. Rom. 11. 34.
n Heb. 5. 12, 13. 1 Pet. 2. 2.
o Supr. 1. 11. Gal. 5. 19, 20. Jac. 3. 16.
p Supr. 1. 12.
q Act. 18. 24. supr. 1. 12. et 16. 12.
r Act. 18. 26. et 19. 1.
s Psal. 62. 13. Jer. 17. 10. et 32. 19. Matt. 16. 27. Rom. 2. 6. Gal. 6. 5. Apoc. 2. 23. et 22. 12.
t 2 Cor. 6. 1. Eph. 2. 20. Col. 2. 7. 1 Pet. 2. 5. Heb. 3. 3, 4.
u Rom. 1. 5. et 12. 3. et 15. 20. Apoc. 21. 14.
x Esa. 28. 16. Matt. 16. 18. Eph. 2. 20.
y Esa. 8. 20. et 48. 10. Jer. 23. 29. 1 Cor. 4. 5. 1 Pet. 1. 7. et 4. 12. 2 Pet. 1. 19.

ἀποκαλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
14 ἐστι, τὸ πῦρ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον
15 μένει, ὃ ἐπῳκοδόμησε, μισθὸν λήψεται. εἴ
τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται·
αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.
16 [z]Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ z Infr. 6. 19. 2 Cor. 6. 16.
17 πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; εἴ τις τὸν Eph. 2. 21, 22. Heb. 3. 6.
ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· 1 Pet. 2. 5.
ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές
18 ἐστε ὑμεῖς. [a]Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ a Prov. 3. 7.
τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν, ἐν τῷ αἰῶνι Esa. 5. 21.
τούτῳ μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός.
19 [b]ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου, μωρία b Job. 5. 13.
παρὰ τῷ Θεῷ ἐστι. γέγραπται γὰρ, Ὁ δρασ-
σόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν.
20 [c]καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογι- c Psal. 94. 11.
21 σμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ὥστε
μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ
22 ὑμῶν ἐστιν, [d]εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλὼς, d Infr. 11. 3.
εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ εἴτε θάνα-
τος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα· πάντα
23 ὑμῶν ἐστιν· ὑμεῖς δὲ, Χριστοῦ· Χριστὸς δὲ,
4 Θεοῦ. [e]Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, e Matt. 24. 45.
ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστη- 2 Cor. 4. 5. et 6. 4. Col. 1.
2 ρίων Θεοῦ· [f]ὃ δὲ λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰ- 25. Tit. 1. 7. 1 Pet. 4. 10.
3 κονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ· ἐμοὶ δὲ εἰς f Luc. 12. 42.
ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ g Exod. 34. 7. Psal. 130. 3.
ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν et 143. 2. Job. 9. 2. Rom. 3.
4 ἀνακρίνω· [g]οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' 20. et 4. 2. 1 Joh. 3. 20,
οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, 21. h Dan. 7. 10.
5 Κύριός ἐστιν. [h]ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρί- Matt. 7. 1. Rom. 2. 1, 16, 29. 1 Cor. 5. 10. Apoc. 20. 12.

νετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει
τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς
βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γε-
νήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

i Prov. 3. 7. Rom. 12. 3.

[i]Ταῦτα δὲ ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς 6
ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλὼ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν
μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα
μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ

k Joh. 3. 27. Rom. 12. 6. Jac. 1. 17. 1 Pet. 4. 10.

ἑτέρου. [k]τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις 7
ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι
ὡς μὴ λαβών; Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστὲ, ἤδη 8
ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ
ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν

l Psal. 44. 23. Rom. 8. 36. infr. 15. 8, 9, 10. 2 Cor. 4. 11. et 11. 5. Eph. 3. 8. Heb. 10. 33.

συμβασιλεύσωμεν. [l]δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς 9
ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν
ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ

m Sapr. 2. 3. 2 Cor. 13. 9.

κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. [m]ἡμεῖς 10
μωροὶ διὰ Χριστὸν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν
Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί·

n Act. 23. 2. 2 Cor. 4. 8. et 11. 23.

ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. [n]ἄχρι τῆς 11
ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ
γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστα-

o Matt. 5. 44. Luc. 6. 28. et 23. 34. Act. 7. 60. et 18. 3. et 20. 34. Rom. 12. 14. 1 Thess. 2. 9. 2 Thess. 3. 8.

τοῦμεν, [o]καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις 12
χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμε-
νοι, ἀνεχόμεθα· [p]βλασφημούμενοι, παρακα- 13
λοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγε-

p Lament. 3. 45.

νήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. [q]Οὐκ 14

q 1 Thess. 2. 11.

ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα

r Act. 18. 11. Gal. 4. 19. Philem. 10. Jac. 1. 18.

μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. [r]ἐὰν γὰρ μυρίους 15
παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολ-
λοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ

16 εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. [s]παρακαλῶ s Infr. 11. 1. Philipp. 3. 17.
17 οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. [t]Διὰ τοῦτο 1 Thess. 1. 6. 2 Thess. 3. 9.
ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστι τέκνον μου t 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀνα-
μνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς
18 πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. Ὡς
μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν
19 τινες· [u]ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν u Act. 18. 21. Rom. 15. 32.
ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον Jac. 4. 15. Heb. 6. 3.
20 τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. [x]οὐ x Supr. 2. 4. 1 Thess. 1. 5.
γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν 2 Pet. 1. 16.
B′ 21 δυνάμει. [y]τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς y 2 Cor. 10. 2. et 13. 10.
ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πρᾳότητος;

5 [z]ΟΛΩΣ ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοι- z Levit. 18. 8. Deut. 27. 20.
αύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνο-
μάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν·
2 καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστὲ, καὶ οὐχὶ μᾶλ-
λον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ
3 τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας; [a]ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς a Col. 2. 5.
ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη
κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργα-
4 σάμενον, [b]ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν b Matt. 16. 19. et 18. 18. Joh.
Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ 20. 23.
ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου
5 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, [c]παραδοῦναι τὸν τοι- c 1 Tim. 1. 20.
οῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα
τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰη-
6 σοῦ. [d]Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴ- d Gal. 5. 9. Jac. 4. 16.
δατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ;
7 [e]ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε e Esa. 53. 7. Joh. 1. 29.
νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ Infr. 15. 3. 1 Pet. 1. 19.

πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός.
f Exod. 12. 8, 15. Deut. 16. 3.
[f] ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ 8
ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις
εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.
g Matt. 18. 17. supr. v. 2, 7. 2 Cor. 6. 14. Eph. 5. 11. 2 Thess. 3. 14.
[g] Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συν- 9
αναμίγνυσθαι πόρνοις. καὶ οὐ πάντως τοῖς 10
πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεο-
νέκταις, ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ
h Matt. 18. 17. Rom. 16. 17. 2 Thess. 3. 6, 14. 2 Joh. v. 10.
ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. [h] νυνὶ 11
δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι· ἐάν τις
ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος, ἢ πλεο-
νέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυ-
σος, ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν.
i Marc. 4. 11. Col. 4. 4. 1 Thess. 4. 12. 1 Tim. 3. 7.
[i] τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς 12
ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; [k] τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρί- 13
k Deut. 13. 5. et 22. 21, 22, 24.
νει· καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐ-
τῶν.

ΤΟΛΜΑ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν 6 Γ'
ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ
l Matt. 19. 28. Luc. 22. 30.
ἐπὶ τῶν ἁγίων; [l] οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν 2
κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ
κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων;
οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε 3
βιωτικά; βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, 4
τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους
καθίζετε. πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω· οὕτως 5
οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσε-
ται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ;
ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ 6
m Prov. 20. 22. Matt. 5. 39. Luc. 6. 29. Rom. 12. 17, 19. 1 Thess. 4. 6. et 5. 15. 1 Pet. 3. 9.
τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; [m] Ἤδη μὲν οὖν ὅλως 7
ἥττημα ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ'

ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί
8 οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδι-
κεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς.
9 [n]ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ
κληρονομήσουσι; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρ-
νοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε
10 μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται,
οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι,
οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομή-
11 σουσι. [o]καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελού-
σασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ᾽ ἐδικαιώθητε, ἐν
τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ
πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.
12 [p]Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμ-
φέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγὼ ἐξου-
13 σιασθήσομαι ὑπό τινος. [q]Τὰ βρώματα τῇ
κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ
Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ
σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ
14 Κύριος τῷ σώματι· [r]ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον
ἤγειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως
15 αὐτοῦ. [s]Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν
μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ
Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο.
16 [t]ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν
σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς
17 σάρκα μίαν· [u]ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν
18 πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν
ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ
σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον
19 σῶμα ἁμαρτάνει. [x]ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα

n Gal. 5. 19. Eph. 5. 5. 1 Thess. 4. 6. 1 Tim. 1. 9. Heb. 12. 14. Apoc. 22. 14.
o Eph. 2. 1, 2, 3. et 5. 8. Col. 3. 7. Tit. 3. 3. Heb. 10. 22.
p Infr. 10. 23.
q Matt. 15. 17. Rom. 14. 17. infr. 15. 50. et 6. 19, 20. Col. 2. 22, 23. 1 Thess. 4. 3.
r Act. 2. 24. Rom. 6. 5, 8. et 8. 11. 2 Cor. 4. 14.
s Eph. 4. 12, 15, 16. et 5. 30. infr. 12. 27.
t Gen. 2. 24. Matt. 19. 5. Marc. 10. 8. Eph. 5. 31.
u Joh. 17. 21, 22, 23. Eph. 4. 4. et 5. 30.
x Supr. 3. 16. 2 Cor. 6. 16. Eph. 2. 21. Heb. 3. 6. 1 Pet. 2. 5.

πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός.
f Exod. 12. 3, 15. Deut. 16. 3. [f] ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ 8
ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις
εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.
g Matt. 18. 17. supr. v. 2, 7. 2 Cor. 6. 14. Eph. 5. 11. 2 Thess. 3. 14. [g] Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συν- 9
αναμίγνυσθαι πόρνοις. καὶ οὐ πάντως τοῖς 10
πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεο-
νέκταις, ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ
h Matt. 18. 17. Rom. 16. 17. 2 Thess. 3. 6, 14. 2 Joh. v. 10. ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. [h] νυνὶ 11
δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι· ἐάν τις
ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος, ἢ πλεο-
νέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυ-
σος, ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν.
i Marc. 4. 11. Col. 4. 4. 1 Thess. 4. 12. 1 Tim. 3. 7. [i] τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς 12
ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; [k] τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρί- 13
k Deut. 13. 5. et 22. 21, 22, 24. νει· καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐ-
τῶν.

ΤΟΛΜΑ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν 6 Γ'
ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ
l Matt. 19. 28. Luc. 22. 30. ἐπὶ τῶν ἁγίων; [l] οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν 2
κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ
κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων;
οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε 3
βιωτικά; βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, 4
τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους
καθίζετε. πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω· οὕτως 5
οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσε-
ται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ;
ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ 6
m Prov. 20. 22. Matt. 5. 39. Luc. 6. 29. Rom. 12. 17, 19. 1 Thess. 4. 6. et 5. 15. 1 Pet. 3. 9. τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; [m] Ἤδη μὲν οὖν ὅλως 7
ἥττημα ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ'

ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί
8 οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδι-
κεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς.
9 [n]ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ n Gal. 5. 19.
κληρονομήσουσι; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρ- Eph. 5. 5. 1 Thess. 4. 6.
νοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε 1 Tim. 1. 9. Heb. 12. 14. Apoc. 22. 14.
10 μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται,
οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι,
οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομή-
11 σουσι. [o]καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελού- o Eph. 2. 1,
σασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε, ἐν 2, 3. et 5. 8. Col. 3. 7.
τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Tit. 3. 3. Heb. 10. 22.
πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.
12 [p]Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμ- p Infr. 10. 23.
φέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξου-
13 σιασθήσομαι ὑπό τινος. [q]Τὰ βρώματα τῇ q Matt. 15. 17.
κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Rom. 14. 17. infr. 15. 50. et
Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ 6. 19, 20. Col. 2. 22, 23.
σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ 1 Thess. 4. 3.
14 Κύριος τῷ σώματι· [r]ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον r Act. 2. 24.
ἤγειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως Rom. 6. 5, 8. et 8. 11. 2 Cor. 4. 14.
15 αὐτοῦ. [s]Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν s Eph. 4. 12,
μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ 15, 16. et 5. 30. infr. 12.
Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. 27.
16 [t]ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν t Gen. 2. 24.
σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς Matt. 19. 5. Marc. 10. 8.
17 σάρκα μίαν· [u]ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν Eph. 5. 31. u Joh. 17. 21,
18 πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν 22, 23. Eph. 4. 4. et 5. 30.
ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ
σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον
19 σῶμα ἁμαρτάνει. [x]ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα x Supr. 3. 16. 2 Cor. 6. 16. Eph. 2. 21. Heb. 3. 6. 1 Pet. 2. 5.

ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν,
οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;
y Infr. 7. 23. Gal. 3. 13. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18. 2 Pet. 2. 1. [y]ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν 20
Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύ-
ματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ.

ΠΕΡΙ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώ- 7 Δ'
πῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορ- 2
νείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ
z 1 Pet. 3. 7. ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. [z]Τῇ γυναικὶ 3
ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω·
ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ 4
ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ·
ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ
a Joel. 2. 16. ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. [a]μὴ ἀποστερεῖτε 5
ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς και-
ρὸν, ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσ-
ευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε, ἵνα
μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν
ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ 6
b Matt. 19. 12. Act. 26. 29. infr. 12. 11. κατ' ἐπιταγήν. [b]θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους 7
εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χά-
ρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ
οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, κα- 8
c 1 Tim. 5. 14. λὸν αὐτοῖς ἐστιν ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. [c]εἰ 9
δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσ-
d Mal. 2. 14. Matt. 5. 32. et 19. 6, 9. Marc. 10. 11, 12. Luc. 16. 18. σον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. [d]Τοῖς 10
δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ'
ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι·
ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ 11
ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ

12 ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ
Κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον,
καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ
13 ἀφιέτω αὐτήν· καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπι-
στον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς,
14 μὴ ἀφιέτω αὐτόν. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ
ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ
ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν
15 ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. Εἰ δὲ ὁ
ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δεδούλω-
ται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις·
16 ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός. [e] τί γὰρ e 1 Pet. 3. 1.
οἶδας γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας
17 ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; εἰ μὴ ἑκάστῳ
ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεὸς, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ
Κύριος, οὕτω περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς
18 ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. Περιτετμη-
μένος τὶς ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκρο-
19 βυστίᾳ τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω. [f] ἡ f Gal. 5. 6. et
περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν 6. 15.
20 ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. [g] ἕκαστος g Eph. 4. 1. Philipp. 1. 27.
ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. Col. 1. 10. 1 Thess. 2. 12.
21 Δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ
δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι.
22 [h] ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος h Joh. 8. 36. Rom. 6. 18,
Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κλη- 22. infr. 9. 21. Gal. 5. 13.
23 θεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. [i] τιμῆς ἠγορά- Eph. 6. 6. 1 Pet. 2. 16.
24 σθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκα- i Supr. 6. 20. Heb. 9. 12.
στος ἐν ᾧ ἐκλήθη ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ μενέτω 1 Pet. 1. 18, 19. 2 Pet. 2. 1.
παρὰ τῷ Θεῷ.
25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων, ἐπιταγὴν Κυρίου

οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος
ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. νομίζω οὖν, τοῦτο 26
καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην,
ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι 27
γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυν-
αικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, 28
οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ
ἥμαρτε· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοι-
k Rom. 13. 11. 1 Pet. 4. 7. 2 Pet. 3. 8, 9. οὗτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. [k] Τοῦτο δέ 29
φημι ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ
λοιπόν ἐστιν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς
μὴ ἔχοντες ὦσι· καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ 30
κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες·
l Psal. 39. 7. Esa. 40. 6. Jac. 1. 10. et 4. 14. 1 Pet. 1. 24. 1 Joh. 2. 17. καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· [l] καὶ 31
οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ κατα-
χρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κό-
m 1 Tim. 5. 5. σμου τούτου. [m] Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους 32
εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς
ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ 33
τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. Μεμέ- 34
ρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος με-
ριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι
καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ
κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. τοῦτο δὲ 35
πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω· οὐχ
ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔ-
σχημον καὶ εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερισπά-
στως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθέ- 36
νον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕ-
τως ὀφείλει γίνεσθαι· ὃ θέλει ποιείτω, οὐχ
ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος 37

ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ
ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέ-
κρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν
38 ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ. ὥστε καὶ ὁ
ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων,
κρεῖσσον ποιεῖ.
39 [n]Γυνὴ δέδεται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ n Rom. 7. 1,
ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, 2.
ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν
40 Κυρίῳ. [o]μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω o 1 Thess. 4.
μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ 8.
πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.
Ε' 8. [p]ΠΕΡΙ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν· ὅτι p Act. 15. 20,
πάντες γνῶσιν ἔχομεν· ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ 29. Rom. 14. 3, 10, 14, 22.
2 δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ· [q]εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι q Gal. 6. 3.
τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶναι· 1 Tim. 6. 4.
3 εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, οὗτος ἔγνωσται
4 ὑπ' αὐτοῦ. [r]περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰ- r Deut. 4. 39.
δωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν et 6. 4. Marc. 12. 29. Rom.
κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἷς. 14. 14. infr. 10. 19. Eph. 4. 6. 1 Tim.
5 καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι Θεοὶ, εἴτε ἐν 2. 5.
οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς· ὥσπερ εἰσὶ Θεοὶ
6 πολλοὶ, καὶ Κύριοι πολλοί· [s]ἀλλ' ἡμῖν εἷς s Mal. 2. 10.
Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς Joh. 13. 13. Act. 17. 28.
αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ Rom. 11. 36. infr. 12. 3. Eph. 4. 5.
7 τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. [t]Ἀλλ' οὐκ ἐν Philipp. 2. 11. t Rom. 14. 14,
πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ 23. infr. 10. 28.
εἰδώλου ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι,
καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνε-
8 ται. [u]Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησι τῷ Θεῷ· u Rom. 14. 17.
οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε

x Rom. 14. 13, 20. Gal. 5. 13. ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα. [x]Βλέπετε δὲ 9
μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένη-
ται τοῖς ἀσθενοῦσιν. ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ, τὸν 10
ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐ-
χὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκο-
δομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν;
y Rom. 14. 15, 20. [y]καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ 11
z Rom. 14. 18. γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. [z]οὕτω δὲ 12
ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτον-
τες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς
a Rom. 14. 21. 2 Cor. 11. 29. Χριστὸν ἁμαρτάνετε. [a]διόπερ εἰ βρῶμα σκαν- 13
δαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα
εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκαν-
δαλίσω.

b Act. 9. 3, 17. et 22. 14, 17, 18. et 23. 11. supr. 4. 15. infr. 15. 8. 2 Cor. 12. 2. [b]ΟΥΚ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθε- 9
ρος; οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν
ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυ-
ρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε 2
ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστο-
λῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ, ἡ ἐμὴ ἀπολογία 3
c Infr. ver. 14. 1 Thess. 2. 7. 2 Thess. 3. 9. τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστί. [c]Μὴ οὐκ 4
d Matt. 8. 14. et 12. 46. Marc. 6. 3. Gal. 1. 19. ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; [d]μὴ οὐκ 5
ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν,
ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
e 2 Thess. 3. 9. τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς; [e]ἢ μόνος ἐγὼ καὶ 6
Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργά-
f Joh. 21. 15. supr. 3. 6, 7, 8. 2 Cor. 10. 4. 1 Pet. 5. 2. ζεσθαι; [f]Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις 7
ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τοῦ
καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει
ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ
ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; ἢ 8

9 οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; [g]ἐν γὰρ τῷ
Μωσέως νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν
10 ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; [h]ἢ δι'
ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι
ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν, καὶ ὁ
ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι.
11 [i]Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν,
μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;
12 [k]εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ
μᾶλλον ἡμεῖς; Ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ
ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα
μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
13 Χριστοῦ. [l]Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργα-
ζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν· οἱ τῷ θυ-
σιαστηρίῳ προσεδρεύοντες, τῷ θυσιαστηρίῳ
14 συμμερίζονται; [m]οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε
τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ
15 εὐαγγελίου ζῇν. [n]Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην
τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γέν-
ηται ἐν ἐμοί. καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν,
16 ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τὶς κενώσῃ. [o]ἐὰν γὰρ
εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστί μοι καύχημα· ἀνάγκη
γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ μοι ἐστὶν ἐὰν μὴ
17 εὐαγγελίζωμαι. [p]εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω,
μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευ-
18 μαι. τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγ-
γελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ
19 ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. [q]Ἐλεύθερος
γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα,
20 ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· [r]καὶ ἐγενόμην

g Deut. 25. 4. 1 Tim. 5. 18.
h 2 Tim. 2. 6.
i Rom. 15. 27. Gal. 6. 6.
k Act. 20. 33. 2 Cor. 11. 9, 12. et 12. 13. 1 Thess. 2. 7.
l Num. 18. 8. Deut. 18. 1.
m Lev. 19. 13. Deut. 24. 14. et 25. 4. Matt. 10. 10. Luc. 10. 7. 1 Tim. 5. 18.
n Act. 18. 3. et 20. 34. supr. 4. 12. 2 Cor. 11. 10. 1 Thess. 2. 9. 2 Thess. 3. 8.
o Rom. 1. 14.
p Supr. 4. 1.
q Matt. 18. 15. Rom. 11. 14. 1 Pet. 3. 1.
r Act. 16. 3. et 18. 18. et 21. 23, &c.

τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους
κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα

s Supr. 7. 22. Gal. 2. 3.

τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· [s]τοῖς ἀνόμοις ὡς 21
ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος Θεῷ, ἀλλ' ἔννομος Χρι-

t Rom. 11. 14. et 15. 1. infr. 10. 33. 2 Cor. 11. 29. Gal. 6. 1.

στῷ, ἵνα κερδήσω ἀνόμους. [t]ἐγενόμην τοῖς 22
ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενὴς, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερ-
δήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάν-
τως τινὰς σώσω. τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐ- 23
αγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

u Gal. 2. 2. et 5. 7. Philipp. 2. 16. et 3. 14. 2 Tim. 4. 7. Heb. 6. 18.

[u]Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, 24
πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ
βραβεῖον; οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε·

x Eph. 6. 12. 1 Tim. 6. 12. 2 Tim. 2. 4. et 4. 7, 8. 1 Pet. 1. 4. et 5. 4. Jac. 1. 12. Apoc. 2. 10. et 3. 11. y 2 Tim. 2. 5. et 4. 8. z Rom. 6. 18, 19. et 8. 13. Col. 3. 5.

[x]πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγκρατεύεται· 25
ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβω-
σιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. [y]ἐγὼ τοίνυν οὕτω 26
τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς
οὐκ ἀέρα δέρων· [z]ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ 27
σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας,
αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

a Exod. 13. 21. et 14. 22. Num. 9. 18. Deut. 1. 33. Psal. 78. 13, 14. et 105. 39. Jos. 4. 23.

[a]ΟΥ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ 10
πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν,
καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, καὶ 2
πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ

b Exod. 16. 14, &c. Psal. 105. 41. c Exod. 17. 6. Num. 20. 10. et 21. 16. Psal. 78. 15. Esa. 43. 20.

νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, [b]καὶ πάντες τὸ 3
αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον, [c]καὶ πάντες 4
τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον· ἔπινον γὰρ
ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ

d Num. 14. 23, 37. et 26. 64, 65.

πέτρα ἦν ὁ Χριστός. [d]ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλεί- 5
οσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώθη-

e Num. 11. 4, 33. Psal. 78. 20. et 106. 14.

σαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. [e]Ταῦτα δὲ τύποι 6
ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπι-

θυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.
7 [f] μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐ- f Exod. 32. 6.
τῶν· ὡς γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν
8 καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. [g] μηδὲ πορ- g Num. 25. 1, 9. Psal. 106. 28.
νεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ
ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες.
9 [h] μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστὸν, καθὼς καί h Exod. 17. 2, 7. Num. 21. 6. Psal. 78. 18, 56. et 95. 9. et 106. 14.
τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων
10 ἀπώλοντο. [i] μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καί τινες
αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλο- i Exod. 16. 2. et 17. 2. Num. 14. 2, 29, 36. Psal. 106. 25.
11 θρευτοῦ. [k] ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον
ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς k Rom. 15. 4. Supr. 9. 10. Philipp. 4, 5. Hebr. 10. 25.
12 οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. [l] ὥστε l Rom. 11. 20.
13 ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. [m] Πει- m Psal. 125. 3. Jer. 29. 11. supr. 1. 8. 1 Thess. 5. 24. 2 Pet. 2. 9.
ρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος·
πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πει-
ρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν
τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι
14 ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν. [n] Διόπερ ἀγαπητοί μου, n 2 Cor. 6. 17. 1 Joh. 5. 21.
15 φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. ὡς φρονί-
16 μοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. [o] τὸ ποτή- o Matt. 26. 26.
ριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινω-
νία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι; τὸν ἄρτον
ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χρι-
17 στοῦ ἐστιν; [p] ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί p Rom. 12. 5. Infr. 12. 27.
ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετ-
18 έχομεν. [q] βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· q Lev. 3. 3. et 7. 15.
οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τοῦ
19 θυσιαστηρίου εἰσί; [r] τί οὖν φημι; ὅτι εἴδω- r Supr. 8. 4.
λον τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν;
20 [s] ἀλλ' ὅτι ἃ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ s Lev. 17. 7. Deut. 32. 17. Psal. 106. 37. Apoc. 9. 20.

οὐ Θεῷ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαι-
t Deut. 32. 18. 2 Cor. 6. 15. μονίων γίνεσθαι. [t] οὐ δύνασθε ποτήριον Κυ- 21
ρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων, οὐ δύνα-
σθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης
u Deut. 32. 21. δαιμονίων. [u] ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; μὴ 22
x Supr. 6. 12. ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν; [x] Πάντα μοι ἔξε- 23
στιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι
y Rom. 15. 1, 2. infr. 13. 5. Phil. 2. 4. ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. [y] μηδεὶς 24
τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκα-
στος. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθί- 25
ετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες, διὰ τὴν συνείδησιν·
z Exod. 19. 5. Psal. 24. 1. et 50. 12. infr. ver. 28. [z] τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. 26
[a] εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέ- 27
a Luc. 10. 7. supr. 8. 7. λετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν
ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες, διὰ τὴν συνεί-
b Supr. 8. 10, 11. et 10. 26. δησιν. [b] ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, Τοῦτο εἰδωλό- 28
θυτόν ἐστι· μὴ ἐσθίετε, δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύ-
σαντα καὶ τὴν συνείδησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ
c Rom. 14. 16. γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. [c] συνείδησιν δὲ 29
λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου.
ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλ-
d Rom. 14. 6. 1 Tim. 4. 4. λης συνειδήσεως; [d] εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, 30
τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;
e Col. 3. 17. [e] Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, 31
f Rom. 14. 13. πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. [f] ἀπρόσκοποι 32
γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι καὶ τῇ ἐκ-
g Rom. 15. 2. supr. 9. 19, 22. κλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· [g] καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν 33
ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλ-
h Supr. 4. 16. Ephes. 5. 1. Philipp. 3. 17. 1 Thess. 1. 6. 2 Thess. 3. 9. λὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. [h] μιμηταί 11
μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.
ΕΠΑΙΝΩ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου 2

μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς πα-
3 ραδόσεις κατέχετε. [l]θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι l Joh. 14. 28. supr. 3. 23. infr. 15. 27, 28. Eph. 5. 23. Philipp. 2. 7, 8, 9.
παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι· κε-
φαλὴ δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ Χρι-
4 στοῦ, ὁ Θεός. πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ
προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει
5 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ γυνὴ προσευ-
χομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ
κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἓν
6 γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. [k]εἰ γὰρ k Num. 5. 18. Deut. 22. 5.
οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ
αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι, ἢ ξυρᾶσθαι,
7 κατακαλυπτέσθω. [l]ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει l Gen. 1. 26, 27. et 5. 1. et 9. 6.
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα
Θεοῦ ὑπάρχων. γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν·
8 [m]οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ m Gen. 2. 18, 21.
9 ἐξ ἀνδρός· καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν
10 γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· διὰ τοῦτο
ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφα-
11 λῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. πλὴν οὔτε ἀνὴρ χω-
ρὶς γυναικὸς, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς, ἐν Κυ-
12 ρίῳ· ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, οὕτω
καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς, τὰ δὲ πάντα ἐκ
13 τοῦ Θεοῦ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον
ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύ-
14 χεσθαι; ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς,
ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι·
15 γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ
16 κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ· [n]εἰ δέ n 1 Tim. 6. 4.
τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συν-
ήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ.

Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ 17 Ζ'
εἰς τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε.
o Supr. 1. 10, 11, 12. [o]πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν τῇ 18
ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν,
p Matt. 18. 7. Luc. 2. 35. et 17. 1. Act. 20. 30. 1 Joh. 2. 19. καὶ μέρος τι πιστεύω· [p]δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις 19
ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένων-
ται ἐν ὑμῖν. συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ 20
αὐτὸ, οὐκ ἔστι κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· ἕκα- 21
στος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν
τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει.
q Jac. 2. 6. [q]μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ 22
πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρο-
νεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί
ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ
r Infr. 15. 3. Matt. 26. 26. Marc. 14. 22. Luc. 22. 19. ἐπαινῶ. [r]Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυ- 23
ρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰη-
σοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον,
καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε, Λάβετε 24
φάγετε, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ
ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν
ἀνάμνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ 25
τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ
καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο
ποιεῖτε ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
s Joh. 14. 3. Act. 1. 11. μνησιν. [s]ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον 26
τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν
θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ
t Num. 9. 13. Joh. 6. 51, 63, 64. et 13. 27. infr. 10. 21. ἂν ἔλθῃ. [t]Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦ- 27
τον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως,
ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ
u Gal. 6. 4. 2 Cor. 13. 5. Κυρίου. [u]δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, 28

καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ
29 ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων
ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ δια-
30 κρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. διὰ τοῦτο ἐν
ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ κοι-
31 μῶνται ἱκανοί. [x] εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, x Psal. 32. 5. Prov. 18. 17.
32 οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· [y] κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ τοῦ y Hebr. 12. 5, 10.
Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ
33 κατακριθῶμεν. Ὥστε ἀδελφοί μου, συνερχό-
34 μενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε· εἰ
δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω· ἵνα μὴ εἰς κρί-
μα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν ἔλθω
διατάξομαι.

Η′ 12 ΠΕΡΙ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ
2 θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. [z] οἴδατε ὅτι ἔθνη ἦτε, z Supr. 6. 11. Eph. 2. 11, 12.
πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπα- 1 Thess. 1. 9.
3 γόμενοι· [a] διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν a Marc. 9. 39. Joh. 13. 13.
πνεύματι Θεοῦ λαλῶν, λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν· Supr. 8. 6. 2 Cor. 3. 5.
καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰ
4 μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. [b] διαιρέσεις δὲ χα- b Rom. 12. 6. Ephes. 4. 4.
5 ρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· [c] καὶ διαι- Hebr. 2. 4. 1 Petr. 4. 10.
ρέσεις διακονιῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος· c Rom. 12. 6, 7, 8. Ephes.
6 [d] καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐ- 4. 11. d Ephes. 1. 23.
τός ἐστι Θεὸς, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶ-
σιν.

7 Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύ-
8 ματος πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ
πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ
9 λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· ἑτέρῳ
δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ
χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι·

e Act. 2. 4. et 10. 46.

f Joh. 3. 8. Rom. 12. 3, 6. supr. 7. 7. 2 Cor. 10. 13. Ephes. 4. 7. Hebr. 2. 4.

g Rom. 12. 4, 5. Ephes. 4. 4, 16.

h Joh. 6. 63. Rom. 6. 5. Ephes. 2. 14, 15, 16. Gal. 3. 28. Col. 3. 11.

[e]ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ 10
προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων,
ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία
γλωσσῶν· [f]πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ 11
τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς
βούλεται.
[g]Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη 12
ἔχει πολλὰ, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος
τοῦ ἑνὸς, πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι σῶμα· οὕτω
καὶ ὁ Χριστός. [h]καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι 13
ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε
Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύ-
θεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.
Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ 14
πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, 15
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ
ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, 16
Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώ-
ματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώ-
ματος; εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ 17
ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοὴ, ποῦ ἡ ὄσφρησις; νυνὶ 18
δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν
ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. εἰ δὲ ἦν τὰ 19
πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν δὲ πολλὰ 20
μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ ὀφθαλ- 21
μὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ
πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶ, Χρείαν ὑμῶν οὐκ
ἔχω. ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη 22
τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά
ἐστι· καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώ- 23
ματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθε-

μεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην
24 περισσοτέραν ἔχει· τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν,
οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ
σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τι-
25 μήν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ
26 αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη· καὶ
εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ
μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρει
27 πάντα τὰ μέλη. [i] ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χρι- i Rom. 12. 5. Ephes. 1. 23. et 4. 11. et 5.
στοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. 23, 30. Col. 1. 24.
28 [k] Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ k Rom. 12. 8.
πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρί- Ephes. 4. 11 et 2. 20. 1 Tim.
τον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χα- 5. 17. Heb. 13. 17, 24.
ρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις,
29 γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ
πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι;
μὴ πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα
30 ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λα-
31 λοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι; [l] Ζηλοῦτε l 1 Cor. 14. 1.
δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα· καὶ ἔτι καθ'
ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13 ΕΑΝ ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ
καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα
2 χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. [m] καὶ m Matt. 7. 22. et 17. 20. et
ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια 21. 21. Marc. 11. 23. Luc.
πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω 17. 6. Rom. 12. 7. supr.
πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, 12. 8, 9.
3 ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι. καὶ ἐὰν ψω-
μίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν πα-
ραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην
4 δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. [n] Ἡ ἀγάπη n Prov. 10. 12. 1 Pet. 4. 8.

μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ.
o Supr. 10.24. Philipp. 2. 4. ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, [o]οὐκ 5
ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνε-
p Psal. 10. 3. et 15. 4. et 49. 19. Rom. 1. 32. 2 Joh. 4. ται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, [p]οὐ χαίρει ἐπὶ 6
τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, [q]πάντα 7
q Prov. 10. 12. στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα
ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. εἴτε 8
δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσ-
σαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσε-
ται. ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέ- 9
ρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, 10
τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην 11
νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρό-
νουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα
r 2 Cor. 3. 18. et 5. 7. Philip. 3. 12. 1 Joh. 3. 2. ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. [r]βλέπομεν 12
γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ
πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ
μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπ-
εγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγά- 13
πη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀ-
γάπη.

s Supr. 12. 31. [s]ΔΙΩΚΕΤΕ τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ 14
t Act. 2. 4. et 10. 46. πνευματικὰ, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. [t]ὁ 2
γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ,
ἀλλὰ τῷ Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι
δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώ- 3
ποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ πα-
ραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδο- 4
μεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.
Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλ- 5
λον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προ-

φητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ
διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.
6 Νυνὶ δὲ ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσ-
σαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν
λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν
7 προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ; Ὅμως τὰ ἄψυχα
φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν
διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθή-
8 σεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ
γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς πα-
9 ρασκευάσεται εἰς πόλεμον; οὕτω καὶ ὑμεῖς
διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε,
πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε
10 γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα, εἰ τύχοι,
γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν
11 ἄφωνον· ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς
φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ
12 λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος· οὕτω καὶ ὑμεῖς,
ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰ-
κοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύ-
13 ητε. Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω
14 ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσ-
σῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς
15 μου ἄκαρπός ἐστι. [u] τί οὖν ἐστι; προσεύξο- u Eph. 5. 19. Col. 3. 16.
μαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ.
16 ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. ἐπεὶ
ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν
τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ
17 σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε; σὺ
μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ᾽ ὁ ἕτερος
18 οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου,

πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν· ἀλλ' 19
ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός
μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ
x Psal. 131. 2. Matt. 11. 25. et 18. 3. et 19. 14. Ephes. 4. 14. Heb. 5. 12. 1 Pet. 2. 2. μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. [x] Ἀδελφοί, μὴ 20
παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ
νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε.
y Deut. 28. 49. Esa. 28. 11, 12. [y] ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, Ὅτι ἐν ἑτερογλώσ- 21
σοις, καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις, λαλήσω τῷ λαῷ
τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει
Κύριος. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν 22
οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ
προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύ-
ουσιν. ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ 23
αὐτὸ, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθω-
σι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνε-
σθε; ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ 24
τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων,
z Zach. 8. 23. ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, [z] καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ 25
τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτω
πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ,
ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι.
a Supr. 12. 8, 9, 10. [a] Τί οὖν ἐστιν ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, 26
ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει,
γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἑρμηνείαν
ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γενέσθω. Εἴτε 27
γλώσσῃ τὶς λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον
τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος· καὶ εἷς διερμηνευέτω. ἐὰν 28
δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυ-
τῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. Προφῆται δὲ δύο 29
ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτω-
σαν· ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ 30

31 πρῶτος σιγάτω. δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες
προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάν-
32 τες παρακαλῶνται· καὶ πνεύματα προφητῶν
33 προφήταις ὑποτάσσεται· [b]οὐ γάρ ἐστιν ἀ- b Supr. 11. 16.
καταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πά-
34 σαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. [c]Αἱ γυν- c Gen. 3. 16. supr. 11. 3.
αῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ Eph. 5. 22. Col. 3. 18.
γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑπο- 1 Tim. 2. 11, 12. Tit. 2. 5.
35 τάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ 1 Pet. 3. 1.
τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄν-
δρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστι γυν-
36 αιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. Ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ
λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους
37 κατήντησεν; [d]εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ d 2 Cor. 10. 7. 1 Joh. 4. 6.
πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν,
38 ὅτι τοῦ Κυρίου εἰσὶν ἐντολαί· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ,
39 ἀγνοείτω. Ὥστε ἀδελφοὶ, ζηλοῦτε τὸ προφη-
τεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε·
40 πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Θ' 15 [e] ΓΝΩΡΙΖΩ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέ- e Gal. 1. 11, 12.
λιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελά-
2 βετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, [f]δι' οὗ καὶ σώζεσθε, f Rom. 1. 16. supr. 1. 21.
τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, Gal. 3. 4.
3 ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. [g]Παρέδωκα g Psal. 22. 16, 17. Esa. 53. 5.
γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Dan. 9. 24. Hos. 6. 2.
Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, Zach. 13. 7. supr. 1. 23. et
4 κατὰ τὰς γραφάς· [h]καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι 5. 7. et 15. 1. 1 Pet. 2. 24.
ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γραφάς· h Psal. 16. 10. Esa. 53. 9. Joh. 2. 1.
5 [i]καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα. ἔπειτα Matt. 12. 40. i Marc. 16. 14.
6 ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, Luc. 24. 34. Joh. 20. 19.
ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ Act. 10. 41.

k Luc. 24. 50. καὶ ἐκοιμήθησαν· [k]ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα 7
l Act. 9. 3, 17. et 23. 11. supr. 9. 1. 2 Cor. 12. 2. τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. [l]ἔσχατον δὲ πάντων, 8
ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί. [m]ἐγὼ 9
m Act. 8. 3. et 9. 1. et 22. 4. et 26. 9. supr. 4. 9. Eph. 3. 7, 8. Gal. 1. 13. 1 Tim. 1. 13. γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ
εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα
τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· [n]χάριτι δὲ Θεοῦ 10
n Rom. 15. 18, 19. 2 Cor. 11. 23. et 12. 11. εἰμὶ ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ
κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάν-
των ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ
Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, 11
οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.
Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν 12
ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι
ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστα- 13
σις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερ-
ται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα 14
τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν.
o Act. 2. 24, 32. [o]εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, 15
ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἤγειρε
τὸν Χριστὸν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ
οὐκ ἐγείρονται· εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, 16
οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ 17
ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν
ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες 18
ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ 19
ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότε-
p Act. 26. 23. infr. ver. 23. Col. 1. 18. 1 Pet. 1. 3. Apoc. 1. 5. ροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. [p]Νυνὶ δὲ Χρι- 20
στὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοι-
q Gen. 2. 17. et 3. 6. Rom. 5. 12, 18. et 6. 23. μημένων ἐγένετο, [q]ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου 21
ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νε-
κρῶν. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀπο- 22

θνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες
23 ζωοποιηθήσονται. [r]ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ r Supr. v. 20. 1 Thess. 4. 15,
τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ Χριστοῦ 16, 17.
24 ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· [s]εἶτα τὸ τέλος, ὅταν s Supr. 2. 6.
παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ,
ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξ-
25 ουσίαν καὶ δύναμιν· [t]δεῖ γὰρ αὐτὸν βασι- t Psal. 110. 1. Act. 2. 34.
λεύειν, ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς Eph. 1. 20. Col. 3. 1.
26 ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχθρὸς κατ- Heb. 1. 13. et 10. 13.
27 αργεῖται ὁ θάνατος. [u]Πάντα γὰρ ὑπέταξεν u Psal. 8. 7. et 110. 2.
ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι Matt. 11. 27. et 28. 18.
πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑπο- Eph. 1. 22. Heb. 1. 13. et
28 τάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα· [x]ὅταν δὲ ὑποταγῇ 2. 8. et 10. 13. x Supr. 3. 23.
αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποτα- et 11. 3.
γήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ
29 ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐπεὶ τί ποι-
ήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;
εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτί-
30 ζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; [y]τί καὶ ἡμεῖς κιν- y Rom. 8. 36.
31 δυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; [z]καθ' ἡμέραν ἀπο- z Rom. 8. 36. supr. 4. 9.
θνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω 2 Cor. 4. 10, 11. 1 Thess.
32 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. [a]εἰ κατὰ 2. 19. a Esa. 22. 13.
ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ et 56. 12. Sap. 2. 6.
ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν
33 καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. μὴ
πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι
34 κακαί. [b]ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτά- b Rom. 13. 11. supr. 6. 5.
νετε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινὲς ἔχουσι· πρὸς Eph. 5. 14.
ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.

35 [c]Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; c Ezech. 37. 3.
36 ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; [d]ἄφρον, σὺ ὃ d Joh. 12. 24.

σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ·
καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησό- 37
μενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύ-
χοι, σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ Θεὸς 38
αὐτῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκά-
στῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα 39
σὰρξ, ἡ αὐτὴ σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν σὰρξ
ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ
ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν. καὶ σώματα ἐπ- 40
ουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα
μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν
ἐπιγείων. ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα 41
σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ
ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτω καὶ ἡ ἀνά- 42
στασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ,
ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· [e]σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, 43
ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ,
ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα ψυχι- 44
κὸν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. ἔστι σῶμα
ψυχικὸν, καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν· [f]οὕτω 45
καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος
Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς
πνεῦμα ζωοποιοῦν· ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευ- 46
ματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν, ἔπειτα τὸ πνευ-
ματικόν. [g]ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· 47
ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ.
οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος 48
ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· [h]καὶ 49
καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φο-
ρέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

[i]Τοῦτο δέ φημι ἀδελφοὶ, ὅτι σὰρξ καὶ 50

e Phil. 3. 20.

f Gen. 2. 7. Rom. 5. 14.

g Joh. 3. 13, 31.

h Gen. 5. 3. Joh. 3. 31. Rom. 8. 29. 2 Cor. 3. 18. et 4. 11. Philipp. 3. 21. 1 Joh. 3. 2.

i Matt. 16. 17. Joh. 1. 13. supr. 6. 13. Gal. 1. 16.

αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναν-
ται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ.
51 [k]ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω, πάντες μὲν οὐ k 1 Thess. 4. 15, 16, 17.
52 κοιμηθησόμεθα· πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, [l]ἐν l Matt. 24. 31. 1 Thess. 4. 16.
ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ
σάλπιγγι· σαλπίσει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερ-
θήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.
53 [m]δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι m 2 Cor. 5. 4.
ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
54 ἀθανασίαν. [n]ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐν- n Esa. 25. 8. Hos. 13. 14. Heb. 2. 14.
δύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐν-
δύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος
ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.
55 Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη,
56 τὸ νῖκος; [o]τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ ἁμαρ- o Rom. 4. 15. et 5. 13. et 7. 5, 13.
τία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος·
57 [p]τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος p 1 Joh. 5. 5.
58 διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε
ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμε-
τακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ
Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν
οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

16 [q]ΠΕΡΙ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, q Act. 11. 29. Rom. 12. 13. 2 Cor. 8. 4. et 9. 1.
ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας,
2 οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. [r]κατὰ μίαν σαβ- r Act. 20. 7. Apoc. 1. 10.
βάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θη-
σαυρίζων ὅ, τι ἂν εὐοδῶται· ἵνα μὴ ὅταν
3 ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. [s]ὅταν δὲ παρα- s 2 Cor. 8. 16, 19.
γένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν
τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν
4 εἰς Ἱερουσαλήμ· ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ κἀμὲ

t Act. 19. 21. 2 Cor. 1. 16. πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. ᵗ Ἐλεύ- 5
σομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω·
u 2 Cor. 1. 15. Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι· ᵘ πρὸς ὑμᾶς δὲ 6
τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα
x Act. 18. 21. supr. 4. 19. Jac. 4. 15. ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. ˣ οὐ 7
θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω
δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ
Κύριος ἐπιτρέπῃ. ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως 8
τῆς Πεντηκοστῆς· θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε με- 9
γάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.
y Supr. 4. 17. Philipp. 2. 19, 22. 1 Thess. 3. 2. ʸ Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφό- 10
βως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου
z 1 Tim. 4. 12. ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ· ᶻ μήτις οὖν αὐτὸν ἐξ- 11
ουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ,
ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ
τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελ- 12
φοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτόν, ἵνα ἔλθῃ
πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως
οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ
a Eph. 6. 10. Col. 1. 11. ὅταν εὐκαιρήσῃ. ᵃ Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ 13
πίστει· ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε· πάντα ὑμῶν 14
ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
b Rom. 16. 5. supr. 1. 16. ᵇ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί· οἴδατε τὴν 15
οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀ-
χαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν
c Philipp. 2. 29. 1 Thess. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. Heb. 13. 7. ἑαυτούς· ᶜ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς 16
τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κο-
πιῶντι. Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ 17
καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν
d 1 Thess. 5. 12. ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· ᵈ ἀνέπαυσαν 18
γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώ-

19 σκετε οὖν τοὺς τοιούτους. [e] Ἀσπάζονται [e] Rom. 16. 5.
ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται
ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα,
20 σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ· [f] ἀσπά- [f] Rom. 16. 16. 2 Cor. 13. 12.
ζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε 1 Thess. 5. 26. 1 Pet. 5. 14.
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
21
22 [g] Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου· εἴ [g] Col. 4. 18. 2 Thess. 3. 17.
τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν,
23 ἤτω ἀνάθεμα, μαραναθά· ἡ χάρις τοῦ Κυρίου
24 Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν· ἡ ἀγάπη μου
μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φουρτουνάτου, καὶ Ἀχαϊκοῦ, καὶ Τιμοθέου.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Α' 1 [h] ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ [h] Philip. 1. 1.
θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ
ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν
τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ·
2 [i] χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν [i] Rom. 1. 7. 1 Cor. 1. 13.
καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Eph. 1. 2. 1 Pet. 1. 2

j Eph. 1. 3. 1 Pet. 1. 3. [j]Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου 3
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρ-
k Infr. 7. 6. μῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, [k]ὁ παρα- 4
καλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ
δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλί-
ψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα
l Psal. 34. 20. et 94. 19. Act. 9. 4. infr. 4. 10. Col. 1. 24. αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· [l]ὅτι καθὼς περισσεύει 5
τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ
Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.
m Infr. 4. 15, 17. [m]εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλή- 6
σεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπο-
μονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πά-
σχομεν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν
n 2 Thess. 2. 13. Heb. 6. 9, 10. βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· [n]εἰδότες ὅτι ὥσπερ κοι- 7
νωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς
o Act. 19. 23, &c. 1 Cor. 15. 32. παρακλήσεως. [o]Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνο- 8
εῖν ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γε-
νομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν
ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι
p Jer. 17. 5, 7. ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· [p]ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ 9
ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πε-
ποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ
q 1 Cor. 15. 31. τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· [q]ὃς ἐκ τηλικούτου 10
θανάτου ἐῤῥύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται, εἰς ὃν
r Rom. 15. 30. Philipp. 1. 19. Philem. 22. infr. 4. 15. ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, [r]συνυπουρ- 11
γούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα
ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα
διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.
s 1 Cor. 2. 4, 13. [s]Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρ- 12
τύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλό-

τητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρ-
κικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν
13 τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ
γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγι-
νώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι
14 καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, [t]καθὼς καὶ
ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν
ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ
Β' 15 τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. [u]Καὶ ταύτῃ τῇ πεποι-
θήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον,
16 ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε· καὶ δι' ὑμῶν δι-
ελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακε-
δονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προ-
17 πεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βου-
λευόμενος, μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην;
ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα
18 ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὒ οὔ; [x]πιστὸς
δὲ ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ
19 ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ· ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰη-
σοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς,
δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγέ-
νετο ναὶ καὶ οὒ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν·
20 ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ,
καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμήν· τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι'
21 ἡμῶν. [y]ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χρι-
22 στὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός· [z]ὁ καὶ σφραγι-
σάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ
πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.
23 [a]Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι
ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν
24 οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον· [b]οὐχ ὅτι κυριεύο-

t Infr. 5. 12. Philipp. 2. 16. et 4. 1. 1 Thess. 2. 19, 20.
u Rom. 1. 11. 1 Cor. 16. 5.
x Matt. 5. 37. Jac. 5. 12.
y Infr. 5. 5. 1 Joh. 2. 20, 27.
z Rom. 8. 16. infr. 5. 5. Eph. 1. 13. et 4. 30. Apoc. 2. 17.
a Rom. 1. 9. et 9. 1. infr. 11. 31. Gal. 1. 20. Philip. 1. 8. 1 Thess. 2. 5. 1 Tim. 5. 21. 2 Tim. 4. 1. 1 Cor. 4. 21. infr. 2. 3. et 12. 20. et 13. 2, 10.
b Rom. 11. 20. 1 Cor. 3. 5. 1 Pet. 5. 3.

μεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν
τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε·
ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐλθεῖν 2
ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς. εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, 2
καὶ τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπού-
c Infr. 8. 2. et 12. 21. Gal. 5. 10. μενος ἐξ ἐμοῦ; [c]καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτὸ, 3
ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαί-
ρειν· πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ
χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. ἐκ γὰρ πολλῆς 4
θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν
διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ
τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως
εἰς ὑμᾶς.

d 1 Cor. 5. 1. [d]Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, 5
ἀλλ' ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας
e 1 Cor. 5. 5. ὑμᾶς. [e]ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ 6
ὑπὸ τῶν πλειόνων· ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον 7
ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ
περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. διὸ 8
παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην·
εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκι- 9
μὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ᾧ δέ 10
τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κε-
χάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς, ἐν προσ-
ώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ 11
τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνο-
οῦμεν.

f Act. 16. 8. 1 Cor. 16. 9. [f]Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγ- 12 Γ'
γέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμέ-
νης ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί
μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου.

13 [g]ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον εἰς Μα- g Infr. 7. 5.
14 κεδονίαν. [h]Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε h Col. 2. 15.
θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν
ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡ-
15 μῶν ἐν παντὶ τόπῳ. [i]ὅτι Χριστοῦ εὐωδία i 1 Cor. 1. 18.
ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς
ἀπολλυμένοις· οἷς μὲν, ὀσμὴ θανάτου εἰς θά-
16 νατον· [k]οἷς δὲ, ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ k Luc. 2. 34. infr. 3. 5, 6.
17 πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; [l]οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ l Infr. 4. 2.
πολλοὶ, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ,
κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.
3 [m]Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; εἰ m Infr. 5. 12. et 10. 8.
μὴ χρῄζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστο-
2 λῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν; [n]ἡ n 1 Cor. 9. 2, 3.
ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν
ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγι-
3 νωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· [o]φανερού- o Exod. 24. 12. et 34. 1.
μενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονη- Jer. 31. 33. Ezech. 11. 19.
θεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, et 36. 26. Heb. 8. 10.
ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ
λιθίναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις.
4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χρι-
5 στοῦ πρὸς τὸν Θεόν· [p]οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν p Supr. 2. 16. Philipp. 2. 13.
ἀφ' ἑαυτῶν, λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν,
6 ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ· [q]ὃς καὶ q Jer. 31. 31. Rom. 2. 27,
ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ 29. et 7. 6. infr. 5. 18.
γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα Heb. 8. 6, 8.
7 ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. [r]Εἰ δὲ ἡ r Exod. 34. 12. et 34. 1, 29,
διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπω- &c. Deut. 10.
μένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ 1.

δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ
πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσ-
ώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην· πῶς οὐχὶ 8
μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν
s Rom. 1. 17. et 3. 21. δόξῃ; [s] εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως 9
δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία
τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ. καὶ γὰρ οὐδὲ δεδό- 10
ξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει,
ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ 11
καταργούμενον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλλον τὸ
t Eph. 6. 19. μένον, ἐν δόξῃ. [t] Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλ- 12
u Exod. 34. 33, &c. Rom. 10. 4. πίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα· [u] καὶ οὐ 13
καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσ-
ωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου·
x Esa. 6. 10. Ezech. 12. 2. Matt. 13. 11. Act. 28. 26. Rom. 11. 8. [x] ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ 14
τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώ-
σει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυ-
πτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ' 15
ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωσῆς,
y Matt. 13. 11. Rom. 11. 23, 26. 1 Cor. 2. 10. κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· [y] ἡνίκα 16
δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ
z Joh. 4. 24. κάλυμμα. [z] Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· 17
a 1 Cor. 13. 12. Infr. 5. 7. οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. [a] ἡ- 18
μεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν
δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰ-
κόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν,
b 1 Cor. 7. 25. καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος. [b] Διὰ τοῦτο 4
ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθη-
c Rom. 1. 16. supr. 2. 17. infr. 5. 11. et 6. 4. 1 Thess. 2. 3, 5. μεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν, [c] ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ 2
κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν

πανουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συν-
ιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν
3 ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. [d] Εἰ δὲ καὶ d 1 Cor. 1. 18. supr. 2. 15. 1 Thess. 2. 10.
ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν
4 τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον· [e] ἐν e Esa. 6. 10. Matt. 11. 27. Joh. 1. 18. et 12. 31, 40, 45. et 14. 9, 30. supr. 3. 18. Eph. 6. 12. Philipp. 2. 6. Col. 1. 15. Heb. 1. 3.
οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ
νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐ-
τοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης
5 τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. [f] οὐ f Supr. 1. 24.
γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰη-
σοῦν Κύριον· ἑαυτοὺς δὲ, δούλους ὑμῶν διὰ
6 Ἰησοῦν. [g] ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς g Gen. 1. 3. 2 Pet. 1. 19.
λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν,
πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ
Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
7 [h] Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν h 1 Cor. 2. 5. infr. 5. 1.
ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς
8 δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν
παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι·
9 ἀπορούμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμενοι· [i] διωκό- i Psal. 37. 24.
μενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλ-
10 λόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι· [j] πάντοτε τὴν j Rom. 8. 17. Gal. 6. 17. Philip. 3. 10. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pet. 4. 13. supr. 1. 5.
νέκρωσιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι
περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
11 σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. [k] ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ k Psal. 44. 23. Matt. 5. 11. Rom. 8. 36. 1 Cor. 4. 9. et 15. 31, 49. Col. 3. 4.
ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰη-
σοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν
12 τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. [l] Ὥστε ὁ μὲν θάνατος l Infr. 13. 9.
13 ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. [m] ἔχον- m Ps. 116. 10.
τες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ

γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ
ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· [n]εἰδότες 14
ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς
διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.
[o]τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονά- 15
σασα, διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν
περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. [p]Διὸ 16
οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄν-
θρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαι-
νοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. [q]τὸ γὰρ παραυτίκα 17
ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν
εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργά-
ζεται ἡμῖν, [r]μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπό- 18
μενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπό-
μενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰ-
ώνια. [s]οἴδαμεν γὰρ, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν 5
οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ
Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον,
ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [t]καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενά- 2
ζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ
ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες. [u]εἴ γε καὶ ἐν- 3
δυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. [x]καὶ γὰρ 4
οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι·
ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύ-
σασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς
ζωῆς. [y]ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ 5
τοῦτο, Θεὸς, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶνα
τοῦ πνεύματος. [z]θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, 6
καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκ-
δημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου· [a]διὰ πίστεως γὰρ 7
περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· [b]θαῤῥοῦμεν δὲ 8

n Rom. 8. 11. 1 Cor. 6. 14. vide Act. 2. 24.
o Supr. 1. 6, 11. Col. 1. 24. 2 Tim. 2. 10.
p Rom. 7. 22. Eph. 3. 16. Col. 3. 10. 1 Pet. 3. 4.
q Psal. 30. 6. Matt. 5. 12. Rom. 8. 18. 1 Pet. 1. 6. 1 Joh. 3. 2.
r Rom. 8. 24.
s Supr. 4. 7. 2 Pet. 1. 13, 14.
t Rom. 8. 23.
u Matt. 22. 11. Gal. 3. 27. Apoc. 3. 18. et 16. 15.
x Rom. 8. 11. 1 Cor. 15. 53, 54, 55.
y Rom. 8. 16. supr. 1. 22. Eph. 1. 13. et 2. 10. et 4. 30.
z 1 Chron. 29. 15. Ps. 39. 13. et 119. 19. Heb. 11. 13.
a Rom. 8. 24, 25. 1 Cor. 13. 12. supr. 3. 18. Heb. 11. 1.
b Philipp. 1. 23.

καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώ-
ματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον.
9 *Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες,*
10 *εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι.* [c]*τοὺς*
γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν
τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται
ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπρα-
11 *ξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν.* [d]*εἰδότες οὖν*
τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν,
Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς
Z′ 12 *συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.* [e]*οὐ γὰρ*
πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορ-
μὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα
ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους,
13 *καὶ οὐ καρδίᾳ.* [f]*εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ·*
14 *εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.* *Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ*
15 *Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς,* [g]*κρίναντας τοῦτο, ὅτι*
εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες
ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ
ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ
16 *αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.* [h]*ὥστε ἡ-*
μεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα·
εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστὸν,
17 *ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν.* [i]*ὥστε εἴ τις*
ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλ-
18 *θεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα.* [k]*Τὰ δὲ*
πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς
ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν
19 *τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς·* [l]*ὡς ὅτι Θεὸς*
ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ,
μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐ-

c Matt. 25. 32. Rom. 14. 10. Psal. 62. 13. Jer. 17. 10. et 32. 19. Matt. 16. 27. Rom. 2. 6, 7. et 14. 12. 1 Cor. 3. 8. et 4. 5. Gal. 6. 5. Col. 3. 24, 25. Apoc. 2. 23. et 22. 12.
d Job. 31. 23. supr. 4. 2. Jud. 23.
e Supr. 1. 14. et 3. 1. infr. 10. 8.
f Infr. 11. 1, 16, 17. et 12. 6, 11.
g Rom. 5. 15. et 6. 11, 12. et 14. 7. 1 Cor. 6. 19. Gal. 2. 20. 1 Thess. 5. 10. 1 Pet. 4. 2.
h Matt. 12. 50. Joh. 15. 14. Gal. 5. 6. et 6. 15. Col. 3. 11.
i Esa. 43. 18, 19. Rom. 8. 10. Gal. 6. 15. Apoc. 21. 5.
k Rom. 5. 10. Col. 1. 20. 1 Joh. 2. 2. et 4. 10.
l Rom. 3. 24, 25. Col. 1. 20.

τῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς
m Supr. 3. 6. καταλλαγῆς. [m]Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύο- 20
μεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν·
δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ·
n Esa. 53. 6, 9, 12. Rom. [n]τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν 21
5. 19. et 8. 3. Gal. 3. 13. ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαι-
1 Joh. 3. 5. 1 Pet. 2. 22. οσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. [o]συνεργοῦντες δὲ καὶ 6
o 1 Cor. 3. 9. Heb. 12. 15. παρακαλοῦμεν, μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ
p Esa. 49. 8. Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· [p]λέγει γάρ, Καιρῷ 2
δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας
ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος,
q Rom. 14. 13. 1 Cor. 10. 32. ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· [q]μηδεμίαν ἐν μη- 3
δενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ
r 1 Cor. 4. 1. supr. 4. 2. διακονία· [r]ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς 4
infr. 12. 23. ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλί-
s Infr. 11. 23. ψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, [s]ἐν 5
πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν
κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἁγνό- 6
τητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστό-
τητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυπο-
t 1 Cor. 2. 4. infr. 10. 4. κρίτῳ, [t]ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, 7
Eph. 6. 11, 13. 2 Tim. 4. 7. διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν
καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ 8
δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ
u Ps. 118. 18. Esa. 26. 19. ἀληθεῖς· [u]ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκό- 9
supr. 4. 2, 10, 11. μενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς
παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι· ὡς λυπού- 10
μενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς
δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα
κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίν- 11

12 θιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται· [x] οὐ στε- x Infr. 7. 2, 3.
νοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς
13 σπλάγχνοις ὑμῶν· [y] τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, y 1 Cor. 4. 14.
14 ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. [z] Μὴ z Deut. 7. 2. 1 Sam. 5. 1, 2.
γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ 1 Reg. 18. 21. Eccl. 13. 21.
μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; τίς δὲ κοι- 1 Cor. 5. 9. et 10. 21. Eph. 5. 11.
15 νωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνη-
σις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ
16 μετὰ ἀπίστου; [a] τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ a Lev. 26. 12. Eccl. 29. 45.
Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ Ezech. 37. 26. 1 Cor. 3. 16.
ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς, Ὅτι ἐνοι- et 6. 19. et 10. 7, 14. Ephes.
κήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσο- 2. 21. Heb. 3. 6. 1 Pet. 2. 5.
μαι αὐτῶν Θεός· καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός.
17 [b] διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορί- b Esa. 52. 11. Apoc. 18. 4.
σθητε, λέγει Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτε-
18 σθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, [c] καὶ ἔσομαι ὑμῖν c Jer. 31. 1, 9, 23. Apoc. 21. 7.
εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ
7 θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. [d] ταύ- d 1 Tim. 4. 8. 1 Joh. 3. 3.
τας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας ἀγαπητοὶ,
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ
σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιω-
σύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.
Η′ 2 [e] Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐ- e Act. 20. 33. infr. 12. 17.
δένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.
3 [f] οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ f Supr. 6. 11, 12, 13.
ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συν-
4 αποθανεῖν καὶ συζῆν. [g] πολλή μοι παῤῥησία g Matt. 5. 12. Act. 5. 41.
πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· Philipp. 2. 17. Col. 1. 24.
πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύο-
5 μαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. [h] Καὶ h Deut. 32. 25. Act. 16. 19, 23.
γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν, οὐδεμίαν supr. 2. 13.

ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σάρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ
θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι.
i Supr. 1. 4. [i]ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκά- 6
λεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου·
οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ 7
ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν,
ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν
ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ,
k Supr. 2. 4. ὥστέ με μᾶλλον χαρῆναι. [k]Ὅτι εἰ καὶ ἐλύ- 8
πησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι,
εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι ἐπιστολὴ
ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς. Νῦν 9
χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπή-
θητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεὸν,
l 2 Sam. 12. 13. Matt. 26. ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. [l]ἡ γὰρ 10
75. Luc. 18. 13. 1 Pet. 2. κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμε-
19. ταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου
λύπη θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ 11
τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην
κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν; ἀλλὰ ἀπολο-
γίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν· ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ
ἐπιπόθησιν· ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν. ἐν
παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν
τῷ πράγματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ 12
εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἵνεκεν τοῦ
ἀδικηθέντος· ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι
τὴν σπουδὴν ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλή- 13
μεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν· περισσοτέ-
ρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου,
ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάν-

14 των ὑμῶν· ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύ-
χημαι, οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν
ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύ-
15 χησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη· καὶ
τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς
ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν
ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξα-
16 σθε αὐτόν. [m] χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν
ὑμῖν.

m Supr. 2. 9. Philipp. 2. 12. 2 Thess. 3. 4. Philem. 8. 21.

θ' 8 [n] ΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝ δὲ ὑμῖν ἀδελφοί, τὴν χά-
ριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλη-
2 σίαις τῆς Μακεδονίας· ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ
θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν, καὶ
ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν
3 εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότητος αὐτῶν· ὅτι
κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ δύναμιν
4 αὐθαίρετοι, [o] μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεό-
μενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς
διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους δέξασθαι ἡμᾶς,
5 καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδω-
καν πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήμα-
6 τος Θεοῦ· εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον,
ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ
7 εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. [p] Ἀλλ' ὥσπερ
ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ
γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν
ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι πε-
8 ρισσεύητε· οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ
τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγά-
9 πης γνήσιον δοκιμάζων· [q] γινώσκετε γὰρ τὴν
χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι

n Rom. 15. 25. Gal. 2. 10.

o Act. 11. 29. Rom. 15. 26. 1 Cor. 16. 1. infr. 9. 1.

p 1 Cor. 1. 5.

q Luc. 9. 58.

δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς
r 1 Cor. 7. 7, 25. Prov. 19. 17. Matt. 10. 42. τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε· [r]καὶ γνώμην 10
ἐν τούτῳ δίδωμι. τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει,
οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέ-
λειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ καὶ 11
τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προ-
θυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ
s Prov. 3. 28. Marc. 12. 43. Luc. 21. 3. 1 Pet. 4. 10. τοῦ ἔχειν. [s]Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, 12
καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ
ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλί- 13
ψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ
ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα·
ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ 14
t Exod. 16. 18. ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, [t]καθὼς 15
γέγραπται, Ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ
τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησε.

Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν 16
σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· ὅτι 17
τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος
δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς.
Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, 18
οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν
ἐκκλησιῶν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονη- 19
θεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν,
σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ'
ἡμῶν, πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν καὶ
προθυμίαν ὑμῶν· στελλόμενοι τοῦτο, μή τις 20
ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ
u Rom. 12. 17. Philipp. 4. 8. 1 Pet. 2. 12. διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· [u]προνοούμενοι καλὰ 21
οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον
ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελ- 22

φὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολ-
λάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπου-
δαιότερον· πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς,
23 εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς
συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκ-
24 κλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. Τὴν οὖν ἔνδειξιν
τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ
ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ εἰς πρόσω-
9 πον τῶν ἐκκλησιῶν. [x]Περὶ μὲν γὰρ τῆς δια- x Act. 11. 29. Rom. 15. 26.
κονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοι ἐστὶ 1 Cor. 16. 2. supr. 8. 4.
2 τὸ γράφειν ὑμῖν. οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν
ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν,
ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ
3 ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. ἔπεμ-
ψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα
ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τού-
τῳ· ἵνα καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε,
4 μή πως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, καὶ
εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυν-
θῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ
5 ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως. ἀναγκαῖον
οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς,
ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι
τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν ταύ-
την ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ
6 ὥσπερ πλεονεξίαν. [y]Τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων y Prov. 11. 24. et 22. 9. Gal.
φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ 6. 8.
σπείρων ἐπ᾽ εὐλογίαις, ἐπ᾽ εὐλογίαις καὶ θε-
7 ρίσει. [z]ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρ- z Exod. 25. 2. et 35. 5. Deut.
δίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης. Ἱλαρὸν γὰρ 15. 7. Eccl. 35. 11. Rom.
8 δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶ- 12. 8.

σαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παν-
τὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισ-
a Psal. 112. 9. σεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· [a]καθὼς γέγρα- 9
πται, Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δι-
b Esa. 55. 10. καιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα· [b]ὁ δὲ 10
ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον
εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι τὸν σπό-
ρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς δι-
c Supr. 1. 11. et 4. 15. καιοσύνης ὑμῶν· [c]ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς 11
πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν
εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ· ὅτι ἡ διακονία τῆς λει- 12
τουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπλη-
ροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ
περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ
Θεῷ, διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης 13
δοξάζοντες τὸν Θεὸν, ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς
ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χρι-
στοῦ καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς
καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, 14
ἐπιποθούντων ὑμᾶς, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν
χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις δὲ τῷ Θεῷ 15
ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

ΑΥΤΟΣ δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς 10 Ι'
διὰ τῆς πρᾳότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χρι-
στοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν
ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς. δέομαι δὲ, τὸ 2
μὴ παρὼν θαῤῥῆσαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζο-
μαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους
ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ἐν σαρ- 3
κὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευ-
d Jer. 1. 10. Ephes. 6. 13, &c. όμεθα· [d]τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στατείας ἡμῶν οὐ 4

σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν
5 ὀχυρωμάτων· λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν
ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ
Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν
6 ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες
ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοὴν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν
ἡ ὑπακοή.
7 [e]Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέ- e 1 Cor. 14.
ποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω 37. 1 Joh. 4. 6.
πάλιν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ,
8 οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ. [f]ἐάν τε γὰρ καὶ f Infr. 12. 6.
περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξου- et 13. 10.
σίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν, εἰς οἰκο-
δομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰ-
9 σχυνθήσομαι· ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν
10 ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι αἱ μὲν ἐπιστο-
λαί, φησι, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρου-
σία τοῦ σώματος ἀσθενὴς, καὶ ὁ λόγος ἐξου-
11 θενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι
οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι᾽ ἐπιστολῶν ἀπόντες,
τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
12 [g]Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι g Supr. 3. 1.
ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων, et 5. 12.
ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες,
καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, οὐ συν-
13 ιοῦσιν. [h]ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχη- h 1 Cor. 12.
σόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ 11. infr. 11.
ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι 18. et 12. 5, 6.
14 καὶ ὑμῶν· οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς Ephes. 4. 7.
ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ
ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χρι-

στοῦ· [l]οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλ- 15
λοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανο-
μένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυν-
θῆναι, κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν, εἰς περισσείαν,
εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ 16
ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσα-
σθαι. [k]Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυ- 17
χάσθω· [l]οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός 18
ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.
[m]ΟΦΕΛΟΝ ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀ- 11 ΙΑ'
φροσύνῃ· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. [n]ζηλῶ 2
γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς
ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ
Χριστῷ· [o]φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις 3
Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ,
οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλό-
τητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. [p]εἰ μὲν γὰρ ὁ 4
ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ
ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ
ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε,
καλῶς ἠνείχεσθε. [q]Λογίζομαι γὰρ μηδὲν 5
ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. [r]εἰ 6
δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει·
ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς
ὑμᾶς. [s]ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπει- 7
νῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ
Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; [t]ἄλ- 8
λας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς
τὴν ὑμῶν διακονίαν· καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς
καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός· τὸ 9
γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀ-

l Rom. 15. 20.
k Esa. 65. 16. Jer. 9. 23, 24. 1 Cor. 1. 31.
l Prov. 27. 2. Rom. 2. 29. 1 Cor. 4. 5.
m Supr. 5. 13. infr. v. 16. et 12. 6.
n Levit. 21. 13.
o Gen. 3. 4. Joh. 8. 44.
p Gal. 1. 8.
q 1 Cor. 15. 10. infr. 12. 11. Gal. 2. 6.
r 1 Cor. 1. 17. et 2. 1, 13. Eph. 3. 4. supr. 4. 2. et 5. 11. infr. 12. 12.
s 1 Cor. 9. 6, 12.
t Act. 20. 33. infr. 12. 13. 1 Thess. 2. 9. 2 Thess. 3. 8. Philipp. 4. 10, 15.

δελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν
παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα καὶ τη-
10 ρήσω. [u]ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι u Rom. 9. 1. 1 Cor. 9. 15.
ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν
11 τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. διατί; ὅτι οὐκ
12 ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς οἶδεν· ὃ δὲ ποιῶ, καὶ
ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόν-
των ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι
13 καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπό-
στολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι
14 εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. καὶ οὐ θαυμαστόν·
αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς
15 ἄγγελον φωτός· [x]οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διά- x Philipp. 3. 19.
κονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι
δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα
16 αὐτῶν. [y]Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἄ- y Infr. 12. 6.
φρονα εἶναι· εἰ δὲ μή γε, κἂν ὡς ἄφρονα
δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι κἀγὼ καυχήσωμαι.
17 ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ Κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν
ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυ-
18 χήσεως. [z]ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν z Supr. 10. 13. Infr. 12. 5, 6.
19 σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως γὰρ ἀν- Philipp. 3. 3, 4.
20 έχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες· ἀν-
έχεσθε γὰρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις
κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται,
21 εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. [a]κατὰ ἀτι- a Supr. 10. 10. Philip. 3. 4, 5.
μίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ
δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ
22 κἀγώ. [b]Ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ· Ἰσραηλῖταί b Act. 22. 3. Rom. 11. 2.
εἰσι; κἀγώ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ· c Act. 9. 16. et 21. 11.
23 [c]διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, 1 Cor. 15. 10, 31. supr. 1. 10. et 4. 11. et 6. 4.

ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πλη-
γαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσο-
d Deut. 25. 3. τέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις. [d]ὑπὸ Ἰουδαίων 24
πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον,
e Act. 14. 19. et 16. 22. et 27. 41. [e]τρὶς ἐῤῥαβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς 25
ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·
ὁδοιπορίαις πολλάκις· κινδύνοις ποταμῶν, 26
κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κιν-
δύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις
ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν
ψευδαδέλφοις· ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυ- 27
πνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νη-
στείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι.
f Act. 20. 18, &c. [f]χωρὶς τῶν παρεκτὸς, ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ 28
καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλη-
g 1 Cor. 8. 13. et 9. 22. σιῶν· τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; [g]τίς 29
h Infr. 12. 5. σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; [h]εἰ 30
καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχή-
i Rom. 1. 9. et 9. 1. supr. 1. 23. Gal. 1. 20. Philipp. 1. 8. 1 Thess. 2. 5. σομαι. [i]Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν 31
Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς
τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι· [k]ἐν Δαμασκῷ 32
k Act. 9. 24. ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει
τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων· καὶ 33
διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ
τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Καυ- 12
χᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ
l Act. 9. 3. et 22. 17. 1 Cor. 15. 8. εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. [l]οἶδα 2
ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ, πρὸ ἐτῶν δεκατεσσά-
ρων· εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ
σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν· ἁρπαγέντα
τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα 3

τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον· εἴτε ἐν σώματι, εἴτε
ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν·
4 ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν
ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆ-
5 σαι. [m]ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ [m] Supr. 11. 30.
δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς
6 ἀσθενείαις μου. [n]ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσα- [n] Supr. 10. 8. et 11. 16.
σθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ·
φείδομαι δὲ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ
βλέπει με, ἢ ἀκούει τὶ ἐξ ἐμοῦ.
7 [o]Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα [o] Job. 2. 6.
μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ,
ἄγγελος Σατᾶν ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπερ-
8 αίρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρ-
9 εκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ· καὶ εἴρηκέ
μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς
μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ἥδιστα οὖν μᾶλ-
λον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα
ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.
10 διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνά-
γκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ
Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός
11 εἰμι. [p]Γέγονα ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με [p] 1 Cor. 4. 9. et 15. 8, 9, 10. supr. 11. 1, 5.
ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν
συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ
λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.
12 [q]Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειρ- [q] 1 Cor. 9. 2. supr. 4. 2. et 6. 4. et 11. 6.
γάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις
13 καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. [r]τί γάρ ἐστιν ὃ [r] 1 Cor. 9. 12. supr. 11. 9.
ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ
ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρί-

s Act. 20. 33. infr. 13. 1. σασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. [s]ἰδοὺ τρίτον 14
ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ κατα-
ναρκήσω ὑμῶν. οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ'
ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι
t Supr. 1. 6. et 6. 12, 13. Col. 1. 24. 2 Tim. 2. 10. θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις· [t]ἐγὼ 15
δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· εἰ καὶ περισσοτέρως
ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι. Ἔστω δέ, 16
ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ' ὑπάρχων παν-
u Supr. 7. 2. οῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. [u]μή τινα ὧν 17
ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα
x Supr. 8. 6, 16, 18, 22. ὑμᾶς; [x]παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα 18
τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τί-
τος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν;
οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;

y Supr. 5. 12. [y]Πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; 19
κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν·
τὰ δὲ πάντα ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκο-
z 1 Cor. 4. 21. supr. 10. 2. infr. 13. 2, 10. δομῆς. [z]φοβοῦμαι γάρ, μή πως ἐλθὼν οὐχ 20
οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον
οὐ θέλετε· μήπως ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐρι-
θεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις,
a Infr. 13. 2. ἀκαταστασίαι· [a]μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπει- 21
νώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω
πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετα-
νοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ
ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

b Num. 35. 30. Deut. 17. 6. et 19. 15. Matt. 18. 16. Joh. 8. 17. supr. 12. 14. Heb. 10. 28. [b]ΤΡΙΤΟΝ τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ 13
στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσε-
ται πᾶν ῥῆμα. [c]προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς 2
c Supr. 12. 21. παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν γράφω,

τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν,
ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι·
3 [d]ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος d Matt. 10. 20.
Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυ-
4 νατεῖ ἐν ὑμῖν. [e]καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ e Philipp. 2. 7, 8. 1 Pet. 3.
ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ· καὶ 18.
γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησό-
μεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.
5 [f]ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυ- f 1 Cor. 11. 28.
τοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτούς,
ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν; εἰ μήτι
6 ἀδόκιμοί ἐστε. ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι
7 ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. [g]εὔχομαι δὲ πρὸς g Supr. 6. 9.
τὸν Θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ
ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ
8 καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. οὐ
γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ'
9 ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. [h]χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς h Supr. 11. 30. et 12. 5, 9, 10.
ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο δὲ
10 καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. [i]διὰ i 1 Cor. 4. 21. supr. 2. 3. et
τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀπο- 10. 2, 8. et 12. 20, 21.
τόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέ
μοι ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαί-
ρεσιν.

11 [k]Λοιπὸν ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, k Rom. 12. 16, 18. et 15. 5.
παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· 1 Cor. 1. 10. Philipp. 2. 2.
καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' et 3. 15, 16. 1 Pet. 3. 8.
12 ὑμῶν. [l]Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φι- Heb. 12. 14. l Rom. 16. 16.
13 λήματι· ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. Ἡ 1 Cor. 16. 20. 1 Thess. 5. 26.
χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη 1 Pet. 5. 14.

τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

[m] ΠΑΥΛΟΣ *ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων* I
οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς 2
ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· [n] χάρις ὑμῖν καὶ εἰ- 3
ρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, [o] τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρ- 4
τιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐν-
εστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς 5
αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε 6
ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ,
εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· [p] ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ 7
μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέ-
λοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χρι-

m Infr. v. 11, 12. Tit. 1. 3. Act. 2. 24, 32. et 3. 15. et 4. 10. et 10. 40. et 13. 30, 34. et 17. 31. Rom. 4. 24. et 8. 11. 1 Cor. 6. 14. et 15. 15. 2 Cor. 4. 14. Eph. 1. 20. Col. 2. 12. 1 Thess. 1. 10. Heb. 13. 20.

n Rom. 1. 7. 1 Cor. 1. 3. Eph. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.

o Matt. 20. 28. infr. 2. 20. Eph. 5. 2. Tit. 2. 14. Heb. 9. 14.

p Act. 15. 1. 2 Cor. 11. 4. infr. 5. 15.

τοῦ. [q]ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐ- q 1 Cor. 16. 22.
ρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελι- 2 Cor. 11. 14.
σάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω· [r]ὡς προειρήκα- r Deut. 4. 2. et
μεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγ- 12. 32. Prov. 30. 6. Apoc.
γελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. 22. 18.
ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ s 1 Thess. 2. 4
ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώ- 4. Jac. 4. 4.
ποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.
[t]Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον t 1 Cor. 15. 1,
τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ 3. supr. v. 1.
ἄνθρωπον· [u]οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου u Ephes. 3. 3.
παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην ἀλλὰ δι' ἀπο-
καλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. [x]Ἠκούσατε γὰρ x Act. 8. 3. et
τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, 9. 1. et 22. 4.
ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν et 26. 9. Philipp. 3. 6.
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· καὶ προέκο- 1 Tim. 1. 13.
πτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλι-
κιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλω-
τὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων.
[y]Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ y Act. 9. 15.
κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χά- et 13. 2. Rom.
ριτος αὐτοῦ, [z]ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν 1. 1. Jer. 1. 5.
ἐμοὶ, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν· z Matt. 16. 17.
εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, 2 Cor. 4. 6.
οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ infr. 2. 8.
ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀρα- Ephes. 3. 8.
βίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.
[a]Ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσό- a Act. 9. 26.
λυμα ἱστορῆσαι Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς
αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· [b]ἕτερον δὲ τῶν ἀπο- b Marc. 6. 3.
στόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελ-

φὸν τοῦ Κυρίου. [c] ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ, 20
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. [d] Ἔπει- 21
τα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς
Κιλικίας· ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ 22
ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ·
μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν, Ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς 23
ποτὲ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἥν ποτε
ἐπόρθει· καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν. 24
[e] Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀν- 2 β
έβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπα-
ραλαβὼν καὶ Τίτον· [f] ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκά- 2
λυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ
κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς
δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον.
[g] Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ, Ἕλλην ὢν, 3
ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· [h] διὰ δὲ τοὺς παρεισ- 4
άκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον
κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσων-
ται· οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, 5
ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς
ὑμᾶς. [i] Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί 6
ποτε ἦσαν, οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον
Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει. ἐμοὶ γὰρ οἱ
δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, [k] ἀλλὰ τοὐ- 7
ναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέ-
λιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς
περιτομῆς· [l] ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀπο- 8
στολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς
τὰ ἔθνη· καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν 9
μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης οἱ δο-

c Rom. 1. 9. et 9. 1. 2 Cor. 1. 23. et 11. 31. 1 Thess. 2. 5. 1 Tim. 5. 21. 2 Tim. 4. 1.
d Act. 9. 30.
e Act. 15. 2.
f Act. 19. 21. Philipp. 2. 16.
g Act. 16. 3. 1 Cor. 9. 21.
h Act. 15. 24.
i Deut. 10. 17. 2 Par. 19. 7. Job. 34. 19. Sap. 6. 8. Eccl. 35. 16. Act. 10. 34. Rom. 2. 11. Ephes. 6. 9. Col. 3. 25. 1 Pet. 1. 17.
k Act. 13. 46. Rom. 11. 13. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
l Act. 9. 15. et. 13. 2. et 22. 21. supr. 1. 16. Ephes. 3. 8.

κοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ
Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη,
αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· [m] μόνον τῶν m Act. 11. 30.
πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα et 24. 17. Rom. 15. 25. 1 Cor. 16. 1.
αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος 2 Cor. 8. 1. et 9. 1.
εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντ-
έστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ
ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν
συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλε καὶ ἀφ-
ώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.
καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰου-
δαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν
τῇ ὑποκρίσει. [n] Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρ- n Act. 10. 28.
θοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου,
εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σὺ
Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς καὶ οὐκ Ἰου-
δαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;
[o] ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν o Act. 15. 10, 11. Eph. 2. 12.
ἁμαρτωλοί, [p] εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρω- p Psal. 143. 2. Act. 13. 38.
πος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰη- Rom. 1. 17. et 3. 20, 28. et 8.
σοῦ Χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν 3. infr. 3. 11. Heb. 7. 18, 19.
ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως
Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι οὐ
δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ.
εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑ- q Rom. 3. 19, 20. et 5. 1.
ρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἆρα Χριστὸς 1 Joh. 3. 8, 9.
ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἃ r Rom. 6. 11, 14. et 7. 4, 6.
κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην et 8. 2. et 14. 7, &c. 2 Cor.
ἐμαυτὸν συνίστημι. [r] Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου 5. 15. 1 Thess. 5. 10. 1 Pet. 4.
νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. [s] Χριστῷ 2. Heb. 9. 14. s Rom. 6. 6. supr. 1. 4.
συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν infr. 5. 24. et 6. 14. Eph. 5. 2. Tit. 2. 14.

ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ, ἐν πί-
στει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπή-
σαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.
t Heb. 7. 11. [t] οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ 21
νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπ-
έθανεν.
u Infr. 5. 7. [u] Ω ΑΝΟΗΤΟΙ Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε 3 Δ'
τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς
Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρω-
x Act. 2. 38. et 8. 15. et 15. μένος. [x] τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, 2
8. Eph. 1. 13. ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς
πίστεως; οὕτως ἀνόητοί ἐστε· ἐναρξάμενοι 3
y 2 Joh. 8. πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; [y] τοσαῦτα 4
ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. ὁ οὖν ἐπιχορη- 5
γῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν
ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;
z Gen. 15. 6. Rom. 4. 3. [z] καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλο- 6
Jac. 2. 23. a Rom. 4. 11, γίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. [a] γινώσκετε ἄρα 7 Ε'
12, 16. ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.
b Gen. 12. 3. et 18. 18. et 22. [b] προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δι- 8
18. et 26. 4. Eccl. 44. 20. καιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς, προευηγγελίσατο τῷ
Act. 3. 25. Ἀβραὰμ, Ὅτι εὐλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα
τὰ ἔθνη. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως, εὐλογοῦνται 9
c Deut. 27. 26. σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. [c] ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων 10 ϛ'
νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· γέγραπται
γὰρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν
πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ
d Hab. 2. 4. Rom. 1. 17. et νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. [d] ὅτι δὲ ἐν νόμῳ 11
3. 20. supr. 2. 16. Heb. 10. οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ, δῆλον, ὅτι ὁ
38. δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ νόμος οὐκ 12
ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄν-

ϑρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. [e]Χριστὸς ἡμᾶς
ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενό-
μενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· γέγραπται γὰρ,
Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου·
ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένη-
ται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
Ἀδελφοὶ, κατὰ ἄνθρωπον λέγω, ὅμως ἀν-
θρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ
ἢ ἐπιδιατάσσεται· [g]τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐῤῥήθη-
σαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ·
οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολ-
λῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνὸς, Καὶ τῷ σπέρματί σου,
ὅς ἐστι Χριστός· [h]τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην
προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστὸν,
ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς
νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν
ἐπαγγελίαν. [i]εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,
οὐκ ἔτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι'
ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός. [k]Τί οὖν ὁ
νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη,
ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, δια-
ταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου· ὁ δὲ
μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν.
ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ;
μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος
ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιο-
σύνη· [l]ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα
ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως
Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ
τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρου-

e Deut. 21. 23. Rom. 8. 3. 2 Cor. 5. 21.
f Heb. 9. 17.
g Gen. 12. 7. et 15. 5. et 17. 7. et 22. 18. supr. v. 8.
h Gen. 15. 13, 16. Exod. 12. 40, 41. Act. 7. 6.
i Rom. 4. 13, 14. et 8. 17.
k Exod. 19. 3, 20. Deut. 5. 5. Joh. 1. 17. et 15. 22. Act. 7. 38, 53. Rom. 4. 15. et 5. 20. et 7. 8.
l Rom. 3. 9. et 11. 32.

ρούμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν
m Matt. 5. 17. Act. 13. 38. Rom. 10. 4. πίστιν ἀποκαλυφθῆναι· [m]ὥστε ὁ νόμος παι- 24
δαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν, ἵνα ἐκ
πίστεως δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πί- 25
n Esa. 56. 5. Joh. 1. 12. Rom. 8. 15. infr. 4. 5. στεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμέν. [n]πάν- 26
τες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν
o Rom. 6. 3. et 13. 14. Χριστῷ Ἰησοῦ· [o]ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβα- 27
p Joh. 17. 21. Rom. 10. 12. 1 Cor. 12. 13. Eph. 2. 14, 15. Col. 3. 11. πτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. [p]οὐκ ἔνι 28
Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ
ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες
q Gen. 12. 12. Rom. 9. 7. Heb. 11. 18. γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [q]εἰ 29
δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρ-
μα ἐστὲ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.
Λέγω δὲ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νή- 4 Η'
πιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, Κύριος
πάντων ὤν· ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ 2
οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός.
r Col. 2. 20. [r]οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ 3
s Gen. 49. 10. Dan. 9. 24. Matt. 5. 18. Ephes. 1. 10. στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι· [s]ὅτε 4
δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστει-
λεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυν-
t Joh. 1. 12. supr. 3. 26. αικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον· [t]ἵνα τοὺς ὑπὸ 5
νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολά-
u Rom. 8. 15. βωμεν. [u]ὅτι δὲ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ 6
Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρ-
x Rom. 8. 16, 17. δίας ὑμῶν κρᾶζον, Ἀββᾶ ὁ πατήρ. [x]ὥστε οὐκ 7
ἔτι εἶ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱὸς, καὶ κλη-
y 1 Cor. 8. 4. et 12. 2. Eph. 2. 11, 12. ρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ. [y]Ἀλλὰ τότε μὲν 8
οὐκ εἰδότες Θεὸν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει
z 1 Cor. 8. 3. et 13. 12. Col. 2. 20. Philip. 3. 14. Heb. 7. 18. οὖσι Θεοῖς· [z]νῦν δὲ, γνόντες Θεὸν, μᾶλλον 9
δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε

'άλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς
'άλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; [a]ἡμέρας πα- a Rom. 14. 5. Col. 2. 16.
ατηρεῖσθε, καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυ-
ούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκῇ κεκοπίακα
's ὑμᾶς.

[b]Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελ- b 2 Cor. 2. 5.
οἱ, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε· [c]οἴ- c 1 Cor. 2. 3. 2 Cor. 11. 30.
ιτε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγε-
σάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, [d]καὶ τὸν πει- d Malach. 2. 7. Matt. 10. 40. Joh. 13. 20.
ισμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξου-
νήσατε, οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον
:οῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. τίς
ν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ
ῖν, ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
ρύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς
ῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; [e]Ζηλοῦσιν ὑ- e Rom. 10. 2. 2 Cor. 11. 2.
ς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν,
αὐτοὺς ζηλοῦτε. καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι
καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖ-
με πρὸς ὑμᾶς, [f]τεκνία μου, οὓς πάλιν f 1 Cor. 4. 15. Philem. 10.
ίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· Jac. 1. 18.
λον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλ-
;αι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν
ν.

Λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι,
νόμον οὐκ ἀκούετε; [g]Γέγραπται γὰρ, ὅτι g Gen. 16. 15. et 21. 1, 2.
ραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παι- Act. 7. 8. Heb. 11. 11.
κης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας· [h]ἀλλ' ὁ h Joh. 8. 39. Rom. 9. 7, 8.
ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγένηται·
ἐκ τῆς ἐλευθέρας, διὰ τῆς ἐπαγγελίας.
'ά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν

αἱ δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς
δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ. τὸ γὰρ 25
Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοι-
χεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει δὲ μετὰ
l Esa. 2. 2. Heb. 12. 22. Apoc. 3. 12. et 21. 2, 10, &c. τῶν τέκνων αὐτῆς. [l] ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ, 26
ἐλευθέρα ἐστιν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡ-
k Esa. 54. 1. μῶν· [k] γέγραπται γὰρ, Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ 27
οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδί-
νουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλ-
l Rom. 9. 7, 8. λον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. [l] ἡμεῖς δὲ ἀδελ- 28
φοὶ, κατὰ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν.
m Gen. 21. 9. [m] Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς 29
n Gen. 21. 10, 12. Joh. 8. 35. ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν· [n] ἀλλὰ 30
τί λέγει ἡ γραφή; Ἔκβαλε τὴν παιδίσκην
καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ
ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευ-
θέρας· ἄρα ἀδελφοὶ, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης 31
τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

o Esa. 9. 3. Joh. 8. 32. Act. 15. 10. Rom. 6. 18. 1 Pet. 2. 16. [o] ΤΗ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευ- 5
θέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας
p Act. 15. 1. ἐνέχεσθε. [p] Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι 2
ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφε-
λήσει· μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ 3
περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν
νόμον ποιῆσαι. κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ Χρι- 4
στοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος
q 2 Tim. 4. 8. ἐξεπέσατε· [q] ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως 5
r Matt. 12. 50. Joh. 15. 14. 1 Cor. 7. 19. 2 Cor. 5. 16. Infr. 6. 15. Col. 3. 11. 1 Thess. 1. 3. ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. [r] ἐν γὰρ 6
Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε
ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργου-
s 1 Cor. 9. 24. supr. 3. 1. μένη. [s] Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἀνέκοψε 7

ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; [t]ἡ πεισμονὴ οὐκ t Supr. 1. 6.
τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. [u]Μικρὰ ζύμη ὅλον u 1 Cor. 5. 6.
φύραμα ζυμοῖ. [x]ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς x 2 Cor. 2. 3. et 8. 22. supr.
Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ 1. 7.
ράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν
[y]ἐγὼ δὲ ἀδελφοὶ, εἰ περιτομὴν ἔτι κη- y 1 Cor. 1. 23.
σσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ
άνδαλον τοῦ σταυροῦ· [z]ὄφελον, καὶ ἀπο- z Deut. 13. 6. et 17. 7. Jos.
ψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς. 7. 25. 1 Cor. 5. 13.
[a]Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε ἀδελ- a 1 Cor. 8. 9. et 9. 19.
ί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν infr. 6. 2. 1 Pet. 2. 16.
σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλ- 2 Pet. 2. 19. Jud. 4.
λοις. [b]Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πλη- b Lev. 19. 18. Matt. 7. 12.
ὶται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου et 22. 39. Marc. 12. 31.
ἑαυτόν. [c]εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατ- Rom. 13. 9. Jac. 2. 8.
θίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλω- c 2 Cor. 12. 20.
-ε.
[d]Λέγω δὲ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπι- d Rom. 6. 12. et 8. 1, 4, 12.
μίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. [e]ἡ γὰρ σὰρξ et 13. 14. 1 Pet. 2. 11.
θυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα e Rom. 7. 15, &c.
·ὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλή-
s, ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. [f]εἰ f Rom. 6. 14. et 8. 2.
πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον.
ανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά g 1 Cor. 3. 3. et 6. 9. Eph.
ι μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, 5. 3, 5. Col. 3. 5. Jac. 3.
ωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆ- 14.
, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις,
θόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια h 1 Cor. 6. 9, 10. Eph. 5. 5.
τοις· ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖ- Col. 3. 6. Apoc. 22. 15.
', ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν
ιῦ οὐ κληρονομήσουσιν. [i]ὁ δὲ καρπὸς τοῦ i Eph. 5. 8. Col. 3. 12.

πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακρο-
θυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πρᾳ-
ότης, ἐγκράτεια· [k]κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ 23
ἔστι νόμος. [l]οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ, τὴν σάρκα 24
ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπι-
θυμίαις. [m]Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ 25
στοιχῶμεν. [n]μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλή- 26
λους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.
[o]*Ἀδελφοὶ, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν* 6
τινὶ παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ κατ-
αρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πρᾳότη-
τος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς.
[p]*ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως* 2
ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. [q]εἰ 3
γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὢν, ἑαυτὸν
φρεναπατᾷ· [r]τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω 4
ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύ-
χημα ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· [s]ἕκαστος 5
γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. [t]Κοινωνείτω 6
δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι,
ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. [u]μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ 7
μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος,
τοῦτο καὶ θερίσει· [x]ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν 8
σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν·
ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύμα-
τος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. [y]τὸ δὲ καλὸν ποι- 9
οῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσο-
μεν, μὴ ἐκλυόμενοι. [z]ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχο- 10
μεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μά-
λιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.
ἸΔΕΤΕ *πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα* 11 IB

k 1 Tim. 1. 9.
l Rom. 6. 6. et 13. 14. supr. 2. 20. 1 Pet. 2. 11.
m Rom. 8. 5.
n Philip. 2. 3.
o Rom. 14. 1. et 15. 1. 1 Cor. 2. 15. et 3. 1. et 9. 22.
p Matt. 11. 29. Joh. 3. 14, 34. et 15. 12. Rom. 14. 1. et 15. 1. 1 Thess. 5. 14. 1 Joh. 4. 21.
q 1 Cor. 8. 2.
r 1 Cor. 11. 28. 2 Cor. 13. 5.
s Psal. 62. 13. Jer. 17. 10. et 32. 19. Matt. 16. 27. Rom. 2. 6. et 14. 12. 1 Cor. 3. 8. 2 Cor. 5. 10. Apoc. 2. 23. et 22. 12.
t 1 Cor. 9. 7, 11, 14.
u Luc. 16. 25. Rom. 2. 6. 1 Cor. 7. 10.
x 2 Cor. 9. 6.
y 2 Thess. 3. 13.
z Eph. 2. 10. 1 Tim. 5. 8.

ῇ ἐμῇ χειρί. [a]ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι a Philip. 3. 18.
ν σαρκὶ, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέ-
νεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χρι-
τοῦ διώκωνται. οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι
ὑτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ θέλουσιν
μᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ
αυχήσωνται. [b]ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι b Rom. 6. 6. supr. 2. 20.
ἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
ριστοῦ· δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται,
ἀγὼ τῷ κόσμῳ. [c]ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε c Matt. 12. 50. Joh. 15. 14.
εριτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ 1 Cor. 7. 19. 2 Cor. 5. 16.
αινὴ κτίσις. [d]καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοι- supr. 5. 6. Col. 3. 11.
ήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ d Psal. 125. 5. Rom. 2. 29.
ὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. et 4. 12. supr. 3. 29.

[e]Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· e 2 Cor. 4. 10.
ὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν
ῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυ-
ου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύμα-
ς ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ
ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ f Rom. 1. 7. 1 Cor. 1. 2.
ήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν 2 Cor. 1. 1.
ἐσῳ καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [g]χάρις g Gal. 1. 3. 1 Pet. 1. 2.

ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

h 2 Cor. 1. 3. 1 Pet. 1. 3.

[h]Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου 3
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν
πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις

i Luc. 1. 75. Rom. 8. 29, 30. infr. 5. 27. Col. 1. 22. 2 Thess. 2. 13. 2 Tim. 1. 9. et 2. 10. Titus 2. 12. Jac. 2. 5. 1 Pet. 1. 1, 2.
k Rom. 8. 15, 29, 30. Gal. 4. 5.
l Matt. 3. 17. et 17. 5.
m Act. 20. 28. Rom. 2. 4. et 9. 23. infr. 2. 7. et 3. 8, 16. Col. 1. 14. Philipp. 4. 19. 1 Pet. 1. 18, 19. Heb. 9. 12.

ἐν Χριστῷ, [i]καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ 4
πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ
ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, [k]προ- 5
ορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος
αὐτοῦ, [l]εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, 6
ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ· [m]ἐν 7
ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος
αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ
τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ· ἧς ἐπερίσ- 8
σευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει,

n Rom. 16. 25. infr. 3. 9. Col. 1. 26. 2 Tim. 1. 9. Tit. 1. 2. 1 Pet. 1. 20.
o Gen. 49. 10. Dan. 9. 24. Gal. 4. 4. Col. 1. 20.

[n]γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος 9
αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο
ἐν αὐτῷ· [o]εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν 10
καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ
Χριστῷ, τά τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς

p Act. 26. 18. Rom. 8. 17. Col. 1. 12.

γῆς· [p]ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προ- 11
ορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐν-
εργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος
αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης 12

q Rom. 8. 15, 16. 2 Cor. 1. 22. et 5. 5. infr. 4. 30.

αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ· [q]ἐν 13
ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀλη-
θείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν

r Exod. 19. 5. Deut. 7. 6. et 14. 2. et 26. 18. Rom. 8. 23. 2 Cor. 1. 22. et 5. 5. 1 Pet. 2. 9.

ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύ-
ματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, [r]ὅς ἐστιν ἀῤ- 14
ραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρω-

σιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης
αὐτοῦ.
15 [s]Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς s Philip. 1. 3. Col. 1. 3.
πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην
16 τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, [t]οὐ παύομαι εὐ- t Rom. 1. 9. Philip. 1. 3, 4.
χαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος 1 Thess. 1. 2. 2 Thess. 1. 3.
7 ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ πατὴρ τῆς δόξης
δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως,
3 ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· πεφωτισμένους τοὺς
ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι
ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ,
καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας
αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, [u]καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον u Col. 2. 12.
μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς
πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, [x]ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χρι- x Psal. 110. 1. Act. 2. 24.
ττῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθι- 1 Cor. 15. 25. Col. 3. 1.
σεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, Philipp. 2. 9. Heb. 1. 3. et
ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνά- 10. 12. 1 Pet. 3. 22.
.εως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος y Philip. 2. 9. Col. 2. 10.
νομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ,
λλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· [z]καὶ πάντα ὑπέτα- z Ps. 8. 7, 8. Matt. 28. 18.
ν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε 1 Cor. 15. 27. Heb. 2. 8.
φαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶ Rom. 12. 5. 1 Cor. 12. 6,
σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν 27. infr. 4. 12, 15, 16. et 5.
σι πληρουμένου. [a]καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς 23, 30. Col. 1. 18. et 3. 11.
ς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις· [b]ἐν a Col. 2. 13. b Joh. 12. 31.
ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ et 14. 30. et 16. 11. 1 Cor.
μου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξου- 6. 11. infr. 5. 6. et 6. 12.
ς τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνερ- Col. 3. 6, 7. Titus 3. 3.

γοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· [c] ἐν οἷς 3
καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς
ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν ποιοῦντες τὰ
θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ
ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί·
[d] ὁ δὲ Θεὸς, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν 4
πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς,
[e] καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, 5
συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σε-
σωσμένοι· καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν 6
τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἵνα ἐνδεί- 7
ξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν
ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν
χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [f] τῇ 8
γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως·
καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον· [g] οὐκ 9
ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. [h] αὐτοῦ 10
γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ
Θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.
[i] Διὸ μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη 11
ἐν σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς
λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου,
[k] ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, 12
ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ,
καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλ-
πίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι, ἐν τῷ κόσμῳ·
νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες 13
μακρὰν, ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ
Χριστοῦ. [l] αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ 14
ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν, καὶ τὸ μεσότοιχον

c Col. 3. 7. Titus 3. 3.

d Rom. 10. 12.

e Rom. 5. 6, 8, 10. et 6. 4, 5, 8. et 8. 11. Col. 2. 12, 13. et 3. 1, 3. Act. 15. 11. Titus 3. 5.

f Matt. 16. 17. Rom. 3. 24. et 4. 16. Philip. 1. 29. Titus 3. 5.

g Rom. 3. 20, 27. et 4. 2. et 9. 11. et 11. 6. 1 Cor. 1. 29, 30. 2 Tim. 1. 9. Tit. 3. 5.

h Psal. 100. 3. Esa. 29. 23. 2 Cor. 5. 17. supr. 1. 4. infr. 4. 24. Titus 2. 14.

i 1 Cor. 12. 2. infr. 5. 8. Col. 1. 21.

k Rom. 9. 4.

l Esa. 9. 5, 6. Mich. 5. 5. Joh. 10. 16. et 16. 33. Act. 10. 36. Rom. 5. 1. Col. 1. 20. Gal. 3. 29.

15 τοῦ φραγμοῦ λύσας· [m]τὴν ἔχθραν ἐν τῇ
σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δό-
γμασι καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν
ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρή-
16 νην· [n]καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν
ἑνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀπο-
17 κτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· [o]καὶ ἐλθὼν εὐ-
ηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς
18 ἐγγύς, [p]ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγω-
γὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν
19 πατέρα. [q]ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάρ-
οικοι, ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι
20 τοῦ Θεοῦ, [r]ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ
τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρο-
21 γωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, [s]ἐν ᾧ πᾶσα
ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν
22 ἅγιον ἐν Κυρίῳ, [t]ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδο-
μεῖσθε, εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι.

Δ' 3 [u]ΤΟΥΤΟΥ χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος
τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν·
2 [x]εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος
3 τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, [y]ὅτι
κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστήριον·
4 καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε
ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν
5 τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ· [z]ὃ ἐν ἑτέραις γε-
νεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώ-
πων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀπο-
στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι·
6 [a]εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα
καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ

m 2 Cor. 5. 17. Gal. 6. 15. Col. 2. 14.
n Rom. 6. 6. et 8. 3. Col. 1. 20. et 2. 14.
o Psal. 148. 14. Esa. 57. 19.
p Joh. 10. 9. et 14. 6. Rom. 5. 2. infr. 3. 12. Heb. 4. 16. et 10. 19, 20.
q Gal. 6. 10. Philipp. 3. 20. Heb. 12. 22, 23.
r Psal. 118. 22. Esa. 28. 16. Matt. 16. 18. 1 Cor. 3. 9, 10. 1 Pet. 2. 4, 5. Apoc. 21. 14.
s 1 Cor. 3. 17. et 6. 19. 2 Cor. 6. 16. infr. 4. 16.
t 1 Pet. 2. 5.
u Act. 21. 33. infr. 4. 1. Philipp. 1. 7, 13, 14, 16. Col. 1. 24. et 4. 3. 2 Tim. 1. 8. et 2. 10. Philem. 1.
x Act. 9. 15. et 13. 2. Rom. 1. 5. 1 Cor. 4. 1. Gal. 1. 16. infr. ver. 8.
y Act. 22. 17, 21. et 26. 16, 17. Rom. 16. 25. Gal. 1. 11, 12. supr. 1. 9, 10. Col. 1. 26.
z Act. 10. 28.
a Gal. 3. 29, 30. et 3. 14. supr. 2. 15, 16.

Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, [b]οὗ ἐγενόμην 7
διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ
Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· [c]ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ 8
πάντων τῶν ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν
τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνία-
στον πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ, [d]καὶ φωτίσαι 9
πάντας τίς ἡ κοινωνία τοῦ μυστηρίου τοῦ
ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ
τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
[e]ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξου- 10
σίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας
ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, κατὰ πρόθε- 11
σιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, [f]ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤ- 12
ῥησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει
διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ· [g]διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκ- 13
κακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις
ἐστὶ δόξα ὑμῶν· τούτου χάριν κάμπτω τὰ 14
γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρα- 15
νοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται· [h]ἵνα δῴη ὑμῖν 16
κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει
κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς
τὸν ἔσω ἄνθρωπον, [i]κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν 17
διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἐν 18
ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα
ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁ-
γίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ
ὕψος, γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώ- 19
σεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς

b Rom. 1. 5. Col. 2. 12.
c Act. 9. 15. et 13. 2. et 22. 21. et 26. 17. 1 Cor. 15. 9. Gal. 1. 16. et 2. 8. 1 Tim. 1. 13, 15. et 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
d Joh. 1. 3. Rom. 16. 25. supr. 1. 9. Col. 1. 16, 26. 2 Tim. 1. 10. Tit. 1. 2, 3. Heb. 1. 2. 1 Pet. 1. 20.
e 1 Pet. 1. 12.
f Joh. 10. 9. et 14. 6. Rom. 5. 2. supr. 2. 18. Heb. 10. 19.
g Supr. v. 1. Philipp. 1. 14. 1 Thess. 3. 3. Col. 1. 24.
h 2 Cor. 4. 16. infr. 6. 10.
i Col. 2. 7.

20 πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ. [k]τῷ δὲ δυναμένῳ k Rom. 16. 26. Jud. 24.
ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ὧν
αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν
21 ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς
τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

ς′ 4 [l]ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν l Gen. 17. 1. 1 Cor. 7. 20.
Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς vid. supr. 3. 1. Philipp. 1. 27.
2 ἐκλήθητε, [m]μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ Col. 1. 10. 1 Thess. 2. 12.
πρᾳότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλ- m Col. 1. 11. et 3. 12. 1 Thess. 5. 14.
3 λήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν
ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς
4 εἰρήνης. [n]Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς n Rom. 12. 5, 10. 1 Cor. 12.
καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· 4, 11. supr. 2. 16.
5 [o]εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· [p]εἷς o 1 Cor. 8. 4, 6. et 12. 5.
6 Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ p Mal. 2. 10. 1 Cor. 12. 6.
7 πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν. [q]Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ q Rom. 12. 3, 6. 1 Cor. 12.
ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δω- 11.
8 ρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. [r]διὸ λέγει, Ἀναβὰς εἰς r Psal. 68. 19. Col. 2. 15.
ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν καὶ ἔδωκε
9 δόματα τοῖς ἀνθρώποις. [s]τὸ δὲ, ἀνέβη, τί s Joh. 3. 13. et 6. 62.
ἐστιν εἰ μὴ ὅτι. καὶ κατέβη πρῶτον εἰς τὰ
10 κατώτερα μέρη τῆς γῆς; [t]ὁ καταβὰς, αὐτός t Act. 2. 33.
ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐ-
11 ρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα· [u]καὶ αὐτὸς u Act. 21. 8. Rom. 12. 7.
ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφή- 1 Cor. 12. 28. 2 Tim. 4. 5.
τας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστὰς, τοὺς δὲ ποιμένας
12 καὶ διδασκάλους, [x]πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν x Rom. 12. 5. 1 Cor. 12. 27.
ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ supr. 1. 23. et 5. 23. Col.
13 σώματος τοῦ Χριστοῦ· μέχρι καταντήσωμεν 1. 24.
οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ

τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα
τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος
y Esa. 28. 9. Matt. 11. 7. 1 Cor. 14. 20. Heb. 13. 9.
τοῦ Χριστοῦ· [y]ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυ- 14
δωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ
τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων,
ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης·
z Supr. 1. 22. et 2. 21. et 5. 23. Col. 1. 18.
[z]ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐ- 15
τὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς,
a Rom. 12. 5. 1 Cor. 12. 27. supr. 2. 21.
[a]ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ 16
συμβιβαζόμενον, διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχο-
ρηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου
μέρους, τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς
οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
b Rom. 1. 9, 18, 21. 1 Pet. 4. 3.
[b]Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυ- 17
ρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ
λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς
c Supr. 2. 12. 1 Thess. 4. 5.
αὐτῶν, [c]ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλ- 18
λοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν
ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρω-
d Rom. 1. 24, 26.
σιν τῆς καρδίας αὐτῶν· [d]οἵτινες ἀπηλγηκότες 19
ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν
ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ὑμεῖς δὲ οὐχ 20
οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστὸν, εἴγε αὐτὸν ἠκού- 21
σατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν
e Rom. 6. 6. supr. 2. 2, 3. Col. 2. 11. et 3. 9, &c. Heb. 12. 1. 1 Pet. 2. 1. et 4. 2.
ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ· [e]ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ 22
τὴν προτέραν ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄν-
θρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
f Rom. 6. 4. et 12. 2. 2 Cor. 5. 17. Col. 3. 10.
τῆς ἀπάτης· [f]ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ 23
νοὸς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρω- 24
πον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ
καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 [g]Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλή- g Zach. 8. 16. Rom. 12. 5.
θειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι
26 ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. [h]Ὀργίζεσθε καὶ μὴ h Psal. 4. 5.
ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ
27 παροργισμῷ ὑμῶν, [i]μήτε δίδοτε τόπον τῷ i Jac. 4. 7. 1 Pet. 5. 9.
28 διαβόλῳ. [k]Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, k Act. 20. 34. 1 Thess. 4. 11.
μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν 2 Thess. 3. 8, 12.
ταῖς χερσὶν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν
29 ἔχοντι. [l]Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόμα- l Matt. 12. 36. Infr. 5. 3, 4.
τος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς Col. 3. 16.
πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς
30 ἀκούουσι· [m]καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ m Esa. 7. 13. et 63. 10.
ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέ- Luc. 21. 28. Rom. 8. 16,
ραν ἀπολυτρώσεως. 23. 2 Cor. 1. 22. et 5. 5. supr. 1. 13, 14.
31 [n]Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ, καὶ n Col. 3. 19.
κραυγὴ καὶ βλασφημία, ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν,
32 σὺν πάσῃ κακίᾳ· [o]γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους o Matt. 6. 14. Marc. 11. 25.
χρηστοὶ, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, Philipp. 2. 1. Col. 3. 12, 13.
καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.
5 [p]Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα p Matt. 5. 45, 48. Luc. 6. 36.
2 ἀγαπητά· [q]καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς q Joh. 13. 34. et 15. 12.
καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν Gal. 2. 20. 1 Thess. 4. 9.
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν, τῷ Tit. 2. 14. Heb. 8. 3. et
3 Θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. [r]Πορνεία δὲ καὶ 9. 14. 1 Pet. 3. 18. 1 Joh. 3. 11, 23. et
πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομα- 4. 21. r Supr. 4. 29.
4 ζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις· [s]καὶ Marc. 7. 21. Gal. 5. 19.
αἰσχρότης, καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, τὰ Col. 3. 5. s Supr. 4. 29.
5 οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. [t]τοῦ- t 1 Cor. 6. 10. Gal. 5. 19.
το γὰρ ἐστὲ γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ Col. 3. 5. Apoc. 22. 15.
ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολά-
τρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ

τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. [u]μηδεὶς ὑμᾶς ἀπα- 6
τάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ
ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. [x]ἦτε γὰρ 7 8 Η'
ποτὲ σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα
φωτὸς περιπατεῖτε. [y]ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύ- 9
ματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ
ἀληθείᾳ· [z]δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον 10
τῷ Κυρίῳ· [a]καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις 11
τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ
ἐλέγχετε. τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, 12
αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν· [b]τὰ δὲ πάντα ἐλεγ- 13
χόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται. πᾶν
γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι· [c]διὸ λέγει, 14
Ἔγειραι ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νε-
κρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. [d]Βλέ- 15
πετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς
ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί· ἐξαγοραζόμενοι τὸν 16
καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. [e]διὰ 17
τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί
τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου· [f]καὶ μὴ μεθύσκεσθε 18
οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν
πνεύματι, [g]λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ 19
ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ
ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ,
[h]εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν 20
ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ
Θεῷ καὶ πατρί· [i]ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν 21
φόβῳ Θεοῦ.

[k]Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑπο- 22 Θ'
τάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ· [l]ὅτι ὁ ἀνήρ ἐστι 23

u Jer. 29. 8. Matt. 24. 4. Marc. 13. 5. Luc. 21. 8. Rom. 1. 18. supr. 2. 2. Col. 3. 6. 2 Thess. 2. 3.
x Luc. 16. 8. Joh. 12. 36. 2 Cor. 3. 18. 1 Thess. 1. 9. et 5. 4.
y Gal. 5. 22.
z Rom. 12. 2.
a Matt. 18. 17. Rom. 6. 21. et 13. 12. 1 Cor. 5. 8. et 10. 20. 2 Cor. 6. 14. 2 Thess. 3. 14. Heb. 9. 14.
b Joh. 3. 20, 21. Heb. 4. 13.
c Esa. 26. 19. et 60. 1. Joh. 5. 25. Rom. 6. 4, 5. et 13. 11. 1 Cor. 15. 34. supr. 2. 5. Col. 3. 1. 1 Thess. 5. 6.
d Col. 4. 5.
e Rom. 12. 2. 1 Thess. 4. 3.
f Prov. 20. 1. et 23. 29, &c. Esa. 5. 11, 22. Luc. 21. 34.
g Col. 3. 16.
h Col. 3. 17. 1 Thess. 5. 18. Heb. 13. 15. 1 Pet. 2. 5.
i 1 Pet. 5. 5.
k Gen. 3. 16. 1 Cor. 14. 34. Col. 3. 18. Tit. 2. 5. 1 Pet. 3. 1.
l Rom. 12. 5. 1 Cor. 11. 3. et 12. 27. supr. 1. 22, 23. et 4. 12, 15. Col. 1. 18, 24.

κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κε-
φαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ
24 τοῦ σώματος· ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑπο-
τάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες
25 τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. [m]Οἱ ἄνδρες, m Gal. 1. 4. supr. 5. 2.
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Col. 3. 19. 1 Pet. 3. 7.
Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν
26 παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς· [n]ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, n Joh. 3. 5. et 15. 3. et
καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, 17. 17. Tit. 3. 5. 1 Pet. 3. 21.
27 [o]ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκ- o Cant. 4. 7. supr. 1. 4.
κλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι Col. 1. 22.
τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.
28 οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾷν τὰς ἑαυ-
τῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγα-
29 πῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐ-
δεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν,
ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθὼς καὶ ὁ
30 Κύριος τὴν ἐκκλησίαν. [p]ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ p Rom. 12. 5. 1 Cor. 6. 15.
σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ et 12. 27.
31 τῶν ὀστέων αὐτοῦ. [q]ἀντὶ τούτου καταλείψει q Gen. 2. 24. Matt. 19. 5.
ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα· Marc. 10. 7. 1 Cor. 6. 16.
καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐ-
32 τοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ
μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω
33 εἰς Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ
ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα
οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φο-
βῆται τὸν ἄνδρα.
6 [r]ΤΑ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν r Col. 3. 20.
2 ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. [s]Τίμα s Exod. 20. 12. Deut. 5. 16. Eccles. 3. 9.
τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· ἥτις ἐστὶν Matt. 15. 4. Marc. 7. 10.

ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ· ἵνα εὖ σοι γένη- 3
t Deut. 6. 7, 20. Psal. 78. 4. Prov. 19. 8. et 29. 17. Col. 3. 21.
ται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. [t]Καὶ 4
οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν,
ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ
Κυρίου.

u Col. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Tit. 2. 9. 1 Pet. 2. 18.
[u]Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ 5
σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι
τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ· μὴ κατ' 6
ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς
δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα
τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας δουλεύοντες 7
x Rom. 2. 6. 2 Cor. 5. 10.
τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· [x]εἰδότες ὅτι ὃ 8
ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖ-
ται παρὰ τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύ-
y Deut. 10. 17. 2 Par. 19. 7. Job. 34. 19. Sap. 6. 8. Eccl. 35. 16. Act. 10. 34. Rom. 2. 11. Gal. 2. 6. Col. 3. 25, 26. et 4. 1. 1 Pet. 1. 17.
θερος. [y]Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς 9
αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ
ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ.

Τὸ λοιπὸν ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν 10
Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·
z Rom. 13. 12. 2 Cor. 6. 7. Col. 3. 12. 1 Thess. 5. 8.
[z]ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς 11
τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας
a Luc. 22. 53. Joh. 12. 31. et 14. 30. supr. 2. 2. Col. 1. 13.
τοῦ διαβόλου. [a]ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη 12
πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς,
πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας
τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ
πνευματικὰ τῆς πονηρίας, ἐν τοῖς ἐπουρα-
b 2 Cor. 10. 4.
νίοις. [b]διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν 13
τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέ-
c Esa. 11. 5. et 59. 17. Luc. 12. 35. 2 Cor. 6. 7. 1 Thess. 5. 8. 1 Pet. 1. 13.
ρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι
στῆναι. [c]στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν 14

ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα
15 τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πό-
δας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης·
16 ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πί-
στεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ
17 πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· [d] καὶ τὴν d Esa. 59. 17. 1 Thess. 5. 8.
περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν Heb. 4. 12. Apoc. 1. 16. et
μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ· 2. 16. et 19. 15.
18 [e] διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευ- e Matt. 24. 42. et 25. 13.
χόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς Marc. 13. 33. Luc. 18. 1.
αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρ- Rom. 12. 12. Col. 4. 2.
τερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, 1 Thess. 5. 17.
19 [f] καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν ἀνοί- f Act. 4. 29. Col. 4. 3.
ξει τοῦ στόματός μου, ἐν παῤῥησίᾳ γνωρίσαι 2 Thess. 3. 1.
20 τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, [g] ὑπὲρ οὗ πρε- g Act. 28. 20. 2 Cor. 5. 20.
σβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παῤῥησιάσω-
μαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.
21 [h] Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, τί h Act. 20. 4. Col. 4. 7.
πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγα- 2 Tim. 4. 12. Tit. 3. 12.
πητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ·
22 [i] ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα i 2 Tim. 4. 12.
γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς
23 καρδίας ὑμῶν. Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ
ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ
24 Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χάρις μετὰ πάν-
των τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν.

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

k 1 Cor. 1. 2. [k]ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χρι- 1
στοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς
οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ δια-
l Rom. 1. 7. 1 Pet. 1. 2. κόνοις· [l]χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πα- 2
τρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
m Rom. 1. 9, 10. 1 Cor. 1. 4. Eph. 1. 15. Col. 1. 3. 1 Thess. 1. 2. 2 Thess. 1. 3. [m]Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ 3 Α'
μνείᾳ ὑμῶν, πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου 4
ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν
ποιούμενος, ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐ- 5
αγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν·
n Joh. 6. 29. 1 Thess. 1. 3. [n]πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν 6
ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας
o Ephes. 3. 1. et 4. 1. Col. 4. 3, 18. 2 Tim. 1. 8. Heb. 13. 3. Ἰησοῦ Χριστοῦ· [o]καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ 7
τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ
ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς
μου καὶ τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγ-
γελίου, συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας
p Rom. 1. 9. et 9. 1. 2 Cor. 1. 23. et 11. 31. Gal. 1. 20. 1 Thess. 2. 5. 1 Tim. 5. 21. 2 Tim. 4. 1. ὑμᾶς ὄντας. [p]μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, 8
ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ 9
ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισ-
q Rom. 2. 18. σεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, [q]εἰς 10
τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε

εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χρι-
11 στοῦ, [r] πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν r Joh. 15. 4, 5, 8. Eph. 1.
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον 12, 20. et 2. 10.
Θεοῦ.

12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι ἀδελφοὶ, ὅτι
τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγε-
13 λίου ἐλήλυθεν· ὥστε τοὺς δεσμούς μου φα-
νεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραι-
14 τωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, [s] καὶ τοὺς πλεί- s Eph. 3. 13. 1 Thess. 3. 3.
ονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ πεποιθότας τοῖς
δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾷν ἀφόβως
15 τὸν λόγον λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον
καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χρι-
16 στὸν κηρύσσουσιν. οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν
Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι
17 θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου· οἱ δὲ ἐξ
ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγ-
18 γελίου κεῖμαι. τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ,
εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγ-
γέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χα-
19 ρήσομαι. [t] οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσε- t 2 Cor. 1. 11.
ται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ
ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ,
20 [u] κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι u Rom. 5. 5.
ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρ-
ῥησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται
Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε
διὰ θανάτου.

21 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστός· καὶ τὸ ἀποθα-
22 νεῖν, κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό
μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἱρήσομαι, οὐ γνω-

x 2 Cor. 5. 8. ῥίζω. [x]συνέχομαι γὰρ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπι- 23
θυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χρι-
στῷ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον· τὸ δὲ 24
ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι᾽ ὑμᾶς.
y Infr. 2. 24. [y]Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ συμ- 25
παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν
z 2 Cor. 1. 14. et 5. 12. καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, [z]ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν 26
περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ τῆς
a Gen. 17. 1. 1 Cor. 7. 20. ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. [a]Μόνον 27
Ephes. 4. 1. Col. 1. 10. ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύ-
1 Thess. 2. 12. et 4. 1. εσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν,
ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ
πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει
b Rom. 8. 17. τοῦ εὐαγγελίου, [b]καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μη- 28
2 Thess. 1. 5. 2 Tim. 2. 11. δενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις αὐτοῖς μὲν
ἐστιν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας,
c Act. 5. 41. Rom. 5. 3. καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ· [c]ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ 29
ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύ-
ειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· τὸν 30
αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον ἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ
νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί. Εἴ τις οὖν παράκλησις 2
ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις
κοινωνία πνεύματος, εἴ τινα σπλάγχνα καὶ
d Rom. 12. 10, 16. et 15. 5. οἰκτιρμοὶ, [d]πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα 2
1 Cor. 1. 10. Infr. 3. 16. τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες,
1 Pet. 3. 8. e Rom. 12. 10. σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες· [e]μηδὲν κατὰ 3
1 Pet. 5. 5. ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφρο-
f 1 Cor. 10. 24. et 13. 5. σύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυ-
g Matt. 11. 29. Joh. 13. 15. τῶν· [f]μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ 4
1 Pet. 2. 21. 1 Joh. 2. 6. καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστος. [g]Τοῦτο γὰρ φρονεί- 5
h Joh. 1. 1, 2. et 17. 5. 2 Cor. 4. 4. Col. 1. 15. Heb. 1. 3. σθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, [h]ὃς ἐν 6

μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγή-
7 σατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, [i] ἀλλ᾽ ἑαυτὸν ἐκένωσε,
μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώ-
8 πων γενόμενος, [k] καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄν-
θρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπή-
κοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.
9 [l] διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχα-
10 ρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· [m] ἵνα
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπου-
11 ρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· [n] καὶ
πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι Κύριος
Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός.
12 ὥστε ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκού-
σατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ
νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ
φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατ-
13 εργάζεσθε· [o] ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν
ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς
14 εὐδοκίας. [p] πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν
15 καὶ διαλογισμῶν, [q] ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ
ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἀμώμητα ἐν μέσῳ γεν-
εᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαί-
16 νεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, [r] λόγον ζωῆς
ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χρι-
στοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς
κενὸν ἐκοπίασα.

17 [s] Ἀλλ᾽ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ
λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγ-
18 χαίρω πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαί-
ρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

Δ' 19 [t] Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον

i Psal. 22. 7. Esa. 42. 1. et 49. 3, 6. et 52. 13. et 53. 3, 11. Ezech. 34. 23, 24. Dan. 9. 26. Zach. 3. 8. Matt. 20. 28. Marc. 9. 12. Luc. 22. 27. Joh. 13. 14. Rom. 1. 4. et 15. 3, 8. Gal. 4. 4.
k Matt. 26. 39, 42. Joh. 10. 18. Heb. 2. 9, 14; 17. et 4. 15. et 5. 8. et 12. 2.
l Psal. 110. 7. Esa. 53. 12. Joh. 10. 17. et 17. 1, 2, 5. Act. 2. 33. Eph. 1. 21. Heb. 1. 4. et 2. 9.
m Esa. 45. 23. Rom. 14. 11. Apoc. 5. 13.
n Joh. 13. 13. Act. 2. 36. Rom. 14. 9, 11. 1 Cor. 8. 6. et 12. 3.
o 2 Cor. 3. 5. Heb. 13. 21.
p Rom. 12. 17. 1 Pet. 2. 12. et 4. 9.
q Prov. 4. 18. Matt. 5. 14, 45.
r 2 Cor. 1. 14. Gal. 2. 2. 1 Thess. 2. 19. et 3. 5.
s 2 Cor. 7. 4. 2 Tim. 4. 6.
t Act. 16. 1. Rom. 16. 21. 1 Thess. 3. 2.

ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς
τὰ περὶ ὑμῶν· οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, 20
ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. [u]οἱ 21
πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ τοῦ
Χριστοῦ Ἰησοῦ· τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώ- 22
σκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδού-
λευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. τοῦτον μὲν οὖν 23
ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ,
ἐξαυτῆς· [x]πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐ- 24
τὸς ταχέως ἐλεύσομαι. [y]Ἀναγκαῖον δὲ ἡγη- 25
σάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συν-
εργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπό-
στολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμ-
ψαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας 26
ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθέ-
νησε. καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανά- 27
τῳ· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν
δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ
λύπῃ σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐ- 28
τὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, κἀγὼ
ἀλυπότερος ὦ. [z]προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν 29
Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους
ἐντίμους ἔχετε· [a]ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ 30
μέχρι θανάτου ἤγγισε, παραβουλευσάμενος τῇ
ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς
πρός με λειτουργίας.

[b]ΤΟ λοιπὸν ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυ- 3 Ε'
ρίῳ· τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ
ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. [c]βλέπετε τοὺς 2
κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε
τὴν κατατομήν· [d]ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ, 3

u 1 Cor. 10. 24. et 13. 5. 2 Tim. 4. 10, 16.
x Supr. 1. 25. Philem. 22.
y Infr. 4. 18. Philem. 2.
z 1 Cor. 9. 14. et 16. 18. Gal. 6. 6. 1 Thess. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. Heb. 13. 17.
a 1 Cor. 16. 17.
b 2 Cor. 13. 11. infr. 4. 4. 1 Thess. 5. 16. Jac. 1. 2. 1 Pet. 4. 13.
c Esa. 56. 10. 2 Cor. 11. 13.
d Deut. 10. 16. et 30. 6. Jer. 4. 4. Joh. 4. 24. Rom. 2. 29. et 4. 11, 12. Col. 2. 11.

οἱ πνεύματι Θεῷ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποι-
4 θότες, [e]καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν e Gen. 49. 27. Act. 23. 6. et
σαρκί. Εἴτις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρ- 26. 4, 5. Rom. 11. 1. 2 Cor.
5 κὶ, ἐγὼ μᾶλλον· [f]περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ 11. 18, 21, 22. f Gen. 17. 12.
γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενϊαμὶν, Ἑβραῖος ἐξ
6 Ἑβραίων, κατὰ νόμον φαρισαῖος, [g]κατὰ ζῆ- g Act. 8. 3. et 9. 1. et 22. 4.
λον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην Gal. 1. 13. 1 Tim. 1. 13.
7 τὴν εν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. [h]Ἀλλ' h Matt. 13. 44.
ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν
8 Χριστὸν ζημίαν· [i]ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι i Esa. 53. 11. Jer. 9. 23.
πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώ- Joh. 17. 3. Col. 2. 2.
σεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου, δι' ὃν
τὰ πάντα ἐζημιώθην· καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα
9 εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω, [k]καὶ εὑρεθῶ ἐν k Rom. 1. 17. et 3. 21, 22. et
αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νό- 9. 30. et 10. 3, &c.
μου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ
10 Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, [l]τοῦ γνῶναι l Rom. 6. 3, 4, 5. et 8. 17.
αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐ- 2 Cor. 4. 10, 11. 2 Tim. 2.
τοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, 11, 12. 1 Pet. 4. 13.
11 συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, εἴ πως
καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν·
12 [m]οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, m 1 Tim. 6. 12. Heb. 12.
διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατ- 23.
13 ελήφθην ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. [n]ἀδελφοὶ, n Luc. 9. 62.
14 ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· [o]ἓν o Psal. 45. 11. Luc. 9. 62.
δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ 1 Cor. 9. 24. 2 Tim. 4. 7.
ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν δι- Heb. 3. 1.
ώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ
15 Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. [p]Ὅσοι οὖν τέλειοι, p Rom. 14. 3, 4. 1 Cor. 2. 6.
τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, et 14. 20.

ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς
τὰ περὶ ὑμῶν· οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, 20
ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. [u]*οἱ* 21
πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ τοῦ
Χριστοῦ Ἰησοῦ· τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώ- 22
σκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδού-
λευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. τοῦτον μὲν οὖν 23
ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ,
ἐξαυτῆς· [x]*πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐ-* 24
τὸς ταχέως ἐλεύσομαι. [y]*Ἀναγκαῖον δὲ ἡγη-* 25
σάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συν-
εργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπό-
στολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμ-
ψαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας 26
ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθέ-
νησε. καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανά- 27
τῳ· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν
δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ
λύπῃ σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐ- 28
τὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, κἀγὼ
ἀλυπότερος ὦ. [z]*προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν* 29
Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους
ἐντίμους ἔχετε· [a]*ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ* 30
μέχρι θανάτου ἤγγισε, παραβουλευσάμενος τῇ
ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς
πρός με λειτουργίας.

[b]ΤΟ *λοιπὸν ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυ-* 3 Ε′
ρίῳ· τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ
ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. [c]*βλέπετε τοὺς* 2
κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε
τὴν κατατομήν· [d]*ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ,* 3

u 1 Cor. 10. 24. et 13. 5. 2 Tim. 4. 10, 16.
x Supr. 1. 25. Philem. 22.
y Infr. 4. 18. Philem. 2.
z 1 Cor. 9. 14. et 16. 18. Gal. 6. 6. 1 Thess. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. Heb. 13. 17.
a 1 Cor. 16. 17.
b 2 Cor. 13. 11. infr. 4. 4. 1 Thess. 5. 16. Jac. 1. 2. 1 Pet. 4. 13.
c Esa. 56. 10. 2 Cor. 11. 13.
d Deut. 10. 16. et 30. 6. Jer. 4. 4. Joh. 4. 24. Rom. 2. 29. et 4. 11, 12. Col. 2. 11.

οἱ πνεύματι Θεῷ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποι-
4 θότες, [e]καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν e Gen. 49. 27. Act. 23. 6. et
σαρκί. Εἴτις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρ- 26. 4, 5. Rom. 11. 1. 2 Cor.
5 κὶ, ἐγὼ μᾶλλον· [f]περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ 11. 18, 21, 22. f Gen. 17. 12.
γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενϊαμὶν, Ἑβραῖος ἐξ
6 Ἑβραίων, κατὰ νόμον φαρισαῖος, [g]κατὰ ζῆ- g Act. 8. 3. et 9. 1. et 22. 4.
λον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην Gal. 1. 13. 1 Tim. 1. 13.
7 τὴν εν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. [h]Ἀλλ' h Matt. 13. 44.
ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν
8 Χριστὸν ζημίαν· [i]ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι i Esa. 53. 11. Jer. 9. 23.
πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώ- Joh. 17. 3. Col. 2. 2.
σεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου, δι' ὃν
τὰ πάντα ἐζημιώθην· καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα
9 εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω, [k]καὶ εὑρεθῶ ἐν k Rom. 1. 17. et 3. 21, 22. et
αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νό- 9. 30. et 10. 3, &c.
μου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ
10 Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, [l]τοῦ γνῶναι l Rom. 6. 3, 4, 5. et 8. 17.
αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐ- 2 Cor. 4. 10, 11. 2 Tim. 2.
τοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, 11, 12. 1 Pet. 4. 13.
11 συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, εἴ πως
καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν·
12 [m]οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, m 1 Tim. 6. 12. Heb. 12.
διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατ- 23.
13 ελήφθην ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. [n]ἀδελφοὶ, n Luc. 9. 62.
14 ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· [o]ἓν o Psal. 45. 11. Luc. 9. 62.
δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ 1 Cor. 9. 24. 2 Tim. 4. 7.
ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν δι- Heb. 3. 1.
ώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ
15 Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. [p]Ὅσοι οὖν τέλειοι, p Rom. 14. 3, 4. 1 Cor. 2. 6.
τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, et 14. 20.

q Rom. 12. 16. et 15. 5, 7. 1 Cor. 1. 10. Gal. 6. 16. supr. 2. 2. 1 Pet. 3. 8.

καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. [q]πλὴν εἰς 16
ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ
αὐτὸ φρονεῖν.

r 1 Cor. 4. 16. et 11. 1. 1 Thess. 1. 6. 2 Thess. 3. 9. 1 Pet. 5. 3. s Rom. 16. 17. Gal. 6. 12.

[r]Συμμιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοὶ, καὶ σκο- 17
πεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε
τύπον ἡμᾶς. [s]πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς 18
πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων
λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ,

t Hos. 4. 7. Rom. 8. 5. et 16. 18. 2 Cor. 11. 12, 15. Gal. 6. 13. u 1 Cor. 1. 7. Ephes. 2. 6. Col. 3. 3. 1 Thess. 1. 10. Titus 2. 13. Heb. 13. 14. x 1 Cor. 15. 26, 27, 43, 48, 51. Col. 3. 4. 1 Joh. 3. 2.

[t]ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, 19
καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπί-
γεια φρονοῦντες. [u]ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα 20
ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκ-
δεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, [x]ὃς μετα- 21
σχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν,
εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι
τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύν-
ασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα.

y 2 Cor. 2. 14. supr. 2. 16. 1 Thess. 2. 19, 20.

[y]ὩΣΤΕ ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπό- 4 ς'
θητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε
ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί. Εὐωδίαν παρακαλῶ, καὶ 2
Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυ-

z Exod. 32. 32. Psal. 69. 29. Dan. 12. 1. Luc. 10. 20. supr. 1. 27. Apoc. 3. 5. et 13. 8. et 20. 12. et 21. 27.

ρίῳ· [z]καὶ ἐρωτῶ καὶ σὲ σύζυγε γνήσιε, συλ- 3
λαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν
λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βί-
βλῳ ζωῆς.

a 1 Thess. 5. 16. supr. 3. 1. b 1 Cor. 10. 11. Heb. 10. 25. 2 Pet. 3. 8, 9. c Psal. 55. 22. Matt. 6. 25. 1 Tim. 6. 8, 17. 1 Pet. 5. 7.

[a]Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, 4
χαίρετε. [b]τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν 5
ἀνθρώποις. ὁ Κύριος ἐγγύς. [c]Μηδὲν μερι- 6
μνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δε-
ήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν

7 γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν· [d]καὶ ἡ εἰρήνη d Joh. 14. 27. Rom. 5. 1.
τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρή- Eph. 2. 14.
σει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
8 [e]Τὸ λοιπὸν ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, e Rom. 12. 17. et 13. 13.
ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνὰ, ὅσα προσ- 1 Thess. 4. 3, 4, 5.
φιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις
9 ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· [f]ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ f Rom. 15. 33. 2 Cor. 13. 11.
παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοὶ,
ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται
μεθ' ὑμῶν.
Ζ' 10 [g]Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη g 2 Cor. 11. 9.
ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ
11 καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. [h]οὐχ ὅτι καθ' h 1 Tim. 6. 6, 8.
ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμὶ,
12 αὐτάρκης εἶναι. [i]οἶδα δὲ ταπεινοῦσθαι, οἶδα i 1 Cor. 4. 11. 2 Cor. 11. 27.
καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύ-
ημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾷν, καὶ περισ-
13 σεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· πάντα ἰσχύω ἐν τῷ
14 ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ. [k]πλὴν καλῶς ἐποι- k Supr. 1. 7.
15 ήσατε, συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. [l]οἴ- l 2 Cor. 11. 8, 9.
δατε δὲ καὶ ὑμεῖς Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ
τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας,
οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον
16 δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· ὅτι
καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν
17 χρείαν μοι ἐπέμψατε. [m]οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ m Rom 15. 28. Titus 3. 14.
δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονά-
18 ζοντα εἰς λόγον ὑμῶν· [n]ἀπέχω δὲ πάντα, n 2 Cor. 9. 12. Heb. 13. 16.
καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ
Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας,

o 2 Cor. 9. 8. θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. °ὁ δὲ 19
Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ
τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ. τῷ δὲ Θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς 20
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰη- 21
σοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. 22
ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ
οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. Ἡ χάρις τοῦ Κυ- 23
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.
ἀμήν.

Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπαφροδίτου.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ 1
θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς,
p Rom. 1. 7. Gal. 1. 3. Eph. 1. 2. 1 Pet. 1. 2. ᵖτοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελ- 2
φοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ.

q Eph. 1. 15. Philipp. 1. 3. 1 Thess. 1. 2. 2 Thess. 1. 3. ᵠΕὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ Κυ- 3
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν

4 προσευχόμενοι· [r] ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν r Eph. 1. 13. Philem. 5.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς
5 πάντας τοὺς ἁγίους, [s] διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀπο- s 1 Pet. 1. 4.
κειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκού-
σατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγε-
6 λίου, [t] τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν t Marc. 4. 8. Joh. 15. 16.
παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστι καρποφορούμενον, Act. 6. 7. et 12. 24. et 19.
καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε 20.
καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ·
7 [u] καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπη- u Infr. 4. 12. Philem. 23.
τοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ
8 ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ δηλώσας
B' 9 ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. [x] Διὰ x Rom. 12. 2. 1 Cor. 1. 5.
τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ Eph. 1. 15. et 5. 10, 17.
παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰ-
τούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ
θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει
10 πνευματικῇ, [y] περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ y Gen. 17. 1. Joh. 15. 16.
Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν· ἐν παντὶ ἔργῳ 1 Cor. 7. 20. Eph. 4. 1.
ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς Philip. 1. 27. 1 Thess. 2. 12.
11 τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ· ἐν πάσῃ δυνάμει
δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ
εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ
12 χαρᾶς· [z] εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώ- z Act. 26. 18.
σαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν a Matt. 3. 17.
13 ἁγίων ἐν τῷ φωτί, [a] ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς et 17. 5. Eph. 2. 4. et 6. 12.
ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν 1 Thess. 2. 12. Heb. 2. 14.
Γ' 14 βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, [b] ἐν ᾧ 1 Pet. 2. 9. 2 Pet. 1. 17. b Act. 20. 28.
ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐ- Eph. 1. 7. Heb. 9. 14.
15 τοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· [c] ὅς ἐστιν εἰ- 1 Pet. 1. 19. c Joh. 14. 9.
κὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης 2 Cor. 4. 4. Philipp. 2. 6. Heb. 1. 3. Apoc. 3. 14.

κτίσεως· [d]ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ 16
ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ
καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες,
εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ
καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· καὶ αὐτός ἐστι πρὸ 17
πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε·
[e]καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς 18
ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν
νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρω-
τεύων· [f]ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλή- 19
ρωμα κατοικῆσαι, [g]καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλ- 20
λάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ
τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ,
εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
[h]καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ 21 Δ'
ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονη-
ροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν, [i]ἐν τῷ σώματι 22
τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆ-
σαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους
κατενώπιον αὐτοῦ· [k]εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει 23
τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινού-
μενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ
ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει
τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος
διάκονος. [l]Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου 24 Ε'
ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα
τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου
ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία·
[m]ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονο- 25
μίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς
πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, [n]τὸ μυστή- 26

d Joh. 1. 3. Rom. 8. 38. et 11. 36. 1 Cor. 8. 6. Eph. 1. 21. et 3. 9. infr. 2. 15. Heb. 1. 2. 1 Pet. 3. 22.
e Act. 26. 23. 1 Cor. 15. 20, 23. Eph. 1. 22. et 4. 15. et 5. 23. Apoc. 1. 5.
f Joh. 1. 16. et 3. 34, 35. infr. 2. 9.
g Esa. 9. 5, 6. Joh. 6. 33. Act. 10. 36. Rom. 5. 1, 10. 2 Cor. 5. 18. Eph. 1. 10. et 2. 14, 16. 1 Joh. 4. 10.
h Eph. 2. 1, 2, 12.
i Luc. 1. 75. Eph. 1. 4. et 2. 15. et 5. 26, 27. 2 Tim. 1. 9. Heb. 5. 7. Titus 2. 14.
k Joh. 15. 6.
l Rom. 12. 5. 1 Cor. 12. 27. 2 Cor. 1. 5, 6. et 4. 10, 11. et 7. 4. Eph. 1. 23. et 3. 1, 13. et 4. 12. et 5. 23. Philip. 2. 17. et 3. 10. 2 Tim. 1. 2, 8, 10.
m Eph. 3. 2.
n Matt. 13. 11. Rom. 16. 25. Eph. 1. 9. et 3. 9. 2 Tim. 1. 10. Titus 1. 3. 1 Pet. 1. 20.

ριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ
ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγί-
27 οις αὐτοῦ· [o]οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι, o Rom. 9. 23. 2 Cor. 2. 14.
τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τού- Eph. 1. 7. et 3. 8. 2 Tim.
του ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, 1. 1.
28 ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· [p]ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, p 2 Cor. 11. 2. Eph. 5. 27.
νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκον-
τες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα
παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν
29 Χριστῷ Ἰησοῦ. εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος
κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν
ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2 [q]ΘΕΛΩ γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα q Philipp. 1. 30. 1 Thess.
ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι 2. 2.
οὐχ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί,
2 [r]ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμ- r Esa. 53. 11. Jer. 9. 23.
βιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦ- Joh. 17. 3. 2 Cor. 1. 6.
τον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπί- Philipp. 3. 8.
γνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς
3 καὶ τοῦ Χριστοῦ, [s]ἐν ᾧ εἰσὶ πάντες οἱ θησαυ- s 1 Cor. 1. 24.
ροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.
4 [t]τοῦτο δὲ λέγω ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζη- t Eph. 5. 6. infr. ver. 18.
5 ται ἐν πιθανολογίᾳ· [u]εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ u 1 Cor. 5. 3. et 14. 40.
ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαί-
ρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στε-
6 ρέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. [x]ὡς x 1 Thess. 4. 1. Judæ 3.
οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύ-
7 ριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, [y]ἐῤῥιζωμένοι καὶ y 1 Cor. 1. 5. Eph. 2. 21, 22.
ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι et 2. 3, 18. et 3. 17.
ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύον-
τες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

[z]Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν 8
διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ
τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοι-
χεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· [a]ὅτι 9
ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότη-
τος σωματικῶς, [b]καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρω- 10
μένοι· ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ
ἐξουσίας· [c]ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ 11
ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος
τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ
τοῦ Χριστοῦ, [d]συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βα- 12
πτίσματι· ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πί-
στεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος
αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν· [e]καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄν- 13
τας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ
τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησε σὺν αὐτῷ·
χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα,
[f]ἐξαλείψας τὸ καθ᾽ ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς 14
δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρ-
κεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ
σταυρῷ· [g]ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς 15
ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παῤῥησίᾳ, θριαμ-
βεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

[h]Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν 16
πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαβ-
βάτων· [i]ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ 17
σῶμα τοῦ Χριστοῦ. [k]μηδεὶς ὑμᾶς καταβρα- 18
βευέτω, θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρη-
σκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων,
εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς
αὐτοῦ, [l]καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ 19

z Matt. 15. 2. Rom. 16. 17. Gal. 4. 3, 9. infr. ver. 20. Heb. 13. 9.
a Joh. 1. 14. supr. 1. 19.
b Joh. 1. 16. Rom. 8. 38. Eph. 1. 21.
c Deut. 10. 16. et 30. 6. Jer. 4. 4. Rom. 2. 29. et 6. 6. Eph. 4. 22. infr. 3. 8, 9. Philipp. 3. 3.
d Rom. 6. 3, 4. Eph. 1. 19. et 3. 7. Gal. 3. 27.
e Eph. 2. 1, 11.
f Eph. 2. 5, 15.
g Gen. 3. 15. Psal. 68. 18. Esa. 53. 12. Matt. 12. 29. Luc. 11. 22. Joh. 12. 31. et 16. 11. Eph. 4. 8. et 6. 12. Heb. 2. 14.
h Lev. 11. 2. et 23. 2, &c. Rom. 14. 2, &c. Gal. 4. 10.
i Heb. 8. 5. et 10. 1.
k Jer. 29. 8. Ezech. 13. 3. Matt. 24. 4. Eph. 5. 6. 2 Thess. 2. 3. 1 Joh. 4. 1.
l Eph. 4. 15, 16.

πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων
ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει
20 τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ. [m]Εἰ οὖν ἀπεθάνετε
σὺν τῷ Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κό-
σμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε;
21 22 (Μὴ ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς· [n]ἅ ἐστι
πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει·) κατὰ τὰ
ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων·
23 [o]ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθε-
λοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ
σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι, πρὸς πλησμονὴν
3 τῆς σαρκός. [p]Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χρι-
στῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν
2 δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος· τὰ ἄνω φρονεῖτε,
3 μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. [q]ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ
ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ
4 Θεῷ. [r]ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ
ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε
ἐν δόξῃ.
5 [s]Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς
γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν
κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλο-
6 λατρεία, [t]δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ
7 τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· [u]ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς
περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς·
8 [x]νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀρ-
γήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολο-
9 γίαν, ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. [y]Μὴ ψεύδεσθε
εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄν-
10 θρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ· [z]καὶ ἐν-
δυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς

m Rom. 6. 3, 5. et 7. 4, 6. Gal. 2. 19. et 4. 9. supr. ver. 8.
n Esa. 29. 13. Matt. 15. 9. Tit. 1. 14.
o Supr. v. 18. 1 Tim. 4. 8. et 5. 23.
p Psal. 110. 1. Rom. 6. 5. Eph. 1. 20. et 2. 6. supr. 2. 12.
q Rom. 6. 2, &c. et 8. 24. 2 Cor. 5. 7. Gal. 2. 20.
r 1 Cor. 15. 43. Philipp. 3. 21. 1 Joh. 3. 2.
s Rom. 6. 13. et 7. 5, 23. et 8. 13. Eph. 4. 22. et 5. 3, 5. 1 Thess. 4. 5.
t 1 Cor. 6. 10. Eph. 5. 5, 6. Gal. 5. 19. Apoc. 22. 15.
u Rom. 6. 19, 20. et 7. 5. 1 Cor. 6. 11. Eph. 2. 1. Tit. 3. 3.
x Rom. 6. 4. Eph. 4. 22. Heb. 12. 1. 1 Pet. 2. 1. Jac. 1. 21.
y Eph. 4. 22, 25, 29. et 5. 4.
z Gen. 1. 26. Rom. 6. 4. Eph. 2. 10. et 4. 24.

ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν·
a Rom. 10. 12. 1 Cor. 7. 21, 22. et 12. 13. Gal. 3. 28. et 5. 6. et 6. 15. [a]ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ 11
καὶ ἀκροβυστία, Βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος,
ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χρι-
b Eph. 4. 32. et 6. 11. Gal. 5. 22. 1 Thess. 1. 4. στός. [b]Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ 12
Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρ-
μῶν, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πρᾳότη-
c Matt. 6. 14. Marc. 11. 25. Eph. 4. 32. τα, μακροθυμίαν· [c]ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ 13
χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ
μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο
d Joh. 3. 34. et 15. 12. Eph. 4. 3. et 5. 2. supr. 2. 2. 1 Thess. 4. 9. 1 Joh. 3. 23. et 4. 21. ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς· [d]ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις 14
τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειό-
τητος· [e]καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν 15
e Eph. 4. 4. Philipp. 4. 7. ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν
f 1 Cor. 14. 26. Eph. 5. 19. ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. [f]ὁ λό- 16
γος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως,
ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες
ἑαυτούς, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευ-
ματικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν
g Rom. 1. 8. 1 Cor. 10. 31. Eph. 5. 20. 1 Thess. 5. 18. Heb. 13. 15. τῷ Κυρίῳ· [g]καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ 17
ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ,
εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.
h Gen. 3. 16. 1 Cor. 14. 34. Eph. 5. 22. 1 Pet. 3. 1. [h]Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀν- 18
δράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ. [i]Οἱ ἄνδρες, 19
i Eph. 5. 25. 1 Pet. 3. 7. ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε
k Eph. 6. 1. πρὸς αὐτάς. [k]Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γο- 20
νεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον
l Eph. 6. 4. τῷ Κυρίῳ. [l]Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ 21
m Eph. 6. 5. 1 Tim. 6. 1. Tit. 2. 9. 1 Pet. 2. 18. τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. [m]Οἱ δοῦλοι, 22
ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυ-
ρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρ-

εσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι
23 τὸν Θεόν. καὶ πᾶν ὅ τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς
ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις·
24 εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀντ-
απόδοσιν τῆς κληρονομίας, τῷ γὰρ Κυρίῳ
25 Χριστῷ δουλεύετε. [n] ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ n Act. 10. 34. Rom. 2. 11.
4 ἠδίκησε, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία. [o] Οἱ 1 Pet. 1. 17. o Eph. 6. 9.
κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δού-
λοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε
Κύριον ἐν οὐρανοῖς.
2 [p] Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦν- p Luc. 18. 1. Rom. 12. 12.
3 τες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· [q] προσευχόμενοι Eph. 6. 18. 1 Thess. 5. 17.
ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν q Matt. 13. 11. 1 Cor. 4. 1. et
θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ 16. 9. 2 Cor. 2. 12. Eph. 6.
4 Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι ἵνα φανερώσω 19. 2 Thess. 3. 1. supr. 1. 26. et 2. 2.
5 αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. [r] Ἐν σοφίᾳ περι- r Eph. 5. 15, 16. 1 Thess.
πατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγορα- 4. 12.
6 ζόμενοι. [s] ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, s Marc. 9. 50. supr. 3. 16.
ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ
7 ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. [t] Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα t Act. 20. 4. Eph. 6. 21.
γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς 2 Tim. 4. 12.
καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ,
8 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα
γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρ-
9 δίας ὑμῶν, [u] σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ u Philem. 10.
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα
10 ὑμῖν γνωριοῦσι τὰ ὧδε. [x] Ἀσπάζεται ὑμᾶς x Act. 15. 37. et 19. 29. et
Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρ- 27. 2. 2 Tim. 4. 11. Philem.
κος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐν- 24.
τολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν·
11 καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ

περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βα-
σιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι
y Rom. 15. 30. supr. 1. 7. Philem. 23. παρηγορία. [y] ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ 12
ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζό-
μενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα
στῆτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θε-
λήματι τοῦ Θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι 13
ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαο-
z 2 Tim. 4. 10, 11. Philem. 24. δικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. [z] ἀσπάζεται 14
ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ Δη-
a Rom. 16. 5. 1 Cor. 16. 19. μᾶς. [a] ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελ- 15
φοὺς, καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ
b 1 Thess. 5. 27. ἐκκλησίαν· [b] καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ 16
ἐπιστολὴ, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων
ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας
c Philem. 2. ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε· [c] καὶ εἴπατε Ἀρχίπ- 17
πῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν
d 1 Cor. 16. 21. 2 Thess. 3. 17. Heb. 13. 3. Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. [d] ὁ ἀσπασμὸς τῇ 18
ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν
δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

Α΄ 1 [e]ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ e Rom. 1. 7. 2 Cor. 1. 19.
ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ καὶ Eph. 1. 2. 1 Pet. 1. 1. et
Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 5. 12.
ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
2 [f]Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ f Rom. 1. 8, 9. Eph. 1. 16.
πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ 2 Thess. 1. 3. Philipp. 1. 3.
3 τῶν προσευχῶν ἡμῶν, [g]ἀδιαλείπτως μνημο- g Joh. 6. 29.
νεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ
τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς
ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
4 ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· [h]εἰ- h 2 Thess. 2. 13.
δότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Θεοῦ, τὴν ἐκ-
5 λογὴν ὑμῶν, [i]ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ i 1 Cor. 2. 4. et 4. 20.
ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν 2 Cor. 6. 6. infr. 2. 1.
δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληρο-
φορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν
6 ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. [k]καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν k Act. 5. 41. 1 Cor. 4. 16.
ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν λό- et 11. 1. Philipp. 3. 17.
γον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος 2 Thess. 3. 9. Heb. 10. 34.
7 ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς
πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ.

[l]ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου 8
οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ
καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν
Θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν
λαλεῖν τι. [m]αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλ- 9
λουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς,
καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ
τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀλη-
θινῷ, [n]καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν 10
οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν
ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.
[o]Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον 2
ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν.
[p]ἀλλὰ καὶ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς 2
οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν τῷ
Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. [q]Ἡ γὰρ παρά- 3
κλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρ-
σίας, οὔτε ἐν δόλῳ· [r]ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμά- 4
σμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέ-
λιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέ-
σκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς
καρδίας ἡμῶν. [s]Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κο- 5
λακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε· οὔτε ἐν
προφάσει πλεονεξίας, Θεὸς μάρτυς· [t]οὔτε 6
ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν
οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς
Χριστοῦ ἀπόστολοι· [u]ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι 7
ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυ-
τῆς τέκνα. [x]οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν, εὐδο- 8
κοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέ-

l Rom. 1. 8.
m 1 Cor. 12. 2.
n Matt. 3. 7. Act. 1. 11. et 2. 24. Rom. 5. 9. Philipp. 3. 20. 2 Thess. 1. 10. Apoc. 1. 7.
o Supr. 1. 5, 9.
p Act. 16. 22, &c. et 17. 2. Philipp. 1. 30. Col. 2. 1.
q 2 Cor. 7. 2.
r Gal. 1. 10. et 2. 7. 1 Tim. 1. 11, 12. Tit. 1. 3.
s Act. 20. 33. Rom. 1. 9. et 9. 1. 2 Cor. 1. 23. et 2. 17. et 4. 2. et 7. 2. et 11. 31. et 12. 17. Gal. 1. 10. Philipp. 1. 8. 1 Tim. 5. 21. 2 Tim. 4. 1.
t Joh. 5. 41, 44. et 12. 43.
u 1 Cor. 2. 3. et 9. 1, &c. 2 Cor. 10. 1, 2, 10, 11. et 13. 4. 2 Thess. 3. 9.
x 2 Cor. 12. 15.

λιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς,
9 διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγένησθε. [y] μνημονεύετε y Act. 18. 3. et 20. 34.
γὰρ ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· 1 Cor. 4. 12. 2 Cor. 11. 9.
νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ et 12. 13. 2 Thess. 3. 8.
μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς
10 ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες
καὶ ὁ Θεὸς, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμ-
11 πτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, καθ-
άπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ
τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παρα-
12 μυθούμενοι, [z] καὶ μαρτυρούμενοι εἰς τὸ περι- z Gen. 17. 1. 1 Cor. 7. 20.
πατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος Eph. 4. 1. Philipp. 1. 27.
ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. Col. 1. 10.
13 [a] Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ a Matt. 10. 40. Gal. 4. 14.
ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς 2 Pet. 3. 2.
παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀν-
θρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς, λόγον
Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύ-
14 ουσιν. [b] ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελ- b Act. 17. 5, 13. Heb. 10.
φοὶ, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν 34.
τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ταὐτὰ ἐπά-
θετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν,
15 καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, [c] τῶν καὶ c Matt. 23. 34, 37. Luc. 13.
τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς 33. Act. 7. 52.
ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ
Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
16 ἐναντίων, [d] κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λα- d Matt. 23. 32. Act. 13. 50.
λῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐ- et 14. 5, 19. et 17. 5, 13.
τῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' et 18. 2. et 19. 9. et 22.
αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος. 21, 22.
Β' 17 Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ'

ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ,
περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον
e Rom. 1. 13. et 15. 22. ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. [e]διὸ ἠθελή- 18
σαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ
ἅπαξ καὶ δὶς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς.
f 2 Cor. 1. 14. Philipp. 2. 16. et 4. 1. [f]τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυ- 19
χήσεως, ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ Κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρ-
ουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ 20
χαρά. Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν 3
g Act. 16. 1. Rom. 16. 21. Philipp. 2. 19. καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, [g]καὶ ἐπέμ- 2
ψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διά-
κονον τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς
καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν,
h Act. 14. 22. Eph. 3. 13. Philipp. 1. 14. 2 Tim. 3. 12. [h]τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύ- 3
ταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·
καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν 4
ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγέ-
i Philipp. 2. 16. νετο καὶ οἴδατε· [i]διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέ- 5
γων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν,
μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς
κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόν- 6
τος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ᾽ ὑμῶν, καὶ εὐαγ-
γελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην
ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάν-
τοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ
ἡμεῖς ὑμᾶς· διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν ἀδελφοὶ 7
ἐφ᾽ ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ
ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· ὅτι νῦν ζῶμεν, 8
ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν Κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐ- 9

χαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι
περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι'
10 ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν; [k]νυκτὸς καὶ k Rom. 1. 10, 11. et 15. 23.
ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν
ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστε-
γ' 11 ρήματα τῆς πίστεως ὑμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς
καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
Χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς·
12 [l]ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύ- l Infr. 5. 15.
σαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας,
13 καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, [m]εἰς τὸ στηρίξαι m 1 Cor. 1. 8. Philipp. 1. 10.
ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ, infr. 5. 23. 2 Thess. 2. 17.
ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ
παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.
δ' 4 [n]ΤΟ λοιπὸν οὖν ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς n Philipp. 1. 27. supr. 2. 12.
καὶ παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς
παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περι-
πατεῖν καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, ἵνα περισσεύητε
2 μᾶλλον· οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώ-
3 καμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. [o]τοῦτο o Rom. 12. 2. Eph. 5. 17, 27. Philipp. 4. 8.
γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν,
4 ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, εἰδέναι
ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν
5 ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, [p]μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, p 1 Cor. 15. 34. Eph. 4. 17, 18.
καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν·
6 [q]τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ q 1 Cor. 6. 8.
πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος
ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ
7 προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. [r]οὐ r Levit. 11. 44. et 19. 2. Joh. 17. 19. 1 Cor. 1. 2.
γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ,

s Luc. 10. 16. 1 Cor. 7. 40.

ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. [s] τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ 8
ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν καὶ
δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς.

t Lev. 19. 18. Jer. 31. 34. Matt. 22. 39. Joh. 6. 45. et 13. 34. et 14. 26. et 15. 12. Eph. 5. 2. 1 Pet. 4. 8. 1 Joh. 3. 11, 23. et 4. 21.

[t] Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας, οὐ χρείαν ἔχετε 9
γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί
ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε 10
αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ
τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελ-

u Act. 20. 34. Eph. 4. 28. 2 Thess. 3. 7, 12. 1 Pet. 4. 15.

φοὶ, περισσεύειν μᾶλλον, [u] καὶ φιλοτιμεῖσθαι 11
ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργά-
ζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν
παρηγγείλαμεν· ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως 12
πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

x Lev. 19. 28. Deut. 14. 1. 2 Sam. 12. 20.

[x] ΟΥ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ, περὶ 13
τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς

y 1 Cor. 15. 13, 18.

καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. [y] εἰ γὰρ 14
πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη,
οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ

z 1 Cor. 15. 22, 51.

Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. [z] τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέ- 15
γομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ
περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου,

a Matt. 24. 31. 1 Cor. 15. 51. 2 Thess. 1. 7.

οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· [a] ὅτι αὐτὸς 16
ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέ-
λου, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ'
οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσον-

b Joh. 12. 26. et 14. 3. et 17. 24. Act. 1. 9. Apoc. 11. 12.

ται πρῶτον, [b] ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περι- 17
λειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν
νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα,
καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. ὥστε 18
παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τού-
τοις.

ς' 5 [c]Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν ἀδελ- c Matt. 24. 3, 36.
2 φοὶ, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· [d]αὐτοὶ d Matt. 24. 42, 43. Marc.
γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς 13. 34. Luc. 21. 34. 2 Pet.
3 κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται· [e]ὅταν γὰρ 3. 9. Apoc. 3. 3. et 16. 15.
λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνί- e Luc. 21. 34, 35. 2 Thess.
διος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν 1. 9.
τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν.
4 [f]ὑμεῖς δὲ ἀδελφοὶ, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα f Ephes. 5. 8.
5 ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· [g]πάντες g Luc. 16. 8. Rom. 13. 12.
ὑμεῖς υἱοι φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ Eph. 5. 8.
6 ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. [h]Ἄρα οὖν μὴ h Matt. 24. 42. et 25. 13. Luc.
καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγο- 21. 34, 36. Rom. 13. 11,
7 ρῶμεν καὶ νήφωμεν. [i]οἱ γὰρ καθεύδοντες, 12. 1 Cor. 15. 34. Eph. 5. 14. 1 Pet. 1. 8.
νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυ- i Rom. 13. 13.
8 κτὸς μεθύουσιν· [k]ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, νή- k Esa. 59. 17. Rom. 13. 12.
φωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγά- Eph. 6. 14, &c.
9 πης, καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· [l]ὅτι l Rom. 9. 22. 1 Pet. 2. 8.
οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς Judæ 4.
περιποίησιν σωτηρίας, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
10 Ἰησοῦ Χριστοῦ, [m]τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ m Rom. 14. 8, 9. 2 Cor. 5. 15.
ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν,
11 ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. διὸ παρακαλεῖτε ἀλ-
λήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ
ποιεῖτε.
12 [n]ΕΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ, εἰδέναι n Rom. 15. 27. 1 Cor. 9. 11.
τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους et 16. 18. Gal. 6. 6. Philipp.
13 ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ 2. 29. 1 Tim. 5. 17. Heb.
ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, 13. 7, 17.
διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν· εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.
14 [o]Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ, νουθετεῖτε o Rom. 14. 1. Gal. 6. 1, 2.
τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύ- 2 Thess. 3. 6, 11, 12.

χους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε
πρὸς πάντας. [p]*ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κα-* 15
κοῦ τινὶ ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν δι-
ώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. [q]*πάν-* 16
τοτε χαίρετε. [r]*ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε.* 17
[s]*ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα* 18
Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. [t]*τὸ πνεῦμα* 19
μὴ σβέννυτε· προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε. 20
[u]*πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε,* [x]*ἀπὸ* 21
παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. [y]*Αὐτὸς δὲ* 22 23
ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς·
καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ
καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. [z]*πι-* 24
στὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. [a]*ἀσπά-* 25 26
σασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι
ἁγίῳ. [b]*ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνω-* 27
σθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελ-
φοῖς. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 28
στοῦ μεθ᾽ ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

p Lev. 19. 18. Prov. 17. 13. et 20. 22. et 24. 29. Matt. 5. 39. Rom. 12. 17. 1 Cor. 6. 7. Gal. 6. 10. 1 Pet. 3. 9.
q Luc. 10. 20. Rom. 12. 12. Philipp. 4. 4.
r Eccl. 18. 22. Luc. 18. 1. Rom. 12. 12. Eph. 6. 18. Col. 4. 2.
s Eph. 5. 20.
t 1 Cor. 14. 30. Eph. 4. 30. 2 Tim. 1. 6.
u 1 Cor. 2. 11, 15. 1 Joh. 4. 1.
x Philip. 4. 8.
y 1 Cor. 1. 8. 2 Thess. 3. 13. Philipp. 4. 9.
z 1 Cor. 1. 9. et 10. 13. 2 Cor. 1. 18. 2 Thess. 3. 3.
a Rom. 16. 16. 1 Cor. 16. 20. 2 Cor. 13. 12. 1 Pet. 5. 14.
b Col. 4. 16.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 [c] ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ
ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν
2 καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· [d] χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ.
Α′ 3 [e] Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε
περὶ ὑμῶν ἀδελφοὶ, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι
ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ
ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλή-
4 λους· [f] ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι
ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπο-
μονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως, ἐν πᾶσι τοῖς διω-
γμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε,
5 [g] ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς
τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ,
6 ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· [h] εἴπερ δίκαιον παρὰ
Θεῷ, ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλί-
7 ψιν, [i] καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ'
ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ
ἀπ' οὐρανοῦ, μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ,
8 [k] ἐν πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ

c 1 Thess. 1. 1.
d 1 Cor. 1. 3. 1 Thess. 1. 1. 1 Pet. 1. 2.
e Eph. 1. 15. Philipp. 1. 3. Col. 1. 3. 1 Thess. 1. 2.
f 2 Cor. 7. 14. et 9. 2. 1 Thess. 2. 19.
g Philip. 1. 28. 1 Thess. 2. 14. Jud. 6.
h Zach. 2. 8.
i 1 Thess. 4. 16.
k Rom. 2. 8. 2 Pet. 3. 7.

εἰδόσι Θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐ-
αγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
l Esa. 2. 19. [l]οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ 9
προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς
m Act. 1. 11. 1 Thess. 1. 10. Apoc. 1. 7. ἰσχύος αὐτοῦ· [m]ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν 10
τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι
τοῖς πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον
ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. εἰς ὃ καὶ 11
προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς
ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ πλη-
ρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον
πίστεως ἐν δυνάμει· ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνο- 12
μα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν,
καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ
ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΕΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς 2 Β'
παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
n Jer. 29. 8. Matt. 24. 4. Ephes. 5. 6. Col. 2. 18. 1 Joh. 4. 1. καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, [n]εἰς τὸ μὴ 2
ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, μήτε
θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λό-
γου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι
o Matt. 24. 23. Ephes. 5. 6. 1 Tim. 4. 1. 1 Joh. 2. 18. Apoc. 13. 11. ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ. [o]Μήτις 3
ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι
ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀπο-
καλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς
p Dan. 11. 36. τῆς ἀπωλείας, [p]ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρό- 4
μενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἢ σέβασμα,
ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὡς Θεὸν
καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστι Θεός.
οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα 5
ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς 6

τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ.
7 [q]τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνο- q Act. 20. 29.
μίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου
8 γένηται· [r]καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνο- r Job. 4. 9. Esa. 11. 4.
μος, ὃν ὁ Κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι Apoc. 19. 15, 20, 21.
τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπι-
9 φανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· [s]οὗ ἐστιν ἡ s Deut. 13. 1. Matt. 24. 24.
παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πά- Joh. 8. 41. 2 Cor. 4. 4.
σῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύ- Ephes. 2. 2. Apoc. 13. 13, &c.
10 δους, [t]καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας, ἐν τοῖς t 2 Cor. 2. 15. et 4. 3.
ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀλη-
θείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς·
11 [u]καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέρ- u Rom. 1. 24, &c. 1 Tim. 4. 1.
γειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ
12 ψεύδει· ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύ-
σαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ
Γ' 13 ἀδικίᾳ. [x]Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ x 1 Thess. 1. 4. supr. 1. 3.
Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι
ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρ-
χῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ
14 πίστει ἀληθείας, εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ
εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ
15 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. [y]ἄρα οὖν ἀδελ- y Infr. 3. 6.
φοὶ, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις,
ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστο-
16 λῆς ἡμῶν. αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγα-
πήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ
17 ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, [z]παρακαλέσαι ὑμῶν z 1 Thess. 3. 13.
τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ
καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

a Matt. 9. 38. Eph. 6. 19. Col. 4. 3. [a]ΤΟ λοιπὸν, προσεύχεσθε ἀδελφοὶ περὶ 3 Δ'
ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ καὶ δο-
b Joh. 6. 44. Rom. 15. 31. ξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, [b]καὶ ἵνα ῥυσθῶ- 2
μεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων·
c Joh. 17. 15. 1 Cor. 1. 9. et 10. 13. 1 Thess. 5. 24. οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. [c]πιστὸς δέ ἐστιν 3
ὁ Κυρίος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ
d 2 Cor. 7. 16. τοῦ πονηροῦ. [d]πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ' 4
ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε
καὶ ποιήσετε. ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν 5
τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς
τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

e Rom. 16. 17. 1 Cor. 5. 11, 15. 1 Thess. 4. 11. et 5. 14. Infr. ver. 14, 15. Tit. 3. 10. 2 Joh. 10. [e]Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν ἀδελφοὶ, ἐν ὀνό- 6 Ε'
ματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλ-
λεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως
περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν
f 1 Cor. 4. 16. et 11. 1. 1 Thess. 1. 6. et 2. 10. et 4. 11. ἣν παρέλαβε παρ' ἡμῶν. [f]αὐτοὶ γὰρ οἴδατε 7
πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν
g Act. 18. 3. et 20. 34. 1 Cor. 4. 12. 2 Cor. 11. 9. et 12. 13. 1 Thess. 2. 9. ἐν ὑμῖν, [g]οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά 8
τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ
ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί
h Matt. 10. 10. 1 Cor. 4. 16. et 9. 3, 6. et 11. 1. 1 Thess. 1. 6. et 2. 6. Philipp. 3. 17. τινα ὑμῶν· [h]οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, 9
ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ
μιμεῖσθαι ἡμᾶς. [i]καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς 10
i 1 Tim. 5. 18. i Gen. 3. 19. ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις
οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν 11
γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως,
μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους.
k Eph. 4. 28. 1 Thess. 4. 11. [k]τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρα- 12
καλοῦμεν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν
l Gal. 6. 9. ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. [l]ὑμεῖς δὲ ἀδελφοὶ, 13

14 μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. [m]εἰ δέ τις m Matt. 18. 17. 1 Cor. 5.
οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν, διὰ τῆς ἐπιστο- 9, 11. supr. ver. 6.
λῆς τοῦτον σημειοῦσθε· καὶ μὴ συναναμί-
15 γνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν
ϛʹ 16 ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. [n]αὐτὸς n Rom. 15. 33. et 16. 20.
δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην 1 Cor. 14. 33. 2 Cor. 13. 11.
διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ· ὁ Κύριος μετὰ Philipp. 4. 9. 1 Thess. 5. 23.
πάντων ὑμῶν.
17 [o]Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστι o 1 Cor. 16. 21. Col. 4. 18.
18 σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω· ἡ
χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 [p]ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατʼ p Act. 9. 15. Col. 1. 27.
ἐπιταγὴν Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰη- Gal. 1. 1.
2 σοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, [q]Τιμοθέῳ q Act. 16. 1. 1 Cor. 4. 17.
γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη 1 Thess. 3. 2. Gal. 1. 3.
ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ 1 Pet. 1. 2.

r Act. 20. 1, 3. Gal. 1. 6, 7. τοῦ Κυρίου ἡμῶν. [r]Καθὼς παρεκάλεσά σε 3 A
προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μα-
κεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδι-
s Infr. 4. 7. et 6. 4, 20. δασκαλεῖν, [s]μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεα- 4
s 2 Tim. 2. 16. Titus 1. 14. et 3. 9. λογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις παρ-
έχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πί-
t Rom. 13. 8, &c. Gal. 5. 14. στει· [t]τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν 5
ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως
u Infr. 6. 4, 20. ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· [u]ὧν τινὲς 6
ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν,
θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες 7
μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦν-
x Rom. 7. 12. ται· [x]οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις 8
y Gal. 5. 19. et 5. 23. αὐτῷ νομίμως χρῆται, [y]εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δι- 9
καίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυπο-
τάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις
καὶ βεβήλοις, πατραλῴαις καὶ μητραλῴαις,
ἀνδροφόνοις, πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδρα- 10
ποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴτι ἕτε-
ρον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται,
z 1 Thess. 2. 4. Infr. 6. 15. [z]κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου 11
Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ, καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐν- 12 B
δυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ
ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς
a Joh. 9. 39, 41. Act. 3. 17. et 8. 3. et 9. 1. et 22. 4. et 26. 9. 1 Cor. 15. 9. Gal. 1. 13. Philipp. 3. 6. διακονίαν, [a]τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον 13
καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι
ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ὑπερεπλεόνασε 14
δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως
b Matt. 9. 13. Marc. 2. 17. Luc. 5. 32. et 19. 10. 1 Joh. 3. 5. καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [b]πιστὸς 15
ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χρι-
στὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτω-

16 λοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· ἀλλὰ διὰ
τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξη-
ται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν,
πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν
17 ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον· [c] τῷ δὲ βασιλεῖ — c Rom. 16. 27. Infr. 6. 16.
τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ
Θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰ-
Γ' 18 ώνων. ἀμήν. [d] ταύτην τὴν παραγγελίαν παρα- — d Infr. 6. 12. 2 Tim. 4. 7.
τίθεμαί σοι τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προ-
αγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν
19 αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, [e] ἔχων πίστιν — e Infr. 3. 9.
καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι,
20 περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· [f] ὧν ἐστιν — f 1 Cor. 5. 5. 2 Tim. 2. 17. et 4. 14.
Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα
τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφη-
μεῖν.

Δ' 2 ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι
δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας,
2 ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, [g] ὑπὲρ βασιλέων καὶ — g Jer. 29. 7.
πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον
καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ — h Ezech. 18. 23. 2 Pet. 3. 9.
3 καὶ σεμνότητι. τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπό- — i Joh. 17. 3. Rom. 3. 30.
4 δεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, [h] ὃς — et 10. 12. Gal. 3. 19.
πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπί- — Heb. 9. 15. k Matt. 20. 28.
5 γνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. [i] εἷς γὰρ Θεός, εἷς — 1 Cor. 1. 6. Eph. 1. 7.
καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος — Col. 1. 14. 2 Thess. 1. 10.
6 Χριστὸς Ἰησοῦς, [k] ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον — l Act. 9. 15. et 13. 2. et 22. 21. Rom. 1. 9.
ὑπὲρ πάντων· τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις, — et 9. 1. et 11. 13. et 15. 16.
7 [l] εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος· — Eph. 3. 8. Gal. 1. 16. et
ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι· δι- — 2. 8. 2 Tim. 1. 11.
8 δάσκαλος ἐθνῶν, ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. [m] Βού- — m Ps. 134. 2. Esa. 1. 15. Mal. 1. 11. Joh. 4. 21.

λομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ
τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς
n Titus 2. 3. 1 Pet. 3. 3. καὶ διαλογισμοῦ· [n] ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας 9
ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σω-
φροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ ἐν πλέγμασιν,
ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυ-
τελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέ- 10
o Gen. 3. 16. 1 Cor. 14. 34. Eph. 5. 24. ναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. [o] Γυνὴ ἐν 11
ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· γυναικὶ 12
δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν
p Gen. 1. 27. et 2. 18, 22. 1 Cor. 11. 8, 9. ἀνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. [p] Ἀδὰμ γὰρ 13
q Gen. 3. 6. 2 Cor. 11. 3. πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα. [q] καὶ Ἀδὰμ οὐκ 14
ἠπατήθη· ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα, ἐν παραβά-
σει γέγονε· σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογο- 15
νίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ
ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

r Act. 20. 28. Philipp. 1. 1. [r] ΠΙΣΤΟΣ ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγε- 3
s Titus 1. 6. ται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. [s] δεῖ οὖν τὸν ἐπί- 2
σκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄν-
δρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξε-
t 2 Tim. 2. 24. νον, διδακτικόν· [t] μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, 3
μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλ-
άργυρον· τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμε- 4
νον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης
σεμνότητος· εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προ- 5
στῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελή-
σεται; μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς 6
u 1 Cor. 5. 12. κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. [u] δεῖ δὲ αὐτὸν 7
καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν·
ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ
x Act. 6. 3. διαβόλου. [x] Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ 8

διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ
9 αἰσχροκερδεῖς, [y] ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς y Supr. 1. 19.
10 πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ
δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν,
11 ἀνέγκλητοι ὄντες. γυναῖκας ὡσαύτως σεμνὰς,
μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσι.
12 διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέ-
κνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴ-
13 κων. [z] οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν z Matt. 25. 21.
ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παῤ-
14 ῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά
σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε τάχιον·
15 [a] ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ a 2 Tim. 2. 20.
Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία
Θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀλη-
θείας.

16 [b] ΚΑΙ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐ- b Marc. 16.
σεβείας μυστήριον, Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, 17, 18. Joh.
ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκη- 1. 14. Eph. 3.
ρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀν- 5, 6. 1 Joh. 1. 2. 1 Pet. 3. 18.
4 ελήφθη ἐν δόξῃ. [c] Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, c Matt. 24. 23.
ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες 2 Thess. 2. 3. 2 Tim. 3. 1.
τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις 2 Pet. 3. 3. Jud. 18. 1 Joh. 2. 18.
2 καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευ-
δολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνεί-
3 δησιν, [d] κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρω- d Gen. 9. 3.
μάτων ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ Rom. 14. 6. 1 Cor. 10. 30.
εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν
4 ἀλήθειαν. [e] ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλὸν, καὶ e Gen. 1. 31.
οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανό- Act. 10. 15. Rom. 14. 14, 20. 1 Cor. 10.
5 μενον· ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐν- 25. Tit. 1. 15.

f 2 Tim. 1. 5. et 3. 14, 15. τεύξεως. [f]Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, 6
καλὸς ἔσῃ διάκονος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντρεφό-
μενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς
g Supr. 1. 4. Infr. 6. 20. 2 Tim. 2. 16, 23. Tit. 1. 14. et 3. 9. διδασκαλίας ᾗ παρηκολούθηκας. [g]Τοὺς δὲ βε- 7
βήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ· γύ-
h Col. 2. 23. infr. 6. 6. μναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. [h]ἡ γὰρ 8
σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέ-
λιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός
ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ
i Supr. 1. 15. τῆς μελλούσης. [i]πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης 9
k Psal. 36. 7. et 107. 2, 10, &c. ἀποδοχῆς ἄξιος· [k]εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν 10
καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶν-
τι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μά-
λιστα πιστῶν. Παράγγελλε ταῦτα καὶ δί- 11
l 1 Cor. 16. 10, 11. Titus 2. 7, 15. 1 Pet. 5. 3. δασκε. [l]μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρο- 12
νείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν
λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι,
ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε 13
τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.
m Act. 6. 6. et 8. 17. et 13. 3. et 19. 6. supr. 1. 18. Infr. 5. 22. 2 Tim. 1. 6. [m]μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη 14
σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χει-
ρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν 15
τούτοις ἴσθι· ἵνα σοῦ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν
πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπί- 16
μενε αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν
σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

n Lev. 19. 32. [n]ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩι μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ 5
παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελ-
φούς· πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, 2
o Gen. 45. 16, &c. Matt. 15. 4. Marc. 7. 10, &c. Eph. 6. 1, 2. ὡς ἀδελφὰς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. Χήρας τίμα 3
τὰς ὄντως χήρας. [o]εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ 4

ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον
οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς
προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστι καλὸν καὶ ἀπό-
5 δεκτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. [p] ἡ δὲ ὄντως χήρα p Luc. 2. 36. et 18. 1.
καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν, καὶ
προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς
6 νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα
7 τέθνηκε. καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπί-
8 ληπτοι ὦσιν. [q] εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μά- q Gal. 6. 10. 2 Tim. 3. 5.
λιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν Titus 1. 16.
9 ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα
καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γε-
10 γονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνὴ, [r] ἐν ἔργοις καλοῖς r Gen. 18. 4. et 19. 2. Luc.
μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδό- 7. 38, 44. 1 Pet. 4. 9.
χησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις
ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολού-
11 θησε. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν
γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν
12 θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πί-
13 στιν ἠθέτησαν· [s] ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι s Titus 2. 3.
περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ,
ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ
14 μὴ δέοντα. [t] βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, t 1 Cor. 7. 9.
τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν
15 διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ἤδη
γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ.
16 [u] Εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρ- u Supr. v. 3.
κείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία,
ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ. x Rom. 12. 8. et 15. 27.
17 [x] Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς 1 Cor. 9. 11. et 12. 28.
τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν Gal. 6. 6. Philipp. 2. 29. 1 Thess. 5. 12. Heb. 13. 17.

λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. ʸλέγει γὰρ ἡ γραφή· 18
Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καὶ ἄξιος ὁ ἐρ-
γάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ᶻΚατὰ πρεσβυτέ- 19
ρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ
ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. Τοὺς ἁμαρτά- 20
νοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ
λοιποὶ φόβον ἔχωσι. ᵃΔιαμαρτύρομαι ἐνώ- 21
πιον τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυ-
λάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ
πρόσκλισιν. ᵇΧεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, 22
μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. Σεαυτὸν
ἁγνὸν τήρει· ᶜμηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνῳ 23
ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς
πυκνάς σου ἀσθενείας. ᵈΤινῶν ἀνθρώπων αἱ 24
ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς κρί-
σιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ὡσαύτως 25
καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλά ἐστι· καὶ τὰ ἄλ-
λως ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ δύναται.

ᵉΟΣΟΙ εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους 6
δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν,
ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία
βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπό- 2
τας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν·
ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσι
καὶ ἀγαπητοὶ, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβα-
νόμενοι. ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ᶠΕἴ 3
τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγι-
αίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ,
ᵍτετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν 4

y Deut. 24. 14. et 25. 4. Lev. 19. 13. Matt. 10. 10. Luc. 10. 7. 1 Cor. 9. 9.
z Deut. 19. 15.
a Deut. 17. 4. et 19. 18. infr. 6. 13. Gal. 1. 20. Philipp. 1. 8. 1 Thess. 2. 5. et 5. 27.
b Act. 6. 6. et 8. 17. et 13. 3. et 19. 6. supr. 4. 14. 2 Tim. 1. 6.
c Psal. 104. 15.
d Gal. 5. 19.
e Eph. 6. 5. Col. 3. 22. Tit. 2. 5, 8, 9. 1 Pet. 2. 18.
f Gal. 1. 6, 7. supr. 1. 3, 4.
g 1 Cor. 8. 2. supr. 1. 4. 2 Tim. 2. 23. Tit. 3. 9.

περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται
φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραὶ,
5 [h]παραδιατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν h Rom. 16. 17. 1 Cor. 11. 16.
νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομι- 2 Tim. 3. 5, 8. Tit. 1. 1. et 3.
ζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἀφί- 10. 2 Pet. 2. 3. 2 Joh. 10.
6 στασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. [i]Ἔστι δὲ πορι- i Prov. 15. 16. supr. 4. 8.
7 σμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. [k]οὐ- Heb. 13. 5. k Job. 1. 21.
δὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον et 27. 19. Psal. 49. 18.
8 ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τὶ δυνάμεθα· [l]ἔχοντες δὲ Prov. 27. 26. Eccl. 5. 14, 15.
διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθη- l Psal. 55. 23. Eccl. 29. 28.
9 σόμεθα. [m]Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμ- Matt. 6. 25. Heb. 13. 5. 1 Pet. 5. 7.
πίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπι- m Prov. 11. 28. et 20. 21.
θυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς, αἵ- et 28. 20. Matt. 13. 22.
τινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον Marc. 4. 19. Jac. 5. 1.
10 καὶ ἀπώλειαν. [n]ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν n Exod. 23. 8. Deut. 16. 19.
ἐστιν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀπ- Prov. 15. 16.
επλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς
11 περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. [o]Σὺ δὲ, ὦ ἄν- o 2 Tim. 2. 22.
θρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δι-
καιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπο-
12 μονὴν, πρᾳότητα· [p]ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα p 1 Cor. 9. 25, 26. Philipp.
τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς 3. 12, 14. supr. 1. 18.
ἣν καὶ ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν infr. ver. 19. 2 Tim. 4. 7.
13 ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. [q]Παρ- q Deut. 32. 39. 1 Sam. 2. 6.
αγγέλλω σοὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωοποι- Matt. 27. 11. Joh. 18. 37.
οῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρ- supr. 5. 21.
τυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν
14 ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον,
ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυ-
15 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, [r]ἣν καιροῖς ἰδίοις r Supr. 1. 11, 17. et 5. 11.
δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βα- Apoc. 17. 14. et 19. 16.

σιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυ-
ριευόντων, [s] ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰ- 16
κῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων,
οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον.
ἀμήν.

[t] Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγ- 17
γελλε, μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ
πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι
τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπό-
λαυσιν, [u] ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις κα- 18
λοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, [x] ἀπο- 19
θησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ
μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.
[y] Ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, 20
ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ
ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· [z] ἥν τι- 21
νες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχη-
σαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδι-
κείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς
Πακατιανῆς.

s Exod. 33. 20. Deut. 4. 12. Joh. 1. 18. 1 Joh. 4. 12, 20.
t Job. 31. 24. Psal. 62. 11. Marc. 4. 18. et 10. 24. Luc. 8. 14. et 12. 15.
u Luc. 12. 21. Jac. 2. 5.
x Matt. 6. 20. Luc. 12. 18, 33. et 16. 9. supr. ver. 12.
y Supr. 1. 4. et 4. 7. 2 Tim. 1. 14. et 2. 14, 16. Tit. 1. 14. et 3. 9. Apoc. 3. 3.
z 2 Tim. 2. 18.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ 1
θελήματος Θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς

2 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, [a]Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ·
χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ
Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
Α′ 3 [b]Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προ-
γόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει· ὡς ἀδιάλειπτον
ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου
4 νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνη-
μένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ·
5 [c]ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου
πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ
σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπει-
6 σμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. [d]Δι' ἣν αἰτίαν ἀνα-
μιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ
Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
7 χειρῶν μου· [e]οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς
πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης
8 καὶ σωφρονισμοῦ. [f]μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ
μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν
δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐ-
9 αγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, [g]τοῦ σώσαντος
ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ
ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ χά-
ριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ
10 χρόνων αἰωνίων, [h]φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ
τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτί-
σαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγ-
11 γελίου, [i]εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστο-
12 λος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν· [k]δι' ἣν αἰτίαν καὶ
ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι. οἶδα
γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός

a Gal. 1. 3. 1 Tim. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.
b Act. 22. 3. et 23. 1. et 24. 14. Rom. 1. 8, 9. Eph. 1. 16. 1 Thess. 1. 2. et 3. 10.
c Act. 16. 1.
d Act. 6. 6. et 8. 17. et 13. 2. et 19. 6. 1 Tim. 4. 14. et 5. 22.
e Rom. 8. 15.
f Act. 21. 33. Rom. 1. 16. Eph. 3. 1. et 4. 1. Col. 4. 18. Philipp. 1. 7. et 4. 14. 1 Tim. 2. 6. infr. 2. 3. Philem. 1, 9, 13.
g Rom. 8. 29. et 9. 11. Eph. 1. 4. et 2. 8. et 3. 11. Tit. 3. 4, 5, 6.
h Esa. 25. 8. Rom. 16. 25. 1 Cor. 15. 54, 55. Eph. 1. 9. et 3. 9. Col. 1. 26. Tit. 1. 2. Heb. 2. 14. 1 Pet. 1. 20.
i Act. 9. 15. et 13. 2. et 22. 21. Eph. 3. 8. Gal. 1. 15. et 2. 8. 1 Tim. 2. 7.
k Eph. 3. 1.

ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην
l Infr. 3. 14. τὴν ἡμέραν. [l]ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων 13
λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ
m 1 Tim. 6. 20. ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [m]τὴν καλὴν πα- 14
ρακαταθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου
n Act. 19. 10. infr. 4. 10, 16. τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. [n]Οἶδας τοῦτο, ὅτι 15 β'
ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν
o Act. 28. 20. Eph. 6. 20. infr. 4. 19. ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. [o]Δῴη ἔλεος 16
ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις
με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπη-
σχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σπουδαιό- 17
τερον ἐζήτησέ με καὶ εὗρε· δῴη αὐτῷ ὁ Κύ- 18
ριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλ-
τιον σὺ γινώσκεις.

ΣΥ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι 2
p 1 Tim. 3. 2, &c. Tit. 1. 5, &c. τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [p]καὶ ἃ ἤκουσας παρ' 2
ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου
πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ
q Supr. 1. 8. infr. 4. 5. ἑτέρους διδάξαι. [q]σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς 3 γ'
r 1 Cor. 9. 25. καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ. [r]οὐδεὶς 4
στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πρα-
γματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.
ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ 5
s 1 Cor. 9. 10. νομίμως ἀθλήσῃ. [s]τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ 6
πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει ἃ 7
t 2 Sam. 7. 12. Psal. 132. 11. Esa. 11. 1. λέγω· δῴη γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν
Matt. 1. 1, &c. Act. 2. 30. et 13. 23. Rom. 1. 3. πᾶσι. [t]Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερ- 8
μένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ
u Eph. 3. 1, 13. et 4. 1. Col. 1. 24. et 4. 3, 18. Philipp. 1. 7. supr. 1. 18. τὸ εὐαγγέλιόν μου· [u]ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι 9
δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ

10 Θεοῦ οὐ δέδεται. [x]διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω x Col. 1. 24.
διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας
τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης
Δ′ 11 αἰωνίου. [y]Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπε- y Rom. 6. 5, &c. et 8. 17.
12 θάνομεν, καὶ συζήσομεν· [z]εἰ ὑπομένομεν, καὶ z Cor. 4. 10. 1 Pet. 4. 13.
συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρ- z Matt. 10. 33. Marc. 8. 38.
13 νήσεται ἡμᾶς· [a]εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς Luc. 9. 26. et 12. 9. Rom.
μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. 8. 17. 2 Cor. 4. 10. Philipp. 3. 10. 1 Pet.
14 [b]Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐν- 4. 13. a Num. 23. 19.
ώπιον τοῦ Κυρίου, μὴ λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν Rom. 3. 3. et 9. 6.
χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. b 1 Tim. 6. 4.
15 σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ
Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα
16 τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. [c]Τὰς δὲ βεβήλους c 1 Tim. 1. 4. et 4. 7. et 6.
κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προ- 20. Tit. 1. 14. et 3. 9.
17 κόψουσιν ἀσεβείας, [d]καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς d 1 Tim. 1. 20.
γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ
18 Φίλητος, [e]οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχη- e 1 Tim. 6. 21.
σαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι,
19 καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν. [f]ὁ μέν f Joh. 10. 14.
τοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων
τὴν σφραγῖδα ταύτην, Ἔγνω Κύριος τοὺς
ὄντας αὐτοῦ, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ
20 ὀνομάζων τὸ ὄνομα Χριστοῦ· [g]ἐν μεγάλῃ δὲ g Rom. 9. 21.
οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ,
ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς
21 τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. [h]ἐὰν οὖν τις ἐκκα- h Infr. 3. 17.
θάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς
τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ,
Ε′ 22 εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. [i]Τὰς i 1 Cor. 1. 2. 1 Tim. 6. 11.
δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δι-

καιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ
ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς
k 1 Tim. 1. 4. et 4. 7. et 6. 4. Tit. 3. 9. δίας. [k]Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζη
σεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσι μάχ
l 1 Tim. 3. 2. Tit. 1. 9. [l]δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλ
ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνε
m Act. 8. 22. Gal. 6. 1. κακον, [m]ἐν πρᾳότητι παιδεύοντα τοὺς ἀν
διατιθεμένους· μή ποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μ
τάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψ
σιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημέ
νοι ὑπ' αὐτοῦ, εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

n 1 Tim. 4. 1. 2 Pet. 2. 1. et 3. 3. Jud. 18. [n]ΤΟΥΤΟ δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέ
ραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ἔσονται γὰρ
οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες,
ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διά-
βολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προ-
δόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι
o Matt. 7. 15. et 18. 17. Rom. 16. 17. 2 Thess. 3. 6. 1 Tim. 5. 8. supr. 2. 16, 23. Tit. 1. 16. et 3. 10. 2 Joh. 10. μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, [o]ἔχοντες μόρφωσιν εὐσε-
βείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ
τούτους ἀποτρέπου. [p]ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ
ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτεύοντες
p Matt. 23. 14. Tit. 1. 11. τὰ γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγό-
μενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθά-
νοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας
q Exod. 7. 11. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 16. ἐλθεῖν δυνάμενα. [q]ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ
Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι
ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρ-
μένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.
ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια
αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων

ἐγένετο. ʳΣὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ δι- r 1 Tim. 4. 6.
δασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει,
τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ˢτοῖς s Psal. 34. 20. Act. 13. 50. et
διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν 14. 2, 19, 22. 2 Cor. 1. 10.
Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἵους
διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐῤῥύ-
σατο ὁ Κύριος. ᵗκαὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες t Matt. 16. 24. Luc. 24. 26.
εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσον- Joh. 17. 14. Act. 14. 22.
13 ται. Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προ- 1 Thess. 3. 3.
κόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλα-
14 νώμενοι. ᵘΣὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπι- u Supr. 2. 2.
15 στώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ
βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνά-
μενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως
16 τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ˣπᾶσα γραφὴ θεό- x Rom. 15. 4. 2 Pet. 1. 19,
πνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, 20.
πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παι-
17 δείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ
Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξ-
4 ηρτισμένος. ʸΔιαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον y Rom. 1. 9. et 9. 1. 2 Cor.
τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ 1. 23. et 11. 31. Gal. 1. 20.
μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὴν Philipp. 1. 8. 1 Thess. 2. 5.
ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· 1 Tim. 5. 21. et 6. 13.
2 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαί-
ρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν
3 πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ἔσται γὰρ και-
ρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀν-
έξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας
ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθό-
4 μενοι τὴν ἀκοήν· ᶻκαὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας z 1 Tim. 1. 4. et 4. 7.
τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους

a Act. 21. 8. Eph. 4. 11. supr. 1. 8. et 2. 3.

ἐκτραπήσονται. [a]Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακο- 5
πάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν
διακονίαν σου πληροφόρησον. [b]Ἐγὼ γὰρ ἤδη 6
σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως

b Philipp. 1. 23. et 2. 17. 2 Pet. 1. 14.

c 1 Cor. 9. 24, 25. Philip. 3. 14. 1 Tim. 6. 12. Heb. 12. 1.

ἐφέστηκε· [c]τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, 7
τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα·

d 1 Cor. 9. 25. 1 Pet. 5. 4. Jac. 1. 12.

[d]λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέ- 8
φανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτὴς, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ,
ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν
αὐτοῦ.

e Col. 4. 14.

Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. [e]Δη- 9
μᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν 10
αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρή-
σκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν·

f Act. 15. 37. Col. 4. 10. Philem. 24.

[f]Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀνα- 11
λαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὔ-

g Act. 20. 4. Eph. 6. 21. Col. 4. 7. Titus 3. 12.

χρηστος εἰς διακονίαν. [g]Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα 12
εἰς Ἔφεσον. Τὸν φαιλόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν 13
Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ

h 1 Tim. 1. 20.

βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. [h]Ἀλέξαν- 14
δρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο·
ἀποδῴη αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·
ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς 15
ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολο- 16
γίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες
με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη· ὁ δὲ 17
Κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα
δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ
πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος
λέοντος· καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς 18

ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
19 [i]Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν i Act. 18. 2. Rom. 16. 3.
20 Ὀνησιφόρου οἶκον. [k]Ἔραστος ἔμεινεν ἐν supr. 1. 16. k Act. 19. 22.
Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ et 20. 4. et 21. 29.
21 ἀσθενοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλ-
θεῖν.

Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ
Λίνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.
22 ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύμα-
τός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

l 1 Tim. 3. 16. et 6. 3. m Num. 23. 19. Rom. 1. 2. et 16. 25. Eph. 1. 9. et 3. 9. Col. 1. 26. 2 Tim. 1. 9, 10. et 2. 13. 1 Pet. 1. 20. n Act. 20. 24. 2 Cor. 2. 12. et 7. 14. et 8. 6, 16. Gal. 1. 1. et 2. 3. 1 Thess. 2. 4.

1 [l]ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ
2 ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν· [m]ἐπ'
ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευ-
3 δὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, [n]ἐφανέρωσε δὲ

καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι
ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος
o Eph. 1. 2. Col. 1. 2. ἡμῶν Θεοῦ· [o]Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοι- 4
1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2. 1 Pet. 1. 2. νὴν πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆ-
ρος ἡμῶν.
p Act. 14. 23. 2 Tim. 2. 2. [p]Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα 5 A
τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς
κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διετα-
q 1 Tim. 3. 2. ξάμην· [q]εἴ τις ἐστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναι- 6
κὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ
r Lev. 10. 9. Matt. 24. 45. ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. [r]δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκο- 7
1 Cor. 4. 1. Eph. 5. 18. πον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον· μὴ
1 Tim. 3. 3, 15. 1 Pet. 5. 2. αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλή-
s 1 Tim. 3. 2. κτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, [s]ἀλλὰ φιλόξενον, φιλ- 8
άγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ,
t 1 Tim. 1. 10. et 6. 3. 2 Tim. [t]ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ 9
1. 13. et 4. 3. infr. 2. 1. λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ δι-
δασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγον-
u Act. 15. 1. 1 Tim. 1. 6. τας ἐλέγχειν. [u]Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπό- 10 β'
τακτοι ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα
x Matt. 23. 23. 1 Tim. 6. 5. οἱ ἐκ περιτομῆς, [x]οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵ- 11
2 Tim. 3. 6. τινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες
ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέ τις ἐξ 12
αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ
y Esa. 29. 13. Matt. 15. 9. ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. ἡ μαρ- 13
Col. 2. 22. 1 Tim. 1. 4. τυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε
et 4. 7. et 6. 20. αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πί-
z Matt. 15. 11. Luc. 11. 39, στει, [y]μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ 14
41. Act. 10. 15. Rom. 14. ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλή-
14, 20. 1 Cor. 6. 12. et 10. 23, 25. 1 Tim. 4. 3, 4. θειαν. [z]πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· 15

τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθ-
αρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ
16 συνείδησις. [a]Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς a 2 Tim. 3. 5.
δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ Judæ 4.
ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκι-
μοι.
Γ' 2 ΣΥ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ δι-
2 δασκαλίᾳ· πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σε-
μνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ
3 ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· [b]πρεσβύτιδας ὡσαύτως b 1 Tim. 2. 9.
ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, et 5. 13. 1 Pet. 3. 3.
μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκά-
4 λους, ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους
5 εἶναι, φιλοτέκνους, [c]σώφρονας, ἁγνὰς, οἰκου- c Gen. 3. 16.
ροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀν- 1 Cor. 14. 34. Eph. 5. 22. Col. 3. 18.
δράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆ- 1 Tim. 6. 1. 1 Pet. 3. 1.
6 ται. Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σω-
7 φρονεῖν, [d]περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος d 1 Tim. 4. 12.
τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδια- 1 Pet. 5. 3.
8 φθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, [e]λόγον ὑγιῆ, e 1 Tim. 6. 14. 1 Pet. 2. 12,
ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, 15. et 3. 16.
Δ' 9 μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν φαῦλον. [f]Δού- f Eph. 6. 5. Col. 3. 22.
λους, ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶ- 1 Tim. 6. 1, 2. 1 Pet. 2. 18.
10 σιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ
νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυ-
μένους ἀγαθήν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σω-
τῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.
11 [g]Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτή- g 1 Tim. 2. 4. Infr. 3. 4.
12 ριος πᾶσιν ἀνθρώποις, [h]παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα h Eph. 1. 4. Col. 1. 22.
ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς 2 Tim. 1. 9. 1 Joh. 2. 16.
ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς

σιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυ-
ριευόντων, [s] ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰ- 16
κῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων,
οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον.
ἀμήν.
[t] Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγ- 17
γελλε, μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ
πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι
τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπό-
λαυσιν, [u] ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις κα- 18
λοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, [x] ἀπο- 19
θησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ
μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.
[y] Ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, 20
ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ
ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· [z] ἥν τι- 21
νες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχη-
σαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.

s Exod. 33. 20. Deut. 4. 12. Joh. 1. 18. 1 Joh. 4. 12, 20.
t Job. 31. 24. Psal. 62. 11. Marc. 4. 18. et 10. 24. Luc. 8. 14. et 12. 15.
u Luc. 12. 21. Jac. 2. 5.
x Matt. 6. 20. Luc. 12. 18, 33. et 16. 9. supr. ver. 12.
y Supr. 1. 4. et 4. 7. 2 Tim. 1. 14. et 2. 14, 16. Tit. 1. 14. et 3. 9. Apoc. 3. 3.
z 2 Tim. 2. 18.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Η ΠΡΟΣ
ΤΙΜΟΘΕΟΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ 1
θελήματος Θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς

2 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, [a]Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ·
χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ
Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
Α′ 3 [b]Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προ-
γόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει· ὡς ἀδιάλειπτον
ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου
4 νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνη-
μένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ·
5 [c]ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου
πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ
σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπει-
6 σμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. [d]Δι' ἣν αἰτίαν ἀνα-
μιμνήσκω σὲ ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ
Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
7 χειρῶν μου· [e]οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς
πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης
8 καὶ σωφρονισμοῦ. [f]μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ
μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν
δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐ-
9 αγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, [g]τοῦ σώσαντος
ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ
ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ χά-
ριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ
10 χρόνων αἰωνίων, [h]φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ
τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτί-
σαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγ-
11 γελίου, [i]εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστο-
12 λος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν· [k]δι' ἣν αἰτίαν καὶ
ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι. οἶδα
γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός

a Gal. 1. 3. 1 Tim. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.
b Act. 22. 3. et 23. 1. et 24. 14. Rom. 1. 8, 9. Eph. 1. 16. 1 Thess. 1. 2. et 3. 10.
c Act. 16. 1.
d Act. 6. 6. et 8. 17. et 13. 2. et 19. 6. 1 Tim. 4. 14. et 5. 22.
e Rom. 8. 15.
f Act. 21. 33. Rom. 1. 16. Eph. 3. 1. et 4. 1. Col. 4. 18. Philipp. 1. 7. et 4. 14. 1 Tim. 2. 6. infr. 2. 3. Philem. 1, 9, 13.
g Rom. 8. 29. et 9. 11. Eph. 1. 4. et 2. 8. et 3. 11. Tit. 3. 4, 5, 6.
h Esa. 25. 8. Rom. 16. 25. 1 Cor. 15. 54, 55. Eph. 1. 9. et 3. 9. Col. 1. 26. Tit. 1. 2. Heb. 2. 14. 1 Pet. 1. 20.
i Act. 9. 15. et 13. 2. et 22. 21. Eph. 3. 8. Gal. 1. 15. et 2. 8. 1 Tim. 2. 7.
k Eph. 3. 1.

ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην
l Infr. 3. 14. τὴν ἡμέραν. [l]ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων 13
λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ
m 1 Tim. 6. 20. ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [m]τὴν καλὴν πα- 14
ρακαταθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου
n Act. 19. 10. infr. 4. 10, 16. τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. [n]Οἶδας τοῦτο, ὅτι 15 β'
ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν
o Act. 28. 20. Eph. 6. 20. infr. 4. 19. ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. [o]Δῴη ἔλεος 16
ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις
με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπῃ-
σχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σπουδαιό- 17
τερον ἐζήτησέ με καὶ εὗρε· δῴη αὐτῷ ὁ Κύ- 18
ριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλ-
τιον σὺ γινώσκεις.

ΣΥ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι 2
p 1 Tim. 3. 2, &c. Tit. 1. 5, &c. τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [p]καὶ ἃ ἤκουσας παρ' 2
ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου
πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ
q Supr. 1. 8. infr. 4. 5. ἑτέρους διδάξαι. [q]σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς 3 γ'
r 1 Cor. 9. 25. καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ. [r]οὐδεὶς 4
στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πρα-
γματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.
ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ 5
s 1 Cor. 9. 10. νομίμως ἀθλήσῃ. [s]τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ 6
πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει ἃ 7
t 2 Sam. 7. 12. Psal. 132. 11. Esa. 11. 1. Matt. 1. 1, &c. Act. 2. 30. et 13. 23. Rom. 1. 3. λέγω· δῴη γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν
πᾶσι. [t]Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερ- 8
μένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ
u Eph. 3. 1, 13. et 4. 1. Col. 1. 24. et 4. 3, 18. Philipp. 1. 7. supr. 1. 18. τὸ εὐαγγέλιόν μου· [u]ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι 9
δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ

10 Θεοῦ οὐ δέδεται. [x]διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω x Col. 1. 24.
διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας
τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης
11 αἰωνίου. [y]Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπε- y Rom. 6. 5, &c. et 8. 17.
12 θάνομεν, καὶ συζήσομεν· [z]εἰ ὑπομένομεν, καὶ 2 Cor. 4. 10. 1 Pet. 4. 13.
συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρ- z Matt. 10. 33. Marc. 8. 38.
13 νήσεται ἡμᾶς· [a]εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς Luc. 9. 26. et 12. 9. Rom.
μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. 8. 17. 2 Cor. 4. 10. Philipp.
14 [b]Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐν- 3. 10. 1 Pet. 4. 13. a Num. 23. 19.
ώπιον τοῦ Κυρίου, μὴ λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν Rom. 3. 3. et 9. 6.
χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. b 1 Tim. 6. 4.
15 σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ
Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα
16 τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. [c]Τὰς δὲ βεβήλους c 1 Tim. 1. 4. et 4. 7. et 6.
κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προ- 20. Tit. 1. 14. et 3. 9.
17 κόψουσιν ἀσεβείας, [d]καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς d 1 Tim. 1. 20.
γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ
18 Φίλητος, [e]οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχη- e 1 Tim. 6. 21.
σαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι,
19 καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν. [f]ὁ μέν f Joh. 10. 14.
τοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων
τὴν σφραγῖδα ταύτην, Ἔγνω Κύριος τοὺς
ὄντας αὐτοῦ, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ
20 ὀνομάζων τὸ ὄνομα Χριστοῦ· [g]ἐν μεγάλῃ δὲ g Rom. 9. 21.
οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ,
ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς
21 τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. [h]ἐὰν οὖν τις ἐκκα- h Infr. 3. 17.
θάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς
τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ,
22 εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. [i]Τὰς i 1 Cor. 1. 2. 1 Tim. 6. 11.
δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δι-

ἐστι τὴν π
l Infr. 3. 14. τὴν ἡμέραν
λόγων, ὧν
m 1 Tim. 6. 20. ἀγάπῃ τῇ ἐν
ρακαταθήκην
n Act. 19. 10. infr. 4. 10, 16. τοῦ ἐνοικοῦντ
ἀπεστράφησα
o Act. 28. 20. Eph. 6. 20. infr. 4. 19. ἐστι Φύγελλο
ὁ Κύριος τῷ
με ἀνέψυξε,
σχύνθη, ἀλλὰ
τερον ἐζήτησέ
ριος εὑρεῖν ἔλ
ἡμέρᾳ. καὶ ὅσ
τιον σὺ γινώσ
ΣΥ οὖν, τέκ
p 1 Tim. 3. 2, &c. Tit. 1. 5, &c. τῇ ἐν Χριστῷ
ἐμοῦ διὰ πολλ
πιστοῖς ἀνθρώ
q Supr. 1. 8. infr. 4. 5. ἑτέρους διδάξ
r 1 Cor. 9. 25. καλὸς στρατι
στρατευόμενος
γματείαις, ἵνα
ἐὰν δὲ καὶ ἀθλ
s 1 Cor. 9. 10. νομίμως ἀθλή
πρῶτον τῶν
t 2 Sam. 7. 12. Psal. 132. 11. Esa. 11. 1. Matt. 1. 1, &c. Act. 2. 30. et 13. 23. Rom. 1. 3. λέγω· δῴη γ
πᾶσι. [t]Μνημ
μένον ἐκ νεκρ
u Eph. 3. 1, 13. et 4. 1. Col. 1. 24. et 4. 3, 18. Philipp. 1. 7. supr. 1. 18. τὸ εὐαγγέλιόν
δεσμῶν, ὡς

[illegible]

νετο. [r]Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ δι- r 1 Tim. 4. 6.
καλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει,
μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, [s]τοῖς s Psal. 34. 20. Act. 13. 50. et
γμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν 14. 2, 19, 22. 2 Cor. 1. 10.
οχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἵους
μοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐῤῥύ-
ὁ Κύριος. [t]καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες t Matt. 16. 24. Luc. 24. 26.
βῶς ζῇν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσον- Joh. 17. 14. Act. 14. 22.
Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προ- 1 Thess. 3. 3.
σιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλα-
οι. [u]Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπι- u Supr. 2. 2.
, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ
ς τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνά-
σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως
Χριστῷ Ἰησοῦ. [x]πᾶσα γραφὴ θεό- x Rom. 15. 4. 2 Pet. 1. 19,
ς καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, 20.
λεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παι-
ν ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ
θρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξ-
ος. [y]Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον y Rom. 1. 9. et 9. 1. 2 Cor.
ῦ καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ 1. 23. et 11. 31. Gal. 1. 20.
ς κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὴν Philipp. 1. 8. 1 Thess. 2. 5.
ν αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· 1 Tim. 5. 21. et 6. 13.
τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαί-
γξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν
ροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ἔσται γὰρ και-
τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀν-
ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας
πισωρεύσου [illegible] κάλους, κνηθό-
ἀκοήν· [z] [illegible] ἀληθείας z 1 Tim. 1. 4. et 4. 7.
ποστρέψ [illegible]

καιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν
ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρ-
k 1 Tim. 1. 4. et 4. 7. et 6. 4. Tit. 3. 9. δίας. [k]Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητή- 23
σεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσι μάχας·
l 1 Tim. 3. 2. Tit. 1. 9. [l]δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' 24
ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξί-
m Act. 8. 22. Gal. 6. 1. κακον, [m]ἐν πρᾳότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντι- 25
διατιθεμένους· μή ποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς με-
τάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψω- 26
σιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημέ-
νοι ὑπ' αὐτοῦ, εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

n 1 Tim. 4. 1. 2 Pet. 2. 1. et 3. 3. Jud. 18. [n]ΤΟΥΤΟ δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέ- 3
ραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ἔσονται γὰρ 2
οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες,
ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διά- 3
βολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προ- 4
δόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι
o Matt. 7. 15. et 18. 17. Rom. 16. 17. 2 Thess. 3. 6. 1 Tim. 5. 8. supr. 2. 16, 23. Tit. 1. 16. et 3. 10. 2 Joh. 10. μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, [o]ἔχοντες μόρφωσιν εὐσε- 5
βείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ
τούτους ἀποτρέπου. [p]ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ 6
ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτεύοντες
p Matt. 23. 14. Tit. 1. 11. τὰ γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγό-
μενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθά- 7
νοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας
q Exod. 7. 11. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 16. ἐλθεῖν δυνάμενα. [q]ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ 8
Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι
ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρ-
μένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.
ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια 9
αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων

10 ἐγένετο. [r]Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ δι- r 1 Tim. 4. 6.
δασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει,
11 τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, [s]τοῖς s Psal. 34. 20. Act. 13. 50. et
διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν 14. 2, 19, 22. 2 Cor. 1. 10.
Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἵους
διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐῤῥύ-
12 σατο ὁ Κύριος. [t]καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες t Matt. 16. 24. Luc. 24. 26.
εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσον- Joh. 17. 14. Act. 14. 22.
13 ται. Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προ- 1 Thess. 3. 3.
κόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλα-
14 νώμενοι. [u]Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπι- u Supr. 2. 2.
15 στώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ
βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνά-
μενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως
16 τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. [x]πᾶσα γραφὴ θεό- x Rom. 15. 4. 2 Pet. 1. 19,
πνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, 20.
πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παι-
17 δείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ
Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξ-
4 ηρτισμένος. [y]Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον y Rom. 1. 9. et 9. 1. 2 Cor.
τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ 1. 23. et 11. 31. Gal. 1. 20.
μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὴν Philipp. 1. 8. 1 Thess. 2. 5.
ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· 1 Tim. 5. 21. et 6. 13.
2 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαί-
ρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν
3 πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ἔσται γὰρ και-
ρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀν-
έξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας
ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθό-
4 μενοι τὴν ἀκοήν· [z]καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας z 1 Tim. 1. 4. et 4. 7.
τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους

a Act. 21. 8. Eph. 4. 11. supr. 1. 8. et 2. 3.

ἐκτραπήσονται. [a]Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακο- 5
πάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν

b Philipp. 1. 23. et 2. 17. 2 Pet. 1. 14.

διακονίαν σου πληροφόρησον. [b]Ἐγὼ γὰρ ἤδη 6
σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως

c 1 Cor. 9. 24, 25. Philip. 3. 14. 1 Tim. 6. 12. Heb. 12. 1.

ἐφέστηκε· [c]τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, 7
τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα·

d 1 Cor. 9. 25. 1 Pet. 5. 4. Jac. 1. 12.

[d]λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέ- 8
φανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοί,
ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν
αὐτοῦ.

e Col. 4. 14.

Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. [e]Δη- 9
μᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν 10
αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρή-
σκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν·

f Act. 15. 37. Col. 4. 10. Philem. 24.

[f]Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀνα- 11
λαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὔ-

g Act. 20. 4. Eph. 6. 21. Col. 4. 7. Titus 3. 12.

χρηστος εἰς διακονίαν. [g]Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα 12
εἰς Ἔφεσον. Τὸν φαιλόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν 13
Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ

h 1 Tim. 1. 20.

βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. [h]Ἀλέξαν- 14
δρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο·
ἀποδῴη αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·
ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς 15
ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολο- 16
γίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες
με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη· ὁ δὲ 17
Κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα
δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ
πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος
λέοντος· καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς 18

ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
19 [i]Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν
20 Ὀνησιφόρου οἶκον. [k]Ἔραστος ἔμεινεν ἐν
Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ
21 ἀσθενοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλ-
θεῖν.
Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ
Λίνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.
22 ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύμα-
τός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

i Act. 18. 2. Rom. 16. 3. supr. 1. 16.
k Act. 19. 22. et 20. 4. et 21. 29.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

---

1 [l]ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ
2 ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν; [m]ἐπ'
ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευ-
3 δὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, [n]ἐφανέρωσε δὲ

l 1 Tim. 3. 16. et 6. 3.
m Num. 23. 19. Rom. 1. 2. et 16. 25. Eph. 1. 9. et 3. 9. Col. 1. 26. 2 Tim. 1. 9, 10. et 2. 13. 1 Pet. 1. 20.
n Act. 20. 24. 2 Cor. 2. 12. et 7. 14. et 8. 6, 16. Gal. 1. 1. et 2. 3. 1 Thess. 2. 4.

καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι
ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος
o Eph. 1. 2. Col. 1. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2. 1 Pet. 1. 2. ἡμῶν Θεοῦ· [o]Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοι- 4
νὴν πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆ-
ρος ἡμῶν.
p Act. 14. 23. 2 Tim. 2. 2. [p]Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα 5 A
τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς
κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοὶ διετα-
q 1 Tim. 3. 2. ξάμην· [q]εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναι- 6
κὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ
r Lev. 10. 9. Matt. 24. 45. 1 Cor. 4. 1. Eph. 5. 18. 1 Tim. 3. 3, 15. 1 Pet. 5. 2. ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. [r]δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκο- 7
πον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον· μὴ
αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλή-
s 1 Tim. 3. 2. κτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, [s]ἀλλὰ φιλόξενον, φιλ- 8
άγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ,
t 1 Tim. 1. 10. et 6. 3. 2 Tim. 1. 13. et 4. 3. infr. 2. 1. [t]ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ 9
λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ δι-
δασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγον-
u Act. 15. 1. 1 Tim. 1. 6. τας ἐλέγχειν. [u]Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπό- 10 B
τακτοι ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα
x Matt. 23. 23. 1 Tim. 6. 5. 2 Tim. 3. 6. οἱ ἐκ περιτομῆς, [x]οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵ- 11
τινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες
ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέ τις ἐξ 12
αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ
y Esa. 29. 13. Matt. 15. 9. Col. 2. 22. 1 Tim. 1. 4. et 4. 7. et 6. 20. ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. ἡ μαρ- 13
τυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε
αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πί-
z Matt. 15. 11. Luc. 11. 39, 41. Act. 10. 15. Rom. 14. 14, 20. 1 Cor. 6. 12. et 10. 23, 25. 1 Tim. 4. 3, 4. στει, [y]μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ 14
ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλή-
θειαν. [z]πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· 15

τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθ-
αρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ
16 συνείδησις. [a]Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς a 2 Tim. 3. 5. Judæ 4.
δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ
ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκι-
μοι.

2 ΣΥ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ δι-
2 δασκαλίᾳ· πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σε-
μνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ
3 ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· [b]πρεσβύτιδας ὡσαύτως b 1 Tim. 2. 9. et 5. 13.
ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, 1 Pet. 3. 3.
μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκά-
4 λους, ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους
5 εἶναι, φιλοτέκνους, [c]σώφρονας, ἁγνὰς, οἰκου- c Gen. 3. 16. 1 Cor. 14. 34.
ροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀν- Eph. 5. 22. Col. 3. 18.
δράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆ- 1 Tim. 6. 1. 1 Pet. 3. 1.
6 ται. Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σω-
7 φρονεῖν, [d]περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος d 1 Tim. 4. 12. 1 Pet. 5. 3.
τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδια-
8 φθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, [e]λόγον ὑγιῆ, e 1 Tim. 5. 14. 1 Pet. 2. 12,
ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, 15. et 3. 16.
9 μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν φαῦλον. [f]Δού- f Eph. 6. 5. Col. 3. 22.
λους, ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶ- 1 Tim. 6. 1, 2. 1 Pet. 2. 18.
10 σιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ
νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυ-
μένους ἀγαθήν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σω-
τῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

11 [g]Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτή- g 1 Tim. 2. 4. infr. 3. 4.
12 ριος πᾶσιν ἀνθρώποις, [h]παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα h Eph. 1. 4. Col. 1. 22.
ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς 2 Tim. 1. 9. 1 Joh. 2. 16.
ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς

σιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυ-
s Exod. 33. 20. Deut. 4. 12. Joh. 1. 18. 1 Joh. 4. 12, 10.
ριευόντων, [s] ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰ- 16
κῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων,
οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον.
ἀμήν.
t Job. 31. 24. Psal. 62. 11. Marc. 4. 18. et 10. 24. Luc. 8. 14. et 12. 15.
[t] Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγ- 17
γελλε, μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ
πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι
τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπό-
u Luc. 12. 21. Jac. 2. 5. x Matt. 6. 20. Luc. 12. 18, 33. et 16. 9. supr. ver. 12.
λαυσιν, [u] ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις κα- 18
λοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, [x] ἀπο- 19
θησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ
μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.
y Supr. 1. 4. et 4. 7. 2 Tim. 1. 14. et 2. 14, 16. Tit. 1. 14. et 3. 9. Apoc. 3. 3. z 2 Tim. 2. 18.
[y] Ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, 20
ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ
ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· [z] ἥν τι- 21
νες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχη-
σαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ 1
θελήματος Θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς

2 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, [a]Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ·
χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ
Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
Α′ 3 [b]Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προ-
γόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει· ὡς ἀδιάλειπτον
ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου
4 νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνη-
μένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ·
5 [c]ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου
πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ
σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπει-
6 σμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. [d]Δι' ἣν αἰτίαν ἀνα-
μιμνήσκω σὲ ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ
Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
7 χειρῶν μου· [e]οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς
πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης
8 καὶ σωφρονισμοῦ. [f]μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ
μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν
δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐ-
9 αγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, [g]τοῦ σώσαντος
ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ
ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ χά-
ριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ
10 χρόνων αἰωνίων, [h]φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ
τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτί-
σαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγ-
11 γελίου, [i]εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστο-
12 λος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν· [k]δι' ἣν αἰτίαν καὶ
ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι. οἶδα
γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός

a Gal. 1. 3. 1 Tim. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.
b Act. 22. 3. et 23. 1. et 24. 14. Rom. 1. 8, 9. Eph. 1. 16. 1 Thess. 1. 2. et 3. 10.
c Act. 16. 1.
d Act. 6. 6. et 8. 17. et 13. 2. et 19. 6. 1 Tim. 4. 14. et 5. 22.
e Rom. 8. 15.
f Act. 21. 33. Rom. 1. 16. Eph. 3. 1. et 4. 1. Col. 4. 18. Philipp. 1. 7. et 4. 14. 1 Tim. 2. 6. infr. 2. 3. Philem. 1, 9, 13.
g Rom. 8. 29. et 9. 11. Eph. 1. 4. et 2. 8. et 3. 11. Tit. 3. 4, 5, 6.
h Esa. 25. 8. Rom. 16. 25. 1 Cor. 15. 54, 55. Eph. 1. 9. et 3. 9. Col. 1. 26. Tit. 1. 2. Heb. 2. 14. 1 Pet. 1. 20.
i Act. 9. 15. et 13. 2. et 22. 21. Eph. 3. 8. Gal. 1. 15. et 2. 8. 1 Tim. 2. 7.
k Eph. 3. 1.

ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην
l Infr. 3. 14. τὴν ἡμέραν. [l]ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων 13
λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ
m 1 Tim. 6. 20. ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [m]τὴν καλὴν πα- 14
ρακαταθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου
n Act. 19. 10. infr. 4. 10, 16. τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. [n]Οἶδας τοῦτο, ὅτι 15 Β'
ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν
o Act. 28. 20. Eph. 6. 20. infr. 4. 19. ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. [o]Δῴη ἔλεος 16
ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις
με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπῃ-
σχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σπουδαιό- 17
τερον ἐζήτησέ με καὶ εὗρε· δῴη αὐτῷ ὁ Κύ- 18
ριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλ-
τιον σὺ γινώσκεις.

ΣΥ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι 2
p 1 Tim. 3. 2, &c. Tit. 1. 5, &c. τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· [p]καὶ ἃ ἤκουσας παρ' 2
ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου
πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ
q Supr. 1. 8. infr. 4. 5. ἑτέρους διδάξαι. [q]σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς 3 Γ'
r 1 Cor. 9. 25. καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ. [r]οὐδεὶς 4
στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πρα-
γματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.
ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ 5
s 1 Cor. 9. 10. νομίμως ἀθλήσῃ. [s]τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ 6
πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει ἃ 7
t 2 Sam. 7. 12. Psal. 132. 11. Esa. 11. 1. λέγω· δῴη γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν
Matt. 1. 1, &c. Act. 2. 30. et 13. 23. Rom. 1. 3. πᾶσι. [t]Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερ- 8
μένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβίδ, κατὰ
u Eph. 3. 1, 13. et 4. 1. Col. 1. 24. et 4. 3, 18. Philipp. 1. 7. supr. 1. 18. τὸ εὐαγγέλιόν μου· [u]ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι 9
δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ

10 Θεοῦ οὐ δέδεται. [x]διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω x Col. 1. 24.
διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας
τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης
Δ' 11 αἰωνίου. [y]Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπε- y Rom. 6. 5, &c. et 8. 17.
12 θάνομεν, καὶ συζήσομεν· [z]εἰ ὑπομένομεν, καὶ 2 Cor. 4. 10. 1 Pet. 4. 13.
συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρ- z Matt. 10. 33. Marc. 8. 38.
13 νήσεται ἡμᾶς· [a]εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς Luc. 9. 26. et 12. 9. Rom.
μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. 8. 17. 2 Cor. 4. 10. Philipp. 3. 10. 1 Pet.
14 [b]Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐν- 4. 13.
ώπιον τοῦ Κυρίου, μὴ λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν a Num. 23. 19. Rom. 3. 3. et 9. 6.
χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. b 1 Tim. 6. 4.
15 σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ
Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα
16 τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. [c]Τὰς δὲ βεβήλους c 1 Tim. 1. 4. et 4. 7. et 6.
κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προ- 20. Tit. 1. 14. et 3. 9.
17 κόψουσιν ἀσεβείας, [d]καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς d 1 Tim. 1. 20.
γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ
18 Φίλητος, [e]οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχη- e 1 Tim. 6. 21.
σαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι,
19 καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν. [f]ὁ μέν f Joh. 10. 14.
τοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων
τὴν σφραγῖδα ταύτην, Ἔγνω Κύριος τοὺς
ὄντας αὐτοῦ, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ
20 ὀνομάζων τὸ ὄνομα Χριστοῦ· [g]ἐν μεγάλῃ δὲ g Rom. 9. 21.
οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ,
ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς
21 τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. [h]ἐὰν οὖν τις ἐκκα- h Infr. 3. 17.
θάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς
τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ,
22 εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. [i]Τὰς i 1 Cor. 1. 2. 1 Tim. 6. 11.
δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δι-

καιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν
ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρ-
δίας. [k]Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητή- 23
σεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσι μάχας·
[l]δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' 24
ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξί-
κακον, [m]ἐν πρᾳότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντι- 25
διατιθεμένους· μή ποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς με-
τάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψω- 26
σιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημέ-
νοι ὑπ' αὐτοῦ, εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

k 1 Tim. 1. 4. et 4. 7. et 6. 4. Tit. 3. 9.
l 1 Tim. 3. 2. Tit. 1. 9.
m Act. 8. 22. Gal. 6. 1.

[n]ΤΟΥΤΟ δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέ- 3
ραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ἔσονται γὰρ 2
οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες,
ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διά- 3
βολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προ- 4
δόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι
μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, [o]ἔχοντες μόρφωσιν εὐσε- 5
βείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ
τούτους ἀποτρέπου. [p]ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ 6
ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτεύοντες
τὰ γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγό-
μενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθά- 7
νοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας
ἐλθεῖν δυνάμενα. [q]ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ 8
Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι
ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρ-
μένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.
ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια 9
αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων

n 1 Tim. 4. 1. 2 Pet. 2. 1. et 3. 3. Jud. 18.
o Matt. 7. 15. et 18. 17. Rom. 16. 17. 2 Thess. 3. 6. 1 Tim. 5. 8. supr. 2. 16, 23. Tit. 1. 16. et 3. 10. 2 Joh. 10.
p Matt. 23. 14. Tit. 1. 11.
q Exod. 7. 11. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 16.

10 ἐγένετο. [r] Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ δι- r 1 Tim. 4. 6.
δασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει,
11 τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, [s] τοῖς s Psal. 34. 20. Act. 13. 50. et
διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν 14. 2, 19, 22. 2 Cor. 1. 10.
Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἵους
διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐῤῥύ-
12 σατο ὁ Κύριος. [t] καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες t Matt. 16. 24. Luc. 24. 26.
εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσον- Joh. 17. 14. Act. 14. 22.
13 ται. Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προ- 1 Thess. 3. 3.
κόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλα-
14 νώμενοι. [u] Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπι- u Supr. 2. 2.
15 στώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ
βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνά-
μενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως
16 τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. [x] πᾶσα γραφὴ θεό- x Rom. 15. 4. 2 Pet. 1. 19, 20.
πνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν,
πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παι-
17 δείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ
Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξ-
4 ηρτισμένος. [y] Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον y Rom. 1. 9. et 9. 1. 2 Cor.
τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ 1. 23. et 11. 31. Gal. 1. 20.
μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὴν Philipp. 1. 8. 1 Thess. 2. 5.
ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· 1 Tim. 5. 21. et 6. 13.
2 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαί-
ρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν
3 πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ἔσται γὰρ και-
ρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀν-
έξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας
ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθό-
4 μενοι τὴν ἀκοήν· [z] καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας z 1 Tim. 1. 4. et 4. 7.
τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους

a Act. 21. 8. Eph. 4. 11. supr. 1. 8. et 2. 3.
b Philipp. 1. 23. et 2. 17. 2 Pet. 1. 14.
c 1 Cor. 9. 24, 25. Philip. 3. 14. 1 Tim. 6. 12. Heb. 12. 1.
d 1 Cor. 9. 25. 1 Pet. 5. 4. Jac. 1. 12.

ἐκτραπήσονται. [a]Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακο- 5
πάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν
διακονίαν σου πληροφόρησον. [b]Ἐγὼ γὰρ ἤδη 6
σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως
ἐφέστηκε· [c]τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, 7
τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα·
[d]λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέ- 8
φανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτὴς, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ,
ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν
αὐτοῦ.

e Col. 4. 14.
f Act. 15. 37. Col. 4. 10. Philem. 24.
g Act. 20. 4. Eph. 6. 21. Col. 4. 7. Titus 3. 12.
h 1 Tim. 1. 20.

Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. [e]Δη- 9
μᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν 10
αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρή-
σκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν·
[f]Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ᾽ ἐμοῦ. Μάρκον ἀνα- 11
λαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὔ-
χρηστος εἰς διακονίαν. [g]Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα 12
εἰς Ἔφεσον. Τὸν φαιλόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν 13
Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ
βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. [h]Ἀλέξαν- 14
δρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο·
ἀποδῴη αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·
ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς 15
ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολο- 16
γίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες
με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη· ὁ δὲ 17
Κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα
δι᾽ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ
πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος
λέοντος· καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς 18

ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
19 [i]Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν
20 Ὀνησιφόρου οἶκον. [k]Ἔραστος ἔμεινεν ἐν
Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ
21 ἀσθενοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλ-
θεῖν.

i Act. 18. 2. Rom. 16. 3. supr. 1. 16.
k Act. 19. 22. et 20. 4. et 21. 29.

Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ
Λίνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.
22 ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύμα-
τός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 [l]ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ
2 ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, [m]ἐπ'
ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευ-
3 δὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, [n]ἐφανέρωσε δὲ

l 1 Tim. 3. 16. et 6. 3.
m Num. 23. 19. Rom. 1. 2. et 16. 25. Eph. 1. 9. et 3. 9. Col. 1. 26. 2 Tim. 1. 9, 10. et 2. 13. 1 Pet. 1. 20.
n Act. 20. 24. 2 Cor. 2. 12. et 7. 14. et 8. 6, 16. Gal. 1. 1. et 2. 3. 1 Thess. 2. 4.

καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι
ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος
o Eph. 1. 2. Col. 1. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2. 1 Pet. 1. 2. ἡμῶν Θεοῦ· [o]Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοι- 4
νὴν πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆ-
ρος ἡμῶν.
p Act. 14. 23. 2 Tim. 2. 2. [p]Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα 5 A
τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς
κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διετα-
q 1 Tim. 3. 2. ξάμην· [q]εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναι- 6
κὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ
r Lev. 10. 9. Matt. 24. 45. 1 Cor. 4. 1. Eph. 5. 18. 1 Tim. 3. 3, 15. 1 Pet. 5. 2. ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. [r]δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκο- 7
πον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον· μὴ
αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλή-
s 1 Tim. 3. 2. κτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, [s]ἀλλὰ φιλόξενον, φιλ- 8
άγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ,
t 1 Tim. 1. 10. et 6. 3. 2 Tim. 1. 13. et 4. 3. infr. 2. 1. [t]ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ 9
λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ δι-
δασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγον-
u Act. 15. 1. 1 Tim. 1. 6. τας ἐλέγχειν. [u]Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπό- 10 B
τακτοι ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα
x Matt. 23. 23. 1 Tim. 6. 5. 2 Tim. 3. 6. οἱ ἐκ περιτομῆς, [x]οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵ- 11
τινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες
ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέ τις ἐξ 12
αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ
y Esa. 29. 13. Matt. 15. 9. Col. 2. 22. 1 Tim. 1. 4. et 4. 7. et 6. 20. ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. ἡ μαρ- 13
τυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε
αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πί-
z Matt. 15. 11. Luc. 11. 39, 41. Act. 10. 15. Rom. 14. 14, 20. 1 Cor. 6. 12. et 10. 23, 25. 1 Tim. 4. 3, 4. στει, [y]μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ 14
ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλή-
θειαν. [z]πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· 15

τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθ-
αρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ
16 συνείδησις. [a]Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς a 2 Tim. 3. 5. Judæ 4.
δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ
ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκι-
μοι.

2 ΣΥ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ δι-
2 δασκαλίᾳ· πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σε-
μνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ
3 ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· [b]πρεσβύτιδας ὡσαύτως b 1 Tim. 2. 9. et 5. 13.
ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, 1 Pet. 3. 3.
μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκά-
4 λους, ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους
5 εἶναι, φιλοτέκνους, [c]σώφρονας, ἁγνὰς, οἰκου- c Gen. 3. 16. 1 Cor. 14. 34.
ροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀν- Eph. 5. 22. Col. 3. 18.
δράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆ- 1 Tim. 6. 1. 1 Pet. 3. 1.
6 ται. Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σω-
7 φρονεῖν, [d]περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος d 1 Tim. 4. 12. 1 Pet. 5. 3.
τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδια-
8 φθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, [e]λόγον ὑγιῆ, e 1 Tim. 5. 14. 1 Pet. 2. 12,
ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, 15. et 3. 16.
9 μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν φαῦλον. [f]Δού- f Eph. 6. 5. Col. 3. 22.
λους, ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶ- 1 Tim. 6. 1, 2. 1 Pet. 2. 18.
10 σιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ
νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυ-
μένους ἀγαθήν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σω-
τῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.
11 [g]Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτή- g 1 Tim. 2. 4. Infr. 3. 4.
12 ριος πᾶσιν ἀνθρώποις, [h]παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα h Eph. 1. 4. Col. 1. 22.
ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς 2 Tim. 1. 9. 1 Joh. 2. 16.
ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς

i 1 Cor. 1. 7. Philipp. 3. 20. ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· [i]προσδεχόμενοι τὴν 13
μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης
τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
k Exod. 19. 5. Eph. 2. 10. et 5. 2. Gal. 1. 4. et 2. 20. Heb. 9. 14. Χριστοῦ· [k]ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα 14
λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ
καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν
l 1 Cor. 16. 11. 1 Tim. 4. 12. καλῶν ἔργων. [l]Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει 15
καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου
περιφρονείτω.

m Rom. 13. 1, &c. 1 Pet. 2. 13. [m]ΥΠΟΜΙΜΝΗΣΚΕ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξ- 3
ουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν
n Philip. 4. 5. 2 Tim. 2. 24, 25. ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, [n]μηδένα βλα- 2
σφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐν-
δεικνυμένους πρᾳότητα πρὸς πάντας ἀνθρώ-
o 1 Cor. 6. 11. Eph. 2. 1, &c. et 5. 8. Col. 3. 7. 1 Pet. 4. 3. πους. [o]Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, 3
ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις
καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ
διάγοντες, στυγητοὶ, μισοῦντες ἀλλήλους·
p Supr. 2. 11. [p]ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπ- 4
q Joh. 3. 3, 5. Act. 15. 11. Rom. 3. 20, 28. et 4. 2, 6. et 9. 11. et 11. 6. Eph. 1. 4. et 2. 4, 9. et 5. 26. Gal. 2. 16. 2 Tim. 1. 9. εφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, [q]οὐκ ἐξ ἔργων 5
τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ
κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον, ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λου-
τροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως πνεύ-
r Ezech. 36. 25. Joel. 2. 28. Act. 2. 33. Rom. 5. 5. ματος ἁγίου, [r]οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, 6
s Rom. 8. 23, 24. διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, [s]ἵνα 7
δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι
γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς 8
ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβε-
βαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προ-
ΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ· ταῦτά
ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις.

9 [t] μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις t 1 Tim. 1. 4. et 4. 7. et 6.
καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀν- 20. 2 Tim. 2. 23. supr. 1.
ϛ' 10 ωφελεῖς καὶ μάταιοι. [u] Αἱρετικὸν ἄνθρωπον 14. u Matt. 18. 17.
μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, Rom. 16. 17. 2 Thess. 3. 6.
11 εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρ- 2 Tim. 3. 5. 2 Joh. 10.
τάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος.
12 [x] Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ Τυχι- x Act. 20. 4. Eph. 6. 21.
κὸν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπο- Col. 4. 6. 2 Tim. 4. 12.
13 λιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. [y] Ζηνᾶν y Act. 18. 24. 1 Cor. 1. 12.
τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμ-
14 ψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. μανθανέτωσαν
δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι
εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρ-
15 ποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες·
ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ
χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 [z] ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τι- z Eph. 3. 1. et 4. 1. 2 Tim.
μόθεος ὁ ἀδελφὸς, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ 1. 8.

a Rom. 16. 5. 1 Cor. 16. 19. Col. 4. 15, 17. Philipp. 2. 25.

συνεργῷ ἡμῶν, [a]καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ 2
Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ'
οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 3
ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

b 1 Thess. 1. 2. 2 Thess. 1. 3.

[b]Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνείαν 4
σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,

c Eph. 1. 15. Col. 1. 4.

[c]ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν 5
ἔχεις πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας
τοὺς ἁγίους· ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς 6
σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς
ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. χα- 7
ρὰν γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ
τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων

d 1 Thess. 2. 6.

ἀναπέπαυται διὰ σοῦ ἀδελφέ. [d]Διὸ πολλὴν 8
ἐν Χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ
ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ· 9
τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ

e 1 Cor. 4. 15. Gal. 4. 19. Col. 4. 9.

δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ· [e]παρακαλῶ σε περὶ 10
τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς
μου, Ὀνήσιμον, τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ 11
δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα· σὺ 12
δὲ αὐτὸν, τουτέστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσ-
λαβοῦ. Ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν 13
κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς

f 2 Cor. 9. 7.

δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· [f]χωρὶς δὲ τῆς σῆς 14
γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς
κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ
ἑκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς 15
ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· οὐκέτι ὡς 16
δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπη-

τὸν, μάλιστα ἐμοὶ, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ
17 ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ; εἰ οὖν ἐμὲ ἔχεις κοι-
18 νωνὸν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. Εἰ δέ τι
ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει.
19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀπο-
τίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι
20 προσοφείλεις. Ναὶ ἀδελφὲ, ἐγώ σου ὀναίμην
ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν
21 Κυρίῳ. [g]Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά g 2 Cor. 7. 16.
σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις.
22 [h]Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω h 2 Cor. 1. 11. Philipp. 1. 25.
γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθή- et 2. 24. Heb. 13. 2.
23 σομαι ὑμῖν. [i]Ἀσπάζονταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ i Col. 1. 7. et 4. 12.
συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Μάρ-
24 κος, [k]Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνερ- k Act. 12. 12, 25. et 15. 37.
25 γοί μου. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ et 19. 29. et 20. 4. et 27. 2.
Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν. Col. 4. 10, 14. 2 Tim. 4. 10,
Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ 11. 1 Pet. 5. 13.
Ὀνησίμου οἰκέτου.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 [l]ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ l Num. 12. 6, 8.
Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφή-
ταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλά-

λησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, [m] ὃν ἔθηκε κληρονόμον 2
πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, [n] ὃς 3
ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς
ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ
ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθα-
ρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκά-
θισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς,
[o] τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, 4
ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμη-
κεν ὄνομα. [p] Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέ- 5
λων, Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά
σε; καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα,
καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; [q] ὅταν δὲ πάλιν 6
εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην,
λέγει, Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες
ἄγγελοι Θεοῦ. [r] Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους 7
λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύ-
ματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλό-
γα· [s] πρὸς δὲ τὸν υἱὸν, Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεὸς, 8
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος
ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. [t] ἠγάπησας δι- 9
καιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο
ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλ-
λιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. [u] Καὶ σὺ 10
κατ' ἀρχὰς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ
ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. [x] αὐ- 11
τοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες
ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περι- 12
βόλαιον ἑλίξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ
δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι.
[y] Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, Κά- 13

m Psal. 2. 8. Matt. 21. 38. Joh. 1. 3. Eph. 1. 10. et 3. 9. Gal. 4. 4. Col. 1. 16.
n Psal. 110. 1. Sap. 7. 26. Joh. 1. 4. et 14. 9. 2 Cor. 4. 4. Col. 1. 15, 17. Philip. 2. 6. infr. 8. 1. et 9. 12, &c. et 12. 2. Apoc. 4. 11.
o Eph. 1. 21. Philip. 2. 9, 10.
p 2 Sam. 7. 14. 1 Par. 22. 10. et 28. 6. Psal. 2. 7. Act. 13. 33. infr. 5. 5.
q Psal. 97. 8. Rom. 8. 29. Col. 1. 18.
r Psal. 104. 4.
s Psal. 45. 7.
t Act. 10. 38.
u Psal. 102. 26.
x Esa. 51. 6. 2 Pet. 3. 7, 10.
y Psal. 110. 1. Matt. 22. 44. Marc. 12. 36. Luc. 20. 42. Act. 2. 34. 1 Cor. 15. 25. Ephes. 1. 20. Infr. 10. 1, 2. et 12. 2.

θου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς
14 σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; [z]οὐχὶ πάντες [z] Psal. 34. 8. et 91. 11.
εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀπο-
στελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν
2 σωτηρίαν; Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς
προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μή ποτε παραῤῥυ-
2 ῶμεν. [a]εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος [a] Deut. 27. 26. Act. 7. 38, 53. Gal. 3. 19.
ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ πα-
3 ρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν· [b]πῶς [b] Matt. 4. 17. Marc. 1. 14. Infr. 12. 25.
ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες
σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι
διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς
4 ἐβεβαιώθη, [c]συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ [c] Marc. 16. 20. Act. 2. 22. et
σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνά- 14. 3. et 19. 11. 1 Cor. 12. 4, 7,
μεσι, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ 11.
τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

5 [d]Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην [d] Supr. 1. 2, 4, 8. Infr. 6. 5.
6 τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν· [e]διεμαρ- 2 Pet. 3. 13. [e] Psal. 8. 5. et
τύρατο δέ που τὶς λέγων, Τί ἐστιν ἄνθρωπος, 144. 3.
ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι
7 ἐπισκέπτῃ αὐτόν; ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ
τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνω-
σας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα
8 τῶν χειρῶν σου· [f]πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω [f] Psal. 8. 7. Matt. 28. 18.
τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι 1 Cor. 15. 25, 27. Eph. 1. 22.
αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπό-
τακτον· νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα
9 ὑποτεταγμένα. [g]τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέ- [g] Act. 2. 33. Philip. 2. 7, 8.
λους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ
πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφα-
νωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύ-

σηται θανάτου. [h]Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ δι' ὃν 10
τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς
εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτη-
ρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. [i]ὅ τε 11
γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάν-
τες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς
αὐτοὺς καλεῖν [k]λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά 12
σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας
ὑμνήσω σε. καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποι-
θὼς ἐπ' αὐτῷ. [l]Καὶ πάλιν, Ἰδοὺ ἐγὼ, καὶ τὰ 13
παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. [m]ἐπεὶ οὖν τὰ 14
παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ
αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα
διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος
ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν διάβολον,
[n]καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου 15
διὰ παντὸς τοῦ ζῇν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας.
οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ 16
σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. [o]ὅθεν 17
ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιω-
θῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιε-
ρεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι
τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. [p]ἐν ᾧ γὰρ πέπον- 18
θεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς πειραζο-
μένοις βοηθῆσαι.

3
[q]ΟΘΕΝ ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρα-
νίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ
ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Χριστὸν Ἰη-
σοῦν· [r]πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς 2
καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. [s]Πλείονος 3
γὰρ δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, καθ'

h Luc. 24. 26, 46. Act. 3. 15. et 5. 31. Rom. 11. 36. Philip. 2. 9. infr. 5. 9. et 12. 2.
i Act. 17. 26. infr. 10. 10, 14.
k Psal. 22. 23, 26.
l 2 Sam. 22. 3. Psal. 18. 3. Esa. 8. 18. Joh. 10. 29. et 17. 6, 9, 11, 12.
m Esa. 25. 8. Ose. 13. 14. Joh. 1. 14. 1 Cor. 15. 54, 55. Philip. 2. 7. 2 Tim. 1. 10.
n Luc. 1. 74. Rom. 8. 15.
o Philip. 2. 7. infr. 4. 15. et 5. 2.
p Infr. 4. 15, 16.
q Rom. 15. 8. Philip. 3. 14. infr. 4. 14. et 6. 20. et 8. 1. et 9. 11.
r Num. 12. 7. infr. ver. 5.
s Zach. 6. 12. Matt. 16. 18.

ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατα-
4 σκευάσας αὐτόν· [t] πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευά- t 2 Cor. 5. 17. Eph. 2. 10.
ζεται ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευά-
5 σας, Θεός. [u] καὶ Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ u Deut. 18. 15, 18. supr. v. 2.
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον
6 τῶν λαληθησομένων· [x] Χριστὸς δὲ, ὡς υἱὸς x Matt. 24. 13. 1 Cor. 3. 16. et 6. 19. 2 Cor. 6. 16. Eph. 2. 21, 22. 1 Tim. 3. 15. 1 Pet. 2. 5.
ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάν
περ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπί-
7 δος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. [y] Διὸ, y Psal. 95. 7. Infr. ver. 15. et 4. 7.
καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον
8 ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, [z] μὴ σκλη- z Exod. 17. 2. Num. 20. 13.
ρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παρα-
πικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ
9 ἐν τῇ ἐρήμῳ· οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες
ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου,
10 τεσσαράκοντα ἔτη· διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ
ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
11 αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· [a] ὡς a Num. 14. 21. Deut. 1. 34.
ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς
12 τὴν κατάπαυσίν μου. βλέπετε ἀδελφοὶ, μή-
ποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπι-
στίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος·
13 ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέ-
ραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ
σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας·
14 [b] μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐάν b Rom. 8. 17.
περ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους
15 βεβαίαν κατάσχωμεν· [c] ἐν τῷ λέγεσθαι, Σή- c Supr. ver. 7.
μερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ
σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ πα-
16 ραπικρασμῷ. τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπί-

κραναν, ἀλλ᾽ οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰ-
d Num. 14. 22, 37. et 26. 65. Psal. 106. 26. 1 Cor. 10. 5, &c. Jud. 5. γύπτου διὰ Μωσέως. [d]τίσι δὲ προσώχθισε 17
τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν,
ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; [e]τίσι δὲ 18
e Num. 14. 30. Deut. 1. 34. ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν
αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι; καὶ βλέπομεν 19
ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι᾽ ἀπιστίαν.
Φοβηθῶμεν οὖν μή ποτε καταλειπομένης ἐπαγ- 4
γελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ,
δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. καὶ γάρ ἐσμεν 2
εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ᾽ οὐκ
ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ
συγκεκραμένος τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν.
f Psal. 95. 11. [f]εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πι- 3
στεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ
ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυ-
σίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς
g Gen. 2. 2. Exod. 20. 11. et 31. 17. κόσμου γενηθέντων. [g]Εἴρηκε γάρ που περὶ 4
τῆς ἑβδόμης οὕτω, Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων
αὐτοῦ· καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται 5
εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ἐπεὶ οὖν ἀπολείπε- 6
ται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, καὶ οἱ πρότερον
εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι᾽ ἀπείθειαν·
h Psal. 95. 7. supr. 3. 7, 15. [h]πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δα- 7
βὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς εἴ-
ρηται, Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού-
σητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. εἰ 8
γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ
ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας· ἄρα ἀπο- 9
λείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ὁ 10

γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ
αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ,
11 ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός. Σπουδάσω-
μεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν,
ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς
12 ἀπειθείας. [i]ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ — i Eccl. 12. 11. Esa. 49. 2.
ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν — Jer. 23. 29. 1 Cor. 14. 24.
δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ — 2 Cor. 10. 4, 5. Eph. 6. 17.
ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυε-
λῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν
13 καρδίας· [k]καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώ- — k Psal. 33. 13, 14, 15. et 34.
πιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλι- — 16. et 90. 8. et 139. 11, 12.
σμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν — Eccl. 15. 20.
ὁ λόγος.
14 [l]Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυ- — l Supr. 3. 1. infr. 6. 20. et
θότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ — 7. 26. et 8. 1. et et 9. 11, 24. et
15 Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. [m]Οὐ γὰρ — 10. 23. m Esa. 53. 9.
ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι — Luc. 22. 28. 2 Cor. 5. 21.
ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ — Philipp. 2. 7. supr. 2. 17.
16 πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. [n]προσ- — 1 Pet. 2. 22. 1 Joh. 3. 5.
ερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς — n Rom. 3. 25. Eph. 2. 18. et 3. 12. infr. 10.
χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρω- — 19, &c.
5 μεν, εἰς εὔκαιρον βοήθειαν. [o]πᾶς γὰρ ἀρχιε- — o Supr. 2. 17. infr. 8. 3.
ρεὺς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀν-
θρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, ἵνα
προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρ-
2 τιῶν, [p]μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι — p Supr. 2. 18. et 4. 15. infr.
καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται — 7. 28.
3 ἀσθένειαν· [q]καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς — q Lev. 9. 7. et 16. 3, &c. infr.
περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσ- — 7. 26.
4 φέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. [r]Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις — r Exod. 28. 1. 1 Par. 23. 13. 2 Par. 26, 16, &c.

λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλὰ ὁ καλούμενος ὑπὸ
s Psal. 2. 7. Joh. 8. 54. Act. 13. 33. supr. 1. 5.
τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών. [s]οὕτω καὶ 5
ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχ-
ιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, Υἱός μου
t Psal. 110. 4. infr. 7. 17.
εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· [t]καθὼς καὶ 6
ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ
u Matt. 26. 38, &c. et 27. 46, 50. Marc. 14. 33, 36. et 15. 34, 37. Luc. 22. 42. et 23. 46. Joh. 12. 27. et 17. 1.
τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. [u]Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις 7
τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας
πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου,
μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσεν-
έγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,
x Philip. 2. 6.
[x]καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν 8
y Supr. 2. 10.
ὑπακοήν, [y]καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπα- 9
κούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου·
προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεύς, κατὰ 10
τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερ- 11
μήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς
z 1 Cor. 3. 1, 2, 3. 1 Pet. 2. 2.
ἀκοαῖς. [z]καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκα- 12
λοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ
διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς
τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν
ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς.
a 1 Cor. 3. 2. et 14. 20. Eph. 4. 14.
[a]πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου 13
δικαιοσύνης· νήπιος γάρ ἐστι· τελείων δέ 14
ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ
αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διά-
κρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν 6
τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελει-
ότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον κατα-
βαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ

2 πίστεως ἐπὶ Θεὸν, βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπι-
θέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ
3 κρίματος αἰωνίου. [b] καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάν
4 περ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. [c] Ἀδύνατον γὰρ τοὺς
ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δω-
ρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας
5 πνεύματος ἁγίου, καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ
6 ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ πα-
ραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν,
ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ
7 καὶ παραδειγματίζοντας. γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα
τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν, καὶ
τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ
γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ
8 Θεοῦ· ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους,
ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγὺς, ἧς τὸ τέλος εἰς
9 καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ,
τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ
10 οὕτω λαλοῦμεν. [d] οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς, ἐπι-
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τοῦ κόπου τῆς
ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες.
11 ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐν-
δείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν
12 τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· ἵνα μὴ νωθροὶ γέν-
ησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακρο-
13 θυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. [e] Τῷ
γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ
κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε
14 καθ' ἑαυτοῦ λέγων, Ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογή-
15 σω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· καὶ οὕτω

b Act. 18. 21. 1 Cor. 4. 19. Jac. 4. 15.

c Matt. 12. 31, 45. Infr. 10. 26. 2 Pet. 2. 20. 1 Joh. 4. 10. et 5. 16.

d Prov. 14. 31. Matt. 10. 42. et 25. 40. Marc. 9. 41. Joh. 13. 20. Rom. 3. 4. 1 Thess. 1. 3. 2 Thess. 1. 6, 7.

e Gen. 12. 3. et 17. 4. et 22. 17. Psal. 105. 9. Luc. 1. 73.

f Exod. 22. 11. μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. [f] ἄν- 16
θρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι,
καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βε-
βαίωσιν ὁ ὅρκος· ἐν ᾧ περισσότερον βουλό- 17
μενος ὁ Θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς
ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ,
ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ δύο πραγμάτων 18
ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεὸν,
ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες
κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ἣν ὡς 19
ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ
βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον
g Supr. 3. 1. et 4. 14. infr. τοῦ καταπετάσματος, [g] ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ 20
8. 1. et 9. 11. ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
χισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.
h Gen. 14. 18, &c. [h] ΟΥΤΟΣ γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ βασιλεὺς Σα- 7
λὴμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναν-
τήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς
τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτὸν, ᾧ καὶ 2
δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶ-
τον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης,
ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλὴμ, ὅ ἐστι βασι-
λεὺς εἰρήνης· ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγη- 3
τος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος
ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ,
i Gen. 14. 20. μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. [i] Θεωρεῖτε δὲ 4
πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν
k Num. 18. 21, 26. Deut. ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. [k] καὶ οἱ 5
18. 1. Jos. 14. 4. 2 Par. 31. 5. μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευῒ τὴν ἱερατείαν λαμβά-
νοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν
κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι τοὺς ἀδελφοὺς αὐ-

τῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος
6 Ἀβραάμ· [l]ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐ- l Gen. 14. 20. Rom. 4. 13.
τῶν, δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα Gal. 3. 16.
7 τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε· χωρὶς δὲ πάσης
ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος
8 εὐλογεῖται. καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκον-
τες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυ-
9 ρούμενος ὅτι ζῇ. καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ
Ἀβραὰμ καὶ Λευῒ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδε-
10 κάτωται· [m]ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς m Gen. 14. 20.
11 ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ. [n]Εἰ n Gal. 2. 21. infr. ver. 18,
μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύ- 19.
νης ἦν· ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο·
τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ
ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν
12 τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; μετατιθεμένης γὰρ
τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετά-
13 θεσις γίνεται. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα,
φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσ-
14 έσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ· [o]πρόδηλον γὰρ ὅτι o Esa. 11. 1. Matt. 1. 2, &c.
ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν Luc. 3. 33.
φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε.
15 Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ
κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται
16 ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρ-
κικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκα-
17 ταλύτου· [p]μαρτυρεῖ γὰρ, Ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς p Psal. 110. 4. supr. 5. 6.
18 τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. [q]ἀθέ- q Gal. 4. 9.
τησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς r Joh. 1. 17. Act. 13. 39.
19 διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελὲς, [r]οὐδὲν Rom. 3. 21, 28. et 8. 3.
γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος· ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείτ- Eph. 2. 18. et 3. 12. Gal. 2. 16. supr. 4. 16.

τονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ 20
s Psal. 110. 4. καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας· [s]οἱ μὲν γὰρ 21
χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ
δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς
αὐτὸν, Ὤμοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσε-
ται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν
t Infr. 8. 6. Μελχισεδέκ· [t]κατὰ τοσοῦτον κρείττονος δια- 22
θήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν 23
πλείονές εἰσι γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ
κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν 24
αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν
u Rom. 8. 34. 1 Tim. 2. 5. infr. 9. 24. 1 Joh. 2. 2. ἱερωσύνην· [u]ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς 25
δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ
Θεῷ, πάντοτε ζῶν, εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ
x Rom. 8. 34. supr. 4. 14, 15. infr. 9. 24. 1 Joh. 2. 2. αὐτῶν. [x]τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιε- 26
ρεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος
ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν
y Lev. 9. 7. et 16. 6, 11. supr. 5. 3. infr. 9. 12, 28. et 10. 12. οὐρανῶν γενόμενος· [y]ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν 27
ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ
τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα
τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ,
z Supr. 2. 10. et 5. 1, 2, 9. ἑαυτὸν ἀνενέγκας. [z]ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους 28
καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ
λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον,
υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

a Eph. 1. 20. Col. 3. 1. supr. 1. 3, 13. et 3. 1. et 4. 14. et 6. 20. Infr. 9. 11. et 12. 2. [a]ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, 8
τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν
δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς
b Infr. 9. 8, 11, 24. et 10. 21. οὐρανοῖς, [b]τῶν ἁγίων λειτουργὸς, καὶ τῆς 2
σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ
c Eph. 5. 2. supr. 5. 1. οὐκ ἄνθρωπος. [c]πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ 3

προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται·
ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τὶ καὶ τοῦτον ὃ προσ-
4 ενέγκῃ. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν
ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων
5 κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, [d] οἵτινες ὑποδείγματι [d] Exod. 25. 40. Act. 7. 44.
καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς Col. 2. 17. infr. 10. 1.
κεχρημάτισται Μωσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν
σκηνὴν, Ὅρα γάρ φησι, ποιήσῃς πάντα κατὰ
τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει·
6 [e] νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας, [e] 2 Cor. 3. 6. supr. 7. 22.
ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης,
ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτη-
ΙΑ′ 7 ται. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος,
8 οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. [f] μεμφόμε- [f] Jer. 31. 31, &c.
νος γὰρ αὐτοῖς λέγει, Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται,
λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον
Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην
9 καινήν· οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς
πατράσιν αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου
τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς
Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ δια-
θήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύ-
10 ριος. [g] ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ [g] Jer. 31. 33, &c. Zach. 8.
οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει 8.
Κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐ-
τούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ αὐτοὶ
11 ἔσονταί μοι εἰς λαόν. [h] καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν, [h] Joh. 6. 45,
ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν 65. infr. 10. 16. 1 Joh. 2. 27.
ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν Κύριον·
ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν

i Rom. 11. 27. ἕως μεγάλου αὐτῶν, [i]ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς 12
ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ
τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ἐν 13
τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην·
τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφα-
νισμοῦ.

k Exod. 25. 8. et 36. 8. [k]ΕΙΧΕ μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώ- 9
l Exod. 25. 30. et 26. 1, &c. et 36. 1, &c. Lev. 24. 5, &c. ματα λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν. [l]Σκηνὴ 2
γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία
καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων,
ἥτις λέγεται ἅγια. μετὰ δὲ τὸ δεύτερον κα- 3
ταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων,
m Exod. 16. 33. et 25. 10, 21. et 26. 33. et 34. 29. Num. 17. 10. 1 Reg. 8. 9. 2 Par. 5. 10. [m]χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβω- 4
τὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν
χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάν-
να, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ
n Exod. 25. 18. αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· [n]ὑπεράνω δὲ αὐτῆς 5
Χερουβὶμ δόξης, κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστή-
ριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.
o Num. 28. 3. [o]Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν 6
τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ
p Exod. 30. 10. Lev. 16. 2, 15, 34. infr. ver. 25. ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· [p]εἰς δὲ τὴν 7
δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιε-
ρεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ
q Joh. 14. 6. infr. 10. 19, 20. ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· [q]τοῦτο 8
δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω
πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς
r Act. 13. 39. Gal. 3. 21. πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· [r]ἥτις παρα- 9
βολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ᾽ ὃν
δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμε-
ναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύ-

10 οντα, [s] μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι καὶ s Lev. 11. 2. Num. 19. 7,
διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρ- &c.
κὸς, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.
ΙΒ' 11 [t] Χριστὸς δὲ παραγενόμενος, ἀρχιερεὺς τῶν t Supr. 5. 1. et 4. 14. et 6.
μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τε- 20. et 8. 1.
λειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν
12 οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, [u] οὐδὲ δι' αἵματος u Act. 20. 28. Eph. 1. 7.
τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, Col. 1. 14. infr. 10. 10.
εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρω- 1 Pet. 1. 19. Apoc. 1. 5. et
13 σιν εὑράμενος. [x] εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ 5. 9. x Lev. 16. 14,
τράγων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς 16. Num. 19. 2, 4. infr. 10.
κεκοινωμένους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς 4.
14 καθαρότητα· [y] πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ y Luc. 1. 75. Rom. 6. 13.
Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν Eph. 5. 2. Gal. 1. 4. et
προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ τὴν 2. 20. Tit. 2. 14. supr. 6. 1.
συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ 1 Pet. 1. 19. et 3. 18. et 4. 2. 1 Joh. 1. 7.
15 λατρεύειν Θεῷ ζῶντι; [z] Καὶ διὰ τοῦτο δια- Apoc. 1. 5. z Act. 13. 39.
θήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανάτου Rom. 3. 25. et 5. 6. 1 Tim.
γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ 2. 5. infr. 12. 24. 1 Pet. 3. 18.
πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν
λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονο-
16 μίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη
17 φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· [a] διαθήκη γὰρ ἐπὶ a Gal. 3. 15.
νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ
18 διαθέμενος; ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος
19 ἐγκεκαίνισται. [b] λαληθείσης γὰρ πάσης ἐν- b Exod. 24. 5, 6. Lev. 16. 14,
τολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ 15, 18.
λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων,
μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου,
αὐτό τε τὸ βιβλίον, καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρ-
20 ράντισε [c] λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης c Exod. 24. 8. Matt. 26. 28.

d Exod. 29. 36. Lev. 8. 15, 19. et 16. 14.
ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός· [d]καὶ τὴν 21
σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουρ-
e Lev. 17. 11.
γίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐῤῥάντισε. [e]καὶ σχε- 22
δὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν
νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται
ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα 23
τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι·
αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ
f Rom. 8. 34. supr. 7. 25. 1 Joh. 2. 2.
ταύτας. [f]οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλ- 24
θεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ᾽
εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ
g Exod. 30. 10. Levit. 16. 2, 34. supr. 9. 7.
προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· [g]οὐδ᾽ ἵνα 25
πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιε-
ρεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν
h 1 Cor. 10. 11. Eph. 1. 10. Gal. 4. 4.
αἵματι ἀλλοτρίῳ· [h]ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις 26
παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν δὲ ἅπαξ
ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν ἁμαρ-
τίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ 27
καθ᾽ ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀπο-
i Matt. 26. 28. Rom. 5. 6, 8, 15. et 6. 10. 1 Pet. 3. 18.
θανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· [i]οὕτω καὶ ὁ 28
Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν
ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρ-
τίας ὀφθήσεται, τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις
εἰς σωτηρίαν.

k Col. 2. 17. supr. 8. 5. et 9. 9.
[k]ΣΚΙΑΝ γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων 10
ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμά-
των, κατ᾽ ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς
προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, οὐδέποτε δύ-
ναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ἐπεὶ 2
οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μη-
δεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς

3 λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους; ἀλλ' ἐν αὐ-
4 ταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· [l]ἀδύ- [l] Lev. 16. 14. Num. 19. 4.
νατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν supr. 9. 13.
Γ' 5 ἁμαρτίας. [m]Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον [m] Psal. 40. 7. et 50. 8, &c.
λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, Esa. 1. 11. Jer. 6. 20.
6 σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· ὁλοκαυτώματα καὶ Amos 5. 21.
7 περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας· τότε εἶπον,
Ἰδοὺ ἥκω· ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται
περὶ ἐμοῦ· τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά
8 σου. ἀνώτερον λέγων, Ὅτι θυσίαν καὶ προσ-
φορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας
οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας· αἵτινες κατὰ
9 τὸν νόμον προσφέρονται· τότε εἴρηκεν, Ἰδοὺ
ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου·
ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ·
10 [n]ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν οἱ διὰ τῆς [n] Supr. 9. 12.
προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
11 ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκε καθ'
ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις
προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται
12 περιελεῖν ἁμαρτίας· [o]αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁ- [o] Psal. 110. 1. Act. 2. 34.
μαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς, 1 Cor. 15. 25. Eph. 1. 20.
13 ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδε- Col. 3. 1. supr. 1. 3, 13.
χόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπό- et 8. 1.
14 διον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ
τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
15 Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
16 μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι, [p]Αὕτη ἡ διαθήκη [p] Jer. 31. 31, &c. Rom. 11.
ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας 27. supr. 8. 8.
ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ
καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν

ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν 17
καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.
ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ 18
περὶ ἁμαρτίας.
[q]Ἔχοντες οὖν ἀδελφοὶ, παῤῥησίαν εἰς τὴν 19
εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν 20
ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν,
διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι τῆς σαρ-
κὸς αὐτοῦ, [r]καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ 21
Θεοῦ· [s]προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας 22
ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐῤῥαντισμένοι τὰς
καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· [t]καὶ λε- 23
λουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν
τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς
γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· καὶ κατανοῶμεν ἀλλή- 24
λους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔρ-
γων, [u]μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν 25
ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦν-
τες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγί-
ζουσαν τὴν ἡμέραν. [x]Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρ- 26
τανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν
τῆς ἀληθείας, οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολεί-
πεται θυσία· [y]φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, 27
καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπ-
εναντίους. [z]ἀθετήσας τις νόμον Μωσέως, χω- 28
ρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν
ἀποθνήσκει· [a]πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθή- 29
σεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπα-
τήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγη-
σάμενος ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χά-
ριτος ἐνυβρίσας; [b]οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, 30

q Joh. 10. 9. et 14. 6. Rom. 5. 2. Eph. 2. 13, 18. et 3. 12. supr. 9. 8, 12.
r Supr. 4. 14, 16.
s Ezech. 36. 25. Eph. 3. 12. Jac. 1. 6.
t 1 Cor. 1. 9. 1 Thess. 5. 24. supr. 4. 14.
u Rom. 13. 11. 2 Pet. 3. 9, 11, 14.
x Num. 15. 30. Matt. 12. 31. supr. 6. 4. 2 Pet. 2. 20, 21. 1 Joh. 5. 16.
y Ezech. 36. 5. Sophon. 1. 18. et 3. 8.
z Num. 35. 30. Deut. 17. 6. et 19. 15. Matt. 18. 16. Joh. 8. 17. 2 Cor. 13. 1.
a 1 Cor. 11. 29.
b Deut. 32. 35, 36. Rom. 12. 19.

Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύ-
ριος· καὶ πάλιν, Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐ-
31 τοῦ. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ
32 ζῶντος. [c]Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον c Gal. 3. 4. Philipp. 1. 29, 30. Col. 2. 1.
ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν
33 ὑπεμείνατε παθημάτων· [d]τοῦτο μὲν, ὀνει- d Philip. 1. 7. et 4. 14.
δισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι· τοῦτο
δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γεν-
34 ηθέντες· [e]καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπα- e Matt. 5. 12. et 6. 20. et 19. 21. Luc. 12. 33. Act. 5. 41. et 21. 33. 1 Thess. 2. 14. 1 Tim. 6. 19. Jac. 1. 2.
θήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων
ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες
ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρα-
35 νοῖς καὶ μένουσαν. [f]μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν f Matt. 10. 32.
παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν
36 μεγάλην. [g]ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα g Luc. 21. 19.
τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε
37 τὴν ἐπαγγελίαν. [h]Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, h Habac. 2. 3, 4. Agg. 2. 7. Luc. 18. 8. Rom. 1. 17. Gal. 3. 11. 1 Pet. 1. 6. et 5. 10. 2 Pet. 3. 8.
38 ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ. ὁ δὲ δίκαιος
ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται,
39 οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ
οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πί-
στεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

11 [i]ἜΣΤΙ δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστα- i Rom. 8. 24. 2 Cor. 4. 18.
2 σις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν
ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.
3 [k]Πίστει, νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας k Gen. 1. 1. Psal. 33. 6. Rom. 4. 17. 2 Pet. 3. 5.
ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ
4 βλεπόμενα γεγονέναι. [l]Πίστει, πλείονα θυ- l Gen. 4. 4, 10. Matt. 23. 35. infr. 12. 24.
σίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ,
δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦν-
τος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ δι'

m Gen. 5. 24. Eccl. 44. 16. et 49. 16.

αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. [m]Πίστει, Ἐ- 5
νὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον· καὶ οὐχ
εὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός.
πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται
εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀ- 6
δύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν
προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς

n Gen. 6. 13. Eccl. 44. 17. Rom. 3. 22. Philipp. 3. 9.

ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. [n]Πί- 7
στει, χρηματισθεὶς Νῶε, περὶ τῶν μηδέπω
βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν
εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε
τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης

o Gen. 12. 1, 4. Act. 7. 2.

ἐγένετο κληρονόμος. [o]Πίστει, καλούμενος 8
Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν
ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξ-
ῆλθε μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει, 9
παρῴκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλ-
λοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ
καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγε-

p Supr. 3. 4. Infr. 12. 22. et 13. 14. Apoc. 21. 2.

λίας τῆς αὐτῆς· [p]ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θε- 10
μελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημι-
ουργὸς ὁ Θεός.

q Gen. 17. 19. et 21. 2. Luc. 1. 36. Rom. 4. 19.

[q]Πίστει, καὶ αὐτὴ Σάῤῥα δύναμιν εἰς κατα- 11
βολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλι-
κίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγ-

r Gen. 15. 5. et 22. 17. Rom. 4. 18.

γειλάμενον. [r]διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, 12
καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ
οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ
τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

s Gen. 23. 4. et 47. 9. 1 Par. 29. 15. Psal. 39. 13. et 119. 19. Joh. 8. 53.

[s]Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λα- 13
βόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐ-

τὰς ἰδόντες, καὶ πεισθέντες καὶ ἀσπασάμενοι,
καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί
14 εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες,
15 ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. καὶ εἰ
μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον
16 ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· [t]νυνὶ δὲ κρείττονος t Exod. 3. 6. Matt. 22. 32.
ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ Act. 7. 32.
ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖ-
17 σθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. [u]Πί- u Gen. 22. 2, &c. Eccl. 44.
στει, προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πει- 21.
ραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ
18 τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, [x]πρὸς ὃν ἐλα- x Gen. 21. 12. Rom. 9. 7.
λήθη, Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα· Gal. 3. 29.
19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνα-
τὸς ὁ Θεὸς, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκο-
20 μίσατο. [y]Πίστει, περὶ μελλόντων εὐλόγη- y Gen. 27. 27, 39.
21 σεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. [z]Πί- z Gen. 48. 5, 15, 16, 20. et
στει, Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν 47. 31.
Ἰωσὴφ εὐλόγησε· καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ
22 ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. [a]Πίστει, Ἰωσὴφ a Gen. 50. 24.
τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ
23 ἐνετείλατο. [b]Πίστει, Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη b Exod. 1. 16. et 2. 2, 11.
τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον Act. 7. 20.
ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ
24 διάταγμα τοῦ βασιλέως. [c]Πίστει, Μωσῆς c Exod. 2. 10, 11. Ps. 84. 11.
μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυ-
25 γατρὸς Φαραὼ, μᾶλλον ἑλόμενος συγκακου-
χεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν
26 ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν· μείζονα πλοῦτον ἡγη-
σάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὀνει-

ἐντρεπόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησό-
μεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;
οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ δο- 10
κοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέ-
ρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ.
πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ 11
χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν
εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀπο-
x Esa. 35. 3. δίδωσι δικαιοσύνης. [x] Διὸ τὰς παρειμένας χεῖ- 12 IH
ρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε·
καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, 13
ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.
y Matt. 5. 8. Rom. 12. 18. [y] Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγι- 14
2 Tim. 2. 22. ασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον·
z Deut. 29. 18. Act. 17. 13. [z] ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χά- 15
2 Cor. 6. 1. Gal. 5. 12. ριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύ-
supr. 3. 12. ουσα ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολ-
a Gen. 25. 33. Eph. 5. 3. λοί· [a] μή τις πόρνος, ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς 16
Col. 3. 5. 1 Thess. 4. 3. ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια
b Gen. 27. 34, &c. αὐτοῦ. [b] ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων 17
κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη·
μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ
δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

c Exod. 19. 10, &c. et 20. [c] Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὄρει, 18 IΘ
19. Deut. 5. 22. καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνόφῳ, καὶ σκότῳ,
d Exod. 20. 19. Deut. 5. καὶ θυέλλῃ, [d] καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ 19
5, 24. et 18. 16. ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ
e Exod. 19. 13. προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· [e] οὐκ ἔφερον γὰρ 20
τὸ διαστελλόμενον, Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ
ὄρους, λιθοβοληθήσεται ἢ βολίδι κατατοξευ-
θήσεται· καὶ οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζό- 21

μενον, Μωσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔν-
22 τρομος. [f] ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει, f Gal. 4. 26. Apoc. 3. 12.
καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρα- et 21. 2, 10.
23 νίῳ· καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, [g] πανηγύρει καὶ g Luc. 10. 20.
ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμ-
μένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων· καὶ πνεύμασι
24 δικαίων τετελειωμένων, [h] καὶ διαθήκης νέας h Gen. 4. 10. Exod. 24. 8.
μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ, κρεῖτ- 1 Tim. 2. 5. supr. 8. 6. et
25 τονα λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. [i] Βλέπετε 9. 15. et 10. 22. et 11. 4.
μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐ- 1 Pet. 1. 2. i Supr. 2. 3.
κεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτη- et 10. 28.
σάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς
26 οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· [k] οὗ ἡ k Agg. 2. 7. supr. ver. 19.
φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐπήγ-
γελται λέγων, Ἔτι ἅπαξ, ἐγὼ σείω οὐ μόνον
27 τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. [l] τὸ δὲ, ἔτι l Ps. 102. 27. Matt. 24. 35.
ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, 2 Pet. 3. 10.
ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.
28 [m] διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, m 1 Pet. 2. 5.
ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως
29 τῷ Θεῷ, μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. [n] καὶ n Deut. 4. 24. et 9. 3.
γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. o Rom. 12. 10. Eph. 4. 3.

Κ' 13 [o] Η ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ μενέτω· [p] τῆς φιλο- 1 Pet. 1. 22. et 2. 17. et 3.
2 ξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ 8. et 4. 8. p Gen. 18. 1.
3 ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. [q] μιμνή- et 19. 1. Rom. 12. 13. 1 Pet.
σκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι· τῶν 4. 9. q Matt. 25. 36.
κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώ- Rom. 12. 15. Col. 4. 18.
4 ματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη 1 Pet. 3. 8. r Exod. 23. 8.
ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Deut. 16. 19. et 31. 6, 8.
5 Θεός. [r] ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι 1 Chron. 28. 20. Josu. 1. 5. Prov. 15. 16.
τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, Οὐ μή σε Matt. 6. 25, 34. Philipp. 4. 11. 1 Tim. 6. 6, &c.

s Psal. 56. 5, 12. et 118. 6.

ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· [s]ὥστε θαῤ- 6
ῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ
οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

t Infr. ver. 17.

[t]Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες 7
ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀνα-
θεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμ-
εῖσθε τὴν πίστιν.

Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, 8

u Jer. 29. 8. Matt. 24. 4. Joh. 6. 27. Rom. 14. 17. et 16. 17. Eph. 4. 14. et 5. 6. Col. 2. 8, 16. 2 Thess. 2. 2. 1 Tim. 4. 3. 1 Joh. 4. 1.

καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. [u]διδαχαῖς ποικίλαις καὶ 9
ξέναις μὴ περιφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι
βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν
οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες. [w]Ἔ- 10
χομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχου-

x Exod. 29. 14. Lev. 4. 12, 21. et 6. 30. et 16. 27. Num. 19. 3.

σιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. [x]ὧν 11
γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας
εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ
σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς·

y Joh. 19. 18.

[y]διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου 12
αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε.
τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς πα- 13
ρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες·

z Mich. 2. 10. Philip. 3. 20. supr. 11. 10, 16.

[z]οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ 14
τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. [a]Δι' αὐτοῦ οὖν 15

a Lev. 7. 12. Psal. 50. 23. et 51. 19. Ose. 14. 3. Eph. 5. 20. 1 Pet. 2. 5.

ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ
Θεῷ, τουτέστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. [b]τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοι- 16

b 2 Cor. 9. 12. Philip. 4. 18.

νωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυ-
σίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.

c Ezech. 3. 18. et 33. 2, 8. Philip. 2. 29. 1 Thess. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. supr. ver. 7. 1 Pet. 5. 5.

[c]Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπεί- 17
κετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυ-
χῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα

μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζον-
18 τες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύ-
χεσθε περὶ ἡμῶν· πεποίθαμεν γὰρ, ὅτι κα-
λὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλον-
19 τες ἀναστρέφεσθαι· περισσοτέρως δὲ παρακα-
λῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ
ὑμῖν.

Β′ 20 [d] Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ d Esa. 40. 11. Ezech. 34. 23.
νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν Zach. 9. 11. Joh. 10. 11.
ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Act. 2. 24. 1 Pet. 2. 25. et 5. 4.
21 Ἰησοῦν, [e] καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγα- e 2 Cor. 3. 5. Phillip. 2. 13.
θῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν
ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων. ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ, ἀνέχεσθε τοῦ
λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βρα-
23 χέων ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελ-
φὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ᾽ οὗ, ἐὰν
24 τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς. Ἀσπάσασθε
πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς
ἁγίους· ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.
25 ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας
διὰ Τιμοθέου.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

f Joh. 7. 35. Act. 8. 1, 4. 1 Pet. 1. 1.

[f]ἸΑΚΩΒΟΣ Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ 1 Α΄
δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ δια-
σπορᾷ, χαίρειν.

g Matt. 5. 11, 12. Act. 5. 41. Rom. 5. 3. Heb. 10. 34. 1 Pet. 1. 6.
h Rom. 5. 3. 1 Pet. 1. 7.

[g]Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε ἀδελφοί μου, 2
ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, [h]γι- 3
νώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως
κατεργάζεται ὑπομονήν· ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον 4
τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι,

i Prov. 2. 3. Jer. 29. 12. Matt. 7. 7. et 21. 22. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 23. 1 Joh. 3. 22. et 5. 14.

ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. [i]Εἰ δέ τις ὑμῶν λεί- 5
πεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ
πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθή-
σεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν 6
διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύ-
δωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ.
μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λή- 7
ψεταί τι παρὰ τοῦ Κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, 8
ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

k Job. 14. 2. Psal. 10. 3, 15. et 102. 12. et 103. 15. Eccl. 14. 18. Esa. 40. 6. 1 Cor. 7. 31. infr. 4. 14. 1 Pet. 1. 24. 1 Joh. 2. 17.
l Job. 5. 17. Prov. 3. 11. Matt. 10. 22. et 19. 28, 29. 2 Tim. 4. 8. Heb. 12. 5. 1 Pet. 3. 14. et 5. 4. Apoc. 2. 10. et 3. 19.

Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ 9
ὕψει αὐτοῦ· [k]ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώ- 10
σει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσε-
ται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, 11
καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ
ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐ-
τοῦ ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς
πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. [l]Μακάριος ἀνὴρ 12

ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος
λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγεί-
λατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
13 Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, Ὅτι ἀπὸ τοῦ
Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι
14 κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ
πειράζεται, ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκό-
15 μενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλ-
λαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀπο-
τελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.
16 Μὴ πλανᾶσθε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· [m] πᾶ- m Prov. 2. 6.
17 σα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνω- Esa. 14. 27. et 46. 10.
θέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώ- Malach. 3. 6. Joh. 3. 27. Rom. 11. 29.
των, παρ᾽ ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγή, ἢ τροπῆς ἀπο- 1 Cor. 4. 7.
18 σκίασμα. [n] βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ n Joh. 1. 13. et 3. 3. 1 Cor.
ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν 4. 15. Gal. 4. 19. 1 Pet. 1. 23.
αὐτοῦ κτισμάτων.
19 [o] Ὥστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς o Prov. 17. 27. Eccl. 5. 1, 2.
ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς
20 τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. [p] ὀργὴ γὰρ p Eccl. 7. 10.
ἀνδρὸς, δικαιοσύνην Θεοῦ οὐ κατεργάζεται.
21 [q] Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισ- q Rom. 13. 12. Col. 3. 8.
σείαν κακίας, ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυ- 1 Pet. 2. 1.
τον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς
22 ὑμῶν. [r] Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ r Matt. 7. 21. Luc. 11. 28.
μόνον ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. Rom. 2. 13. 1 Joh. 3. 7.
23 [s] ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιη- s Luc. 6. 47.
τὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσω-
24 πον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατενό-
ησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως
25 ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. [t] ὁ δὲ παρακύψας εἰς t Matt. 5. 19. Joh. 13. 17. infr. 2. 12.

d Exod. 29. 36. Lev. 8. 15, 19. et 16. 14.
ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός· [d]καὶ τὴν 21
σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουρ-
e Lev. 17. 11.
γίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐῤῥάντισε. [e]καὶ σχε- 22
δὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν
νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται
ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα 23
τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι·
αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ
f Rom. 8. 34. supr. 7. 25. 1 Joh. 2. 2.
ταύτας. [f]οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλ- 24
θεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ᾽
εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ
g Exod. 30. 10. Levit. 16. 2, 34. supr. 9. 7.
προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· [g]οὐδ᾽ ἵνα 25
πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιε-
ρεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν
h 1 Cor. 10. 11. Eph. 1. 10. Gal. 4. 4.
αἵματι ἀλλοτρίῳ· [h]ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις 26
παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν δὲ ἅπαξ
ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν ἁμαρ-
τίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ 27
καθ᾽ ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀπο-
i Matt. 26. 28. Rom. 5. 6, 8, 15. et 6. 10. 1 Pet. 3. 18.
θανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· [i]οὕτω καὶ ὁ 28
Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν
ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρ-
τίας ὀφθήσεται, τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις
εἰς σωτηρίαν.

k Col. 2. 17. supr. 8. 5. et 9. 9.
[k]ΣΚΙΑΝ γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων 10
ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμά-
των, κατ᾽ ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς
προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, οὐδέποτε δύ-
ναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ἐπεὶ 2
οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μη-
δεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς

3 λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους ; ἀλλ' ἐν αὐ-
4 ταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· [l]ἀδύ- l Lev. 16. 14. Num. 19. 4.
νατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν supr. 9. 13.
Γ' 5 ἁμαρτίας. [m]Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον m Psal. 40. 7. et 50. 8, &c.
λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, Esa. 1. 11. Jer. 6. 20.
6 σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· ὁλοκαυτώματα καὶ Amos 5. 21.
7 περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας· τότε εἶπον,
Ἰδοὺ ἥκω· ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται
περὶ ἐμοῦ· τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά
8 σου. ἀνώτερον λέγων, Ὅτι θυσίαν καὶ προσ-
φορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας
οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας· αἵτινες κατὰ
9 τὸν νόμον προσφέρονται· τότε εἴρηκεν, Ἰδοὺ
ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου·
ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ·
10 [n]ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν οἱ διὰ τῆς n Supr. 9. 12.
προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
11 ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκε καθ'
ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις
προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται
12 περιελεῖν ἁμαρτίας· [o]αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁ- o Psal. 110. 1. Act. 2. 34.
μαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς, 1 Cor. 15. 25. Eph. 1. 20.
13 ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδε- Col. 3. 1. supr. 1. 3, 13.
χόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπό- et 8. 1.
14 διον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ
τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.
15 Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
16 μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι, [p]Αὕτη ἡ διαθήκη p Jer. 31. 31, &c. Rom. 11.
ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας 27. supr. 8. 8.
ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ
καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν

ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν 17
καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.
ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ 18
περὶ ἁμαρτίας.

q Joh. 10. 9. et 14. 6. Rom. 5. 2. Eph. 2. 13, 18. et 3. 12. supr. 9. 8, 12.

[q] Ἔχοντες οὖν ἀδελφοὶ, παῤῥησίαν εἰς τὴν 19
εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν 20
ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν,
διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι τῆς σαρ-

r Supr. 4. 14, 16.

κὸς αὐτοῦ, [r] καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ 21

s Ezech. 36. 25. Eph. 3. 12. Jac. 1. 6.

Θεοῦ· [s] προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας 22
ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐῤῥαντισμένοι τὰς

t 1 Cor. 1. 9. 1 Thess. 5. 24. supr. 4. 14.

καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· [t] καὶ λε- 23
λουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν
τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς
γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· καὶ κατανοῶμεν ἀλλή- 24
λους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔρ-

u Rom. 13. 11. 2 Pet. 3. 9, 11, 14.

γων, [u] μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν 25
ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦν-
τες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγί-

x Num. 15. 30. Matt. 12. 31. supr. 6. 4. 2 Pet. 2. 20, 21. 1 Joh. 5. 16.

ζουσαν τὴν ἡμέραν. [x] Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρ- 26
τανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν
τῆς ἀληθείας, οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολεί-

y Ezech. 36. 5. Sophon. 1. 18. et 3. 8.

πεται θυσία· [y] φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, 27
καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπ-

z Num. 35. 30. Deut. 17. 6. et 19. 15. Matt. 18. 16. Joh. 8. 17. 2 Cor. 13. 1.

εναντίους. [z] ἀθετήσας τὶς νόμον Μωσέως, χω- 28
ρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν

a 1 Cor. 11. 29.

ἀποθνήσκει· [a] πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθή- 29
σεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπα-
τήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγη-
σάμενος ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χά-

b Deut. 32. 35, 36. Rom. 12. 19.

ριτος ἐνυβρίσας; [b] οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, 30

Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύ-
ριος· καὶ πάλιν, Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐ-
31 τοῦ. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ
32 ζῶντος. [c]Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον
ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν
33 ὑπεμείνατε παθημάτων· [d]τοῦτο μὲν, ὀνει-
δισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι· τοῦτο
δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γεν-
34 ηθέντες· [e]καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπα-
θήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων
ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες
ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρα-
35 νοῖς καὶ μένουσαν. [f]μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν
παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν
36 μεγάλην. [g]ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα
τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε
37 τὴν ἐπαγγελίαν. [h]Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον,
38 ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ. ὁ δὲ δίκαιος
ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται,
39 οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ
οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πί-
στεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

II [i]ἜΣΤΙ δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστα-
2 σις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν
ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.
3 [k]Πίστει, νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας
ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ
4 βλεπόμενα γεγονέναι. [l]Πίστει, πλείονα θυ-
σίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ,
δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦν-
τος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ δι'

c Gal. 3. 4. Philipp. 1. 29, 30. Col. 2. 1.
d Philip. 1. 7. et 4. 14.
e Matt. 5. 12. et 6. 20. et 19. 21. Luc. 12. 33. Act. 5. 41. et 21. 33. 1 Thess. 2. 14. 1 Tim. 6. 19. Jac. 1. 2.
f Matt. 10. 32.
g Luc. 21. 19.
h Habac. 2. 3, 4. Agg. 2. 7. Luc. 18. 8. Rom. 1. 17. Gal. 3. 11. 1 Pet. 1. 6. et 5. 10. 2 Pet. 3. 8.
i Rom. 8. 24. 2 Cor. 4. 18.
k Gen. 1. 1. Psal. 33. 6. Rom. 4. 17. 2 Pet. 3. 5.
l Gen. 4. 4, 10. Matt. 23. 35. infr. 12. 24.

m Gen. 5. 24. Eccl. 44. 16. et 49. 16.

αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. [m]Πίστει, Ἐ- 5
νὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον· καὶ οὐχ
εὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός.
πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται
εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀ- 6
δύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν
προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς

n Gen. 6. 13. Eccl. 44. 17. Rom. 3. 22. Philipp. 3. 9.

ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. [n]Πί- 7
στει, χρηματισθεὶς Νῶε, περὶ τῶν μηδέπω
βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν
εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε
τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης

o Gen. 12. 1, 4. Act. 7. 2.

ἐγένετο κληρονόμος. [o]Πίστει, καλούμενος 8
Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν
ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξ-
ῆλθε μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει, 9
παρῴκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλ-
λοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ
καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγε-

p Supr. 3. 4. Infr. 12. 22. et 13. 14. Apoc. 21. 2.

λίας τῆς αὐτῆς· [p]ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θε- 10
μελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημι-
ουργὸς ὁ Θεός.

q Gen. 17. 19. et 21. 2. Luc. 1. 36. Rom. 4. 19.

[q]Πίστει, καὶ αὐτὴ Σάῤῥα δύναμιν εἰς κατα- 11
βολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλι-
κίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγ-

r Gen. 15. 5. et 22. 17. Rom. 4. 18.

γειλάμενον. [r]διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, 12
καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ
οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ
τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

s Gen. 23. 4. et 47. 9. 1 Par. 29. 15. Psal. 39. 13. et 119. 19. Joh. 8. 33.

[s]Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λα- 13
βόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐ-

τὰς ἰδόντες, καὶ πεισθέντες καὶ ἀσπασάμενοι,
καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί
14 εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες,
15 ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. καὶ εἰ
μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ᾽ ἧς ἐξῆλθον, εἶχον
16 ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· [t]νυνὶ δὲ κρείττονος t Exod. 3. 6. Matt. 22. 32.
ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ Act. 7. 32.
ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖ-
17 σθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. [u]Πί- u Gen. 22. 1, &c. Eccl. 44.
στει, προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πει- 21.
ραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ
18 τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, [x]πρὸς ὃν ἐλα- x Gen. 21. 12. Rom. 9. 7.
λήθη, Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα· Gal. 3. 29.
19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνα-
τὸς ὁ Θεὸς, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκο-
20 μίσατο. [y]Πίστει, περὶ μελλόντων εὐλόγη- y Gen. 27. 27, 39.
21 σεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. [z]Πί- z Gen. 48. 5, 15, 16, 20. et
στει, Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν 47. 31.
Ἰωσὴφ εὐλόγησε· καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ
22 ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. [a]Πίστει, Ἰωσὴφ a Gen. 50. 24.
τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ
23 ἐνετείλατο. [b]Πίστει, Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη b Exod. 1. 16. et 2. 2, 11.
τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον Act. 7. 20.
ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ
24 διάταγμα τοῦ βασιλέως. [c]Πίστει, Μωσῆς c Exod. 2. 10, 11. Ps. 84. 11.
μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυ-
25 γατρὸς Φαραὼ, μᾶλλον ἑλόμενος συγκακου-
χεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν
26 ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν· μείζονα πλοῦτον ἡγη-
σάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὀνει-

δισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν
μισθαποδοσίαν. [d]Πίστει, κατέλιπεν Αἴγυ- 27
πτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως·
τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. [e]Πί- 28
στει, πεποίηκε τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν
τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτό-
τοκα, θίγῃ αὐτῶν. [f]Πίστει, διέβησαν τὴν 29
ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· ἧς πεῖραν
λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. [g]Πίστει, 30
τὰ τείχη Ἱεριχὼ ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ
ἡμέρας. [h]Πίστει, Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώ- 31
λετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατα-
σκόπους μετ' εἰρήνης. [i]Καὶ τί ἔτι λέγω; 32
ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ
Γεδεὼν, Βαράκ τε καὶ Σαμψὼν καὶ Ἰεφθάε,
Δαβίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν·
[k]οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, 33
εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγε-
λιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, [l]ἔσβεσαν 34
δύναμιν πυρός· ἔφυγον στόματα μαχαίρας,
ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν
ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλ-
λοτρίων. [m]ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως 35
τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθη-
σαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα
κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· [n]ἕτεροι δὲ 36
ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι
δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς, [o]ἐλιθάσθησαν, ἐπρί- 37
σθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας
ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις
δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακου-

d Exod. 10. 28, 29. et 12. 31, &c. et 13. 17, &c.
e Exod. 12. 3, &c. et 21. 22.
f Exod. 14. 21, 22.
g Jos. 6. 20.
h Jos. 2. 1. et 6. 23. Jac. 2. 25.
i Jud. 4. 6. et 6. 11. et 11. 1. et 12. 7. et 13. 24. 1 Sam. 1. 20. et 12. 17, &c. et 13. 14. et 17. 45.
k Judic. 14. 6. 1 Sam. 17. 34. 2 Sam. 8. 1. et 10. 19. et 12. 29. Dan. 6. 22.
l Judic. 7. 21. et 15. 15. 1 Sam. 14. 1, &c. et 20. 1. 2 Sam. 7. 12. 1 Reg. 9. 4. et 19. 1, &c. 2 Reg. 6. 16. et 20. 7. 1 Chron. 22. 9. Job. 42. 10. Psal. 6. 9. et 89. 20, &c. Esa. 38. 21. Dan. 3. 25.
m 1 Reg. 17. 23. 2 Reg. 4. 36. 2 Mach. 6. 19, 28. et 7. Act. 22. 25.
n Jer. 20. 2.
o 1 Reg. 21. 13. 2 Reg. 1. 8. Matt. 3. 4.

38 χούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐν ἐρη-
μίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ
39 ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. [p]Καὶ οὗτοι πάντες μαρ- p Supr. v. 2.
τυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο
40 τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖτ-
τόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν
τελειωθῶσι.

ΙΖʹ 12 [q]ΤΟΙΓΑΡΟΥΝ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες q Rom. 6. 4. et 12. 12.
περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον 1 Cor. 9. 24. 2 Cor. 7. 1.
ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρ- Eph. 4. 22. Philip. 3. 13,
τίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον 14. Col. 3. 8. 1 Pet. 2. 1. et
2 ἡμῖν ἀγῶνα· [r]ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως 4. 2. supr. 10. 36.
ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς r Luc. 24. 26, 46. Act. 3.
προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, 15. et 5. 31. Philipp. 2. 8,
αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρό- &c. 1 Pet. 1. 3. supr. 1. 3,
3 νου τοῦ Θεοῦ ἐκάθισεν. ἀναλογίσασθε γὰρ 13. et 2. 10. et 8. 1.
τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρ-
τωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε
ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

4 [s]Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς s 1 Cor. 10. 13.
5 τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, [t]καὶ ἐκλέλησθε t Job. 5. 17. Prov. 3. 11,
τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· 12. Apoc. 3. 19.
Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ
6 ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ
Κύριος παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν
7 παραδέχεται. Εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱ-
οῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς γάρ ἐστιν
8 υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρίς ἐστε
παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα
9 νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. [u]εἶτα τοὺς μὲν τῆς u Num. 16. 22. et 27. 16.
σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ Eccl. 12. 1, 7. Esa. 57. 16. Zach. 12. 1.

ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησό-
μεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;
οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ δο- 10
κοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέ-
ρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ.
πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ 11
χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν
εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀπο-
x Esa. 35. 3. δίδωσι δικαιοσύνης. [x]Διὸ τὰς παρειμένας χεῖ- 12
ρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε·
καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, 13
ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.
y Matt. 5. 8. Rom. 12. 18. [y]Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγι- 14
2 Tim. 2. 22. ασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον·
z Deut. 29. 18. Act. 17. 18. [z]ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χά- 15
2 Cor. 6. 1. Gal. 5. 12. ριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύ-
supr. 3. 12. ουσα ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολ-
a Gen. 25. 33. Eph. 5. 3. λοί· [a]μή τις πόρνος, ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς 16
Col. 3. 5. 1 Thess. 4. 3. ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια
b Gen. 27. 34, &c. αὐτοῦ. [b]ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων 17
κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη·
μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ
δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

c Exod. 19. 10, &c. et 20. [c]Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὄρει, 18
19. Deut. 5. 22. καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνόφῳ, καὶ σκότῳ,
d Exod. 20. 19. Deut. 5. καὶ θυέλλῃ, [d]καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ 19
5, 24. et 18. 16. ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ
e Exod. 19. 13. προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· [e]οὐκ ἔφερον γὰρ 20
τὸ διαστελλόμενον, Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ
ὄρους, λιθοβοληθήσεται ἢ βολίδι κατατοξευ-
θήσεται· καὶ οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζό- 21

μενον, Μωσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔν-
22 τρομος. [f] ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει, f Gal. 4. 26.
καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρα- Apoc. 3. 12. et 21. 2, 10.
23 νίῳ· καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, [g] πανηγύρει καὶ g Luc. 10. 20.
ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμ-
μένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων· καὶ πνεύμασι
24 δικαίων τετελειωμένων, [h] καὶ διαθήκης νέας h Gen. 4. 10. Exod. 24. 8.
μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ, κρείτ- 1 Tim. 2. 5. supr. 8. 6. et
25 τονα λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. [i] Βλέπετε 9. 15. et 10. 22. et 11. 4.
μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐ- 1 Pet. 1. 2. i Supr. 2. 3.
κεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτη- et 10. 28.
σάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς
26 οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· [k] οὗ ἡ k Agg. 2. 7. supr. ver. 19.
φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐπήγ-
γελται λέγων, Ἔτι ἅπαξ, ἐγὼ σείω οὐ μόνον
27 τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. [l] τὸ δὲ, ἔτι l Ps. 102. 27. Matt. 24. 35.
ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, 2 Pet. 3. 10.
ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.
28 [m] διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, m 1 Pet. 2. 5.
ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως
29 τῷ Θεῷ, μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. [n] καὶ n Deut. 4. 24. et 9. 3.
γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. o Rom. 12. 10. Eph. 4. 3.
κ' 13 [o] Η ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ μενέτω· [p] τῆς φιλο- 1 Pet. 1. 22. et 2. 17. et 3.
2 ξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ 8. et 4. 8. p Gen. 18. 1.
3 ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. [q] μιμνή- et 19. 1. Rom. 12. 13. 1 Pet.
σκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι· τῶν 4. 9. q Matt. 25. 36.
κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώ- Rom. 12. 15. Col. 4. 18. 1 Pet. 3. 8.
4 ματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη r Exod. 23. 8. Deut. 16. 19.
ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ et 31. 6, 8. 1 Chron. 28.
5 Θεός. [r] ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι 20. Josu. 1. 5. Prov. 15. 16.
τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, Οὐ μή σε Matt. 6. 25, 34. Philipp. 4. 11. 1 Tim. 6. 6, &c.

ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· [s] ὥστε θαῤ- 6
ῤοῦντας ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ
οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;
[t] Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες 7
ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀνα-
θεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμ-
εῖσθε τὴν πίστιν.

Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, 8
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. [u] διδαχαῖς ποικίλαις καὶ 9
ξέναις μὴ περιφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι
βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν
οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες. [w] Ἔ- 10
χομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχου-
σιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. [x] ὧν 11
γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας
εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ
σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς·
[y] διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου 12
αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε.
τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς πα- 13
ρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες·
[z] οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ 14
τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. [a] Δι' αὐτοῦ οὖν 15
ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ
Θεῷ, τουτέστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. [b] τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοι- 16
νωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυ-
σίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.

[c] Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπεί- 17
κετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυ-
χῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα

s Psal. 56. 5, 12. et 118. 6.
t Infr. ver. 17.
u Jer. 29. 8. Matt. 24. 4. Joh. 6. 27. Rom. 14. 17. et 16. 17. Eph. 4. 14. et 5. 6. Col. 2. 8, 16. 2 Thess. 2. 2. 1 Tim. 4. 3. 1 Joh. 4. 1.
x Exod. 29. 14. Lev. 4. 12, 21. et 6. 30. et 16. 27. Num. 19. 3.
y Joh. 19. 18.
z Mich. 2. 10. Philip. 3. 20. supr. 11. 10, 16.
a Lev. 7. 12. Psal. 50. 23. et 51. 19. Ose. 14. 3. Eph. 5. 20. 1 Pet. 2. 5.
b 2 Cor. 9. 12. Philip. 4. 18.
c Ezech. 3. 18. et 33. 2, 8. Philip. 2. 29. 1 Thess. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. supr. ver. 7. 1 Pet. 5. 5.

μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζον-
18 τες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύ-
χεσθε περὶ ἡμῶν· πεποίθαμεν γὰρ, ὅτι κα-
λὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλον-
19 τες ἀναστρέφεσθαι· περισσοτέρως δὲ παρακα-
λῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ
ὑμῖν.

ΚΒ′ 20 [d] Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ
νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν
ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν
21 Ἰησοῦν, [e] καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγα-
θῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν
ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων. ἀμήν.

d Esa. 40. 11. Ezech. 34. 23. Zach. 9. 11. Joh. 10. 11. Act. 2. 24. 1 Pet. 2. 25. et 5. 4.
e 2 Cor. 3. 5. Philip. 2. 13.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ, ἀνέχεσθε τοῦ
λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βρα-
23 χέων ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελ-
φὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν
24 τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς. Ἀσπάσασθε
πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς
ἁγίους· ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.
25 ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας
διὰ Τιμοθέου.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

---

[f] ΙΑΚΩΒΟΣ Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ 1 Α'
δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ δια-
σπορᾷ, χαίρειν.
[g] Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε ἀδελφοί μου, 2
ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, [h] γι- 3
νώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως
κατεργάζεται ὑπομονήν· ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον 4
τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι,
ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. [i] Εἰ δέ τις ὑμῶν λεί- 5
πεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ
πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθή-
σεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν 6
διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύ-
δωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ.
μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λή- 7
ψεταί τι παρὰ τοῦ Κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, 8
ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ 9
ὕψει αὐτοῦ· [k] ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώ- 10
σει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσε-
ται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, 11
καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ
ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐ-
τοῦ ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς
πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. [l] Μακάριος ἀνὴρ 12

f Joh. 7. 35. Act. 8. 1, 4. 1 Pet. 1. 1.

g Matt. 5. 11, 12. Act. 5. 41. Rom. 5. 3. Heb. 10. 34. 1 Pet. 1. 6.

h Rom. 5. 3. 1 Pet. 1. 7.

i Prov. 2. 3. Jer. 29. 12. Matt. 7. 7. et 21. 22. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9. Joh. 14. 13. et 15. 7. et 16. 23. 1 Joh. 3. 22. et 5. 14.

k Job. 14. 2. Psal. 10. 3, 15. et 102. 12. et 103. 15. Eccl. 14. 18. Esa. 40. 6. 1 Cor. 7. 31. infr. 4. 14. 1 Pet. 1. 24. 1 Joh. 2. 17.

l Job. 5. 17. Prov. 3. 11. Matt. 10. 22. et 19. 28, 29. 2 Tim. 4. 8. Heb. 12. 5. 1 Pet. 3. 14. et 5. 4. Apoc. 2. 10. et 3. 19.

ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος
λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγεί-
λατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
13 Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, Ὅτι ἀπὸ τοῦ
Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι
14 κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ
πειράζεται, ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκό-
15 μενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλ-
λαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀπο-
τελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.
16 Μὴ πλανᾶσθε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· [m] πᾶ- m Prov. 2. 6.
17 σα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνω- Esa. 14. 27. et 46. 10.
θέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώ- Malach. 3. 6. Joh. 3. 27.
των, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ, ἢ τροπῆς ἀπο- Rom. 11. 29. 1 Cor. 4. 7.
18 σκίασμα. [n] Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ n Joh. 1. 13. et 3. 3. 1 Cor.
ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν 4. 15. Gal. 4. 19. 1 Pet. 1. 23.
αὐτοῦ κτισμάτων.
19 [o] Ὥστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἔστω πᾶς o Prov. 17. 27. Eccl. 5. 1, 2.
ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς
20 τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. [p] ὀργὴ γὰρ p Eccl. 7. 10.
ἀνδρὸς, δικαιοσύνην Θεοῦ οὐ κατεργάζεται.
Β' 21 [q] Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισ- q Rom. 13. 12. Col. 3. 8.
σείαν κακίας, ἐν πρᾳΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυ- 1 Pet. 2. 1.
τον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς
22 ὑμῶν. [r] Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ r Matt. 7. 21. Luc. 11. 28.
μόνον ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. Rom. 2. 13. 1 Joh. 3. 7.
23 [s] ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιη- s Luc. 6. 47.
τὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσω-
24 πον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατενό-
ησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως
25 ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. [t] ὁ δὲ παρακύψας εἰς t Matt. 5. 19. Joh. 13. 17. infr. 2. 12.

νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παρα-
μείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γεν-
όμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος

u Psal. 34. 14. infr. 3. 6. 1 Pet. 3. 10.

ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. ᵘΕἴ τις δοκεῖ 26
θρῆσκος εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσ-
σαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τού-
του μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία καθαρὰ 27
καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη
ἐστὶν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν
τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ
τοῦ κόσμου.

x Lev. 19. 15. Deut. 1. 17. et 16. 19. Prov. 24. 23. Eccl. 42. 2. Matt. 22. 16.

ˣΑΔΕΛΦΟΙ μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις 2 Γ'
ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ τῆς δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν 2
συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν
ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν
ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φο- 3
ροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν, καὶ εἴπητε
αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ
εἴπητε, Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ
ὑποπόδιόν μου· καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, 4
καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

y Exod. 20. 6. 1 Sam. 2. 30. Prov. 8. 17. Matt. 5. 3. Luc. 12. 31. Joh. 7. 48. 1 Cor. 1. 26, &c. 1 Tim. 6. 18, 19.

ʸἈκούσατε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, οὐχ ὁ 5
Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου
τούτου, πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονό-
μους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγα-

z 1 Cor. 11. 22.

πῶσιν αὐτόν; ᶻὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτω- 6
χόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν

a Lev. 19. 18. Matt. 22. 39. Marc. 12. 31. Rom. 13. 8, 9. Eph. 5. 2. 1 Thess. 4. 9. Gal. 5. 14.

ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια;
οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ 7
ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; ᵃΕἰ μέν τοι νόμον τε- 8

λεῖτε βασιλικὸν, κατὰ τὴν γραφὴν, Ἀγαπή-
σεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καλῶς
9 ποιεῖτε· [b]εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν b Lev. 19. 15. Deut. 1. 17. et
ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς 16. 19.
10 παραβάται. [c]ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρή- c Deut. 27. 26. Matt. 5. 19,
σει, πταίσει δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονε πάντων ἔνοχος. 27. Gal. 3. 10.
11 [d]ὁ γὰρ εἰπὼν, Μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καὶ, Μὴ d Exod. 20. 13, 14. Deut.
φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δὲ, 5. 17.
12 γέγονας παραβάτης νόμου. [e]Οὕτω λαλεῖτε e Supr. 1. 25.
καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας
13 μέλλοντες κρίνεσθαι· [f]ἡ γὰρ κρίσις ἀνίλεως f Matt. 6. 15. et 18. 35. et
τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· καὶ κατακαυχᾶται 25. 41, 42. Marc. 11. 25.
ἔλεος κρίσεως. Luc. 16. 25. 1 Joh. 4. 17, 18.
Δ′ 14 [g]Τί τὸ ὄφελος ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν g Matt. 7. 26.
λέγῃ τὶς ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται supr. 1. 23.
15 ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; [h]ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ h Luc. 3. 11. 1 Joh. 3. 17.
ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι καὶ λειπόμενοι ὦσι
16 τῆς ἐφημέρου τροφῆς, [i]εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ i 1 Joh. 3. 18.
ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ
χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια
17 τοῦ σώματος· τί τὸ ὄφελος; οὕτω καὶ ἡ πί-
στις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστι καθ' ἑαυ-
18 τήν. ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ
ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν
ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου
19 τὴν πίστιν μου. [k]σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς k Marc. 1. 24.
εἷς ἐστι; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πι-
20 στεύουσι, καὶ φρίσσουσι. Θέλεις δὲ γνῶναι
ὦ ἄνθρωπε κενὲ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔρ-
21 γων νεκρά ἐστιν; [l]Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν l Gen. 22. 9, 12.
οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν

m Heb. 11. 17. υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; [m] βλέπεις 22
ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ
n Gen. 15. 6. 2 Chron. 20. ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; [n] καὶ ἐπλη- 23
7. Esa. 41. 8. Rom. 4. 3. ρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσε δὲ
Gal. 3. 6. Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δι-
καιοσύνην· καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. ὁρᾶτε 24
τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ
o Josu. 2. 1. et 6. 23. Heb. οὐκ ἐκ πίστεως μόνον; [o] ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ 25
11. 31. ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη
τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα;
ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν 26
ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
νεκρά ἐστι.

p Matt. 7. 1. et 23. 8. Luc. [p] ΜΗ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε ἀδελφοί 3 Ε'
6. 37. Rom. 2. 20, 21. μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα·
q Eccl. 7. 20. Psal. 34. 14. [q] πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν 2
Prov. 20. 9. Syr. 14. 1. et λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς
19. 16. et 25. 11. Matt. 12. χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. [r] ἰδοὺ τῶν 3
37. supr. 1. 26. 1 Pet. 3. 10. ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλο-
1 Joh. 1. 8.
r Psal. 32. 9. μεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον
τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. Ἰδοὺ καὶ τὰ 4
πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέ-
μων ἐλαυνόμενα μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου
πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος
s Psal. 12. 4, 5. et 73. 8, 9. βούληται· [s] οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος 5
Prov. 12. 18. et 15. 2. ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ ἡλί-
t Matt. 15. 11, 18, 19. Marc. κην ὕλην ἀνάπτει· [t] καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ 6
7. 15, 20, 23. κόσμος τῆς ἀδικίας. οὕτως ἡ γλῶσσα κα-
θίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα
ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν
τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέν-

7 νης· πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν,
ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δεδά-
8 μασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· τὴν δὲ γλῶσ-
σαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκα-
9 τάσχετον κακὸν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. [u] ἐν u Gen. 1. 27. et 9. 6.
αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν
αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ'
10 ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ στό-
ματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρὴ
11 ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι. μήτι ἡ
πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ
12 τὸ πικρόν; μὴ δύναται ἀδελφοί μου, συκῆ
ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; οὕτως οὐ-
δεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.
13 [x] Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δει- x Eph. 5. 8.
ξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ
14 ἐν πρᾳΰτητι σοφίας. [y] εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν y Rom. 13. 13.
ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κα-
τακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.
15 [z] Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχο- z 1 Cor. 2. 6, 7.
μένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης.
16 [a] ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστα- a 1 Cor. 3. 3. Gal. 5. 20.
17 σία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν
σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρη-
νική, ἐπιεικὴς, εὐπειθὴς, μεστὴ ἐλέους καὶ
καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.
18 καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρε-
ται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4 [b] ΠΟΘΕΝ πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ b Rom. 7. 23. 1 Pet. 2. 11.
ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευο-
2 μένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ

οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύ-
νασθε ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ
ἔχετε δὲ, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· [c]αἰτεῖτε, 3
καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα
ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. [d]Μοιχοὶ 4
καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ
κόσμου, ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν
βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ
Θεοῦ καθίσταται. [e]ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ 5
γραφὴ λέγει, Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦ-
μα ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν; [f]μείζονα δὲ δίδωσι 6
χάριν· διὸ λέγει, Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντι-
τάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. [g]ὑπο- 7
τάγητε οὖν τῷ Θεῷ. ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ,
καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· [h]ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, 8
καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας ἁμαρτω-
λοὶ, καὶ ἁγνίσατε καρδίας δίψυχοι. [i]ταλαι- 9
πωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέ-
λως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ
χαρὰ εἰς κατήφειαν. [k]ταπεινώθητε ἐνώπιον 10
τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

[l]Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων ἀδελφοί· ὁ κα- 11
ταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ
δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ
κριτής. [m]εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης ὁ δυνάμενος 12
σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν
ἕτερον;

[n]ἌΓΕ νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον ἢ αὔριον 13
πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποι-
ήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα,

c Job. 27. 9. et 35. 11. Psal. 18. 42. et 66. 18. Prov. 1. 28. Esa. 1. 15. Jer. 11. 11. et 14. 12. Ezech. 8. 18. Zach. 7. 13. Mich. 3. 4. Matt. 20. 22. Rom. 8. 16. 1 Joh. 3. 22. et 5. 14.
d Joh. 15. 19. et 17. 14. Rom. 8. 8. Gal. 1. 10. 1 Joh. 2. 15.
e Gen. 6. 5. et 8. 21. Num. 11. 29.
f Job. 22. 29. Prov. 3. 34. et 29. 23. Matt. 23. 12. Luc. 1. 52. et 14. 11. et 18. 14. 1 Pet. 5. 5.
g Eph. 4. 27. 1 Pet. 5. 9.
h Esa. 1. 15. supr. 1. 8.
i Matt. 5. 4.
k Job. 22. 29. Prov. 29. 23. Matt. 23. 12. Luc. 14. 11. et 18. 14. 1 Pet. 5. 6.
l Matt. 7. 1. Luc. 6. 37. Rom. 2. 1. 1 Cor. 4. 5.
m Rom. 14. 4.
n Prov. 27. 1. Luc. 12. 18.

14 καὶ κερδήσωμεν· [o]οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ o Esa. 40. 6. 1 Cor. 7. 31.
τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς supr. 1. 10. 1 Pet. 1. 24.
γάρ ἐστιν ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα 1 Joh. 2. 17.
15 δὲ ἀφανιζομένη· [p]ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν p Act. 18. 21. 1 Cor. 4. 19.
ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσω- Heb. 6. 3.
16 μεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο· [q]νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς q 1 Cor. 5. 6.
ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη
17 πονηρά ἐστιν. [r]εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ r Luc. 12. 47. Joh. 9. 41.
μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. Rom. 1. 20, 21, 32. et 2. 17, 18, 23.

5 [s]ἌΓΕ νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύ- s Prov. 11. 28. Amos. 6. 1.
ζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερ- Luc. 6. 24. 1 Tim. 6. 9.
2 χομέναις. [t]ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ t Matt. 6. 19, 20.
3 ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν· [u]ὁ χρυσὸς u Rom. 2. 5.
ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐ-
τῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται
τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν
4 ἐσχάταις ἡμέραις. [x]ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργα- x Lev. 19. 13. Deut. 24. 14.
τῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπ- Job. 24. 10, 11.
εστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ
τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ
5 εἰσεληλύθασιν. [y]ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, y Job. 21. 13. Luc. 16. 19,
καὶ ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας 25.
6 ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. κατεδικάσατε,
ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται
ὑμῖν.

7 [z]Μακροθυμήσατε οὖν ἀδελφοὶ, ἕως τῆς z Deut. 11. 14.
παρουσίας τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκ-
δέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυ-
μῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον
8 καὶ ὄψιμον· μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στη-
ρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ

a Matt. 24. 33. Κυρίου ἤγγικε. [a]Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλή- 9
λων ἀδελφοὶ, ἵνα μὴ κατακριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κρι-
b Matt. 5. 12. τὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. [b]Ὑπόδειγμα 10
λάβετε τῆς κακοπαθείας ἀδελφοί μου, καὶ τῆς
μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οἳ ἐλάλησαν τῷ
c Num. 14. 18. Job. 1. 21, 22. ὀνόματι Κυρίου. [c]ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπο- 11
et 42. 10. Psal. 103. 8. μένοντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ
Matt. 5. 11. τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός
d Matt. 5. 34, &c. 2 Cor. 1. 17, 18. ἐστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων. [d]Πρὸ πάντων 12
δὲ ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρα-
νὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω
δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οὒ, οὔ· ἵνα μὴ
e Eph. 5. 19. Col. 3. 16. ὑπὸ κρίσιν πέσητε. [e]Κακοπαθεῖ τὶς ἐν ὑμῖν; 13
f Marc. 6. 13. et 16. 18. προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τίς; ψαλλέτω. [f]ἀσθε- 14
νεῖ τὶς ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρε-
σβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθω-
σαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ, ἐν
τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πί- 15
στεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν
ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθή-
σεται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ 16
παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων,
ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐν-
g 1 Reg. 17. 1. et 18. 42, 45. Luc. 4. 25. Act. 14. 15. εργουμένη. [g]Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς 17
ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέ-
ξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς
h 1 Reg. 18. 41, &c. τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· [h]καὶ πάλιν προσηύξατο, 18
καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλά-
στησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.
i Matt. 18. 15. [i]Ἀδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ 19
k Prov. 10. 12. 1 Pet. 4. 8. τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τὶς αὐτὸν, [k]γι- 20

νωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

Α′ 1 [l]ΠΕΤΡΟΣ *ἀπόστολος* Ἰησοῦ Χριστοῦ, *ἐκλε-* l Joh. 7. 35. Act. 8. 1, 4. Jac. 1. 1.
κτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλα-
2 *τίας*, Καππαδοκίας, Ἀσίας *καὶ* Βιθυνίας, [m]*κατὰ* m Rom. 1. 7. et 8. 29. 1 Cor. 1. 3. Gal. 1. 3. Eph. 1. 2. Heb. 12. 24. 2 Pet. 1. 2. Judæ 2.
πρόγνωσιν Θεοῦ *πατρὸς, ἐν ἁγιασμῷ πνεύμα-*
τος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ
Χριστοῦ· *χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.*
3 [n]Εὐλογητὸς *ὁ* Θεὸς *καὶ πατὴρ τοῦ* Κυρίου n Joh. 3. 3, 5. Rom. 6. 23. 1 Cor. 15. 20. 2 Cor. 1. 3. Eph. 1. 3. Jac. 1. 18.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ*
ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι'
4 *ἀναστάσεως* Ἰησοῦ Χριστοῦ *ἐκ νεκρῶν*, [o]*εἰς* o Col. 1. 5. 2 Tim. 1. 12.
κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμά-
5 *ραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ἡμᾶς τοὺς*
ἐν δυνάμει Θεοῦ *φρουρουμένους διὰ πίστεως,*
εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ
6 *ἐσχάτῳ*· [p]*ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ* p Rom. 5. 3. 2 Cor. 4. 17. Heb. 10. 37. Jac. 1. 2. infr. 5. 10.
δέον ἐστὶ, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρα-
7 *σμοῖς*, [q]*ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως* q Prov. 17. 3. Esa. 48. 10. 1 Cor. 3. 13. Jac. 1. 3. infr. 4. 12.
πολὺ τιμιώτερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου,
διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαι-
νον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰη-

σοῦ Χριστοῦ· [r]ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς 8
ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δὲ, ἀγαλ-
λιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ,
κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σω- 9
τηρίαν ψυχῶν· [s]περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτη- 10
σαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς
εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, [t]ἐρευνῶν- 11
τες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐ-
τοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ
εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα
δόξας· [u]οἷς ἀπεκαλύφθη, ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, 12
ἡμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν
διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι
ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ᾽ οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυ-
μοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. [x]Διὸ ἀναζωσά- 13 B′
μενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφον-
τες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν
χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

[y]Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι 14
ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις,
[z]ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ 15
αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε·
[a]διότι γέγραπται, Ἅγιοι γένεσθε, ὅτι ἐγὼ 16
ἅγιός εἰμι. [b]καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν 17
ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου
ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρό-
νον ἀναστράφητε· [c]εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, 18
ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας
ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, [d]ἀλλὰ τι- 19
μίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου
Χριστοῦ· [e]προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβο- 20

r Joh. 20. 19. 2 Cor. 5. 7. Heb. 11. 1, 27. 1 Joh. 4. 20.
s Gen. 49. 10. Dan. 2. 44. et 9. 24. Aggæ 2. 8. Zach. 6. 12. Matt. 13. 17. Luc. 10. 24.
t Psal. 22. 7. Esa. 53. 3, &c. Dan. 9. 24. Luc. 24. 26. 2 Pet. 1. 21.
u Dan. 12. 9, 13. Act. 2. 4. Eph. 3. 10. Heb. 11. 13, 39.
x Luc. 12. 35. et 21. 34. Rom. 13. 13. Eph. 6. 14. 1 Thess. 5. 6.
y Act. 17. 30.
z Lev. 11. 44. et 19. 2. et 20. 7. Luc. 1. 74, 75. 2 Cor. 7. 1.
a Lev. 11. 44. et 19. 2. et 20. 7.
b Deut. 10. 17. 2 Par. 19. 7. Job. 34. 19. Act. 10. 34, 35. Rom. 2. 10, 11. 2 Cor. 5. 6. et 7. 1. Eph. 6. 9. Gal. 2. 6. Col. 3. 25. Philipp. 2. 12. Heb. 11. 13.
c 1 Cor. 6. 20. et 7. 23.
d Joh. 1. 29, 36. Act. 20. 28. 1 Cor. 5. 7. Heb. 9. 12, 14. 1 Joh. 1. 7. Apoc. 1. 5. et 5. 9.
e Act. 2. 24. Rom. 3. 25. et 16. 25. Eph. 1. 9. et 3. 9. Gal. 4. 4. Col. 1. 26. 2 Tim. 1. 9. Tit. 1. 2. Heb. 1. 2. Apoc. 13. 8.

λῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτων
21 τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς [f]τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύ- f Act. 2. 33. Philipp. 2. 9.
οντας εἰς Θεὸν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νε-
κρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν
22 ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν. [g]Τὰς ψυχὰς g Act. 15. 9. Rom. 12. 10.
ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας Eph. 4. 3. 1 Tim. 1. 5.
διὰ πνεύματος εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, Heb. 13. 1. infr. 2. 17.
ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτε-
23 νῶς· [h]ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, h Joh. 1. 13. et 3. 3, 5.
ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ Jac. 1. 18. 1 Joh. 3. 9.
24 μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα. [i]διότι πᾶσα σὰρξ i Psal. 102. 12. et 103. 15.
ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος Eccl. 14. 18. Esa. 40. 6.
χόρτου. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος 1 Cor. 7. 31. Jac. 1. 10. et
25 αὐτοῦ ἐξέπεσε· τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς 4. 14. 1 Joh. 2. 17.
τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγ-
Γ' 2 γελισθὲν εἰς ὑμᾶς. [k]Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν k Matt. 18. 3. Rom. 6. 4.
κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ 1 Cor. 14. 20. Eph. 4. 22, 25.
2 φθόνους καὶ πάσας καταλαλιὰς, ὡς ἀρτιγέν- Col. 3. 8. Heb. 12. 1.
νητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιπο-
3 θήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε, [l]εἴπερ ἐγεύ- l Psal. 34. 9.
σασθε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος.
4 [m]Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, m Psal. 118. 22. Eph. 2. 20.
ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ
5 δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον, [n]καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι n Esa. 61. 6. et 66. 21.
ζῶντες οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικὸς, ἱερά- Hose. 14. 2. Mal. 1. 11.
τευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας Rom. 12. 1. Eph. 2. 21, 22. Philipp. 4. 18.
εὐπροσδέκτους τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Heb. 3. 6. et 12. 28. et 13.
6 [o]Διὸ καὶ περιέχει ἐν τῇ γραφῇ, Ἰδοὺ τίθημι 15. Apoc. 1. 6. et 5. 10.
ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔντι- o Esa. 28. 16. Rom. 9. 33.
μον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καται- p Psal. 118. 22. Esa. 8. 14.
7 σχυνθῇ. [p]ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· Matt. 21. 42. Luc. 2. 34. Act. 4. 11. Rom. 9. 33.

ἀπειθοῦσι δὲ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκο-
δομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας,
καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδά-
λου· [q]οἳ προσκόπτουσι, τῷ λόγῳ ἀπειθοῦν- 8
τες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· [r]ὑμεῖς δὲ γένος ἐκ- 9
λεκτὸν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον,
λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγ-
γείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς
τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· [s]οἵ ποτε οὐ λαὸς, 10
νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ
ἐλεηθέντες.

[t]ἈΓΑΠΗΤΟΙ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ 11
παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπι-
θυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυ-
χῆς· [u]τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν 12
ἔχοντες καλὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν
ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύ-
σαντες δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκο-
πῆς. [x]Ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτί- 13
σει διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερ-
έχοντι· [y]εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπο- 14
μένοις, εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ
ἀγαθοποιῶν· [z]ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ 15
Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρό-
νων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· [a]ὡς ἐλεύθεροι, καὶ 16
μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν
ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ. [b]πάντας 17
τιμήσατε· τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν Θεὸν
φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

[c]Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ 18
τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ

q 1 Cor. 1. 23.
r Exod. 19. 5, 6. Deut. 7. 6. et 14. 2. et 26. 18. Eph. 1. 14. et 5. 8. Col. 1. 13. Apoc. 1. 6. et 5. 10.
s Ose. 1. 10. et 2. 23. Rom. 9. 25.
t 1 Chron. 29. 15. Ps. 39. 13. et 119. 19. Rom. 13. 14. Gal. 5. 16, 24. Heb. 11. 15. Jac. 4. 1. supr. 1. 17.
u Matt. 5. 16. Luc. 1. 68. et 19. 44. Rom. 12. 17. 2 Cor. 8. 21. Philip. 2. 15. Tit. 2. 8. infr. 3. 16.
x Rom. 13. 1. Titus 3. 1.
y Rom. 13. 3, 4.
z Titus 2. 8.
a Joh. 8. 32. Rom. 6. 18. 1 Cor. 7. 22. Gal. 5. 1, 13. 2 Pet. 2. 19.
b Matt. 22. 21. Rom. 12. 10. Eph. 4. 3. Philipp. 2. 3. Heb. 13. 1. supr. 1. 22. infr. 5. 5. 2 Pet. 1. 7.
c Eph. 6. 5. Col. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Titus 2. 9.

19 ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. [d]Τοῦτο [d] Matt. 5. 10. 2 Cor. 7. 10.
γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει
20 τὶς λύπας, πάσχων ἀδίκως. [e]ποῖον γὰρ κλέος, [e] Infr. 3. 14. et 4. 14, 15.
εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομεν-
εῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες
21 ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ. [f]Εἰς [f] Matt. 16. 24. Joh. 13. 15.
τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν 1 Thess. 3. 3. Philipp. 2. 5.
ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, infr. 3. 17, 18. 1 Joh. 2. 6.
22 ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· [g]ὃς [g] Isa. 53. 9. 2 Cor. 5. 21.
ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν 1 Joh. 3. 5.
23 τῷ στόματι αὐτοῦ· [h]ὃς λοιδορούμενος οὐκ [h] Matt. 27. 39. Joh. 8. 48, 49.
ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει· παρεδίδου
24 δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· [i]ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡ- [i] Esa. 53. 4, 5. Matt. 8. 17.
μῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ Rom. 6. 2, 11. et 7. 6.
τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι,
τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ
25 ἰάθητε. [k]ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα· [k] Esa. 53. 6. Ezech. 34. 6,
ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ 23. et 37. 24. Luc. 15. 4.
ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Joh. 10. 11. Heb. 13. 20.

3 [l]ΟΜΟΙΩΣ αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς [l] Gen. 3. 16. 1 Cor. 7. 16.
ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ et 14. 34. Eph. 5. 22. Col. 3.
λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ 18. Tit. 2. 5.
2 λόγου κερδηθήσωνται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν
3 φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν· [m]ὧν ἔστω [m] Esa. 3. 18. 1 Tim. 2. 9.
οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέ- Titus 2. 3.
σεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος·
4 [n]ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ [n] Psal. 45. 14. Rom. 2. 29. et
ἀφθάρτῳ τοῦ πρᾳέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, 7. 22. 2 Cor. 4. 16.
5 ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. οὕτω
γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι
ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἐκόσμουν ἑαυτὰς, ὑποτασσό-

o Gen. 18. 12.
μεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· [o]ὡς Σάῤῥα ὑπ- 6
ήκουσε τῷ Ἀβραὰμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα,
ἧς ἐγενήθητε τέκνα· ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ
p 1 Cor. 7. 3. et 12. 23. Eph. 2. 25, &c. Col. 3. 19.
φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. [p]Οἱ ἄνδρες 7
ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθε-
νεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες
τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς,
εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.
q Rom. 12. 16. et 15. 5. 1 Cor. 1. 10. Philipp. 2. 2. et 3. 16.
[q]Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπα- 8
θεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, φιλόφρονες·
r Lev. 19. 18. Prov. 17. 13. et 20. 22. et 24. 29. Matt. 5. 39. et 25. 34. Rom. 12. 17. 1 Cor. 6. 7. 1 Thess. 5. 15. 1 Tim. 4. 8.
[r]μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδο- 9
ρίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦν-
τες, εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλο-
γίαν κληρονομήσητε. [s]Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν 10
ἀγαπᾷν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω
s Psal. 34. 13, &c. Jac. 1. 26.
τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐ-
t Psal. 37. 27. Esa. 1. 16. 3 Joh. 11.
τοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. [t]ἐκκλινάτω ἀπὸ 11
κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰ-
ρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν. ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ 12
Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέ-
ησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποι-
οῦντας κακά. Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν 13
u Esa. 8. 12, 13. Jer. 1. 8. Matt. 5. 10. et 10. 28. supr. 2. 20. et 4. 14.
τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε; [u]ἀλλ' εἰ καὶ 14
πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. Τὸν δὲ
φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε·
x Job. 1. 21. Psal. 119. 46. Act. 4. 8.
[x]Κύριον δὲ τὸν Θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρ- 15
δίαις ὑμῶν.

Ἕτοιμοι δὲ ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ
αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπί-
y Titus 2. 8. supr. 2. 12, 15, 19.
δος μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου· [y]συνείδησιν 16
ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν

ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζον-
τες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ *ἀναστροφήν.*
17 *Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλει τὸ*
θέλημα τοῦ Θεοῦ, *πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας·*
18 [z] *ὅτι καὶ* Χριστὸς *ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε,* z Rom. 1. 4. et 5. 6. 2 Cor. 13. 4. Heb. 9. 15, 28.
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ
Θεῷ· *θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς δὲ*
19 *τῷ πνεύματι,* [a] *ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύ-* a Eph. 2. 17. infr. 4. 6.
20 *μασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν,* [b] *ἀπειθήσασι ποτὲ,* b Gen. 6. 3, 5, 14. et 7. 7. et 8. 18. Matt. 24. 38. Luc. 17. 26. Rom. 2. 4. 2 Pet. 2. 5.
ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ *μακροθυμία,*
ἐν ἡμέραις Νῶε, *κατασκευαζομένης κιβωτοῦ,*
εἰς ἣν ὀλίγαι, τουτέστιν ὀκτὼ, ψυχαὶ διεσώ-
21 *θησαν δι' ὕδατος,* [c] *ᾧ καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν* c Eph. 5. 26.
σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου,
ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θε-
22 *ὸν, δι' ἀναστάσεως* Ἰησοῦ Χριστοῦ, [d] *ὅς ἐστιν* d Psal. 110. 1. Rom. 8. 38. Eph. 1. 20. Col. 3. 1.
ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, *πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν,*
ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ
δυνάμεων.

4 [e] Χριστοῦ *οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ,* e Rom. 6. 8. Heb. 12. 1.
καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε· ὅτι
2 *ὁ παθὼν ἐν σαρκὶ, πέπαυται ἁμαρτίας·* [f] *εἰς* f Rom. 14. 7. 2 Cor. 5. 15. Eph. 4. 24. Gal. 2. 20. 1 Thess. 5. 10. Heb. 9. 14.
τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελή-
ματι Θεοῦ *τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι*
3 *χρόνον.* [g] *ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν ὁ παρεληλυθὼς* g Eph. 4. 17.
χρόνος τοῦ βίου, τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατερ-
γάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπι-
θυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ
4 *ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· ἐν ᾧ ξενίζονται,*
μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς
5 *ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες·* [h] *οἳ ἀπο-* h Act. 10. 42. 1 Cor. 15. 51, 52.

δώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶν-
τας καὶ νεκρούς. [i]εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς 6
εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώ-
πους σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.
[k]Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονή- 7
σατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς· [l]πρὸ 8
πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ
ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρ-
τιῶν· [m]φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογ- 9
γυσμῶν· [n]ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς 10
ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονό-
μοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ· [o]εἴ τις λαλεῖ, 11
ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος
ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ
Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα
καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
ἀμήν.

[p]Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρ- 12
ώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξέ-
νου ὑμῖν συμβαίνοντος· [q]ἀλλὰ καθὸ κοινω- 13
νεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε,
ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ
χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. [r]Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν 14
ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης
καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀναπαύ-
εται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ
δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. [s]μὴ γάρ τις ὑμῶν πα- 15
σχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς, ἢ
ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστιανὸς, 16
μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ
μέρει τούτῳ. [t]ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ 17

i Joh. 5. 25. supr. 3. 19.
k Matt. 26. 41. Luc. 21. 34, &c. Rom. 13. 12. Philip. 4. 5. Col. 4. 1. Infr. 5. 8. 2 Pet. 3. 9, 11. 1 Joh. 2. 18.
l Prov. 10. 12. Jac. 5. 20.
m Rom. 12. 13. Philip. 2. 14. Heb. 13. 2.
n Prov. 3. 28. Matt. 25. 14. Luc. 12. 42. Rom. 12. 6. 1 Cor. 4. 1, 2. et 12. 4. 2 Cor. 8. 11. Eph. 4. 11. Titus 1. 7.
o Jer. 23. 22. Rom. 12. 6, 7, 8.
p Esa. 48. 10. 1 Cor. 3. 13. supr. 1. 7.
q 2 Cor. 4. 10. Philip. 3. 10. Col. 1. 24. 2 Tim. 2. 10. Apoc. 1. 9.
r Matt. 5. 10, 11. supr. 2. 20. et 3. 14.
s Supr. 2. 20.
t Esa. 10. 12. Jer. 25. 29. et 49. 12. Mal. 3. 5. Luc. 23. 31. et 10. 12.

κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον
ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ
18 τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; [u]καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις u Prov. 11. 31.
σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖ-
19 ται; [x]ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα x Psal. 31. 6.
τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῷ κτιστῇ παρατιθέσθωσαν Luc. 23. 46.
τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

5 [y]ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ, y Luc. 24. 48. Rom. 8. 17,
ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χρι- 18. Philem. 9. Apoc. 1. 9.
στοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀπο-
2 καλύπτεσθαι δόξης κοινωνός, [z]ποιμάνατε τὸ z Act. 20. 28. 1 Tim. 3. 3.
ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ Titus 1. 7.
ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερ- a 1 Cor. 3. 5. 2 Cor. 1. 24.
3 δῶς, ἀλλὰ προθύμως· [a]μηδ' ὡς κατακυριεύ- Philipp. 3. 17. 2 Thess. 3. 9.
οντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ 1 Tim. 4. 12. Titus 2. 7.
4 ποιμνίου· [b]καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμε- b Esa. 40. 11. Ezech. 34. 23. Joh. 10. 11.
νος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης 1 Cor. 9. 25. 2 Tim. 4. 8.
στέφανον. Heb. 13. 20. Jac. 1. 12.

5 [c]Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέ- supr. 1. 4. et 2. 25.
ροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν c Prov. 3. 34. Rom. 12. 10,
ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ Θεὸς 16. Eph. 5. 21. Philipp. 2. 3. Jac. 4. 6.
ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δί- d Job. 22. 29. Prov. 29. 23.
6 δωσι χάριν. [d]ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κρα- Matt. 23. 12. Luc. 1. 52. et
ταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν 14. 11. et 18. 14. Jac. 4. 10.
7 καιρῷ· [e]πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιῤῥί- e Psal. 37. 5. et 55. 23.
ψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑ- Matt. 6. 25, 26. Luc. 12.
μῶν. 22. 1 Cor. 9. 9. Philipp. 4. 6. 1 Tim. 6. 8.

8 [f]Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑ- Heb. 13. 5. f Job. 1. 7.
μῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ, Luc. 21. 16. et 22. 31.
9 ζητῶν τίνα καταπίῃ· [g]ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ 1 Thess. 5. 6. supr. 1. 13. et 4. 7.
τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων g Eph. 4. 27. et 6. 11, 13. Jac. 4. 7.

τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖ-
σθαι.
h 2 Cor. 4. 17. Heb. 10. 37. et 13. 21. supr. 1. 6.
[h]Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας 10
ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χρι-
στῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρτί-
σαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι·
αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας 11
τῶν αἰώνων. ἀμήν.
i Heb. 13. 22.
[i]Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, 12
ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν
καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν
k Act. 12. 12, 25.
τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν ἑστήκατε. [k]Ἀσπάζεται ὑμᾶς 13
ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ
l Rom. 16. 16. 1 Cor. 16. 20. 2 Cor. 13. 12. 1 Thess. 5. 26.
υἱός μου. [l]ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι 14
ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. ἀμήν.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΥΜΕΩΝ Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος 1
Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι
πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σω-
m Joh. 17. 3. Rom. 1. 7. 1 Pet. 1. 2. Jud. 2.
τῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· [m]χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2
πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, καὶ Ἰη-
σοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
n Joh. 17. 3.
[n]ὩΣ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ 3

τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ
τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δό-
4 ξης καὶ ἀρετῆς, [o] δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ [o] Esa. 56. 5. Joh. 1. 12.
τίμια ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων Rom. 8. 15. 2 Cor. 3. 18.
γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες Eph. 4. 24. Gal. 3. 26.
5 τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς· καὶ αὐτὸ Heb. 12. 10. 1 Joh. 3. 2.
τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες,
ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν,
6 ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει
τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπο-
7 μονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ
τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλα-
8 δελφίᾳ τὴν ἀγάπην. [p] ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρ- [p] Titus 3. 14.
χοντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ
ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
9 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· [q] ᾧ γὰρ μὴ πάρ- [q] Esa. 59. 10. Soph. 1. 17.
εστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην 1 Joh. 2. 9, 11.
λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ
10 ἁμαρτιῶν. [r] Διὸ μᾶλλον ἀδελφοὶ, σπουδά- [r] 1 Joh. 3. 19.
σατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν
ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταί-
11 σητέ ποτε. οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγη-
θήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασι-
λείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ
Χριστοῦ.
12 Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν
περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμέ-
13 νους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. [s] δίκαιον δὲ [s] Infr. 3. 1.
ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώ-
14 ματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει· [t] εἰδὼς [t] Joh. 21. 18, 19. 2 Tim. 4. 6.
ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός

μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρι-
στὸς ἐδήλωσέ μοι. σπουδάσω δὲ καὶ ἑκά- 15
στοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον, τὴν
τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

u Matt. 17. 1. Joh. 1. 14. 1 Cor. 1. 17. et 2. 1, 4, 13. et 4. 20. 1 Joh. 1. 1. et 4. 14.

[u] Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολου- 16
θήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν,
ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλει-

x Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc. 1. 11. et 9. 7. Luc. 3. 22. et 9. 35. Col. 1. 13.

ότητος. [x] Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τι- 17
μὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε
ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν ὁ
υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα.
καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ 18
οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ

y Ps. 119. 105. Joh. 5. 35. 2 Cor. 4. 6. Apoc. 22. 16.

ὄρει τῷ ἁγίῳ. [y] Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν 19
προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέ-
χοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ,
ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνα-

z Rom. 12. 6.

τείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· [z] τοῦτο πρῶτον 20
γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς,

a 2 Tim. 3. 16. 1 Pet. 1. 11.

ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. [a] οὐ γὰρ θελή- 21
ματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ'
ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ
ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι.

b Deut. 13. 1. Matt. 24. 11. Act. 20. 29. 1 Cor. 11. 19. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1, 5. Jud. 4, 18.

[b] ΕΓΕΝΟΝΤΟ δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν 2
τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδά-
σκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπω-
λείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην
ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώ-
λειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν 2
ταῖς ἀπωλείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας

3 βλασφημηθήσεται, [c] καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλα- c Deut. 32. 35. 1 Tim. 6. 5.
στοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρῖ- Tit. 1. 11. Jud. 4.
μα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν
4 οὐ νυστάζει. [d] Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρ- d Job. 4. 18. Luc. 8. 31.
τησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου Joh. 8. 44. 1 Joh. 3. 8.
ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τετηρημέν- Jud. 6. Apoc. 20. 2.
5 ους· [e] καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' e Gen. 7. 21. 1 Pet. 3. 19,
ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κα- 20.
6 τακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· [f] καὶ πό- f Gen. 19. 24. Num. 26. 10.
λεις Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας τεφρώσας κατα- Deut. 29. 23. Esa. 13. 19.
στροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσε- Jer. 50. 40. Ezech. 16. 49.
7 βεῖν τεθεικώς· [g] καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονού- Hos. 11. 8. Amos 4. 11.
μενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀνα- Jud. 7. g Gen. 19. 7,
8 στροφῆς ἐῤῥύσατο· [h] βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ 8, 15. h Psal. 119.
ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ 158. Ezech. 9. 4.
ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασά-
9 νιζεν· [i] οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ i 1 Cor. 10. 13.
ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολα-
10 ζομένους τηρεῖν· [k] μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω k Jud. 4, 7, 8, 10, 16.
σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους,
καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. Τολμηταὶ
αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες·
11 [l] ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες l Jud. 9.
ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ
12 βλάσφημον κρίσιν. [m] οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα m Jer. 12. 3. Jud. 10.
ζῶα φυσικὰ γεγεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθο-
ρὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ
13 φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται, [n] κομιούμενοι n Jud. 12.
μισθὸν ἀδικίας. Ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν
ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπῖλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶν-
τες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, συνευωχούμενοι

ἀπειθοῦσι δὲ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκο-
δομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας,
καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδά-
λου· [q]οἳ προσκόπτουσι, τῷ λόγῳ ἀπειθοῦν- 8
τες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· [r]ὑμεῖς δὲ γένος ἐκ- 9
λεκτὸν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον,
λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγ-
γείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς
τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· [s]οἵ ποτε οὐ λαὸς, 10
νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ
ἐλεηθέντες.

[t]ἈΓΑΠΗΤΟΙ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ 11
παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπι-
θυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυ-
χῆς· [u]τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν 12
ἔχοντες καλὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν
ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύ-
σαντες δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκο-
πῆς. [x]Ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτί- 13 Δ'
σει διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερ-
έχοντι· [y]εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπο- 14
μένοις, εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ
ἀγαθοποιῶν· [z]ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ 15
Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρό-
νων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· [a]ὡς ἐλεύθεροι, καὶ 16
μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν
ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ. [b]πάντας 17
τιμήσατε· τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν Θεὸν
φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

[c]Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ 18
τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ

q 1 Cor. 1. 23.
r Exod. 19. 5, 6. Deut. 7. 6. et 14. 2. et 26. 18. Eph. 1. 14. et 5. 8. Col. 1. 13. Apoc. 1. 6. et 5. 10.
s Osee. 1. 10. et 2. 23. Rom. 9. 25.
t 1 Chron. 29. 15. Ps. 39. 13. et 119. 19. Rom. 13. 14. Gal. 5. 16, 24. Heb. 11. 15. Jac. 4. 1. supr. 1. 17.
u Matt. 5. 16. Luc. 1. 68. et 19. 44. Rom. 12. 17. 2 Cor. 8. 21. Philip. 2. 15. Tit. 2. 8. infr. 3. 16.
x Rom. 13. 1. Titus 3. 1.
y Rom. 13. 3, 4.
z Titus 2. 8.
a Joh. 8. 32. Rom. 6. 18. 1 Cor. 7. 22. Gal. 5. 1, 13. 2 Pet. 2. 19.
b Matt. 22. 21. Rom. 12. 10. Eph. 4. 3. Philipp. 2. 3. Heb. 13. 1. supr. 1. 22. infr. 5. 5. 2 Pet. 1. 7.
c Eph. 6. 5. Col. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Titus 2. 9.

19 ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. [d]Τοῦτο [d] Matt. 5. 10. 2 Cor. 7. 10.
γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει
20 τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. [e]ποῖον γὰρ κλέος, [e] Infr. 3. 14. et 4. 14, 15.
εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομεν-
εῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες
21 ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ. [f]Εἰς [f] Matt. 16. 24. Joh. 13. 15.
τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν 1 Thess. 3. 3. Philipp. 2. 5.
ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, infr. 3. 17, 18. 1 Joh. 2. 6.
22 ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· [g]ὃς [g] Isa. 53. 9. 2 Cor. 5. 21.
ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν 1 Joh. 3. 5.
23 τῷ στόματι αὐτοῦ· [h]ὃς λοιδορούμενος οὐκ [h] Matt. 27. 39. Joh. 8. 48, 49.
ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει· παρεδίδου
24 δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· [i]ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡ- [i] Esa. 53. 4, 5. Matt. 8. 17.
μῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ Rom. 6. 2, 11. et 7. 6.
τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι,
τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ
25 ἰάθητε. [k]ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα· [k] Esa. 53. 6. Ezech. 34. 6,
ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ 23. et 37. 24. Luc. 15. 4.
ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Joh. 10. 11. Heb. 13. 20.

3 [l]ΟΜΟΙΩΣ αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς [l] Gen. 3. 16. 1 Cor. 7. 16.
ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ et 14. 34. Eph. 5. 22. Col. 3.
λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ 18. Tit. 2. 5.
2 λόγου κερδηθήσωνται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν
3 φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν· [m]ὧν ἔστω [m] Esa. 3. 18. 1 Tim. 2. 9.
οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέ- Titus 2. 3.
σεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος·
4 [n]ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ [n] Psal. 45. 14. Rom. 2. 29. et
ἀφθάρτῳ τοῦ πρᾳέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, 7. 22. 2 Cor. 4. 16.
5 ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. οὕτω
γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι
ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἐκόσμουν ἑαυτὰς, ὑποτασσό-

o Gen. 18. 12.
μεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· [o]ὡς Σάῤῥα ὑπ- 6
ήκουσε τῷ Ἀβραὰμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα,
ἧς ἐγενήθητε τέκνα· ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ
p 1 Cor. 7. 3. et 12. 23. Eph. 2. 25, &c. Col. 3. 19.
φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. [p]Οἱ ἄνδρες 7
ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθε-
νεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες
τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς,
εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

q Rom. 12. 16. et 15. 5. 1 Cor. 1. 10. Philipp. 2. 2. et 3. 16.
[q]Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπα- 8
θεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, φιλόφρονες·
r Lev. 19. 18. Prov. 17. 13. et 20. 22. et 24. 29. Matt. 5. 39. et 25. 34. Rom. 12. 17. 1 Cor. 6. 7. 1 Thess. 5. 15. 1 Tim. 4. 8.
[r]μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδο- 9
ρίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦν-
τες, εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλο-
γίαν κληρονομήσητε. [s]Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν 10
ἀγαπᾷν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω
s Psal. 34. 13, &c. Jac. 1. 26.
τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐ-
t Psal. 37. 27. Esa. 1. 16. 3 Joh. 11.
τοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. [t]ἐκκλινάτω ἀπὸ 11
κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰ-
ρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν. ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ 12
Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέ-
ησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποι-
οῦντας κακά. Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν 13
u Esa. 8. 12, 13. Jer. 1. 8. Matt. 5. 10. et 10. 28. supr. 2. 20. et 4. 14.
τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε; [u]ἀλλ' εἰ καὶ 14
πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. Τὸν δὲ
φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε·
x Job. 1. 21. Psal. 119. 46. Act. 4. 8.
[x]Κύριον δὲ τὸν Θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρ- 15
δίαις ὑμῶν.

Ἕτοιμοι δὲ ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ
αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπί-
y Titus 2. 8. supr. 2. 12, 15, 19.
δος μετὰ πρᾳΰτητος καὶ φόβου· [y]συνείδησιν 16
ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν

ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζον-
τες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν.
17 Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλει τὸ
θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας·
18 [z] ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε,
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ
Θεῷ· θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς δὲ
19 τῷ πνεύματι, [a] ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύ-
20 μασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν, [b] ἀπειθήσασι ποτὲ,
ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία,
ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ,
εἰς ἣν ὀλίγαι, τουτέστιν ὀκτὼ, ψυχαὶ διεσώ-
21 θησαν δι' ὕδατος, [c] ᾧ καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν
σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου,
ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θε-
22 ὸν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, [d] ὅς ἐστιν
ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν,
ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ
δυνάμεων.

4 [e] Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ,
καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε· ὅτι
2 ὁ παθὼν ἐν σαρκὶ, πέπαυται ἁμαρτίας· [f] εἰς
τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελή-
ματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι
3 χρόνον. [g] ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν ὁ παρεληλυθὼς
χρόνος τοῦ βίου, τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατερ-
γάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπι-
θυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ
4 ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· ἐν ᾧ ξενίζονται,
μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς
5 ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· [h] οἳ ἀπο-

z Rom. 1. 4. et 5. 6. 2 Cor. 13. 4. Heb. 9. 15, 28.
a Eph. 2. 17. infr. 4. 6.
b Gen. 6. 3, 5, 14. et 7. 7. et 8. 18. Matt. 24. 38. Luc. 17. 26. Rom. 2. 4. 2 Pet. 2. 5.
c Eph. 5. 26.
d Psal. 110. 1. Rom. 8. 38. Eph. 1. 20. Col. 3. 1.
e Rom. 6. 8. Heb. 12. 1.
f Rom. 14. 7. 2 Cor. 5. 15. Eph. 4. 24. Gal. 2. 20. 1 Thess. 5. 10. Heb. 9. 14.
g Eph. 4. 17.
h Act. 10. 42. 1 Cor. 15. 51, 52.

δώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶν-
i Joh. 5. 25. supr. 3. 19. τας καὶ νεκρούς. [i]εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς 6
εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώ-
πους σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.
k Matt. 26. 41. Luc. 21. 34, &c. Rom. 13. 12. Philip. 4. 5. Col. 4. 1. Infr. 5. 8. [k]Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονή- 7
σατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς· [l]πρὸ 8
πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ
2 Pet. 3. 9, 11. 1 Joh. 2. 18. ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρ-
l Prov. 10. 12. Jac. 5. 20. τιῶν· [m]φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογ- 9
m Rom. 12. 13. Philip. 2. 14. Heb. 13. 2. γυσμῶν· [n]ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς 10
n Prov. 3. 28. Matt. 25. 14. Luc. 12. 42. Rom. 12. 6. 1 Cor. 4. 1, 2. et 12. 4. 2 Cor. 8. 11. Eph. 4. 11. Titus 1. 7. ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονό-
μοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ· [o]εἴ τις λαλεῖ, 11
ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος
ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ
o Jer. 23. 22. Rom. 12. 6, 7, 8. Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα
καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
ἀμήν.
p Esa. 48. 10. 1 Cor. 3. 13. supr. 1. 7. [p]Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρ- 12
ώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξέ-
q 2 Cor. 4. 10. Philip. 3. 10. Col. 1. 24. 2 Tim. 2. 10. Apoc. 1. 9. νου ὑμῖν συμβαίνοντος· [q]ἀλλὰ καθὸ κοινω- 13
νεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε,
ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ
r Matt. 5. 10, 11. supr. 2. 20. et 3. 14. χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. [r]Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν 14
ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης
καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύ-
εται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ
s Supr. 2. 20. δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. [s]μὴ γάρ τις ὑμῶν πα- 15
σχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς, ἢ
ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστιανὸς, 16
t Esa. 10. 12. Jer. 25. 29. et 49. 12. Mal. 3. 5. Luc. 23. 31. et 10. 12. μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ
μέρει τούτῳ. [t]ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ 17

κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον
ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ
18 τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; [u] καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις
σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖ-
19 ται; [x] ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα
τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῷ κτιστῇ παρατιθέσθωσαν
τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

5 [y] ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ,
ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χρι-
στοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀπο-
2 καλύπτεσθαι δόξης κοινωνός, [z] ποιμάνατε τὸ
ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ
ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερ-
3 δῶς, ἀλλὰ προθύμως· [a] μηδ' ὡς κατακυριεύ-
οντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ
4 ποιμνίου· [b] καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμε-
νος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης
στέφανον.

5 [c] Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέ-
ροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν
ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ Θεὸς
ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δί-
6 δωσι χάριν. [d] ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κρα-
ταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν
7 καιρῷ· [e] πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιῤῥί-
ψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑ-
μῶν.

8 [f] Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑ-
μῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ,
9 ζητῶν τίνα καταπίῃ· [g] ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ
τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων

u Prov. 11. 31.
x Psal. 31. 6. Luc. 23. 46.
y Luc. 24. 48. Rom. 8. 17, 18. Philem. 9. Apoc. 1. 9.
z Act. 20. 28. 1 Tim. 3. 3. Titus 1. 7.
a 1 Cor. 3. 5. 2 Cor. 1. 24. Philipp. 3. 17. 2 Thess. 3. 9. 1 Tim. 4. 12. Titus 2. 7.
b Esa. 40. 11. Ezech. 34. 23. Joh. 10. 11. 1 Cor. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. Heb. 13. 20. Jac. 1. 12. supr. 1. 4. et 2. 25.
c Prov. 3. 34. Rom. 12. 10, 16. Eph. 5. 21. Philipp. 2. 3. Jac. 4. 6.
d Job. 22. 29. Prov. 29. 23. Matt. 23. 12. Luc. 1. 52. et 14. 11. et 18. 14. Jac. 4. 10.
e Psal. 37. 5. et 55. 23. Matt. 6. 25, 26. Luc. 12. 22. 1 Cor. 9. 9. Philipp. 4. 6. 1 Tim. 6. 8. Heb. 13. 5.
f Job. 1. 7. Luc. 21. 16. et 22. 31. 1 Thess. 5. 6. supr. 1. 13. et 4. 7.
g Eph. 4. 27. et 6. 11, 13. Jac. 4. 7.

τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖ-
σθαι.
h 2 Cor. 4. 17. Heb. 10. 37. et 13. 21. supr. 1. 6. [h]Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας 10
ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χρι-
στῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρτί-
σαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι·
αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας 11
τῶν αἰώνων. ἀμήν.
i Heb. 13. 22. [i]Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, 12
ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν
καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν
k Act. 12. 12, 25. τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν ἑστήκατε. [k]Ἀσπάζεται ὑμᾶς 13
ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ, καὶ Μάρκος ὁ
l Rom. 16. 16. 1 Cor. 16. 20. 2 Cor. 13. 12. 1 Thess. 5. 26. υἱός μου. [l]ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι 14
ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. ἀμήν.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΥΜΕΩΝ Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος 1
Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι
πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σω-
m Joh. 17. 3. Rom. 1. 7. 1 Pet. 1. 2. Jud. 2. τῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· [m]χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2
πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, καὶ Ἰη-
σοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
n Joh. 17. 3. [n]ὩΣ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ 3

τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ
τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δό-
4 *ξης καὶ ἀρετῆς,* [o]*δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ* o Esa. 56. 5. Joh. 1. 12.
τίμια ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων Rom. 8. 15. 2 Cor. 3. 18.
γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες Eph. 4. 24. Gal. 3. 26.
5 *τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς· καὶ αὐτὸ* Heb. 12. 10. 1 Joh. 3. 2.
τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες,
ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν,
6 *ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει*
τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπο-
7 *μονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ*
τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλα-
8 *δελφίᾳ τὴν ἀγάπην.* [p]*ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρ-* p Titus 3. 14.
χοντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ
ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου *ἡμῶν*
9 Ἰησοῦ Χριστοῦ *ἐπίγνωσιν·* [q]*ᾧ γὰρ μὴ πάρ-* q Esa. 59. 10. Soph. 1. 17.
εστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην 1 Joh. 2. 9, 11.
λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ
Β' 10 *ἁμαρτιῶν.* [r]*Διὸ μᾶλλον ἀδελφοί, σπουδά-* r 1 Joh. 3. 19.
σατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν
ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταί-
11 *σητέ ποτε. οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγη-*
θήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασι-
λείαν τοῦ Κυρίου *ἡμῶν καὶ σωτῆρος* Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

12 *Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν*
περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμέ-
13 *νους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ.* [s]*δίκαιον δὲ* s Infr. 3. 1.
ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώ-
14 *ματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει·* [t]*εἰδὼς* t Joh. 21. 18, 19. 2 Tim. 4. 6.
ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός

μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρι-
στὸς ἐδήλωσέ μοι. σπουδάσω δὲ καὶ ἑκά- 15
στοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον, τὴν
τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

u Matt. 17. 1. Joh. 1. 14. 1 Cor. 1. 17. et 2. 1, 4, 13. et 4. 20. 1 Joh. 1. 1. et 4. 14.

[u] Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολου- 16
θήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν,
ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλει-

x Matt. 3. 17. et 17. 5. Marc. 1. 11. et 9. 7. Luc. 3. 22. et 9. 35. Col. 1. 13.

ότητος. [x] λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τι- 17
μὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε
ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν ὁ
υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα.
καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ 18
οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ

y Ps. 119. 105. Joh. 5. 35. 2 Cor. 4. 6. Apoc. 22. 16.

ὄρει τῷ ἁγίῳ. [y] Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν 19
προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέ-
χοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ,
ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνα-

z Rom. 12. 6.

τείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· [z] τοῦτο πρῶτον 20
γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς,

a 2 Tim. 3. 16. 1 Pet. 1. 11.

ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. [a] οὐ γὰρ θελή- 21
ματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ'
ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ
ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι.

b Deut. 13. 1. Matt. 24. 11. Act. 20. 29. 1 Cor. 11. 19. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1, 5. Jud. 4, 18.

[b] ΕΓΕΝΟΝΤΟ δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν 2 1
τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδά-
σκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπω-
λείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην
ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώ-
λειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν 2
ταῖς ἀπωλείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας

3 βλασφημηθήσεται, [c]καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλα- c Deut. 32. 35. 1 Tim. 6. 5.
στοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρί- Tit. 1. 11. Jud. 4.
μα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν
4 οὐ νυστάζει. [d]Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρ- d Job. 4. 18. Luc. 8. 31.
τησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου Joh. 8. 44. 1 Joh. 3. 8.
ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τετηρημέν- Jud. 6. Apoc. 20. 2.
5 ους· [e]καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' e Gen. 7. 21. 1 Pet. 3. 19,
ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κα- 20.
6 τακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· [f]καὶ πό- f Gen. 19. 24. Num. 26. 10.
λεις Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας τεφρώσας κατα- Deut. 29. 23. Esa. 13. 19.
στροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσε- Jer. 50. 40. Ezech. 16. 49.
7 βεῖν τεθεικώς· [g]καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονού- Hos. 11. 8. Amos 4. 11.
μενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀνα- Jud. 7. g Gen. 19. 7,
8 στροφῆς ἐῤῥύσατο· [h]βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ 8, 15. h Psal. 119.
ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ 158. Ezech. 9. 4.
ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασά-
9 νιζεν· [i]οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ i 1 Cor. 10. 13.
ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολα-
10 ζομένους τηρεῖν· [k]μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω k Jud. 4, 7, 8, 10, 16.
σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους,
καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. Τολμηταὶ
αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες·
11 [l]ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες l Jud. 9.
ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ
12 βλάσφημον κρίσιν. [m]οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα m Jer. 12. 3. Jud. 10.
ζῶα φυσικὰ γεγεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθο-
ρὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ
13 φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται, [n]κομιούμενοι n Jud. 12.
μισθὸν ἀδικίας. Ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν
ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπῖλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶν-
τες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, συνευωχούμενοι

ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος 14
καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυ-
χὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλε-
o Num. 22. 7, 21. Jud. 11. ονεξίαις ἔχοντες, κατάρας τέκνα, [o]καταλιπόν- 15
τες τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακο-
λουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ,
ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν 16
ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀν-
θρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ
p Jud. 12. προφήτου παραφρονίαν. [p]Οὗτοί εἰσι πηγαὶ 17
ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι,
οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.
q Act. 2. 40. Jud. 16. [q]Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, 18
δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις,
τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀνα-
r Joh. 8. 34. Rom. 6. 16. Gal. 5. 13. 1 Pet. 2. 16. Jud. 4. στρεφομένους, [r]ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελ- 19
λόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθο-
ρᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλω-
s Matt. 12. 45, &c. Heb. 6. 4. et 10. 26. ται. [s]Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ 20
κόσμου, ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆ-
ρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλα-
κέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα
t Luc. 12. 47, 48. χείρονα τῶν πρώτων. [t]κρεῖττον γὰρ ἦν αὐ- 21
τοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης,
ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης
u Prov. 26. 11. αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. [u]συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς 22
τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ἐπιστρέψας
ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα· καὶ ὗς λουσαμένη, εἰς
κύλισμα βορβόρου.

x Supr. 1. 13. [x]ΤΑΥΤΗΝ ἤδη ἀγαπητοὶ, δευτέραν ὑμῖν 3
γράφω ἐπιστολὴν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν

2 ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν· μνησθῆναι
τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων
προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἡμῶν ἐν-
3 τολῆς, τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος· [y]τοῦτο πρῶ- y 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1.
τον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτου Jud. 18.
τῶν ἡμερῶν ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν
4 ἐπιθυμίας πορευόμενοι [z]καὶ λέγοντες, Ποῦ z Esa. 5. 19. Jer. 17. 15.
ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' Ezech. 12. 22.
ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω
5 διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. [a]Λανθάνει γὰρ a Gen. 1. 6, 9. Psal. 24. 2. et
αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκ- 33. 6. et 136. 6.
παλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συν-
6 εστῶσα, τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, [b]δι' ὧν ὁ τότε b Gen. 7. 10, 21.
7 κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· [c]οἱ δὲ c Psal. 102. 27. Esa. 51. 6.
νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτοῦ λόγῳ τεθη- Heb. 1. 11. 2 Thess. 1. 8.
σαυρισμένοι εἰσὶ, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν infr. ver. 10.
κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.
8 [d]Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς ἀγαπητοὶ, d Psal. 90. 4.
ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ
9 χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. [e]οὐ βραδύνει ὁ Κύ- e Esa. 30. 18. Ezech. 18. 23,
ριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα 33. et 33. 11. Hab. 2. 3.
ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βου- Rom. 2. 4. 1 Tim. 2. 4.
λόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς infr. ver. 15. Heb. 10. 37.
10 μετάνοιαν χωρῆσαι. [f]Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυ- 1 Pet. 3. 20. et infr. ver. 15.
ρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ f Psal. 102. 27. Esa. 51. 6.
ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσού- Matt. 24. 35, 43, 44. 1 Thess. 5. 2.
μενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα Apoc. 3. 3. et 16. 15. et 20.
11 κατακαήσεται. Τούτων οὖν πάντων λυομένων, 11. et 21. 1.
ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀνα-
12 στροφαῖς καὶ εὐσεβείαις; [g]προσδοκῶντας καὶ g Psal. 50. 3. 2 Thess. 1. 8.
σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέ-

ρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται,
h Esa. 65. 17. et 66. 22. Apoc. 21. 1. καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. [h] Καινοὺς 13
δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγ-
γελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη
i 1 Cor. 1. 8. Philipp. 1. 10. 1 Thess. 3. 13. et 5. 23. κατοικεῖ. [i] διὸ ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶν- 14
τες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ
k Rom. 2. 4. supr. ver. 9. εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, [k] καὶ τὴν τοῦ Κυρίου 15
ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν ἡγεῖσθε· καθὼς
καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ
l Rom. 8. 19. 1 Cor. 15. 24. 1 Thess. 4. 15. τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, [l] ὡς 16
καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐ-
ταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα,
ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς
καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν
m Marc. 13. 23. ἀπώλειαν. [m] Ὑμεῖς οὖν ἀγαπητοὶ, προγινώ- 17
σκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων
πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου
στηριγμοῦ· αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώ- 18
σει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν
αἰῶνος. ἀμήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

n Luc. 24. 39. Joh. 1. 1, 14. et 20. 27. 2 Pet. 1. 16. [n] Ὃ ἮΝ ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωρά- 1 A
καμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα,
καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ

2 λόγου τῆς ζωῆς· [o]καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ o Joh. 1. 1, 2. Rom. 16. 26.
ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλο- Col. 1. 26. 2 Tim. 1. 10.
μεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς Tit. 1. 2.
3 τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν· [p]ὃ ἑωρά- p Joh. 17. 21. 1 Cor. 1. 9.
καμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα
καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ
κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ
4 μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· [q]καὶ q 2 Joh. 12.
ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ
5 πεπληρωμένη. [r]Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία r Joh. 1. 9. et 8. 12. et 9. 5.
ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν et 12. 35, 36.
ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐ-
6 τῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοι-
νωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει
περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν
7 τὴν ἀλήθειαν· [s]ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶ- s Heb. 9. 14. 1 Pet. 1. 19.
μεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν Apoc. 1. 5.
ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πά-
8 σης ἁμαρτίας. [t]Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν t 1 Reg. 8. 46. 2 Par. 6. 36.
οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια Job. 9. 2. Prov. 20. 9.
9 οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. [u]ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς Eccl. 7. 20. Jac. 3. 2.
ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα u Psal. 32. 5. Prov. 28. 13.
ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς
10 ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ
ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ
λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2 [x]ΤΕΚΝΙΑ μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα x Rom. 8. 34. 1 Tim. 2. 5.
μὴ ἁμάρτητε, καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλη- Heb. 7. 24, 25. et 9. 24.
τον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χρι- y Joh. 4. 42. Rom. 3. 25.
2 στὸν δίκαιον· [y]καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ 2 Cor. 5. 18. Col. 1. 20. infr. 4. 10, 14.

τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων
δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐγνώκαμεν αὐ- 3
z Supr. 1. 6. infr. 4. 20. τὸν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. [z] ὁ λέ- 4
γων, Ἔγνωκα αὐτὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλή-
a Joh. 13. 35. et 14. 21, 23. infr. 4. 12, 13. θεια οὐκ ἔστιν· [a] ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λό- 5
γον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ
τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐν
b Joh. 15, 4, 5. 1 Pet. 2. 21. αὐτῷ ἐσμέν. [b] ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφεί- 6
λει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς
c Infr. 3. 11. 2 Joh. 5. οὕτως περιπατεῖν. [c] ἀδελφοὶ, οὐκ ἐντολὴν 7
καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν,
ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ,
d Joh. 1. 9. et 8. 12. et 13. 34. et 15. 12. Rom. 13. 12. 1 Thess. 5. 5, 8. ἔστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς. [d] πά- 8
λιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀλη-
θὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παρ-
άγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει.
e 1 Cor. 13. 2. 2 Pet. 1. 19. infr. 3. 14, 15. [e] ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν 9
αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι.
f Joh. 12. 35. 2 Pet. 1. 10. [f] ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ 10
g Infr. 3. 14. μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. [g] ὁ 11
δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ
ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε
ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφ-
h Luc. 24. 47. Act. 4. 12. et 13. 38. θαλμοὺς αὐτοῦ. [h] γράφω ὑμῖν τεκνία, ὅτι 12
ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐ-
τοῦ.

ΓΡΑΦΩ ὑμῖν πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν 13
ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν νεανίσκοι, ὅτι νενι-
κήκατε τὸν πονηρόν. γράφω ὑμῖν παιδία, ὅτι

14 ἐγνώκατε τὸν πατέρα. [i] Ἔγραψα ὑμῖν πα- i Eph. 6. 10.
τέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἔγραψα
ὑμῖν νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος
τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν
15 πονηρόν. [k] μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ k Matt. 6. 24. Rom. 12. 2.
ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, Gal. 1. 10. Jac. 4. 4.
16 οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ· ὅτι
πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς,
καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλα-
ζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς,
17 ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί. [l] καὶ ὁ κόσμος παρ- l Psal. 90. 10. Esa. 40. 6.
άγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν 1 Cor. 7. 31. Jac. 1. 10. et
τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 4. 14. 1 Pet. 1. 24.
18 [m] Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἠκού- m Matt. 24. 5, 24. Act. 20.
σατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντί- 29. 2 Thess. 2. 3. 2 Joh. 7.
χριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν
19 ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. [n] Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, n Psal. 41. 10. Act. 20. 30.
ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, 1 Cor. 11. 19.
μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανε-
20 ρωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν. [o] Καὶ o Psal. 45. 8. et 133. 2.
ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε Joh. 14. 26. et 16. 13. Heb.
21 πάντα. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν 1. 9.
ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν
22 ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. [p] Τίς ἐστιν p Infr. 4. 3. 2 Joh. 7.
ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς
οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντί-
χριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν
23 υἱόν. [q] πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν q Luc. 12. 9. Joh. 15. 23.
24 πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς οὖν ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρ- 2 Tim. 2. 12. infr. 4. 15.
χῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ'
ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν

τῷ πατρὶ μενεῖτε. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγε- 25
λία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν
τὴν αἰώνιον. ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν 26
r Jer. 31. 33, 34. Joh. 14. 26. et 16. 13. Heb. 8. 10, 11.
πλανώντων ὑμᾶς. [r]Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ 27
ἐλάβετε ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ
χρείαν ἔχετε ἵνα τὶς διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ᾽ ὡς
τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων,
καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· καὶ
s Marc. 8. 38. infr. 3. 2.
καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε ἐν αὐτῷ. [s]Καὶ 28
νῦν τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανε-
ρωθῇ, ἔχωμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶ-
t Infr. 3. 7, 10.
μεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. [t]ἐὰν 29
εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ
ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

u Joh. 1. 12. et 16. 3. et 17. 25.
[u]ἼΔΕΤΕ ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ 3
πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν. διὰ τοῦτο
ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐ-
x Esa. 56. 5. Matt. 5. 12. Joh. 1. 12. Rom. 8. 15, 18, 29. 1 Cor. 13. 12. et 15. 49. 2 Cor. 4. 17. et 5. 7. Gal. 3. 26. et 4. 6. Philipp. 3. 21. Col. 3. 4. 2 Pet. 1. 4.
τόν. [x]ἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμὲν, καὶ 2
οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν δὲ ὅτι
ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψό-
μεθα αὐτὸν καθὼς ἐστί. Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν 3
ἐλπίδα ταύτην ἐπ᾽ αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς
y Infr. 5. 17.
ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι. [y]Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ- 4
τίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία
z Esa. 53. 4, 9. 2 Cor. 5. 21. 1 Tim. 1. 15. 1 Pet. 2. 22, 24.
ἐστὶν ἡ ἀνομία. [z]καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφα- 5
νερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ· καὶ ἁ-
a Supr. 2. 4. infr. 4. 8. 3 Joh. 11.
μαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. [a]πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ 6
μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ
b Supr. 2. 29. infr. ver. 10.
ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. [b]Τεκνία, 7
μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύ-
νην, δίκαιός ἐστι, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν.

8 [c]ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· c Gen. 3. 15. Matt. 13. 48. Joh. 8. 44.
ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο
ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα
9 τοῦ διαβόλου. [d]πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ d 1 Pet. 1. 23. infr. 5. 18.
Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ
ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι
10 ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. [e]ἐν τούτῳ φανερά e Infr. 4. 8.
ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ δια-
βόλου. Πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ
ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελ-
11 φὸν αὐτοῦ. [f]ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν f Joh. 13. 34. et 15. 12.
ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· supr. 1. 5. et 2. 7. infr. ver. 23.
12 [g]οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε g Gen. 4. 8. Heb. 11. 4.
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν
αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ
13 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. [h]μὴ θαυμάζετε h Joh. 15. 18, 19. et 17. 14.
14 ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. [i]Ἡμεῖς i Lev. 19. 17. supr. 2. 9, 10, 11.
οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου
εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς·
ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν, μένει ἐν τῷ θα-
15 νάτῳ. [k]πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, k Matt. 5. 21, 22. Gal. 5. 21.
ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀν-
θρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ
16 μένουσαν. [l]Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγά- l Joh. 3. 16. et 15. 13.
πην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ Rom. 5. 8. Eph. 5. 2, 25.
ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελ- infr. 4. 9.
17 φῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι. [m]ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν m Deut. 15. 7. Luc. 3. 11.
βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐ- Jac. 2. 15. infr. 4. 20. et 5. 1.
τοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα
αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει
18 ἐν αὐτῷ; [n]τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ n Jac. 2. 15.

μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ᾽ ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. Καὶ 19
ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας
ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς
καρδίας ἡμῶν· ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ 20
καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας
ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπητοὶ, ἐὰν ἡ 21
καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥη-
σίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν, [o] καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶ- 22
μεν, λαμβάνομεν παρ᾽ αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ
ποιοῦμεν. [p] καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, 23
ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους,
καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. [q] καὶ ὁ τηρῶν 24
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς
ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει
ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

[r] ἈΓΑΠΗΤΟΙ, μὴ παντὶ πνεύματι πι- 4
στεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ
τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται
ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. [s] ἐν τούτῳ γι- 2
νώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ
ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυ-
θότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστί. [t] καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ 3
μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ
ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό
ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρ-
χεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς 4
ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὲ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐ-
τούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ
κόσμῳ. [u] Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ τοῦτο 5

o Psal. 10. 17. et 34. 16. et 145. 18. Prov. 15. 29. et 28. 9. Jer. 29. 12. Matt. 7. 8. et 21. 22. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9. Joh. 9. 31. et 14. 13. et 15. 7. et 16. 23. Jac. 1. 5. et 5. 16. infr. 5. 14.

p Lev. 19. 18. Matt. 22. 39. Joh. 6. 29. et 13. 34. et 15. 12. et 17. 3. Eph. 5. 2. 1 Thess. 4. 9. 1 Pet. 4. 8. infr. 4. 12. supr. ver. 11.

q Joh. 14. 23. et 15. 10. Rom. 8. 9. infr. 4. 12.

r Jer. 29. 8. Matt. 7. 15, 16. et 24. 4, 5, 24. 1 Cor. 14. 29. Eph. 5. 6. Col. 2. 18. 1 Thess. 5. 21. 2 Pet. 2. 1. 2 Joh. 7. Apoc. 2. 2.

s 1 Cor. 12. 3. supr. 2. 22. et 5. 1. 2 Joh. 7.

t 2 Thess. 2. 7. supr. 2. 18, 22.

u Joh. 3. 31. et 15. 19.

ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν
6 ἀκούει. [v] ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώ- v Joh. 8. 47. et 10. 27.
σκων τὸν Θεὸν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν
ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου
γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ
Ε' 7 πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶ, καὶ
πᾶς ὁ ἀγαπῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ
8 γινώσκει τὸν Θεόν· [x] ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω x Supr. 2. 4. et 3. 6. infr.
9 τὸν Θεὸν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. [y] Ἐν ver. 16. y Joh. 3. 16.
τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, Rom. 5. 8. et 8. 32. supr. 3.
ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν 16.
ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐ-
10 τοῦ. [z] ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς z Joh. 15. 16. Rom. 3. 24,
ἠγαπήσαμεν τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγά- 25. et 5. 8, 10. 2 Cor. 5. 19.
πησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Col. 1. 19. supr. 2. 2.
11 ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. [a] ἀγαπη- a Matt. 18. 33. Joh. 15. 12,
τοὶ, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ 13.
12 ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾷν. [b] Θεὸν b Exod. 33. 20. Deut. 4.
οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλή- 12. Joh. 1. 18. 1 Tim. 1. 17.
λους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐ- et 6. 16. supr. 2. 5. et 3. 24.
13 τοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. [c] ἐν τούτῳ c Joh. 14. 20. et 17. 21.
γινώσκομεν, ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν supr. 3. 24.
ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.
14 [d] Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν, d Joh. 1. 14. supr. 1. 1.
ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ
15 κόσμου· ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν
ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ
16 αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. [e] Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν e Supr. v. 8, 12.
καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχει ὁ
Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μέ-

νων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ
Θεὸς ἐν αὐτῷ.

f Jac. 2. 13. 1 Pet. 1. 15. supr. 3. 3, 19, 21.

f Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, 17
ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρί-
σεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ἐστὶ, καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν
ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ 18
ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν
φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φο-
βούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ἡμεῖς 19
ἀγαπῶμεν αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν

g Supr. 2. 4. et 3. 17.

ἡμᾶς. g Ἐάν τις εἴπῃ, Ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεὸν, 20
καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν·
ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν
ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε πῶς δύναται

h Lev. 19. 18. Matt. 22. 39. Joh. 13. 34. et 15. 12. Eph. 5. 2. 1 Thess. 4. 9. 1 Pet. 4. 8. supr. 3. 11, 23.

ἀγαπᾷν; h καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' 21
αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ.

i Joh. 1. 12, 13. supr. 2. 22, 23. et 4. 2, 15.

i ΠΑΣ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ 5
Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ
ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γε-
γεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ἐν τούτῳ γινώσκομεν 2
ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν
Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶ-

k Matt. 11. 29, 30. Joh. 14. 15, 21, 23. et 15. 10. 2 Joh. 6.
l Joh. 16. 33.

μεν. k αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, 3
ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντο-
λαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. l ὅτι πᾶν τὸ 4
γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον·
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον,

m 1 Cor. 15. 57. supr. 4. 4, 15.

ἡ πίστις ἡμῶν. m τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κό- 5
σμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ
υἱὸς τοῦ Θεοῦ;

6 [m]Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵμα- m Joh. 19. 34.
τος, Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μό-
νον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι· καὶ τὸ
πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά
7 ἐστιν ἡ ἀλήθεια. [n]ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυ- n Matt. 28. 19. Joh. 1. 1.
ροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ 1 Cor. 12. 4, 5, 6. Apoc.
τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. 19. 13.
8 καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ
πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς
9 εἰς τὸ ἕν εἰσιν. [o]Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀν- o Joh. 5. 37. et 8. 17, 18.
θρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ
μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ
Θεοῦ, ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
10 [p]ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν p Joh. 3. 16, 33. Rom. 8.
μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ, 16. Gal. 4. 6
ψεύστην πεποίηκεν αὐτὸν, ὅτι οὐ πεπίστευ-
κεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ
11 Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. [q]Καὶ αὕτη ἐστὶν q Joh. 1. 4.
ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ
Θεὸς, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν.
12 [r]ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων r Joh. 3. 36. et 5. 24.
τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.
13 [s]ΤΑΥΤΑ ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν s Joh. 20. 31.
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε
ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς t Jer. 29. 12. Matt. 7. 8. et
14 τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. [t]Καὶ αὕτη ἐστὶν 21. 22. Marc. 11. 24. Luc.
ἡ παῤῥησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἐάν τι 11. 9. Joh. 14. 13. et 15. 7.
αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· et 16. 24. Jac. 1. 5. supr. 3. 22.
15 καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν αἰτώ- u Num. 15. 30. 1 Sam. 2. 25.
μεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκα- Matt. 12. 31. Marc. 3. 29.
16 μεν παρ' αὐτοῦ. [u]Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν Luc. 12. 10. Heb. 6. 4. et 10. 26. 2 Pet. 2. 20.

αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνα-
τον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρ-
τάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς
θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ·
x Supr. 3. 4. [x]πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστὶ, καὶ ἔστιν ἁμαρτία 17
y Supr. 3. 9. οὐ πρὸς θάνατον. [y]Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γε- 18
γεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ'
ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτὸν, καὶ ὁ
πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. οἴδαμεν ὅτι ἐκ 19
τοῦ Θεοῦ ἐσμὲν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ
z Luc. 24. 45. Joh. 17. 3. πονηρῷ κεῖται. [z]οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ 20
Θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν, ἵνα γι-
νώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀλη-
θινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός
ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος.
a 1 Cor. 10. 14. [a]Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων. 21
ἀμήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς 1
τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ
οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες
τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν 2
ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα·
ἔσται μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ 3

Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ
ἀγάπῃ.
Α΄ 4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων
σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν
5 ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. [b]καὶ νῦν ἐρωτῶ
σε κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν,
ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν
6 ἀλλήλους. [c]καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα πε-
ριπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη
ἐστὶν ἡ ἐντολὴ, καθὼς ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς,
7 ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε· [d]ὅτι πολλοὶ πλάνοι
εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός
8 ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. [e]βλέπετε
ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα,
9 ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. [f]πᾶς ὁ
παραβαίνων, καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ
Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ
τοῦ Χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν
10 υἱὸν ἔχει. [g]εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ
ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε
αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε·
11 ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔρ-
γοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.
Β΄ 12 [h]Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἠβουλή-
θην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λα-
λῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
13 ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς
ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

b Joh. 13. 34. et 15. 12. Eph. 5. 2. 1 Thess. 4. 9. 1 Pet. 4. 8. 1 Joh. 2. 7, 8. et 3. 11, 23. et 4. 21.
c Joh. 15. 10. 1 Joh. 2. 24.
d Matt. 24. 5, 24. 2 Pet. 2. 1. 1 Joh. 2. 18, 22. et 4. 1, 2, 3.
e Gal. 3. 4.
f 1 Joh. 2. 23.
g Rom. 16. 17. 1 Cor. 5. 11. et 16. 22. Gal. 1. 8, 9. 2 Tim. 3. 5. Tit. 3. 10.
h Joh. 17. 13. 1 Joh. 1. 4. 3 Joh. 13.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΡΙΤΗ.

Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν 1
ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. ἀγαπητὲ, περὶ πάν- 2
των εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, κα-
i 2 Joh. 4. θὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. [i]ἐχάρην γὰρ 3
λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων
σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπα-
τεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα 4
ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
Ἀγαπητὲ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς 5
τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους, οἳ ἐμαρτύ- 6
ρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς
καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ.
ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμ- 7
βάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. ἡμεῖς οὖν ὀφείλο- 8
μεν ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνερ-
γοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. Ἔγραψα τῇ ἐκ- 9
κλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρε-
φὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διὰ τοῦτο ἐὰν ἔλ- 10
θω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις
πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος
ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελ-
φοὺς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ
k Psal. 37. 27. Esa. 1. 16. τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. [k]Ἀγαπητὲ, μὴ μι- 11
1 Pet. 3. 11. 1 Joh. 3. 6, 9. μοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθο-
ποιῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὁ δὲ κακοποιῶν,

12 οὐχ ἑώρακε τὸν Θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται
ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ
ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε ὅτι ἡ μαρ-
τυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι.
13 [l]Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ l 2 Joh. 12.
14 μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι· ἐλπίζω δὲ
εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλή-
15 σομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φί-
λοι· ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

1 [m]ΙΟΥΔΑΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς m Luc. 6. 16.
δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγιασμένοις Joh. 17. 11. Act. 1. 13. 1 Pet. 1. 5.
2 καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· ἔλεος
ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
3 [n]Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος n Philipp. 1.
γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀ- 27. 1 Tim. 1. 18. et 6. 12. 2 Tim. 4. 7.
νάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγω-
νίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις
4 πίστει. [o]Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, o Rom. 9. 21,
οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, 22. Tit. 1. 16. 1 Pet. 2. 8. 2 Pet. 2. 1, 3,
ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέν- 19.
τες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην
Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνού- p Num. 14.
5 μενοι. [p]Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδό- 29, &c. et 26, 64, 65. Psal. 106. 26.
τας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ Κύριος λαὸν ἐκ 1 Cor. 10. 5. Heb. 3. 18, 19.

γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ
q Joh. 8. 44. 2 Pet. 2. 4. πιστεύσαντας ἀπώλεσεν· [q]ἀγγέλους τε τοὺς 6
μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπο-
λιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν με-
γάλης ἡμέρας, δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον
r Gen. 19. 24. Deut. 29. 23. Esa. 13. 19. Jer. 20. 16. et 50. 40. Thren. 4. 6. Ezech. 16. 49. Hos. 11. 8. Amos 4. 11. Luc. 17. 29. 2 Pet. 2. 6. τετήρηκεν· [r]ὡς Σόδομα καὶ Γόμοῤῥα, καὶ αἱ 7
περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον
ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς
ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δί-
κην ὑπέχουσαι. [s]Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι 8
s 2 Pet. 2. 10, 11. ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριό-
τητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν.
t Dan. 10. 13. et 12. 1. Zach. 3. 2. 2 Pet. 2. 11. Apoc. 12. 7. [t]ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ 9
διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως
σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν
βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι σοι Κύ-
u 2 Pet. 2. 12. ριος. [u]οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι βλασφη- 10
μοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα,
x Gen. 4. 8. Num. 16. 1. et 21. 7, 21. 2 Pet. 2. 15. 1 Joh. 3. 12. ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. [x]Οὐαὶ 11
αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν,
καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν,
καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.
y Prov. 25. 14. 2 Pet. 2. 13, 17. [y]Οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλά- 12
δες, συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποι-
μαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων περι-
φερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς
z Esa. 57. 10. ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα· [z]κύματα ἄγρια θα- 13
λάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας·
ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους
a Gen. 5. 18. Dan. 7. 10. Act. 1. 11. 1 Thess. 1. 10. 2 Thess. 1. 10. Apoc. 1. 7. εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται. [a]Προεφήτευσε δὲ 14
καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων,

Ἰδοὺ ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν ἁγίαις αὐτοῦ,
15 [b]ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐξελέγξαι
πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν, περὶ πάντων τῶν
ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ
πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐ-
τοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.
16 [c]Οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ, μεμψίμοιροι, κατὰ
τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στό-
μα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσ-
17 ωπα, ὠφελείας χάριν. ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ,
μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ
τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
18 Χριστοῦ· [d]ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχάτῳ
χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν
ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.
19 [e]Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ,
20 πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ, τῇ
ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυ-
21 τοὺς, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, ἑαυ-
τοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι
τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
22 εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε δια-
23 κρινόμενοι· [f]οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ
πυρὸς ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς
σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.
24 [g]Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτοὺς ἀπταί-
στους, καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐ-
25 τοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, [h]μόνῳ σοφῷ
Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν, δόξα καὶ μεγαλωσύνη,
κράτος καὶ ἐξουσία, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας
τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

b Zach. 14. 5. Matt. 12. 36. et 25. 31. 2 Thess. 1. 7.
c Psal. 15. 10. 2 Pet. 2. 18.
d Act. 20. 29. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. et 4. 3. 2 Pet. 2. 1. et 3. 3.
e Prov. 18. 1. Ezech. 14. 7. Hos. 4. 14. et 9. 10. 1 Cor. 2. 14.
f Apoc. 3. 4.
g Rom. 16. 25. Eph. 3. 20.
h Rom. 16. 27. 1 Tim. 1. 17.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

ʼΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν 1 Α.
αὐτῷ ὁ Θεὸς, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ
γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας
διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰω-
άννῃ, [i] ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ 2
τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα τε εἶδε.
[k] μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες 3
τοὺς λόγους τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες
τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγ-
γύς.
[l] Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ 4
Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὁ ὢν
καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ
πνευμάτων ἃ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐ-
τοῦ· [m] καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ 5
πιστὸς, ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ
ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ ἀγαπήσαντι
ἡμᾶς καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, [n] καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς 6
βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ,
αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. ἀμήν.
[o] Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ 7
ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἵτινες αὐ-
τὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτὸν πᾶ-

i 1 Joh. 1. 1.
k Rom. 13. 11. Jac. 5. 8. 1 Pet. 4. 7. infr. 22. 7, 10.
l Exod. 3. 14. infr. ver. 8. et 3. 1. et 4. 5, 8. et 5. 6. et 11. 17. et 16. 5.
m Ps. 89. 38. Esa. 55. 4. Joh. 8. 14. Act. 20. 28. 1 Cor. 15. 20. Col. 1. 18. Heb. 9. 12, 14. 1 Pet. 1. 19. 1 Joh. 1. 7, 9. infr. 3. 14. et 5. 9. et 17. 14. et 19. 16.
n Rom. 12. 1. Heb. 9. 14. 1 Pet. 1. 19. et 2. 5, 9. 1 Joh. 1. 7. infr. 5. 10. et 20. 6.
o Esa. 3. 13, 14. Dan. 7. 13. Zach. 12. 10. Matt. 24. 30. et 25. 31. et 26. 64. Joh. 19. 37. Act. 1. 11. 1 Thess. 1. 10. 2 Thess. 1. 10. Jud. 14.

8 σαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναὶ ἀμήν. [p]ἐγώ εἰμι p Esa. 41. 4. et 44. 6. et
τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει ὁ Κύ- 48. 12. supr. v. 4. infr. 21.
ριος, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παν- 6. et 22. 13.
τοκράτωρ.
9 [q]Ἐγὼ Ἰωάννης ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ q Rom. 8. 17. Philipp. 1. 7.
συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ et 4. 14. 2 Tim. 1. 8.
καὶ ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ et 2. 12.
νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον
τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χρι-
10 στοῦ. [r]ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ r Infr. 4. 2.
ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην
11 ὡς σάλπιγγος [s]λεγούσης, Ἐγώ εἰμι τὸ Α s Infr. 2. 8. et 22. 13.
καὶ τὸ Ω ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καί, Ὃ
βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς
ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ, εἰς Ἔφεσον,
καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς
Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλ-
12 φειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν. Καὶ ἐπέστρεψα
βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ·
καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς,
13 [t]καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ t Ezech. 1. 26. Dan. 7. 13.
ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιεζω- infr. 2. 1. et 14. 14. et 15. 6.
14 σμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν· [u]ἡ u Dan. 7. 9. infr. 19. 12.
δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες, λευκαὶ ὡσεὶ
ἔριον λευκὸν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ-
15 τοῦ ὡς φλὸξ πυρός· [x]καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ x Infr. 14. 2.
ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρω-
μένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων
16 πολλῶν· [y]καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ y Esa. 49. 2. Eph. 6. 17.
ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ Heb. 4. 12. infr. ver. 20.
ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ et 2. 1, 12. et 3. 1. et 19. 15, 21.

ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει

z Esa. 41. 4. et 44. 6. et 48. 12. Dan. 8. 18. et 10. 10. supr. ver. 11. infr. 2. 8.

αὐτοῦ. [z] Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς 17
τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἐπέθηκε τὴν
δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ' ἐμὲ λέγων μοι, Μὴ
φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος,

a Job. 12. 14. Psal. 68. 21. Esa. 22. 22. Rom. 6. 9. infr. 3. 7. et 20. 1.

[a] καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ ζῶν 18
εἰμὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν· καὶ
ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου.
Γράψον ἃ εἶδες, καὶ ἅ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει γί- 19

b Mal. 2. 7. supr. ver. 16. infr. 2. 1.

νεσθαι μετὰ ταῦτα· [b] τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ 20
ἀστέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς
ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ ἑπτὰ ἀστέρες,
ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· καὶ αἱ
ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

c Supr. 1. 13, 16, 20.

[c] ΤΩ ἀγγέλῳ τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γρά- 2 1
ψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέ-
ρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ

d 1 Joh. 4. 2. infr. ver. 9, 13, 19.

τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· [d] Οἶδα τὰ 2
ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομο-
νήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοὺς,
καὶ ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστό-
λους καὶ οὐκ εἰσὶ, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς,
καὶ ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ 3
ὄνομά μου κεκοπίακας καὶ οὐ κέκμηκας. Ἀλλ' 4
ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώ-
την ἀφῆκας. μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτω- 5
κας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποί-
ησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ κινήσω
τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ

e Infr. ver. 15. f Matt. 11. 15. et 13. 9. Gen. 2. 9. infr. 22. 2.

μετανοήσῃς. [e] Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς 6
τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. [f] Ὁ 7

ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν
ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ
παραδείσου τοῦ Θεοῦ.
8 [g]Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων g Esa. 41. 4. et 44. 6. supr.
γράψον, Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, 1. 8, 11, 17, 18.
9 ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· [h]Οἶδά σου τὰ h Supr. ver. 2. infr. ver.
ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, πλού- 13, 19.
σιος δὲ εἶ· καὶ τὴν βλασφημίαν τῶν λεγόν-
των Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσὶν,
10 ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. [i]Μηδὲν φοβοῦ i 1 Cor. 9. 25. 2 Tim. 2. 5.
ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βαλεῖν ἐξ et 4. 7, 8. Jac. 1. 12.
ὑμῶν ὁ διάβολος εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε·
καὶ ἕξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς
ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον
11 τῆς ζωῆς. [k]Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ k Matt. 13. 9. supr. ver. 7.
Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Ὁ νικῶν οὐ infr. 20. 14. et 21. 8.
μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.
12 [l]Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας l Supr. 1. 16. infr. ver. 16.
γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν
13 δίστομον τὴν ὀξεῖαν· Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ
ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ
κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν
πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς Ἀντί-
πας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη
14 παρ᾽ ὑμῖν, ὅπου κατοικεῖ ὁ Σατανᾶς. [m]Ἀλλ᾽ m Num. 22. et 23. et 24.
ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦν- 14. et 25. 1. et 31. 16.
τας τὴν διδαχὴν Βαλαὰμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ
Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι.
15 οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν

n Esa. 11. 4. et 49. 2. Eph. 6. 17. 2 Thess. 2. 8. Heb. 4. 12. supr. 1. 16. infr. 19. 15, 21.
o Matt. 13. 9. supr. ver. 7, 11. infr. 3. 12.

τῶν Νικολαϊτῶν, ὃ μισῶ. ⁿΜετανόησον· εἰ 16
δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ πολεμήσω μετ'
αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. °Ὁ 17
ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν
ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω
αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνο-
μα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ ὁ
λαμβάνων.

p Supr. 1. 14, 15.

ᵖΚΑΙ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλη- 18
σίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ
ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς,
καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· Οἶ- 19
δά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν δια-
κονίαν, καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπομονήν σου,
καὶ τὰ ἔργα σου, καὶ τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν

q 1 Reg. 16. 31. 2 Reg. 9. 7. Act. 15. 20. 1 Cor. 10. 19, 20.

πρώτων. ᵠἈλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἐᾷς 20
τὴν γυναῖκα Ἰεζαβὴλ τὴν λέγουσαν ἑαυτὴν
προφῆτιν, διδάσκειν καὶ πλανᾶσθαι ἐμοὺς
δούλους, πορνεῦσαι καὶ εἰδωλόθυτα φαγεῖν.
Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ ἐκ τῆς 21
πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν. Ἰδοὺ ἐγὼ 22
βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύον-
τας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ

r 1 Sam. 16. 7. 1 Chron. 28. 9. et 29. 17. Psal. 7. 10. et 32. 19. et 62. 13. Jer. 11. 20. et 17. 10. Matt. 16. 27. Joh. 2. 24, 25. Act. 1. 24. Rom. 2. 6. et 14. 12. 2 Cor. 5. 10. Gal. 6. 5. infr. 20. 12.

μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν, ʳκαὶ τὰ 23
τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώ-
σονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ
ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν
ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. Ὑμῖν δὲ λέγω 24
καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ
ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, καὶ οἵτινες οὐκ

ἔγνωσαν τὰ βάθη τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν,
25 Οὐ βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· [s] πλὴν ὃ s Infr. 3. 11.
26 ἔχετε κρατήσατε, ἄχρις οὗ ἂν ἥξω. [t] Καὶ ὁ t Psal. 2. 8. Matt. 19. 28.
νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, Luc. 22. 29. 1 Cor. 6. 3.
27 δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, [u] καὶ ποι- infr. 3. 21. u Psal. 2. 8, 9.
μανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη et 49. 15.
τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα
28 παρὰ τοῦ πατρός μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν
29 ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. [x] Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω x Supr. ver. 7, 11, 17.
τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Ζ' 3 [y] Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλη- y Supr. 1. 4, 16, 20. et 2. 1.
σίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ infr. 4. 5. et 5. 6.
πνεύματα τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας·
Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι
2 ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ στή-
ριξον τὰ λοιπὰ ἃ μέλλει ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ
εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον
3 τοῦ Θεοῦ. [z] μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας z Infr. ver. 19. Matt. 24. 42,
καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον. Ἐὰν 43. Luc. 12. 39, 40. 1 Thess.
οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ἐπὶ σὲ ὡς κλέπτης, 5. 2. 2 Pet. 3. 10. infr. 16.
καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. 15.
4 [a] Ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα καὶ ἐν Σάρδεσιν, ἃ a Infr. 4. 4. et 6. 11. et 7.
οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπα- 9, 13.
τήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν.
5 [b] Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις b Exod. 32. 32. Psal. 69.
λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ 29. Matt. 10. 32. Luc. 12. 8.
ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐξομολογήσο- Philipp. 4. 3. infr. 13. 8. et
μαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου 20. 12. et 21. 27.
6 καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς
ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Η' 7 [c] Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκ- c Infr. ver. 14. Job. 12. 14. Esa. 22. 22. supr. 1. 18.

κλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἅγιος ὁ ἀλη-
θινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀνοί-
γων καὶ οὐδεὶς κλείει, καὶ κλείει καὶ οὐδεὶς
ἀνοίγει· Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώ- 8
πιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην, καὶ οὐδεὶς δύνα-
ται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν,
καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω
d Supr. 2. 9. τὸ ὄνομά μου. [d]ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τῆς συναγω- 9
γῆς τοῦ Σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰου-
δαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται·
ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξωσι καὶ προσκυνή-
σωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν
ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. Ὅτι ἐτήρησας τὸν λό- 10
γον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σὲ τηρήσω ἐκ
τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρ-
χεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι
e Philip. 4. 5. supr. 1. 3. et 2. 25. infr. 22. 7, 12. τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. [e]Ἰδοὺ ἔρχο- 11
μαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ
f 1 Reg. 7. 21. Gal. 4. 26. Heb. 12. 22. supr. 2. 17. infr. 21. 2, 10. et 22. 4. τὸν στέφανόν σου. [f]Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐ- 12
τὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω
οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ
ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πό-
λεως τοῦ Θεοῦ μου τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ,
ἣ καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ
μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς 13
ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
g Col. 1. 15. supr. 1. 5, 6. et 3. 7. [g]Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων 14 θ΄
γράψον, Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν ὁ μάρτυς ὁ πι-
στὸς καὶ ἀληθινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ
Θεοῦ· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ 15
οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς εἴης ἢ ζεστός·

16 οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς οὔτε
ζεστὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός
17 μου. [h]ὅτι λέγεις, Ὅτι πλούσιός εἰμι, καὶ h 1 Cor. 4. 8.
πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ
οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς,
18 καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός· [i]συμβου- i 2 Cor. 5. 3. infr. 7. 13. et
λεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυ- 16. 15. et 19. 8.
ρωμένον ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς· καὶ ἱμά-
τια λευκὰ, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ
αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· καὶ κολλούριον
ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς.
19 [k]ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· k Job. 5. 17. Prov. 3. 11,
20 ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον. [l]Ἰδοὺ ἕστηκα 12. Heb. 12. 5, 6. Jac. 1.
ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς 12. l Cant. 5. 2.
φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύ- Joh. 14. 21, &c.
σομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ,
21 καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. [m]Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ m Matt. 19. 28. Luc. 22.
καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ 30. 1 Cor. 6. 2. 2 Tim. 2. 12.
ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν supr. 2. 26, 27.
22 τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. [n]Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί n Supr. 2. 7, 11, 17. et 3. 6,
τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 13.

ι' 4 [o]ΜΕΤΑ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνε- o Supr. 1. 10.
ῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη
ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ,
λέγουσα, Ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ
2 γενέσθαι μετὰ ταῦτα. [p]καὶ εὐθέως ἐγενόμην p Ezech. 1. 26. et 10. 1. supr.
ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐ- 1. 10.
3 ρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος. καὶ ὁ
καθήμενος ἦν ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ
σαρδίνῳ· καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοία
4 ὁράσει σμαραγδίνῳ. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρό-

αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ
ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ
c Exod. 19. 6. 1 Pet. 2. 5, 9. supr. 1. 6. infr. 20. 6. γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, [c]καὶ ἐποίησας 10
ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ
d Dan. 7. 10. βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς. [d]Καὶ εἶδον καὶ 11
ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κυκλόθεν τοῦ
θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων·
καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων
e Supr. 4. 11. καὶ χιλιάδες χιλιάδων, [e]λέγοντες φωνῇ με- 12
γάλῃ, Ἄξιόν ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον
λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν
καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.
f Philipp. 2. 10. [f]Καὶ πᾶν κτίσμα ὅ ἐστιν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ 13
ἐν τῇ γῇ, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς
θαλάσσης ἅ ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα,
ἤκουσα λέγοντας, Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρό-
νου καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ
δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων. Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον, Ἀμήν 14
καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν
καὶ προσεκύνησαν ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

6
ΚΑΙ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ
τῶν σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσ-
σάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνῆς βροντῆς,
g Infr. 19. 11. Ἔρχου καὶ βλέπε. [g]καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵπ- 2
πος λευκὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ ἔχων
τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε
νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγῖδα, 3
ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, Ἔρχου

4 *καὶ βλέπε. καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυῤῥὸς,*
καὶ τῷ καθημένῳ ἐπʼ αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν
τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους
σφάξωσι, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.
Εʹ 5 Καὶ ὅτε *ἤνοιξε τὴν τρίτην σφραγῖδα, ἤκουσα*
τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος, Ἔρχου *καὶ βλέπε.*
καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθή-
μενος ἐπʼ αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
6 [h] *καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων* h Infr. 9.
ζώων λέγουσαν, Χοῖνιξ *σίτου δηναρίου, καὶ*
τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον
ςʹ 7 *καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.* Καὶ *ὅτε ἤνοιξε*
τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν
τοῦ τετάρτου ζώου λέγουσαν, Ἔρχου *καὶ*
8 *βλέπε. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρὸς,*
καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ
θάνατος, καὶ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ μετʼ αὐτοῦ· καὶ
ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέ-
ταρτον τῆς γῆς ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ
ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.
Ζʹ 9 [i] Καὶ *ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα,* i Supr. 1. 9. infr. 8. 3.
εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς et 9. 13. et 14. 18. et 19.
τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ *καὶ* 10. et 20. 4.
10 *διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον, καὶ ἔκραζον φωνῇ*
μεγάλῃ λέγοντες, Ἕως *πότε ὁ δεσπότης ὁ*
ἅγιος καὶ ὁ ἀληθινὸς οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς
τὸ αἷμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς
11 *γῆς;* [k] *καὶ ἐδόθησαν ἑκάστοις στολαὶ λευκαὶ,* k Supr. 3. 5. infr. 7. 9, 14.
καὶ ἐῤῥέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρό-
νον μικρὸν, ἕως οὗ πληρωθῶσι καὶ οἱ σύνδου-

λοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες
ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

l Joel. 2. 10, 31. et 3. 15. Matt. 24. 29. Act. 2. 20.

[l]Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν 12 ΙΒ
ἕκτην, καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ
ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ
ἡ σελήνη ἐγένετο ὡς αἷμα, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ 13
οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει
τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου

m Ps. 102. 27. Esa. 34. 4. Heb. 1. 12. infr. 16. 20.

σειομένη, [m]καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς 14
βιβλίον εἱλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος

n Esa. 2. 19.

ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν· [n]καὶ οἱ βα- 15
σιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ πλού-
σιοι καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ δυνατοὶ καὶ πᾶς
δοῦλος καὶ πᾶς ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς
εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων,

o Esa. 2. 19. Hos. 10. 8. Luc. 23. 30. infr. 19. 6.

[o]καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις, 16
Πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσ-
ώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ
τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου· ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ 17
μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται στα-
θῆναι;

ΚΑΙ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους 7
ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς,
κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς,
ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς

p Infr. 14. 1.

θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. [p]Καὶ εἶδον 2
ἄλλον ἄγγελον ἀναβάντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου,
ἔχοντα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξε
φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς
ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θά-

3 λασσαν, [q]λέγων, Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε q Ezech. 9. 4. infr. 9. 4.
τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφρα-
γίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ
Θ' 4 τῶν μετώπων αὐτῶν. [r]Καὶ ἤκουσα τὸν ἀρι- r Infr. 14. 1.
θμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ρμδ' χιλιάδες
ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ·
5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·
ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.
ἐκ φυλῆς Γὰδ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·
6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.
ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγι-
σμένοι· ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, ιβ' χιλιάδες
7 ἐσφραγισμένοι. ἐκ φυλῆς Συμεὼν, ιβ' χι-
λιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Λευῒ, ιβ'
χιλιάδες ἐσφραγισμένοι. ἐκ φυλῆς Ἰσαχὰρ,
8 ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ζα-
βουλὼν, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι. ἐκ φυ-
λῆς Ἰωσὴφ, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ
φυλῆς Βενιαμὶν, ιβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.
Κ' 9 [s]ΜΕΤΑ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, s Supr. 3. 5, 18. et 6. 11.
ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκ παντὸς infr. ver. 14.
ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν,
ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ
ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκὰς, καὶ
10 φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· [t]καὶ κράζοντες t Psal. 3. 9. Esa. 43. 11.
φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες, Ἡ σωτηρία τῷ Θεῷ Jer. 3. 23. Hos. 13. 4.
ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ
11 ἀρνίῳ. Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἑστήκεσαν
κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ
τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ
θρόνου ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ προσεκύνη-

σαν τῷ Θεῷ λέγοντες, Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ 12
ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ
τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Καὶ ἀπ- 13
εκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι,
Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευ-
u Esa. 1. 18. Heb. 9. 14. 1 Joh. 1. 7. supr. 1. 5. κὰς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον; [u] καὶ εἴρηκα 14
αὐτῷ, Κύριε σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ μοι, Οὗτοί
εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγά-
λης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύ-
καναν στολὰς αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.
x Esa. 4. 5, 6. [x] διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ 15
Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς
ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ
y Psal. 121. 6. Esa. 49. 10. θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. [y] οὐ πεινάσου- 16
σιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ
z Psal. 23. 1. Esa. 25. 8. Joh. 10. 11. infr. 21. 4. ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα· [z] ὅτι τὸ 17
ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐ-
τοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζώσας πηγὰς
ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον
ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

ΚΑΙ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδό- 8
μην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον.
Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ 2
Θεοῦ ἑστήκασι, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλ-
a Supr. 5. 8. et 6. 9. infr. 9. 13. et 14. 18. πιγγες. [a] καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη 3
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἔχων λιβανωτὸν χρυ-
σοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα
δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ
τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ
b Psal. 141. 2. θρόνου. [b] καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμά- 4

των ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ
5 ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ
ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν
ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν
εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ
καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.
6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ
σάλπιγγας ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι.
ΚΒʹ 7 Καὶ ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο
χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα αἵματι, καὶ ἐβλήθη
εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων
κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.
ΚΓʹ 8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς
ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θά-
λασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης
9 αἷμα, καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων
τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ τὰ ἔχοντα ψυχὰς, καὶ τὸ
ΚΔʹ 10 τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη. Καὶ ὁ τρίτος
ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπὰς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πη-
11 γὰς τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος
λέγεται ἄψινθος, καὶ γίνεται τὸ τρίτον τῶν
ὑδάτων εἰς ἄψινθον· καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώ-
πων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθη-
ΚΕʹ 12 σαν. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ
ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον
τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα
σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ
φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.
13 Καὶ εἶδον καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀγγέλου πετωμένου

ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ,
Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς
ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν
τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

c Luc. 8. 31. infr. 17. 8.
[c]ΚΑΙ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ 9 Κϛ'
εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς
τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος
τῆς ἀβύσσου, καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσ- 2
σου. καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς
καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ
ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος.
Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν 3
γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν
d Ezech. 9. 4. supr. 6. 6. et 7. 3.
ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς· [d]καὶ ἐῤῥέθη 4
αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς,
οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ
τοὺς ἀνθρώπους μόνους οἵτινες οὐκ ἔχουσι
τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων
αὐτῶν. καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνω- 5
σιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι μῆνας πέν-
τε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς
e Esa. 2. 19. Jer. 8. 3. Hos. 10. 8. Luc. 23. 30. supr. 6. 16.
σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. [e]καὶ ἐν ταῖς 6
ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν
θάνατον, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπι-
θυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ὁ θάνα-
f Exod. 10. 4. Sap. 16. 9. Joel. 2. 4.
τος ἀπ' αὐτῶν. [f]Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν 7
ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πό-
λεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέ-
φανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν
g Joel. 1. 6.
ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, [g]καὶ εἶχον τρίχας ὡς 8
τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς

9 λεόντων ἦσαν, καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας
σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν
ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων
10 εἰς πόλεμον. καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορ-
πίοις, καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν·
καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώ-
11 πους μῆνας πέντε. [h] Καὶ ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν h Supr. v. 1.
βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα
αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδὼν, καὶ ἐν τῇ Ἑλλη-
12 νικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. [i] Ἡ οὐαὶ ἡ μία i Supr. 8. 13.
ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ
ταῦτα.

Ζ' 13 ΚΑΙ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα
φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ
θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ
14 Θεοῦ, [k] λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε k Supr. 7. 1.
τὴν σάλπιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέ-
λους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ με-
15 γάλῳ Εὐφράτῃ. καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες
ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ
ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτεί-
16 νωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. [l] καὶ ὁ ἀρι- l Psal. 68. 18. Dan. 7. 10.
θμὸς στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δύο μυριάδες
μυριάδων· καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.
17 Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει,
καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν ἔχοντας θώ-
ρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις,
καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόν-
των, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται
18 πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ὑπὸ τῶν τριῶν
τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώ-

πων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ καὶ ἐκ
τοῦ θείου, τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομά-
των αὐτῶν. αἱ γὰρ ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ 19
στόματι αὐτῶν εἰσι καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν·
αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι
m Lev. 17. 7. Deut. 32. 17. Psal. 106. 37. et 115. 5, &c. et 135. 5. κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. [m] Καὶ οἱ 20
λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν
ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ
τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσ-
κυνήσωσι τὰ δαιμόνια, καὶ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ
καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ
τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται, οὔτε
ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν· καὶ οὐ μετενόησαν 21
ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμα-
κειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν,
οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.
n Matt. 17. 2. supr. 1. 15. [n] ΚΑΙ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν κατα- 10
βαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νε-
φέλην, καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ πρόσ-
ωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὡς στῦλοι πυρὸς, καὶ εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ 2
βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον, καὶ ἔθηκε τὸν πόδα
αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὸν δὲ
εὐώνυμον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἔκραξε φωνῇ με- 3
γάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν,
ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φω-
o Dan. 8. 26. et 12. 4, 9. νάς· [o] καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς 4
φωνὰς ἑαυτῶν, ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσάν μοι, Σφρά-
γισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, καὶ μὴ
p Dan. 12. 7. ταῦτα γράψῃς. [p] καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον 5

ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς,
6 ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ
ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν
θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκ
7 ἔσται ἔτι, [q]ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς q Infr. 11. 15.
τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν,
καὶ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐ-
ηγγέλισε τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις.
8 [r]Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, r Supr. ver. 4.
πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσα, Ὕπαγε
λάβε τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ
χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης
9 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. [s]Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγ- s Ezech. 3. 1, 2, 3.
γελον λέγων αὐτῷ, Δός μοι τὸ βιβλαρίδιον.
καὶ λέγει μοι, Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ
πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί
10 σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ
βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ
κατέφαγον αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου
ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτὸ, ἐπι-
11 κράνθη ἡ κοιλία μου. Καὶ λέγει μοι, Δεῖ σε
πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσι καὶ
γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.

11 [t]Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ λέ- t Ezech. 40. et 41. et 42. et 43.
γων, Ἔγειραι καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ
καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
2 ἐν αὐτῷ· [u]καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ u Ezech. 4. 17, 19, 20. infr. 13. 5.
ἔκβαλε ἔξω καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη
τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατή-

x Infr. 12. 6. σουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. [x]Καὶ δώσω 3 Λ'
τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν
ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περιβεβλη-
y Zach. 4. 2, 3, 11, 14. μένοι σάκκους. [y]Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι 4
καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τῆς
γῆς ἑστῶσαι. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆ- 5
σαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν,
καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις
αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκταν-
z Exod. 7. et 8. et 9. et 10. et 12. 1 Reg. 17. 1. θῆναι. [z]Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν 6
οὐρανὸν, ἵνα μὴ βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐ-
τῶν τῆς προφητείας· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν
ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ
πατάξαι τὴν γῆν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν
a Dan. 7. 21. infr. 13. 1, 7, 11. et 17. 8. θελήσωσι. [a]Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυ- 7
ρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς
ἀβύσσου ποιήσει πόλεμον μετ᾽ αὐτῶν, καὶ
b Infr. 17. 2, 5. et 18. 10. νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. [b]καὶ 8
τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πό-
λεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς
Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος ἡ-
μῶν ἐσταυρώθη. καὶ βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν 9
καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὰ πτώ-
ματα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ
πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς
μνήματα. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς 10
χαροῦσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ εὐφρανθήσονται καὶ
δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο
προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ
τῆς γῆς. Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥ- 11
μισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ᾽

αὐτοὺς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν,
καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας
12 αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ λέγουσαν αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε. καὶ
ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ
13 ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ
δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν
ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες
ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ
14 ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. [b]Ἡ οὐαὶ b Supr. 8. 13. et 9. 12. infr.
ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρ- 15. 1.
χεται ταχύ.
Β′ 15 [c]ΚΑΙ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγέ- c Supr. 10. 7.
νοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαι,
Ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι τοῦ κόσμου, τοῦ Κυ-
ρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασι-
16 λεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. [d]καὶ οἱ d Supr. 4. 4, 10. et 5. 8.
εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν,
ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύ-
17 νησαν τῷ Θεῷ [e]λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, e Supr. 1. 4, 8. et 4. 8. infr.
Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ 16. 5. et 19. 6.
ὁ ἐρχόμενος, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν
18 μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. καὶ τὰ ἔθνη ὠργί-
σθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς
τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν
τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς
ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου τοῖς
μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς
διαφθείροντας τὴν γῆν.

f Infr. 15. 5. [f]ΚΑΙ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, 19
καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ
ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ
καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.
Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ 12
περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑπο-
κάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γα- 2
στρὶ ἔχουσα κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζο-
μένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ 3
οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυῤῥὸς, ἔχων
κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς
κεφαλὰς αὐτοῦ διαδήματα ἑπτά· καὶ ἡ οὐρὰ 4
αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐ-
ρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. Καὶ ὁ
δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς
μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον
g Psal. 2. 9. supr. 2. 27. infr. 19. 15. αὐτῆς καταφάγῃ· [g]καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄῤῥενα, ὃς 5
μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ
σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς
h Supr. 11. 3. τὸν Θεὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. [h]καὶ ἡ γυνὴ 6
ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει τόπον ἡτοι-
μασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν
αὐτὴν, ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.
i Dan. 10. 13, 21. et 12. 1. Judæ 9. [i]Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ 7
Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν
κατὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε
k Dan. 2. 35. καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, [k]καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὔτε 8
l Gen. 3. 1, 4. Luc. 10. 18. Joh. 12. 31. 1 Cor. 11. 3. infr. 20. 2. τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. [l]καὶ 9
ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος,
ὁ καλούμενος Διάβολος, καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ

πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν
γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθη-
10 σαν. [m] Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην λέγουσαν m Job. 1. 9. et 2. 5. Zach.
ἐν τῷ οὐρανῷ, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ 3. 1. supr. 11. 15.
δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ
ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι κατεβλήθη ὁ
κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν
αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυ-
11 κτός. [n] καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα n Rom. 8. 33, 34, 37. et 16.
τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας 20.
αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν
12 ἄχρι θανάτου. [o] διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ οὐ- o Psal. 96. 11. Esa. 49. 13.
ρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τοῖς supr. 8. 13.
κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι
κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν
ΛΕ' 13 μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει. Καὶ ὅτε
εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε
14 τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκε τὸν ἄῤῥενα. [p] Καὶ ἐδό- p Dan. 7. 25. et 12. 7.
θησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ supr. ver. 6.
μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν
τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ
καιροὺς, καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ
15 ὄφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ὀπίσω τῆς γυναικὸς
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα
16 ταύτην ποταμοφόρητον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν
ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐ-
τῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δρά-
17 κων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. [q] Καὶ ὠργίσθη ὁ q 1 Joh. 5. 10.
δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι
πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐ-
τῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ

καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ.
Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσ- 18
r Dan. 7. 7. infr. 17. 3, 9, 12. σης· [r] καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀνα- 13
βαῖνον, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα,
καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα,
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὄνομα βλασφη-
s Supr. 12. 9. μίας. [s] καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρ- 2
δάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκτου, καὶ τὸ
στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν
αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν
t Infr. 17. 3. θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. [t] καὶ εἶ- 3
δον μίαν τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην
εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ
ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω
u Infr. 18. 18. τοῦ θηρίου, [u] καὶ προσεκύνησαν τὸν δράκοντα 4
ὃς ἔδωκεν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνη-
σαν τὸ θηρίον λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ θη-
x Dan. 7. 8, 11. et 11. 36. ρίῳ; τίς δύναται πολεμῆσαι μετ᾽ αὐτοῦ; [x] καὶ 5
supr. 11. 2, 9. ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλα-
σφημίας· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία πόλεμον
ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο· καὶ ἤνοιξε 6
τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν
Θεὸν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκη-
y Dan. 7. 21. supr. 11. 7. νοῦντας. [y] Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι 7
μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ γλῶσσαν
καὶ ἔθνος.
z Exod. 32. 33. Philip. 4. [z] Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατ- 8
3. supr. 3. 5. infr. 17. 8. et 20. 12. et 21. 27. οικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ

ὀνόματα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου
9 τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. [a] Εἴ a Supr. 2. 7.
10 τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. [b] Εἴ τις αἰχμαλωσίαν b Gen. 9. 6. Esa. 33. 1.
συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν Matt. 26. 52. infr. 14. 12.
μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀπο-
κτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις
τῶν ἁγίων.
Ζ′ 11 [c] Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς c Supr. 11. 7.
γῆς, καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ
12 ἐλάλει ὡς δράκων. [d] καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ d Supr. ver. 3. infr. 19. 20.
πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ·
καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν
αὐτῇ ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον,
οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ·
13 [e] καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ e Matt. 24. 24. 2 Thess. 2. 9.
καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἐνώ- infr. 16. 14.
14 πιον τῶν ἀνθρώπων. [f] καὶ πλανᾷ τοὺς κατοι- f Deut. 13. 1. Matt. 24. 24.
κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη infr. 16. 14.
αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς et 19. 20.
κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ
θηρίῳ ὃ ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας καὶ
15 ἔζησε. [g] Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ g Infr. 19. 20.
εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ
θηρίου, καὶ ποιήσῃ ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι
τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθῶσι.
16 [h] Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς με- h Infr. 19. 20.
γάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτω-
χοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους,
ἵνα δώσῃ αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐ-
τῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν,
17 [i] καὶ ἵνα μήτις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, i Infr. 14. 11.

εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ
θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
k Infr. 15. 2. et 17. 9. k Ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων τὸν νοῦν ψη- 18 ΛΗ'
φισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς
γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶ, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ
χξϛʹ.
l Supr. 7. 4. l ΚΑΙ εἶδον καὶ ἰδοὺ ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ 14 ΛΘ'
τὸ ὄρος Σιὼν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσα-
ρακοντατέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν με-
m Supr. 1. 15. et 5. 8. infr. 19. 6. τώπων αὐτῶν. m καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ 2
οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς
φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ φωνὴν ἤκουσα
κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐ-
n Supr. 5. 9. τῶν. n καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον 3
τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων
καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο
μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρα-
κοντατέσσαρες χιλιάδες οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ
o 1 Cor. 6. 20. 2 Cor. 11. 2. Jac. 1. 18. supr. 3. 4. et 5. 9. τῆς γῆς. o Οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ 4
ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· οὗτοί εἰ-
σιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπά-
γῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
p Psal. 32. 2. Soph. 3. 13. Eph. 5. 27. ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ· p καὶ ἐν τῷ 5
στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη δόλος· ἄμωμοι γάρ
εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.
ΚΑΙ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετώμενον ἐν 6 Μ'
μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον
εὐαγγελίσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς
q Gen. 1. 1. Psal. 33. 6. et 124. 8. et 146. 6. Act. 14. 14. et 17. 24. καὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ
λαὸν, q λέγοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Φοβήθητε 7

τὸν Θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ
ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνήσατε
τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
ΛΑ' 8 θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. [r] Καὶ ἄλλος r Esa. 21. 9. Jer. 51. 8.
ἄγγελος ἠκολούθησε λέγων, Ἔπεσεν ἔπεσε infr. 18. 2, 3, 10, 21. et 16.
Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη· ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου 19. et 17. 2, 5.
τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα
ΛΒ' 9 ἔθνη. Καὶ τρίτος ἄγγελος ἠκολούθησεν αὐ-
τοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις τὸ θηρίον
προσκυνεῖ καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει
χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν
10 χεῖρα αὐτοῦ· [s] καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου s Psal. 75. 9. Esa. 51. 17.
τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκρά- Jer. 25. 15. infr. 16. 19. et
του ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βα- 19. 20. et 20. 10.
σανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν
11 ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. [t] καὶ t Esa. 34. 10. infr. 19. 3.
ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει
εἰς αἰῶνας αἰώνων· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυ-
σιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, οἱ προσκυνοῦντες τὸ
θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμ-
12 βάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. [u] Ὧδε u Supr. 13. 10.
ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· ὧδε οἱ τηροῦν-
τες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν
Ἰησοῦ.
13 [v] Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λε- v 1 Cor. 15. 18. 1 Thess.
γούσης μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ 4. 14.
ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι· ναὶ, λέγει
τὸ πνεῦμα· ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων
αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐ-
τῶν.
ΙΓ' 14 [x] Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ x Ezech. 1. 26. Dan. 7. 13. supr. 1. 13.

ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενος ὅμοιος υἱῷ ἀνθρώ-
που, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον
χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ.
y Joel. 3. 13. Matt. 13. 39. [y]καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ κρά- 15
ζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς
νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρι-
σον, ὅτι ἦλθέ σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι, ὅτι ἐξη-
ράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ κα- 16
θήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ 17 ΜΔ'
τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον
ὀξύ. καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυ- 18
σιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρὸς, καὶ
ἐφώνησε κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέ-
πανον τὸ ὀξὺ λέγων, Πέμψον σου τὸ δρέ-
πανον τὸ ὀξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας
τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυ-
z Infr. 19. 15. λαὶ αὐτῆς. [z]καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέ- 19
πανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν
ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν
a Esa. 63. 3. Lam. 1. 15. τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην. [a]καὶ ἐπα- 20
τήθη ἡ ληνὸς ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθε
αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵπ-
πων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

b Supr. 11. 14. [b]ΚΑΙ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ 15 ΜΕ
μέγα καὶ θαυμαστὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας
πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτε-
c Supr. 4. 6. et 5. 8. et 14. 2. λέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ. [c]Καὶ εἶδον ὡς θά- 2
λασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς
νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος

αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑστῶτας ἐπὶ
τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας
3 τοῦ Θεοῦ. [d] καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωσέως d Exod. 15. 1. Psal. 111. 2.
δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου et 139. 14. et 145. 17.
λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου,
Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ
ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἁγίων.
4 [e] τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ e Esa. 66. 23. Jer. 10. 7.
ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ
ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου·
ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.
5 [f] Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἠνοίγη ὁ f Num. 1. 50. supr. 11. 19.
ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρα-
6 νῷ· [g] καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχοντες g Supr. 1. 13.
τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι
λίνον καθαρὸν καὶ λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμέ-
7 νοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. καὶ ἓν ἐκ
τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέ-
λοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυ-
μοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
8 αἰώνων. [h] καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς h Exod. 40. 34. 1 Reg. 8.
δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· 10. Esa. 6. 4.
καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν,
ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ
ἀγγέλων.

Μϛʹ 16 ΚΑΙ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ
λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε καὶ
ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς
2 τὴν γῆν. [i] Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεε i Exod. 9. 9, 10, 11. supr.
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο 13. 14, 16, 17.

ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους
τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς
k Exod. 7. 17, 20. τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας. [k]Καὶ ὁ δεύ- 3 ΜΖ'
τερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς
τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ,
καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσ-
σῃ. Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην 4 ΜΗ'
αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς
l Supr. 1. 4, 8. et 4. 8. et 11. 17. τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. [l]Καὶ ἤκουσα 5
τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, Δίκαιος
Κύριε εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα
m Matt. 23. 34. ἔκρινας· [m]ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέ- 6
χεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοι
n Supr. 9. 13. et 15. 3. γάρ εἰσι. [n]καὶ ἤκουσα ἄλλου ἐν τοῦ θυσια- 7
στηρίου λέγοντος, Ναὶ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παν-
τοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις
σου. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν 8 ΜΘ'
φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
o Infr. ver. 11, 21. καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί· [o]καὶ 9
ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ
ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχον-
τος ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ
μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην 10 Ν'
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο
ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ ἐμασσῶν-
το τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ 11
ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν
πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ
μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος 12 ΝΑ'
ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν

ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξη-
ράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς
τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου.
13 [p] Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος p Supr. 12. 9. infr. 19. 20. et 20. 10.
καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ
στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία
14 ἀκάθαρτα ὅμοια βατράχοις· [q] εἰσὶ γὰρ πνεύ- q Matt. 24. 42, 43. Luc. 12. 39. 1 Thess. 5. 2. 2 Thess. 2. 9. 2 Pet. 3. 10. supr. 2. 10. et 13. 13. infr. 17. 14. et 19. 19, 20. et 20. 9.
ματα δαιμόνων ποιοῦντα σημεῖα· ἐκπορεύε-
σθαι ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τῆς οἰ-
κουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πόλε-
μον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ
15 τοῦ παντοκράτορος. [r] Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέ- r Matt. 24. 44. Luc. 12. 39. 2 Cor. 5. 3. 1 Thess. 5. 2. 2 Pet. 3. 10. supr. 3. 3, 4, 18.
πτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ
16 βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνή-
γαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον
ΝΒʹ 17 Ἑβραϊστὶ Ἀρμαγεδδών. [s] Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγ- s Infr. 21. 6.
γελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα·
καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ
οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα, Γέγονε.
18 [t] καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστρα- t Supr. 4. 5. et 8. 5.
παὶ, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ
ἐγένετο ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς
19 γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας. [u] καὶ u Esa. 51. 22, 23. Jer. 25. 15, 16. supr. 14. 8, 10. infr. 18. 5.
ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ
αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον. καὶ Βαβυλὼν ἡ
μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι
αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς
20 ὀργῆς αὐτοῦ· [x] καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ x Supr. 6. 14.
21 ὄρη οὐχ εὑρέθησαν· [y] καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς y Supr. 11. 19. et 16. 9, 11.
ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ

τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄν-
θρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλά-
ζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφό-
δρα.

z Jer. 51. 13. Nah. 3. 4. [z]ΚΑΙ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν 17 ΝΓ
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ'
ἐμοῦ λέγων μοι, Δεῦρο δείξω σοι τὸ κρίμα
τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ
a Jer. 51. 7. supr. 14. 8. infr. 18. 3. τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν· [a]μεθ' ἧς ἐπόρνευ- 2
σαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν
ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοι-
b Supr. 13. 1. infr. ver. 7, 8. κοῦντες τὴν γῆν. [b]καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρη- 3
μον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθη-
μένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ὀνομάτων
βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα
c Infr. 18. 16. δέκα. [c]καὶ ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλημένη πορφύ- 4
ρᾳ καὶ κοκκίνῳ, καὶ κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ
λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσοῦν
ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμά-
d 2 Thess. 2. 7. των καὶ ἀκαθάρτητος πορνείας αὐτῆς, [d]καὶ 5
ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον,
Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἡ μήτηρ τῶν
e Infr. 18. 24. πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. [e]καὶ 6
εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵμα-
τος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρ-
τύρων Ἰησοῦ. καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦ-
μα μέγα.

Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, Διατί ἐθαύμασας; 7 ΝΔ
ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ
τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ ἔχον-
τος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα.

8 [f]Θηρίον ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ μέλλει f Exod. 32. 32. Philipp. 4. 3.
ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν supr. 3. 5. et
ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ 13. 1, 3, 8, 10. infr. 20. 12. et 21. 27.
τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ
βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
βλέποντες τὸ θηρίον ὅ τι ἦν, καὶ οὐκ ἔστι,
9 καίπερ ἐστίν. [g]Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. g Supr. 13. 1, 18.
αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ, ὄρη εἰσὶν ἑπτὰ ὅπου ἡ γυνὴ
10 κάθηται ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν.
οἱ πέντε ἔπεσαν, καὶ ὁ εἷς ἐστὶν, ὁ ἄλλος
οὔπω ἦλθε, καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ
11 μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον, ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι,
καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι,
12 καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. [h]Καὶ τὰ δέκα κέ- h Dan. 7. 20. supr. 13. 1.
ρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες
βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς
βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ
13 θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν
δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ
14 διαδιδώσουσιν. [i]οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πο- i 1 Tim. 6. 15. supr. 16. 14.
λεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτοὺς, ὅτι infr. 19. 16.
Κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ Βασιλεὺς βασιλέων,
καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ
πιστοί.
15 [k]Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ k Esa. 8. 7.
πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη
16 καὶ γλῶσσαι. [l]Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες l Infr. 18. 8.
ἐπὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην,
καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμ-
νὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ
17 αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. ὁ γὰρ Θεὸς

ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, ποιῆσαι τὴν
γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ
δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι
m Supr. 16. 19. *τελεσθῇ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ.* [m] *Καὶ ἡ γυνὴ* 18
ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα
βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

ΚΑΙ *μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον κα-* 18 ΝΕ'
ταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν
μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης
n Esa. 13. 21. et 21. 9. et 34. 11, 14. Jer. 50. 39. et 51. 8, 37. supr. 14. 8. *αὐτοῦ·* [n] *καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ* 2
λέγων, Ἔπεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη,
καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων καὶ φυ-
λακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ φυ-
λακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισῃ-
o Supr. 14. 8. et 17. 2. *μένου·* [o] *ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορ-* 3
νείας αὐτῆς πέπωκε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βα-
σιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ
ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους
αὐτῆς ἐπλούτησαν.

p Gen. 19. 12. Esa. 48. 20. et 52. 11. Jer. 50. 8. et 51. 6, 45. 2 Cor. 6. 17. [p] *Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ* 4
λέγουσαν, Ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου,
ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐ-
τῆς, καὶ ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐ-
q Supr. 16. 19. *τῆς·* [q] *ὅτι ἠκολούθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι* 5
ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς
r Psal. 137. 8. Jer. 50. 15. supr. 14. 10. *τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.* [r] *ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ* 6
αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν, καὶ διπλώσατε αὐτῇ
διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς. ἐν τῷ ποτηρίῳ
s Esa. 47. 8. *ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν·* [s] *ὅσα* 7
ἐδόξασεν ἑαυτὴν καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον
δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν

τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει, Κάθημαι βασίλισσα,
καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω.
8 [t]διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ
αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός· καὶ ἐν
πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ
9 Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν. [u]Καὶ κλαύσονται αὐ-
τὴν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς
γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρη-
νιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυ-
10 ρώσεως αὐτῆς, [x]ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ
τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες,
Οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πό-
λις ἡ ἰσχυρὰ, ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις
11 σου. [y]Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ
πενθοῦσιν ἐπ' αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν
12 οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ καὶ
ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου,
καὶ βύσσου καὶ πορφύρας, καὶ σηρικοῦ καὶ
κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν
σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύ-
λου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ
13 μαρμάρου, [z]καὶ κινάμωμον καὶ θυμιάματα,
καὶ μύρον καὶ λίβανον, καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον,
καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον, καὶ κτήνη καὶ πρό-
βατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ
14 ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυ-
μίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ
πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν
ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ εὑρήσῃς αὐτά.
15 Οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐ-
τῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον

t 2 Thess. 2. 8. supr. 17. 16.
u Ezech. 26. 16. supr. 17. 2. et 18. 3. infr. ver. 18.
x Esa. 21. 9. Jer. 51. 8. supr. 14. 8.
y Ezech. 27. 36.
z Ezech. 27. 13.

τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πεν-
a Supr. 17. 4. θοῦντες, [a]καὶ λέγοντες, Οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ 16
μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορ-
φυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν
χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις· ὅτι
b Esa. 23. 14. Ezech. 27. 29. μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. [b]Καὶ 17
πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ
ὅμιλος, καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν
c Esa. 34. 10. supr. ver. 9. et 13. 4. ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, [c]καὶ ἔ- 18
κραζον ὁρῶντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐ-
τῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγά-
d Jos. 7. 6. Job. 2. 12. λῃ; [d]καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐ- 19
τῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες,
λέγοντες, Οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ
ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες πλοῖα ἐν τῇ
θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ
e Esa. 44. 23. et 49. 13. Jer. 51. 48. infr. 19. 2. ἠρημώθη. [e]Εὐφραίνου ἐπ' αὐτὴν οὐρανὲ καὶ 20
οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρι-
νεν ὁ Θεὸς τὸ κρῖμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

f Jer. 51. 64. [f]Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς 21
μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν
λέγων, Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυ-
λὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι.
g Esa. 24. 8. Jer. 7. 34. et 16. 9. et 25. 10. Ezech. 26. 13. [g]καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐ- 22
λητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ
ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ
εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ
h Esa. 23. 8. Jer. 7. 34. et 16. 9. et 25. 10. ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, [h]καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ 23
φανῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ
νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ
ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι

ἐν τῇ φαρμακείᾳ σοῦ ἐπλανήθησαν πάντα τὰ
24 *ἔθνη.* [i] *καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων* i Supr. 17. 6.
εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς
γῆς.

19 [k] ΚΑΙ *μετὰ ταῦτα ἤκουσα φωνὴν ὄχλου* k Supr. 7. 10. et 12. 10.
πολλοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγοντος, Ἀλ-
ληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ
2 *καὶ ἡ δύναμις* Κυρίῳ *τῷ* Θεῷ *ἡμῶν·* [l] *ὅτι ἀλη-* l Deut. 32. 43. supr. 15. 3. et 16. 7. et 18. 20.
θιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔ-
κρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις ἔφθειρε
τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε
τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐ-
3 *τῆς·* [m] *καὶ δεύτερον εἴρηκαν, Ἀλληλούϊα· καὶ* m Esa. 34. 10. supr. 14. 11. et 18. 18.
ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
4 *αἰώνων.* [n] Καὶ *ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴ-* n Supr. 4. 4, 6.
κοσι καὶ τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ
προσεκύνησαν τῷ Θεῷ *τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ*
5 *θρόνου λέγοντες,* Ἀμήν· Ἀλληλούϊα. Καὶ *φω-*
νὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε λέγουσα, Αἰνεῖτε
τὸν Θεὸν *ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ*
οἱ φοβούμενοι αὐτὸν καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ με-
6 *γάλοι.* [o] *καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ,* o Supr. 11. 15, 17. et 12. 10.
καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν
βροντῶν ἰσχυρῶν, λέγοντας, Ἀλληλούϊα· *ὅτι*
ἐβασίλευσε Κύριος *ὁ* Θεὸς *ὁ παντοκράτωρ.*
7 [p] *χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν* p Matt. 22. 2. et 25. 10. Luc. 14. 16.
δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου,
8 *καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν.* [q] *καὶ* q Psal. 45. 14, 15. Ezech. 16. 10.
ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον καθα-
ρὸν καὶ λαμπρόν· τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δι-
καιώματά ἐστι τῶν ἁγίων.

r Matt. 22. 2. Luc. 14. 16. infr. 21. 5.

ʳΚαὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς 9
τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι.
Καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοί εἰσι

s Act. 10. 26. et 14. 14. 1 Joh. 5. 10. supr. 12. 17. infr. 22. 8.

τοῦ Θεοῦ. ˢΚαὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν πο- 10
δῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι,
Ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελ-
φῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ
Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρ-
τυρία τοῦ Ἰησοῦ ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφη-
τείας.

t Supr. 3. 14. et 6. 2.

ᵗΚαὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ 11
ἰδοὺ ἵππος λευκὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐ-
τὸν, καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, καὶ ἐν

u Supr. 1. 14. et 2. 18.

δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ· ᵘοἱ δὲ ὀφθαλ- 12
μοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρὸς, καὶ ἐπὶ τὴν κεφα-
λὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνομα γε-

x Esa. 63. 2, 3. Joh. 1. 1. 1 Joh. 1. 1.

γραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός· ˣκαὶ 13
περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι·
καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λόγος τοῦ

y Matt. 28. 3. supr. 4. 4. et 7. 9.

Θεοῦ. ʸΚαὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐ- 14
ρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐν-

z Psal. 2. 9. et 76. 13. Esa. 11. 4. et 63. 3. 2 Thess. 2. 8. supr. 2. 16, 27. et 12. 5. et 14. 19, 20. infr. ver. 21.

δεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν. ᶻκαὶ 15
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία
ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάσσῃ τὰ ἔθνη, καὶ αὐ-
τὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ
αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυ-
μοῦ καὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτο-

a 1 Tim. 6. 15. supr. 17. 14.

ρος. ᵃκαὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν 16
μηρὸν αὐτοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον, Βασιλεὺς

b Jer. 12. 9. Ezech. 39. 17.

βασιλέων καὶ Κύριος κυρίων. ᵇΚαὶ εἶδον 17
ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξε

φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς
πετωμένοις ἐν μεσουρανήματι, Δεῦτε καὶ συν-
18 άγεσθε εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ μεγάλου Θεοῦ, ἵνα
φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρ-
χων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων
καὶ τῶν καθημένων ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ σάρκας
πάντων ἐλευθέρων καὶ δούλων, καὶ μικρῶν
19 καὶ μεγάλων. Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς
βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν
συνηγμένα ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τοῦ καθημέ-
νου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος
Θ′ 20 αὐτοῦ. [c]καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετὰ
τούτου ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ ση-
μεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λα-
βόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς
προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλή-
θησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν
21 καιομένην ἐν τῷ θείῳ. καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάν-
θησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
ἵππου τῇ ἐκπορευομένῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐ-
τοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ
τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

c Deut. 13. 1. Dan. 7. 11. Matt. 24. 24. supr. 13. 12, &c. et 14. 10. et 16. 14. infr. 20. 10.

Ξ′ 20 [d]ΚΑΙ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖδα τῆς ἀβύσσου, καὶ
2 ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. [e]καὶ
ἐκράτησε τὸν δράκοντα τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον,
ὅς ἐστι διάβολος καὶ Σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐ-
3 τὸν χίλια ἔτη, [f]καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν
ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν αὐτὸν καὶ ἐσφράγισεν
ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ τὰ ἔθνη ἔτι,
ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ ταῦτα

d Supr. 1. 18.
e 2 Pet. 2. 4. supr. 12. 9.
f Supr. 16. 14, 16. infr. v. 8.

σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπατήσουσι.
καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν
g Esa. 60. 11, 20. Zach. 14. 7. supr. 3. 8. infr. 22. 5. καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν· [g]καὶ οἱ πυλῶ- 25
νες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ γὰρ
οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν 26
h Exod. 32. 32. Ps. 69. 29. Esa. 35. 8. Joel. 3. 17. Philipp. 4. 3. supr. 3. 5. et 13. 8. et 20. 12. infr. 22. 14, 15. τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. [h]Καὶ οὐ μὴ εἰσ- 27
έλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινοῦν καὶ ποιοῦν βδέ-
λυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν
τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου. [i]Καὶ ἔδειξέ 22
i Ezech. 47. 1. Zach. 14. 8. μοι καθαρὸν ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν
ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου
k Gen. 2. 9. Ezech. 47. 12. supr. 2. 7. et 21. 21. τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. [k]ἐν μέσῳ τῆς πλα- 2
τείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ
ἐντεῦθεν ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
κατὰ μῆνα ἕνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν
αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν
l Zach. 14. 11. τῶν ἐθνῶν. [l]Καὶ πᾶν κατανάθεμα οὐκ ἔσται 3
ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν
αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσου-
m Matt. 5. 8. 1 Cor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2. supr. 3. 12. σιν αὐτῷ· [m]καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, 4
καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
n Psal. 36. 10. Esa. 60. 19, 20. Zach. 14. 6, 7. supr. 21. 23. [n]καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι 5
λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς
φωτίζει αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων.

o Supr. 1. 1. et 19. 9. et 21. 5. [o]ΚΑΙ εἶπέ μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ 6
ἀληθινοί· καὶ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προ-
φητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι
τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.
p Supr. 1. 3. et 3. 11. [p]Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς 7
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 [q]Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀκού- q Act. 10. 26. et 14. 14.
ων· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσ- supr. 19. 10.
κυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου
9 τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. καὶ λέγει μοι,
Ὅρα μή· σύνδουλός σου γάρ εἰμι καὶ τῶν
ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούν-
των τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου. τῷ Θεῷ
Α′ 10 προσκύνησον. [r]Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγί- r Dan. 8. 26. et 12. 4. supr.
σῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου 1. 3.
11 τούτου· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν. [s]ὁ ἀδικῶν s 2 Tim. 3. 13.
ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι·
καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγι-
12 ασθήτω ἔτι. [t]Καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχὺ, καὶ ὁ t Esa. 40. 10. et 62. 11.
μισθός μου μετ' ἐμοῦ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς vid. supr. 20. 12.
13 τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται. [u]ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ u Esa. 41. 4. et 44. 6. et 48.
Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. 12. supr. 1. 8, 11. et 21. 6.
14 [x]Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, x 1 Joh. 3. 23.
ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς
ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν
15 πόλιν. [y]ἔξω δὲ οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ y 1 Cor. 6. 10. Eph. 5. 5.
οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι Philipp. 3. 2. Col. 3. 6.
καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. supr. 21. 8.
16 [z]Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου z Num. 24. 17. Esa. 11. 10.
μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις· Rom. 15. 12. 2 Pet. 1. 19.
ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος τοῦ Δαβὶδ, ὁ supr. 1. 1. et 5. 5.
17 ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὀρθρινός. [a]Καὶ τὸ a Esa. 55. 1. Joh. 7. 37.
πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, Ἐλθέ· καὶ ὁ supr. 21. 6.
ἀκούων εἰπάτω, Ἐλθέ. καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω,
καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς δω-
ρεάν.
ΙΒ′ 18 Συμμαρτυροῦμαι γὰρ παντὶ ἀκούοντι τοὺς

λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτοι
ἐάν τις ἐπιτιθῇ πρὸς ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸ
ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐ
βιβλίῳ τούτῳ· [b]καὶ ἐάν τις ἀφαιρῇ ἀπὸ τῶν
λόγων βίβλου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφαι-
ρήσει ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ βίβλου τῆς
ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ τῶν
γεγραμμένων ἐν βιβλίῳ τούτῳ. Λέγει ὁ μαρ-
τυρῶν ταῦτα· ναὶ ἔρχομαι ταχύ· ἀμὴν, ν
ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ.

b Exod. 32. 33. Deut. 4. 2. et 12. 32. Psal. 69. 29. Prov. 30. 6. supr. 3. 5. et 13. 8. et 17. 8. et 20. 12. et 21. 27.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 2
μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ.

